

Hemelsche Verborgenheden

Band VI

Hemelsche Verborgenheden

(Arcana Coelestia)

In de Heilige Schrift of het Woord des Heeren

Onthuld

Hier die in Genesis

alsmede de wonderlijke dingen, gezien in de wereld der geesten
en in den hemel der engelen

door

Emanuel Swedenborg

EERSTE NEDERLANDSCHE VERTALING DER ARCANA
COELESTIA QUAE IN SCRIPTURA SACRA SEU VERBO DOMINI
SUNT, DETECTA. UNA CUM MIRABILIBUS QUAE VISA SUNT IN
MUNDO SPIRITUUM ET IN COELO ANGELORUM.

BAND VI

Vertaling (1950) in opdracht van het Swedenborg Genootschap.

MATTHEÛS VI: 33.

*Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en zijne Gerechtigheid,
en alle dingen zullen u toegeworpen worden.*

Colofon

Swedenborg Bibliotheek ©2017

Genesis

Vier En Dertigste Hoofdstuk

4422. Voorafgaande aan dit hoofdstuk komen ter ontvouwing aan de beurt de woorden des Heeren bij Mattheus, hfdst. xxiv van vers 42 tot het einde, welke de laatste in dat hoofdstuk zijn aangaande de voleinding der eeuw of de Komst des Heeren, zijnde de volgende in de letter: *“Waakt dan, omdat gij niet weet in welke ure uw Heer komt. Maar weet dit, dat zoo de heer des huizes zou weten, in welke nachtwake de dief komt, hij voorzeker zou waken, en zijn huis niet zou laten doorgraven. Daarom zijt ook gij bereid, omdat in welke ure gij het niet meent, de Zoon des Menschen zal komen. Wie is dan de getrouwe en voorzichtige dienstknecht, dien zijn heer over zijn dienstvoik heeft gesteld, om hunlieden spijs te geven te rechter tijd. Gezegend die dienstknecht, welken zijn heer, komende, zal vinden aldus doende. Voorwaar, Ik zeg u, dat hij hem zal zetten over al zijn goederen. Maar zoo die booze knecht in zijn hart zou zeggen: Mijn heer vertoeft te komen; en hij zou beginnen de mededienstknechten te slaan, en te eten en te drinken met de dronkaards, zoo zal de heer van dezen dienstknecht komen ten dage in welken hij het niet verwacht, en ter ure die hij niet weet; en hij zal hem verdeelen, en zijn deel zetten met de geveinsden; daar is weening en knersing der tanden”*. Wat deze dingen behelzen, kan vaststaan uit de reeks der dingen; er werd immers in dit gansche hoofdstuk bij den Evangelist gehandeld over den laatsten tijd der Kerk, zijnde in den inwendigen zin de voleinding der eeuw en de Komst des Heeren; dat het aldus is, kan blijken uit de ontvouwing van alle dingen die in dat hoofdstuk staan, welke dingen men zie in hetgeen aan de vlak voorafgaande hoofdstukken werd vooruitgezonden, namelijk vooraan hfdst. xxvi, n. 3353 tot 3356; hfdst. xxvii, n. 3486 tot 3489; hfdst. xxviii, n. 3650 tot 3655; hfdst. xxix, n. 3751 tot 3757; hfdst. xxx, n. 3897 tot 3901; hfdst. xxxi, n. 4056 tot 4060; hfdst. xxxii, n. 4229 tot 4231; hfdst. xxxiii, n. 4332 tot 4335. Wat zij in de reeks bevatten, werd daar ook gezegd, namelijk dat, wanneer de na de Komst des Heeren geïnstaaureerde Christelijke Kerk zou aanvangen met zich te verwoesten, dat is, van het goede af te wijken, dan i. men zou aanvangen met niet te weten wat het goede en het ware is, maar daarover zou twisten. ii. Dat men ze zou verachten. iii. Dat men ze daarop niet met het hart zou erkennen. iv. Daarna dat men ze zou ontwijden. v. En omdat het ware des geloofs en het goede der naastenliefde nog bij sommigen, die de uitverkorenen worden genoemd, zal

blijven voortbestaan, wordt de staat des geloofs alsdan beschreven. VI. En daarop de staat der naastenliefde. VII. Ten slotte wordt er gehandeld over het begin van de nieuwe Kerk; en VIII. Over den staat ten aanzien van het goede en het ware binnen de zogenaamde Kerk, wanneer zij wordt verworpen en de nieuwe wordt aangenomen. Uit deze reeks kan vaststaan wat die woorden welke hierboven werden afgeschreven en de laatste van dat hoofdstuk zijn, behelzen, namelijk dat het woorden van vermaning zijn, gericht tot hen die in de Kerk zijn, dat zij in het goede des geloofs zouden zijn, en indien niet, dat zij te gronde zullen gaan.

4423. Hoe het met de verwerping van de oude Kerk en met de aanneming van de nieuwe is gesteld, weet nauwelijks iemand; wie niet de innerlijke dingen van den mensch en de staten van deze dingen, en vandaar den staat van den mensch na den dood weet, kan het niet anders opvatten dan dat zij die van de oude Kerk zijn, bij wie het goede en het ware is verwoest, dat is, niet langer met het hart wordt erkend, zullen vergaan, of zooals de antediluvianen door een vloed, of zooals de Joden door verdrijving uit hun land, of op een andere wijze. Maar wanneer een Kerk verwoest is, dat is, wanneer zij niet langer in eenig goede des geloofs is, gaat zij voornamelijk te gronde ten aanzien van de staten van haar innerlijke dingen, aldus ten aanzien van de staten in het andere leven; dan verwijdert zich de Hemel van hen, en bijgevolg de Heer, en draagt hij zich over op anderen, die in hun plaats worden aangenomen; want zonder de Kerk ergens op den aardbol is er geen vergemeenschapping van den Hemel met den mensch; de Kerk immers is gelijk als het hart en de longen van den Grootsten Mensch op de aarde, n. 468, 637, 931, 2054, 2853; zij die dan van de oude Kerk zijn, en zoo van den Hemel verwijderd, zijn in een zekere overstrooming ten aanzien van de innerlijke dingen, en wel in een overstrooming boven het hoofd; deze overstrooming bemerkt de mensch zelf niet wanneer hij in het lichaam leeft, maar na den dood komt hij daarin; die overstrooming verschijnt klaarblijkend in het andere leven, en wel gelijk als een nevelachtige wolk waarmede zij worden omringd, en door die worden zij van den Hemel gescheiden. De staat van hen die in die nevelachtige wolk zijn, is deze, dat zij geenszins kunnen zien wat het ware des geloofs is, en te minder wat het goede ervan is; het licht des Hemels immers waarin het inzicht en de wijsheid is, kan in die wolk niet doordringen. Dit is de staat der verwoeste Kerk.

4424. Wat de boven aangevoerde woorden des Heeren in den inwendigen zin behelzen, kan zonder ontvouwing vaststaan; de Heer immers sprak daar niet aldus door uitbeeldende en aanduidende dingen, maar door vergelijkende

dingen; alleen wat de woorden van het laatste vers beteekenen dient te worden gezegd, namelijk: “Hij zal hem verdeelen, en zijn deel zetten met de geveinsden; daar is weening en knersing der tanden”. *Hij zal hem verdeelen*, beteekent hun afscheiding en verwijdering van de goede en de ware dingen; van hen toch die in de erkennissen van het goede en het ware zijn, zooals zijn zij die binnen de Kerk en toch in een leven van het booze zijn, wordt gezegd dat zij worden verdeeld, wanneer zij van die worden verwijderd; want de erkennissen van het goede en het ware worden in het andere leven van hen gescheiden, en zij worden in de booze dingen en vandaar eveneens in de valsche dingen gehouden; de oorzaak hiervan is deze dat zij niet door de erkennissen van het goede en het ware gemeenschap zouden hebben met den Hemel, en door de booze dingen en de valsche dingen daaruit gemeenschap met de hel, en zoo tusschen beide hangen; voorts eveneens dat zij de goede en de ware dingen niet zouden ontwijden, hetgeen geschiedt wanneer zij met de valsche en de booze dingen worden vermengd. Iets dergelijks wordt eveneens aangeduid met des Heeren woorden tot hem die het talent in de aarde had verborgen: “Neemt van hem het talent weg, en geeft het dengene die de tien talenten heeft; want een elk die heeft, dien zal gegeven worden, opdat hij overvloedig hebbe; van dengene echter die niet heeft, van dien zal genomen worden, ook wat hij heeft”, Matth. xxv: 28, 29; voorts met de dingen die de Heer elders zegt bij Mattheus, hfdst. xiii: 12; voorts bij Markus, hfdst. iv: 25, en bij Lukas, hfdst. viii: 18. *En zijn deel zetten met de geveinsden*, beteekent zijn lot, zijnde het deel, met hen die aan den buitenkant in het ware ten aanzien van de leer en in het goede ten aanzien van het leven verschijnen, maar aan den binnenkant niets van het ware gelooven en niets van het goede willen, zijnde de geveinsden; die zijn aldus verdeeld; deswege verschijnen zij, wanneer hun de uitwendige dingen worden afgenomen, zooals bij allen in het andere leven geschiedt, zoodanig als zij zijn ten aanzien van de inwendige dingen, namelijk zonder geloof en naastenliefde; toch hebben zij met deze te koop geloopt om anderen te vangen ten einde eerbewijzen, gewin, en roem te oogsten. Zij die binnen de verwoeste Kerk zijn, zijn bijna allen zoodanig; zij hebben immers uitwendige dingen, maar geen inwendige; vandaar hebben zij een overstrooming van de innerlijke dingen, waarover vlak boven n. 4423. *Daar zal zijn weening en knersing der tanden*, beteekent hun staat in het andere leven, de weening den staat ten aanzien van de booze dingen, en de knersing der tanden den staat ten aanzien van de valsche dingen; de tanden immers beteekenen in het Woord de laagste natuurlijke dingen, in den echten zin de ware dingen ervan, en in den tegenovergestelden zin de valsche dingen

ervan; de tanden stemmen ook daarmede overeen; deswege is de knersing der tanden de botsing van de valsche dingen met de ware dingen. Van hen die in louter natuurlijke dingen zijn, en in die vanuit de begoochelingen der zinnen, en niets gelooven wat zij daaruit niet zien, wordt gezegd dat zij in de knersing der tanden zijn, en in het andere leven schijnt het hun eveneens toe daarin te zijn wanneer zij vanuit hun begoochelingen gevolgtrekkingen maken aangaande de ware dingen des geloofs. In een ten aanzien van het goede en het ware verwoeste Kerk wemelt het van dezulken. Iets eenders wordt ook elders met de knersing der tanden aangeduid, zooals bij Mattheus: “De zonen des koninkrijks zullen worden uitgeworpen in de uiterlijke duisternis; aldaar zal zijn weening en *knersing der tanden*”, VIII: 12; de zonen des koninkrijks zijn diegenen die in de verwoeste Kerk zijn; de duisternis is de valsche dingen, n. 4418; zij zijn immers in de duisternis wanneer zij in de nevelachtige wolk zijn, waarover boven; de knersing der tanden is de botsing van de valsche dingen met de ware dingen daar; desgelijks elders, zooals bij Mattheus, hfdst. XIII: 42, 50; hfdst. XXII: 13; hfdst. XXV: 30; en Lukas XIII: 28.

Vier En Dertigste Hoofdstuk.

1. En Dinah, de dochter van Leah, die zij Jakob gebaarde had, ging uit om de dochteren des lands te zien.
2. En haar zag Schechem, de zoon van Chamor den Chiviet, den vorst des lands, en hij nam haar, en hij lag met haar, en hij besliep haar.
3. En zijn ziel kleefde aan Dinah, Jakobs dochter, en hij had het meisje lief, en hij sprak naar het hart van het meisje.
4. En Schechem zeide tot Chamor, zijn vader, door te zeggen: Neem mij deze geborene tot vrouw.
5. En Jakob hoorde dat hij Dinah, zijn dochter, had verontreinigd; en zijn zonen waren met zijn verwerving in het veld; en Jakob zweeg totdat zij kwamen.
6. En Chamor, de vader van Schechem, ging uit tot Jakob, om met hem te spreken.
7. En de zonen van Jakob kwamen van het veld; als zij het hoorden, en het smartte den mannen; en zij ontstaken zeer, omdat hij dwaasheid in Israël had gedaan, om te liggen met Jakobs dochter, en aldus zal niet worden gedaan.
8. En Chamor sprak met hen, door te zeggen: Schechem, mijn zoon, zijn ziel verlangt naar ulieder dochter; geeft haar hem, ik bid u, tot vrouw.
9. En verzwagert u met ons; geeft ons uw dochteren, en neemt voor u onze dochteren.
10. En woont met ons, en het land zal vóór ulieden zijn, woont, doortrekt het handel drijvende, en bezit daarin.
11. En Schechem zeide tot haar vader, en tot haar broederen: Laat mij genade vinden in uw oogen, en wat gij tot mij zegt, zal ik geven.
12. Vermenigvuldigt zeer over mij den bruidschat en het geschenk, en ik zal geven gelijk als gij tot mij zegt; en geeft mij het meisje tot vrouw.
13. En Jakobs zonen antwoordden aan Schechem en Chamor, zijn vader, in bedrog, en spraken, omdat hij Dinah, hun zuster, had verontreinigd.
14. En zij zeiden tot hen: Wij kunnen dit woord niet doen, onze zuster te geven aan een man die de voorhuid heeft, omdat dit ons een schande is.
15. Doch hierin zullen wij u te wille zijn, indien gij zijt zooals wij, om u te besnijden allen manlijke.
16. En wij zullen u onze dochteren geven, en uw dochteren zullen wij ons nemen, en wij zullen met u wonen, en wij zullen tot één volk zijn.

17. En indien gij naar ons niet hoort om te besnijden, en wij zullen onze dochter nemen, en wij zullen gaan.
18. En hun woorden waren goed in de oogen van Chamor, en in de oogen van Schechem, den zoon van Chamor.
19. En de knaap draalde niet het woord te doen, omdat hij een welbehagen had in Jakobs dochter; en hij was geëerd boven allen van zijns vaders huis.
20. En Chamor kwam, en Schechem, zijn zoon, tot de poort hunner stad, en zij spraken tot de mannen hunner stad, door te zeggen:
21. Die mannen, vreedzaam zijn zij met ons, en laat hen wonen in het land, en het doortrekken handel drijvende; en het land, ziet, het is breed van ruimten vóór hen; laten wij hun dochteren ons tot vrouwen nemen, en laten wij onze dochteren aan hen geven.
22. Doch hierin zullen de mannen ons te wille zijn om met ons te wonen, om tot één volk te zijn, door ons allen manlijke te besnijden, gelijk als zij besneden zijn.
23. Hun verwerving en hun koop, en alle beest van hen, zullen die niet onze zijn; alleen laat ons hun te wille zijn, en zij zullen met ons wonen.
24. En zij hoorden naar Chamor en naar Schechem, zijn zoon, allen die de poort van zijn stad uitgingen; en zij besneden allen manlijke, allen die de poort van diens stad uitgingen.
25. En het geschiedde ten derden dage, toen zij in de smart waren, en de twee zonen van Jakob, Schimeon en Levi, de broeders van Dinah, namen een ieder zijn zwaard, en zij kwamen stoutelijk over de stad, en zij doodden alle manlijke.
26. En Chamor en Schechem, zijn zoon, doodden zij met den mond des zwaards, en zij namen Dinah uit het huis van Schechem, en gingen uit.
27. De zonen van Jakob kwamen over de doorboorden. en plunderden de stad, omdat zij hun zuster hadden verontreinigd.
28. Hun kudden van kleinvee, en hun kudden van grootvee, en hun ezelen, en al wat in de stad was, en al wat in het veld was, namen zij.
29. En al hun schatten, en al hun kleine kind, en hun vrouwen, namen zij gevangen, en plunderden, en al wat in het huis was.
30. En Jakob zeide tot Schimeon en tot Levi: Gij hebt mij beroerd door mij stinkende te maken voor den inwoner des lands, voor den Kanaäniet en voor den Perisiet, en ik, stervelingen van getal; en zij zullen worden vergaderd over mij, en zij zullen mij slaan, en ik zal worden verdelgd, ik en mijn huis.
31. En zij zeiden: Zal hij zooals een hoer onze zuster maken.

De Inhoud.

4425. In den inwendigen zin wordt hier gehandeld over de nakomelingen van Jakob, namelijk dat zij al het ware der leer dat van de Oude Kerk was, hebben uitgebluscht; Chamor en Schechem met het volk hunner stad, beelden dat ware uit; het uitbeeldende immers van de Kerk bij de nakomelingen van Jakob bestond alleen in uitwendige dingen zonder de inwendige; de uitbeeldende Kerk bij de Ouden bestond echter in de uitwendige dingen met de inwendige dingen.

De Inwendige Zin.

4426. Vers 1, 2, 3, 4. *En Dinah, de dochter van Leah, die zij Jakob gebaar had, ging uit om de dochteren des lands te zien. En haar zag Schechem, de zoon van Chamor den Chiviet, den vorst des lands, en hij nam haar, en lag met haar, en hij besliep haar. En zijn ziel kleefde aan Dinah, Jakobs dochter, en hij had het meisje lief, en hij sprak naar het hart van het meisje. En Schechem zeide tot Chamor, zijn vader, door te zeggen: Neem mij deze geborene tot vrouw.*

Dinah ging uit, beteekent de aandoening van alle dingen des geloofs, en de Kerk daaruit; de dochter van Leah, die zij Jakob gebaar had, beteekent in de uitwendige dingen; om de dochteren des lands te zien, beteekent om de aandoeningen van het ware en de Kerken die daaruit zijn, te leeren kennen; en haar zag Schechem, beteekent het ware; de zoon van Chamor den Chiviet, beteekent uit de Ouden; den vorst des lands, beteekent het hoofdzakelijke onder de Kerken; en hij nam haar, en hij lag met haar, en hij besliep haar, beteekent dat het niet anders kon worden verbonden met de aandoening van het ware dat met de zonen van Jakob, haar broeders, werd aangeduid; en zijn ziel kleefde aan Dinah, Jakobs dochter, beteekent het overhellen tot de verbinding; en hij had het meisje lief, en hij sprak naar haar hart, beteekent de liefde; en Schechem zeide tot Chamor, zijn vader, beteekent de denking vanuit het ware bij de Ouden; door te zeggen: Neem mij deze geborene tot vrouw, beteekent dat het wilde verbonden worden met de aandoening van dat ware.

4427. Dinah ging uit; dat dit de aandoening van alle dingen des geloofs beteekent, en de Kerk daaruit, staat vast uit de uitbeelding van Dinah, zijnde de aandoening van alle ware dingen, en de Kerk daaruit, waarover n. 3963, 3964; de twaalf zonen van Jakob immers beeldden alle dingen des geloofs uit, aldus alle dingen die der Kerk zijn, n. 2129, 2130, 3858, 3926, 3939; vandaar beteekent Dinah, die geboren was na de tien zonen van Jakob uit Leah en de dienstmaagden, de aandoening ervan, aldus de Kerk, want de Kerk is vanuit de aandoening van het ware, en wel dermate dat het het zelfde is of gij zegt de aandoening van het ware, dan wel de Kerk; de mensch immers is Kerk vanuit de aandoening van het ware.

4428. De dochter van Leah, die zij Jakob gebaar had; dat dit beteekent in de uitwendige dingen, staat vast uit de uitbeelding van Leah, zijnde de aandoening van het uitwendig ware, waarover n. 3793, 3819; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde in den hoogsten zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware van het Natuurlijke, waarover n. 3305, 3509, 3525, 3546, 3576,

4234, 4273, 4337; en in den betrekkelijken zin de uitwendige Kerk, of wat het zelfde is, het uitwendige der Kerk, waarover n. 3305, 4286; daaruit blijkt dat de dochter van Leah, die zij Jakob gebaar had, de aandoening van het ware in de uitwendige dingen beteekent.

4429. Om de dochteren des lands te zien; dat dit beteekent om de aandoeningen van het ware te leeren kennen en de Kerken die daaruit zijn, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde leeren kennen, waarover eenige malen eerder; uit de beteekenis van de dochteren, zijnde de aandoeningen, en vandaar de Kerken, waarover n. 2362, 3024, 3963; en uit de beteekenis van het land, hier van het land Kanaän, zijnde de streek waar de Kerk is, en vandaar eveneens de Kerk zelf, waarover n. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118, 2928, 3355, 3705, 3686. Wat met deze dingen die in dit vers zijn bevat, wordt aangeduid, kan vaststaan uit hetgeen volgt; er wordt immers gehandeld over het uitbeeldende van de Kerk hetwelk bij de nakomelingen van Jakob moest worden ingesteld; dat dit uitbeeldende bij hen niet kon worden ingesteld voordat zij ten aanzien van de innerlijk ware dingen volslagen verwoest waren, dat is, voordat zij ze niet langer wisten, zie men in n. 4289; de innerlijk ware dingen zijn al die dingen welke worden uitgebeeld en aangeduid door de ritueele dingen die hun bevolen waren; alle ritueele dingen immers hebben iets in het Rijk des Heeren in de Hemelen en vandaar iets in het Rijk des Heeren op Aarde, dat is, in de Kerk, uitgebeeld en aangeduid; deze dingen die werden aangeduid en uitgebeeld, zijn hier de innerlijk ware dingen. Dat alle en de afzonderlijke dingen die aan de nakomelingen van Jakob waren bevolen toen het uitbeeldende van de Kerk bij hen werd ingesteld, waarover in de Boeken van Mozes, vooral in Exodus en Leviticus, uitbeeldende en aanduidende dingen zijn geweest van de hemelsche en de geestelijke dingen van het Rijk des Heeren, is overal in de ontvouwingen getoond. Al deze dingen waren den nakomelingen van Jakob onbekend, omdat zij zoodanig waren dat zij ze zouden hebben ontwijfd, indien zij ze hadden gekend, n. 301, 302, 303, 2520, 3398, 3479, 3769, 4281, 4293; daarom kwamen zij ook niet eerder in die uitbeeldende dingen dan toen zij volslagen verwoest waren ten aanzien van de innerlijke dingen. In dit hoofdstuk wordt dus over die ware dingen gehandeld, en dat zij ze uitbluschten. De uitbeeldende dingen die aan de nakomelingen van Jakob waren bevolen, waren niet nieuw, maar meerendeels zulke die eerder bij de Ouden in gebruik waren geweest; doch de Ouden vereerden niet de uitwendige dingen, zooals de nakomelingen van Jakob, of de Joden en de Israëlieten, maar de inwendige dingen; door de inwendige dingen kwamen zij den Heer zelf te kennen. Er waren in het land

Kanaän nog overblijfselen van de Kerk van oudsher, vooral bij hen die de Chittieten en de Chivieten werden geheeten; vandaar komt het dat door die natiën de ware dingen worden uitgebeeld die der Kerk waren; uit deze dingen kan nu eenigermate vaststaan wat daarmede wordt aangeduid dat Dinah, de dochter van Jakob uit Leah, uitging om de dochteren des lands te zien; door Dinah immers wordt de uitwendige Kerk uitgebeeld, zoodanig als zij bij de nakomelingen van Jakob zou worden ingesteld; en met de dochteren des lands worden de Kerken bij de Ouden aangeduid; dat de dochteren overal in het Woord in zijn inwendigen zin de Kerken beteekenen, zie men in n. 2362, 3024, waar dat werd getoond; en dat het land de streek en de natie beteekent waar de Kerk is, aldus de Kerk, n. 662, 1066, 1067, 1733, 1850, 2117, 2118, 2928, 3355, 3705, 3686.

4430. En haar zag Schechem; dat dit het ware beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Schechem, zijnde het ware, hier het ware der Kerk van oudsher; dat dit door Schechem wordt uitgebeeld, komt daarvandaan dat bij die natie, waar Schechem was, nog overblijfselen van de Kerk waren; dat zij tot de rechtschappen natiën behoorde, blijkt uit de oprechtheid waarmede Chamor en Schechem tot Jakob en zijn zonen spraken, vers 8, 9, 10, 11, 12, en uit de inschikkelijkheid dat Schechem Dinah als echtgenootte zou aannemen, vers 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24; en omdat het aldus was, werd het ware der Kerk door hen uitgebeeld; en bovendien was de stad Schechem de eerste standplaats voor Abram, toen hij uit Syrië in het land Kanaän kwam, Gen. XII: 6; en nu eveneens de eerste voor Jakob, ook uit Syrië komend, waar hij een tent spande, hutten maakte, en een altaar oprichtte, Gen. vorige hfdst. XXXIII: 17, 18, 19, 20; dat door de reizen of de vreemdelingschappen van Abraham en van Jakob de voortschrijdingen in de ware dingen des geloofs en in de goede dingen der liefde werden uitgebeeld, welke den Heer betreffen in den hoogsten zin, en welke den mensch die door den Heer wordt wederverwekt, betreffen in den betrekkelijken zin, is eenige malen getoond; vandaar werd met Schechem het eerste van het licht aangeduid, n. 1440, 1441, bijgevolg het innerlijk ware; dit immers is het eerste van het licht. Maar in dit hoofdstuk wordt in den inwendigen zin gehandeld over de nakomelingen van Jakob, namelijk hoe zij dit eerste van het licht of het innerlijk ware bij zich hebben uitgebluscht; de zonen van Jakob beteekenen in dezen zin, die de historische inwendige zin is, zijn geheele nageslacht; in den inwendigen zin des Woords immers wordt alleen gehandeld over de dingen die van het Rijk des Heeren, aldus die van Zijn Kerk zijn; Jakobs zonen zelf maakten niet eenige Kerk uit, maar hun nakomelingen, en dit niet eerder dan nadat

zij uit Egypte waren getogen, en daadwerkelijk niet eerder dan toen zij in het land Kanaän kwamen. Wat overigens deze naar Schechem geheeten stad aangaat, zij werd oudtijds Schalem genoemd, zooals vaststaat in het vorige hfdst. xxxiii: “Jakob kwam te *Schalem*, de stad van Schechem, welke is in het land van Kanaän”, vers 18; dat met Schalem de kalmte wordt aangeduid, en dat met de stad van Schechem de innerlijk ware dingen des geloofs worden aangeduid, en dat de mensch tot den kalmen staat komt wanneer hij tot die ware dingen komt, zie men in n. 4393. Naderhand werd de zelfde stad echter Schechem geheeten, zooals kan vaststaan bij Joshua: “Zij begroeven de beenderen van Jozef, die de zonen Israëls uit Egypte opvoerden, in *Schechem*, in het deel des velds dat Jakob had gekocht van de zonen van Chamor, den vader van Schechem, voor honderd kesitha”, xxiv: 32; en in het Boek der Richteren: “Gaäl, de zoon van Ebed, zeide tot de burgers van *Schechem*: Wie is Abimelech, en wie is Schechem, dat wij hem zouden dienen; is hij niet de zoon van Jerubaäl, en Zebul zijn bevelhebber; dient de mannen van Chamor, den vader van Schechem, en waarom zouden wij deze dienen”, ix: 28. De zelfde stad werd daarna Sichar genoemd, zooals blijkt bij Johannes: “Jezus kwam in een stad van Samaria, genaamd *Sichar*, nabij het veld dat Jakob aan zijn zoon Jozef gaf; daar was de fontein Jakobs”, iv: 5, 6; dat met die stad het innerlijk ware wordt aangeduid, blijkt uit die plaatsen, voorts uit de andere waar zij wordt vermeld; en eveneens bij Hoschea: “Gilead is een stad van hen die de ongerechtigheid werken, bezoedeld door het bloed, en gelijk de benden den man afwachten, de bond der priesteren, op den weg *naar Schechem* dooden zij, omdat zij misdaad bedreven; in het huis Israëls heb ik een schandelijke zaak gezien”, vi: 8, 9; waar op den weg naar Schechem dooden zij, beteekent dat zij de ware dingen tot aan de innerlijke dingen toe uitblusschen, aldus alle uitwendige dingen; ook wordt de uitblussching van het innerlijk ware daarmede aangeduid dat Abimelech die stad vernietigde en met zout bezaaide, Richt. ix: 45.

4431. De zoon van Chamor den Chiviet; dat dit beteekent uit de Ouden, staat vast uit de beteekenis van den zoon, die hier Schechem is, zijnde het innerlijk ware, waarover vlak boven; dat de zoon het ware is, zie men in n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373, 4257; en uit de uitbeelding van Chamor, zijnde de vader van dat ware, aldus uit de Ouden; immers het ware dat innerlijk in de ritueele en uitbeeldende dingen was, vloeide uit van de Kerk die van oudsher was; en omdat het aldus is, wordt Chamor ook de Chiviet genoemd; het was immers de Chivietische natie waardoor zulk een ware bij de Ouden werd aangeduid, omdat de Chivieten van oudsher in zulk een ware waren geweest;

vandaar komt het dat Chamor hier de Chiviet wordt geheeten; met alle natiën immers in het land Kanaän werd in den ouden tijd een of ander goede of ware der Kerk aangeduid, want de Oudste Kerk, welke hemelsch was, was daar geweest, n. 4116; maar naderhand bogen die natiën, zooals de overige bij wie de Kerk was geweest, af tot afgodische dingen, weshalve met die zelfde natiën eveneens de afgodendiensten worden aangeduid; maar omdat met de Chivieten van oudsher het innerlijk ware werd aangeduid, en zij tot de meer rechtschapen natiën behoorden, bij wie de ongerechtigheid niet aldus ten top was gevoerd, dat is, het ware der Kerk niet aldus was uitgebluscht zooals bij de anderen, werden derhalve uit des Heeren Voorzienigheid de Gibeonietische Chivieten bewaard door het verbond dat Joschua en de vorsten met hen sloten, Jos. 1x: 15; dat zij Chivieten waren, zie men in Josch. 1x: 7; hfdst. xi: 19. Uit deze dingen blijkt nu vanwaar het komt dat met Schechem, den zoon van Chamor den Chiviet, het innerlijk ware uit de Ouden wordt aangeduid.

4432. Den vorst des lands; dat dit het hoofdzakelijke onder de Kerken beteekent, staat vast uit de beteekenis van den vorst, zijnde het hoofdzakelijke, waarover n. 1482, 2089; en uit de beteekenis van het land, zijnde de Kerk, waarover n. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118, 2928, 3355, 3705, 3686.

4433. En hij nam haar, en hij lag met haar, en hij besliep haar; dat dit beteekent dat het niet anders kon worden verbonden met de aandoening van het ware dat met de zonen van Jakob, haar broeders, werd aangeduid, staat vast uit de beteekenis van haar nemen, met haar liggen, en haar beslapen, zijnde verbonden worden, maar niet op de wettige wijze, welke door de verloving plaats vindt; dat echter met die woorden wordt aangeduid dat het niet op andere wijze kon worden verbonden, kan niet vaststaan tenzij men weet hoe het hiermede is gesteld. Het innerlijk ware uit de Ouden, hetwelk met Schechem, den zoon van Chamor den Chiviet, wordt aangeduid, is dat ware dat het inwendige der Kerk bij de Ouden was geweest, aldus het inwendige in hun statuten, gerichten, en wetten, in één woord, in hun ritueele en eendere dingen; die ware dingen waren hun leerstellige dingen volgens welke zij leefden, en wel de leerstellige dingen der naastenliefde, want in den ouden tijd hadden zij die van de echte Kerk waren, geen andere leerstellige dingen; de zelfde dingen kunnen de innerlijk ware dingen des geloofs worden genoemd met betrekking tot de leer, maar de goede dingen met betrekking tot het leven. Indien eenige Kerk bij de natie uit Jakob zou worden ingesteld, zoo was het noodzakelijk dat zij in die ware en goede dingen zouden worden ingewijd; want indien niet de inwendige dingen in de uitwendige zijn, dat is, indien men niet over de inwendige dingen denkt wanneer men in de

uitwendige dingen is, en indien men niet tevens door de inwendige dingen wordt aangedaan, ten minste indien men niet door de uitwendige dingen wordt aangedaan terwille van de inwendige dingen, zoo is er niet iets van de Kerk; de inwendige dingen immers maken de Kerk, want in die is de Heer, aangezien in die de geestelijke en de hemelsche dingen zijn, welke uit Hem zijn. Maar de natie uit Jakob, dat is, de Israëlitische en Joodsche natie, kon in dezelve niet worden ingewijd op de wettige wijze, welke door de verloving geschiedt, ter oorzaak hiervan dat hun uitwendige eeredienst niet overeenstemde; zij hadden immers van hun vaders, namelijk van Abraham, Jischak, en Jakob, den door Eber ingestelden eeredienst ontvangen, en dat deze in de uitwendige dingen afweek van den eeredienst der Oude Kerk, zie men in n. 1238, 1241, 1343, 2180; en omdat die eeredienst afweek, konden de innerlijk ware dingen die bij de Ouden waren geweest, niet daarmede worden verbonden op de wettige wijze, welke door de verloving geschiedt, maar op de wijze die hier wordt beschreven; daaruit kan men verstaan wat het zeggen wil dat het niet anders kon worden verbonden met de aandoening van het ware dat met de zonen van Jakob, de broeders van Dinah, werd aangeduid. Maar hoewel de verbinding op die wijze had kunnen geschieden, volgens de wet die ook aan de Ouden bekend was, waarover Exod. xxii: 16; Deut. xxii: 28, 29, was die natie nochtans zoodanig dat zij geenszins eenige verbinding toeliet van het innerlijk ware dat uit de Ouden was, met de uitwendige dingen van den eeredienst die bij de nakomelingen van Jakob waren, n. 4281, 4290, 4293, 4307, 4314, 4316, 4317; derhalve kon bij die natie niet eenige Kerk worden ingesteld, maar in plaats ervan slechts het uitbeeldende van de Kerk; men zie n. 4281, 4288, 4307. Dat het een zoodanige natie is geweest, namelijk dat zij niet alleen de innerlijk ware dingen niet heeft kunnen opnemen, maar ze ook geheel en al bij zich uitbluschte, is hier uitgebeeld daarmede dat Jakobs zonen Schechem en Chamor met bedrog antwoordden, vers 13; en dat daarop Schimeon en Levi de stad sloegen met den mond des zwaards, en Schechem en Chamor doodden, vers 25, 26; en dat de overige zonen kwamen over de doorboorden, en de stad plunderden, en de kudden van klein- en grootvee, en al wat in de stad, in het veld, en in het huis was, wegnamen, vers 27, 28, 29. Daaruit blijkt wat er wordt aangeduid met de profetische dingen van Jakob, toen Israël: “Schimeon en Levi zijn broeders, werktuigen van geweld zijn hun zwaarden; mijn ziel kome niet in hun verborgenheid, mijn heerlijkheid worde niet vereenigd in hun vergadering, omdat zij in hun toorn den man hebben gedood, en in hun moedwil den os hebben ontzenuwd; vervloekt zij

hun toorn omdat hij heftig is, en hun worde omdat zij zwaar is; ik zal hen verdeelen in Jakob, en ik zal hen verstrooien in Israël”, Gen. XLIX: 5, 6, 7.

4434. En zijn ziel kleefde aan Dinah; dat dit het overhellen tot de verbinding beteekent, staat vast uit de beteekenis van het aankleven der ziel, zijnde het overhellen; dat het een overhellen tot de verbinding is, is duidelijk, omdat de dingen die der echtelijke liefde zijn, in den inwendigen zin de geestelijke verbinding behelzen, zijnde die van het ware met het goede, en die van het goede met het ware; dat die dingen welke der echtelijke liefde zijn, in den inwendigen zin die verbinding behelzen, is ter oorzake hiervan dat de echtelijke liefde haar oorsprong ontleent aan het huwelijk van het ware en het goede, en van het goede en het ware; men zie n. 2618, 2727, 2728, 2729, 2737, 2803, 3132; vandaar worden eveneens in het Woord de schendingen van het goede verstaan onder de echtbreuken, en de vervalschingen van het ware onder de hoererijen, n. 2466, 2729, 2750, 3399; uit deze dingen kan vaststaan dat onder al deze dingen die aangaande Schechem en aangaande Dinah in dit hoofdstuk worden vermeld, niet iets anders in den inwendigen zin wordt verstaan dan de verbinding van het ware die door Schechem wordt uitgebeeld, met de aandoening van het ware die door Dinah wordt uitgebeeld; aldus dat met deze woorden, zijn ziel kleefde aan Dinah, het overhellen tot de verbinding wordt aangeduid. Omdat in dit gansche hoofdstuk wordt gehandeld over de echtelijke liefde jegens Dinah, en dat hij haar tot vrouw begeerde, en omdat met de dingen die der echtelijke liefde zijn, de geestelijke verbinding wordt aangeduid, zoo is het geoorloofd om uit het Woord te bevestigen dat de huwelijken en de dingen die der huwelijken zijn, daar niets anders behelzen; bij Johannes: “Laten wij ons verheugen en opspringen, en Hem de heerlijkheid geven, omdat gekomen is de tijd der *bruiloft des Lams*, en *Zijn echtgenoot* heeft zich bereid, zooals zij die geroepen zijn tot het avondmaal van de *bruiloft des Lams*”, Apoc. XIX: 7, 9. Bij denzelfde: “Ik zag de heilige stad, Nova Hierosolyma, nederdalende uit God vanuit den Hemel, toebereid zooals *een bruid die voor haar echtgenoot versierd is*. Een van de zeven Engelen sprak met mij, zeggende: Kom, ik zal u toonen *de bruid, de echtgenoot des Lams*; hij voerde mij weg in den geest op een grooten en hoogen berg, en hij toonde mij de groote stad, de heilige Hierosolyma, nederdalende vanuit den Hemel uit God”, Apoc. XXI: 2, 9, 10; dat met het bruidelijke en het echtelijke hier niets anders wordt aangeduid dan de verbinding van den Heer met de Kerk, en dit door het ware en het goede, blijkt duidelijk; de heilige stad immers en Nova Hierosolyma is niets anders dan de Kerk; dat de stad het ware der Kerk is, zie men in n. 402, 2268, 2449, 2451, 2712, 2943, 3216; dat Hierosolyma de

geestelijke Kerk is, n. 402, 2117, 3654. Bij Malachia: “Jehudah heeft trouweloos gehandeld, en een gruwel is gedaan in Israël, en in Hierosolyma, want Jehudah heeft ontwijd de heiligheid van Jehovah, omdat *hij heeft liefgehad en zich heeft verloofd met de dochter eens vreemden gods*. Jehovah is getuige geweest tusschen u en *tusschen de echtgenoot uwer jeugd*, tegen dewelke gij trouweloos hebt gehandeld”, II: 11, 14, 15, alwaar liefhebben en zich verloven met de dochter eens vreemden gods, wil zeggen: zich verbinden met het valsche in plaats van met het ware, zijnde de echtgenoot der jeugd. Bij Ezechiël: “Gij hebt *uw zonen en uw dochteren*, die gij Mij *gebaard* hebt, genomen, en hebt ze geofferd om ze te verslinden; is het wat kleins van uw *hoererijen*; gij zijt de dochter uwer moeder, die de walg had van *haar echtgenoot* en van *haar zonen*; en gij zijt de zuster uwer zusteren, die de walg hadden van *haar echtgenooten* en van *haar zonen*”, XVI: 20, 45; daar aangaande de gruwelen van Hierosolyma, en omdat deze waren tengevolge van de booze en de valsche dingen, worden zij in dit hoofdstuk beschreven met zulke dingen die met de huwelijken in strijd zijn, namelijk met echtbreuken en hoererijen; de echtgenooten van wie zij walgden, zijn de goede dingen, de zonen zijn de ware dingen, en de dochteren zijn de aandoeningen ervan. Bij Jesaja: “Zing gij *onvruchtbare*, die niet heeft *gebaard*, maak geschal met gezang en gejubel, die geen *barensnood* heeft gehad, omdat de *zonen der verlatene* meer zijn dan de *zonen der getrouwde*. Den smaad uws *weduwschaps* zult gij niet meer gedenken, omdat *uw echtgenooten* uw makers zijn, Jehovah Zebaoth is Zijn Naam, en uw Verlosser de Heilige Israëls, de God der gansche aarde wordt Hij genoemd. Want zooals een *verlaten vrouw* en eene verslagene van *geest* heeft Jehovah u geroepen, en een *vrouw der jeugd* wanneer zij wordt verstooten, heeft uw God gezegd. Al *uw zonen* zullen van Jehovah geleerd zijn, en veel de vrede *uwer zonen*”, LIV: 1, 5, 6, 13; omdat met het huwelijk de verbinding wordt aangeduid van het ware en het goede, en van het goede en het ware, kan vaststaan wat er wordt aangeduid met den echtgenoot en de echtgenoot, met de zonen en de dochteren, met de weduwen, met de verstootenen, en met baren, barensnood hebben, verlaten worden, onvruchtbaar zijn, want deze dingen zijn van het huwelijk; wat deze dingen elk afzonderlijk in den geestelijken zin beteekenen, werd vele malen in de ontvouwingen getoond. Bij denzelfde: “Om Zions wil zal Ik niet zwijgen, en om Hierosolyma’s wil zal Ik niet rusten; tot u zal niet meer worden gezegd de *verlatene*, maar uw land zal genoemd worden het *getrouwde*, want Jehovah zal welbehagen in u hebben, en uw land zal *getrouwd* worden, omdat *de jongeling de maagd zal trouwen, uw zonen u zullen trouwen*, en er zal zijn vreugde des *bruidegoms* over de *bruid*, uw God

zal zich over u verheugen”, LXII: 1, 4, 5. Wie den inwendigen zin des Woords niet kent, kan van meening zijn dat zulke dingen in het Woord alleen vergelijkende dingen zijn, zoodanige als er verscheidene in het gewone spraakgebruik voorkomen, en dat vandaar de Kerk wordt vergeleken met een dochter, een maagd, een echtgenoot, aldus de dingen die des geloofs en der naastenliefde zijn, met de dingen die des huwelijks zijn; maar in het Woord zijn alle dingen uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen, en werkelijke overeenstemmingen; het Woord daalt immers neder vanuit den Hemel, en omdat het daaruit nederdaalt, is het in zijn oorsprong het hemelsch en geestelijk Goddelijke, waarmede de dingen die van den zin der letter zijn, overeenstemmen; vandaar komt het dat de dingen die van het hemelsch huwelijk zijn, hetwelk de verbinding van het goede en het ware is, in overeenstemmende dingen vallen, aldus in de dingen die behooren tot de huwelijken op aarde. Vandaar komt het eveneens dat de Heer het Rijk der Hemelen, dat is, Zijn Rijk in den Hemel, en Zijn Rijk op aarde, zijnde de Kerk, heeft vergeleken met “een Koning mensch die *een bruiloft maakte* voor zijn zoon, en verscheidenen daartoe uitnoodigde”, Matth. xxii: 2 en vervolg. En eveneens met “de tien *maagden* die haar lampen namen, en uitgingen, den *Bruidegom* te ontmoet”, Matth. xxv: 1 en vervolg. En eveneens noemde de Heer diegenen die van de Kerk zijn, zonen der bruiloft: “Jezus zeide: Kunnen de *zonen der bruiloft* treuren, zoolang de *Bruidegom* met hen is; maar de dagen zullen komen, wanneer de *Bruidegom* van hen zal worden weggenomen, en dan zullen zij vasten”, Matth. ix: 15. Vandaar eveneens wordt de aandoening van het goede en de aandoening van het ware de vreugde en de blijdschap van den bruidegom en van de bruid geheeten, omdat de hemelsche vreugde is vanuit die aandoeningen en in die aandoeningen; zooals bij Jesaja: “Uw zonen zullen u *trouwen*, en er zal zijn vreugde des *bruidegoms* over de *bruid*, Jehovah uw God zal zich over u verheugen”, LXII: 5. Bij Jeremia: “De stem der vreugde en de stem der blijdschap, en de stem des *bruidegoms* en de stem der *bruid*, de stem dergenen die zeggen: Belijdt Jehovah, omdat Jehovah goed is”, xxxiii: 11. Bij denzelfde: “Ik zal uit de steden van Jehudah en uit de straten van Hierosolyma doen ophouden de stem der vreugde en de stem der blijdschap, de stem des *bruidegoms* en de stem der *bruid*, omdat het met het land op woestheid zal uitloopen”, vii: 34, hfdst. xvi: 9, hfdst. xxv: 10. En bij Johannes: “Het licht des luchters zal in Babylon niet meer lichten, en de stem des *bruidegoms* en der *bruid* zal in haar niet meer worden gehoord”, Apoc. xviii: 22, 23. Omdat de huwelijken op aarde door de waarlijk echtelijke liefde overeenstemmen met het hemelsch huwelijk, zijnde dat van het goede en het

ware, stemmen derhalve de in het Woord gegeven wetten aangaande de verlovingsen en de huwelijken geheel en al overeen met de geestelijke wetten van het hemelsch huwelijk, zooals dat zij alleen één echtgenoot zouden huwen, Markus x: 2 tot 8; Lukas xvi: 18; in het hemelsch huwelijk immers is het aldus gesteld, namelijk dat het goede niet dan met zijn ware kan worden verbonden, en het ware niet dan met zijn goede; indien het goede met een ander ware dan het zijne werd verbonden, zoo zou het nooit blijven bestaan, maar uiteengerukt worden en zoo vergaan. In de geestelijke Kerk beeldt de echtgenoot het goede uit, en de man beeldt het ware uit; doch in de hemelsche Kerk beeldt de echtgenoot het goede en de echtgenoot het ware uit; en, wat een verborgenheid is, niet alleen beelden zij die uit, maar zij stemmen ook daadwerkelijk daarmede overeen. Eveneens hebben de wetten die in het Oude Testament aangaande de huwelijken zijn gegeven, op eendere wijze een overeenstemming met de wetten van het hemelsch huwelijk, zooals die welke gegeven zijn in Exod. xxi: 7, 8, 9, 10, 11; hfdst. xxii: 16, 17; hfdst. xxxiv: 16; Num. xxxvi: 6; Deut. vii: 3, 4; hfdst. xxi: 28, 29; en eveneens de wetten aangaande de verboden graden, Levit. xxiii: 6 tot 20; waarover elk afzonderlijk, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders zal worden gehandeld. Dat de graden en de wetten der huwelijken aan de wetten van het ware en het goede die van het hemelsch huwelijk zijn, hun oorsprong ontleenen, en daarop betrekking hebben, blijkt bij Ezechiël: “De priesters Levieten *zullen zich geen weduwe of verstootene tot echtgenoot nemen*, maar *maagden* van het zaad van het huis Israëls; en de *weduwe* die *weduwe* zal zijn *geweest* van een priester, zullen zij nemen”, xliv: 22: daar wordt gehandeld over de heilige stad Nova Hierosolyma en over het hemelsch Kanaän, en dat deze het Rijk des Heeren en Zijn Kerk zijn, staat vast, bijgevolg dat met de Levieten niet de Levieten, noch met de weduwe en de verstootene een weduwe en een verstootene worden aangeduid, maar zulke dingen waarmede zij overeenstemmen.

4435. En hij had het meisje lief, en hij sprak naar haar hart; dat dit de liefde beteekent, staat zonder ontvouwing vast.

4436. En Schechem zeide tot Chamor, zijn vader; dat dit de denking beteekent vanuit het ware bij de Ouden, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde de doorvatting en daaruit de denking, waarover n. 3395; en uit de uitbeelding van Schechem, den zoon van Chamor, zijnde het ware bij de Ouden, waarover n. 4430, 4431; daaruit blijkt dat Schechem zeide tot Chamor, zijn vader, de denking is vanuit het ware bij de Ouden.

4437. Door te zeggen: Neem mij deze geborene tot een vrouw; dat dit beteekent dat het wilde verbonden worden met de aandoening van dat ware, staat vast uit de beteekenis van de geborene, hier van Dinah, zijnde de aandoening van het met Jakobs zonen, haar broeders, aangeduide ware, waarover n. 4427, 4433; en uit de beteekenis van tot een vrouw nemen, zijnde verbonden worden, waarover vlak boven, n. 4434.

4438. *Vers 5, 6, 7. En Jakob hoorde dat hij Dinah, zijn dochter, had verontreinigd; en zijn zonen waren met zijn verwerving in het veld; en Jakob zweeg totdat zij kwamen. En Chamor, de vader van Schechem, ging uit tot Jakob, om met hem te spreken. En de zonen van Jakob kwamen van het veld; als zij het hoorden, en het smartte den mannen, en zij ontstaken zeer, omdat hij dwaasheid in Israël had gedaan, om te liggen met Jakobs dochter, en aldus zal niet worden gedaan.* Jakob hoorde dat hij Dinah, zijn dochter, had verontreinigd, beteekent de niet wettige verbinding; Jakob is hier de uitwendige Oude Kerk; en zijn zonen waren met zijn verwerving in het veld, beteekent de nakomelingen, dat zij in hun godsdienstige waren; en Jakob zweeg totdat zij kwamen, beteekent de beraadslaging vanuit de ware dingen des geloofs die hij en zijn nakomelingen hadden; en Chamor, de vader van Schechem, ging uit tot Jakob, om met hem te spreken, beteekent de beraadslaging over het ware van die Kerk; en de zonen van Jakob kwamen van het veld, beteekent dat zij beraadslaagden vanuit hun godsdienstige; en het smartte den mannen, en zij ontstaken zeer, beteekent dat zij in het booze waren tegen het ware der Kerk bij de Ouden; omdat hij dwaasheid in Israël had gedaan, om te liggen met Jakobs dochter, en aldus zal niet worden gedaan, beteekent de verbinding, in hun oogen ongeoorloofd en in strijd met het ware dat zij hadden.

4439. Jakob hoorde dat hij Dinah, zijn dochter, had verontreinigd; dat dit de niet wettige verbinding beteekent, namelijk met de aandoening van het ware dat de door Jakob hier uitgebeelde uitwendige Kerk had, staat vast uit de beteekenis van verontreinigen, zijnde de niet wettige verbinding; met de huwelijken immers wordt de wettige verbinding aangeduid, n. 4434; vandaar wordt met de verontreiniging ervan de niet wettige verbinding aangeduid; hierover zie men n. 4433; uit de uitbeelding van Dinah, zijnde de aandoening van alle dingen des geloofs en de Kerk daaruit, waarover n. 4427; en uit de uitbeelding van Jakob, die hier de uitwendige Oude Kerk is. Dat met Jakob hier de uitwendige Oude Kerk wordt aangeduid, komt omdat die Kerk moest worden ingesteld bij zijn nakomelingen, en zij zou zijn ingesteld, indien de nakomelingen de innerlijk ware dingen die bij de Ouden waren geweest, hadden opgenomen. Dat door Jakob hier die Kerk wordt uitgebeeld, blijkt

eveneens uit de reeks in dit hoofdstuk; hij had immers geen deel aan het plan met zijn zonen om de stad te slaan en om Chamor en Schechem te dooden; deswege zeide hij ook tot Schimeon en Levi: “Gij hebt mij beroerd door mij stinkende te maken voor den inwoner des lands”, vers 30; en in de profetische uitspraak vóór zijn dood: “Mijn ziel kome niet in hun verborgenheid, mijn heerlijkheid worde niet vereenigd in hun vergadering, omdat zij in hun toorn den man hebben gedood, en in hun moedwil den os hebben ontzenuwd”, Gen. XLIX: 6; en bovendien wordt in het Woord door Jakob op zeer vele plaatsen de uitwendige Oude Kerk uitgebeeld, n. 422, 4286. De oorzaak dat Jakob haar uitbeeldt, is deze dat hij in den hoogsten zin het Goddelijk Natuurlijke des Heeren uitbeeldt, waarmede de uitwendige Kerk overeenstemt; met zijn zonen echter worden de nakomelingen aangeduid, die het ware dat bij de Ouden was, bij henzelf hebben uitgebluscht, en zoo dat wat der Kerk moest zijn, hebben vernietigd, terwijl zoo bij hen alleen het uitbeeldende ervan achterbleef, waarover n. 4281, 4288, 4289, 4303.

4440. En zijn zonen waren met zijn verwerving in het veld; dat dit de nakomelingen beteekent, dat zij in hun godsdienstige waren, staat vast uit de beteekenis van zijn zonen, zijnde de nakomelingen; uit de beteekenis van de verwerving, zijnde de uitwendige ware dingen, waarover n. 1435, 4391; en uit de beteekenis van het veld, zijnde de Kerk, waarover n. 2971, 3766; vandaar wordt daarmede dat zijn zonen met zijn verwerving in het veld waren, aangeduid dat zij in hun godsdienstige waren, want een zoodanig iets van Kerk als bij hen was, moet een godsdienstige worden geheeten; het was immers een uitwendige eeredienst zonder den inwendigen.

4441. En Jakob zweeg totdat zij kwamen; dat dit de beraadslaging beteekent vanuit de ware dingen des geloofs die hij en zijn nakomelingen hadden, staat vast uit de beteekenis van zwijgen, zijnde denken en stilzwijgend beraadslagen; en uit de beteekenis van totdat zij kwamen, namelijk de zonen, zijnde vanuit de ware dingen des geloofs die hij en zijn nakomelingen hadden; dat de zonen de ware dingen zijn, zie men in n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373, 4257; omdat de beraadslaging zou geschieden met de zonen, en zoo met de ware dingen die met Jakobs zonen worden aangeduid, was zij derhalve vanuit de ware dingen die hij en zijn nakomelingen hadden.

4442. En Chamor, de vader van Schechem, ging uit tot Jakob, om met hem te spreken; dat dit de beraadslaging beteekent over het ware van die Kerk, staat vast uit de uitbeelding van Chamor, den vader van Schechem, zijnde het ware der Ouden, waarover n. 4430, 4431; uit de uitbeelding van Jakob, zijnde de uitwendige Oude Kerk, waarover vlak boven n. 4439; en uit de

beteekenis van met hem spreken, zijnde beraadslagen; vandaar wordt met die woorden de beraadslaging over het ware van die Kerk aangeduid. Wie niet weet dat namen in het Woord dingen beteekenen, zal zich verwonderen dat met deze woorden “Chamor, de vader van Schechem, ging uit tot Jakob, om met hem te spreken” de beraadslaging wordt aangeduid van het ware der Kerk bij de Ouden met het ware dat volgens de Oude Kerk was die bij de nakomelingen van Jakob moest worden geïnstauréerd; maar hij die weet dat de inwendige zin des Woords zoodanig is, zal zich niet verwonderen; en zelfs zullen dit diegenen met die zich met den schrijfrant bij de Ouden uit hun boeken hebben vertrouwd gemaakt; het was immers iets gewoons bij hen om de dingen als het ware in samenspraak te laten optreden, zooals de wijsheid, het inzicht, de wetenschappen, en eendere dingen; en eveneens om daaraan namen te geven waarmede zulke dingen werden aangeduid; de goden en de halfgoden der ouden zijn niets anders geweest, en eveneens de personen die zij uitdachten om de dingen historisch samen te passen; de oude Sophi hadden deze gewoonte overgenomen van de Oude Kerk, welke over een groot deel van de Aziatische wereld was verspreid, n. 1238, 2385; want zij die van de Oude Kerk waren, pasten de heilige dingen door uitbeeldende en aanduidende dingen samen; de Oude Kerk echter kreeg dit uit den mond der Oudsten, die vóór den vloed leefden, n. 920, 1409, 1977, 2896, 2897; en dezen hadden het vanuit den Hemel, want zij hadden vergemeenschaping met den Hemel, n. 784, III4 tot III25; de eerste Hemel immers, welke de laatste van de drie is, is in zulke uitbeeldende en aanduidende dingen; vandaar komt het dat het Woord in zulk een stijl is geschreven; maar het Woord heeft op de geschrevene dingen der ouden dit eigenaardige voor, dat de afzonderlijke dingen in een ononderbroken reeks de hemelsche en de geestelijke dingen van het Rijk des Heeren uitbeelden, en in den hoogsten zin den Heer Zelf; en dat de historische dingen zelf ook zoodanig zijn; en, wat meer is, dat het werkelijke overeenstemmingen zijn, en deze zijn continu door de drie Hemelen uit den Heer.

4443. En de zonen van Jakob kwamen van het veld; dat dit beteekent dat zij beraadslaagden vanuit hun godsdienstige, staat vast uit de beteekenis van de zonen van Jakob, zijnde de natie die uit hen is, bij welke het uitbeeldende van de Kerk werd ingesteld; en uit de beteekenis van het veld, zijnde het godsdienstige, waarover boven n. 4440; dat daarvandaan komen wil zeggen de beraadslaging daaruit, volgt uit de reeks, voorts ook daaruit dat het hun godsdienstige is met betrekking waartoe van komen wordt gesproken.

4444. Als zij het hoorden, en het smartte den mannen, en zij ontstaken zeer; dat dit beteekent dat zij in het booze waren tegen het ware der Kerk bij de Ouden, staat vast uit de beteekenis van smarten en van zeer ontsteken, zijnde hier in het booze zijn; dat het was tegen het ware der Kerk bij de Ouden, volgt daaruit, omdat het was tegen Schechem, den zoon van Chamor, en dat door hem het ware bij de Ouden wordt aangeduid, werd boven in n. 4430, 4431 gezegd. Dat zij in het booze waren, blijkt uit hetgeen volgt, namelijk dat zij met bedrog spraken, vers 13, en daarop, nadat Schechem en Chamor op hun woorden waren ingegaan, hen doodden, vers 26 tot 29. Vandaar komt het dat hier met smarten en zeer ontsteken wordt aangeduid dat zij in het booze waren. Het heeft den schijn alsof het de ijver was geweest omdat hij met hun zuster had gelegen, volgens de woorden die terstond daarop volgen: “Omdat hij dwaasheid in Israël had gedaan, om te liggen met Jakobs dochter, en aldus zal niet worden gedaan”, en aan het einde van het hoofdstuk: “Zij zeiden: Zal hij zooals een hoer onze zuster maken”, vers 31; maar het was niet de ijver; er kan immers geen ijver zijn bij iemand die in het booze is, maar alleen bij hem die in het goede is, want de ijver heeft het goede in zich, n. 4164; weliswaar had het godsdienstige dat bij hun nageslacht was, het goede in zich, want alle en de afzonderlijke dingen ervan beeldden de hemelsche en de geestelijke dingen uit die van het Rijk des Heeren zijn, maar wat hen betreft die in dat godsdienstige waren, had het niets van het goede; zij waren immers alleen in de uitwendige dingen zonder de inwendige dingen, zooals boven is getoond. Het is hiermede gesteld zooals met het godsdienstige van die natie waarin zij ook heden ten dage zijn; zij erkennen Mozes en de Profeten, aldus het Woord; dit is heilig in zich, maar wat hen betreft is het niet heilig, want in de afzonderlijke dingen daar beoogen zij zichzelf, en zoo maken zij het Woord wereldlijk, ja zelfs aardsch, want dat daarin iets hemelsch is, weten zij niet, en zij bekommeren er zich zelfs niet om; zij die in zulk een staat zijn, kunnen niet in het goede zijn wanneer zij in hun godsdienstige zijn, maar zij zijn in het booze, want niets hemelsch vloeit in; dit immers blusschen zij bij zich uit. Het was volgens een ook in de Oude Kerk bekende wet, dat wie een maagd besliep, een bruidschat moest geven en haar tot echtgenootte nemen, naar deze dingen bij Mozes: “Indien een man een maagd zal hebben overreed die niet ondertrouwd is, en hij ligt met haar, die zal haar zich door een bruidschat tot echtgenootte verwerven; indien door te weigeren haar vader weigert haar aan hem te geven, zoo zal hij zilver uitwegen, zooveel als de bruidschat der maagden”, Exod. xxii: 15, 16; en elders: “Indien een man een meisje een maagd zal hebben gevonden die niet ondertrouwd is, en haar aangegrepen en

met haar gelegen zal hebben, en zij betrapt zullen zijn, zoo zal de man die met haar heeft gelegen, den vader van het meisje vijftig zilverlingen geven, en zij zal hem ter echtgenootte zijn, omdat hij haar heeft beslapen; en hij zal haar niet kunnen verstooten al zijn dagen”, Deut. xxii: 28, 29. Dat deze zelfde wet aan de Ouden bekend is geweest, blijkt duidelijk uit Schechems woorden tot den vader en de broeders van het meisje: “Schechem zeide tot haar vader, en tot haar broederen: Laat mij genade vinden in uw oogen, en wat gij tot mij zegt, zal ik geven; vermenigvuldigt zeer over mij den bruidschat en het geschenk, en ik zal geven gelijk als gij tot mij zegt; en geeft mij het meisje tot vrouw”, vers II, 12; en omdat Schechem die wet wilde vervullen, en de broeders van Dinah daarin te wille waren indien hij werd zooals zij, door te besnijden alle manlijke, volgens de woorden die volgen: “Doch hierin zullen wij u te wille zijn, indien gij zijt zooals wij, om u te besnijden alle manlijke, en wij zullen u onze dochteren geven, en uw dochteren zullen wij ons nemen, en wij zullen met u wonen, en wij zullen tot één yolk zijn”, vers 15, 16, blijkt daaruit dat zij niet handelden vanuit de wet, aldus niet vanuit het goede, maar tegen de wet, bijgevolg vanuit het booze. Het was weliswaar krachtens de wet dat zij geen huwelijken zouden aangaan met de natiën, waarover bij Mozes: “Opdat gij niet van haar dochteren voor uw zonen neemt, en haar dochteren haar goden nahoereeren, en maken dat uw zonen achter haar goden hoereeren”, Exod. xxxiv: 16, en elders: “Gij zult geen verwantschap aangaan met de natiën; gij zult uw dochter, niet geven aan zijn zoon, en zijn dochter niet nemen voor uw zoon, want hij zal uw zoon van achter Mij verleiden, opdat zij andere goden dienen”, Deut. vii: 3, 4; maar deze wet werd gegeven met betrekking tot de afgodische natiën, opdat zij niet door huwelijken van den waarlijk uitbeeldenden eeredienst zouden afbuigen tot den afgodischen eeredienst, want wanneer zij afgodendienaren werden, konden zij niet langer de hemelsche en de geestelijke dingen van het Rijk des Heeren uitbeelden, maar de tegenovergestelde dingen, zoodanige als de helsche dingen zijn, want dan riepen zij uit de hel een zekeren duivel op dien zij vereerden, en aan wien zij de Goddelijke uitbeeldende dingen aanplooiden; om deze reden wordt er gezegd: opdat zij niet haar goden zouden nahoereeren; voorts ter oorzaak hiervan dat met de natiën de booze en de valsche dingen werden aangeduid, waarmede de goede en de ware dingen die zij uitbeeldden, niet zouden worden vermengd, bijgevolg niet de duivelsche en de helsche dingen met de hemelsche en de geestelijke dingen, n. 3024, einde. Maar het was nooit verboden om echtverbintenissen aan te gaan met de natiën die hun eeredienst hadden aanvaard, en die, na besneden te zijn, Jehovah erkenden; dezen

noemden zij als vreemdeling met hen verkeerende vreemdelingen, over wie aldus bij Mozes: “Indien *een vreemdeling met u als vreemdeling zal verkeerden*, en hij Jehovah het pascha wil houden, *worde hem alle manlijke besneden*, en dan zal hij naderen om dat te houden, en hij zal wezen zooals een inwoner des lands. *Eenerlei wet cal zijn voor den inwoner en voor den vreemdeling die als vreemdeling in het midden van u verkeert*”, Exod. XII: 48, 49; en elders: “Wanneer *een vreemdeling met u als vreemdeling zal hebben verkeerd*, en hij Jehovah het pascha zal houden, naar de inzetten van het pascha, en naar de inzetten ervan, zoo zal hij doen; *eenerlei inzetten zal voor ulieden zijn, zoowel voor den vreemdeling als voor den inboorling des lands*”, Num. IX: 14; dat zij vreemdelingen, in het midden van hen en met hen als vreemdeling verkeerende, werden geheeten, kwam omdat als vreemdeling verkeerden beteekende onderricht worden, en aldus de vreemdeling diegenen die zich in de inzetten en de leerstellige dingen lieten onderrichten; dat als vreemdeling verkeerden en de vreemdeling dit beteekenen, zie men in n. 1463, 2025, 3672. Bij denzelfde: “Dat *indien een vreemdeling met u als vreemdeling zal hebben verkeerd*, die een vuuroffer van reuk der rust voor Jehovah zal hebben gemaakt, gelijk als gij doet, zoo zal hij doen; wat de gemeente betreft, *eenerlei inzetten zij voor ulieden en voor den vreemdeling die als vreemdeling verkeert*, een inzetten der eeuwigheid in uw geslachten; *hoedanig gijlieden, zoodanig de vreemdeling voor Jehovah; eenerlei wet en eenerlei gericht zal ulieden zijn, en den vreemdeling die met ulieden als vreemdeling verkeert*”, Num. XV: 14, 15, 16. Voorts elders: “Zooals de *inboorling onder ulieden, zal voor ulieden de vreemdeling zijn die als vreemdeling met u verkeert*”, Levit. XIX: 34; “*Eenerlei gericht zult gij hebben, hoedanig voor den vreemdeling, zoodanig zal het voor den inboorling zijn*” Levit. XXIV: 22. Dat deze inzetten niet slechts aan Jakob en zijn zonen, maar ook aan Schechem en Chamor bekend was, blijkt uit hun woorden; want de inzetten, gericht, en wetten die aan de Israëlietische en Joodsche natie werden gegeven, waren niet nieuw, maar zulke als er tevoren in de Oude Kerk waren geweest, en in de tweede Oude Kerk, welke naar Eber de Hebreeuwsche werd geheeten, zooals hier en daar is getoond; dat vandaar die wet bekend was, blijkt uit de woorden van Jakobs zonen: “De zonen van Jakob zeiden tot Chamor en Schechem: Wij kunnen dit woord niet doen, onze zuster te geven aan een man die de voorhuid heeft, omdat dit ons een schande is; doch hierin zullen wij u te wille zijn, indien gij zijt zooals wij, om u te besnijden allen manlijke; en wij zullen u onze dochteren geven, en uw dochteren zullen wij ons nemen, en wij zullen met u wonen, en wij zullen tot één volk zijn”, vers 14, 15, 16; en uit de woorden van Chamor en Schechem, dat

zij niet slechts toestemden, maar ook dat zij zich en allen manlijke hunner stad lieten besnijden, vers 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24. Daaruit blijkt dat Schechem zoodanig geworden was als de vreemdeling over wien in de wet werd gesproken, en dat hij zoo de dochter van Jakob tot vrouw kon nemen; aldus was het een schandelijke daad dat genen hen doodden, hetgeen Jakob ook vóór zijn dood betuigde, Gen. XLIX: 5, 6, 7. Dat niet slechts Jehudah, maar ook Mozes, voorts de koningen der Joden en der Israëlieten, alsmede verscheidenen uit het volk, echtgenooten uit de natiën namen, staat vast uit de historische dingen des Woords; en dat deze vrouwen hun inzettingen, gerichten, en wetten opnamen, en als vreemdelingen werden erkend, lijdt geen twijfel.

4445. Omdat hij dwaasheid in Israël had gedaan om te liggen met Jakobs dochter; en aldus zal niet worden gedaan; dat dit de verbinding beteekent, in hun oogen ongeoorloofd en in strijd met het ware dat zij hadden, staat vast uit de beteekenis van dwaasheid doen om te liggen met Jakobs dochter, zijnde de ongeoorloofde verbinding; dat met haar liggen en zoo haar verontreinigen, de niet wettige verbinding is, zie men boven in n. 4439; in Israël wordt er gezegd, omdat met Israël het inwendige der Kerk wordt aangeduid; en daarop wordt er gezegd Jakobs dochter, omdat met Jakob het uitwendige der Kerk wordt aangeduid; dat Israël het inwendige der Kerk is, en Jakob het uitwendige, zie men in n. 4286, 4292, 4439. Dat dit in hun oogen ongeoorloofd scheen, hoewel het geoorloofd was, kan vaststaan uit hetgeen vlak boven in n. 4444, en elders, is gezegd en getoond.

4446. Vers 8, 9, 10, 11, 12. *En Chamor sprak met hen, door te zeggen: Schechem, mijn zoon, zijn ziel verlangt naar ulieder dochter; geeft haar hem, ik bid u, tot vrouw. En verzwagert u met ons; geeft ons uw dochteren, en neemt voor u onze dochteren. En woont met ons, en het land zal vóór ulieden zijn, woont, doortrekt het handel drijvende, en bezit daarin. En Schechem zeide tot haar vader, en tot haar broederen: Laat mij genade vinden in uw oogen, en wat gij tot mij zegt, zal ik geven. Vermenigvuldigt zeer over mij den bruidschat en het geschenk, en ik zal geven gelijk als gij tot mij zegt; en geeft mij het meisje tot vrouw.* Chamor sprak niet hen, door te zeggen, beteekent het goede der Kerk bij de Ouden; Schechem, mijn zoon, beteekent het ware daaruit; zijn ziel verlangt naar ulieder dochter; geeft haar hem, ik bid u, tot vrouw, beteekent het verlangen naar de verbinding met deze nieuwe, welke naar het uitwendige gezicht aan de Oude eender verschijnt; en verzwagert u met ons; geeft ons uw dochteren, en neemt voor u onze dochteren, beteekent de vereeniging van de goede en de ware dingen; en woont met ons, beteekent het leven; en het land zal vóór

ulieden zijn, woont, beteekent de Kerk, welke één zou zijn; doortrekt het handel drijvende, en bezit daarin, beteekent de dogma's vanuit het gemeene, welke zouden samenstemmen; en Schechem zeide tot haar vader, en tot haar broederen, beteekent de beraadslaging van het ware vanuit den ouden Goddelijken stam met het goede en het ware van dit godsdienstige; laat mij genade vinden in uw oogen, en wat gij tot mij zegt, zal ik geven, beteekent indien zij van hun kant een eender gemoed hadden, dat het ook van zijn kant zoo zou zijn; vermenigvuldigt zeer over mij den bruidschat en het geschenk, en ik zal geven gelijk als gij tot mij zegt, beteekent dat hij de dingen die bij hen zijn, zal aanvaarden, en ze tot de zijne maken; en geeft mij het meisje tot vrouw, beteekent wo er slechts verbinding is.

4447. Chamor sprak met hen, door te zeggen; dat dit het goede der Kerk bij de Ouden beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Chamor, zijnde uit de Ouden, waarover n. 4431, namelijk het goede der Kerk uit hen, want het goede der Kerk is de vader, en het ware daaruit, hetwelk hier Schechem is, is de zoon; vandaar ook wordt met den vader in het Woord het goede aangeduid, en met den zoon het ware. Hier wordt gezegd het goede der Kerk bij de Ouden, niet echter het goede der Oude Kerk, dit ter oorzaak hiervan dat onder de Kerk bij de Ouden de Kerk wordt verstaan die was afgeleid van de Oudste Kerk, welke vóór den vloed was; en onder de Oude Kerk wordt de Kerk verstaan die na den vloed was; over die beide Kerken is in hetgeen voorafgaat eenige malen gehandeld, en het werd getoond dat de Oudste Kerk, welke vóór den vloed was, hemelsch was, maar de Oude Kerk, welke na den vloed was, geestelijk was; over het verschil tusschen de eene en de andere is ook vaak gehandeld. De overblijfselen der Oudste Kerk, welke hemelsch was, waren nog in het land Kanaän, en daar vooral bij hen die de Chittieten en de Chivieten werden genoemd. Dat zij niet ergens anders waren, kwam omdat de Oudste Kerk, welke Mensch of Adam werd genoemd, n. 478, 479, in het land Kanaan was geweest; bijgevolg was daar de tuin van Eden, waarmede daar het inzicht en de wijsheid der menschen van die Kerk werd aangeduid, n. 100, 1588; en met de boomen daar hun doorvatting, n. 103, 2163, 2722, 2972; en omdat het inzicht en de wijsheid met dien tuin of dat paradijs werd aangeduid, wordt ook de Kerk zelf daaronder verstaan, en omdat de Kerk daaronder wordt verstaan, wordt het ook de Hemel, en omdat de Hemel daaronder wordt verstaan, wordt ook in den hoogsten zin de Heer daaronder verstaan; vandaar komt het dat het land Kanaän eveneens in den hoogsten zin den Heer beteekent, in den betrekkelijken zin den Hemel, en eveneens de Kerk, en in den afzonderlijken zin den mensch der Kerk, n. 1413, 1437, 1607, 3038,

3481, 3705; en vandaar komt het eveneens dat het land [of de aarde], wanneer het zonder meer in het Woord wordt vermeld, iets eenders beteekent, n. 566, 662, 1066, 1067, 1413, 1607, 3355; en dat de nieuwe Hemel en de nieuwe Aarde de nieuwe Kerk is ten aanzien van haar inwendige en van haar uitwendige, n. 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 3355 einde. Dat de Oudste Kerk in het land Kanaän is geweest, zie men in n. 567; en dat vandaar de uitbeeldende dingen der plaatsen afkomstig zijn, en dat het derhalve aan Abram werd bevolen om daarheen te gaan, voorts dat dit land aan zijn nakomelingen uit Jakob werd gegeven, namelijk opdat de uitbeeldende dingen der plaatsen volgens welke het Woord zou worden geschreven, werden aangehouden, n. 3686; en dat derhalve alle plaatsen daar, voorts de bergen en de rivieren, en alle grenzen rondom, uitbeeldend zijn geworden, n. 1585, 1866, 4240. Uit deze dingen blijkt wat hier onder de Kerk bij de Ouden wordt verstaan, namelijk de overblijfselen uit de Oudste Kerk; en omdat die bij de Chittieten en de Chivieten waren, hebben derhalve eveneens Abraham, Jischak, en Jakob, met hun echtgenooten een begraafplaats bij de Chittieten in hun land verkregen, Gen. xxiii: 1 tot het einde; hfdst. xlix: 29, 30, 31, 32; hfdst. l: 13; en Jozef bij de Chivieten, Jos. xxiv: 32. De overblijfselen dier Kerk beeldde Chamor, de vader van Schechem, uit, en daarom wordt met hem het goede der Kerk bij de Ouden aangeduid, bijgevolg de oorsprong van het innerlijk ware vanuit den Goddelijken stam, n. 4399. Wat het onderscheid is tusschen de Oudste Kerk, welke vóór den vloed was, en tusschen de Oude Kerk, welke na den vloed was, zie men in n. 597, 607, 608, 640, 641, 765, 784, 895, 920, 1114 tot 1128, 1238, 1327, 2896, 2897.

4448. Schechem, mijn zoon; dat dit het ware daaruit beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Schechem, zijnde het innerlijk ware, waarover n. 4430, aldus het ware daaruit, namelijk vanuit het goede dat Chamor is, n. 4447; al het ware der Kerk immers is uit haar goede; nooit ontstaat het ware ergens anders vandaan. Dit ware, hetwelk door Schechem wordt uitgebeeld, wordt het innerlijk ware genoemd, en het is in zijn wezen niets anders dan het goede der naastenliefde; de Oudste Kerk immers was, omdat zij hemelsch was, in het goede der liefde tot den Heer, en vandaar in de doorvatting van al het ware, want de menschen dier Kerk waren bijna zooals de Engelen; zij hadden ook gemeenschap met hen, vandaar hun doorvatting; en daarom redeneerden zij ook nooit over eenig ware des geloofs, maar omdat zij het vanuit den Hemel doorvatten, zeiden zij, dat het aldus is; en dit wel dermate dat zij het geloof zelfs niet eens wilden noemen, maar in plaats daarvan de naastenliefde; men zie n. 202, 337, 2715, 2718, 3246; vandaar komt het dat

onder het innerlijk ware hier het goede der naastenliefde wordt verstaan. Dat bij Chamor den Chiviet en bij zijn zoon Schechem de overblijfselen dier Kerk waren, zie men vlak boven in n. 4447. Anders was het gesteld met de Oude Kerk, welke geestelijk was; deze was niet in de liefde tot den Heer zooals de Oudste Kerk, maar in de naastenliefde jegens den naaste, en zij konden niet tot de naastenliefde komen dan door het ware des geloofs, en van dit ware hadden zij geen doorvatting zooals de Oudsten; derhalve ving men toen aan onderzoek te doen aangaande het ware, of het wel aldus is. Aangaande het verschil tusschen de hemelschen, die de doorvatting hadden, en tusschen de geestelijken, die haar niet hebben, zie men n. 2088, 2669, 2708, 2715, 3235, 3240, 3246, 3887.

4449. Zijn ziel verlangt naar ulieder dochter; geeft haar hem, ik bid u, tot vrouw; dat dit het verlangen beteekent naar de verbinding met deze nieuwe, welke naar het uitwendige gezicht aan de Oude eender schijnt, staat vast uit de beteekenis van de ziel verlangt, zijnde het verlangen; uit de uitbeelding van Dinah, die hier de dochter is, zijnde de aandoening van het ware, bijgevolg de Kerk, want de Kerk is de Kerk uit de aandoening van het ware; deze wordt hier onder die nieuwe verstaan; en uit de beteekenis van tot vrouw geven, zijnde de verbinding, waarover n. 4434. Wat dit betreft dat die nieuwe Kerk welke bij de nakomelingen van Jakob werd geïnstauréerd, naar het uitwendige gezicht aan de Oude eender schijnt, moet men weten dat de statuten, gerichten, en wetten die door Mozes aan de Israëlietische en de Joodsche natie bevolen werden, niet vreemd waren aan de statuten, gerichten, en wetten die in de Oude Kerk bestonden, zooals die aangaande de verlovingen en de huwelijken, aangaande de dienstknechten, aangaande de dieren die al dan niet geschikt waren om te eten, aangaande de reinigingen, aangaande de feesten, de tabernakels, het gedurige vuur, en aangaande verscheidene andere dingen; ook aangaande de altaren, de brandoffers, de slachtoffers, de drankoffers die waren opgenomen in de tweede Oude Kerk, welke uit Eber was. Dat deze eerder bekend waren dan toen zij aan die natie werden bevolen, blijkt duidelijk uit de historische dingen des Woords, zooals alleen al dat de altaren, de brandoffers, en de slachtoffers bekend waren; van Bileam wordt vermeld dat hij gebood zeven altaren te bouwen, en daarop brandoffers en slachtoffers van varren en rammen te offeren, Num. xxiii: 1, 2, 14, 15, 29; en bovendien aangaande de natiën, op vele plaatsen, dat haar altaren werden vernietigd; en eveneens aangaande de profeten van Baäl, die Elias afmaakte, dat zij slachtofferden; daaruit kan vaststaan dat de slachtoffers die aan het volk van Jakob werden bevolen, niet nieuw waren; aldus evenmin de overige statuten, gerichten, en wetten; maar

omdat deze dingen bij de natiën afgodisch waren geworden, vooral daardoor dat zij door zulke dingen den eenen of anderen profanen god vereerden, en zoo de dingen die de Goddelijke dingen uitbeeldden, tot helsche dingen ombogen, behalve dat zij er nog verscheidene dingen aan toevoegden, werden derhalve, opdat de uitbeeldende eeredienst die van de Oude Kerk was, zou worden hersteld, de zelfde dingen teruggeroepen; daaruit kan vaststaan dat deze nieuwe Kerk, welke bij de nakomelingen van Jakob werd ingesteld, naar het uitwendige gezicht aan de Oude eender scheen.

4450. En verzwagert u met ons; geeft ons uw dochteren, en neemt voor u onze dochteren; dat dit de vereeniging beteekent van de goede en de ware dingen, staat vast uit de beteekenis van zich verzwageren, zijnde de vereeniging, waarover n. 4434; uit de beteekenis van de dochteren, zijnde de aandoeningen, aldus de goede dingen, waarover n. 489, 490, 491, 2362, 3963; dat het is met de ware dingen, wordt aangeduid met geeft ons, en met neemt voor u; met Schechem immers en met Jakobs zonen worden, zooals boven werd getoond, de ware dingen aangeduid. Daaruit blijkt dat met die woorden de vereeniging van de goede en de ware dingen wordt aangeduid, dat is, dat door de vereeniging die nieuwe Kerk niet alleen naar het uitwendige gezicht maar ook naar het inwendige gezicht aan de Oude eender zou zijn.

4451. En woont met ons; dat dit het leven beteekent, staat vast uit de beteekenis van wonen, zijnde leven, waarover n. 1293, 3384, 3613; aldus is met ons wonen samen leven en één Kerk maken.

4452. En het land zal vóór ulieden zijn, woont; dat dit de Kerk beteekent, welke één zou zijn, staat vast uit de beteekenis van het land, zijnde de Kerk, waarover n. 566, 662, 1066, 1067, 1413, 1607, 3355, 4447; en uit de beteekenis van met ons wonen, zijnde samen leven, waarover vlak boven n. 4451; aldus dat de Kerk één zou zijn.

4453. Doortrekt het handel drijvende, en bezit daarin; dat dit de dogma's vanuit het gemeene beteekent, dat zij zouden samenstemmen, staat vast uit de beteekenis van handel drijven, zijnde zich erkennenissen verwerven, en eveneens ze vergemeenschappen, waarover n. 2967; vandaar is het land doortrekken al handel drijvende, binnengaan in de erkennenissen van het goede en het ware die met Schechem, den zoon van Chamor, en met zijn stad worden aangeduid; en uit de beteekenis van daarin bezitten, zijnde één maken, aldus samenstemmen; zij immers die samen het land bezitten, maken één en stemmen samen. Dat handel drijven is zich erkennenissen verwerven en eveneens ze vergemeenschappen, komt omdat in den Hemel, waar het Woord volgens den inwendigen zin wordt doorvat, niet eenig handel drijven bestaat;

daar immers is noch goud, noch zilver, noch zulke dingen waarmede in de wereld handel wordt gedreven; wanneer dan ook in het Woord van handel drijven wordt gelezen, zoo wordt dat in den geestelijken zin verstaan, en wordt er zulk een ding doorvat dat overeenstemt, in het algemeen de verwerving en de vergemeenschapping van de erkentnissen, en in het bijzonder dat wat wordt genoemd; zoo wordt, indien goud wordt genoemd, het goede der liefde en der wijsheid verstaan, n. 113, 1551, 1552; indien zilver, zoo wordt het ware verstaan dat van het inzicht en van het geloof is, n. 1551, 2048, 2954; indien schapen, rammen, geitebokjes, lammeren, waarmede oudtijds handel werd gedreven, zoo worden zulke dingen verstaan die de schapen, de rammen, de geitebokjes, en de lammeren beteekenen, en zoo voort; zooals bij Ezechiël: “Zeg tot Tyrus: Inwoonster op de ingangen der zee, *handelaarster van de volken* tot vele eilanden: Tharschisch was *uw koopvrouw* vanwege de veelheid van alle schatten, in zilver, in ijzer, in tin, en lood, gaven zij *uw veilingen*. Javan, Thubal, en Mesech, deze *uw handelaren*, in de ziel des menschen, en in vaten van brons, *hebben zij uw handel gegeven*. De zonen van Dedan waren *uw handelaren*; vele eilanden waren de *koophandel uwer handen*. Syrië was *uw koopvrouw* in de veelheid uwer werken. Jehudah en het land Israëls, zij waren *uw handelaren* in tarwe, minnith, en pannag, en honing, en olie, en balsem, *hebben zij uw handel gegeven*. Damascus was *uw koopvrouw* in de veelheid uwer werken, vanwege de veelheid van alle schatten, in wijn van Chesbon en wol van Zachar. Dan en Javan gaven draad op *uw veilingen*. *Dedan* was *uw handelaarster* in kleederen der vrijheid voor den wagen. De Arabier en alle vorsten van Kedar, zij waren de *kooplieden uwer hand*, in lammeren en rammen en geitebokken, in deze dingen *uw kooplieden*. De *handelaren* van Schebah en Raämah, zij waren *uw handelaren* in het eerste van alle specerij; en door allen kostbaren steen en goud hebben zij uw handelszaken gegeven. Charan en Channeh en Eden, de *handelaren* van Scheba, Aschur, Kilmad, *uw handelaarster*. Dezen waren *uw handelaren* met volmaaktheden, met pakken van hemelsblauw en gestikt werk, en met schatten van kostbare kleederen, gebonden met koorden, en in cederkisten in *uw koophandel*; vandaar werd gij vervuld, en zijt gij zeer geëerd geworden in het hart der zeeën”, xxvii: 1 tot het einde. Hieruit en uit verscheidene andere plaatsen in het Woord, blijkt het duidelijk dat de handelszaken, alle handelsverkeer, de koophandels, en de koopwaren niets anders zijn dan de dingen die tot de erkentnissen van het goede en het ware behooren; wat immers heeft het profetische Woord van doen met de handelszaken van Tyrus, tenzij daarmede de geestelijke en de hemelsche dingen worden aangeduid; en omdat het aldus

is, kan het klaarblijkend vaststaan dat niet alleen met de koopwaren andere dingen worden aangeduid, maar ook met de daar genoemde natiën diegenen worden aangeduid bij wie zulke dingen zijn; voorts, dat men niet kan weten wat zij beteekenen, tenzij vanuit den inwendigen zin, zooals wat beteekenen Tharschisch, Javan, Thubal, Meschec, de zonen van Dedan, Syrië, Jehudah, Israëel, Dan, Javan, Dedan, de Arabier, Scheba, Raämah, Charan, Channeh, Eden, Aschur, Kilmad; voorts, wat hun koopwaren, zooals zilver, ijzer, tin, lood, vaten van brons, tarwe, minnith, pannag, honing, olie, balsem, wijn van Chesbon, wol van Zachar, draad, kleederen der vrijheid voor den wagen; lammeren, rammen, geitebokken, specerij, kostbare steen, goud, pakken van hemelsblauw, gestikt werk, gebonden koorden, cederkisten; deze en eendere dingen beteekenen de goede en de ware dingen die van de Kerk en van het Rijk des Heeren zijn, en de erkenenissen ervan; en daarom werd daar over Tyrus gehandeld, ter oorzaak hiervan dat met Tyrus de erkenenissen worden aangeduid, n. 1201. En omdat zulke koopwaren, of de goede en de ware dingen, in de Kerk en in het Rijk des Heeren zijn, werd ook het land Kanaän, waarmede de Kerk en het Rijk des Heeren wordt aangeduid, van den oudsten tijd af aldus genoemd naar koopwaren of koophandels; in de oorspronkelijke taal immers beteekent Kanaän dit. Uit deze dingen nu blijkt wat wordt aangeduid met het land doortrekken al handel drijvende.

4454. En Schechem zeide tot haar vader, en tot haar broederen; dat dit de beraadslaging beteekent van het ware vanuit den ouden Goddelijken stam met het goede en het ware van dit godsdienstige, staat vast uit de beteekenis van zeggen, zijnde hier beraadslagen; uit de uitbeelding van Schechem, zijnde het ware vanuit den ouden Goddelijken stam, waarover boven n. 4447; uit de beteekenis van den vader, die hier Jakob is, zijnde het goede van het ware, waarover n. 4273, 4337; en uit de beteekenis van de broederen, die hier de zonen van Jakob zijn, zijnde de ware dingen, waarover boven. Dat Schechem het ware vanuit den ouden Goddelijken stam is, blijkt uit hetgeen boven in n. 4447 werd aangevoerd; Chamor de Chiviet immers behoorde met zijn natie en zijn familie in het land Kanaän tot de overblijfselen der Oudste Kerk, welke hemelseh was; meer dan alle Kerken in het gansche wereldrond was die Kerk uit het Goddelijke, want zij was in het goede der liefde tot den Heer; hun willijke en verstandelijke maakten één, aldus één gemoed, en daarom hadden zij de doorvatting van het ware vanuit het goede; de Heer immers vloeide langs den inwendigen weg in het goede van hun wil in, en door dit in het goede van het verstand, of het ware; vandaar komt het dat die Kerk boven de overige Mensch werd genoemd, n. 477, 478, 479, en eveneens Gelijkenis

Gods, n. 51, 473, 1013; daaruit blijkt waarom van Chamor en Schechem wordt gezegd dat zij uit den ouden Goddelijken stam zijn, zooals eveneens eerder n. 4399. Dat de Oudste Kerk, welke de Mensch, of met het Hebreeuwsche woord Adam werd geheeten, in het land Kanaän was, zooals boven in n. 4447 is gezegd, blijkt duidelijk uit hun nakomelingen, die de Nefilim werden geheeten, Gen. vi: 4; en dat dezen in het land Kanaän waren, wordt gezegd in Num. XIII: 33; men zie n. 581; maar toen werd het gansche land van de rivier van Egypte tot de rivier Eufrath het land Kanaän geheeten, Gen. xv: 18.

4455. Laat mij genade vinden in uw oogen, en wat gij tot mij zegt, zal ik geven; dat dit beteekent indien zij van hun kant een eender gemoed hadden, dat het ook van zijn kant zoo zou zijn, staat vast uit de beteekenis van genade vinden in iemands oogen, zijnde een spreekwijze waarin een overhellen ligt opgesloten, waarvoor n. 3980; hier het overhellen daartoe dat hij zou geven al wat hij tot hem zou zeggen; en dat met deze woorden wordt aangeduid dat van zijn kant het gemoed ook zoo zou zijn, indien het van hun kant eender was, blijkt uit de reeks in den inwendigen zin, want geven hetgeen zij zeggen, is in dien zin één met hen maken ten aanzien van het ware en het goede.

4456. Vermenigvuldigt zeer over mij den bruidschat en het geschenk, en ik zal geven gelijk als gij tot mij zegt; dat dit beteekent dat hij de dingen die bij hen zijn, zal aanvaarden en ze tot de zijne maken, namelijk de uitwendige dingen der Kerk die van hen waren, met de inwendige dingen die de zijne waren, en dat zij aldus samen één Kerk zouden uitmaken, staat vast uit de beteekenis van geven gelijk als gij zegt, zijnde één met hen maken ten aanzien van het ware en het goede, waarover vlak boven n. 4455. De bruidschat zelf en het geschenk, waarvan hij zeide dat zij het over hem zouden vermenigvuldigen, beteekent de eenparige instemming, want de bruidschat welke werd gegeven aan de maagd die ondertrouwd moest worden, was een merkteeken dat de instemming van weerskanten was. Hij zegt dat zij den bruidschat en het geschenk zeer over hem zouden vermenigvuldigen, en aldus boven het vastgestelde uit, hetwelk vijftig zilverlingen bedroeg, ter oorzaak hiervan dat hij met haar had gelegen voordat hij hun godsdienstige had aanvaard, en dat het aan den kant van Jakob stond om in te willigen of te weigeren, volgens de wet die ook aan de Ouden bekend was, waarover Exod. XXII: 16, 17; bovenal omdat de verbinding verlangd was, namelijk die van het innerlijk ware, zijnde Schechem, met de aandoening van het uiterlijk ware, zijnde Dinah. Dat de bruidschat het merkteeken der instemming, en zoo de bevestiging van de inwijding was, komt omdat zilver uitwegen of geven voor iets het teeken was dat het het zijne was, aldus dat de maagd van hem was, en omdat dat zilver

aanvaarden het wederkeerige was, aldus dat de bruid den bruidegom, en de bruidegom de bruid toebehoorde.

4457. En geeft mij het meisje tot vrouw; dat dit beteekent zoo er slechts verbinding is, staat vast uit de beteekenis van tot vrouw geven, zijnde de verbinding, waarover n. 4434, hier, zoo er slechts verbinding is, omdat de overeenkomst nog niet gesloten was.

4458. Vers 13, 14, 15, 16, 17. *En Jakobs zonen antwoordden aan Schechem en Chamor, zijn vader, in bedrog, en spraken, omdat hij Dinah, hun zuster, had verontreinigd. En zij zeiden tot hen: Wij kunnen dit woord niet doen, onze zuster te geven aan een man die de voorhuid heeft, omdat dit ons een schande is. Doch hierin zullen wij u te wille zijn, indien gij zijt zooals wij, om u te besnijden allen manlijke. En wij zullen u onze dochteren geven, en uw dochteren zullen wij ons nemen, en wij zullen met u wonen, en wij zullen tot één volk zijn. En indien gij naar ons niet hoort om te besnijden, en wij zullen onze dochter nemen, en wij zullen gaan.* En Jakobs zonen antwoordden aan Schechem en Chamor, zijn vader, in bedrog, beteekent de booze meening en bedoeling aangaande het ware en het goede der Kerk bij de Ouden; en spraken, omdat hij Dinah, hun zuster, had verontreinigd, beteekent dat de inwijding tot de verbinding, welke niet een andere had kunnen zijn, door nadering geschiedde; en zij zeiden tot hen: Wij kunnen dit woord niet doen, beteekent dat zij het afkeurden; onze zuster te geven aan een man die de voorhuid heeft, beteekent tenzij zij in de uitbeeldende dingen het ware en het goede der Kerk stelden en terugtraden van de dingen die zij beteekenen; omdat dit ons een schande is, beteekent dat het tegen hen zou zijn; doch hierin zullen wij u te wille zijn, indien gij zijt zooals wij, beteekent de toetreding tot hun godsdienstige; om u te besnijden allen manlijke, beteekent het uitwendig uitbeeldende alleen, en dat zij zoo voor hen zuiver zouden zijn; en wij zullen u onze dochteren geven, en uw dochteren zullen wij ons nemen, beteekent zoo de verbinding; en wij zullen met u wonen, beteekent ten aanzien van het leven; en wij zullen tot één volk zijn, beteekent ten aanzien van de leer; en indien gij naar ons niet hoort om te besnijden, beteekent indien zij niet terugtraden van hun ware dingen, en toetraden tot de uitwendige uitbeeldende dingen; en wij zullen onze dochter nemen, en wij zullen gaan, beteekent dat er geen verbinding zou zijn.

4459. En Jakobs zonen antwoordden aan Schechem en Chamor, zijn vader, in bedrog; dat dit de booze meening en bedoeling beteekent aangaande het ware en het goede der Kerk bij de Ouden, staat vast uit de uitbeelding van Schechem, zijnde het ware bij de Ouden, of, wat hetzelfde is, het ware vanuit den ouden Goddelijken stam, waarover n. 4399, 4454; uit de uitbeelding van

Chamor, zijnde het goede vanuit hetwelk dat ware was, waarover n. 4399, 4431, 4447, 4454; en uit de beteekenis van het bedrog, zijnde de booze meening en bedoeling; het bedrog immers sluit in het algemeen het booze tegen den ander in, en tegen de dingen die deze spreekt en die hij doet; want hij die in het bedrog is, denkt en bedoelt iets dat afwijkt van den ander, hetgeen ook vaststaat uit de uitwerking, waarover in dit hoofdstuk wordt gehandeld; daaruit blijkt dat met Jakobs zonen antwoordden aan Schechem en Chamor, zijn vader, in bedrog, de booze meening en bedoeling aangaande het ware en het goede der Kerk bij de Ouden wordt aangeduid. Jakobs zonen of zijn nakomelingen konden geen andere meening en bedoeling hebben aangaande het ware en het goede van den inwendigen mensch dan een booze, omdat zij in de uitwendige dingen zonder de inwendige dingen waren, n. 4281, 4293, 4307, 4429, 4433; en eveneens achtten zij de inwendige dingen voor niets, en verachtten ze derhalve geheel en al; zoodanig is die natie eveneens heden ten dage, en zoodanig zijn allen die alleen in de uitwendige dingen zijn; zij die in de uitwendige dingen alleen zijn, weten zelfs niet wat in de inwendige dingen zijn is, want zij weten niet wat het inwendige is; indien iemand voor hen het inwendige noemt, beamen zij dat het er is, omdat zij vanuit het leerstellige weten dat het er is, maar dan beamen zij uit bedrog; of zij ontkennen zoowel met het hart als met den mond; zij gaan immers niet verder dan de zinlijke dingen, welke van den uitwendigen mensch zijn; vandaar komt het dat zij aan niet eenig leven na den dood gelooven, en dat er geen wederopstanding kan bestaan tenzij zij met het lichaam weder zullen opstaan, weswege het werd toegelaten dat zij zulk een meening over de wederopstanding hebben; anders zouden zij er geen hebben gehad, want zij stellen het al des levens in het lichaam, niet wetende dat het leven van hun lichaam is vanuit het leven van hun geest, welke na den dood leeft. Zij die in de uitwendige dingen alleen zijn, kunnen nooit een ander geloof hebben, want de uitwendige dingen bij hen blusschen alles van het denken, bijgevolg alles van het geloof aangaande de inwendige dingen uit. Omdat heden ten dage zulk een onwetendheid regeert, moet het worden gezegd wat het is in de uitwendige dingen zonder de inwendige dingen zijn. Zij die zonder geweten zijn, zijn allen in de uitwendige dingen alleen, want de inwendige mensch openbaart zich door het geweten; en al diegenen hebben geen geweten die het ware en het goede denken en doen niet terwille van het ware en het goede, maar terwille van zich, van hun eigen eer en gewin, en eveneens diegenen die het alleen denken en doen vanwege de vrees voor de wet en voor het verlies van het leven; want indien roem, eer, gewin, en leven geen gevaar liepen, zoo zouden zij zich

zonder geweten in alle euvelen storten; dit blijkt duidelijk bij diegenen in het andere leven, die zoodanig zijn geweest in het leven van het lichaam; omdat de innerlijke dingen openliggen, zijn zij daar in het voortdurende streven om anderen te verderven, en daarom zijn zij in de hel, en worden zij daar op geestelijke wijze gebonden gehouden. Opdat men nog verder wete wat het is in de uitwendige dingen zijn, en wat in de inwendige dingen zijn, en dat zij die in de uitwendige dingen alleen zijn, niet kunnen vatten wat de inwendige dingen zijn, bijgevolg daardoor niet kunnen worden aangedaan, want niemand wordt aangedaan door de dingen die hij niet vat, diepe tot voorbeeld dat de kleinste zijn is de grootste zijn in den Hemel, en dat nederig zijn is hoog zijn, voorts dat arm en behoeftig zijn is rijk zijn en overvloed hebben. Zij die in de uitwendige dingen alleen zijn, kunnen deze dingen niet vatten; zij denken immers dat de kleinste nooit de grootste kan zijn, noch de nederige hoog, en de arme rijk, en de behoeftige overvloed hebbend, terwijl het toch geheel en al aldus gesteld is in den Hemel; en omdat zij het niet kunnen vatten, kunnen zij ook niet erdoor worden aangedaan, en wanneer zij daarover nadenken vanuit de lichamelijke en de wereldlijke dingen waarin zij zijn, hebben zij een afkeer daarvan. Dat het aldus is gesteld in den Hemel, weten zij in het geheel niet, en zoolang zij in de uitwendige dingen alleen zijn, willen zij het niet weten, ja, kunnen zij het zelfs ook niet weten; in den Hemel immers wordt hij die vanuit het hart, dat is, vanuit de aandoening, weet, erkent, en gelooft dat hij niets van macht vanuit zichzelf heeft, maar dat hij het al der macht uit den Heer heeft, de kleinste geheeten, en toch is hij de grootste, omdat hij uit den Heer de macht heeft; eender is het gesteld met hem die nederig is, namelijk dat hij hoog is, want wie nederig is, vanuit de aandoening erkennende en geloovende dat hij niets van macht heeft uit zich, niets van inzicht en wijsheid uit zich, en niets van het goede en het ware uit zich, hij wordt uit den Heer boven de anderen met macht, inzicht van het ware, en wijsheid van het goede begiftigd; desgelijks met betrekking hiertoe dat de arme en de behoeftige rijk is en overvloed heeft; immers, arm en behoeftig wordt hij geheeten die vanuit het hart en vanuit de aandoening gelooft dat hij niets bezit vanuit zich, niets weet en in niets wijs is vanuit zich, en niets kan vanuit zich; dezelve is in den Hemel rijk en heeft overvloed, de Heer immers geeft hem alle welvarendheid; hij is immers wijzer dan de overigen, en rijker dan de overigen, hij woont in de prachtigste paleizen, n. 1116, 1626, 1627, en in de schatkamers van alle rijkdommen des Hemels. Ten voorbeeld diene ook dit: wie in de uitwendige dingen alleen is, kan geenszins vatten dat de hemelsche vreugde daarin bestaat den naaste meer lief

te hebben dan zichzelf, en den Heer boven alle dingen, en dat de gelukzaligheid is volgens de hoeveelheid en de hoedanigheid dier liefde; want hij die in de uitwendige dingen alleen is, heeft zichzelf meer lief dan den naaste, en indien hij anderen liefheeft, zoo is het omdat zij hem begunstigen, en aldus heeft hij hen om zijnentwil lief, bijgevolg zich in hen en hen in zich; wie zoodanig is, kan niet weten wat het is de anderen meer dan zichzelf lief te hebben, ja, hij wil het zelfs niet weten, en hij kan het ook niet weten; en wanneer hem dan ook wordt gezegd dat de Hemel in zulk een liefde bestaat, n. 548, heeft hij er een afkeer van; vandaar komt het dat zij die zoodanig zijn geweest in het leven van het lichaam, niet tot eenig hemelsch gezelschap kunnen naderen, en dat zij zich, wanneer zij naderbij komen, uit afschuw halsoverkop in de hel storten. Omdat weinigen heden weten wat het is in de uitwendige dingen zijn, en wat in de inwendige dingen zijn, en omdat de meesten gelooven dat zij die in de inwendige dingen zijn, niet in de uitwendige dingen kunnen zijn, en omgekeerd, zoo mag ter verduidelijking nog één voorbeeld worden aangevoerd; hiertoe diene de voeding van het lichaam en de voeding van de ziel; wie in louter uitwendige wellusten is, doet zich te goed, verwent zijn maag, houdt van overdadig leven, en stelt het toppunt van wellust in lekkere eetwaren en kostelijke dranken; doch wie in de inwendige dingen is, heeft ook lust daarin, maar zijn regeerende aandoening is dat het lichaam met wellust door de spijzen wordt gevoed terwille van deszelfs gezondheid, te dien einde dat er een gezond gemoed in een gezond lichaam zij, aldus voornamelijk terwille van de gezondheid des gemoeds, waartoe de gezondheid van het lichaam als middel van dienst is; wie een geestelijk mensch is, blijft daar niet bij staan, maar beoogt de gezondheid des gemoeds of der ziel als een middel om het inzicht en de wijsheid in zieh op te nemen, niet terwille van roem, eerbewijzen, gewin, maar terwille van het leven na den dood; wie in den innerlijken graad geestelijk is, beoogt het inzicht en de wijsheid als een bemiddelend doeleind, opdat hij als een nuttig lid in het Rijk des Heeren kan dienen; en wie een hemelsch mensch is, beoogt het opdat hij den Heer diene; voor dezen mensch is de lichamelijke spijs een middel om de geestelijke spijs te genieten, en is de geestelijke spijs een middel om de hemelsche spijs te genieten; en omdat zij aldus van dienst moeten zijn, stemmen die spijzen ook overeen; vandaar worden zij ook spijzen genoemd. Uit deze dingen kan vaststaan wat het is in de uitwendige dingen alleen zijn, en wat in de inwendige dingen zijn. De Joodsche en de Israëlietische natie, waarover in dit hoofdstuk in den historischen inwendigen zin wordt gehandeld, is, met uitzondering van hen die als kleine kinderen gestorven zijn, voor het meerendeel zoodanig;

zij zijn immers meer dan alle anderen in de uitwendige dingen, want zij zijn in de gierigheid; zij die winsten en voordeelen om geen ander nut liefhebben dan om het goud en het zilver, en in het bezit ervan al het verkwikkelijke des levens stellen, zijn in de buitenste of laagste dingen, daar het toch geheel en al aardse dingen zijn die zij liefhebben; zij die echter het goud en het zilver terwille van eenig nut liefhebben, verheffen zich volgens het nut boven de aardse dingen; het nut zelf dat de mensch liefheeft, bepaalt zijn leven en onderscheidt hem van de anderen; het booze nut maakt hem helsch, het goede nut maakt hem hemelsch; weliswaar niet het nut zelf maar de liefde tot het nut, want in de liefde is het leven van een ieder.

4460. En spraken, omdat hij Dinah, hun zuster, had verontreinigd; dat dit beteekent dat de inwijding tot de verbinding, welke niet een andere had kunnen zijn, door nadering geschiedde, kan vaststaan uit de ontvouwing van die woorden, hij nam haar, en hij lag met haar, en hij besliep haar, waarmede is aangeduid dat het niet anders kon worden verbonden met de aandoening van het met Jakobs zonen, haar broeders, aangeduide ware; men zie n. 4433; hier sluit dat hij haar had verontreinigd, iets eenders in.

4461. En zij zeiden tot hen: Wij kunnen dit woord niet doen; dat dit beteekent dat zij het afkeurden, staat zonder ontvouwing vast.

4462. Onze zuster te geven aan een man die de voorhuid heeft; dat dit beteekent tenzij zij in de uitbeeldende dingen het ware en het goede der Kerk stelden, en terug traden van de dingen die zij beteekenen, staat vast uit de beteekenis van de voorhuid, zijnde een uitwendig uitbeeldende, het teeken dat zij van de Kerk waren; vandaar was het gebruikelijk om te spreken van de besnijdenis en van de voorhuid, wanneer zij onderscheid maakten tusschen hen die van de Kerk waren en hen die het niet waren; de besnijdenis immers beteekent het terugtreden van de vuile liefden, namelijk van de liefde van zich en van de wereld, en het naderen tot de hemelsche liefden, zijnde de liefden tot den Heer en jegens den naaste, aldus het naderen tot de Kerk; vandaar komt het dat met die woorden het toetreden tot hun godsdienstige wordt aangeduid, bijgevolg dat genen evenals zij in de uitbeeldende dingen het ware en het goede der Kerk zouden stellen, door terug te treden van de inwendige dingen die worden aangeduid; anders immers zouden zij niet eender zijn aan hen, volgens de dingen die volgen: Hierin zullen wij u te wille zijn, indien gij zijt zooals wij. Dat de besnijdenis het teeken is van de zuivering van de vuile liefden, zie men in n. 2039, 2632; en dat zij die in die liefden waren, met de voorhuid behepten werden geheeten, n. 2049, 3412, 3413. Heden ten dage weet nauwelijks iemand wat de besnijdenis in het bijzonder betoekent, en daarom

moet het worden gezegd. Met de geslachtsdeelen in beiderlei kunne worden de dingen aangeduid die van de verbinding van het goede en het ware zijn; en zij beteekenen ze niet slechts, maar stemmen ook daadwerkelijk daarmede overeen; aan het einde der hoofdstukken werd getoond dat alle organen en leden van den mensch een overeenstemming hebben met de geestelijke dingen in den Hemel; aldus eveneens de organen en de leden die voor de verwekking zijn bestemd; deze stemmen overeen met het huwelijk van het goede en het ware; vanuit dit huwelijk daalt ook de echtelijke liefde neder; men zie n. 2618, 2727, 2728, 2729, 2803, 3132, 4434. Omdat de voorhuid het geslachtsdeel bedekt, stemde zij in de Oudste Kerk overeen met de verduistering van het goede en het ware, maar in de Oude Kerk met de bezoedeling ervan; want bij den mensch der Oudste Kerk kon, omdat hij een inwendig mensch was, het goede en het ware verduisterd, niet echter bezoedeld worden; doch bij den mensch der Oude Kerk kon, omdat hij naar verhouding een uitwendig mensch was, het goede en het ware worden bezoedeld, want het zijn de uitwendige dingen, namelijk de uitwendige liefden, die bezoedelen; daarom wisten zij die van de Oudste Kerk waren, niets van de besnijdenis, maar slechts zij die van de Oude Kerk waren; van deze Kerk verspreidde zich de besnijdenis ook tot verscheidene natiën, en zij werd aan Abraham en diens nakomelingen niet als iets nieuws opgelegd, maar als iets dat was nagelaten en dat moest worden hersteld; en zij werd voor zijn nakomelingschap tot een teeken dat zij van de Kerk waren; maar die natie wist niet wat zij beteekende, en zij wilde het ook niet weten, want zij stelde het godsdienstige in de uitbeeldende dingen alleen, welke uitwendig zijn; derhalve verdoemde zij gemeenlijk de onbesnedenen, terwijl toch de besnijdenis slechts een uitbeeldend teeken was van de zuivering van de liefde van zich en van de wereld; en zij die van deze liefden gezuiverd zijn, zijn geestelijk besneden, en worden besnedenen ten aanzien van het hart geheeten; zooals bij Mozes: *“Jehovah God zal uw hart besnijden, en het hart van uw zaad, om liefde hebben Jehovah uw God in uw gansche hart en in uw gansche ziel”*, Deut. xxx: 6; bij denzelfde: *“Besnijdt de voorhuid uws harten, en verhardt uw nek niet langer”*, Deut. x: 16, 18; en bij Jeremia: *“Braakt ulieden een braakland, en doet weg de voorhuid uws harten”*, iv: 3, 4; zij die echter in de liefden van zich en van de wereld zijn, worden met de voorhuid behepten genoemd, hoezeer zij ook besneden waren, zooals bij Jeremia: *“Ziet, de dagen komen, waarop Ik bezoeking zal doen over allen besnedenen in de voorhuid, over Egypte, en over Jehudah, en over Edom, en over de zonen Ammons, en over Moab, en over alle aan den hoek afgesnedenen, die in de woestijn wonen, omdat alle natiën met de voorhuid behept zijn, en het geheele huis Israëls is aan*

het hart met de voorhuid behept", ix: 25, 26. Daaruit blijkt ook dat meerdere natiën ook besneden waren; er wordt immers gezegd: "Ik zal bezoeking doen over allen besnedenen in de voorhuid", aldus dat het, als boven gezegd, niet iets nieuws was, en alleen bij Jakobs nakomelingen om daardoor onderscheiden te worden; Filistijnen waren zij die niet besneden zijn, en daarom worden ook in het algemeen onder de met de voorhuid behepten de Filistijnen verstaan, 1 Sam. xiv: 6; hfdst. xvii: 26, 36; hfdst. xxxi: 4; 11 Sam. i: 20; en elders.

4463. Omdat dit ons een schande is; dat dit beteekent dat het tegen hen zou zijn, staat vast uit de beteekenis van de schande, zijnde dat wat tegen hun godsdienstige is, aldus tegen hen.

4464. Doch hierin zullen wij u te wille zijn, indien gij zijt zooals wij; dat dit de toetreding tot hun godsdienstige beteekent, staat vast uit de beteekenis van te wille zijn, zijnde de toetreding; en uit de beteekenis van zijn zooals zij, zijnde dat zij in de uitwendige dingen alleen zouden zijn, niet echter in de inwendige dingen; dan immers zouden zij zijn zooals zij; men zie vlak boven n. 4459. Daar, namelijk in n. 4459, werd getoond wat in de uitwendige dingen alleen zijn is, en wat in de inwendige dingen zijn. Hier moet worden gezegd waarom de mensch in de inwendige dingen moet zijn. Het kan een ieder die nadenkt, bekend zijn dat de mensch door de inwendige dingen vergemeenschapping met den Hemel heeft; de gansche Hemel immers is in de inwendige dingen; indien de mensch ten aanzien van de denkingen en de aandoeningen, dat is, ten aanzien van de dingen die des verstands en die des wils zijn, niet in den Hemel is, zoo kan hij na den dood daar niet komen, want er is niets van vergemeenschapping; de mensch verschaft zich in het leven van het lichaam die vergemeenschapping door de ware dingen die des verstands zijn en door de goede dingen die des wils zijn; en indien hij zich deze dan niet verschaft, geschiedt zij daarna niet, want na den dood kan zijn gemoed niet naar de innerlijke dingen toe geopend worden, indien het niet in het leven van het lichaam geopend was. De mensch weet niet dat een zekere geestelijke sfeer hem omstroomt volgens het leven zijner aandoeningen, welke sfeer meer doorvattelijk is voor de Engelen dan de sfeer van den geur voor den allerfijnsten zin in de wereld; indien zijn leven in de uitwendige dingen alleen is geweest, namelijk in de wellusten uit de haatgevoelens jegens den naaste, uit de wraaknemingen en uit de wreedheid daaruit, uit de echtbreuken, uit de zelfverheffing en uit de verachting van de anderen dientengevolge, uit de heimelijke rooverijen, uit de gierigheid, uit de arglisten, en uit de weelderigheid, en eendere dingen, zoo is de geestelijke sfeer die hem omstroomt, even afgrijselijk als in de wereld de sfeer van de lucht uit lijken, uit drekken, uit

stinkende vuilnissen, en eendere dingen; deze sfeer draagt de mensch die zulk een leven heeft geleid, met zich na den dood, en omdat hij gansch en al in die sfeer is, kan hij nergens anders zijn dan in de hel, waar zulke sferen zijn; aangaande de sferen in het andere leven, en vanwaar die zijn, zie men n. 1048, 1053, 1316, 1504 tot 1519, 1695, 2401, 2489. Zij die echter in de inwendige dingen zijn, namelijk zij die hun verkwikkelijke hadden in de welwillendheid en in de naastenliefde jegens den naaste, en het meest zij die hun gezegende hadden in de liefde tot den Heer, zijn omstroemd van een aangename en liefelijke sfeer, welke de hemelsche sfeer zelf is, weswege zij in den Hemel zijn. De sferen die in het andere leven worden doorvat, komen alle op vanuit de liefden en de aandoeningen daaruit waarin zij waren geweest, bijgevolg vanuit het leven, want de liefden en de aandoeningen daaruit maken het leven zelf; en omdat zij opkomen vanuit de liefden en de aandoeningen daaruit, komen zij op vanuit de bedoelingen en de doelen waarom de mensch aldus wil en aldus handelt, want een ieder heeft dat ten doel wat hij liefheeft; daarom bepalen de doelen het leven van den mensch en maken zij het hoedanige ervan uit; daaruit voornamelijk is de sfeer van hem; deze wordt op de allerfijnste wijze doorvat in den Hemel, ter oorzaak hiervan dat de algeheele Hemel in de sfeer der doelen is; uit deze dingen blijkt hoedanig de mensch is die in de inwendige dingen is, en hoedanig hij die in de uitwendige dingen is, en waarom hij niet in de uitwendige dingen alleen, maar in de inwendige dingen moet zijn. Maar om deze dingen bekommert zich de mensch niet die in de uitwendige dingen alleen is, over hoeveel scherpzinnigheid hij ook aangaande de dingen in het burgerlijk leven beschikt, en hoezeer hij zich ook de faam van de geleerdheid door de wetenschappelijke dingen had verworven, omdat hij zoodanig is dat hij gelooft dat er niets bestaat dat hij niet met de oogen ziet en met den tast voelt, bijgevolg noch de Hemel noch de hel; en indien het hem werd gezegd dat hij terstond na den dood in het andere leven zal komen, en daar volmaakter dan in het lichaam zal zien, hooren, spreken, en zich in het bezit van een volmaakter tastzin zal verheugen, zoo zou hij dit als iets tegenstrijdigs of hersenschimmigs verwerpen, terwijl het toch daadwerkelijk daarmede aldus is gesteld; eender indien iemand hem zeide dat de ziel of de geest die na den dood leeft, de mensch zelf is, niet echter het lichaam dat hij in de wereld ronddraagt. Daaruit volgt dat zij die in de uitwendige dingen alleen zijn, zich niet in het minst daarom bekommeren wat er aangaande de inwendige dingen wordt gezegd, terwijl toch deze dingen hen gezegend en gelukzalig maken in het Rijk waarin zij zullen komen en waarin zij tot in het eeuwige zullen leven; het grootste deel der Christenen is in zulk een

ongeloof; dat zij in zulk een ongelooft zijn, werd mij te weten gegeven door hen die uit de Christelijke wereld in het andere leven zijn gekomen, met wie ik heb gesproken; in het andere leven immers kunnen zij niet verbergen wat zij hebben gedacht, omdat de denkingen daar duidelijk openliggen; evenmin kunnen zij verbergen wat zij tot einddoelen hebben gehad, dat is, wat zij hebben lief gehad, omdat dit zich door de sfeer openbaart.

4465. Om u te besnijden allen manlijke; dat dit beteekent het uitwendig uitbeeldende alleen, en dat zij zoo voor hen zuiver zouden zijn, staat vast uit de beteekenis van allen manlijke besnijden, zijnde het uitwendig uitbeeldende, ten teeken dat zij van de Kerk waren, hier dat zij van hun godsdienstige waren, waarover boven n. 4462; dat zij zoo in hun oogen zuiver zouden zijn, volgt daaruit, want het nageslacht uit Jakob stelde de zuiverheid en de heiligheid niet in de inwendige, maar in de uitwendige dingen.

4466. En wij zullen u onze dochteren geven, en uw dochteren zullen wij ons nemen; dat dit beteekent zoo de verbinding, staat vast uit hetgeen boven in n. 4434 over het huwelijk is gezegd, namelijk dat het huwelijk in den geestelijken zin de verbinding van het goede en het ware is; want u onze dochteren geven, en ons uw dochteren nemen, is wederzijds huwelijken aangaan.

4467. En wij zullen met u wonen; dat dit beteekent ten aanzien van het leven, namelijk de verbinding, staat vast uit de beteekenis van met u wonen, zijnde samen leven, waarover n. 1293, 3384, 3613, 4451.

4468. En wij zullen tot één volk zijn; dat dit beteekent ten aanzien van de leer ook de verbinding, staat vast uit de beteekenis van het volk, zijnde het ware der Kerk, bijgevoeg de leer, waarover n. 1259, 1260, 3295, 3581; aldus is tot één volk zijn de verbinding door de leer. Het zijn twee dingen welke de menschen der Kerk verbinden, namelijk het leven en de leer; wanneer het leven verbindt, zoo scheidt de leer niet, maar indien alleen de leer verbindt, zooals heden ten dage binnen de Kerk geschiedt, dan scheiden zij zich wederzijds van elkander, en maken zij zoovele kerken als er leeren zijn; terwijl toch de leer er is terwille van het leven, en het leven is vanuit de leer; dat zij zich van elkander scheiden indien de leer alleen verbindt, blijkt hieruit dat hij die van de eene leer is, den ander verdoemt, somtijds tot de hel; doch dat de leer niet scheidt indien het leven verbindt, blijkt hieruit dat hij die in de goedheid des levens is, een ander die van een ander gevoelen is, niet verdoemt, maar het aan diens geloof en geweten overlaat, en dit tot aan hen toe die buiten de Kerk zijn; hij zegt immers in zijn hart dat de onwetendheid niemand kan verdoemen, indien

men in onschuld en wederzijdsche liefde leeft, zooals de kleine kinderen, die eveneens in de onwetendheid zijn wanneer zij overlijden.

4469. En indien gij naar ons niet hoort om te besnijden; dat dit beteekent indien zij niet terugtraden van hun ware dingen, en toetraden tot de uitwendige uitbeeldende dingen, staat vast uit hetgeen boven in n. 4462 is ontvouwd. De dingen die in deze verzen door de zonen Jakobs zijn gezegd, behelzen een zin tegenstrijdig met dien welke bij Chamor en Schechem was, bijgevolg ook tegenstrijdig in den inwendigen zin, zooals blijkt uit de ontvouwingen; de oorzaak hiervan is dat zij in bedrog spraken, zooals in vers 13 wordt gezegd; en wie in bedrog spreekt, die wijkt in gevoelen af van hem met wien hij spreekt, n. 4459.

4470. En wij zullen onze dochter nemen, en wij zullen gaan; dat dit beteekent dat er geen verbinding zou zijn, staat vast uit de beteekenis van het huwelijk, zijnde de verbinding van het goede en het ware, waarover boven n. 4466; vandaar is de dochter nemen en gaan, haar niet ten huwelijk geven, aldus dat er geen verbinding zou zijn. Hier spreken de zonen Jakobs zooals hun vader Jakob, want zij zeggen niet, wij zullen onze zuster nemen, maar onze dochter; de oorzaak blijkt uit den inwendigen zin, namelijk dat het aan den vader stond om te weigeren of toe te stemmen, volgens de wet, waarover Exod. xxii: 16, 17; maar omdat hier wordt gehandeld over het nageslacht uit Jakob en het godsdienstige ervan, zijn het de zonen van hem door wie dit wordt uitgebeeld, die hier in de plaats van den vader antwoorden; Jakob zelf kon het niet, omdat door hem hier de Oude Kerk wordt uitgebeeld, n. 4439.

4471. Vers 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24. *En hun woorden waren goed in de oogen van Chamor, en in de oogen van Schechem, den zoon van Chamor. En de knaap draalde niet het woord te doen, omdat hij een welbehagen had in Jakobs dochter; en hij was geëerd boven allen van zijns vaders huis. En Chamor kwam, en Schechem, zijn zoon, tot de poort hunner stad, en zij spraken tot de mannen hunner stad, door te zeggen: Die mannen, vreedzaam zijn zij met ons, en laat hen wonen in het land, en het doortrekken handel drijvende, en het land, ziet, het is breed van ruimten vóór hen; laten wij hun dockteren ons tot vrouwen nemen, en laten wij onze dochteren aan hen geven. Doch hierin zullen de mannen ons te wille zijn om met ons te wonen, om tot één volk te zijn, door ons allen manlijke te besnijden, gelijk als zij besneden zijn. Hun verwerving, en hun koop, en alle beest van hen, zullen die niet onze zijn; alleen laat ons hun te wille zijn, en zij zullen met ons wonen. En zij hoorden naar Chamor en naar Schechem, zijn zoon, allen die de poort van diens stad uitgingen, en zij besneden allen manlijke, allen die de poort van diens stad uitgingen.* Hun woorden waren goed in de

oogen van Chamor, beteekent de inschikkelijkheid ten aanzien van het leven; en in de oogen van Schechem, den zoon van Chamor, beteekent ten aanzien van de leer; en de knaap draalde niet het woord te doen, beteekent het verlangen der aanvaarding; omdat hij een welbehagen had in Jakobs dochter, beteekent naar het godsdienstige dier Kerk; en hij was geëerd boven allen van zijns vaders huis, beteekent het eerste vanuit de ware dingen der Kerk bij de Ouden; en Chamor kwam, en Schechem, zijn zoon, tot de poort hunner stad, beteekent de goede en de ware dingen die in hun leer waren, van de Kerk bij de Ouden; en zij spraken tot de mannen hunner stad, door te zeggen, beteekent de overreding; die mannen, vreedzaam zijn zij met ons, beteekent de samenstemming; en laat hen wonen in het land, beteekent ten aanzien van het leven; en het doortrekken handel drijvende, beteekent ten aanzien van de leer; en het land, ziet, het is breed van ruimten vóór hen, beteekent de uitbreiding; laten wij hun dochteren ons tot vrouwen nemen, en laten wij onze dochteren aan hen geven, beteekent de verbinding; doch hierin zullen de mannen ons te wille zijn om met ons te wonen, beteekent dat zij zouden samenstemmen ten aanzien van het leven; om tot één volk te zijn, beteekent ten aanzien van de leer; door ons allen manlijke te besnijden, gelijk als zij besneden zijn, beteekent indien zij daardoor zouden worden ingewijd in hun uitbeeldende en aanduidende dingen, ten aanzien van de uitwendige dingen alleen; hun verwerving en hun koop, beteekent ten aanzien van hun ware dingen; en alle beest van hen, beteekent ten aanzien van de goede dingen; zullen die niet onze zijn, beteekent dat zij eender zijn en één van vorm; alleen laat ons hun te wille zijn, en zij zullen met ons wonen, beteekent indien wij ons schikken; en zij hoorden naar Chamor en naar Schechem, zijn zoon, beteekent de instemming; allen die de poort van zijn stad uitgingen, beteekent dat zij van de leer der Kerk bij de Ouden terugtraden; en zij besneden allen manlijke, allen die de poort van diens stad uitgingen, beteekent de toetreding tot de uitwendige dingen.

4472. Hun woorden waren goed in de oogen van Chamor; dat dit de inschikkelijkheid ten aanzien van het leven beteekent, staat vast uit de beteekenis van dat de woorden goed zijn, zijnde de inschikkelijkheid; en uit de uitbeelding van Chamor, zijnde het goede der Kerk bij de Ouden, waarover n. 4447; hier het leven, want het leven is van het goede, zooals de leer van het ware is, welke leer Schechem is, zooals volgt. De oorzaak dat hier niet het goede maar het leven door Chamor wordt uitgebeeld, is deze dat hij zich schikte naar de uitwendige dingen van de zonen Jakobs.

4473. En in de oogen van Schechem, den zoon van Chamor; dat dit beteekent ten aanzien van de leer, staat vast uit de uitbeelding van Schechem, zijnde het ware der Kerk bij de Ouden, hetwelk is vanuit het goede dat Chamor is, waarover n. 4454; hier echter is Schechem de leer, ter oorzaak van hetgeen vlak boven in n. 4472 is gezegd.

4474. En de knaap draalde niet, het woord te doen; dat dit het verlangen der aanvaarding beteekent, staat vast uit de beteekenis van niet dralen om dat te doen wat wordt gezegd, zijnde het verlangen om zich daarnaar te schikken, aldus om het te aanvaarden.

4475. Omdat hij een welbehagen had in Jakobs dochter; dat dit beteekent naar het godsdienstige dier Kerk, staat vast uit de uitbeelding van Dinah, die hier Jakobs dochter is, zijnde de aandoening van het ware der Oude Kerk; deze immers wordt door Jakob uitgebeeld, n. 4439. Er was een verlangen naar verbinding met de aandoening van het ware dezer Kerk, of, wat hetzelfde is, met deze Kerk; maar omdat bij de nakomelingen van Jakob die Kerk, welke hier door zijn zonen wordt uitgebeeld, die in de plaats van den vader spraken, n. 4470, louter uitwendig was geworden, en Chamor en Schechem daarin hadden toegestemd deze uitwendige dingen te aanvaarden, zoo wordt derhalve met Jakobs dochter nu het godsdienstige dier Kerk aangeduid.

4476. En hij was geëerd boven allen van zijns vaders huis; dat dit het eerste beteekent vanuit de ware dingen der Kerk bij de Ouden, staat vast uit de beteekenis van geëerd zijn boven allen, zijnde het eerste; wie geëerd is boven allen, staat bijna gelijk met een vorst, en dat deze het eerste is, zie men in n. 1482, 2089; maar er wordt gezegd, geëerd boven allen van zijns vaders huis, niet vorst, omdat Chamor en Schechem waren vanuit de overblijfselen der Oudste Kerk, n. 4447, 4454; en in die Kerk werd geëerd geheeten wie in de Oude Kerk vorst heette. Dat het eerste vanuit de ware dingen der Kerk bij de Ouden wordt aangeduid, komt omdat dit van Schechem wordt gezegd, en dat met hem het ware der Kerk bij de Ouden wordt aangeduid, zie men in n. 4454.

4477. En Chamor kwam, en Schechem, zijn zoon, tot de poort hunner stad; dat dit de goede en de ware dingen beteekent die in hun leer waren, van de Kerk bij de Ouden, staat vast uit de uitbeelding van Chamor, zijnde het goede der Kerk bij de Ouden, waarover n. 4447; uit de uitbeelding van Schechem, zijnde het ware daaruit, waarover n. 4454; en uit de beteekenis van de poort der stad, zijnde de leer van het ware, waarover n. 2943.

4478. En zij spraken tot de mannen hunner stad, door te zeggen; dat dit de overreding beteekent, staat vast uit de beteekenis van spreken, zijnde willen,

en eveneens invloeiën, waarover n. 2951, 3037, hier overreden, omdat hij die wil in de overreding is, en hij die daaruit invloeit, de overreding vergemeenschaft; en de mannen der stad zijn zij die in de ware dingen der leer zijn, hier in eendere ware dingen als Schechem; want een stad was in de oude tijden niets anders dan één familie eener natie; de samenwoning van hen die van één familie waren, werd een stad geheeten, en omdat in den inwendigen zin niet een familie wordt verstaan, maar haar hoedanige ten aanzien van het leven en van de leer, zoo wordt met de stad het ware der leer aangeduid, en met de bewoners het goede der leer; men zie n. 402, 2268, 2449, 2451, 2712, 2943, 3216; doch wanneer de bewoners der stad mannen der stad worden genoemd, dan wordt niet het goede der leer, maar worden haar ware dingen aangeduid; in het Woord immers zijn de mannen de ware dingen, n. 3134.

4479. Die mannen, vreedzaam zijn zij met ons; dat dit de samenstemming beteekent, hier ten aanzien van de leerstellige dingen, staat vast uit de beteekenis van de mannen, zijnde de ware dingen, waarover n. 3134; vandaar eveneens de leerstellige dingen, want de tot één verzamelde en erkende ware dingen der Kerk worden de leerstellige dingen geheeten; en uit de beteekenis van de vreedzamen, zijnde dat zij samenstemmen; in den geestelijken zin immers worden diegenen vreedzaam genoemd die ten aanzien van de leerstellige dingen en de dogma's der Kerk samenstemmen.

4480. En laat hen wonen in het land; dat dit beteekent ten aanzien van het leven, staat vast uit de beteekenis van wonen, zijnde het leven, waarover boven n. 4467; met het land wordt hier evenals elders de Kerk aangeduid, n. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 2928, 3355, 4447, aldus wordt met wonen in het land de gelijkheid van het leven aangeduid volgens de dingen die der Kerk zijn. Al wat in het Woord geschreven is, is in zieh en in zijn wezen geestelijk; dat het Woord geestelijk is, is bekend, maar het geestelijke ervan verschijnt niet in de letter; in de letter immers is het wereldlijk, vooral in de historische dingen; doch wanneer het door den mensch wordt gelezen, wordt het wereldlijke dat daar is, geestelijk in de geestelijke wereld, dat is, bij de Engelen; dezen immers kunnen niet anders dan geestelijk denken over onverschillig welke zaak, aldus eveneens over wonen in het land; geestelijk denken is denken over de dingen die van het Rijk des Heeren zijn, aldus over de dingen die van de Kerk zijn.

4481. En het doortrekken handel drijvende; dat dit beteekent ten aanzien van de leer, staat vast uit de beteekenis van het land doortrekken handel drijvende, zijnde binnentreden in de erkentnissen van het goede en het ware, waarover n. 4453, aldus in de leer, want deze bevat en leert die erkentnissen.

4482. En het land, ziet, het is breed van ruimten vóór hen; dat dit de uitbreiding beteekent, namelijk van het ware dat der leer is, staat vast uit de beteekenis van het land, zijnde de Kerk, waarover vlak boven n. 4480; en uit de beteekenis van breed van ruimten, zijnde de uitbreiding ten aanzien van de ware dingen, aldus ten aanzien van de dingen die der leer zijn. In het Woord beteekenen de dingen die volgens de maten worden beschreven, in den inwendigen zin niet maten, maar de hoedanigheden van den staat; maten immers sluiten ruimten in, en in het andere leven zijn er geen ruimten, zooals er ook geen tijden zijn, maar daarmede stemmen de staten overeen; men zie n. 2625, 2837, 3356, 3387, 3404, 4321; en omdat het aldus is, beteekenen de lengten, de breedten, en de hoogten, welke tot de gemeten ruimte behooren, zulke dingen die tot den staat behooren; dat de lengte het heilige beteekent, de hoogte het goede, en de breedte het ware, zie men in n. 650, 1613, 3433, 3434; vandaar komt het dat met het land breed van ruimten de uitbreiding van het ware dat der leer in de Kerk is, wordt aangeduid. Wie niet weet dat er in het Woord een ander geestelijke is dan hetgeen in den letterlijken zin uitkomt, kan niet anders dan verwonderd zijn dat er gezegd wordt dat met het land breed van ruimten de uitbreiding wordt aangeduid van het ware dat der leer is in de Kerk; maar dat het daarmede nochtans aldus is gesteld, kan vaststaan uit de plaatsen waar de breedte in het Woord wordt genoemd, zooals bij Jesaja: “Aschur zal gaan door Jehudah, hij zal overstroomen en doorgaan, hij zal tot aan den hals reiken, en de uitbreidingen zijner vleugelen zullen de volheid zijn van de *breedte des lands*”, VIII: 8. Bij David: “Jehovah, Gij hebt mij niet besloten in de hand des vijands; Gij hebt mijn voeten doen staan *in de breedte*”, Psalm xxxi: 9. Bij denzelfde: “Uit de benauwdheid heb ik Jah aangeroepen; Hij zal mij antwoorden *in de breedte*”, Psalm cxviii: 5. Bij Habakuk: “Ik wek de Chaldeën op, een bittere en snelle natie, wandelende in de *breedten der aarde*”, I: 6; met de breedten wordt daar niets anders aangeduid dan het ware der Kerk. De oorzaak waarom de breedte dit beteekent, is deze dat in de geestelijke wereld of in den Hemel de Heer het middelpunt van allen is, Hij is immers daar de Zon. Zij die in den staat van het goede zijn, zijn innerlijk volgens de hoedanigheid en de hoeveelheid van het goede waarin zij zijn; vandaar wordt van hoogte gesproken met betrekking tot het goede; zij die in een eenderen graad van het goede zijn, zijn ook in een eenderen graad van het ware, en zoo als het ware op een eenderen afstand, of om zoo te zeggen in de zelfde peripherie; vandaar wordt van breedte gesproken met betrekking tot de ware dingen; weswege onder de breedte niets anders wordt verstaan door de Engelen die bij den mensch zijn, wanneer hij het Woord

leest; zooals in de historische dingen ervan, daar waar gehandeld wordt over de ark, over het altaar, over den tempel, over de ruimten buiten de steden, dan met de afmetingen aldaar ten aanzien van de lengten, de breedten, en de hoogten, niets anders dan de staten van het goede en het ware worden doorvat; eender daar waar wordt gehandeld over de Nieuwe Aarde, Nova Hierosolyma, en over den Nieuwen Tempel, bij Ezechiël hfdst. XL, XLI, XLII, XLIII, XLIV, XLV, XLVI, XLVII. Dat daarmede de Hemel en de nieuwe Kerk wordt aangeduid, kan uit de afzonderlijke dingen daar vaststaan; aldus ook bij Johannes, waar van Nova Hierosolyma wordt gezegd dat zij vierkant zal zijn, en haar lengte zoo groot als haar *breedte*, Apoc. XXI: 16. De dingen die in de geestelijke wereld innerlijk zijn, worden door de hoogere dingen beschreven, en die welke uiterlijk zijn, door de lagere, n. 2148. De mensch immers vat de innerlijke en de uiterlijke dingen niet anders wanneer hij in de wereld is, omdat hij in de ruimte en in den tijd is, en de dingen die van de ruimte en den tijd zijn, in de ideeën zijner denking zijn binnengetreden en het meerendeel ervan hebben doortrokken. Daaruit blijkt ook dat de dingen die tot de maten behooren, zijnde de begrenzingen der ruimte, zooals de hoogten, de lengten, en de breedten, in den geestelijken zin de dingen zijn die de staten der aandoeningen van het goede en der aandoeningen van het ware bepalen.

4483. Laten wij hun dochteren ons tot vrouwen nemen, en laten wij onze dochteren aan hen geven; dat dit de verbinding beteekent, staat vast uit hetgeen boven in n. 4466 is ontvouwd, waar eendere woorden staan.

4484. Doch hierin zullen de mannen ons te wille zijn om met ons te wonen; dat dit beteekent dat zij zouden samenstemmen ten aanzien van het leven, staat vast uit de beteekenis van te wille zijn, zijnde samenstemmen; en uit de beteekenis van wonen, zijnde het leven, waarover boven n. 4451, 4452.

4485. Om tot één volk te zijn; dat dit beteekent ten aanzien van de leer, staat vast uit de beteekenis van het volk, zijnde de leer, waarover ook boven n. 4468.

4486. Door ons allen manlijke te besnijden, gelijk als zij besneden zijn; dat dit beteekent indien zij daardoor zouden worden ingewijd in hun uitbeeldende en aanduidende dingen ten aanzien van de uitwendige dingen alleen, staat vast uit de beteekenis van besneden worden, zijnde het uitwendige uitbeeldende, ten teeken dat zij van de Kerk waren, hier van het godsdienstige waarin de nakomelingen uit Jakob waren, waarover n. 4462; en omdat zij hun godsdienstige aanvaardden, hetwelk in de uitwendige dingen alleen bestond, n. 4281, 4293, 4307, wordt derhalve gezegd gelijk als zij besneden zijn; daaruit blijkt dat met allen manlijke besnijden, gelijk als zij besneden zijn, wordt

aangeduid, indien zij daardoor zouden worden ingewijd in hun uitbeeldende en aanduidende dingen ten aanzien van de uitwendige dingen alleen. Wat deze dingen bovendien behelzen, zal vaststaan uit hetgeen volgt.

4487. Hun verwerving en hun koop; dat dit beteekent ten aanzien van hun ware dingen, staat vast uit de beteekenis van de verwerving en van den koop, zijnde de ware dingen; maar zij worden hierin onderscheiden dat de verwerving, wanneer het er eveneens een van vee is, het goede van het ware is, want met het vee wordt dat aangeduid; doch het goede van het ware is het ware met den wil en met de daad, n. 4337, 4353, 4390; de koop echter, welke elders de koop van zilver wordt genoemd, is het ware; het eerstgenoemde, namelijk het goede van het ware, wordt het hemelsch ware geheeten, het laatstgenoemde echter het geestelijk ware, n. 2048; het eerstgenoemde, namelijk het hemelsch ware, is het ware dat des levens is geworden; het laatstgenoemde echter, namelijk het geestelijk ware, is het ware dat der leer is.

4488. Alle beest van hen; dat dit beteekent ten aanzien van de goede dingen, staat vast uit de beteekenis van het beest, zijnde de goede dingen, waarover n. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 1823, 2179, 2180, 2781, 3218, 3519.

4489. Zullen die niet onze zijn; dat dit beteekent dat zij eender zijn en één van vorm, kan vaststaan uit de reeks, die zoodanig is dat de goede en de ware dingen der Oudste Kerk die bij Chamor en Schechem en bij hun familiën nog voor een zeker deel waren overgebleven, samenstemden met de goede en de ware dingen die vanuit de Oude Kerk bij Jakobs nakomelingen waren, want de ritueele dingen die bij Jakobs nakomelingen werden ingesteld, waren niets anders dan uitwendige dingen die de inwendige dingen uitbeeldden en beteekenden die van de Oudste Kerk waren geweest; vandaar wordt met zullen die niet onze zijn, of de tot hen behorende, aangeduid dat zij eender waren en één van vorm. Maar ter toelichting hiervan een voorbeeld: het altaar waarop zij offerden, was het voornaamste uitbeeldende van den Heer, n. 921, 2777, 2811; vandaar was het ook het fundamenteele van den eeredienst in de Oude Kerk die de Hebreuwsche werd genoemd; derhalve beeldden alle en de afzonderlijke dinges waaruit het altaar werd gebouwd, uit, zooals zijn afmetingen, namelijk de hoogte, de breedte, en de lengte, zijn steenen, zijn netwerk, hetwelk van brons was, zijn hoornen, en vervolgens het vuur dat geduriglijk daarop werd aangehouden, en bovendien de slachtoffers en de brandoffers. De dingen die zij uitbeeldden, waren de ware en de goede dingen die des Heeren en die uit den Heer zijn; deze dingen waren de inwendige dingen van den eeredienst, en deze waren, omdat zij in dat uitwendige werden uitgebeeld, eender als en één van vorm met de ware en de goede

dingen der Oudste Kerk; de afmetingen, namelijk de hoogte, de breedte, en de lengte, beteekenden in het algemeen het goede, het ware, en het heilige daaruit; men zie n. 650, 1613, 3433, 3434, 4482; de steenen beteekenden in het bijzonder de lagere ware dingen, n. 1298, 3720; het brons waaruit het netwerk rondom het altaar bestond, beteekende het natuurlijk goede, n. 425, 1551; de hoornen beteekenden de macht van het ware vanuit het goede, n. 2832; het vuur op het altaar beteekende de liefde, n. 934; de slachtoffers en de brandoffers beteekenden de hemelsche en de geestelijke dingen volgens hun verschillende soorten, n. 922, 1823, 2180, 2805, 2807, 2830, 3519. Daaruit kan vaststaan dat in die uitwendige dingen de inwendige dingen waren bevat, en dat zij ten aanzien van de inwendige dingen eender waren; aldus eveneens in de overige dingen. Maar zij die van de Oudste Kerk waren, bekommerden zich niet om die uitwendige dingen, omdat zij inwendige menschen waren, en de Heer langs den inwendigen weg bij hen invloede, en leerde wat het goede is; de verscheidenheden en de verschillen van het goede waren voor hen de ware dingen, en vandaar wisten zij wat alle en de afzonderlijke dingen die in de wereld waren, uitbeeldden in het Rijk des Heeren, want de algeheele wereld of de algeheele natuur is het uitbeeldende theater van het Rijk des Heeren, n. 2758, 3483. Doch zij die van de Oude Kerk waren, waren niet inwendige menschen, maar uitwendige menschen, en daarom kon de Heer bij hen niet langs den inwendigen weg invloeden, maar langs den uitwendigen, en leeren wat het goede is, en dit eerst door zulke dingen die uitbeeldden en aanduidden; daaruit ontstond de uitbeeldende Kerk; en daarna door de leerstellige dingen van het goede en het ware die werden uitgebeeld en aangeduid; daaruit ontstond de Christelijke Kerk; deze Kerk, namelijk de Christelijke, is, in haar wezen, de zelfde ten aanzien van den inwendigen vorm als de uitbeeldende Kerk, maar de uitbeeldende en de aanduidende dingen dier Kerk werden afgeschaft nadat de Heer in de wereld is gekomen, ter oorzaak hiervan dat alle en de afzonderlijke dingen Hem uitbeeldden, en bijgevolg de dingen die van Zijn Rijk zijn, want deze zijn uit Hem, en zijn, om zoo te zeggen, Hijzelf. Doch tusschen de Oudste Kerk en de Christelijke Kerk is er zulk een verschil als tusschen het licht der zon overdag, en het schijnsel der maan of der sterren bij nacht; want de goede dingen zien langs den inwendigen of den eerderen weg, is zooals zien in den dag uit het licht der zon, doch zien langs den uitwendigen of den lateren weg, is zooals zien in den nacht uit het schijnsel der maan of der sterren. Bijna eender was het verschil tusschen de Oudste Kerk en de Oude Kerk, alleen dat zij die van de Christelijke Kerk zijn, in een voller schijnsel zouden kunnen zijn, indien zij

de inwendige dingen hadden erkend, of de ware en de goede dingen die de Heer heeft geleerd, hadden geloofd en gedaan. Het goede zelf is voor de eene en de andere het zelfde, maar het verschil is dat te zien in de klaarte of in het duister. Zij die in de klaarte zien, zien ontelbare verborgenheden, bijna zooals de Engelen in den Hemel, en eveneens worden zij aangedaan door de dingen die zij zien; zij die echter in het duister zien, zien nauwelijks iets zonder twijfel, en eveneens vermengen zich de dingen die zij zien, met de schaduwen van den nacht, dat is, met de valsche dingen, en zij kunnen ook niet innerlijk door die dingen worden aangedaan. Omdat nu het goede voor de eene en de andere het zelfde is, bijgevolg ook het ware, komt het vandaar dat met de woorden, zullen die niet onze zijn, wordt aangeduid dat de goede en de ware dingen eender waren en één van vorm; Ohamor en Schechem immers waren, als eerder gezegd, vanuit de overblijfselen der Oudste Kerk, en Jakobs nageslacht was vanuit de Oude Kerk die de Hebreuwsche werd geheeten, maar alleen in de uitwendige dingen ervan. Dat echter Chamor en Schechem, zijn zoon, ontzaglijk hebben gezondigd daarin dat zij de besnijdenis aannamen, zal men zien in hetgeen volgt, n. 4493.

4490. Alleen laat ons hun te wille zijn, en zij zullen met ons wonen; dat dit beteekent indien wij ons schikken, en dat zij zoo een gemeenschappelijk leven zullen leiden, staat vast uit de beteekenis van te wille zijn, zijnde zich schikken; en uit de beteekenis van met ons wonen, zijnde samen leven, of een gemeenschappelijk leven leiden, waarover n. 4467.

4491. En zij hoorden naar Chamor en naar Schechem, zijn zoon; dat dit de instemming beteekent, staat zonder ontvouwing vast.

4492. Allen die de poort van zijn stad uitgingen; dat dit beteekent dat zij van de leer der Kerk bij de Ouden terugtraden, staat vast uit de beteekenis van uitgaan, zijnde hier terugtrekken; en uit de beteekenis van de poort der stad, zijnde de leer, waarover n. 2943, 4477, hier de leer der Kerk bij de Ouden, omdat het de poort zijner stad was, dat is, die van Schechem; door Schechem immers wordt het ware der Kerk bij de Ouden uitgebeeld, n. 4454. Onder de Kerk bij de Ouden wordt die verstaan welke uit de Oudste was, zooals eerder eveneens is gezegd. Hoe het hiermede is gesteld, zal blijken uit hetgeen nu volgt.

4493. En zij besneden allen manlijke, allen die de poort van diens stad uitgingen; dat dit de toetreding tot de uitwendige dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van allen manlijke besnijden, zijnde daardoor ingewijd worden in de uitbeeldende en de aanduidende dingen van hen, namelijk van Jakobs nakomelingen, ten aanzien van de uitwendige dingen alleen, waarover

n. 4486; en uit de beteekenis van de poort der stad uitgaan, zijnde terugtreden van de leer der Kerk bij de Ouden, waarover vlak boven n. 4492; en omdat het terugtreden van de leer en het toetreden tot de uitwendige dingen wordt aangeduid, wordt er derhalve tweemaal gezegd, die de poort van diens stad uitgingen, en niet ook tevens, zooals elders, die haar ingingen; met ingaan immers wordt het toetreden tot de leer aangeduid, en het terugtreden van de uitwendige dingen; hier echter wordt het tegendeel aangeduid. Het moet worden gezegd hoe het hiermede is gesteld; de menschen der Oudste Kerk, vanuit welker overblijfselen Chamor en Schechem met hun familiën waren, hadden een gemoedsaard en een inborst die geheel en al verschilde en afweek van die der mannen van de Oude Kerk; de menschen der Oudste Kerk immers hadden een willijke waarin het ongerepte was, niet echter de mannen der Oude Kerk; deswege kon de Heer bij de menschen der Oudste Kerk invloeien door het willijke, bijgevolg langs den inwendigen weg, niet echter bij de mannen der Oude Kerk; in dezen immers was het willijke te gronde gericht, maar de Heer vloeide in hun verstandelijke in, aldus niet langs den inwendigen weg, maar langs den uitwendigen, zooals boven in n. 4489 is gezegd; invloeien door het willijke is invloeien door het goede der liefde, want al het goede is van het willijke deel; doch invloeien door het verstandelijke is invloeien door het ware des geloofs, want al het ware is van het verstandelijke deel; in dit deel, namelijk het verstandelijke, vormde de Heer bij de mannen der Oude Kerk een nieuwen wil, toen Hij hen wederverwekte. Dat de goede en de ware dingen in het willijke deel der menschen van de Oudste Kerk waren ingeplant, zie men in n. 895, 927; doch in het verstandelijke deel der mannen van de Oude Kerk, n. 863, 875, 895, 927, 2124, 2256, 4328; dat in het verstandelijke deel de nieuwe wil wordt gevormd n. 928, 1023, 1043, 1044, 4328; dat er een parallelisme is tusschen den Heer en tusschen het goede bij den mensch, niet echter tusschen Hem en tusschen het ware, n. 1831, 1832, 2718, 3514; en dat vandaar de mannen der Oude Kerk naar verhouding in het duister waren, n. 2708, 2715, 2935, 2937, 3246, 3833; uit deze dingen kan vaststaan dat de menschen der Oudste Kerk een gemoedsaard en een inborst hadden die geheel en al verschilde en afweek van die der mannen van de Oude Kerk. Vandaar kwam het dat zij die van de Oudste Kerk waren, inwendige menschen zijn geweest en geen uitwendige dingen van eeredienst hebben gehad; en dat zij die van de Oude Kerk waren, uitwendige menschen zijn geweest en uitwendige dingen van eeredienst hebben gehad; want genen zagen door de inwendige dingen de uitwendige zooals uit het licht der zon overdag, en dezen zagen door de uitwendige dingen de inwendige zooals in

het schijnsel der maan en der sterren des nachts; weswege ook de Heer aan genen in den Hemel verschijnt als de Zon, aan dezen echter als de Maan, n. 1521, 1529, 1530, 1531, 2441, 2495, 4060; genen zijn het die in de ontvouwingen de hemelschen worden genoemd, dezen echter zijn het die de geestelijken worden genoemd. Om toe te lichten hoedanig het verschil is geweest, diene een voorbeeld: Indien een mensch der Oudste Kerk het Historische of het Profetische Woord had gelezen, zoo zou hij zonder voorafgaand onderricht of eenige ontvouwing den inwendigen zin ervan hebben gezien, en wel dermate dat de hemelsche en de geestelijke dingen die van den inwendigen zin zijn, zich terstond aan hem hadden voorgedaan, en nauwelijks iets van hetgeen in den zin der letter is; aldus zou de inwendige zin voor hem in de klaarte zijn geweest, doch de zin der letter in het duister; hij zou zijn gelijk iemand die een ander hoort spreken, en alleen den zin in zioh opneemt, niet echter acht slaat op de woorden van den spreker; doch indien een mensch der Oude Kerk het Woord had gelezen, zoo zou hij zonder voorafgaand onderricht of zonder ontvouwing den inwendigen zin ervan niet hebben kunnen zien; aldus zou de inwendige zin voor hem in het duister zijn geweest, doch de zin der letter in de klaarte; hij zou zijn gelijk iemand die een ander hoort spreken en met zijn denking aan de woorden blijft hangen, en ondertusschen geen acht slaat op den zin, welke derhalve voor hem verloren gaat; doch wanneer een mensch der Joodsche Kerk het Woord leest, zoo vat hij niets dan alleen den zin der letter; dat er eenige inwendige zin is, weet hij niet, en eveneens ontkent hij het; eender heden ten dage de mensch der Christelijke Kerk. Uit deze dingen kan vaststaan hoedanig verschil er is geweest tusschen hen die door Chamor en Schechem worden uitgebeeld, die, omdat zij vanuit de overblijfselen van de Oudste Kerk waren, in de inwendige dingen en niet in de uitwendige dingen waren, en tusschen hen die met Jakobs zonen worden aangeduid, die in de uitwendige dingen en niet in de inwendige waren; en verder kan vaststaan dat Chamor en Schechem niet zouden hebben kunnen toetreden tot de uitwendige dingen en die dingen aanvaardden welke bij Jakobs zonen waren, zonder dat hun inwendige dingen zouden worden toegesloten; en indien deze waren toegesloten, zoo zouden zij voor eeuwig te gronde zijn gegaan. Dit is de verborgen oorzaak waarom Chamor en Schechem met hun familiën werden gedood, hetgeen anders niet zou zijn toegelaten. Maar dit neemt de schuld niet weg van Jakobs zonen dat zij een ontzaglijke misdaad hebben begaan; zij wisten niets van die verborgenheid, en hadden die ook niet ten doel; een ieder wordt naar het einddoel of de bedoeling geoordeeld; dat hun bedoeling bedriegelijk was, wordt in vers 13 klaarblijkend gezegd; en

wanneer uit den Heer iets dergelijks wordt toegelaten, geschiedt het door de boozen en door de helschen die het ingieten; maar al het booze dat de boozen tegen de goeden beramen en doen, verkeert de Heer in het goede, hier opdat Chamor en Schechem met hun familiën zouden worden behouden.

4494. *Vers 25, 26, 27, 28, 29. En het geschiedde ten derden dage, toen zij in de smart waren, en de twee zonen van Jakob, Schimeon en Levi, de broeders van Dinah, namen een ieder zijn zwaard, en zij kwamen stoutelijk over de stad, en zij doodden allen manlijke. En Chamor en Schechem, zijn zoon, doodden zij met den mond des zwaards, en zij namen Dinah uit het huis van Schechem, en gingen uit. De zonen van Jakob kwamen over de doorboorden, en plunderden de stad, omdat zij hun zuster hadden verontreinigd. Hun kudde van kleinvee, en hun kudde van grootvee, en hun ezelen, en al wat in de stad was, en al wat in het veld was, namen zij. Al hun schatten, en al hun kleine kind, en hun vrouwen, namen zij gevangen, en plunderden, en al wat in het huis was.* Het geschiedde ten derden dage, beteekent het aanhoudende tot aan het einde toe; toen zij in de smart waren beteekent de begeerten; en de twee zonen van Jakob, Schimeon en Levi, namen, beteekent het geloof en de liefde; de broeders van Dinah, beteekent de ware en de goede dingen der Kerk; een ieder zijn zwaard, beteekent het valsche en het booze; en zij kwamen stoutelijk over de stad, en doodden allen manlijke, beteekent dat zij de ware dingen van de leer der Kerk bij de Ouden uitroeiden; en Chamor en Schechem, zijn zoon, met den mond des zwaards, beteekent de Kerk zelf; en zij namen Dinah uit het huis van Schechem, en gingen uit, beteekent dat zij de aandoening van het ware wegnamen; de zonen van Jakob kwamen over de doorboorden, en plunderden de stad, beteekent dat geheel dat nageslacht de leer vernietigde; omdat zij hun zuster hadden verontreinigd, beteekent dat zij het ware des geloofs hadden bezoedeld; hun kudde van kleinvee en hun kudde van grootvee, beteekent dat zij het redelijk en het natuurlijk goede vernietigden; en hun ezelen, beteekent de ware dingen daaruit; en al wat in de stad was, en al wat in het veld was, namen zij, beteekent al het ware en goede der Kerk; en al hun schatten, beteekent alle wetenschappelijke dingen die zij zich hadden verworven; en al hun kleine kind, beteekent alle onschuld; en hun vrouwen, beteekent de naastenliefde; namen zij gevangen, en plunderden, beteekent dat zij ze beroofden en verdraaiden; en al wat in het huis was, beteekent het al der Kerk.

4495. Het geschiedde ten derden dage; dat dit het aanhoudende beteekent tot aan het einde toe, staat vast uit de beteekenis van den derden dag, zijnde het volledige van den aanvang tot het einde, waarover n. 2788; aldus eveneens het

aanhoudende; dat de derde dag dit beteekent, kunnen diegenen nauwelijks gelooven die meenen dat de historische dingen des Woords alleen wereldlijke historische dingen zijn, en slechts heilig omdat zij in den gewijden Codex staan; maar dat niet alleen de historische dingen zelf des Woords geestelijke en hemelsche dingen behelzen, welke niet in de letter uitkomen, maar ook alle woorden, en bovendien alle getallen, werd in de ontvouwingen die voorafgaan getoond; dat het hiermede aldus is gesteld, zal vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, nog beter vaststaan in de profetische dingen, welke het gemoed niet aldus in den zin der letter ten aanzien van de reeks vasthouden als de historische dingen. Doch dat het getal drie, zooals ook het getal zeven, alsmede het getal twaalf, verborgenheden behelst, kan voor een ieder vaststaan die het Woord ten aanzien van de innerlijke dingen ervan doorvorscht; en indien er verborgenheden in die getallen zijn, zoo volgt dat er ook in de overige getallen die in het Woord voorkomen, een verborgenheid ligt, want het Woord is overal heilig. Soms tijds verschenen, wanneer ik met de Engelen sprak, getallen als het ware voor oogen opgeschreven zooals de getallen die op een papier geschreven staan op klaarlichten dag, en het werd doorvat dat de dingen zelf waarover zij spraken, in zulke getallen vallen; uit welke ondervinding ook te weten werd gegeven dat ieder getal in het Woord de eene of andere verborgenheid bevat. Dit kan men klaarblijkend zien uit deze dingen bij Johannes: “Hij mat den muur van de Heilige Hierosolyma, *honderd vier en veertig ellen*, zijnde de maat des menschen, dat is, des Engels”, Apoc. XXI: 17; en elders: “Die inzicht heeft, rekene het getal van het beest, het is immers het getal des menschen, namelijk *zijn getal is zes honderd zes en zestig*”, XIII: 18; dat het eerste getal, namelijk 144, voortkomt uit twaalf, met zichzelf vermenigvuldigd, en dat het getal 666 voortkomt uit het getal drie en zes, is duidelijk; wat van het heilige er echter in ligt opgesloten, kan vaststaan uit het heilige van het getal 12, waarover men zie n. 577, 2089, 2129 einde, 2130 einde, 3272, 3858, 3913; en aangaande het heilige van het getal drie, n. 720, 901, 1825, 2788, 4010; dit getal, namelijk drie, werd, omdat het het volledige tot aan het einde toe beteekende, aldus een geheele periode, groot of klein, derhalve in de uitbeeldende Kerk opgenomen, en gebezigd, telkens wanneer iets zoodanigs zou worden aangeduid, ook in het Woord, waarin alle en de afzonderlijke dingen aanduiden, zooals kan vaststaan uit deze plaatsen: Dat zij de *reis van drie dagen* zouden gaan en zouden offeren, Exod. III: 18; hfdst. v: 3; dat zij bereid zouden zijn tegen den *derden dag*, omdat op den *derden dag* Jehovah zou nederdalen op den berg Sinaï, Exod. XIX: 11, 15, 16, 18; dat van het vleesch des slachtoffers niets overgelaten zou

worden tot den *derden dag*, Levit. vii: 16, 17, 18; hfdst. xix: 6, 7; dat over den onreine het water der afzondering zou worden gesprengd op den *derden dag* en op den zevenden, Num. xix: 11 tot het einde; en dat zij die een in den krijg gedooide hadden aangeraakt, op den *derden dag* en op den zevenden zouden worden gereinigd, Num. xxxi: 19 tot 25. Dat Jozua het volk gebood dat zij *binnen drie dagen* over de Jordaan zouden gaan, Jozua i: 11, hfdst. iii: 2. Dat Jehovah *driemaal* Samuël had geroepen, en Samuël *driemaal* tot Eli was geloopt, en dat Eli bij de *derde maal* had verstaan dat Jehovah Samuël riep, i Sam. iii: 1 tot 8. Dat Jonathan tot David zeide dat hij zich in het veld zou verbergen tot aan den *derden avond*; en dat Jonathan tot hem zond op den *derden morgen*, en hem de gezindheid zijns vaders onthulde; en dat Jonathan toen ter zijde van den steen *drie pijlen* schoot, en dat daarna David zich *driemaal* ter aarde nederboog voor Jonathan, i Sam. xx: 5, 12, 19, 20, 35, 36, 41. Dat *drie dingen* aan David werden voorgesteld opdat hij daaruit één zou kiezen, of dat een honger van zeven jaren zou komen, of dat hij *drie maanden* zou vluchten voor de vijanden, of dat er *drie dagen* pest in het land zou zijn, ii Sam. xxiv: 11, 12, 13. Dat Rehabeam tot de gemeente van Israël welke vroeg om verlicht te worden van het juk zijns vaders, zeide dat zij *drie dagen* heen zouden gaan en wederkomen; en dat zij tot Rehabeam kwamen op den *derden dag*, zooals de koning had gezegd: Komt weder tot mij op den *derden dag*, i Kon. xii: 5, 12. Dat Elias zich *driemaal* uitmat over den zoon der weduwe, i Kon. xvii: 21; dat Elias zeide dat zij water zouden gieten op het brandoffer en op het hout, *ten derden male*, en zij deden het *ten derden male*, i Kon. xviii: 34. Dat Jonas in den buik van den walvisch was *drie dagen en drie nachten*, Jon. i: 17; Matth. xii: 40. Dat de Heer sprak van een mensch die een wijngaard plantte, en dat Hij *driemaal* dienstknechten zond, en daarna den Zoon, Markus xii: 2, 4, 5, 6; Lukas xx: 12, 13. Dat Hij van Petrus zeide dat deze Hem *driemaal* zou verloochenen, Matth. xxvi: 34; Joh. xiii: 38. Dat Hij *driemaal* tot Petrus zeide: Hebt gij Mij lief, Joh. xxi: 15, 16, 17. Uit deze en verscheidene andere plaatsen in het Woord kan vaststaan dat er in het getal drie een verborgenheid was, en dat dit getal vandaar onder de aanduidende dingen in de Oude Kerken was opgenomen. Dat het een geheele periode der Kerk en der dingen in de Kerk beteekent, aldus een groote of een kleine, is duidelijk, bijgevolg het volledige en eveneens het aanhoudende tot aan het einde toe, zooals klaarblijkend bij Hoschea: "Jehovah zal ons levend maken na twee dagen, en op den *derden dag* zal Hij ons oprichten, en wij zullen voor Hem leven", vi: 2.

4496. Toen zij in de smart waren; dat dit de begeerten beteekent, staat vast uit de beteekenis van de smart na de besnijdenis, zijnde de begeerte; dat de smart na de besnijdenis de begeerte is, komt omdat de besnijdenis de zuivering van de liefde van zich en van de wereld beteekent, n. 2039, 2044, 2049, 2632, 3412, 3413, 4462; en alle begeerte des vleezes is uit die lief den; vandaar beteekent de smart deze begeerte; wanneer de mensch immers van die lief den wordt gezuiverd, zooals geschiedt wanneer hij wordt wederverwekt, is hij in smart en angst; de begeerten die dan worden afgewischt, zijn het die smarten en beangstigen. Wanneer door een ritueel de eene of andere verborgenheid wordt uitgebeeld, zoo behelzen ook de afzonderlijke dingen ervan, totdat het vervuld is, iets van die verborgenheid; zooals de kleine zwaarden of de messen waarmede men besneden werd, namelijk dat zij van steen waren, n. 2039 einde, 2046 einde, 2799; door het bloed dan, en door de wijze waarop, aldus eveneens door den staat; dit kan verder nog vaststaan uit de handelwijzen bij de reinigingen, de inwijdingen, de heiligingen, en uit de overige dingen. Hier wordt met de smart na de besnijdenis de begeerte van Chamor, Schechem, en van de mannen zijner stad aangeduid, namelijk dat zij verlangden naar de uitwendige dingen waarin de nakomelingen van Jakob waren, waarover boven n. 4493.

4497. En de twee zonen van Jakob, Schimeon en Levi, namen; dat dit het geloof en de liefde beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Schimeon, zijnde het geloof met den wil, waarover n. 3869, 3870, 3871, 3872; en uit de uitbeelding van Levi, zijnde de geestelijke liefde of de naastenliefde, waarover n. 3875, 3877; in den echten zin worden die dingen met Schimeon en Levi, en eveneens met de naar Schimeon en Levi genoemde stammen aangeduid, doch in den tegenovergestelden zin het valsche en het booze, want het valsche is tegenovergesteld aan het ware des geloofs, en het booze aan het goede der naastenliefde; deze beelden Schimeon en Levi uit ten opzichte van de Joodsche natie, welke bij zich het al des geloofs en het al der naastenliefde, welke de inwendige dingen van den eeredienst waren, had uitgebluscht, zooals nog beter kan vaststaan uit hetgeen volgt, waar van hen wordt gezegd dat zij Chamor, Schechem, en de mannen der stad doodden, en dat de zonen Jakobs over de doorboorden kwamen, en alle dingen plunderden. Dat Schimeon en Levi dit deden, was opdat zou worden uitgebeeld dat het ware dat des geloofs is en het goede dat der naastenliefde is, het valsche en het booze was geworden; wanneer immers in de Kerk het ware het valsche wordt, en het goede het booze wordt, zoo is het met de Kerk gedaan.

4498. De broeders van Dinah; dat dit de ware en de goede dingen dier Kerk beteekent, staat vast uit de beteekenis van de broeders, zijnde de ware en de goede dingen, of het geloof en de naastenliefde, waarover n. 367, 3303, 3803, 3815, 4121, 4191, 4267; en uit de uitbeelding van Dinah, zijnde de aandoening van het ware, bijgevolg de Kerk, waarover n. 3963, 3964, 4427.

4499. Een ieder zijn zwaard; dat dit het valsche en het booze beteekent, staat vast uit de beteekenis van het zwaard, zijnde het strijdende ware, en vandaar de verdediging van het ware, en in den tegenovergestelder zin het strijdende valsche, en vandaar de verwoesting van het ware, waarover n. 2799. Dat het zwaard eveneens het booze is, komt omdat Levi er ook bij was, en door hem werd de naastenliefde, aldus het goede uitgebeeld; wanneer dit het booze wordt, strijdt het door het valsche vanuit het booze, en wat het dan doet, is het booze.

4500. En zij kwamen stoutelijk over de stad, en doodden allen manlijke; dat dit beteekent dat zij de ware dingen van de leer der Kerk hij de Ouden uitroeiden, staat vast uit de beteekenis van de stad, zijnde de leer die van de Kerk is, waarover n. 402, 2449, 2943, 3216, 4478, hier van de Kerk bij de Ouden, omdat die Kerk wordt uitgebeeld door Chamor en Schechem, van wien de stad was; uit de beteekenis van stoutelijk, zijnde uit verzekerdheid, hier uit de verzekerdheid van het valsche en het booze; en uit de beteekenis van den manlijke, zijnde het ware, waarover n. 749, 2046, 4005; daaruit blijkt dat met zij kwamen stoutelijk over de stad, en doodden allen manlijke, wordt aangeduid dat zij uit de verzekerdheid van het valsche en het booze de ware dingen van de leer der Kerk bij de Ouden uitroeiden. Het was de Kerk bij de Ouden, welke vanuit de Oudste was, die bij het nageslacht uit Jakob zou worden geïnstauraerd, omdat de Oude Kerk begon te vergaan; doch hier wordt in den inwendigen zin beschreven dat zij al het ware des geloofs en het goede der naastenliefde, aldus al het inwendige van den eeredienst bij zich hadden uitgebluscht, en dat zoo geen Kerk bij dat nageslacht heeft kunnen worden ingesteld, waarvandaan het is geschied dat, omdat zij hardnekkig daarop stonden, alleen het uitbeeldende van de Kerk bij hen werd ingesteld; men zie n. 4281, 4288, 4289, 4290, 4293, 4307, 4314, 4316, 4317, 4229, 4433, 4444.

4501. En Chamor en Schechem met den mond des zwaards; dat dit de Kerk zelf beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Chamor, zijnde de Kerk bij de Ouden ten aanzien van het goede, waarover n. 4447; uit de uitbeelding van Schechem, zijnde de Kerk bij de Ouden ten aanzien van het ware, waarover n. 4454, 4472, 4473; en uit de beteekenis van met den mond des zwaards,

zijnde het strijdende valsche en booze, waarover n. 4499, aldus dat waardoor zij de Kerk bij zich hebben uitgebluscht.

4502. En zij namen Dinah uit het huis van Schechem, en gingen uit; dat dit beteekent dat zij de aandoening van het ware wegnamen, staat vast uit de uitbeelding van Dinah, zijnde de aandoening van het ware, waarover boven n. 4498; volgens den naastgelegen inwendigen zin wil het zeggen dat zij de aandoening van het ware wegnamen van hen die van de overblijfselen der Oudste Kerk waren geweest, omdat er wordt gezegd uit het huis van Schechem; met het huis van Schechem immers wordt het goede van het ware van de andere Kerk aangeduid; maar omdat er wordt gehandeld over de uitroeiing van het ware en het goede bij de nakomelingen vanuit Jakob, die hier met de zonen van hem worden aangeduid, en omdat alle dingen zich aangepast richten naar de zaak waarover wordt gehandeld, wordt derhalve met het huis van Schechem hier eenvoudig het goede van het ware aangeduid zoodanig als het bij den mensch der Oudste Kerk was geweest, aldus dat dit werd uitgebluscht bij de natie uit Jakob; de woorden en de namen immers beteekenen in den inwendigen zin des Woords de dingen die op hun subject zijn te betrekken; tegelijkertijd wordt eveneens de breking aangeduid van het goede en het ware bij Chamor en Schechem en zijn familie, omdat zij tot de uitwendige dingen waren toegetreden, zooals in n. 4493 is getoond. Dat het aldus is gesteld met de dingen die tot hier toe aangaande Schimeon en Levi zijn ontvouwd, kan vaststaan uit de profetische dingen van Jakob vóór zijn dood, waar deze dingen staan: *“Schimeon en Levi, broeders, werktuigen van geweld hun slagzwaarden; in hun verborgenheid kome mijn ziel niet, in hun vergadering worde mijn heerlijkheid niet vereenigd, omdat zij in hun toorn den man hebben gedood, en in hun moedwil den os hebben ontzenuwd; vervloekt zij hun toorn, omdat hij heftig is, en hun woede, omdat zij zwaar is; ik zal hen verdeelen in Jakob, en zal hen verstrooien in Israël”*, Gen. XLIX: 5, 6, 7; met Schimeon en Levi wordt het ware des geloofs aangeduid, hetwelk bij Jakobs nakomelingen werd verkeerd in het valsche, en het goede der naastenliefde, hetwelk werd verkeerd in het booze, zooals boven n. 4499, 4500; broeders worden zij geheeten, omdat het goede de broeder is van het ware, of de naastenliefde de broeder van het geloof, n. 4498; werktuigen van geweld hun slagzwaarden of zwaarden, beteekent de valsche en de booze dingen, namelijk dat zij de ware en de goede dingen geweld aandeden, n. 4499; in hun verborgenheid kome mijn ziel niet, en in hun vergadering worde mijn heerlijkheid niet vereenigd, beteekent de ontbinding ten aanzien van het leven en van de leer; ziel immers wordt er in het Woord gezegd met betrekking tot

het leven, n. 1000, 1040, 1742, 3299, en heerlijkheid met betrekking tot de leer; omdat zij in hun toorn den man hebben gedood, en in hun moedwil den os hebben ontzenuwd, beteekent dat zij in boos opzet het ware der Kerk en het goede der Kerk hebben uitgebluscht; de man is het ware der Kerk, n. 3134; de os het goede ervan, n. 2180, 2566, 2781; vervloekt zij hun toorn, omdat hij heftig is, en hun woede, omdat zij zwaar is, beteekent de straf van het zich afwenden van het ware en het goede; vervloeken is zich afwenden, en eveneens deswege gestraft worden, n. 245, 379, 1423, 3530, 3584; de toorn is het terugtreden van het ware, en de woede het terugtreden van het goede, n. 357, 3614; ik zal hen verdeelen in Jakob, en zal hen verstrooien in Israël, beteekent dat de goede en de ware dingen niet langer in het uitwendige en het inwendige hunner Kerk zullen zijn; verdeelen en verstrooien is van hen scheiden en uitroeien, n. 4424; Jakob is het uitwendige der Kerk, en Israël het inwendige, n. 4286. Deze dingen werden in die profetische uitspraak aangaande Schimeon en Levi gezegd, omdat met hen in het algemeen het ware en het goede der Kerk wordt aangeduid, en wanneer deze tot geen worden, en nog meer wanneer valsche en booze dingen in de plaats ervan komen, dan is de Kerk uitgebluscht; dat deze profetische dingen niet iets anders behelzen, kan hieruit vaststaan dat de stam van Schimeon en de stam van Levi niet boven de overige stammen vervloekt waren; de stam van Levi immers werd aangenomen voor het priesterschap, en de stam van Schimeon was onder de overige stammen Israëls zooals een van die.

4503. De zonen van Jakob kwamen over de doorboorden, en plunderden de stad; dat dit beteekent dat geheel dat nageslacht de leer vernietigde, staat vast uit de beteekenis van Jakobs zonen, zijnde het nageslacht uit Jakob, waarover boven; uit de beteekenis van plunderen, zijnde vernietigen; en uit de beteekenis van de stad, zijnde de leer die van de Kerk is, waarover boven n. 4500. Dat Schimeon en Levi, nadat zij allen manlijke in de stad en Chamor en Schechem hadden gedood, uitgingen, en dat daarna de zonen van Jakob over de doorboorden kwamen en de stad plunderden, is een verborgenheid welke niet dan uit den inwendigen zin blijkt; de verborgenheid is deze dat nadat het ware en het goede der Kerk, welke door Schimeon en Levi worden uitgebeeld, waren uitgebluscht, en in de plaats ervan het valsche en het booze was, daaraan vervolgens nog werden toegevoegd de valsche en de booze dingen die in den tegenovergestelden zin door de overige zonen van Jakob worden aangeduid; dat door elk der zonen Jakobs eenig gemeene des geloofs en der naastenliefde werd uitgebeeld, is in n. 2129, 3858, 3913, 3926, 3939, 4060 getoond; wat door Ruben, zie men in n. 3861, 3866, 3870; wat door Jehudah,

n. 388r; wat door Dan, n. 3921, 3922, 3923; wat door Naftali, n. 3927, 3928; wat door Gad, n. 3934, 3935; wat daar Ascher, n. 3938, 3939; wat door Jisaschar, n. 3956, 3957; wat door Zebulon, n. 3960, 3961; deze gemeene dingen des geloofs en der naastenliefde, welke door hen werden uitgebeeld, worden de valsche en de booze dingen van dat soort, wanneer eenmaal het ware en het goede der Kerk zijn uitgebluscht, en dan worden die dingen daar nog bovendien aan toegevoegd; want de valsche en de booze dingen groeien aanhoudend aan in een eenmaal verdraaide en uitgebluschte Kerk; deze dingen worden daarmede aangeduid dat de zonen van Jakob over de doorboorden kwamen en de stad plunderden, nadat Schimeon en Levi allen manlijke in de stad en Chamor en Schechem gedood, en Dinah weggenomen hadden, en waren uitgegaan. Dat met de doorboorden in het Woord de uitgebluschte ware en goede dingen worden aangeduid, kan uit deze plaatsen vaststaan; bij Jesaja: “Gij zijt voortgeworpen uit uw graf, zooals een gruwelijke scheut, een bekleedsel der gedooden, *doorboorden met het zwaard*, die nederdalen tot de steenen van den kuil, zooals een vertreden lijk”, xiv: 19, waar over Babel wordt gehandeld; de doorboorden met het zwaard staan voor hen die de ware dingen der Kerk hebben ontwijfd. Bij denzelfde; “Zoodat *hun doorboorden* worden voortgeworpen, en de stank van hun lijken opgaat”, xxxiv: 3, waar wordt gehandeld over de valsche en de booze dingen die de Kerk bestoken; de doorboorden staan daarvoor. Bij Ezechiël: “De gewelddadigen der natiën zullen het *zwaard* uittrekken over de schoonheid uwer wijsheid, en zij zullen uw sieraad ontwijden; in den kuil zullen zij u nederlaten, en *gij zult de dooden sterven der doorboorden* in het midden der zeeën”, xxviii: 7, 8, waar wordt gehandeld over den vorst van Tyrus, met wien de primaire dingen der erkenenissen van het ware en het goede worden aangeduid; de dooden der doorboorden sterven in het midden der zeeën, staat voor hen die door de wetenschappelijke dingen valsche dingen uitbroeden, en vandaar de ware dingen der Kerk verontreinigen. Bij denzelfde: “Ook dezen zullen met genen nederdalen in de hel tot de *doorboorden met het zwaard*; wanneer men u zal hebben doen nederdalen met de boomen van Eden in het land der lagere dingen, in het midden der met de voorhuid behepten zult gij liggen met de *doorboorden met het zwaard*”, xxxi: 17, 18. Bij denzelfde: “Daal neder, en leg u met hen die de voorhuid hebben, in het midden der *doorboorden met het zwaard* zullen zij vallen; de voornaamsten der machtigen zullen hem toespreken in het midden der hel”, xxxii: 19, 20, 21; daar wordt gehandeld over Farao en Egypte; de doorboorden met het zwaard staan voor hen die door de wetenschappen waanzinnig zijn door bij

zich het geloof van het ware, hetwelk der Kerk is, door die wetenschappen uit te blussen. Bij David: “Ik ben gerekend met degenen die in den kuil nederdalen, ik ben geworden zooals een man, zonder sterkte, veronachtzaamd onder de dooden, zooals de *doorboorden* die in het graf liggen, die Gij niet meer gedenkt, en die van Uw hand zijn afgesneden,” Psalm LXXXVIII: 5, 6; de doorboorden in de hel, in den kuil, en in het graf, staan voor hen die de ware en de goede dingen bij zich door de valsche en de booze dingen hebben vernietigd; dat zij niet in de hel zijn omdat zij met het zwaard doorboord zijn, kan een ieder weten. Bij Jesaja: “Stad der tumulten, opspringende stad, *niet met het zwaard doorboorden*, en niet in den krijg gedooden, allen die in u gevonden zijn te zamen gebonden, zij zijn van verre gevloeden”, xxii: 2, 3; daar wordt gehandeld over de begoochelingen vanuit de zinlijke dingen, waardoor de ware dingen der Kerk niet kunnen worden gezien, over welke zij derhalve in een ontkenningen twijfel zijn; zij worden geheeten doorboorden, maar niet met het zwaard. Bij Ezechiël: “Ik zal over u het *zwaard* brengen, en Ik zal uw hoogten verderven, en uw altaren zullen worden vernietigd, en uw opgerichte teekens zullen worden verbroken, en Ik zal *uw doorboorden* doen liggen voor uw afgoden; wanneer de *doorboorden* in het midden van u zullen gevallen zijn, zult gij bekennen dat Ik Jehovah ben; dan zult gij erkennen, wanneer de *doorboorden* zullen zijn in het midden hunner afgoden, rondom hun altaar”, vi: 3, 4, 7, 13; de doorboorden staan voor hen die in de valsche dingen der leer zijn. Bij denzelfde: “Verontreinigt het huis, en vervult de voorhoven met *doorboorden*; zij gingen uit en zij sloegen in de stad”, ix: 7; dit is een profetisch gezicht; het huis verontreinigen en de voorhoven vervullen met doorboorden, staat voor de goede en de ware dingen ontwijden. Bij denzelfde: “Gij hebt uw *doorboorden* in deze stad vermenigvuldigd, en gij hebt haar straten met den *doorboorde* vervuld; daarom heeft de Heer Jehovih gezegd: *Uw doorboorden* die gij in het midden van haar hebt gesteld, dezen het vleesch en gene de pot, en Hij zal ulieden uit het midden van haar uitleiden”, xi: 6, 7. Omdat met de doorboorden diegenen worden aangeduid die bij zich de ware dingen der Kerk hebben uitgeblusht door de valsche en de booze dingen, waren derhalve eveneens in de uitbeeldende Kerk diegenen onrein die een doorboorde hadden aangeraakt, waarover aldus bij Mozes: “Al wie op de oppervlakte des velds een *doorboorde met het zwaard*, of een doode, of een been des menschen, of een graf, zal hebben aangeroerd, zal zeven dagen onrein zijn”, Num. xix: 16, 18, en derhalve geschiedde onderzoeking en verzoening door een vaars. Bij denzelfde: “Indien er wordt gevonden een *doorboorde liggende* in het veld, en men niet weet wie hem heeft geslagen, zoo

zullen de ouderen der stad en de rechters uitgaan, en zij zullen meten naar de steden die rondom den *doorboorde* zijn; het zal geschieden, tot de stad die den *doorboorde* het naast is, de ouderen dier stad zullen de vaars van een os nemen, door dewelke geen arbeid is gedaan, welke in het juk niet heeft getrokken, en zij zullen haar afbrengen tot de rivier of het dal, en zij zullen daar de vaars onthalzen, en zij zullen hun handen wasschen over de onthalsde vaars, en zij zullen zeggen: Onze handen hebben geen bloed vergoten, en onze oogen hebben niet gezien; verzoen uw volk Israël, Jehovah, en geef niet het onschuldige bloed in het midden van Uw volk; en het bloed zal voor hen verzoend zijn”, Deut. XXI: 1 tot 8. Dat die wetten gegeven werden omdat met den doorboorde de verdraaiing, de vernietiging, en de ontwijding van het ware der Kerk door het valsche en het booze wordt aangeduid, blijkt uit de afzonderlijke dingen in den inwendigen zin; er wordt gezegd een doorboorde liggende in het veld, omdat met het veld de Kerk wordt aangeduid; men zie n. 2971, 3310, 3766; met de vaars door dewelke geen arbeid is gedaan, wordt de onschuld van den mtwendigen mensoh, welke in de onwetendheid is, aangeduid; indien die dingen niet vanuit den inwendigen zin kenbaar werden, moest een ieder zich wel verwonderen dat zulk een handelwijze van verzoening werd bevolen.

4504. Omdat zij hun zuster hadden verontreinigd; dat dit beteekent dat zij het ware des geloofs hadden bezoedeld, staat vast uit de beteekenis van verontreinigen, zijnde bezoedelen; en uit de beteekenis van de zuster, zijnde het ware, waarover n. 1495, 2508, 2524, 2556, 3386; hier het ware des geloofs, omdat met Dinah, die hier de zuster is, de aandoening van alle dingen des geloofs wordt aangeduid, n. 4427. Dat daarmede dat Schechem hun zuster had verontreinigd, wordt aangeduid dat zij het ware des geloofs hadden bezoedeld, komt omdat door haar de aandoening van alle ware dingen, aldus de Kerk zelf wordt uitgebeeld, n. 3963, 3964; en omdat zij door haar broeders aan Schechem niet tot vrouw was gegeven, maar verontreinigd bij hen achterbleef, werd derhalve daarna door haar, evenals door haar broeders, het tegenovergestelde uitgebeeld, namelijk de aandoening van alle valsche dingen, aldus de verdorven Kerk; vandaar komt het dat met, omdat zij hun zuster verontreinigd hadden, wordt aangeduid dat zij het ware des geloofs hadden bezoedeld.

4505. Hun kudden van kleinvee en hun kudden van grootvee; dat dit beteekent dat zij het redelijk en het natuurlijk goede vernietigden, staat vast uit de beteekenis van de kudden van kleinvee, zijnde het redelijk goede; en

uit de beteekenis van de kudden van grootvee, zijnde het natuurlijk goede, waarover n. 2566.

4506. En hun ezelen; dat dit beteekent de ware dingen daaruit, namelijk vanuit het natuurlijk en het redelijk goede, staat vast uit de beteekenis van de ezelen, voorts van de zonen der ezelin, alsmede van de muilezelen, zijnde de ware dingen van het natuurlijke en van het redelijke, waarover n. 2781.

4507. En al wat in de stad was, en al wat in het veld was, namen zij; dat dit beteekent al het ware en goede der Kerk, staat vast uit de beteekenis van de stad, zijnde het leerstellige, aldus het ware der Kerk, waarover n. 402, 2268, 2449, 2712, 2943, 3216, 4492, 4493; en uit de beteekenis van het veld, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, aldus het goede der Kerk, waarover n. 2971, 3310, 3766, 4440, 4443; vandaar is al wat in de stad was, en al wat in het veld was, al het ware en goede der Kerk.

4508. En al hun schatten; dat dit beteekent alle wetenschappelijke dingen die zij zich hadden verworven, staat vast uit de beteekenis van de schatten, zijnde de wetenschappelijke dingen, zooals kan vaststaan uit vele plaatsen in het Woord; de geestelijke schatten immers, aldus in den geestelijken zin verstaan, zijn niet iets anders; zij zijn, voor zoover zij worden geweten, de wetenschappelijke dingen; deze gelden in het Rijk des Heeren, bijgevolg in de Kerk, voor schatten, hetgeen, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders uit het Woord zal worden bevestigd.

4509. En al hun kleine kind; dat dit alle onschuld beteekent, staat vast uit de beteekenis van het kleine kind, zijnde de onschuld, waarover n. 430, 2126, 3183.

4510. En hun vrouwen; dat dit de naastenliefde beteekent, staat vast uit de beteekenis van de vrouwelijken [*foeminarum*], de vrouwen [*mulierum*], en de echtgenooten [*uxorum*], zijnde de aandoeningen van het ware en de aandoeningen van het goede; de aandoeningen van het ware, wanneer de eega wordt genoemd en wanneer hij echtgenoot wordt geheeten, de aandoeningen van het goede, wanneer de eega niet wordt genoemd en wanneer er man wordt gezegd, n. 915, 1468, 2517, 3236; hier de aandoeningen van het goede, omdat zij de vrouwen van de mannen der stad waren, met wie de ware dingen werden aangeduid, n. 4478 einde; en de stad wordt overal de stad van Schechem geheeten, door wien het ware der Kerk bij de Ouden werd uitgebeeld, n. 4454. De aandoening van het geestelijk goede is hetzelfde als de naastenliefde, en daarom wordt hier met de vrouwen de naastenliefde aangeduid.

4511. Namen zij gevangen, en plunderden; dat dit beteekent dat zij hen beroofden, en verdraaiden, staat vast uit de reeks der dingen in den inwendigen zin.

4512. En al wat in het huis was; dat dit het al der Kerk beteekent, staat vast uit de beteekenis van het huis, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, waarover n. 1795, 3720, aldus het al der Kerk; omdat dit wordt aangeduid, wordt het het laatst gezegd.

4513. Vers 30, 31. *En Jakob zeide tot Schimeon en tot Levi: Gij hebt mij beroerd door mij stinkende te maken voor den inwoner des lands, voor den Kanaäniet en voor den Perisiet; en ik, stervelingen van getal; en zij zullen worden vergaderd over mij, en zij zullen mij slaan, en ik zal worden verdelgd, ik en mijn huis. En zij zeiden: Zal hij zooals een hoer onze zuster maken.* Jakob zeide, beteekent de uitwendige Oude Kerk; tot Schimeon en Levi, beteekent het uitbeeldende van de geestelijke dingen en van de hemelsche dingen; *gij hebt mij beroerd door mij stinkende te maken voor den inwoner des lands*, beteekent dat zij die van de Oude Kerk waren, zouden verafschuwen; *voor den Kanaäniet en voor den Perisiet*, beteekent hen die in het goede en in het ware zijn; *en ik, stervelingen van het getal*, beteekent dat het gemakkelijk was; *en zij zullen worden vergaderd over mij, en zij zullen mij slaan, en ik zal worden verdelgd*, beteekent dat zoo de Oude Kerk zou vergaan; *ik en mijn huis*, beteekent ten aanzien van het ware en het goede; *en zij zeiden*, beteekent het antwoord; *zal hij zooals een hoer onze zuster maken*, beteekent dat zij geen aandoening hadden.

4514. Jakob zeide; dat dit de uitwendige Oude Kerk beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde de Oude Kerk, waarover n. 4439; en omdat de Oude Kerk evenals iedere Kerk uitwendig en inwendig is, wordt door Jakob in het Woord de uitwendige, en door Israël de inwendige uitgebeeld.

4515. Tot Schimeon en Levi; dat dit het uitbeeldende van de geestelijke dingen en van de hemelsche dingen beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Schimeon, zijnde het geloof, doch in den tegenovergestelden zin het valsche; en uit de uitbeelding van Levi, zijnde de liefde, doch in den tegenovergestelden zin het booze, waarover boven n. 4497, 4502, 4503; hier derhalve het uitbeeldende van de geestelijke dingen en van de hemelsche dingen, ter oorzaak hiervan dat de dingen die des geloofs zijn, de geestelijke dingen worden genoemd, en die welke der liefde zijn, de hemelsche. Er wordt gezegd dat Schimeon en Levi het uitbeeldende van die dingen beteekenen, omdat die uitbeelden niet is die zijn; de uitbeeldingen immers betreffen niet den persoon maar de zaak, n. 665, 1097 einde; aldus dat het om het even was,

hoedanig de persoon was die uitbeeldde, n. 3670; dat het uitbeeldende van de Kerk bij de nakomelingen van Jakob kon worden ingesteld onverschillig hoedanig zij waren, als zij slechts de inzettingen in den uitwendigen vorm strikt in acht namen, n. 3147, 4208, 4281, 4292, 4307, 4444; vandaar komt het dat met Schimeon en Levi hier het uitbeeldende van de geestelijke dingen en van de hemelsche dingen wordt aangeduid.

4516. Gij hebt mij beroerd door mij stinkende te maken voor den inwoner des lands; dat dit beteekent dat zij die van de Oude Kerk waren, zouden verafschuwen, staat vast uit de beteekenis van mij beroeren door mij stinkende te maken, zijnde maken dat zij verafschuwen; en uit de beteekenis van den inwoner des lands, zijnde hier zij die van de Oude Kerk waren; met het land immers wordt de Kerk aangeduid, n. 566, 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 2928, 3355, 4447; aldus met den inwoner des lands zij die van de Kerk zijn, hier van de Oude Kerk, omdat deze nog bij eenige natiën in het land Kanaän was blijven bestaan; bij het volk uit Jakob werd het uitbeeldende van de Kerk niet eerder ingesteld dan toen die Oude Kerk geheel en al te gronde was gegaan; hetgeen ook daarmee wordt aangeduid dat de nakomelingen uit Jakob niet eerder in het land Kanaän werden toegelaten dan teen de ongerechtigheid van de inwoners des lands voleindigd was, zooals het gezegd wordt in Gen. xv: 16; er wordt immers niet eerder eenige nieuwe Kerk geïnstauréerd dan nadat de vorige is verwoest.

4517. Voor den Kanaäniet en voor den Perisiet; dat dit hen beteekent die in het goede en in het ware zijn, staat vast uit de beteekenis van den Kanaäniet, zijnde hier zij die in het goede der Kerk zijn, en van den Perisiet, zijnde zij die in het ware der Kerk zijn; dat de Kanaäniet en de Perisiet die beteekenen, komt omdat daar bij hen nog de Oude Kerk was, zooals vlak boven in n. 4516 is gezegd; daar immers waren er die van de Oudste Kerk waren; men zie n. 4447, 4454; en er waren zij die van de Oude Kerk waren, vooral van die welke de Hebreeuwse Kerk werd geheeten, weswege zij die uit het land Kanaän waren, in het algemeen Hebreëen werden genoemd, Gen. xl: 15; en zij hadden eveneens altaren en zij slachtofferden, en daarom werd, nadat zij afgodendienaren waren geworden, zoo vaak bevolen dat hun altaren zouden worden vernietigd; zoolang dus de Kerk of iets van de Kerk bij hen achterbleef, wordt met den Kanaäniet het goede der Kerk aangeduid, en met den Perisiet het ware der Kerk; doch toen het al der Kerk bij hen voleindigd was, werd met den Kanaäniet het booze aangeduid, en met den Perisiet het valsche, n. 1573, 1574.

4518. En ik, stervelingen van getal; dat dit beteekent dat het gemakkelijk was, staat vast uit de beteekenis van stervelingen van getal, zijnde weinigen; doch wanneer in den inwendigen zin volgens de reeks het hoedanige in plaats van de hoeveelheid wordt verstaan, zoo wordt aangeduid: gemakkelijk; want weinigen, wanneer tegen hen velen worden vergaderd, worden, zooals in hetgeen volgt wordt gezegd, gemakkelijk te gronde gericht.

4519. En zij zullen worden vergaderd over mij, en zij zullen mij slaan, en ik zal worden verdelgd; dat dit beteekent dat zoo de Oude Kerk zou vergaan, staat vast uit de beteekenis van vergaderd, geslagen, en verdelgd worden, zijnde te gronde gaan; dat het de Oude Kerk is, komt omdat Jakob dit van zich en van zijn 'huis zegt; dat Jakob hier de Oude Kerk is, zie men boven in n. 4514.

4520. Ik en mijn huis; dat dit is ten aanzien van het ware en het goede, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, die hier ik is, zijnde de Kerk, in het bijzonder de Kerk ten aanzien van het ware; het kan worden opgemaakt uit hetgeen aangaande de uitbeelding van Jakob is getoond in n. 3305, 3509, 3525, 3546, 3576, 3599, 3775, 4234, 4337, namelijk dat hij den Heer uitbeeldt ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijk Ware; met de uitbeeldingen is het aldus gesteld: wie in den hoogsten zin den Heer uitbeeldt ten aanzien van het Goddelijk Ware van het Natuurlijke, de zelfde beeldt ook het Rijk des Heeren uit ten aanzien van het Goddelijk Ware daar, bijgevolg de Kerk ten aanzien van het ware, want zij stemmen overeen; al het ware immers is des Heeren in Zijn Rijk en in Zijn Kerk; en uit de beteekenis van het huis, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, waarover n. 2233, 2234, 3720.

4521. En zij zeiden; dat dit het antwoord beteekent, staat zonder ontvouwing vast.

4522. Zal hij zooals een hoer onze zuster maken; dat dit beteekent daarom wijl zij geen aandoening hadden, kan vaststaan uit de uitbeelding van Dinah nadat zij verontreinigd of een hoer geworden was, zijnde de aandoening van de valsche dingen, aldus de verdorven Kerk, waarover n. 4504; bijgevolg hadden zij geen aandoening van het ware meer; daar zie men ook hoe het hiermede is gesteld.

Vervolg aangaande de overeenstemming van het oog en van het licht met den Grootsten Mensch.

4523. *Een ieder die aangaande de lucht en het geluid iets kent, kan weten dat het oor geheel en al is gevormd naar de natuur van hun modificaties, aldus dat het oor ten aanzien van zijn lichamelijke en materiële daarmede overeenstemt; en wie aangaande den aether en aangaande het licht iets van wetenschap heeft*

opgedaan, weet dat het oog ten aanzien van zijn lichamelijke en materiële op een met hun modificaties overeenstemmende wijze is gevormd; en zulks wel dermate dat at wat er aan verborgens in de natuur van de lucht en van het geluid verscholen ligt, aan het organisme van het oor is ingegrift, en al wat er aan verborgens in de natuur van den aether en van het licht verscholen ligt, aan het organisme van het oog is ingegrift; bijgevolg kan hij die in de anatomische en tevens in de physische dingen ervaren is, door navorschingen weten dat niet slechts de zintuigen maar ook de bewegingsorganen, alsmede alle ingewanden, ten aanzien van hun lichamelijke en materiële dingen overeenstemmen met de dingen die in de natuur der wereld zijn, en dat zoo het gansche lichaam een orgaan is, samengesteld uit de allerverborgenste dingen welke in de natuur der wereld zijn, en volgens hun geheime krachten van werken en hun wonderbaarlijke wijzen van vloeien; vandaar komt het dat de mensch door de Ouden een wereld in het klein of een mikrokosmos werd geheeten. Wie deze dingen kent, kan ook weten dat al wat er in de wereld en in de natuur ervan is, niet ontstaat uit zich, maar uit iets dat eerder is dan hetzelfde, en dat dit eerdere niet kan ontstaan uit zich, maar uit iets dat eerder is dan hetzelfde, en dit tot aan het Eerste toe, uit Hetwelk in volgorde de volgende dingen moeten ontstaan; en omdat zij daaruit ontstaan, blijven zij ook daaruit bestaan, want het blijven bestaan is een voortdurend ontstaan; daaruit volgt dat alle en de afzonderlijke dingen, tot aan de laatsten der natuur toe, uit het Eerste niet alleen zijn ontstaan, maar ook uit het Eerste blijven bestaan; indien zij immers niet voortdurend ontstonden, en indien er niet een aanhoudend verband uit het Eerste en zoo met het Eerste was, zoo zouden zouden zij oogenblikkelijk uiteenvallen en vergaan.

4524. *Omdat nu alle en de afzonderlijke dingen die in de wereld en in de natuur ervan zijn, ontstaan en voortdurend ontstaan, dat is, blijven bestaan, uit dingen die eerder zijn dan zichzelf, zoo volgt dat zij ontstaan en blijven bestaan uit een wereld die boven de natuur is, welke de geestelijke wereld wordt genoemd; en omdat er met deze een aanhoudend verband moet zijn opdat zij blijven bestaan of voortdurend ontstaan, zoo volgt dat de zuiverdere of de innerlijke dingen welke in de natuur, bijgevolg welke in den mensch zijn, daarvanuit zijn; voorts dat de zuiverdere of innerlijke dingen zulke vormen zijn die den invloed kunnen opnemen; en omdat er niet dan één eenige bron des levens kan zijn, zooals er in de natuur niet dan één eenige bron van licht en warmte is, zoo staat het vast dat het al des levens uit den Heer is, Die het Eerste des levens is; en dat, omdat het aldus is, alle en de afzonderlijke dingen die in de geestelijke wereld zijn, met Hem overeenstemmen, bijgevolg alle en de afzonderlijke dingen die in den mensch zijn;*

deze immers is in kleinste afbeelding een klein geestelijk wereldje; vandaar ook is de geestelijke mensch het beeld des Heeren.

4525. *Uit deze dingen blijkt dat er in de eerste plaats bij den mensch een overeenstemming is van alle dingen met de geestelijke wereld, en dat hij zonder die overeenstemming zelfs niet een oogenblik kan blijven bestaan, want zonder overeenstemming zou er niets continu's zijn uit het Zijn zelf des levens, dat is, uit den Heer, aldus het onsamenhangende, en het onsamenhangende wordt zooals een niets verstrooid. Dat de overeenstemming bij den mensch onmiddellijker en vandaar nauwer is, komt omdat hij is geschapen om, het leven uit den Heer aan zich aan te plooiën, en vandaar in het vermogen dat hij ten aanzien van de denkingen en ten aanzien van de aandoeningen door den Heer kan worden verheven boven de natuurlijke wereld, en vandaar denken over God en door het Goddelijke worden aangedaan, en, zoo met Hem worden verbonden, anders dan de bezielde dingen der aarde; en zij die aldus met het Goddelijke kunnen worden verbonden, sterven niet wanner de lichamelijke dingen, welke der wereld zijn, worden afgescheiden; de innerlijke dingen immers blijven verbonden.*

4526. *Wat de overeenstemming van het gezicht, hetwelk van het oog is, waarover aan het einde van het vooraf gaande hoofdstuk werd aangevangen, verder aangaat, zoo moet men weten dat er een overeenstemming van hetzelfde is met de dingen die des verstands zijn, want het verstand is het inwendig gezicht, en dit inwendig gezicht is in een licht hetwelk boven het licht der wereld is. Dat de mensch zich door de dingen die aan hem in het licht der wereld verschijnen, inzicht kan verwerven, komt omdat het hoogere licht, of het licht des Hemels, invloeit in de objecten die vanuit het licht der wereld zijn, en maakt dat zij op uitbeeldende en op overeenstemmende wijze verschijnen; het licht immers dat boven het licht der wereld is, is het licht dat voortgaat vanuit den Heer, Die den algeheelen Hemel verlicht; het inzicht zelf en de wijsheid zelf, welke uit den Heer is, verschijnt daar als Licht; het is dit Licht hetwelk het verstand of het inwendig gezicht des menschen maakt; wanner dat door het verstand invloeit in de objecten die vanuit het licht der wereld zijn, zoo maakt het dat zij op uitbeeldende en op overeenstemmende wijze verschijnen, en aldus op verstandelijke wijze. En omdat het gezicht van het oog, hetwelk in de natuurlijke wereld is, overeenstemt met het gezicht van het verstand, hetwelk in de geestelijke wereld is, zoo stemt het overeen met de ware dingen des geloofs, want deze zijn van het echte verstand; de ware dingen immers maker het geheele verstand van den mensch, want het al der denking draait hierom dat iets aldus is dan wel niet aldus is, dat is, dat het waar dan wel niet waar is. Dat het gezicht van het oog overeenstemt met de ware en de goede dingen des geloofs, zie men boven in n. 4410.*

4527. *Ik heb met eenigen gesproken weinige dagen nadat zij overleden waren, en omdat zij toen pas waren aangekomen, bevonden zij zich daar in eenig licht hetwelk voor hen maar weinig verschilde van het licht der wereld, en omdat het licht voor hen zoodanig verscheen, twijfelden zij of zij het licht ergens anders vandaan hadden; deswege werden zij in het eerste des Hemels geheven, waar het licht nog blinkender was, en van daar met mij sprekende, zeiden zij dat zij nooit zulk een licht hadden gezien; en dit geschiedde toen de zon reeds een poos was ondergegaan. Zij verwonderden zich toen daarover dat de geesten oogen hadden waarmede zij zagen, terwijl zij toch in het leven van het lichaam hadden geloofd dat het leven der geesten slechts een denken was, en wel abstract, zonder subject, ter oorzaak hiervan dat zij niet over eenig subject van de denking hadden kunnen denken, omdat zij dat niet hadden gezien; en omdat het aldus was, hadden zij het toen niet anders doorvat dan dat dat leven, omdat het alleen een denken is, met het lichaam waarin het was, zou worden verstrooid, niet anders dan als de eene of andere aura, of als een of ander vuur, indien het niet op wonderbaarlijke wijze door den Heer werd samengehouden en bleef bestaan; en zij zagen toen hoe gemakkelijk de ontwikkelden in een dwaling vallen aangaande het leven na den dood, en dat zij meer dan de anderen niet dan alleen die dingen gelooven welke zij zien; zij verwonderden zich dus toen dat zij niet slechts het denken hadden, maar ook het gezicht, en eveneens de overige zinnen; en meer nog dat zij aan zichzelf geheel en al als menschen verschijnen, elkander wederzijds zien, hooren, met elkander spreken, hun ledematen bij aanraking voelen, en dit op fijnere wijze dan in het leven van het lichaam; vandaar stonden zij verbaasd dat de mensch wanneer hij in de wereld leeft, hieromtrent volslagen onwetend is; en zij hadden medelijden met het menschelijk geslacht, dat het niets aangaande zulke dingen weet, omdat zij niets gelooven, en meer dan de overigen diegenen die meer dan de anderen in het licht zijn, namelijk zij die binnen de Kerk zijn en het Woord hebben. Sommigen van hen hadden niet anders geloofd dan dat de menschen na den dood zooals spoken zouden zijn, in welke meening zij zich hadden bevestigd door de geestverschijningen waarover zij hadden hooren spreken; maar daaruit hadden zij niets anders opgemaakt dan dat het een of ander grof vitale was, hetwelk eerst door het leven des lichaams wordt uitgewasemd, maar wederom tot het lijk terugvalt, en zoo wordt uitgebluscht. Sommigen echter hadden geloofd dat zij eerst zouden wederopstaan ten tijde van het Laatste Gericht, wanneer de wereld zal vergaan., en dan met het lichaam, hetwelk, tot stof vervallen, dan bijeengezameld zou worden; en zoo zouden zij met been en vleesch wederopstaan; en omdat men dat gericht of dien ondergang der wereld verscheidene eeuwen lang te vergeefs had verwacht, waren zij in de dwaling gevallen dat zij nooit*

zouden wederopstaan, waarbij zij dan niets dachten aangaande datgene wat zij uit het Woord hadden geleerd, en uit hetwelk zij ook somtijds aldus hadden gesproken, namelijk dat wanneer de mensch sterft, zijn ziel in de hand Gods is, onder de gelukzaligen of onder de rampzaligen, volgens het leven waarmede zij zich hebben vertrouwd gemaakt; noch aangaande de dingen die de Heer heeft gezegd over den rijke en Lazarus; maar zij werden onderricht dat het Laatste Gericht voor een ieder daar is wanneer hij sterft, en dat hij dan aan zichzelf met een lichaam begiftigd verschijnt zooals in de wereld, en beschikkende over elken zin evenals daar, maar zuiverder en fijner, omdat de lichamelijke dingen niet in den weg staan, en de dingen die van het licht der wereld zijn, niet de dingen overschaduwden die van het licht des Hemels zijn; aldus dat zij in een als het ware gezuiverd lichaam zijn; en dat men daar nooit zulk een beenig en vleezig lichaam als in de wereld kan ronddragen, omdat dit gelijk zou staan met wederom omgeven te zijn van het aardsche stof. Ik heb hierover met sommigen gesproken op den dag zelf toen hun lichamen ter aarde werden besteld, en dezen zagen door mijn oogen hun lijk, de lijkbaar, en dat zij begraven werden; en zij zeiden dat zij dat afwerpen, en dat dit hun van dienst was geweest voor de nutten in de wereld waarin zij waren geweest, en dat zij nu leven in een lichaam dat hun van dienst is voor de nutten in de wereld waarin zij nu zijn. Zij wilden ook dat ik die dingen zou zeggen aan hun nabestaanden die in rouw waren; maar het werd gegeven te antwoorden dat zij, indien ik het zeide, zouden spotten, omdat zij van de dingen die zij niet zelf met hun eigen oogen kunnen zien, gelooven dat zij niets zijn, en ze zoo zouden verwijzen tot de visioenen, welke illusies zijn; zij kunnen er immers niet toe worden gebracht om te gelooven dat zooals de menschen elkander wederzijds met hun oogen zien, de geesten elkander wederzijds met de hunne zien; en dat de mensch de geesten niet kan zien dan alleen met de oogen van zijn geest; en dat hij hen dan ziet wanneer de Heer het inwendig gezicht opent, zooals het is geschied bij de Profeten, die de geesten en de Engelen, en eveneens verscheidene dingen des Hemels hebben gezien; of zij die heden ten dage leven, die dingen zouden hebben geloofd, indien zij in dien tijd hadden geleefd, laat plaats tot twijfel.

4528. *Het oog, of liever het gezicht ervan, stemt vooral overeen met die gezelschappen in het andere leven welke in de paradijsche dingen zijn, welke boven vooraan een weinig naar rechts verschijnen, waar zich op levende wijze tuinen voor het gezicht vertoonen met bomen en bloemen van zóó vele geslachten en soorten, dat die welke op den algeheelen aardbol zijn, naar verhouding er weinige zijn; in de afzonderlijke objecten daar is iets van inzicht en wijsheid dat opblinkt, zoodat men zou kunnen zeggen dat zij tevens in de paradijzen van inzicht en wijsheid*

zijn; deze dingen zijn het die uit de innerlijke dingen diegenen aandoen die daar zijn, en zoo niet alleen het gezicht verblijden, maar ook tevens het verstand. Die paradijsche dingen zijn in den eersten Hemel, en in den drempel zelf tot de innerlijke dingen van dien Hemel, en het zijn de uitbeeldende dingen die vanuit den hoogerden Hemel nederdalen, wanneer de Engelen van den hoogerden Hemel verstandelijk over de ware dingen des geloofs bij hen spreken. Het spreken der Engelen geschiedt daar door geestelijke en hemelsche ideeën, welke voor hen de vormen der woorden zijn, en aanhoudend door reeksen van uitbeeldingen van zulk een schoonheid en liefelijkheid, dat het geenszins kan worden uitgedrukt; het zijn deze schoonheden en liefelijkheden van hun gesprek, welke als paradijsche dingen worden uitgebeeld in den lageren Hemel. Deze Hemel is onderscheiden in verscheidene Hemelen waarmede de afzonderlijke dingen die in de kamers van het oog zijn, overeenstemmen. Er is een Hemel waar paradijsche tuinen zijn, over welke werd gesproken; er is een Hemel waar verschillend gekleurde atmosferen zijn, waar de algeheele aura als het ware van goud, zilver, paarlen, kostbare steenen, bloemen in kleinste vormen, en van ontelbare andere dingen flonkert; er is een iriseerende Hemel, waar de schoonste regenbogen zijn, grootte en kleine, in de glanzendste kleuren geschakeerd; deze dingen elk afzonderlijk ontstaan door het licht dat uit den Heer is, in welk licht het inzicht en de wijsheid is; vandaar is in de afzonderlijke objecten daar iets van het inzicht van het ware en van de wijsheid van het goede, hetwelk zich aldus op uitbeeldende wijze vertoont. Zij die niet eenige idee aangaande den Hemel hebben gehad, noch aangaande het licht daar, kunnen er bezwaarlijk toe worden gebracht om te gelooven dat daar zulke dingen zijn; en daarom worden zij die dit ongeloof met zich in het andere leven brengen, indien zij in het ware en het goede des geloofs zijn geweest, door de Engelen heengevoerd tot die dingen, en wanneer zij ze zien, staan zij verbaasd. Aangaande de paradijsche dingen, de atmosferen, en de regenboogachtige dingen zie men hetgeen eerder uit ondervinding is medegedeeld, n. 1619 tot 1626, 2296, 3220; en dat er in de Hemelen aanhoudende uitbeeldingen zijn n. 1807, 1808, 1971, 1980, 1981, 2299, 2763, 3213, 3216, 3217, 3218, 3222, 3350, 3475, 3485.

4529. *Iemand die in de geleerde wereld een grooten roep had gehad en vermaard was om zijn bekwaamheid in de botanische wetenschap, hoorde, nadat hij overleden was, in het andere leven, dat zich daar eveneens bloemen en boomen zichtbaar vertoonden; hij verbaasde zich daarover; en omdat dit het verkwikkelijke van zijn leven was geweest, werd hij ontstoken van het verlangen om te zien of het aldus is; en daarom zag hij, opgeheven zijnde in de paradijsche dingen, de schoonste boomgaarden en de liefelijkste bloemenbedden, zich uitbreidend tot in het onmetelijke; en omdat hij toen kwam in den gloed van zijn verkwikkelijke die*

vanuit de aandoening was, werd het hem veroorloofd om door het veld te dolen, en die dingen niet alleen elk afzonderlijk te zien, maar ook ervan te plukken en in oogenschouw te nemen, en te doorvorschen of het hiermede aldus was gesteld; van daar met mij sprekende, zeide hij ook dat hij dit nooit had geloofd, en dat indien men zulke dingen in de wereld had hooren zeggen, men ze ander de paradoxe dingen zou hebben verwezen; en verder deelde hij mede dat zich daar in onmetelijken overvloed bloemgewassen aan den blik voordoen die men nooit in de wereld heeft gezien, en die daar nauwelijks met eenige doorvatting begrijpelijk zouden zijn, en dat zij elk afzonderlijk met een onbegrijpelijk glans flonkeren, omdat zij vanuit het licht des Hemels zijn; dat de flonkering vanuit geestelijken oorsprong was, kon hij nog niet doorvatten, namelijk dat in elk afzonderlijk iets van het inzicht en de wijsheid was, welke van het ware en het goede zijn, vanuit welke hun flonkering was. Hij zeide verder nog dat de menschen van den aardbol dit geenszins zouden gelooven, ter oorzake hiervan dat het er weinigen zijn die gelooven dat er eenige Hemel en hel is, en dat zij die het gelooven, alleen maar weten dat er in den Hemel vreugde is, en weinigen onder hen dat daar zulke dingen zijn die het oog nooit had gezien, het oor nooit had gehoord, en het gemoed nooit had kunnen denken; en dit hoewel zij vanuit het Woord weten dat aan de Profeten verbazingwekkende dingen zijn verschenen, zooals verscheidene dingen aan Johannes, waarover in de Apocalyps, welke dingen evenwel niet iets anders waren dan uitbeeldende dingen, welke aanhoudend in den Hemel ontstaan, en welke verschenen toen hem het inwendig gezicht was geopend. Maar deze dingen zijn betrekkelijk onbelangrijk; zij die in het inzicht en de wijsheid zelf zijn vanuit welke die dingen zijn, zijn in zulk een staat van gelukzaligheid dat de dingen die vermeld werden, voor hen tot de dingen van minder belang behooren. Ook werden sommigen die, toen zij in de paradijssche dingen waren, hadden gezegd dat zij elken graad vangelukzaligheid te boven gaan, deswege meer naar rechts in een Hemel geheven welke nog glaszender fonkelde, en ten slotte tot dien waar eveneens het gezegende van het inzicht en van de wijsheid dat in zulke dingen is, werd doorvat; en toen zij nu daar waren, zeiden zij, ook met mij sprekende, dat de dingen die zij te voren hadden gezien, naar verhouding maar kleinigheden waren; en eindelijk tot dien Hemel waar zij vanwege het heilrijke der innerlijke aandoening nauwelijks konden stand houden, want het heilrijke drong tot de mergachtige bestanddeelen door, en toen deze vanwege het heilrijke als het ware versmolten waren, begonnen zij in een heilige onmacht te vallen.

4530. In het andere leven zijn ook kleuren te zien welke in glans en fonkeling den luister der kleuren in de wereld dermate overtreffen, dat er nauwelijks eenige vergelijking mogelijk is; zij zijn uit de schakeering van het licht en van

de schaduw daar; en omdat het daar het inzicht en de wijsheid uit den Heer is, wat zooals licht voor de oogen der Engelen en der geesten verschijnt, en tevens van binnen hun verstand verlicht, zijn de kleuren daar in haar wezen wisselingen, of, om zoo te zeggen, modificaties van het inzicht en de wijsheid. De kleuren daar, niet alleen die waarmede de bloemen getooid, de atmosferen verlicht, en de regenbogen gevarieerd worden, maar ook die welke zich in andere vormen van elkander onderscheiden vertoonen, zijn aan mij zoo vaak verschenen, dat het aantal malen nauwelijks is op te tellen; zij hebben haar glans vanuit het ware dat van het inzicht is, en de fonkeling vanuit het goede dat der wijsheid is, en de kleuren zelf vanuit het blanke en het duistere ervan, aldus vanuit het licht en de schaduw zooals de kleuringen in de wereld. Vandaar komt het dat de kleuren die in het Woord worden vermeld, zooals die welke van de kostbare steenen op den borstlap van Aharon waren, en op zijn kleederen der heiligheid, en die in de gordijnen der tent waar de ark was, en die in de steenen van het fundament van Nova Hierosolyma, waarover bij Johannes in de Apocalyps, en elders, zulke dingen uitbeeldden die van het inzicht en de wijsheid zijn. Wat zij echter elk afzonderlijk uitbeelden, zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, in de ontvouwingen worden gezegd. Voorzoo veel als in het algemeen de kleuren daar glans hebben en uit het blanke trekken, voor zoo veel hebben en trekken zij uit het ware dat van het inzicht is, en voorzoo veel als zij flikkering hebben en uit het purper trekken, voor zoo veel hebben en trekken zij uit het goede dat van de wijsheid is; zij die daaruit den oorsprong afleiden, behooren ook tot de gebieden van de oogen.

4531. Omdat het het inzicht en de wijsheid uit den Heer is, wat zooals licht in den Hemel verschijnt, worden vandaar de Engelen Engelen des lichts genoemd; aldus is het de onwijsheid en de waanzin welke uit het eigene is, die in de hel regeert; vandaar worden zij die daar zijn, naar de duisternis geheeten; in de hel is er weliswaar niet duisternis, maar er is daar een donker schijnsel zooals dat wat is uit een kolenvuur, waarin zij elkander wederzijds zien; anders zouden zij niet kunnen leven; dit schijnsel komt hun op uit het licht des Hemels, hetwelk, wanneer het in hun razernijen valt, dat is, in de valschheden en de begeerten, in iets dergelijks wordt verkeerd. De Heer is overal met het licht tegenwoordig, ook in de hellen, anders zouden zij niet enig vermogen van denken en daaruit van spreken hebben, maar het wordt een licht volgens de opneming. Het is dit schijnsel hetwelk in het Woord de schaduw des doods wordt genoemd, en met de duisternis wordt vergeleken; het wordt ook voor hen in duisternis verkeerd wanneer zij tot het licht des Hemels naderen; en wanneer zij in de duisternis zijn, zijn zij in de dwaasheid en de stompzinnigheid. Daaruit kan vaststaan dat

evenals het licht overeenstemt met het ware, aldus de duisternis overeenstemt met het valsche, en dat van hen die in de valsche dingen zijn, wordt gezegd dat zij in de blindheid zijn.

4532. *Zij die gelooven dat zij vanuit zich het goede en het ware verstaan, en vandaar op zich alleen vertrouwen en zich zoo voor wijzer dan allen houden, terwijl zij toch in de onwetendheid van het goede en het ware zijn, voornamelijk zij die het goede en het ware niet willen verstaan, en vandaar in de valsche dingen zijn, worden in het andere leven somtijds in een staat van duisternis gebracht, en wanneer zij daarin zijn, spreken zij verduwaasd; zij zijn immers in de stompzinnigheid. Mij werd gezegd dat er tal van dezulken zijn, en onder hen diegenen die van zich hadden geloofd dat zij in het grootste licht verkeerden, en eveneens als zoodanig aan de anderen waren verschenen.*

4533. *Onder de wonderbaarlijke dingen die in het andere leven voorkomen, behoort ook dit dat wanneer de Engelen des Hemels een blik slaan in de booze geesten, dezen gansch anders verschijnen dan zooals zij onder elkander verschijnen. Wanneer de booze geesten en de geniën onder elkander zijn, en in hun dwaallicht, hetwelk, zooals is gezegd, zoodanig is als het schijnsel van een kolenvuur, dan verschijnen zij aan elkander in een menschelijken vorm, en eveneens volgens hun fantasieën in een niet onschoonen vorm; maar wanneer in deze zelfden een blik wordt geslagen door de Engelen des Hemels, zoo wordt dat schijnsel terstond verstrooid, en verschijnen zij met een gansch ander aangezicht, een ieder volgens zijn gemoedsaard, sommigen donker en zwart zooals duivels, sommigen met vaalbleek aangezicht zooals lijken, sommigen bijna zonder aangezicht, en in plaats daarvan iets harigs, sommigen zooals risten tanden, sommigen zooals geraamten; en wat nog wonderbaarlijker is, sommigen zooals monsters, de arglistigen zooals slangen, en de arglistigsten zooals adderslangen, en anderen weer anders. Zoodra echter de Engelen hun blik van hen afwenden, verschijnen zij in hun vorigen vorm, welken zij in hun schijnsel hebben. De Engelen nemen de boozen even vaak in oogenschouw als zij bemerken dat dezen zich vanuit hun hellen opwerken tot de wereld der geesten, en tegen de anderen het booze in den zin hebben; vandaar worden zij opengedekt en teruggeworpen. De oorzaak waarom de engellijke blik zulk een werkzaamheid inheeft, is deze dat er een overeenstemming is tusschen het verstandelijk gezicht en het gezicht van het oog; vandaar is in hun blik een doorzicht tengevolge waarvan het helsche schijnsel wordt verstrooid, en zij zoodanig verschijnen als zij naar vorm en gemoedsaard zijn.*

4534. *Het vervolg aangaande den Grootsten Mensch en de overeenstemming aan het einde van het volgende hoofdstuk.*

Genesis

Vijf En Dertigste Hoofdstuk

4535. Voorafgaande aan de vorige hoofdstukken, van hfdst. xxvi tot hier toe, werden de dingen ontvouwd die de Heer had voorgezegd aangaande Zijn Komst, of aangaande de Voleinding Der Eeuw, en het werd daar eenige malen getoond dat met Zijn Komst of de voleinding der eeuw de laatste tijd der Kerk wordt aangeduid, welke in het Woord ook het Laatste Gericht wordt genoemd. Zij die niet verder dan den letterlijken zin zien, kunnen niet anders weten dan dat het Laatste Gericht de ondergang der wereld is, dit vooral uit de Apocalyps, waar gezegd wordt “dat hij zag den *nieuwen Hemel* en de *nieuwe Aarde*; *de vorige hemel immers en de vorige aarde waren voorbij gegaan*, en de zee was niet meer”; bovendien “dat hij zag de Heilige Stad Nova Hierosolyma, nederdalende uit God vanuit den Hemel”, xxi: 1, 2. En eveneens uit de profetische dingen van Jesaja, waar eendere dingen staan: “Ziet, *Ik schep nieuwe Hemelen*, en een nieuwe Aarde; daarom zal der vorige dingen niet worden gedacht, noch zullen zij opkomen over het hart; verblijdt u en springt op tot in het eeuwige, om hetgeen Ik schep; Ik zal Hierosolyma een opspringing scheppen, en zijn volk een blijdschap”, lxv vers 17, 18; hfdst. lxvi: 22. Zij die niet verder dan den letterlijken zin zien, vatten het niet anders dan dat de algeheele hemel met dezen aardbol in het niet zal vallen, en dat dan eerst de dooden zullen wederopstaan, en in een nieuwen hemel en op een nieuwe aarde zullen wonen; maar dat het Woord hier niet aldus moet worden verstaan, kan vaststaan uit verscheidene andere plaatsen in het Woord, waar de Hemelen en de Aarde worden vermeld. Zij die aangaande den inwendigen zin eenig geloof hebben, kunnen klaarblijkend zien dat onder den nieuwen Hemel en de nieuwe Aarde de nieuwe Kerk wordt verstaan, welke op de vorige zal volgen wanneer deze voorbijgaat; men zie n. 1733, 1850, 3355; en dat de Hemel het inwendige van haar is, en de Aarde het uitwendige. Het is deze laatste tijd der vorige Kerk, en de eerste der nieuwe Kerk, welke ook de voleinding der eeuw wordt genoemd, waarover de Heer Mattheus. hfdst. xxiv. heeft gesproken, en Zijn Komst, want dan treedt de Heer terug van de vorige Kerk, en komt Hij tot de nieuwe. Dat de voleinding der eeuw dit is, kan ook uit andere plaatsen in het Woord vaststaan, zooals bij Jesaja: “Te dien dage zullen de overblijfselen wederkeeren, de overblijfselen van Jakob tot God den Machtige; want ook al is uw volk, o Israël, geweest

zoals het zand der zee, zoo zullen de overblijfselen daaruit wederkeeren; *de voleinding is besloten*, overstroomd met gerechtigheid; want *voleinding* en *beslissing* is de Heer Jehovih Zebaoth doende in het *gansche land*", x: 21, 22, 23. Bij denzelfde: "Spot nu niet, opdat uw straffen niet zwaarder worden, omdat ik *voleinding* en *beslissing* heb gehoord van met den Heer Jehovih Zebaoth *over de algeheele aarde*". xxviii: 22. Bij Jeremia: "Zoo zeide Jehovah: Woestheid zal zijn het *gansche land*, *voleinding* evenwel zal Ik niet maken", iv: 27. Bij Zefanja: "In angsten zal Ik de menschen brengen, en zij zullen gaan als de blinden ervan, omdat zij tegen Jehovah hebben gezondigd, en hun bloed zal worden vergoten zooals stof, en hun vleesch zooals drek, omdat Jehovah een *voleinding* zal maken, en wel een haastige, *met alle inwoners des lands*", i: 17, 18. Dat de *voleinding* daar de laatste tijd der Kerk is, en dat het land de Kerk is, blijkt uit de afzonderlijke dingen. Dat het land de Kerk is, komt daarvandaan dat het land Kanaän het land was waar van de oudste tijden af de Kerk was geweest, en daarna bij de nakomelingen van Jakob het uitbeeldende van de Kerk; wanneer van dit land wordt gezegd dat het *voleindigd* is, zoo is het niet de natie daar die wordt verstaan, maar is het het heilige van den eeredienst dat bij de natie is waar de Kerk is; het Woord immers is geestelijk, en het land zelf is niet het geestelijke, noch de natie die daar is, maar dat wat der Kerk is. Dat het land Kanaän het land is geweest waar van de oudste tijden af de Kerk was, zie men in n. 567, 3686, 4447, 4454, 4516, 4517; en dat, omdat het aldus is, met het land [de aarde] in het Woord de Kerk wordt aangeduid, n. 566, 662. 1066. 1067. 1262, 3355, 4147; daaruit blijkt wat bij Jesaja wordt verstaan onder *voleinding* maken in het *gansche land*, en bij Zefanja onder een haastige *voleinding* niet alle inwoners des lands; dat de Joodsche natie, welke de bewoonster van dat land was, niet *voleindigd* is, maar dat het heilige van den eeredienst bij hen het is, is bekend. Dat de *voleinding* dit is, staat nog klaarblijkkender vast bij Daniël: "Zeventig weken zijn bestemd over uw volk, en over uw stad der heiligheid, om de overtreding te *voleinden*, en om de zonden te verzegelen, en om de ongerechtigheid te verzoenen, en om de gerechtigheid der eeuw aan te brengen, en om het gezicht en den profeet te verzegelen, en om het heilige der heiligen te zalven. In het midden der week zal hij het slachtoffer en de offerande doen ophouden; ten slotte over den vogel der verlatingen de verlating, en tot de *voleinding* en de *beslissing* toe zal zij druipen over de verwoesting", ix: 24, 27. Daaruit kan men nu zien dat met de *voleinding* der eeuw, waarover de discipelen tot den Heer zeiden: "Welk zal het teeken zijn van Uw Komst en van de *voleinding der eeuw*", Matth. xxiv: 3, niets anders wordt aangeduid dan de laatste tijd

der Kerk; en eveneens met deze woorden des Heeren, welke bij den zelfden Evangelist de laatste zijn: “Jezus tot de discipelen: Leerende onderhoudt alle dingen die Ik u ook maar geboden heb; en ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot aan de *voleinding der eeuw*”, xxviii: 20. Dat door den Heer werd gezegd dat Hij met de discipelen zou zijn tot aan de voleinding der eeuw, komt, omdat met de twaalf discipelen des Heeren eendere dingen worden aangeduid als met de twaalf stammen Israëls, namelijk alle dingen der liefde en des geloofs, bijgevolg alle dingen der Kerk, men zie n. 3354, 3488, 3858; dat dit met de twaalf stammen wordt aangeduid, n. 3858, 3926, 3939, 4060; dat de voleinding der Kerk gekomen is wanneer daar geen naastenliefde en vandaar geen geloof meer is, werd eerder eenige malen getoond. Dat in deze Kerk, welke de Christelijke wordt genoemd, nauwelijks iets van naastenliefde en vandaar van geloof over is, aldus dat de voleinding van haar eeuw nu nabij is, zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, in hetgeen volgt worden getoond.

Vijf En Dertigste Hoofdstuk.

1. En God zeide tot Jakob: Sta op, ga op tot Bethel, en verblijf daar; en maak daar een altaar voor God Die u verscheen toen gij vluchtet voor Ezau, uw broeder.
2. En Jakob zeide tot zijn huis, en tot allen die met hem waren: Doet weg de goden van den vreemdeling die in uw midden zijn, en zuivert u, en verandert uw kleederen.
3. En laat ons opstaan, en opgaan tot Bethel, en ik zal daar een altaar maken voor God Die mij heeft geantwoord ten dage mijner benauwdheid, en met mij is geweest in den weg dien ik heb gewandeld.
4. En zij gaven aan Jakob alle goden van den vreemdeling die in hun hand waren, en de oorsierselen die in hun ooren waren; en Jakob verborg ze onder den eikeboom die naast Schechem was.
5. En zij reisden heen; en de verschrikking Gods was over de steden die rondom hen waren, en zij jaagden de zonen van Jakob niet achterna.
6. En Jakob kwam te Luz, hetwelk is in het land Kanaän, dit is Bethel, hij en al het volk dat met hem was.
7. En hij bouwde daar een altaar, en hij noemde de plaats El Bethel, omdat aan hem daar de Goden waren onthuld, als hij van voor zijn broeder vlood.
8. En Deborah stierf, de voedster van Rebekka, en zij werd begraven onder aan Bethel onder den eik, en hij noemde den naam ervan Allon Bakuth.
9. En God verscheen aan Jakob nog in zijn komen uit Paddan Aram, en Hij zegende hem.
10. En God zeide tot hem: Uw naam is Jakob; uw naam zal niet meer Jakob worden genoemd, maar veeleer Israël zal uw naam zijn; en Hij noemde zijn naam Israël.
11. En God zeide tot hem: Ik ben God Schaddai; wees vruchtbaar en vermenigvuldig; een natie en een verzameling van natiën zal uit u zijn, en koningen zullen uit uw lendenen uitgaan.
12. En het land dat Ik aan Abraham en Jischak heb gegeven, dat zal Ik u geven, en aan uw zaad na u zal Ik het land geven.
13. En God voer op van boven hem in de plaats waar Hij met hem had gesproken.
14. En Jakob stelde een opgericht teeken op in de plaats waar Hij met hem had gesproken, een opgericht teeken van steen, en hij plengde daarover een drankoffer, en hij goot olie daarover.

15. En Jakob noemde den naam der plaats waar God niet hem had gesproken, Bethel.
16. En zij reisden van Bethel, en er was nog een streek lands om tot Efratha te komen; en Rachel baarde, en zij leed harde dingen in haar baren.
17. En het geschiedde als zij harde dingen leed in haar baren, en de vroedvrouw zeide tot haar: Vrees niet, omdat ook deze voor u een zoon is.
18. En het geschiedde als haar ziel uitging dat zij sterven zou, en zij noemde zijn naam Benoni, en zijn vader noemde hem Benjamin.
19. En Rachel stierf, en zij werd begraven in den weg naar Efrath, dit is Bethlechem.
20. En Jakob stelde een opgericht teeken op over haar graf; dit is het opgericht teeken van Rachels graf tot heden toe.
21. En Israël vertrok, en hij spande zijn tent van aan gene zijde van den toren van Eder.
22. En het geschiedde, als Israël in dit land verbleef, en Ruben ging, en lag met Bilhah, zijns vaders bijwif; en Israël hoorde het. En de zonen van Jakob waren twaalf.
23. De zonen van Leah, de eerstverwekte van Jakob Ruben, en Schimeon, en Levi, en Jehudah, en Jisaschar, en Zebulon.
24. De zonen van Rachel, Jozef en Benjamin.
25. En de zonen van Bilhah, Rachel's dienstmaagd, Dan en Naftali.
26. En de zonen van Zilpah, Leah's dienstmaagd, Gad en Ascher. Dezen zijn de zonen van Jakob, die hem geboren zijn in Paddan Aram.
27. En Jakob kwam tot Jisohak, zijn vader, in Mamre Kiriath Arba, dit is Chebron, waar Abraham en Jischak als vreemdeling verkeerd had.
28. En de dagen van Jischak waren honderd jaren en tachtig jaren.
29. En Jischak gaf den geest, en hij stierf, en werd verzameld tot zijn volken, oud en zat van dagen; en hem begroeven Ezau en Jakob, zijn zonen.

De Inhoud.

4536. In dit hoofdstuk wordt in den inwendigen zin gehandeld over het overschot in het Natuurlijke des Heeren, namelijk dat het Goddelijk werd gemaakt; de innerlijke dingen van het Natuurlijke, welke Goddelijk werden gemaakt, zijn hier Israël. De voortschrijding naar de nog innerlijker dingen, waar het Redelijke is, wordt beschreven met de geboorte van Benjamin; en daarna met de komst van de zonen van Jakob tot Jischak.

De Inwendige Zin.

4537. *Vers 1, 2, 3, 4. En God zeide tot Jakob: Sta op, ga op tot Bethel, en verblijf daar; en maak daar een altaar voor God Die u verscheen toen gij vluchtet van voor Ezau, uw broeder. En Jakob zeide tot zijn huis, en tot allen die met hem waren: Doet weg de goden van den vreemdeling die in uw midden zijn, en zuivert u, en verandert uw kleederen. En laat ons opstaan, en opgaan tot Bethel, en ik zal daar een altaar maken voor God Die mij heeft geantwoord ten dage mijner benauwdheid, en met mij is geweest in den weg dien ik heb gewandeld. En zij gaven aan Jakob alle goden van den vreemdeling die in hun hand waren, en de oorsierselen die in hun ooren waren; en Jakob verborg ze onder den eikeboom die naast Schechem was.* God zeide tot Jakob, beteekent de doorvatting van het natuurlijk goede, zoodanig als Jakob het nu is, uit het Goddelijke; sta op, ga op tot Bethel, beteekent aangaande het Goddelijk Natuurlijke; en verblijf daar, beteekent het leven; en maak daar een altaar voor God Die u verscheen, beteekent het heilige daar; toen gij vluchtet van voor Ezau, uw broeder, beteekent toen het ware boven het goede werd gesteld; en Jakob zeide tot zijn huis, en tot allen die met hem waren, beteekent de rangschikking in het natuurlijk goede, zoodanig als het toen was; doet weg de goden van den vreemdeling die in uw midden zijn, beteekent dat de valsche dingen zouden worden verworpen; en zuivert u, en verandert de kleederen, beteekent de aan te trekken heiligheid; en laat ons opstaan, en opgaan tot Bethel, beteekent het Goddelijk Natuurlijke; en ik zal daar een altaar maken voor God, beteekent het heilige waarin de innerlijke dingen worden begrensd; Die mij heeft geantwoord ten dage mijner benauwdheid, beteekent in den staat van de voorkeur van het ware boven het goede; en met mij is geweest in den weg dien ik heb gewandeld, beteekent Zijn Goddelijke Voorzienigheid; en zij gaven aan Jakob alle goden van den vreemdeling die in hun hand waren, beteekent dat het alle valsche dingen zooveel als mogelijk verwierp; en de oorsierselen die in hun ooren waren, beteekent de daadwerkelijke dingen; en Jakob verborg ze onder den eikeboom die naast Schechem was, beteekent de eeuwige verwerping; de eikeboom naast Schechem is het bedriegelijke natuurlijke.

4538. God zeide tot Jakob; dat dit de doorvatting beteekent van het natuurlijk goede, zoodanig als Jakob het nu is, vanuit het Goddelijke, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde doorvatten, waarover n. 1602, 1791, 1815, 1822, 1898, 1919, 2061, 2080, 2238, 2260, 2619, 2862, 3509, 3395; vandaar komt het dat God zeide de doorvatting vanuit het Goddelijke is; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde hier in den hoogsten

zin de Heer ten aanzien van het natuurlijk goede. In hetgeen voorafgaat is getoond wat Jakob in het Woord uitbeeldt, en omdat het verschillende dingen zijn, moet het in het kort worden gezegd hoe het hiermede is gesteld. Jakob beeldt in den hoogsten zin in het algemeen het Goddelijk Natuurlijke des Heeren uit; maar omdat toen de Heer Zijn Natuurlijke verheerlijkte, dat natuurlijke in den aanvang iets anders was dan in de voortschrijding en aan het einde, beeldde Jakob derhalve verschillende dingen uit, namelijk in den aanvang des Heeren Natuurlijke ten aanzien van het ware, in de voortschrijding des Heeren Natuurlijke ten aanzien van het goede van het ware, en aan het einde ten aanzien van het goede. De verheerlijking des Heeren immers schreed voort van het ware tot het goede van het ware, en ten slotte tot het goede, hetgeen in het voorafgaande meermalen is getoond; omdat het nu aan het einde is, beeldt Jakob den Heer uit ten aanzien van het Natuurlijk Goede; men zie hetgeen eerder aangaande deze dingen is getoond, namelijk dat Jakob in den hoogsten zin het Goddelijk Natuurlijke des Heeren uitbeeldt; in den aanvang ten aanzien van het ware, n. 3305, 3509, 3525, 3546, 3576, 3599; in de voortschrijding het Goddelijk Natuurlijke des Heeren ten aanzien van het goede van het ware, n. 3659, 3669, 3677, 4234, 4273, 4337; dat hij nu het Goddelijk Natuurlijke des Heeren uitbeeldt ten aanzien van het goede, komt omdat het, als gezegd, aan het einde is; dit was de voortgang toen de Heer Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte; eender is ook de voortgang wanneer de Heer den mensch wederverwekt; want het heeft den Heer behaagd Zijn Menschelijke Goddelijk te maken in die orde waarin Hij den mensch nieuw maakt; vandaar komt het dat het eenige malen werd gezegd dat de wederverwekking van den mensch het beeld is van de verheerlijking des Heeren, n. 3138, 3212, 3296, 3490, 4402. Wanneer de Heer den mensch nieuw maakt, zoo onderricht Hij hem eerst in de ware dingen des geloofs, want zonder de ware dingen des geloofs weet hij niet wat de Heer is, wat de Hemel, en wat de hel, en zelfs niet dat zij zijn, te minder de ontelbare dingen die des Heeren zijn, welke van Zijn Rijk in den Hemel zijn, en welke van Zijn Rijk op aarde, dat is in de Kerk zijn; voorts welke en hoedanige dingen het zijn die daaraan zijn tegenovergesteld, welke van de hel zijn; voordat hij deze dingen kent, kan hij niet weten wat het goede is; onder het goede wordt niet het burgerlijk goede en het zedelijk goede verstaan, want deze worden in de wereld geleerd door de wetten en de statuten, en door de bespiegelingen over de zeden der menschen; vandaar komt het dat de natiën, welke buiten de Kerk zijn, zulke dingen eveneens weten; maar onder het goede wordt het geestelijk goede verstaan, welk goede in het Woord de naastenliefde wordt

genoemd, en dit goede is in het algemeen den ander het goede willen en doen zonder eenige oorzaak in zichzelf, maar vanuit het verkwikkelijke der aandoening; dit goede is het geestelijk goede; hiertoe kan nooit enig mensch komen dan door de ware dingen des geloofs die door den Heer worden geleerd door het Woord en de predikingen des Woords; nadat de mensch in de ware dingen des geloofs is onderricht, wordt hij daarop door den Heer bij graden daartoe geleid het ware te willen en eveneens vanuit het willen hetzelfde te doen; dit ware wordt het goede van het ware genoemd, want het goede van het ware is het ware met den wil en met de daad, en het wordt het goede van het ware geheeten, omdat het ware dat der leer is geweest, dan des levens wordt; wanneer de mensch ten slotte een verkwikkelijke ontwaart in het willen van het goede en vandaar in het doen ervan, zoo wordt het niet langer het goede van het ware geheeten, maar het goede, want dan is hij wederverwekt, en wil en doet hij niet meer vanuit het ware het goede, maar vanuit het goede het ware, en het ware dat hij dan doet, is ook als het ware het goede, want uit zijn oorsprong, zijnde het goede, trekt het zijn wezen. Uit deze dingen blijkt wat het is en vanwaar het is dat Jakob in den hoogsten zin des Heeren Natuurlijke ten aanzien van het goede uitbeeldt. Dat Jakob hier dit goede uitbeeldt, komt omdat nu in den inwendigen zin wordt gehandeld over de verdere voortschrijding, namelijk naar de innerlijke dingen van het natuurlijke, welke Israël zijn, n. 4536; niemand die door den Heer wordt wederverwekt, kan tot de innerlijke dingen worden voortgeleid voordat het ware bij hem het goede is geworden.

4539. Sta op, ga op tot Bethel; dat dit beteekent aangaande het Goddelijk Natuurlijke, namelijk de doorvatting, staat vast uit de beteekenis van opstaan, namelijk dat het de verheffing insluit, waarover n. 2401, 2785, 2912, 2927, 3171, 4103; hier de verheffing van het natuurlijke tot het Goddelijke; uit de beteekenis van opgaan, zijnde meer naar de innerlijke dingen, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van Bethel, zijnde het Goddelijke in het natuurlijke, of in het laatste der orde, waarover n. 4089; Bethel beteekent immers in de oorspronkelijke taal het huis Gods, en omdat het huis Gods daar is waar de erkenissen van het goede en het ware zijn, worden aldus met Bethel in den naastgelegen zin die erkenissen aangeduid, zooals in n. 1453 is getoond. Doch omdat de innerlijke dingen worden begrensd en beëindigd in de laatste dingen der orde, en daar te zamen zijn en zooals in één huis samenwonen, en omdat het natuurlijke bij den mensch het laatste bij den mensch is, waarin de innerlijke dingen worden begrensd, zoo wordt derhalve met Bethel of het huis Gods eigenlijk het natuurlijke aangeduid, n. 3729,

4089, en wel het goede daar, want het huis is in den inwendigen zin het goede, n. 2233, 2234, 3720, 3729; in het natuurlijke of in het laatste der orde zijn ook de erkenntissen. Dat opgaan wil zeggen naar de innerlijke dingen, komt omdat de innerlijke dingen de dingen zijn die de hoogere dingen worden geheeten, n. 2148; derhalve wordt er, wanneer in den inwendigen zin wordt gehandeld over de voortschrijding naar de innerlijke dingen, gezegd opgaan, zooals uit Egypte tot het land Kanaän, in het land Kanaän zelf tot de innerlijke dingen, en daar overal vandaan tot Jeruzalem, en in Jeruzalem zelf tot het huis Gods daar; uit Egypte tot het land Kanaän bij Mozes: “Farao zeide tot Jozef: *ga op* neer en begraaf uw vader; en Jozef *ging op*; en met hem *gingen op* alle knechten van Farao, en met hem *ging op* wagen en ruiters”, Gen. I: 6, 7, 8, 9; en in het Boek der Richteren: “De Engel van Jehovah *ging op* uit Gilgal tot Bochim, en hij zeide: *Ik heb u doen opgaan* uit Egypte”, II: 1; met Egypte immers wordt in den inwendigen zin het wetenschappelijke aangeduid, hetwelk van dienst zal zijn om de dingen te vatten die van het Rijk des Heeren zijn, en met het land Kanaän wordt het Rijk des Heeren aangeduid, en omdat de wetenschappelijke dingen de lagere, of, wat hetzelfde is, de uiterlijke dingen zijn, en de dingen die van het Rijk des Heeren zijn, de hoogere, of, wat hetzelfde is, de innerlijke dingen zijn, wordt derhalve gezegd opgaan van Egypte tot het land Kanaän, en omgekeerd van het land Kanaän tot Egypte afdalen, zooals in Gen. XLII: 2, 3; hfdst. XLIII: 4, 5, 15, en elders. In het land Kanaän zelf tot de innerlijke dingen ervan, bij Joschua: “Joschua zeide: *Gaat op* en verspiedt het land; en de mannen *gingen op* en verspieden Aja, en zij keerden tot Joschua weder, en zij zeiden tot hem: Dat niet al het volk *opga*; omtrent 2000 mannen of omtrent 3000 mannen *zullen opgaan*. En daarom *gingen op* van het volk omtrent 3000 mannen”, XII: 2, 3, 4. Omdat het land Kanaän het Rijk des Heeren beteekent, beteekenden derhalve de dingen die verder van de laatste grenzen verwijderd waren, de innerlijke dingen; vandaar wordt er hier gezegd opgaan. Desgelijks overal van de omtrekken tot Jeruzalem, en in Jeruzalem tot het huis Gods, I Kon. XII: 27, 28; II Kon. XX: 5, 8; Matth. XX: 18; Markus X: 33; Lukas XVIII: 31, en meermalen elders; Jeruzalem immers was het binnenste des lands, omdat met hetzelfde het geestelijk Rijk des Heeren werd aangeduid, en het huis Gods was het binnenste van Jeruzalem, omdat met hetzelfde het hemelsoh Rijk des Heeren werd aangeduid, en in den hoogsten zin de Heer Zelf; vandaar wordt er gezegd opgaan tot die dingen. Hieruit blijkt wat met sta op, ga op tot Bethel, wordt aangeduid, namelijk dat met opgaan de voortschrijding naar de innerlijke dingen wordt aangeduid, waarover in dit hoofdstuk wordt gehandeld, n. 4536.

4540. En verblijf daar; dat dit het leven beteekent, staat vast uit de beteekenis van verblijven of wonen, zijnde het leven, waarover n. 1293, 3384, 3613, 4451.

4541. En maak daar een altaar voor God Die u verscheen; dat dit het heilige daar beteekent, staat vast uit de beteekenis van het altaar, zijnde het voornaamste uitbeeldende van den Heer, waarover n. 921, 2777, 2811, 4489; en omdat het aldus is, wordt het heilige van den eeredienst met God een altaar maken aangeduid.

4542. Toen gij vluchtet van voor Ezau, uw broeder; dat dit beteekent toen het ware boven het goede werd gesteld, staat vast uit de uitbeelding van Ezau, zijnde het Goddelijk Goede van het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, waarover n. 3322, 3494, 3504, 3576, 3599; dat het is toen het ware boven het goede werd gesteld, kan vaststaan uit hetgeen bij hfdst. xxvii van Genesis is ontvouwd aangaande Jakob toen hij voor Ezau vluchtte; de oorzaak immers van de vlucht was deze dat Jakob van Ezau de eerstgeboorte had afgenomen, waarmede wordt aangeduid dat het ware zich boven het goede had gesteld; Jakob immers beeldt daar het ware van het Natuurlijke des Heeren uit, en Ezau het goede ervan; de reden waarom het ware zich boven het goede had gesteld, was deze dat wanneer de mensch wordt wederverwekt, het ware schijnbaar op de eerste plaats is; doch nadat de mensch is wederverwekt, is het goede op de eerdere plaats, en het ware op de latere, waarover men zie n. 3324, 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603, 3610, 3701, 4243, 4244, 4247, 4337; vandaar komt het dat met toen gij vluchtet van voor Ezau, uw broeder, wordt aangeduid toen het ware boven het goede werd gesteld.

4543. En Jakob zeide tot zijn huis, en tot allen die met hem waren; dat dit de rangschikking door het natuurlijk goede beteekent, zoodanig als het toen was, staat vast uit de beteekenis van zeggen tot zijn huis, en tot allen die met hem waren, zijnde de rangschikking; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde hier het natuurlijk goede, waarover boven n. 4538; dat zeggen tot zijn huis en tot allen die met hem waren, de rangschikking is, komt daarvandaan dat er in hetgeen nu volgt in den inwendigen zin wordt gehandeld over de rangschikking van de ware dingen door het goede; wanneer immers het geestelijk goede, waarover boven n. 4538, aanvangt in het natuurlijk gemoed de eerste rol te spelen, dan schikt het de ware dingen die daar zijn, in orde.

4544. Doet weg de goden van den vreemdeling die in uw midden zijn; dat dit beteekent dat de valsche dingen zouden worden verworpen, staat vast uit de beteekenis van wegdoen, zijnde verwerpen; en uit de beteekenis van de goden van den vreemdeling, zijnde de valsche dingen; met de goden immers worden in het Woord de ware dingen aangeduid, en in den tegenovergestelden zin de

valsche dingen, n. 4402; vreemdelingen werden diegenen geheeten die buiten de Kerk waren, bijgevolg zij die in de valsche en de booze dingen waren, n. 2049, 2115; vandaar zijn de goden van den vreemdeling de valsche dingen. **4545.** En zuivert u, en verandert de kleederen; dat dit de aan te trekken heiligheid beteekent, staat vast uit de beteekenis van gezuiverd of gereinigd worden, zijnde geheiligd worden, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van de kleederen veranderen, zijnde aantrekken, hier de heilige ware dingen, want met de kleederen worden in den inwendigen zin des Woords de ware dingen aangeduid. Dat het veranderen van de kleederen een in de Kerk opgenomen uitbeeldende was, blijkt duidelijk; maar wat het uitbeeldde, kan niemand weten tenzij hij weet wat de kleederen in den inwendigen zin beteekenen; dat zij de ware dingen zijn, zie men in n. 2576; omdat hier in den inwendigen zin wordt gehandeld over de verwerping van de valsche dingen, en over de rangschikking van de ware dingen in het natuurlijke door het goede, wordt derhalve vermeld dat het door Jakob werd bevolen dat zij de kleederen zouden veranderen. Dat de kleederen veranderen een uitbeeldende was dat de heilige ware dingen werden aangetrokken, kan eveneens uit andere plaatsen in het Woord vaststaan, zooals bij Jesaja: “Waak op, waak op, Hierosolyma, trek uw sterkte aan, Zion, *trek de kleederen uwer sierlijkheid aan*, Hierosolyma, heilige stad, omdat in u voortaan niet meer de met de voorhuid behepte en de *onreine* zal komen”, LII: 1; omdat Zion de hemelsche Kerk is, en Hierosolyma de geestelijke Kerk, en het de hemelsche Kerk is welke in het goede is vanuit de liefde tot den Heer, en het de geestelijke Kerk is welke in het ware is vanuit het geloof en de naastenliefde, wordt derhalve met betrekking tot Zion gesproken van sterkte, en met betrekking tot Hierosolyma van kleederen; en dat zij zoo rein zouden zijn. Bij Zacharia: “Jehoschua was *bekleed met bezoedelde kleederen*, en zoo stond hij voor den Engel; en hij antwoordde en zeide tot hen die voor hem stonden, zeggende: *Doet weg de bezoedelde kleederen* van over hem; en hij zeide tot hem: Zie, ik heb uw ongerechtigheid van over u doen voorbijgaan *door u wisselkleederen aan te doen*”, III: 3, 4; daaruit blijkt ook dat de kleederen wegdoen en met wisselkleederen worden aangedaan de zuivering van de valsche dingen uitbeeldde, want er wordt gezegd: Ik heb uw ongerechtigheid van over u doen voorbijgaan; deswege hadden zij ook wisselkleederen, en werden die ter wisseling geheeten, waarvan hier en daar in het Woord melding wordt gemaakt, omdat daarmede uitbeeldingen werden voorgesteld. Aangezien door de veranderingen van de kleederen zulke dingen werden uitgebeeld, wordt derhalve daar waar in den inwendigen zin bij Ezechiël wordt gehandeld over den nieuwen Tempel, waarmede de nieuwe

Kerk wordt aangeduid, gezegd: “Wanneer de priesters binnentreden, zullen zij uit het heilige niet uitgaan tot den uiterlijken voorhof, maar daar *hun kleederen nederleggen* in dewelke zij hebben bediend, omdat zij een heiligheid zijn; en zij zullen *andere kleederen aantrekken*, en naderen tot de dingen die voor het volk zijn”, XLII: 14; en bij denzelfde: “Wanneer zij zullen uitgaan tot den uiterlijken voorhof tot het volk, *zullen zij hun kleederen uittrekken* in dewelke zij bedienen, en dezelve afleggen in de kameren der heiligheid, en zij zullen *andere kleederen aantrekken*, en zij zullen het volk heiligen *met andere kleederen*”, XLIV: 19. Dat onder den nieuwen Tempel en onder de heilige stad en het heilige land, waarover bij den profeet daar in de hoofdstukken die voorafgaan en volgen, wordt gehandeld, niet de eene of andere nieuwe tempel wordt verstaan, noch een nieuwe stad of een nieuw land, kan een ieder zien; er worden immers de slachtoffers en de ritueele dingen vermeld die opnieuw moesten worden geïnstauréerd, en die evenwel moesten worden afgeschaft, en eveneens worden de stammen Israëls met name vermeld, welke het land tot erfenissen onder elkander zouden verdeelen, terwijl zij toch verstrooid waren, en nooit terugkeerden; daaruit blijkt dat met de daar vermelde ritueele dingen de geestelijke en de hemelsche dingen die der Kerk zijn, worden aangeduid; eendere dingen als die welke worden aangeduid met de verandering van de kleederen wanneer Aharon bediende, bij Mozes: “Wanneer hij het brandoffer heeft te maken, zoo *zal hij zijn gewaad aantrekken*, een linnen broek; de asch zal hij naast het altaar leggen; *daarna zal hij zijn kleederen uittrekken*, en zal *andere kleederen aandoen*, en hij zal de asch uitbrengen aan een reine plaats buiten het kamp, en zoo zal hij het brandoffer maken”, Levit. VI: 9, 10, 11. Dat gereinigd worden is geheiligd worden, kan vaststaan uit de reinigingen die bevolen werden, namelijk dat zij hun vleesch en hun kleederen zouden wasschen, en dat zij met de wateren der afzondering zouden worden besprenkeld; dat niemand door zulke dingen wordt geheiligd, kan een ieder die iets van den geestelijken mensch kent, weten; wat immers heeft de ongerechtigheid en de zonde gemeen met de kleederen waarmede de mensch wordt bekleed, en toch wordt soms gezegd dat zij nadat zij zich hadden gereinigd, heilig waren; daaruit blijkt eveneens dat de aan de Israëlieten bevolen ritueele dingen niet ergens anders vandaan heilig waren dan dat zij de heilige dingen uitbeeldden; bijgevolg dat diegenen die uitbeeldden, daardoor niet heilig werden ten aanzien van hun persoon, maar dat de uitgebeelde heiligheid los van hen de geesten aandeed die bij hen waren, en vandaar de Engelen in den Hemel, n. 4307; er moet immers noodwendig een vergemeenschapping van den Hemel met den mensch zijn

opdat het menschelijk geslacht kan blijven bestaan, en dit door de Kerk; anders zouden zij zooals de beesten worden zonder inwendige en uitwendige banden en zoo zou een ieder zich onbeteugeld op den ander storten om hem ten onder te brengen, en zouden zij elkander over en weer uitroeien; en omdat er toendertijd geen vergemeenschatting mogelijk was door eenige Kerk, werd er derhalve door den Heer in voorzien dat zij op wonderbaarlijke wijze door uitbeeldende dingen zou plaats vinden. Dat de heiliging werd uitgebeeld door het ritueel der wassing en der reiniging, blijkt uit verscheidene plaatsen in het Woord; zooals toen Jehovah nederdaalde op den berg Sinaï, Hij tot Mozes zeide: “*Heilig hen heden en morgen, en laten zij hun kleederen wasschen; en laten zij bereid zijn tegen den derden dag*”, Exod. XIX: 10, 11. Bij Ezechiël: “*Ik zal reine wateren op ulieden sprengen, en gij zult gereinigd zijn van al uw onreinigheden, en van al uw afgoden zal Ik ulieden reinigen; en Ik zal ulieden een nieuw hart geven, en Ik zal een nieuwen geest geven in ulieder midden*”, xxxvi: 25, 26; het is duidelijk dat reine wateren sprengen de zuivering des harten uitbeelde, aldus dat gereinigd worden is geheiligd worden.

4546. En laat ons opstaan, en opgaan tot Bethel; dat dit het Goddelijk natuurlijke beteekent, staat vast uit hetgeen boven in n. 4539 is gezegd, waar de zelfde woorden staan.

4547. En ik zal daar een altaar maken voor God; dat dit het heilige beteekent waarin de innerlijke dingen worden begrensd, staat vast uit de beteekenis van God een altaar maken, zijnde het heilige van den eeredienst, waarover boven n. 4541; dat er wordt gezegd dat daarin de innerlijke dingen worden begrensd, komt omdat hij dat altaar zou maken in Bethel, hetwelk hier *daar* is, en omdat met Bethel het natuurlijke wordt aangeduid waarin de innerlijke dingen worden begrensd; men zie boven n. 4539.

4548. Die mij heeft geantwoord ten dage mijner benauwdheid; dat dit beteekent in den staat toen hij het ware boven het goede stelde, staat vast uit de beteekenis van den dag, zijnde de staat, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785; dat met den dag mijner benauwdheid de staat wordt aangeduid toen hij het ware boven het goede stelde, kan vaststaan uit hetgeen boven in n. 4542 is gezegd; de dag der benauwdheid immers sluit hier hetzelfde in als die woorden daar: Toen gij vluchtet van voor Ezau, uw broeder.

4549. En met mij is geweest in den weg dien ik heb gewandeld; dat dit Zijn Goddelijke Voorzienigheid beteekent, staat vast uit de beteekenis van met iemand zijn in den weg dien hij wandelt, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot het Goddelijke of den Heer, zijnde Zijn Goddelijke

Voorzienigheid, want voorzien is eigenlijk iemand bijstaan, en tegen de booze dingen beschermen.

4550. En zij gaven aan Jakob alle goden van den vreemdeling die in hun hand waren; dat dit beteekent dat het alle valsche dingen zooveel als mogelijk verwierp, staat vast uit de beteekenis van de goden van den vreemdeling, zijnde de valsche dingen, waarover n. 4544; en uit de beteekenis van die in hun hand waren, zijnde zooveel als mogelijk; de hand immers beteekent de macht, n. 878, 3387; vandaar is hetgeen in de hand is, dat wat in de macht is, of zooveel als mogelijk. Dat zij die aan Jakob gaven, wil zeggen dat het goede die dingen verwierp, want met Jakob wordt in dit hoofdstuk het goede van het natuurlijke uitgebeeld, n. 4538.

4551. En de oorsierselen die in hun ooren waren; dat dit de daadwerkelijke dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van de oorsierselen, zijnde de uitbeeldende onderscheidingsteekenen van de gehoorzaamheid, hetgeen daarvandaan komt dat de ooren de gehoorzaamheid beteekenen, n. 2542, 3869; en de dingen die der gehoorzaamheid zijn, zijn de daadwerkelijke dingen, want gehoorzamen sluit metterdaad doen in; van daadwerkelijke dingen wordt hier gesproken met betrekking tot de valsche dingen die moesten worden verworpen. Wat de verwerping van de valsche dingen, ook van de daadwerkelijke, betreft, waarover hier in den inwendigen zin wordt gehandeld, dit moet in het kort worden gezegd. De mensch heeft, voordat hij door de wederverwekking door den Heer tot het goede komt, en vanuit het goede het ware doet, zeer vele valsche dingen met de ware dingen gemengd; hij wordt immers binnengeleid door de ware dingen des geloofs, waarover hij in den eersten leeftijd geen andere voorstellingen heeft gehad dan die der kindsheid en der knapenjaren, welke voorstellingen, omdat zij ontstaan uit de uitwendige dingen die van de wereld zijn, en uit de zinlijke dingen die van het lichaam zijn, niet anders dan onder de begoochelingen en bijgevolg onder de valsche dingen kunnen zijn, welke dingen ook daadwerkelijk worden, want de dingen die de mensch gelooft, die doet hij; het zijn deze valsche dingen welke hier worden verstaan; deze blijven bij den mensch totdat hij is wederverwekt, dat is, totdat hij vanuit het goede handelt; dan brengt het goede, dat is, de Heer door het goede, de ware dingen die hij tot dan toe in zich heeft opgenomen, in de orde terug; wanneer dit geschiedt, worden de valsche dingen van de ware dingen gescheiden en verwijderd. Deze dingen zijn den mensch volslagen onbekend, maar nochtans is er een zoodanige verwijdering en verwerping van de valsche dingen van zijn eerste knapenjaren af tot aan zijn laatsten leeftijd toe; en dit bij ieder mensch, vooral echter bij hem die

wordt wederverwekt; bij hem echter die niet wordt wederverwekt, doet zich iets eenders voor, want wanneer hij volwassen wordt en zijn oordeel tot zijn leeftijd is gekomen, dan beschouwt hij de oordeelen zijner knapenjaren als zinledigheden en beuzelingen, en zoo wel ver van hem verwijderd; maar het verschil tusschen den wederverwekte en den niet wederverwekte is, dat de wederverwekte de dingen die niet samenstemmen met het goede des geloofs en der naastenliefde als ver van zich verwijderd beschouwt, doch dat de niet wederverwekte de dingen ver van zich verwijderd beschouwt die niet samenstemmen met het verkwikkelijke van de liefde waarin hij is; deze beschouwt dus meestal de ware dingen als valsch, en de valsche dingen als waar. Wat de oorsierselen aangaat, deze waren van tweeërlei soort; er waren er die werden aangebracht boven den neus aan het voorhoofd, en er waren er die werden aangebracht aan de ooren; die welke boven den neus aan het voorhoofd werden aangebracht, waren de uitbeeldende onderscheidingsteekenen van het goede, en werden spangen geheeten, waarover n. 3103; doch die welke aan de ooren werden aangebracht, waren de uitbeeldende onderscheidingsteekenen van de gehoorzaamheid, en het zijn de oorsierselen; maar in de oorspronkelijke taal worden zij met het zelfde woord uitgedrukt.

4552. En Jakob verborg ze onder den eikeboom die naast Schechem was; dat dit de eeuwige verwerping beteekent, staat vast uit de beteekenis van verbergen, zijnde verwerpen en zooals doode dingen begraven; en uit de beteekenis van onder den eikeboom, zijnde tot in het eeuwige; want omdat de eik een boom is die een zeer hoogen ouderdom bereikt, beteekende hij het voortdurende wanneer iets daaronder werd verborgen; en eveneens beteekende hij dat wat dooreengeward was, en bovendien dat wat begoochelend en valsch was, aangezien het laagste van het natuurlijke naar verhouding dooreengeward en begoochelend is, inzoover het zijn wetenschappelijke en zijn wellustige ontleent aan de zinlijke dingen die van het lichaam zijn, aldus aan de begoochelingen; met den eik immers wordt in het bijzonder het laagste van het natuurlijke aangeduid, bijgevolg in den goeden zin de ware en de goede dingen die daar zijn, en in den tegenovergestelder zin de booze en de valsche dingen die daar zijn. Wanneer eveneens de valsche dingen worden verwijderd bij den wederverwekten mensch, zoo worden zij ook tot het laagste van het natuurlijke teruggeworpen; deswege schijnen zij wanneer de mensch in oordeel gerijpt is en doorzicht heeft gekregen, en vooral wanneer hij verstandig en wijs is geworden, verder verwijderd van het innerlijk gezicht. Bij den wederverwekten mensch immers zijn de ware dingen in het binnenste van zijn natuurlijke naast het goede, hetwelk daar is gelijk als een klein

zonnetje; de ware dingen die van die afhangen, staan verder daarvan af al naar de graden als het ware van de bloed- en aanverwantschap met het goede; de begoochelende ware dingen zijn aan de uiterlijke omtrekken, en de valsche dingen zijn tot de buitenste omtrekken teruggeworpen; deze dingen blijven voor altijd bij den mensch, maar zij zijn in deze orde wanneer de mensch zich door den Heer laat leiden; deze orde immers is de hemelsche orde, want de Hemel zelf is in zulk een orde; doch wanneer de mensch zich niet door den Heer laat leiden, maar door het booze, zoo zijn zij in de tegenovergestelde orde; in het midden is dan het booze met de valsche dingen, tot de omtrekken zijn de ware dingen teruggeworpen, en tot de laatste omtrekken de eigenlijke Goddelijke ware dingen zelf; dit is de helsche orde, want de hel is in zulk een orde; de buitenste omtrekken zijn de laagste dingen van het natuurlijke. Dat de eiken de valsche dingen zijn, welke de laatste dingen van het natuurlijke zijn, komt omdat in de Oude Kerk, toen er een uitwendige eeredienst was welke uitbeeldend was voor het Rijk des Heeren, alle boomen van onverschillig welk soort eenig geestelijke of hemelsche beteekenden, zooals de olijfboom en de olie daaruit de dingen die der hemelsche liefde zijn, de wijnstok en de wijn daaruit de dingen die der naastenliefde en vanuit deze des geloofs zijn, en zoo verder ook de overige boomen, zooals de ceder, de vijgeboom, de populier, de beuk, de eik; en wat deze beteekenden, werd hier en daar in de ontvouwingen getoond; daarvandaan komt het dat zij in het Woord zoo vaak worden vermeld, en eveneens in het algemeen tuinen, bosschee, en wouden, en dat zij daarin onder bepaalde boomen hun eeredienst hadden; maar omdat die eeredienst afgodisch werd, en het nageslacht van Jakob, bij hetwelk het uitbeeldende van de Kerk moest worden geïnstauréerd, tot afgodische dingen geneigd was, en zoo daar zoo vele afgodsbeelden opstelde, werd het hun derhalve verboden om den eeredienst te hebben in de tuinen en de bosschen, en onder de boomen daar, maar nochtans behielden de boomen hun beteekenis; vandaar nu komt het dat niet alleen de meer edele hoornen, zooals de olijfboomen, de wijnstokken, de cederen, maar ook de populier, de beuk, de eik, in het Woord daar waar zij worden vermeld, iets beteekenen, een elk zooals in de Oude Kerk. Dat de eiken in den goeden zin de ware en de goede dingen beteekenen die de laagste dingen van het natuurlijke zijn, en in den tegenovergestelden zin de valsche en de booze dingen, staat vast uit de plaatsen in het Woord waar zij worden vermeld, wanneer die in den inwendigen zin worden verstaan; zooals bij Jesaja: “Die Jehovah verlaten, zullen voleindigd worden, omdat zij beschaamd zullen worden vanwege de *eiken* die gijlieden hebt verlangd; en gij zult zijn zooals een *eik* die zijn bladeren

afwerpt, en zooals een *tuin* die geen wateren heeft”, I: 29, 30. Bij denzelfde: “De dag van Jehovah Zebaoth over al het verhevene en nederige, en over alle *cederen* van Libanon, en over alle *eiken van Baschan*”, II: 12, 13; dat de dag van Jehovah niet zal zijn over de cederen en de eiken, kan een ieder weten, maar over hen die daarmede worden aangeduid. Bij denzelfde: “Die een god vormt, houwt zich *cederen* af, en hij neemt den *beuk* en den *eik*, en hij vestigt voor zich in de boomen des wouds”, XLIV: 14. Bij Ezechiël: “Gij zult erkennen dat Ik Jehovah ben, wanneer hun doorboorden in het midden der afgoden rondom hun altaren zullen wezen, op allen hoogen heuvel, in alle hoofden der bergen, en onder *allen groenenden boom*, en onder allen *verwarden eik*, ter plaatse waar zij al hun afgoden den reuk der rust hebben gegeven”, VI: 13. De Ouden hadden ook den eeredienst op de heuvelen en de bergen, omdat de heuvelen en de bergen de hemelsche liefde beteekenden, doch wanneer de eeredienst door de afgodendienaren werd gehouden, zooals hier, beteekenen zij de liefde van zich en van de wereld, n. 795, 796, 1430, 2722, 4210; en onder de boomen, omdat zij, als boven gezegd, volgens hun soorten aanduidend waren; onder den verwarden eik wil hier zeggen vanuit de valsche dingen die de laatste dingen van het natuurlijke zijn, want die zijn in het verwarde, n. 2831.

Bij Hoschea: “Op de hoofden der bergen slachtofferen zij, op de heuvelen rooken zij, onder den *eik*, den *populier*, en den *steeneik*, omdat de schaduw ervan goed is; daarom hoereeren uw dochteren, en echtbreken uw schoondochteren”, IV: 13; dat hoereeren is de ware dingen vervalschen, en echtbreken is de goede dingen verdraaien, zie men in n. 2466, 2729, 3399. Bij Zacharia: “Open uw deuren, o Libanon, en het vuur vertere de *cederen*, omdat de prachtigen zijn verwoest; huilt, gij *eiken van Baschan*, omdat het woud van Bazar is nedergelkomen”, XI: 1, 2.

4553. Vers 5, 6, 7. *En zij reisden heen; en de verschrikking Gods was over de steden die rondom hen waren, en zij jaagden de zonen van Jakob niet achterna. En Jakob kwam tot Luz, het welk is in het land Kanaiin, dit is Bethel, hij en al het volk dat met hem was. En hij bouwde daar een altaar, en hij noemde de plaats El Bethel, omdat aan hem daar de goden waren onthuld als hij van voor zijn broeder vlood.* Zij reisden heen, beteekent het continue; en de verschrikking Gods was over de steden die rondom hen waren, en zij jaagden de zonen van Jakob niet achterna, beteekent dat de valsche en de booze dingen niet konden naderen; en Jakob kwam tot Luz, hetwelk is in het land Banaan, beteekent het natuurlijke in den vorigere staat; dit is Bethel, beteekent het Goddelijk Natuurlijke; hij en al het volk dat met hem was, beteekent met alle

dingen daar; en hij bouwde daar een altaar, beteekent door de heiliging; en hij noemde de plaats El Bethel, beteekent het heilig natuurlijke; omdat aan hem daar de goden waren onthuld, beteekent de heilige ware dingen; als hij van voor zijn broeder vlood, beteekent nadat de ware dingen boven het goede waren gesteld.

4554. Zij reisden heen; dat dit het continue beteekent, staat vast uit de beteekenis van heenreizen, zijnde het opeenvolgende, waarover n. 4375, aldus het continue, namelijk van de voortschrijding naar de innerlijke dingen.

4555. En de verschrikking Gods was over de steden die rondom hen waren, en zij jaagden de zonen van Jakob niet achterna; dat dit beteekent dat de valsche en de booze dingen niet konden naderen, staat vast uit de beteekenis van de verschrikking Gods, zijnde de bescherming, waarover aanstonds; uit de beteekenis van de steden die rondom hen waren, zijnde de valsche en de booze dingen; de steden immers zijn in den echten zin de ware dingen der leer, en in den tegenovergestelder zin de valsche dingen der leer, n. 402, 2449, 2943, 3216, 4478, 4492, 4493; dat met de steden hier eveneens de booze dingen worden aangeduid, komt omdat ook de bewoners worden verstaan, die in den echten zin de goede dingen zijn, aldus in den tegenovergestelden zin de booze dingen, n. 2268, 2451, 2712; en uit de beteekenis van hen niet achterna jagen, zijnde niet kunnen naderen. Dat de verschrikking Gods de bescherming is, kan worden toegelicht door de dingen die in het andere leven geschieden; daar kunnen de hellen nooit tot den Hemel naderen, noch de booze geesten tot eenig hemelsch gezelschap, omdat zij in de verschrikking Gods zijn; wanneer immers de booze geesten nabij eenig hemelsch gezelschap komen, zoo vallen zij terstond in angsten en martelingen, en zij die eenige malen daarin gevallen zijn, wagen het niet naderbij te komen; dat zij het niet wagen, is hetgeen wordt verstaan onder de verschrikking Gods in den inwendigen zin; niet dat God of de Heer hen verschrikt, maar omdat zij in de valsche en de booze dingen zijn, aldus in het aan de goede en de ware dingen tegenovergestelde, en de valsche en de booze dingen zelf maken dat zij, wanneer zij tot de goede en de ware dingen naderkomen, beangst en gemarteld worden.

4556. En Jakob kwam tot Luz, hetwelk is in het land Kanaan; dat dit het natuurlijke in den vorigen staat beteekent; dit is Bethel; dat dit het Goddelijk Natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van Luz, zijnde het natuurlijke in den vorigen staat, of dat natuurlijke zelf dat menschelijk was; dat dit Goddelijk is gemaakt, wordt aangeduid met dit is Bethel; dat Bethel het Goddelijk Natuurlijke is, zie men in n. 4089, 4539; vandaar wordt eveneens elders in het Woord waar Bethel wordt genoemd, ook gezegd, Luz, dit is

Bethel, en Bethel, oudtijds Luz, zooals bij Joschua: “De grens van het lot der zonen van Benjamin ging uit tusschen de zonen van Jehudah en tusschen de zonen van Jozef, *tot Luz, aan de zijde van Luz* naar het zuiden, *dit is Bethel*”, XVIII: 13; en in het Boek der Richteren: “Zij gingen op, het huis van Jozef, naar *Bethel*, en zij verspieden *Bethel*, en de naam der stad *was oudtijds Luz*”, I: 23.

4557. Hij en al het volk dat met hem was; dat dit beteekent met alle dingen daar, namelijk die welke in het natuurlijke waren, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, die hier *hij* is, zijnde het goede daar, waarover n. 4538; en uit de beteekenis van het volk, zijnde de ware dingen, waarover n. 1259, 1260, 2928, 3295, 3581; aldus zijn het volk dat met hem was de ware dingen van dat goede; en omdat alle dingen in het natuurlijke betrekking hebben op de goede en de ware dingen, zoo wordt hier met die woorden aangeduid, met alle dingen daar.

4558. En hij bouwde daar een altaar; dat dit betoekent door de heiliging, staat vast uit de beteekenis van het altaar, zijnde het voornaamste uitbeeldende van den Heer, en vandaar het heilige van den eeredienst, waarover n. 4541; en wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, zoo is het Zijn Goddelijk Menschelijke, en het Heilige dat daaruit voortgaat, n. 2811; hetgeen immers in de Kerk het voornaamste uitbeeldende van den Heer is, dat is ook in den hoogsten zin de Heer Zelf ten aanzien van het Goddelijk Mensalielijke; want dat wat iets uitbeeldt, dat is in dien zin hetzelfde. Dat het natuurlijke werd geheiligd, wordt aangeduid met hij bouwde daar, dat is, in Bethel, een altaar; met Bethel immers wordt het Goddelijk Natuurlijke aangeduid; men zie vlak boven n. 4556.

4559. En hij noemde de plaats El Bethel; dat dit het heilig natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van Bethel, zijnde het Goddelijk Natuurlijke, waarover n. 4089, 4539, 4556; doch wanneer El Bethel wordt genoemd, is het niet het Goddelijk, maar het heilig natuurlijke; toen de Heer immers Zijn Menschelijke Goddelijk maakte, maakte Hij dit eerst heilig; tusschen Goddelijk maken en heilig maken is dit verschil, dat het Goddelijke Jehovah Zelf is, het heilige echter dat is wat vanuit Jehovah is; het eerstgenoemde is het Goddelijk Zijn, het laatstgenoemde echter is het daaruit ontstaande; toen de Heer Zich verheerlijkte, maakte Hij ook Zijn Menschelijke het Goddelijk Zijn of Jehovah, n. 2156, 2329, 2921, 3023, 3035; maar alvorens dit geschiedde, maakte Hij Zijn Menschelijke heilig; de voortgang van de verheerlijking van het Menschelijke des Heeren is zoodanig geweest; vandaar eveneens wordt Bethel nu El Bethel genoemd, en daarmede in betrekking gebracht wat door

het toegevoegde El wordt aangeduid, namelijk *omdat aan hem daar de goden waren onthuld*; El immers beteekent in de oorspronkelijke taal God, hier echter in het meervoud goden, omdat de goden in den inwendigen zin de heilige ware dingen zijn, n. 4402; in hetgeen volgt wordt het echter Bethel genoemd, want er wordt gezegd: *Jakob noemde den naam der plaats Bethel*, vers 15; en er wordt gaan toegevoegd: *waar God met hem had gesproken*, daar in het enkelvoud; want Bethel is in de oorspronkelijke taal het huis Gods; El Bethel echter is God van het huis Gods; vandaar komt het dat El Bethel het heilig natuurlijke is, en Bethel het Goddelijk Natuurlijke.

4560. Omdat aan hem daar de goden waren onthuld; dat dit de heilige ware dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van de goden, zijnde de heilige ware dingen, waarover n. 4402; dat deze waren toegevoegd aan het door Jakob uitgebeelde goede, wordt aangeduid met de hem daar onthulde goden. Dat die plaats El Bethel werd genoemd, en evenwel eerder in hfdst. xxviii: 19, en eveneens daarna in vers 15 van dit hoofdstuk, Bethel, voorts, dat hier, wanneer zij El Bethel wordt genoemd, in het meervoud wordt gezegd, omdat aan hem daar de goden waren onthuld, en daarna in vers 15 in het enkelvoud, waar God met hem had gesproken, is een verborgenheid, en dat men die verborgenheid niet dan uit den inwendigen zin kan weten, is duidelijk; er zijn bovendien nog verscheidene verborgenheden die in deze dingen verscholen liggen, maar die kunnen niet worden opgedekt.

4561. Als hij van voor zijn broeder vlood; dat dit beteekent nadat de ware dingen boven het goede waren gesteld, staat vast uit hetgeen boven in n. 4542 is ontvouwd, waar de zelfde woorden staan.

4562. Vers 8. *En Deborah stierf, de voedster van Rebekka, en zij werd begraven onder aan Bethel onder den eik, en hij noemde den naam ervan Allon Bakuth.* Deborah stierf, de, voedster van Rebekka, beteekent het erfbooze, hetwelk was uitgedreven; en zij werd begraven onder aan Bethel onder den eik, beteekent voor altijd verworpen; en hij noemde den naam ervan Allon Bakuth, beteekent het hoedanige van het natuurlijke dat was uitgedreven.

4563. Deborah stierf, de voedster van Rebekka; dat dit het erfbooze beteekent, hetwelk was uitgedreven, staat vast uit de beteekenis van sterven, zijnde het einde of dat het ophoudt zoodanig te zijn, waarover n. 494, 3253, 3259, 3276; hier dus uitgedreven zijn, omdat er wordt gehandeld over het erfbooze; en uit de uitbeelding van Deborah als de voedster van Rebekka, zijnde het erfbooze; de voedster beteekent eigenlijk, aangezien zij het kleine kind voedt en zoogt, de inboezeming van de onschuld door het hemelsch-geestelijke, want de melk is het hemelsch-geestelijke, n. 2184; en het kleine kind dat zij

zoogt, is de onschuld, n. 430, 1616, 2126, 2305, 2306; maar hier wordt met Deborah, de voedster van Rebekka, datgene aangeduid wat uit de moeder was aangenomen en van de kindsheid af werd gevoed; dat dit het erfbooze uit de moeder was, waartegen de Heer heeft gestreden, kan vaststaan uit hetgeen aangaande dat erfelijke in n. 1414, 1444, 1573 is getoond, en dat Hij dit heeft uitgedreven zoodat Hij ten slotte niet de zoon van Maria was, n. 2159, 2574, 2649, 3036. Het is bekend dat de mensch aan beide ouders het booze ontleent, en dat dit booze het erfbooze wordt geheeten; daarin wordt hij dus geboren, maar nochtans openbaart het zich niet voordat de mensch opgroeit, en vanuit het verstand en daaruit met den wil handelt; ondertusschen ligt het verborgen, voornamelijk in de kindsheid; en omdat vanuit des Heeren Barmhartigheid niemand in de schuld komt vanwege het erfelijke, maar vanwege het daadwerkelijke, n. 966, 2308, en het erfelijke niet daadwerkelijk kan worden voordat de mensch vanuit het eigen verstand en vanuit den eigen wil handelt, worden derhalve de kleine kinderen uit den Heer door kleine kinderen en Engelen uit den Heer geleid; vandaar verschijnen zij in den staat der onschuld, maar nochtans schuilt het erfbooze in de afzonderlijke dingen die zij verrichten, n. 2300, 2307, 2308; dit strekt hun tot voeding, of is als het ware een voedster tot aan den tijd van hun eigen oordeel, n. 4063; en dan worden zij, indien zij worden wederverwekt, door den Heer voortgeleid in den staat eener nieuwe kindsheid, en ten slotte in de hemelsche wijsheid, aldus in de echte kindsheid, dat is, in de onschuld, want de echte kindsheid of de onschuld woont in de wijsheid, n. 2305, 3183; het verschil bestaat hierin dat de onschuld der kindsheid van buiten is, en het erf booze van binnen, maar de onschuld der wijsheid is van binnen, en het daadwerkelijk booze en erfbooze van buiten; uit deze en meer dingen die eerder zijn gezegd, is het duidelijk dat het erfbooze als het ware het voedende is van de eerste kindsheid af tot aan den leeftijd van de nieuwe kindsheid; vandaar komt het dat met de voedster het erfbooze wordt aangeduid, en dat eveneens met de voedster de inboezeming van de onschuld door het hemelsah-geestelijke wordt aangeduid. Omdat in den inwendigen zin in dit hoofdstuk wordt gehandeld over de schikking en de ordening van de ware dingen door het goede in het Natuurlijke des Heeren, en over de voortschrijding vandaar tot de innerlijke dingen, n. 4536, wordt derhalve ook gehandeld over het erfbooze, dat het werd uitgedreven; dit is de oorzaak dat in dit vers van Deborah, de voedster van Rebekka, wordt vermeld dat zij stierf en onder den eik werd begraven, welk feit niet van zooveel belang zou zijn geweest om daarmede de reeks te onderbreken, indien het niet zulke dingen in zich sloot. De verborgenheid

zelf die met de voedster van Rebekka in het bijzonder wordt aangeduid, kan nog niet worden opengedekt; eerst moet men weten hoedanig de invloed van het redelijke in het natuurlijke is, namelijk dat deze is uit het goede van het redelijke onmiddellijk in het goede van het natuurlijke, en dat deze is uit het goede van het redelijke middellijk door het ware daar in het goede van het ware van het natuurlijke; Rebekka is het ware van het redelijke, n. 3012, 3013, 3077; Jischak echter het goede van het redelijke, n. 3012, 3194, 3210; Ezau het goede van het natuurlijke vanuit den onmiddellijken invloed uit het goede van het redelijke of Jischak; en Jakob het goede of het goede van het ware van het natuurlijke vanuit den middelijker invloed door het ware van het redelijke of Rebekka; over dezen invloed, middellijk en onmiddellijk, zie men n. 3314, 3573; dit moet men eerst weten voordat men in het bijzonder de verborgenheid kan weten waarom met de voedster van Rebekka hier het erfbooze wordt aangeduid en beschreven; daaruit immers kan het vaststaan hoedanig dit is geweest.

4564. En zij werd begraven onder aan Bethel onder den eik; dat dit beteekent voor altijd verworpen, staat vast uit de beteekenis van begraven worden, zijnde verworpen worden, want hetgeen begraven wordt, dat wordt verworpen; en uit de beteekenis van onder den eik, zijnde voor altijd, waarover boven n. 4552; onder aan Bethel beteekent buiten het natuurlijke, want hetgeen onder aan of beneden wordt geheeten, dat is in den inwendigen zin buiten, n. 2148; Bethel is het Goddelijk Natuurlijke, n. 4089, 4539. Hiermede is het aldus gesteld: het booze, zowel het erfelijke als het daadwerkelijke, bij den mensch die wordt wederverwekt, wordt niet aldus uitgebannen dat het verdwijnt of tenietgaat, maar het wordt slechts afgescheiden, en door een schikking uit den Heer tot de omtrekken teruggeworpen, n. 4551, 4552; aldus blijft het bij hem, en dit tot in het eeuwige; hij wordt echter door den Heer van het booze afgehouden en in het goede gehouden; wanneer dit geschiedt, zoo schijnt het alsof de booze dingen verworpen zijn, en de mensch daarvan gezuiverd is, of, zooals zij zeggen, gerechtvaardigd is; alle Engelen des Hemels bekennen dat er bij hen, voorzooveel als het vanuit henzelf is, niets dan het booze is en daaruit het valsche, maar voorzooveel als het uit den Heer is, er het goede is en daaruit het ware; zij die hierover een andere meening hebben opgevat, en die vanuit hun leerstellige, toen zij in de wereld leefden, bij zichzelf hebben bevestigd dat zij gerechtvaardigd zijn en alsdan zonder zonden, en zoo dat zij heilig zijn, worden teruggebracht in den staat der booze dingen vanuit het daadwerkelijke en het erfelijke, en daarin gehouden totdat zij door levende ondervinding weten dat zij uit zich niets dan het booze zijn, en dat het goede

waarin het hun toescheen te zijn, uit den Heer was, bijgevolg dat het niet was van hen, maar des Heeren; aldus is het met de Engelen gesteld, en aldus met de wederverwekten onder de menschen. Doch met den Heer was het anders gesteld; Hij heeft al het erfbooze uit de moeder geheel en al van Zich verwijderd, verdreven, en uitgeworpen; Hij immers had geen booze vanuit het erfelijke uit den Vader, omdat Hij uit Jehovah was ontvangen, maar uit de moeder; dit is het verschil; dit wordt daaronder verstaan dat de Heer de Gerechtigheid, het Heilige zelf, en het Goddelijke, is geworden.

4565. En hij noemde den naam ervan Allon Bakuth; dat dit het hoedanige beteekent van het natuurlijke dat was uitgedreven, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; Allon Bakuth beteekent in de oorspronkelijke taal de eik der weening, en aldus werd de plaats geheeten ter oorzake hiervan dat de eik het laagste van het natuurlijke is, waarin en ten slotte waarbuiten het erfbooze werd uitgeworpen; dat de eik het laagste van het natuurlijke is, en eveneens het voortdurende, zie men in n. 4552; de weening echter beteekent het laatste vaarwel; vandaar was het een plechtig gebruik de dooden te beweenen wanneer zij werden begraven, hoewel men wist dat door de begrafenis slechts het lijk werd weggegooid, en dat zij die in het lijk waren geweest, ten aanzien van de innerlijke dingen leefden; vandaar blijkt het hoedanige dat met Allen Bakuth of den eik der weening wordt aangeduid.

4566. Vers 9, 10, 11, 12, 13. *En God verscheen aan Jakob nog in zijn komen uit Paddan Aram, en Hij zegende hem. En God zeide tot hem: Uw naam is Jakob: uw naam zal niet meer Jakob worden genoemd, maar veeleer Israël zal uw naam zijn; en Hij noemde zijn naam Israël. En God zeide tot hem: Ik ben God Schaddai; wees vruchtbaar en vermenigvuldig; een natie en een verzameling van natiën zal uit u zijn, en koningen zullen uit uw lendenen uitgaan. En het land dat Ik aan Abraham en Jischak heb gegeven, dat zal Ik u geven, en aan uw zaad na u zal Ik het land geven. En God voer op van boven hem in de plaats waar God met hem had gesproken.* God verscheen aan Jakob nog in zijn komen uit Paddan Aram, en Hij zegende hem, beteekent de natuurlijke innerlijke doorvatting; en God zeide tot hem: Uw naam is Jakob, beteekent hoedanig het Goddelijk uitwendig Natuurlijke des Heeren is; uw naam zal niet meer Jakob worden genoemd, beteekent dat het niet meer alleen uitwendig zal zijn; maar veeleer Israël zal uw naam zijn, beteekent hoedanig het inwendig natuurlijke is, of hoedanig het geestelijke van dat, zijnde Israël; en Hij noemde zijn naam Israël, beteekent het inwendig natuurlijke of het hemelsch-geestelijke van het natuurlijke; en God zeide tot hem, beteekent de

doorvatting uit het Goddelijke; Ik ben God Schaddai, beteekent den verleden staat der verzoeking, en nu de Goddelijke vertroosting; wees vruchtbaar en vermenigvuldig, beteekent het Goddelijk Goede en daaruit het Goddelijk Ware; een natie en een verzameling van natiën zal uit u zijn, beteekent het goede en de Goddelijke vormen van het goede; en koningen zullen uit uw lendenen uitgaan, beteekent de ware dingen vanuit het Goddelijk huwelijk; en het land dat Ik aan Abraham en Jischak heb gegeven, dat zal Ik u geven, beteekent het Goddelijk natuurlijk Goede toegeëigend; en aan uw zaad na u zal ik het land geven, beteekent het Goddelijk natuurlijk Ware toegeëigend; en God voer op van boven hem in de plaats waar Hij met hem gesproken had, beteekent het Goddelijke in dien staat.

4567. God verscheen aan Jakob in zijn komen uit Paddan Aram, en Hij zegende hem; dat dit de natuurlijke innerlijke doorvatting beteekent, staat vast uit de beteekenis van God verscheen, zijnde de innerlijke doorvatting: dat zien is verstaan en doorvetten, zie men in n. 2150, 2807, 3764, 3863, 4403 tot 4421; vandaar is God verscheen, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, de doorvatting vanuit het Goddelijke, welke de zelfde is als de innerlijke doorvatting; dat het natuurlijke die doorvatting had, wordt daarmede aangeduid dat God verscheen aan Jakob; Jakob immers beeldt het natuurlijke des Heeren uit, zooals meermalen is getoond; nog in zijn komen uit Paddan Aram, beteekent nadat hij de erkenissen van het goede en het ware, welke door Paddan Aram worden aangeduid, waarover n. 3664, 3680, 4112, tot zich had genomen; Hij zegende hem, beteekent de voortschrijding tot de innerlijke dingen van het natuurlijke, en daar de verbinding van het goede en het ware; zegenen immers wordt gezegd met betrekking tot al het goede waarmede iemand uit het Goddelijka wordt begiftigd, n. 1420, 1422, 2846, 3017, 3406, vooral met betrekking tot de verbinding van het goede en het ware, n. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584.

4568. En God zeide tot hem: Uw naam is Jakob; dat dit beteekent hoedanig des Heeren Goddelijk uitwendig Natuurlijke is, staat vast uit de beteekenis van den naam, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde des Heeren Goddelijk Natuurlijke, waarover meermalen eerder; dat het uitwendig wordt geheeten, komt omdat Israëel des Heeren Goddelijk inwendig Natuurlijke is, waarover terstond volgt.

4569. Uw naam zal niet meer Jakob worden genoemd; dat dit beteekent dat het niet meer alleen uitwendig zal zijn, staat vast uit hetgeen vlak boven is gezegd, en uit hetgeen nu over Israëel volgt.

4570. Maar veeleer Israël zal uw naam zijn; dat dit beteekent hoedanig het inwendig natuurlijke is, of hoedanig het geestelijke van dat, zijnde Israël; en Hij noemde zijn naam Israël; dat dit het inwendig natuurlijke of het hemelsch-geestelijke van het natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam, zijnde het hoedanige, waarover vlak boven n. 4568; en uit de beteekenis van Israël, zijnde des Heeren inwendige van het natuurlijke. Waarom Jakob Israël werd genoemd, kan niemand weten dan alleen hij die weet wat het inwendig natuurlijke en wat het uitwendig natuurlijke is, en verder wat het hemelsch-geestelijke van het natuurlijke is; weliswaar zijn deze dingen eerder ontvouwd, toen Jakob door den Engel Israël werd genoemd, maar omdat het zoodanige dingen zijn dat men dienaangaande weinig, zoo al eenige erkenenis heeft, moet het derhalve wederom worden ontvouwd wat zij zijn. Bij den mensch zijn twee dingen ten strengste van elkander onderscheiden, namelijk het redelijke en het natuurlijke; het redelijke stelt den inwendiger mensch samen, en het natuurlijke den uitwendigen; maar het natuurlijke heeft, evenals het redelijke, ook zijn uitwendige en inwendige; het uitwendige van het natuurlijke is vanuit de zinlijke dingen van het lichaam, en vanuit de dingen die vanuit de wereld door de zinlijke dingen onmiddellijk invloeden; door deze dingen heeft de mensch vergemeenschaping met de wereldlijke en de lichamelijke dingen; zij die alleen in dit natuurlijke zijn, worden zinlijke menschen genoemd, want zij gaan met hun denken nauwelijks daarbuiten; het inwendige van het natuurlijke echter wordt samengesteld door de dingen die analytisch en analogisch daaruit worden geconcludeerd, maar nochtans trekt het zijn dingen uit de zinlijke dingen en leidt ze daarvan af; zoo heeft het natuurlijke door de zinlijke dingen gemeenschap met de wereldlijke en de lichamelijke dingen, en door de analogische en de analytische dingen met het redelijke, aldus met de dingen die van de geestelijke wereld zijn; zoodanig is het natuurlijke. Er bestaat eveneens een bemiddelende, hetwelk gemeenschap heeft met het eerre en het andere, namelijk met het uitwendige en met het inwendige, aldus door het uitwendige met de dingen die in de natuurlijke wereld zijn, en door het inwendige met de dingen die in de geestelijke wereld zijn; het is dit natuurlijke hetwelk Jakob in het bijzonder uitbeeldt, en het is het inwendig natuurlijke hetwelk Israël uitbeeldt. Met het redelijke is het eender gesteld, namelijk dat er een uitwendige en een inwendige is, en eveneens een middelste; maar hierover moet, vanuit des Heeren Goddelijke Voorzienigheid, gesproken worden daar waar over Jozef wordt gehandeld, omdat Jozef het uitwendige van het redelijke uitbeeldt. Wat echter het hemelsch-geestelijke is, werd eerder Benige malen gezegd, namelijk

dat het hemelsche dat is wat van het goede is, en het geestelijke dat wat van het ware is; aldus is het hemelsch-geestelijke dat wat van het goede is uit het ware. Omdat nu de Kerk des Heeren uitwendig en inwendig is, en door Jakobs nakomelingen de inwendige dingen der Kerk door uitwendige dingen moesten worden uitgebeeld, kon Jakob derhalve niet langer Jakob worden genoemd, maar Israël; men zie hetgeen hierover eerder in n. 4286, 4292 is aangevoerd. Bovendien moet men weten dat zoowel het redelijke als het natuurlijke hemelsch en geestelijk wordt geheeten, hemelsch wanneer zij het goede opnemen, en geestelijk wanneer zij het ware opnemen uit den Heer, want het goede dat uit den Heer in den Hemel invloeit, wordt het hemelsche genoemd, en het ware wordt het geestelijke genoemd. Dat Jakob Israël werd geheeten, beteekent in den hoogsten zin dat de Heer, tot de innerlijke dingen voortgeschreden zijnde, het Natuurlijke in Zich Goddelijk heeft gemaakt, zoowel ten aanzien van het uitwendige als ten aanzien van het inwendige ervan; want hetgeen wordt uitgebeeld, heeft in den hoogsten zin betrekking op Hem.

4571. En God wille tot hem; dat dit de doorvatting uit het Goddelijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde doorvatten, waarover n. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3395, 3509; dat het uit het Goddelijke was, wordt daarmede aangeduid dat God zeide; in den Heer immers was uit de ontvangenis het Goddelijke; dat was Zijn *Zijn*, want Hij was uit Jehovah ontvangen; vandaar was Zijn doorvatting uit het Goddelijke, maar volgens den staat der opneming door het Menschelijke, omdat Hij het Menschelijke in Zich geleidelijk Goddelijk maakte; daaruit blijkt dat, omdat het Goddelijke of God in Hem was, met God zeide tot hem de doorvatting uit het Goddelijke wordt aangeduid.

4572. Ik ben God Schaddai; dat dit den verleden staat der verzoeking beteekent, en nu de Goddelijke vertroosting, staat vast uit de beteekenis van God Schaddai, zijnde de verzoeking en daarna de vertroosting; Jehovah immers, of de Heer, werd door de Ouden God Schaddai geheeten met betrekking tot de verzoeken en tot de vertroosting daarna; men zie n. 1992, 3667; vandaar komt het dat God Schaddai den verleden staat der verzoeking beteekent, en nu de Goddelijke vertroosting; dat het de verleden staat is, komt omdat door Jakob te voren, vooral toen hij met den Engel worstelde, hfdst. xxxii: 25 tot het einde, en toen hij Ezau ontmoette, hfdst. xxxiii, de verzoeken werden uitgebeeld; dat er nu de vertroosting is, komt omdat door die verzoeken de verbinding van het goede en het ware in het natuurlijke is geschied; de

verbinding zelf maakt de vertroosting, omdat de verbinding het einde der verzoeken is; een ieder immers heeft wanneer hij aan het einde komt, volgens de harde dingen die hij ondertussohen heeft geleden, vertroosting. In het algemeen moet men weten dat alle verbinding van het goede met het ware geschiedt door de verzoeken; de oorzaak hiervan is deze dat de booze en de valsche dingen zich verzetten en als het ware rebelleeren, en op alle manieren trachten de verbinding van het goede met het ware, en van het ware met het goede, te verhinderen; die strijd vindt plaats tusschen de geesten die bij den mensch zijn, namelijk tusschen de geesten die in de booze en, de valsche dingen zijn, en de geesten die in de goede en de ware dingen zijn; dit wordt bij den mensch gevoeld als verzoeking, zooals in hemzelf; wanneer dus de geesten die in de booze en de valsche dingen zijn, worden overwonnen door de geesten die in de goede en de ware dingen zijn, en genen tot terugtrekken worden gedwongen, zoo gewordt dezen vreugde door den Hemel uit den Heer; deze vreugde wordt ook door den mensch gevoeld, als vertroosting, als in hemzelf. Maar de vreugde en de vertroosting is niet vanwege de overwinning, maar vanwege de verbinding van het goede en het ware; elke, verbinding van het goede en het ware immers heeft de vreugde in zich, want die verbinding is het hemelsch huwelijk, waarin het Goddelijke is.

4573. Wees vruchtbaar en vermenigvuldig; dat dit het Goddelijk Goede en daaruit het Goddelijk Ware beteekent, staat daaruit vast dat vruchtbaar zijn wordt gezegd met betrekking tot het goede, en vermenigvuldigd worden met betrekking tot het ware, n. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847.

4574. Een natie en een verzameling van natiën zal uit u zijn; dat dit het goede en de Goddelijke vormen van het goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van de natie, zijnde het goede der Kerk, waarover n. 1259, 1260, 1362, 1416, 1849; en uit de beteekenis van een verzameling van natiën, zijnde de ware dingen die vanuit het goede zijn, of, wat hetzelfde is, de vormen van het goede; en in den hoogsten zin, waarin over den Heer wordt gehandeld, de Goddelijke ware dingen die vanuit het Goddelijk Goede zijn, of de Goddelijke vormen van het goede. Wat de vormen van het goede zijn, moet eerst worden gezegd, en daarna dat de verzameling van natiën dezelve beteekenen; de ware dingen die vanuit het goede zijn, worden de vormen van het goede geheeten, omdat zij niets anders zijn dan de goede dingen gevormd; wie de ware dingen anders opvat, en te meer wie ze van het goede scheidt, weet niet wat de ware dingen zijn; weliswaar verschijnen de ware dingen alsof zij van het goede gescheiden waren, aldus zooals een vorm op zichzelf, maar slechts voor hen die niet in het goede zijn, of voor hen die anders denken en spreken dan zij willen en

vandaar handelen; de mensch immers is aldus geschapen dat het verstand en de wil één gemoed uitmaken, en zij maken dan één gemoed uit wanneer het verstand één handelt met den wil, dat is, wanneer de mensch denkt en spreekt zooals hij wil en vandaar handelt; dan zijn ook zijn verstandelijke dingen de vormen van zijn wil; het zijn de verstandelijke dingen welke de ware dingen worden geheeten, want de ware dingen zijn eigenlijk van het verstand; van den wil echter zijn de dingen die de goede dingen worden genoemd, want de goede dingen zijn eigenlijk van den wil; daaruit volgt dat het verstandelijke in zich beschouwd niets anders is dan het willijke gevormd. Maar omdat het woord vorm een smaak van menschelijke wijsbegeerte heeft, zal het door een voorbeeld worden toegelicht; daaruit zal blijken dat de ware dingen de vormen van het goede zijn. In het burgerlijk en het zedelijk leven bestaat het eerzame en het betamelijke; het eerzame is vanuit het hart iemand anders goed willen in de dingen die van het burgerlijk leven zijn; het betamelijke echter bestaat daarin hetzelfde te betuigen door woord en gebaren; aldus is het betamelijke in zich beschouwd niets anders dan de vorm van het eerzame, daarvandaan immers is de oorsprong van het betamelijke; wanneer dan ook het eerzame zich openbaart door het betamelijke, of op betamelijke wijze door woord en gebaren, dan verschijnt het eerzame in de afzonderlijke dingen van het betamelijke, en wel dermate dat al wat door woorden uitgesproken en door gebaren getoond wordt, eerzaam verschijnt; het is een vorm of een beeld door hetwelk het eerzame opblinkt; aldus maken zij één, zooals het wezen en zijn vorm, of zooals het wezenlijke en het formeele. Doch indien iemand het eerzame van het betamelijke scheidt, dat is, indien iemand den genoot boos wil en toch goed spreekt, en zich tegenover hem wel gedraagt, zoo is er niets eerzaams meer in zijn woorden en gebaren, hoezeer hij zich ook moeite geeft door het betamelijke een vorm als van het eerzame aan te brengen, maar het is het oneerzame; en wie doorzicht heeft, noemt het ook het oneerzame, omdat het het geveinsde, of het bedriegelijke, of het arglistige is. Uit deze dingen kan vaststaan hoe het gesteld is met de ware en de goede dingen; de ware dingen immers in het geestelijk leven gedragen zich zooals het betamelijke in het burgerlijk leven; daaruit blijkt hoedanig de ware dingen zijn wanneer zij de vormen van het goede zijn, en hoedanig zij zijn wanneer zij van het goede zijn gescheiden; wanneer zij immers niet uit het goede zijn, zoo zijn zij uit een zeker booze, en zijn zij de vormen ervan, hoezeer zij zich ook als de vormen van het goede voordoen. Dat de verzameling van natiën de vormen van het goede zijn, kan vaststaan uit de beteekenis van de natiën, zijnde de goede dingen, waarover vlak boven; vandaar is de verzameling of de vergadering

ervan de bijeenbrenging ervan, welke niets anders is dan de vorm, en dat deze het ware is, is getoond; en omdat het de ware dingen zijn die worden aangeduid, en met de natie het goede wordt aangeduid, wordt er derhalve niet slechts gezegd dat een natie uit hem zal zijn, maar ook een verzameling van natiën; anders zou het eene reeds genoeg zijn geweest; bovendien wordt in het Woord verzameling, vergadering, en menigte gezegd met betrekking tot de ware dingen; dat menigte of vermenigvuldigd worden daarop betrekking heeft, zie men in n. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847.

4575. En koningen zullen uit uw lendenen uitgaan; dat dit de ware dingen vanuit het Goddelijk huwelijk beteekent, staat vast uit de beteekenis van de koningen, zijnde de ware dingen, waarover n. 1672, 1728, 2015, 2069, 3009, 3670; en uit de beteekenis van de lendenen, zijnde de dingen die der echtelijke liefde zijn, waarover n. 3021, 4277, 4280; bijgevolg die van het hemelsch huwelijk zijn, in den hoogsten zin van het Goddelijk huwelijk. De ware dingen vanuit het Goddelijk huwelijk zijn die welke voortgaan vanuit het Goddelijk Menschelijke des Heeren, en de heilige dingen worden genoemd; het Goddelijk Menschelijke des Heeren immers is het Goddelijk huwelijk zelf; de dingen die vanuit hetzelfde voortgaan, zijn heilig, en deze worden de hemelsche en de geestelijke dingen genoemd, en zij maken het hemelsch huwelijk, zijnde het ware verbonden met het goede, en het goede verbonden met het ware; in den Hemel is dit huwelijk, en in een ieder die in den Hemel is, ook in een ieder die in de Kerk is, indien hij die in de Kerk is, in het goede en tevens in het ware is.

4576. En het land dat Ik aan Abraham en Jischak heb gegeven, zal Ik u geven; dat dit beteekent het Goddelijk Goede toegeëigend, staat vast uit de beteekenis van het land, zijnde het goede; het land Kanaän immers, hetwelk hier onder het land wordt verstaan, is in den inwendigen zin het Rijk des Heeren, en vandaar de Kerk, welke is het Rijk des Heeren op de aarde, n. 1607, 3481, 3705, 4447, 4517; en omdat het deze is, is het het goede, want dit is het wezenlijke zelf van het Rijk des Heeren en van de Kerk; in den hoogsten zin echter is het land Kanaän het Goddelijk Goede des Heeren, want het goede dat in het Rijk des Heeren in de Hemelen en op de aarde is, is uit den Heer; uit de uitbeelding van Abraham en Jischak, zijnde het Goddelijke des Heeren, Abraham het Goddelijke zelf, en Jischak het Goddelijk Menschelijke, in het bijzonder het Goddelijk Redelijke des Heeren; aangaande Abraham zie men n. 1989, 2011, 3245, 3251, 3439, 3703, 4206, 4207; aangaande Jischak n. 1893, 2066, 2072, 2083, 2630, 2774, 3012, 3194, 3210, 4180; en uit de beteekenis van aan u dat, of het land, geven, zijnde toeëigenen aan het natuurlijke; door

Jakob immers, die hier *aan u* is, wordt het Goddelijk Natuurlijke des Heeren uitgebeeld, zooals meermalen is getoond. Uit deze dingen blijkt dat met, het land dat Ik aan Abraham en Jischak heb gegeven, dat zal Ik u geven, wordt aangeduid het Goddelijk Goede toegeëigend.

4577. En aan uw zaad na u zal Ik het land geven; dat dit beteekent het Goddelijk Ware toegeëigend, staat vast uit de beteekenis van het zaad, zijnde het ware des geloofs, waarover n. 1025, 1447, 1610, 1940; in den hoogsten zin echter het Goddelijk Ware, n. 3038; en uit de beteekenis van het land geven, zijnde het goede toeëigenen, waarover vlak boven n. 4576; aldus wordt met aan uw zaad het land geven in den hoogsten zin aangeduid, aan het Goddelijk Ware het Goddelijk Goede toeëigenen; dat het echter is het Goddelijk Ware toegeëigend, komt omdat de Heer ten aanzien van Zijn Menschelijke voordat Hij verheerlijkt was, het Goddelijk Ware is geweest; vandaar zegt de Heer van Zich dat Hij de Waarheid is, Joh. xiv: 6, en vandaar wordt Hij eveneens het zaad der vrouw genoemd, Gen. iii: 15; maar nadat de Heer ten aanzien van Zijn Menschelijke verheerlijkt was, werd Hij het Goddelijk Goede, en toen ging uit Hem als uit het Goddelijk Goede voort en gaat voort het Goddelijk Ware, hetwelk de geest der waarheid is dien de Heer zou zenden, waarover bij Johannes hfdst. xiv: 16, 17; hfdst. xv: 26, 27; hfdst. xvi: 13, 14, 15; men zie n. 3704; daaruit kan vaststaan dat met uw zaad na u in den hoogsten zin wordt aangeduid het Goddelijk Ware aan Hem toegeëigend, en eveneens dat het Goddelijk Ware voortgaat uit het Goddelijk Goede hetwelk Hijzelf is, en aan diegenen wordt toegeëigend die in het goede en daaruit in het ware zijn.

4578. En God voer op van boven hem in de plaats waar Hij met hem had gesproken; dat dit het Goddelijke in dien staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van het opvaren van God van boven hem, zijnde het Goddelijke; opvaren immers sluit de verheffing tot de innerlijke dingen in, en wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, die hier God is, de verheffing tot het Goddelijke, n. 4539; en uit de beteekenis van de plaats waar Hij met hem had gesproken, zijnde die staat; dat de plaats de staat is, zie men in n. 2625, 2837, 3356, 3387, 4321; vandaar is de plaats waar Hij met hem had gesproken, de staat waarin Hij was geweest.

4579. *Vers 14, 15. En Jakob stelde een opgericht teeken op in de plaats waar Hij met hem had gesproken, een opgericht teeken van steen, en hij plengde daarover een drankoffer, en hij goot olie daarover. En Jakob noemde den naam der plaats waar God met hem had gesproken, Bethel.* Jakob stelde een opgericht teeken op in de plaats waar Hij met hem had gesproken, een opgericht teeken van steen. beteekent het heilige van het ware in dien Goddelijken staat; en hij plengde

daarover een drankoffer, beteekent het Goddelijk Goede van het ware; en hij goot olie daarover, beteekent het Goddelijk Goede der liefde; en Jakob noemde den naam der plaats waar God met hem had gesproken, Bethel, beteekent het Goddelijk Natuurlijke en den staat ervan.

4580. Jakob stelde een opgericht teeken op in de plaats waar Hij met hem had gesproken, een opgericht teeken van steen; dat dit het heilige van het ware in dien Goddelijken staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van het opgerichte teeken, zijnde het heilige van het ware, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van in de plaats waar Hij met hem had gesproken, zijnde in dien staat, waarover vlak boven n. 4578. Eerst moet gesproken worden over den oorsprong daarvan dat opgerichte teekenen werden opgesteld en men een drankoffer daarover plengde, en olie daarover goot; de opgerichte teekenen die in de oude tijden werden opgesteld, waren of tot een teeken, of tot een getuige, of tot een eeredienst; die welke tot den eeredienst waren, werden gezalfd, en dan waren zij heilig, en daar hielden zij eveneens hun eeredienst, aldus in de tempels, in de bosschen, in de wouden onder de boomen, en elders; dit ritueel ontleende zijn uitbeeldende daaraan dat in de oudste tijden steenen werden opgesteld aan de grenzen tusschen de familiën der natiën, opdat zij die niet zouden overschrijden om hun kwaad te doen, zooals er eveneens door Laban en Jakob werden opgesteld, Gen. hfdst. xxxi: 52, opdat zij die niet zouden overschrijden om kwaad te doen; dit was bij hen het recht der natiën. En omdat de steenen daar aan de grenzen waren, dachten de Oudsten, die in de afzonderlijke dingen welke op den aardbodem zijn, een overeenstemmend geestelijke en hemelsche zagen, wanneer zij deze steenen als grenzen zagen, over de ware dingen die de laatsten der orde zijn; hun nakomelingen echter, die in de objecten minder het geestelijke en het hemelsche, en meer het wereldlijke beschouwden, vingen aan slechts uit vereering van oudsher heilig over die dingen te denken; en ten slotte begonnen de nakomelingen der Oudsten die vlak voor den vloed leefden, en in de aardsche en de wereldlijke dingen als objecten niet meer eenig geestelijke en hemelsche zagen, die steenen te heiligen, door drankoffers daarover te storten en ze met olie te zalven; en toen werden zij opgerichte teekenen genoemd, en tot den eeredienst gebruikt; dit bleef in stand na den vloed in de Oude Kerk, welke uitbeeldend was, maar met dit verschil dat de opgerichte teekenen hun als middelen van dienst waren om tot den inwendigen eeredienst te geraken; de kleine kinderen en de knapen immers werden door de ouders daarin onderricht wat zij uitbeeldden, en zoo werden zij daartoe gebracht de heilige dingen te weten en aangedaan te worden door de dingen die zij uitbeeldden; vandaar komt het dat de

opgerichte teekenen bij de Ouden in de tempels, de bosschen, en de wouden, en op de heuvelen en de bergen, tot den eeredienst strekten; doch toen het inwendige van den eeredienst met de Oude Kerk geheel en al te gronde ging, en zij aanvingen de uitwendige dingen voor heilig en Goddelijk te houden, en ze zoo afgodisch te vereeren, stelden zij opgerichte teekenen op voor de afzonderlijke goden; en omdat het nageslacht van Jakob ten zeerste tot afgodische dingen overhelde, werd het hun verboden opgerichte teekenen op te stellen, alsmede bosschen te hebben, en zelfs eenigen eeredienst op bergen en hellingen, maar zij moesten zich op de eene plaats vergaderen waar de ark, en daarna waar de tempel was, aldus te Jeruzalem; anders zou elke familie haar uitwendige dingen en afgoden hebben gehad, welke zij zou hebben vereerd, en zoo zou het uitbeeldende van de Kerk niet bij die natie hebben kunnen worden ingesteld; men zie hetgeen eerder, in n. 3727, aangaande de opgerichte teekenen is getoond. Uit deze dingen kan vaststaan vanwaar de opgerichte teekenen zijn en wat zij beteekenden; en dat het, toen zij tot den eeredienst werden gebruikt, het heilig ware was dat daardoor werd uitgebeeld; derhalve wordt er eveneens gezegd dat het een opgericht teeken van steen was, want de steen beteekent het ware in het laatste der orde, n. 1298, 3720, 3769, 3771, 3773, 3789, 3798. Bovendien moet men weten dat vooral met betrekking tot het Goddelijk Ware van Heilig wordt gesproken, want het Goddelijke is in den Heer, en het Goddelijk Ware gaat uit dat voort, n. 3704, 4577, en wordt het Heilige genoemd.

4581. En hij plengde daarover een drankoffer; dat dit het Goddelijk Goede van het ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van het drankoffer, zijnde het Goddelijk Goede van het ware, waarover aanstonds; eerst immers moet worden gezegd wat het goede van het ware is; het goede van het ware is dat wat elders het goede des geloofs werd geheeten, en het is de liefde jegens den naaste, of de naastenliefde. Er zijn twee universeele geslachten van het goede, het eene hetwelk het goede des geloofs wordt geheeten, het andere hetwelk het goede der liefde wordt genoemd. Het is het goede des geloofs hetwelk wordt aangeduid met het drankoffer, en het goede der liefde hetwelk met de olie wordt aangeduid. Zij die door den Heer tot het goede worden voortgeleid langs den inwendigen weg, zijn in het goede der liefde; doch zij die langs den uitwendigen weg worden voortgeleid, zijn in het goede des geloofs; de menschen der hemelsche Kerk zijn, eender als de Engelen van den binnensten of den derden Hemel, in het goede der liefde, maar de menschen der geestelijke Kerk zijn, eender als de Engelen van den middelsten of den tweeden Hemel, in het goede des geloofs; vandaar komt het dat het eerstgenoemde goede het

hemelsch goede wordt geheeten, het laatstgenoemde echter het geestelijk goede; het verschil is dat hetwelk er is tusschen goed willen vanuit goed willen, en tusschen goed willen vanuit goed verstaan; het is dus het laatstgenoemde, namelijk het geestelijk goede of het goede des geloofs, of het goede van het ware, hetwelk met het drankoffer wordt aangeduid; het eerstgenoemde echter, namelijk het hemelsch goede of het goede der liefde, is datgene wat in den inwendigen zin onder de olie wordt verstaan. Dat zulke dingen met de olie en het drankoffer zijn aangeduid, kan men weliswaar niet dan vanuit den inwendigen zin zien, maar nochtans kan een ieder zien dat daarmede heilige dingen werden uitgebeeld, want wat zou, indien daarmede niet heilige dingen werden uitgebeeld, een drankoffer plengen en olie gieten over een opgericht teeken van steen anders zijn dan een zeker afgodisch gespeel. Eender zou het gesteld zijn bij de verheffing van iemand tot koning, indien het niet heilige dingen beteekende en insloot, namelijk een kroon op zijn hoofd zetten, hem met olie uit een hoorn op het voorhoofd en op de handgewrichten zalven, een sceppter in zijn hand geven, en bovendien een zwaard en sleutels, hem met een purpermantel omgeven, en dan nederzitten op een zilveren zetel, en daarna te paard rijden in koninklijk ornaat, en eveneens aan tafel daarna bediend worden door de rijks grooten, behalve verscheidene dingen meer; indien deze dingen niet heilige dingen uitbeeldden, en door de overeenstemming met de dingen die des Hemels en vandaar der Kerk zijn, heilig waren, zoo zouden het niets anders dan spelen zijn zoodanig als van kleine kinderen, maar in een grooteren vorm, of zooals tooneelspelen; maar nochtans ontleenden al die ritueele dingen hun oorsprong aan de oudste tijden, toen de ritueele dingen heilig waren ter oorzake hiervan dat zij heilige dingen uitbeeldden, en overeenstemden met de heilige dingen die in den Hemel en vandaar in de Kerk zijn; heden ten dage worden zij eveneens voor heilig gehouden, niet ter oorzake hiervan dat men weet wat zij uitbeelden of waarmede zij overeenstemmen, maar door een uitlegging ervan zooals van zinnebeelden die in gebruik zijn; indien men echter wist wat de kroon, de olie, de hoorn, de sceppter, het zwaard, de sleutels, het rijden op een wit paard, het eten terwijl de rijks grooten bedienen, beteekenen, of met welk heilige zij overeenstemmen, zoo zou men veel heiliger daarover denken; maar men weet dit niet, en, wat wonderbaarlijk is, men wil dit niet weten; zoozeer zijn de uitbeeldende en de aanduidende dingen die in zulke dingen en die overal in het Woord gelegen zijn, heden ten dage in de gemoederen verdelgd. Dat het drankoffer het goede van het ware of het geestelijk goede beteekent, kan vaststaan uit de slachtoffers waarbij zij werden aangewend; de slachtoffers

werden of met grootvee of met kleinvee gebracht, en zij waren de uitbeeldende dingen van den inwendigen eeredienst des Heeren, n. 922, 923, 1823, 2180, 2805, 2807, 2830, 3519; daaraan werden het spijsoffer en het drankoffer toegevoegd; het spijsoffer, hetwelk bestond uit meelbloem met olie gemengd, beteekende het hemelsch goede, of, wat hetzelfde is, het goede der liefde, de olie de liefde tot den Heer, en de meelbloem de naastenliefde jegens den naaste; het drankoffer, hetwelk uit wijn bestond, beteekende echter het geestelijk goede, of, wat hetzelfde is, het goede des geloofs; dus het eene en het andere, namelijk het spijsoffer en het drankoffer, hetzelfde als het brood en de wijn in het Heilig Avondmaal. Dat zij werden toegevoegd aan de brandoffers en de slachtoffers, staat vast bij Mozes: “Maken zult gij twee lammeren, zonen van het jaar, des daags geduriglijk, het eene lam zult gij des morgens maken, en het andere lam zult gij maken tusschen de avonden; en *een tiende van meelbloem gemengd met gestooten olie*, het vierde van een hin, en een *drankoffer van het vierde van een hin wijn* voor het eerste lam; aldus eveneens voor het andere lam”, Exod. xxix: 38, 39, 40, 41. Bij denzelfde: “Gij zult op den dag als gij de garf zult wiegelen der eerstelingen van den oogst, maken een volkomen lam, den zoon van zijn jaar, Jehovah ten brandoffer, *welks spijsoffer twee tienden meelbloem met olie gemengd*, en *zijn drankoffer* wijn, het vierde van een hin”, Levit. xxiii: 12, 13, 18. Bij denzelfde: “Op den dag als de dagen van het nazireerschap zullen vervuld zijn, zal hij Jehovah zijn gave offeren, slachtoffers, alsmede een korf van ongezuurde dingen uit meelbloem, koeken gemengd met olie, en vladen van ongezuurde dingen gezalfd met olie, met *hun spijsoffer*, en *hun drankoffer*”, Num. vi: 13, 14, 15, 17. Bij denzelfde: “Boven het brandoffer zullen zij maken een *spijsoffer uit een tiende meelbloem gemengd met het vierde van een hin van olie; wijn ten drankoffer*, het vierde van een hin; anders op het brandoffer van een ram, en anders op dat van een os”, Num. xv: 3, 4, 5, 11. Bij denzelfde: “Tot het gedurig brandoffer zult gij een *drankoffer* maken, het vierde van een hin, voor een lam; *in het heilige pleng het drankoffer van wijn voor Jehovah*”, Num. xxviii: 6, 7. Verder aangaande de *spijsoffers* en de *drankoffers* bij de slachtoffers van verschillend geslacht, Num. xxviii: 7 tot einde; hfdst. xxix: 1 tot einde. Dat het spijsoffer en het drankoffer die dingen beteekenden, kan ook hieruit vaststaan dat de liefde en het geloof het al van den eeredienst maken; en dat het brood, hetwelk daar de meelbloem is gemengd met olie, en de wijn, de liefde en het geloof beteekenen, aldus het al van den eeredienst in het Heilig Avondmaal, waarover n. 1798, 2165, 2177, 2187, 2343, 2359, 3464, 3735, 3813, 4211, 4217. Toen zij zich echter hadden verwijderd van het echte uitbeeldende van den eeredienst des Heeren, en zich

hadden afgewend tot andere goden, en daaraan drankoffers plengden, werden met de drankoffers de dingen aangeduid die tegenovergesteld zijn aan de naastenliefde en het geloof, namelijk de booze dingen der liefde van de wereld, en de valsche dingen; zooals bij Jesaja: “Gij zijt verhit in de goden onder allen groenenden boom, ook hebt gij denzelven *drankoffer uitgegoten, spijsoffer opgedragen*”, LXII: 5, 6; verhit worden in de goden, staat voor de begeerigheden van het valsche; dat de goden de valsche dingen zijn, n. 4402 einde, 4544; onder allen groenenden boom, staat voor vanuit het geloof van alle valsche dingen, n. 2722, 4552; daaraan drankoffer uitstorten en spijsoffer opdragen, voor den eeredienst ervan. Bij denzelfde: “Gij die Jehovah verlaat, die den berg Mijner heiligheid vergeet, die Gad een tafel aanricht, en vult voor Meni een *drankoffer*”, LXV: 11. Bij Jeremia: “De zonen verzamelen hout, en de vaders steken het vuur aan, en de vrouwen kneden het deeg, om koeken te maken voor de koningin der hemelen, en om *anderen goden drankoffer te plengen*”, VII: 18. Bij denzelfde: “Al doende zullen wij doen alle woord dat uit onzen mond is uitgegaan, door te rooken aan de koningin der hemelen, en *aan haar te plengen drankoffers*, gelijk als wij hebben gedaan, wij en onze vaderen, en onze vorsten in de steden van Jehudah, en in de straten van Jeruzalem”, XLIV: 17, 18, 19; de koningin der hemelen staat voor alle valsche dingen; het leger der hemelen immers in den echten zin zijn de ware dingen, in den tegenovergestellten zin echter de valsche dingen; eender de koning en de koningin; aldus staat de koningin voor alle; haar drankoffers plengen is ze vereeren. Bij denzelfde: “De Chaldeën zullen de stad verbranden, en de huizen op welker daken zij aan Baäl gerookt, en *aan andere goden drankoffers geplengd hebben*”, XXXII: 29; de Chaldeën staan voor hen die in den eeredienst zijn waarin het valsche is; de stad verbranden, staat voor vernietigen en verwoesten hen die in de leerstellige dingen van het valsche zijn; op de daken der huizen aan Baäl rooken, staat voor den eeredienst van het booze; aan andere goden drankoffers plengen, voor den eeredienst van het valsche. Bij Hoschea: “Zij zullen niet wonen in het land van Jehovah, en Efraïm zal wederkeeren naar Egypte, en zij zullen in Assyrië het onreine eten; *zij zullen Jehovah niet wijn plengen*”, IX: 3, 4; niet wonen in het land van Jehovah, voor niet zijn in het goede der liefde; Efraïm zal wederkeeren naar Egypte, staat daarvoor dat het verstandelijke der Kerk wetenschappelijk en zinlijk worden zal; in Assyrië zullen zij het onreine eten, voor de onreine en de profane dingen vanuit de redekaveling; zij zullen Jehovah niet wijn plengen, voor geen eeredienst vanuit het ware. Bij Mozes: “Men zal zeggen: Waar zijn hun goden, de rots waarop zij betrouwden; die het vet der slachtoffers aten, *den*

wijn van hun drankoffer dronken, dat zij opstaan en hen helpen”, Deut. xxxii: 37, 38; de goden voor de valsche dingen, zooals boven; die het vet der slachtoffers aten, staat daarvoor dat zij het goede van den eeredienst vernietigden; zij dronken den wijn van hun drankoffer, staat daarvoor dat zij het ware van den eeredienst vernietigden. Van drankoffers wordt ook gesproken met betrekking tot het bloed, bij David: “Zij zullen hun smarten vermenigvuldigen; zij hebben zich tot een anderen gehaast; *opdat ik hun drankoffers van bloed niet zal plengen*, en opdat ik hun namen niet op mijn lippen drage”, Psalm xvi: 4, en daarmede worden de ontwijdingen van het ware aangeduid; het bloed immers is in dien zin het der naastenliefde aangedane geweld, n. 374, 1005, en de ontwijding, n. 1003.

4582. En hij goot olie daarover; dat dit het Goddelijk Goede der liefde beteekent, staat vast uit de beteekenis van de olie, zijnde het Goddelijk Goede der liefde, waarover n. 886, 3728. Met het opstellen van een opgericht teeken van steen, een drankoffer daarover plengen, en olie daarover gieten, wordt in den inwendigen zin de voortgang beschreven van de voortschrijding uit het ware dat in het laatste is, tot het innerlijk ware en goede, en ten slotte tot het goede der liefde; het opgericht teeken van steen immers is het ware in het laatste der orde, n. 4580; het drankoffer is het innerlijk ware en goede, n. 4581; de olie echter het goede der liefde; zoodanig was ook de voortgang van de voortschrijding voor den Heer toen Hij Zijn Menschelijke Goddelijk maakte; en zoodanig is hij ook voor den mensch wanneer de Heer hem door de wederverwekking hemelsch maakt.

4583. En Jakob noemde den naam der plaats waar God met hem had gesproken, Bethel; dat dit het Goddelijk Natuurlijke beteekent en den staat ervan, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 2009, 2724, 3006, 3421; en uit de beteekenis van Bethel, zijnde het Goddelijk Natuurlijke, waarover n. 4559, 4560; dat het de staat ervan is, wordt aangeduid met de plaats waar God met hem had gesproken, zooals boven n. 4578.

4584. Vers 16, 17, 18, 19, 20. *En zij reisden van Bethel, en er was nog een streek lands om tot Efrath te komen; en Rachel baarde, en zij leed harde dingen in haar baren. En het geschiedde, als zij harde dingen leed in haar baren, en de vroedvrouw zeide tot haar: Vrees niet, omdat ook deze voor u een zoon is. En het geschiedde, als haar ziel uitging dat zij sterven zou, en zij noemde zijn naam Benoni; en zijn vader noemde hem Benjamin. En Rachel stierf, en zij werd begraven in den weg naar Efrath, dit is Bethlechem. En Jakob stelde een opgericht teeken op over haar graf; dit is het opgericht teeken van Rachels graf*

tot heden toe. Zij reisden van Bethel, en er was nog een streek lands om te komen tot Efrath, beteekent dat het nu het geestelijke van het hemelsche is; Jozef is het hemelsche van het geestelijke; en Rachel baarde, en zij leed harde dingen in haar baren, beteekent de verzoeken van het innerlijk ware; en het geschiedde als zij harde dingen leed in haar baren, beteekent na de verzoeken; en de vroedvrouw zeide tot haar: Vrees niet, beteekent de doorvatting vanuit het natuurlijke; omdat ook deze voor u een zoon is, beteekent het geestelijk ware; en het geschiedde, als haar ziel uitging dat zij sterven zou, beteekent den staat der verzoeken; en zij noemde zijn naam Benoni, beteekent het hoedanige van dien staat; en zijn vader noemde hem Benjamin, beteekent hoedanig het geestelijke van het hemelsche is; en Rachel stierf, en zij werd begraven in den weg naar Efrath, beteekent het einde van de vorige aandoening van het innerlijk ware; dit is Bethlechem, beteekent in de plaats ervan de wederopstanding van het nieuwe geestelijke van het hemelsche; en Jakob stelde een opgericht teeken op over haar graf, beteekent het heilige van het geestelijk ware, hetwelk daar zou wederopstaan; dit is het opgericht teeken van Rachels graf tot heden toe, beteekent den staat van het heilige voor altijd.

4585. Zij reisden van Bethel, en er was nog een streek lands om te komen tot Efrath; dat dit beteekent dat het nu het geestelijke van het hemelsche is, staat vast uit de beteekenis van reizen van Bethel, zijnde het voortgezette van de voortschrijding van het Goddelijke uit het Goddelijk Natuurlijke; dat reizen het voortgezette is, zie men in n. 4554; hier in den hoogsten zin het voortgezette van de voortschrijding van het Goddelijke; en dat Bethel het Goddelijk Natuurlijke is, zie men in n. 4559, 4560; uit de beteekenis van een streek lands om te komen, zijnde het bemiddelende, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van Efrath, zijnde het geestelijke van het hemelsche in den vorigen staat, waarover hieronder waar sprake is van Bethlechem, zijnde het geestelijke van het hemelsche in den nieuwen staat; vandaar wordt er gezegd Efrath, dit is Bethlechem, volgend vers 19. In deze verzen wordt gehandeld over de voortschrijding van het Goddelijke des Heeren naar de innerlijke dingen; de Heer immers schreed, toen Hij Zijn Menschelijke Goddelijk maakte, in een eendere orde voort als waarin Hij den mensch door de wederverwekking nieuw maakt, namelijk uit het uitwendige tot de innerlijke dingen, aldus uit het ware dat in het laatste der orde is, tot het goede dat innerlijk is en het geestelijk goede wordt genoemd, en van daar tot het hemelsch goede; maar deze dingen kunnen niet in het verstand van iemand vallen tenzij men weet wat de uitwendige mensch en de inwendige mensch is,

en dat gene van deze is onderscheiden, hoewel zij, wanneer de mensch in het lichaam leeft, als één verschijnen; voorts tenzij men weet dat het natuurlijke den uitwendigen mensch uitmaakt, en het redelijke den inwendigen; en bovendien tenzij men weet wat het geestelijke en wat het hemelsche is. Deze dingen zijn weliswaar eerder eenige malen ontvouwd; maar nochtans kunnen zij die eerder dienaangaande geen idee hebben gehad, ter oorzaak hiervan dat zij in niet eenig verlangen zijn geweest om de dingen te weten die van het eeuwige leven zijn, ook niet eenige hebben; dezen zeggen: Wat is de inwendige mensch? Kan hij onderscheiden zijn van den uitwendigen? Voorts: Wat is het natuurlijke en het redelijke? Zijn zij niet één? Bovendien: Wat is het geestelijke en het hemelsche? Is het niet een nieuwe onderscheiding? Van het geestelijke hebben wij gehoord; dat het hemelsche iets anders is, hebben wij niet gehoord. Maar nochtans is het hiermede aldus gesteld: zij die zich dienaangaande eerder niet eenige idee hebben verworven, ter oorzaak hiervan dat de zorgen van de wereld en van het lichaam alles van het denken in beslag nemen en alles van het verlangen om iets anders te weten wegnemen, of omdat zij achten dat het genoeg is zooveel van de leerstellige dingen te weten als het gewone volk doet, en dat het van geen belang is daar verder boven uit te denken, want de wereld zien wij, het andere leven zien wij niet, misschien is het er, en misschien niet; laten zij die zoodanig zijn, deze dingen van zich verwijderen, want zij verwerpen ze toch met het hart bij den eersten aanblik. Omdat evenwel de dingen die in den inwendigen zin des Woords zijn bevat, zoodanig zijn, en zij zonder passende termen niet kunnen worden ontvouwd, en er geen passender termen bestaan om de uiterlijke dingen uit te drukken dan door het natuurlijke, en de innerlijke dingen door het redelijke, en de dingen die van het ware zijn door het geestelijke, en de dingen die van het goede zijn door het hemelsche, zoo kan men wel niet anders dan deze woorden in gebruik nemen, want zonder woorden die de zaak zijn aangemeten, kan niets worden beschreven. Opdat dus diegenen die in het verlangen van weten zijn, eenige idee erlangen wat het geestelijke van het hemelsche is, hetwelk Benjamin uitbeeldt, en hetwelk Bethleehem aanduidt, moet het in het kort worden gezegd. In den hoogsten zin is gehandeld over de verheerlijking van het Natuurlijke des Heeren, en in den betrekkelijken zin over de wederverwekking van den mensch ten aanzien van zijn natuurlijke. Dat Jakob den mensch der Kerk ten aanzien van het uitwendige van hem uitbeeldde, en Israël ten aanzien van het inwendige, aldus Jakob ten aanzien van het uiterlijk natuurlijke van hem, en Israël ten aanzien van het innerlijke, n. 4286, is in het voorafgaande getoond; want de geestelijke mensch is vanuit

het natuurlijke, de hemelsche echter vanuit het redelijke; voorts is getoond dat de verheerlijking des Heeren is voortgeschreden uit de uitwendige dingen tot de innerlijke dingen, eender als de wederverwekking van den mensch voortschrijdt; en dat Jakob ter oorzaak van deze uitbeelding Israël werd genoemd; nu wordt echter gehandeld over de verdere voortschrijding naar de innerlijke dingen, namelijk naar het redelijke, want, zooals vlak boven werd gezegd, het redelijke maakt den inwendigen mensch uit; het is het bemiddelende tusschen het inwendige van het natuurlijke en het uitwendige van het redelijke, dat wordt verstaan onder het geestelijke van het hemelsche, hetwelk wordt aangeduid met Efrath en Bethlechem, en wordt uitgebeeld door Benjamin; dit bemiddelende trekt iets uit het inwendige van het natuurlijke, zijnde Israël, en uit het uitwendige van het redelijke, zijnde Jozef; hetgeen immers bemiddelend is, moet iets uit het eene en uit het andere trekken, anders kan het niet als bemiddelende van dienst zijn. Opdat iemand van geestelijk hemelsch wordt, moet hij noodwendig door dit bemiddelende voortsehrijden; het is niet mogelijk zonder een bemiddelende tot de hoogere dingen te klimmen. Hoedanig dus de voortschrijding is door dat bemiddelende, wordt hier in den inwendigen zin daarmede beschreven dat Jakob tot Efrath kwam, en dat daar Rachel Benjamin baarde; daaruit blijkt dat met zij reisden van Bethel, en er was nog een streek lands om te komen tot Efrath, het voortgezette wordt aangeduid van de voortsehrijding van het Goddelijke des Heeren, van het Goddelijk Natuurlijke tot het geestelijke van het hemelsche, hetwelk met Efrath en Bethlechem wordt aangeduid, en door Benjamin wordt uitgebeeld. Het geestelijke van het hemelsche is dat bemiddelende, waarover werd gesproken; het wordt geestelijk geheeten naar den geestelijken mensch, die in zich beschouwd innerlijk natuurlijk is, en het wordt hemelsch geheeten naar den hemelschen mensch, die in zich beschouwd redelijk is; Jozef is de uiterlijk redelijke, en daarom wordt met betrekking tot hem gesproken van het hemelsche van het geestelijke vanuit het redelijke.

4586. En Rachel baarde, en zij leed harde dingen in haar baren; dat dit de verzoeken van het innerlijk ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van baren, zijnde het ontstaan van de geestelijke dingen, welke van het ware zijn, en van de hemelsche dingen, welke van het goede zijn; in den inwendigen zin immers wordt onder baren niets anders verstaan dan de dingen die der geestelijke baring zijn; men zie n. 1145, 1255, 2584, 3860, 3868, 3905, 3915, 3919, 4070; uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; en uit de beteekenis van

harde dingen lijden, zijnde verzoeking en ondergaan; wanneer immers met betrekking tot de ware en de goede dingen of met betrekking tot de geestelijke en de hemelsche dingen, wordt gesproken van harde dingen lijden, zoo is het niet iets anders; want niemand kan tot die dingen komen dan alleen door verzoeking; dan immers strijden de innerlijke goede en ware dingen met de booze en de valsche dingen die vanuit het erfelijke en het daadwerkelijke zijn; dan toch wordt de mensch door den Heer gehouden in de goede en de ware dingen uit het innerlijke; en de booze en de valsche dingen die losbreken vanuit het erfelijke, die aanwezig zijn vanuit het daadwerkelijken, vallen aan, dat is, de geesten en de geniën die daarin zijn, en bij den mensch; vandaar de verzoeking, waardoor niet slechts de booze en de valsche dingen, wanneer zij worden overwonnen, worden teruggeworpen en verwijderd, maar ook de goede en de ware dingen worden bevestigd; dit is het wat daarmede wordt aangeduid dat Rachel baarde en harde dingen leed in het baren.

4587. En het geschiedde als zij harde dingen leed in haar baren; dat dit beteekent na de verzoeking, staat vast uit hetgeen vlak boven in n. 4586 is gezegd, aldus zonder verdere ontvouwing.

4588. En de vroedvrouw zeide tot haar: Vrees niet; dat dit de doorvatting vanuit het natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde de doorvatting, waarover n. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3395, 3509; en uit de beteekenis van de vroedvrouw, zijnde het natuurlijke; dat de vroedvrouw hier het natuurlijke is, komt omdat wanneer innerlijke verzoeking worden ondergaan, dat is, wanneer de innerlijke mensch verzoeking ondergaat, dan het natuurlijke gelijk als een vroedvrouw is, want indien het natuurlijke niet bijstand verleent, komt nooit eenige baring van het innerlijk ware tot stand; het is immers het natuurlijke hetwelk de innerlijke ware dingen wanneer zij geboren zijn, in zijn schoot opneemt; het geeft hun immers de gelegenheid om naar buiten te kunnen komen. Het is met de dingen die van de geestelijke baring zijn, aldus gesteld dat de opneming in elk geval in het natuurlijke zal zijn; hetgeen de oorzaak is dat wanneer de mensch wordt wederverwekt, eerst het natuurlijke wordt voorbereid om op te nemen, en zoooveel als dit ontvankelijk is geworden, voor zooveel kunnen de innerlijke ware en goede dingen uitkomen en vermenigvuldigd worden; dit is ook de oorzaak dat indien de natuurlijke mensch niet is voorbereid om de ware en de goede dingen des geloofs in het leven van het lichaam op te nemen, hij ze in het andere leven niet kan opnemen, aldus niet kan worden gezaligd; dit is het wat onder dit algemeene gezegde bij het gewone volk wordt verstaan: “Zoals de boom valt, blijft hij

liggen”, of “zoals de mens sterft, aldus wordt hij”; de mensch heeft immers in het andere leven geheel het natuurlijk geheugen of geheel het geheugen van den uitwendigen mensch met zich, maar het is hem daar niet geoorloofd hetzelfde te gebruiken, n. 2469 tot 2494; en daarom is het daar zooals een fundamenteel vlak waarin de innerlijke ware en goede dingen vallen; indien dat vlak niet ontvankelijk is voor de goede en de ware dingen die uit het innerlijke invloeien, zoo worden de innerlijke goede en ware dingen of uitgebluscht, of verdraaid, of verworpen. Uit deze dingen kan vaststaan dat het natuurlijke gelijk als een vroedvrouw is. Dat het natuurlijke insoover het een recipient is wanneer de innerlijke mensch baart, gelijk als een vroedvrouw is, kan eveneens vaststaan uit den inwendigen zin der dingen die worden vermeld aangaande de vroedvrouwen die tegen het verbod van Faraó in de zonen der hebreuwsche vrouwen in het leven hielden, waarover aldus bij Mozes: “De koning van Egypte zeide tot de *vroedvrouwen* der hebreïnnen, en hij zeide: Wanneer gij de hebreïnnen *verlost*, en ziet op de stoelen, indien het een zoon is, zoo zult gij hem dooden, en indien het een dochter is, zoo zal zij in het leven worden gehouden. En de *vroedvrouwen* vreesden God, en zij deden niet gelijk als de koning van Egypte tot haar had gesproken; zij hielden de geborenen in het leven. En de koning van Egypte riep de *vroedvrouwen*, en hij zeide tot haar: Waarom hebt gijlieden dit woord gedaan, en hebt gij de geborenen in het leven gehouden. En de *vroedvrouwen* zeiden tot Faraó: Omdat niet gelijk de egyptische vrouwen zijn de hebreïnnen, want deze zijn levendig; eer de *vroedvrouw* tot haar komt, en zij hebben gebaard. En God deed goed aan de *vroedvrouwen*, en het volk werd vermenigvuldigd, en het werd zeer talrijk. En het geschiedde, omdat de *vroedvrouwen* God vreesden, en Hij maakte haar huizen”, Exod. 1: 15 tot 21; door de dochteren en de zonen die de hebreuwsche vrouwen baarden, worden de goede en de ware dingen der nieuwe Kerk uitgebeeld; door de vroedvrouwen het natuurlijke insoover het de goede en de ware dingen opneemt; door den koning van Egypte het wetenschappelijke in het gemeen, n. 1164, 1165, 1186, hetwelk de ware dingen uitbluscht, hetgeen geschiedt wanneer het wetenschappelijke langs den verkeerden weg binnentreedt in de dingen die des geloofs zijn, door niets te gelooven dan alleen dat wat het zinlijke en het wetenschappelijke dicteert. Dat de vroedvrouwen daar de opnemingen van het ware in het natuurlijke zijn, zal vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, worden bevestigd wanneer de dingen die in dat hoofdstuk zijn, ter ontvouwing aan de beurt komen.

4589. Omdat ook deze voor u een zoon is; dat dit het geestelijk ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van den zoon, zijnde het ware, waarover n. 489,

491, 533, 1147, 2623, 3373; hier het geestelijk ware, omdat het Benjamin is die hier de zoon is, door wien het geestelijke van het hemelsche wordt uitgebeeld. **4590.** En het geschiedde, als haar ziel uitging dat zij sterven zou; dat dit den staat der verzoeken beteekent, staat vast uit de beteekenis van de ziel uitgaan en sterven, zijnde het laatste der verzoeking, hetwelk er is wanneer de oude mensch sterft en de nieuwe het leven ontvangt; dat dit de beteekenis is, blijkt uit hetgeen voorafgaat, dat zij leed harde dingen in het baren de verzoeking van het innerlijk ware is, n. 4586, 4587; en uit hetgeen volgt tot vers 19, namelijk dat Rachel stierf.

4591. En zij noemde zijn naam Benoni; dat dit het hoedanige van dien staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover meermalen eerder; de staat die hier in den inwendigen zin wordt beschreven, is de staat der verzoeken; het is het hoedanige van dezen staat hetwelk door Benoni wordt aangeduid, want Benoni beteekent in de oorspronkelijke taal de zoon van mijn smart of van mijn rouw; dat men oudtijds aan de kleine kinderen namen gaf die aanduidend waren voor den staat, zie men in n. 1946, 2643, 3422, 4298.

4592. En zijn vader noemde hem Benjamin; dat dit beteekent hoedanig het geestelijke van het hemelsche is, staat vast uit de uitbeelding van Benjamin, zijnde het geestelijke van het hemelsche; wat dit is, werd boven in n. 4585 ontvouwd, namelijk dat het het bemiddelende is tusschen het geestelijke en het hemelsche, of tusschen den geestelijken mensch en den hemelsche; Benjamin beteekent in de oorspronkelijke taal de zoon der rechterhand, en met den zoon der rechterhand wordt het geestelijk ware aangeduid dat uit het hemelsch goede is, en vandaar de macht; het goede immers heeft de macht door het ware, n. 3563; de zoon is het ware, n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373; en de hand de macht, n. 878, 3091, 3563; vandaar is de rechterhand de hoogste macht. Hieruit blijkt wat zitten aan de rechterhand Gods beteekent, namelijk dat het is de staat der macht vanuit het ware dat uit het goede is, n. 3387; en wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, zoo is het de Almacht, en eveneens het Goddelijk Ware dat voortgaat uit het Goddelijk Goede des Heeren, zooals in Ps. cx: 1; Matth. xxii: 44; hfdst. xxvi: 63, 64; Markus xiv: 61, 62; hfdst. xvi: 19; Lukas xxii: 69; en omdat het de Goddelijke macht is, dat is, de Almacht, wordt daar derhalve gezegd: aan de rechterhand der macht of der kracht Gods. Wat Benjamin in den echten zin beteekent, is vandaar duidelijk, namelijk het geestelijk ware dat is uit het hemelsch goede, zijnde Jozef; derhalve zijn beiden te zamen dat bemiddelende hetwelk er is tusschen den geestelijken mensch en den hemelschen mensch, zooals boven

in n. 4585 werd gezegd; maar dit goede en dit ware zijn onderscheiden van het hemelsche, hetwelk wordt uitgebeeld door Jehudah, en van het geestelijke, hetwelk wordt uitgebeeld door Israël; het eerstgenoemde immers is hooger of innerlijker, en het laatstgenoemde is lager of uiterlijker, want zij zijn, zooals gezegd, het bemiddelende. Maar een idee van dat goede hetwelk door Jozef wordt uitgebeeld, en van dat ware hetwelk door Benjamin wordt uitgebeeld, kan niet iemand hebben dan hij die verlicht is uit het licht des Hemels; de Engelen hebben dienaangaande een heldere idee, omdat de ideeën hunner denking alle zijn uit het licht des Hemels hetwelk uit den Heer is, in welk licht zij eindeloos vele dingen zien en doorvatten welke de mensch nooit kan begrijpen, te minder uitspreken; ter toelichting diene dit: alle menschen, hoe velen het er ook mogen zijn, worden natuurlijk geboren, met de potentie om of hemelsch of geestelijk te kunnen worden; de Heer alleen echter is geestelijk-hemelsch geboren, en wijl aldus, werd Hij in Bethlechem geboren, waar de grens is van het land van Benjamin; met Bethlechem immers wordt het geestelijke van het hemelsche aangeduid, en door Benjamin wordt het geestelijke van het hemelsche uitgebeeld; dat Hij alleen geestelijk-hemelsch is geboren, komt omdat het Goddelijke in Hem was; dit kan nooit begrepen worden door iemand die niet in het licht des Hemels is; hij immers die in het licht der wereld is en de doorvatting vanuit dat heeft, weet nauwelijks wat het ware en wat het goede is, te minder wat is bij graden opklimmen tot de innerlijke dingen van het ware en het goede, aldus hoegenaamd niets aangaande de ontelbare dingen ervan, welke voor de Engelen in een licht zooals dat van den middag openliggen; daaruit blijkt hoedanig de wijsheid der Engelen is in verhouding tot die der menschen. Er zijn zes namen die herhaaldelijk voorkomen in de profetische dingen waar over de Kerk wordt gehandeld, namelijk Jehudah, Jozef, Benjamin, Efraïm, Israël, en Jakob; wie niet weet wat van het goede en van het ware der Kerk onder een ieder in den inwendigen zin wordt verstaan, kan geenszins iets van de Goddelijke verborgenheden des Woords daar weten; evenmin kan hij weten wat van de Kerk er wordt verstaan, indien hij niet weet wat het hemelsche is, hetwelk Jehudah is, wat het hemelsche van het geestelijke, hetwelk Jozef is, wat het geestelijke van het hemelsche, hetwelk Benjamin is, wat het verstandelijke der Kerk, hetwelk Efraïm is, wat het uiwendig geestelijke, hetwelk Israël is, en wat het uitwendig geestelijke, hetwelk Jakob is. Wat in het bijzonder Benjamin aangaat: omdat hij het geestelijke van het hemelsche uitbeeldt, en Jozef het hemelsche van het geestelijke, en zoo de een en de ander tezamen het bemiddelende tusschen den hemelschen en den geestelijken menschen, en omdat zij

vandaar ten nauwste zijn verbonden, wordt derhalve eveneens hun verbinding in de historische dingen aangaande Jozef beschreven door deze dingen: “dat Jozef tot zijn broederen zeide *dat zij den kleinsten broeder zouden brengen*, opdat zij niet zouden sterven”, Gen. XLII: 20. Toen zij terugkwamen met Benjamin, en Jozef “*zijn broeder Benjamin* zag, dat hij zeide: Is dit uw kleinste broeder; en hij zeide: *God zij u goedgunstig, mijn zoon; en Jozef haastte zich, omdat zijn ingewanden bewogen waren jegens zijn broeder, en hij zocht te weenen, en derhalve ging hij in een kamer binnen, en weende daar*”, Gen. XLIII: 29, 30; dat “*hij Benjamins aandeel vermenigvuldigde* boven het aandeel van allen *vijfvoudig*”, Gen. XLIII: 34; nadat hij zich aan zijn broeders bekend had gemaakt, “*dat hij viel aan den hals van Benjamin, zijn broeder, en weende, en Benjamin weende aan zijn hals*”, Gen. XLV: 14; dat “hij allen wisselkiederer gaf, *aan Benjamin echter drie honderden van zilver, en vijf wisselkiederer*”, Gen. XLV: 22. Hieruit blijkt dat Jozef en Benjamin ten nauwste verbonden waren, niet omdat zij uit één moeder waren, maar omdat door hen de geestelijke verbinding wordt uitgebeeld die er is tusschen het goede, hetwelk Jozef is, en het ware, hetwelk Benjamin is; en omdat het eene en het andere het bemiddelende is tusschen den hemelschen en den geestelijken mensch, kon Jozef derhalve niet met zijn broederen, noch met zijn vader worden verbonden, tenzij door Benjamin; zonder een bemiddelende immers is er geen verbinding; dit was de oorzaak dat Jozef zich niet eerder onthulde. Bovendien wordt met Benjamin ook elders in het Woord, vooral in het profetische, het geestelijk ware aangeduid dat der Kerk is, zooals in de profetische uitspraak van Mozes aangaande de zonen van Israël: “*Tot Benjamin zeide hij: De beminde van Jehovah; Hij zal in vertrouwen over hem wonen, hem overdekkende den geheelen dag, en tusschen zijn schouders zal hij wonen*”, Deut. XXXIII: 12; de beminde van Jehovah is het geestelijk ware dat vanuit het hemelsch goede is; van dit goede bij dat ware wordt gezegd in vertrouwen wonen, het overdekken den ganschen dag, alsmede tusschen zijn schouders wonen; de schouders immers zijn in den inwendigen zin het al der macht, n. 1085; en het goede heeft alle macht door het ware, n. 3563. Bij Jeremia: “*Vlucht, gij zonen van Benjamin, uit het midden van Hierosolyma, en door te blazen blaast de bazuin, en verheft over het huis van den wijngaard de profetische uitspraak, omdat het booze uitkijkt uit het noorden, en een groote breuk*”, VI: 1; de zonen van Benjamin staan voor het geestelijk ware vanuit het hemelsche; Hierosolyma staat voor de geestelijke Kerk; ook het huis van den wijngaard, of Beth Kerem; het booze uit het noorden, voor vanuit des menschen zinlijke en het wetenschappelijke daaruit. Bij denzelfde: “Het zal

geschieden indien gij den dag van den sabbath heiligt, zoo zullen zij binnengaan uit de steden van Jehudah, en uit de omtrekken van Hierosolyma, en *uit het land van Benjamin*, en uit de vlakte, en uit den berg, en uit het zuiden, offerende brandoffer, en slachtoffer, en spijsoffer, en wierook, en offerende dankoffer, ten huize van Jehovah”, xvii: 24, 26; en elders bij denzelfde: “In de steden van den berg, in de steden der vlakte, in de steden van het zuiden, en *in het land van Benjamin*, en in de omtrekken van Hierosolyma, en in de steden van Jehudah, zullen nog doorgaan de kudden van kleinvee aan de handen van den tellende”, xxxiii: 13; daar staat het land van Benjamin ook voor het geestelijk ware dat der Kerk is; alle dingen immers die der Kerk zijn, van den eersten graad tot den laatsten, worden aangeduid met de steden van Jehudah, de omtrekken van Hierosolyma, het land van Benjamin, de vlakte, den berg, en het zuiden. Bij Hoschea: “Blaast met de bazuin in *Gibea*, de trompet *in Ramah*, roept luide te *Bethaven*, *achter u, Benjamin*, Efraïm zal tot verlatenheden zijn, ten dage der tuchtiging”, v: 8, 9; Gibea, Ramah, en Bethaven staan voor de dingen die zijn van het geestelijk ware uit het hemelsche, zijnde Benjamin; Gibea immers was van Benjamin, Richteren xix: 14, ook Ramah, Jos. xviii: 25, alsmede Bethaven, Jos. xviii: 12; de bazuin en de trompet blazen, en luide roepen, staat voor aankondigen dat het verstandelijke der Kerk, zijnde Efraïm, verlaten is. Bij Obadjah: “Jakobs huis zal een vuur worden en Jozefs huis een vlam, Ezau’s huis tot een stoppel; en de zuidelijken zullen den berg van Ezau erven, en zij die in de vlakte zijn de Filistijnen; en zij zullen erven het veld van Efraïm, en het veld van Samaria, en *Benjamin Gilead*”, vers 18, 19; dat de namen dingen beteekenen, blijkt hier evenals elders duidelijk, want indien men niet weet wat beteekenen Jakobs huis, Jozefs huis, Ezau’s huis, de berg van Ezau, de Filistijnen, het veld van Efraïm, het veld van Samaria. Benjamin en Gilead, en bovendien wat de zuidelijken, het huis, de vlakte, de berg, het veld, zoo zal men nooit iets van wat daar staat begrijpen; de dingen die daar op historische wijze zijn gezegd, zijn ook niet geschied; maar hij die weet wat de afzonderlijke dingen behelzen, zal daarin hemelsche verborgenheden vinden; ook daar is Benjamin het geestelijke vanuit het hemelsche. Eender het volgende bij Zacharia: “Jehovah zal tot Koning zijn over de gansche aarde; te dien dage zal Jehovah één zijn, en Zijn Naam één; rondom zal het gansche land zijn zooals de vlakte van Gibea tot aan Rimmon toe, en zij zal wonen onder zich, van daar *van de poort van Benjamin af* tot aan de plaats van de eerste poort toe, tot aan de poort der hoeken toe en van den toren Chananeël tot aan des konings wijnpersen toe”, xiv: 9, 10. Eender bij David: “Herder, keer het oor toe, Die Jozef als het

kleinvee leidt, Die zit over de Cherubim, voor Efraïm, en *Benjamin*, en Menasche, wek Uw macht op, en ga ons ten heil”, Psalm LXXX: 2, 3. Eender in de profetische uitspraak van Deborah en Barak: “Jehovah zal voor mij heerschen tusschen de sterken, uit Efraïm, wier wortel is in Amalek, *na u Benjamin in uw volken*, uit Machir zullen de wetgevers afdalen, en uit Zebulon zij die den scepter des schrijvers trekken”, Richt. v: 13, 14. Bij Johannes: “Ik hoorde het getal der gezegelden: honderd vier en veertig duizend gezegelden uit elken stam Israëls; uit den *stam van Zebulon* twaalfduizend gezegelden, uit den *stam van Jozef* twaalf duizend gezegelden; uit den *stam van Benjamin* twaalf duizend bezegelden”, Apoc. vii: 4, 8; daar worden met de stammen Israëls diegenen aangeduid die in de goede en de ware dingen zijn, en vandaar in het Rijk des Heeren; de stammen immers en twaalf, of, wat hetzelfde is, twaalf duizend, zijn alle dingen der liefde en des geloofs, of alle dingen van het goede en het ware, n. 577, 2089, 2129, 2130, 3272, 3858, 3913, 3926, 3939, 4060; deze dingen zijn daar in vier klassen verdeeld, waarvan de laatste is 12000 gezegelden uit Zebulon, en uit Jozef, en uit Benjamin, omdat met den stam van Zebulon het hemelsch huwelijk wordt aangeduid, n. 3960, 3961, waarin de Hemel is, aldus waarin alle dingen zijn; Jozef is daar het hemelsche van het geestelijke, of het goede van het ware, en Benjamin is het ware van dat goede, of het geestelijke van het hemelsche; dit echtelijke is in den Hemel; vandaar komt het dat genen het laatst worden genoemd. Omdat door Benjamin het geestelijke van het hemelsche der Kerk, of het ware van het goede, zijnde het bemiddelende tusschen het hemelsch goede en het geestelijk ware, zou worden uitgebeeld, viel derhalve Hierosolyma aan de zonen van Benjamin als erfenis ten deel; Hierosolyma immers duidde, voordat Zion daar werd gebouwd, de Kerk in het algemeen aan; dat Hierosolyma aan Benjamin ten deel viel, zie men in Jos. xviii: 28, en in Richt. i: 21.

4593. En Rachel stierf, en zij werd begraven in den weg naar Efrath; dat dit het einde beteekent van de vorige aandoening van het innerlijk ware, staat vast uit de beteekenis van sterven, zijnde ophouden zoodanig te zijn, waarover n. 494, aldus het einde; uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; uit de beteekenis van begraven worden, zijnde de verwerping van den vorigen staat, en de opwekking van den nieuwen, waarover n. 2916, 2917, 3256; en uit de beteekenis van Efrath, zijnde het geestelijke van het hemelsche in den vorigen staat, waarover n. 4585; daaruit blijkt dat met Rachel stierf, en zij werd begraven in den weg naar Efrath, het einde wordt aangeduid van den vorigen staat der aandoening van het innerlijk ware, en de opwekking van

den nieuwen, zijnde Bethlechem, waarover in hetgeen terstond volgt. In den echten zin wordt met Rachel stierf, en zij werd begraven in den weg naar Efrath, het erfelijke aangeduid dat door de verzoeking voor altijd werd uitgedreven; het erfelijke was de menselijke aandoening van het innerlijk ware, welke door de Goddelijke aandoening werd uitgedreven; vandaar eveneens komt het dat die zoon door zijn moeder Benoni of de zoon der smart werd geheeten, maar door zijn vader Benjamin of de zoon der rechterhand. In de menselijke aandoening, welke uit de moeder is, is het erfelijke waarin het booze is, doch in de Goddelijke is niets dan het goede; in de menselijke immers is de heerlijkheid van zich en van de wereld als einddoel terwille van zich, doch in de Goddelijke is het einddoel terwille van Zich opdat zij uit Hem zij om het menscheljk geslacht te zaligen, volgens des Heeren woorden bij Johannes: “Ik bid voor hen die Gij Mij gegeven hebt, want al Mijn dingen zijn de Uwe, en Uw dingen de Mijne, *maar Ik ben in hen verheerlijkt*; opdat zij allen één zijn, zooals Gij, Vader, in Mij, en Ik in u, opdat ook zij in Ons één zijn. *Ik heb de heerlijkheid die Gij Mij gegeven hebt, hun gegeven*, opdat zij één zijn, gelijk als Wij één zijn, Ik in hen, en Gij in Mij”, xvii: 9, 10, 21, 22, 23. **4594.** Dit is Bethlechem; dat dit betekent in de plaats daarvan de wederopstanding van het nieuwe geestelijke van het hemelsche, staat vast uit de beteekenis van Bethlechem, zijnde het geestelijke van het hemelsche in den nieuwen staat; Efrath immers is het geestelijke van het hemelsche in den vorigen staat, n. 4585; daarmede dat zij daar werd begraven, wordt de opstanding van den nieuwen staat aangeduid, n. 4593. Dat Rachel haar anderen zoon of Benjamin in Bethlechem baarde, en in het baren stierf, voorts dat David in Bethlechem geboren en daar tot koning gezalfd is, en ten slotte dat de Heer daar werd geboren, is een verborgenheid welke nog niet is onthuld, en ook niet kon worden onthuld aan iefpnd die niet zou weten wat met Efrath en met Bethlechem is aangeduid, en wat is uitgebeeld door Benjamin, voorts door David; vooral niet aan iemand die niet zou weten wat het geestelijke van het hemelsche is; dit immers is met die plaatsen aangeduid, en door die personen uitgebeeld. Dat de Heer daar geboren werd, en niet ergens anders, was omdat Hijzelf alleen als Geestelijk-Hemelsche Mensch is geboren, alle anderen echter als natuurlijken worden geboren met het vermogen of de potentie om door de wederverwekking uit den Heer of hemelsch, of geestelijk te kunnen worden; dat de Heer als Geestelijk-Hemelsche Mensch is geboren, was ter oorzaak hiervan dat Hij Zijn Menschelijke Goddelijk zou kunnen maken, en dit volgens de orde van den laagsten graad tot den hoogsten, en zoo alle dingen die in de Hemelen en die in de hellen zijn, in de orde zou schikken; het

geestelijk-hemelsche immers is het bemiddelende tusschen den natuurlijken of uitwendigen mensch, en den redelijken of inwendigen; men zie boven n. 4585, 4592; aldus was beneden hetzelfde het natuurlijke of het uitwendige, en boven hetzelfde het redelijke of het inwendige; wie deze dingen niet kan vatten, zal geenszins, door welke onthulling dan ook, begrijpen waarom de Heer in Bethlechem is geboren; Efrath immers beteekende van den oudsten tijd af het geestelijke van het hemelsche; vandaar beteekende daarna Bethlechem hetzelfde; uit dit nu is het, dat bij David deze dingen worden gezegd: “Hij heeft Jehovah gezworen, hij heeft den Sterke Jakobs gelofte gedaan: Zoo ik in de tent mijns huizes zal zijn binnengegaan, zoo ik op de sponde van mijn bed zal zijn geklommen, zoo ik mijn oogera slaap zal hebben gegeven, mijn oogleden sluimering, totdat ik voor Jehovah een plaats zal hebben gevonden, habitakels voor den Sterke Jakobs; *ziet, wij hebben van Hem gehoord in Efrata*, wij hebben Hem gevonden in de velden des wouds; wij zullen binnegaan in Zijn habitakels, wij zullen ons nederbuigen voor de voetbank Zijner voeten”, Psalm CXXXII: 2 tot 7; dat deze dingen aangaande den Heer zijn gezegd, komt duidelijk uit; wij hebben gehoord *van Hem*, en wij hebben *Hem* gevonden, wordt daar aan het einde in de oorspronkelijke taal uitgedrukt door de letter h, ontleend aan den naam van Jehovah. En bij Micha: “Gij *Bethlechem van Efrata*, het is slechts weinig dat gij zijt onder de duizenden van Jehovah; uit u zal Mij uitgaan Hij Die Heerscher in Israël zal zijn, en Zijn uitgangen zijn van ouds, van de dagen der eeuwigheid”, v: 1; Matth. II: 6. Uit deze profetische dingen was het aan het Joodsche volk bekend dat de Messias of de Christus in Bethlechem zou worden geboren, zooals vaststaat bij Mattheus: “Herodes, bijeenvergaderd hebbende al de overpriesters en schriftgeleerden des volks, vorschte van hen na waar de Christus (Messias) zou worden geboren; dezen zeiden tot hem: In *Bethlechem* van Judea”, II: 4, 5; en bij Johannes: “De Joden zeiden: Zegt de Schrift niet dat uit het zaad Davids, en uit *Bethlechem*, de stad waar David was, de Christus (Messias) zal komen”, VII: 42; dat Hij daar ook is geboren, zie men in Matth. II: 1; Lukas II: 4, 5, 6, 7; vandaar ook, en omdat Hij uit David was, wordt de Heer genoemd de twijg uit den tronk van Jischai, en de wortel van Jischai, Jes. XI: 1, 10; Jischai immers, de vader van David, was een Bethlechemiet, en David was daar geboren, en eveneens tot koning gezalfd, I Sam. XVI: 1 tot 14; hfdst. XVII: 12; vandaar werd Bethlechem de stad Davids geheeten, Lukas II: 4, 11; Joh. VII: 42; door David voornamelijk wordt de Heer uitgebeeld ten aanzien van het Koningschap of het Goddelijk Ware, n. 1888.

4595. En Jakob stelde een opgericht teeken op over haar graf; dat dit het heilige van het geestelijk ware beteekent, hetwelk daar zou wederopstaan, staat vast uit de beteekenis van het opgerichte teeken, zijnde het heilige van het ware, waarover n. 4580; hier van het geestelijk ware vanuit het hemelsche, omdat over dat ware wordt gehandeld; en uit de beteekenis van het graf, zijnde de wederopstanding, waarover n. 2916, 2917, 3256.

4596. Dit is het opgerichte teeken van Rachels graf tot heden toe; dat dit den staat van het heilige voor altijd beteekent, staat vast uit de beteekenis van het opgerichte teeken, zijnde het heilige van het ware; en uit de beteekenis van het graf, zijnde de wederopstanding, waarover vlak boven; en uit de beteekenis van tot heden toe, zijnde voor altijd, waarover n. 2838, 3998.

4597. Vers 21, 22. *En Israëi vertrok, en hij spande zijn tent van aan gene zijde van den toren van Eder. En het geschiedde, als Israëi in dit land verbleef, en Ruben ging, en lag met Bilhah, zijns vaders bijwif; en Israëi hoorde het.* Israël vertrok, beteekent het hemelsch-geestelijke van het natuurlijke alsnu; en hij spande zijn tent van aan gene zijde van den toren van Eder, beteekent de innerlijke dingen daarvan; en het geschiedde, als Israëi in dit land verbleef, beteekent toen hij in dezen staat was; en Ruben ging, en lag met Bilhah, zijns vaders bijwif, beteekent de ontwijding van het goede door het afgescheiden geloof; en Israëi hoorde het, beteekent dat dit geloof werd verworpen.

4598. Israël vertrok; dat dit het hemelsch-geestelijke van het natuurlijke alsnu beteekent, staat vast uit de beteekenis van vertrekken, zijnde het opeenvolgende of het voortgezette, waarover n. 4375, 4554; hier meer naar de innerlijke dingen; en uit de uitbeelding van Israël hier, zijnde het hemelsch-geestelijke van het natuurlijke, waarover n. 4286; wat het hemelsch-geestelijke van het natuurlijke is, werd eerder ontvouwd, namelijk dat het is het goede van het ware of het goede der naastenliefde, verworven door het ware des geloofs. Wat de voortschrijding naar de innerlijke dingen toe is, wordt slechts weinig geweten in de wereld; het is niet de voortschrijding in de wetenschappelijke dingen; deze voortschrijding immers komt vaak voor zonder eenige voortschrijding naar de innerlijke dingen toe, en herhaaldelijk met een wegschrijding; noch is het een voortschrijding in het manlijk oordeel; ook dit komt somtijds voor met een wegschrijden van de innerlijke dingen af; noch is het een voortschrijding in de erkentissen van het innerlijk ware, want de erkentissen bewerken niets tenzij de mensoh erdoor wordt aangedaan; de voortschrijding naar de innerlijke dingen toe is een voortschrijding naar den Hemel en den Heer door de erkentissen van het ware, ingeplant aan de aandoening ervan, aldus door de aandoeningen.

Hoedanig de voortschrijding naar de innerlijke dingen toe is, verschijnt aan niemand in de wereld, maar in het andere leven klaarblijkend; het is daar een voortschrijding uit een zekeren nevel tot het licht; zij immers die alleen in de uiterlijke dingen zijn, zijn naar verhouding in den nevel, en zij worden eveneens door de Engelen in een nevel gezien; doch zij die in de innerlijke dingen zijn, zijn in het licht, bijgevolg in de wijsheid; want het licht daar is de wijsheid; en, wat wonderbaarlijk is, zij die in den nevel zijn, kunnen niet zien dat degenen die in het licht zijn, in het licht zijn; doch zij die in het licht zijn, kunnen zien dat diegenen die in den nevel zijn, in den nevel zijn. Omdat er gehandeld wordt over de voortschrijding van het Goddelijke des Heeren naar de innerlijke dingen toe, wordt Jakob hier Israël genoemd; doch daar waar niet over die voortschrijding wordt gehandeld, wordt hij Jakob genoemd, zooals in het vlak voorafgaande 20ste vers, en in het laatste vers van dit hoofdstuk.

4599. En hij spande zijn tent van aan gene zijde van den toren van Eder; dat dit de innerlijke dingen ervan beteekent, staat vast uit de beteekenis van de tent spannen, zijnde de voortschrijding van het heilige, hier naar de innerlijke dingen toe; dat de tent het heilige is, zie men in n. 414, 1102, 2145, 2152, 3312, 4391; uit de beteekenis van van aan gene zijde van den toren, zijnde tot de innerlijke dingen, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van Eder, zijnde het hoedanige van den staat, namelijk van de voortschrijding van het heilige tot de innerlijke dingen; die toren had van oudsher die beteekenis, maar omdat de naam in het Woord verder niet voorkomt, behalve bij Jozua hfdst. xv: 21, kan hij niet, zooals de andere namen, door parallelplaatsen worden bevestigd. Dat van aan gene zijde van den toren is tot de innerlijke dingen, komt omdat de dingen die innerlijk zijn, worden uitgedrukt door verheven en hooge dingen, aldus door bergen, heuvelen, torens, daken van huizen, en eendere dingen; de oorzaak hiervan is deze dat de innerlijke dingen voor de gemoederen die hun voorstellingen door de uitwendige zinlijke dingen aan de natuurlijke dingen der wereld ontleenen, zooals hogere dingen verschijnen, n. 2148. Dat de torens de innerlijke dingen beteekenen, kan eveneens uit andere plaatsen in het Woord vaststaan, zooals bij Jesaja: “Mijn beminde had een wijngaard in den hoorn des zoons der olie, dien hij omtuinde en van steenen zuiverde, en hij beplante hem met een edelen wijnstok, en *hij bouwde een toren in deszelfs midden*”, v: 1, 2; de wijngaard staat voor de geestelijke Kerk, de edele wijnstok voor het geestelijk goede; hij bouwde een toren in het midden ervan, voor de innerlijke dingen van het ware. Eender ook in de gelijkenis van den Heer bij Mattheus: “Een mensch, een heer des huizes,

plantte een wijngaard, en zette een tuin daarom, en groef een wijnpersbak daarin, en *bouwde een toren*, en verhuurde dien den landbouwers”, XXI: 33, Markus XII: 1. Bij Ezechiël: “De zonen van Arvad en uw heir waren rondom op uw muren, en de Gammadieten in *uw torens*; hun schilden hingen zij rondom op uw muren; dezen vervolmaakten uw schoonheid”, XXVII: 11; daar wordt over Tyrus gehandeld, waarmede de erkentissen van het goede en het ware worden aangeduid, of zij die daarin zijn; de Gammadieten in de torens ervan, staan voor de erkentissen van het innerlijk ware. Bij Micha: “Jehovah zal over hen regeeren in den berg Zions, van nu aan en tot in het eeuwige, en gij *toren der kudde van kleinvee*, helling der dochter Zions, tot u zal komen en wederkeeren het vorige koninkrijk, het koninkrijk der dochter van Hierosolyma”, IV: 7, 8; daar wordt het hemelsch Rijk des Heeren beschreven, het binnenste ervan door den berg van Zion, zijnde de liefde tot den Heer; het afgeleide ervan door de helling der dochter Zions, zijnde de wederzijdsche liefde, welke in den geestelijken zin de liefde jegens den naaste wordt genoemd; de innerlijke ware dingen van het goede ervan door den toren der kudde van kleinvee; dat daaruit het geestelijk Rijk van het hemelsche is, wordt aangeduid met het koninkrijk der dochter van Hierosolyma. Bij David: “De berg Zions zal zich verblijden, de dochteren van Jehudah zullen opspringen, om Uw gericht; omgeeft Zion, en omgordt haar, *telt haar torens*”. Psalm XLVIII: 12, 13; de torens staan daar voor de innerlijke ware dingen die de dingen verdedigen die der liefde en der naastenliefde zijn. Bij Lukas: “Wie zijn kruis niet draagt, en achter Mij komt, die kan Mijn discipel niet zijn; want wie van u, *wanneer hij een toren wil bouwen*, zit niet eerst neder en overreket de kosten, of hij ook heeft hetgeen tot de volmaking noodig is; of wat koning, optrekkende, om met een anderen koning den krijg aan te binden, zit niet eerst neder en beraadslaagt, of hij machtig is met tien duizend tegemoet te gaan dengene die met twintig duizend tegen hem komt”, XIV: 27, 28, 31, 33; wie den inwendigen zin des Woords niet weet, meent niet anders dan dat de Heer daar vergelijkenderwijs heeft gesproken, en dat onder een toren bouwen en krijg voeren niet iets anders werd verstaan, niet wetende dat alle vergelijkingen in het Woord aanduidend en uitbeeldend zijn, en dat een toren bouwen is zich de innerlijke ware dingen verwerven, en dat krijg voeren is vanuit die dingen strijden; daar immers wordt gehandeld over de verzoeking die diegenen ondergaan die van de Berk zijn en daar de discipelen des Heeren worden genoemd; die verzoeking worden aangeduid met hun kruis hetwelk zij zullen dragen; en dat zij geenszins vanuit zich en vanuit het hunne, maar uit den Heer overwinnen, wordt aangeduid met wie

niet al zijn vermogens verlooquent, kan Mijn discipel niet zijn; aldus hangen deze dingen samen; doch indien de dingen die aangaande den toren en den krijg worden vermeld, alleen vergelijkenderwijs zonder inwendigen zin worden verstaan, zoo hangen zij niet samen; daaruit blijkt wat een licht men uit den inwendigen zin heeft. De innerlijke dingen van hen die in de liefde van zich en van de wereld zijn, aldus de valsche dingen vanuit welke zij strijden en waarmede zij hun godsdienstige bevestigingen, worden in den tegenovergestelden zin ook door torens uitgedrukt, zooals bij Jesaja: “De hoogte der mannen zal worden nedergedrukt, en Jehovah Zebaoth zal worden verhoogd boven allen hoovaardige en hooge, en boven allen verhevene, en hij zal worden vernederd; en boven alle hooge en verhevene cederen van Libanon, en boven alle eiken van Baschan; en boven alle hooge bergen, en boven alle verheven heuvelen, en *boven allen uitstekenden toren*, en boven allen versterkten muur”, II: II tot 18, waar de innerlijke en de uiterlijke dingen hunner liefden worden beschreven door ceders, eiken, bergen, heuvelen, toren en muur; de innerlijke valsche dingen door den toren; aldus eveneens de innerlijke dingen door die welke hoog zijn; maar met dit verschil, dat zij die hierin, namelijk in de booze en de valsche dingen zijn, zich hoog en boven de anderen gelooven, maar zij die in de goede en de ware dingen zijn, zich kleiner en onder de anderen gelooven, Matth. xx: 26, 27; Markus x: 44; doch nochtans worden de goede en de ware dingen door hooge dingen beschreven, omdat zij in den Hemel den Allerhoogste, dat is, den Heer, nader zijn. Bovendien wordt in het Woord van torens gesproken met betrekking tot de ware dingen, van bergen echter met betrekking tot de goede dingen.

4600. En het geschiedde, als Israël in dit land verbleef; dat dit beteekent toen hij in dien staat was, namelijk van het goede vanuit het ware, staat vast uit de beteekenis van verblijven, zijnde leven; verblijven immers beteekent iets eenders als wonen, maar met dit verschil dat van verblijven wordt gesproken met betrekking tot het ware, van wonen echter met betrekking tot het goede; dat wonen is zijn en leven, aldus de staat, zie men in n. 3384; uit de beteekenis van het land, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, waarover n. 566, 662, 1066, 1067, 1262, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118, 2571, 2928, 3355, 4447, 4535; hier ten aanzien van het goede van het ware; de staat van dit, waarin Israël nu is, is het die wordt aangeduid.

4601. En Ruben ging, en lag met Bilhah, zijns vaders bijwif; dat dit de ontwijding van het goede beteekent door het afgescheiden geloof; en Israël hoorde het; dat dit beteekent dat dit geloof werd verworpen, staat vast uit de uitbeelding van Ruben, zijnde het geloof met de leer en met het verstand,

hetwelk het eerste der Kerk is, waarover n. 3861, 3866; hier dat geloof van de naastenliefde gescheiden, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van liggen met Bilhah, zijns vaders bijwif, zijnde de ontwijding van het goede; echtbreken immers beteekent de goede dingen verdraaien of schenden, n. 2466, 2729, 3399; doch liggen met het bijwif des vaders, is die dingen ontwijden; en uit de beteekenis van Israël hoorde het, zijnde dat geloof verworpen. In den eigenlijken zin beteekent Israël hoorde het, dat de geestelijke Kerk dit wist en daarmede instemde; met hooren immers wordt luisteren aangeduid, en met Israël de geestelijke Kerk; maar dat de ware Kerk daarmede niet instemde, zal blijken uit hetgeen over Ruben zal worden gezegd; doch in den inwendigen zin beteekent het dat dit geloof werd verworpen; er wordt immers niet gezegd wat Jakob over die schandelijke euveldaad gevoeld en gedacht heeft, maar dat hij haar gansch en al verfoeide en verafschuwde, blijkt uit zijn profetische uitspraak aangaande Ruben: “Ruben, gij mijn eerstverwekte, mijn sterkte, en het begin mijner kracht, voortreffelijk in eer en voortreffelijk in macht; licht zooals water, *verhef u niet, gij die beklommen hebt uws vaders leger; toen hebt gij ontwijd; hij heeft mijn bed beklommen*”, Gen. XLIX: 3, 4; en dat Ruben deswege werd beroofd van de eerstgeboorte, 1 Kron. v: 1; daaruit blijkt dat met Israël hoorde het wordt aangeduid dat dat geloof werd verworpen; dat de eerstgeboorte het geloof der Kerk is, zie men in n. 352, 2435, 3325. De ontwijding van het goede door het afgescheiden geloof geschiedt, wanneer het ware der Kerk en het goede ervan wordt erkend en geloofd, en men toch in strijd met dat ware en goede leeft; bij hen immers die de dingen die des geloofs zijn, van de dingen die der naastenliefde zijn, scheiden in het verstand en vandaar in het leven, worden het booze met het ware, en het valsche met het goede verbonden; het is deze verbinding zelf welke de ontwijding wordt geheeten; anders is het gesteld bij hen die, hoewel zij weten wat het ware en het goede des geloofs is, nochtans niet met het hart gelooven; men zie hetgeen eerder aangaande de ontwijding is gezegd en getoond, n. 301, 302, 303, 571, 582, 593, 1001, 1003, 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 2426, 3398, 3399, 3402, 3489, 3898, 4289, 4050; en dat de ontwijding van het goede door het afgescheiden geloof werd uitgebeeld door Kain dat hij Abel doodde, door Cham dat hij door zijn vader werd vervloekt, en door de Egyptenaren dat zij werden verzwolgen door de roode zee, n. 3325; en hier door Ruben, n. 3325, 3870. Opdat zij die van de geestelijke Kerk zijn, zouden kunnen worden gezaligd, heeft de Heer op wonderbaarlijke wijze hun verstandelijk deel gescheiden van hun willijk deel, en aan het verstandelijke deel de macht verleend om een nieuw willijk op te nemen, n. 863, 875, 895, 927, 928, 1023, 1043, 1044, 2256,

4328, 4493; wanneer dus het verstandelijke het goede dat des geloofs is, vat en doorvat, en zich dat toeëigent, en het willijke van den mensch, dat is, het boos willen, nochtans regeert en overheerscht, zoo vindt er een verbinding plaats van het ware en het booze, en van het goede en het valsche; deze verbinding is de ontwijding, en zij wordt verstaan onder onwaardig eten en drinken in het Heilig Avondmaal; en er wordt aangeduid dat door dezen het goede, hetwelk daar met het lichaam, en het ware, hetwelk met het bloed wordt aangeduid, worden gescheiden; de dingen immers die aldus zijn verbonden, kunnen tot in het eeuwige nooit worden gescheiden; en daarom wacht hun de diepste hel; doch zij die weten wat het ware en het goede des geloofs is, en toch niet met het hart gelooven, zooals bij verreweg het meerendeel heden het geval is, kunnen niet ontwijden, omdat het verstandelijke het niet opneemt en zich niet ervan doordrenkt. Hier wordt gehandeld over de verwerping van dit geloof, omdat in het terstond daarop volgende wordt gehandeld over de ware en de goede dingen in hun echte orde, en vlak daarop over de verbinding ervan met het redelijke of het verstandelijke. De zonen van Jakob, die aanstonds worden genoemd, zijn de ware en de goede dingen in die orde, en Jischak is het redelijke of het verstandelijke; het komen van Jakob met zijn zonen tot Jischak is in den inwendigen zin die verbinding met het verstandelijke.

4602. Vers 22, 23, 24, 25, 26. *En de zonen van Jakob waren twaalf. De zonen van Leah, de eerstverwekte van Jakob Ruben, en Schimeon, en Levi, en Jehudah, en Jisaschar, en Zebulon. De zonen van Rachel, Jozef en Benjamin. En de zonen van Bilhah, Rachels dienstmaagd, Dan en Naftali. En de zonen van Zilpah, Leah's dienstmaagd, Gad en Ascher; dezen zijn de zonen van Jakob, die hem geboren zijn in Paddan Aram.* De zonen van Jakob waren twaalf, beteekent den staat van alle dingen alsnu in het Goddelijk Natuurlijke; de zonen van Leah, beteekent de uitwendige Goddelijke goede en, ware dingen in hun orde; de eerstverwekte van Jakob, Ruben, beteekent het goede des geloofs; en Schimeon, en Levi, en Jehudah, en Jisaschar, en Zebulon, beteekent de wezenlijke dingen ervan; de zonen van Rachel, Jozef en Benjamin, beteekent de innerlijk goede en ware dingen; en de zonen van Bilhah, Rachels dienstmaagd, Dan en Naftali, beteekent de volgende dingen die aan de innerlijke dingen van dienst zijn; en de zonen van Zilpah, Leah's dienstmaagd, Gad en Ascher, beteekent die welke aan de uiterlijke dingen van dienst zijn; dezen zijn de zonen van Jakob, die hem geboren zijn in Paddan Aram, beteekent hun oorsprong en staat alsnu.

4603. De zonen van Jakob waren twaalf; dat dit den staat van alle dingen alsnu in het Goddelijk Natuurlijke beteekent, staat vast uit de uitbeelding

van Jakob, zijnde het Goddelijk Natuurlijke, waarover meermalen eerder; en uit de beteekenis van twaalf, zijnde alle dingen, en wanneer van twaalf wordt gesproken met betrekking tot de zonen Jakobs of tot de naar hen genoemde stammen, zijnde alle dingen van het ware en het goede, waarover n. 2089, 2129, 2130, 3272, 3858, 3913, 3939. Er werd aangaande het Natuurlijke des Heeren gezegd hoe Hij dat in Zich Goddelijk maakte; Jakob immers beeldde dat uit; aanstonds wordt echter gehandeld over de verbinding van het Goddelijk Natuurlijke met het Redelijke, welke verbinding wordt uitgebeeld door de aankomst van Jakob bij Jischak; Jischak immers beeldt het Goddelijk Redelijke des Heeren uit; vandaar komt het dat alle zonen van Jakob opnieuw worden opgesomd; in het natuurlijke immers moesten alle dingen van het ware en het goede zijn, voordat het ten volle met het redelijke kon worden verbonden, omdat het natuurlijke aan het redelijke als receptakel van dienst is; deswege die opsomming. Maar men moet weten dat de zonen van Jakob nu in een andere orde dan tevoren worden opgenoemd; immers, in de laatste plaats de zonen van Bilhah en Zilpah, namelijk Dan, Naftali, Gad, en Ascher, terwijl zij toch eerder geboren waren dan Jisaschar, Zebulon, Jozef, en Benjamin; de oorzaak hiervan is deze dat hier wordt gehandeld over de orde waarin de ware en de goede dingen zijn in het natuurlijke toen dit Goddelijk werd gemaakt; want de orde van hun opnoeming is volgens den staat der zaak waarover wordt gehandeld; men zie n. 3862, 3926, 3939.

4604. De zonen van Leah; dat dit de uitwendige Goddelijke goede en ware dingen in hun orde beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Leah, zijnde de aandoening van het uitwendig ware, waarover n. 3793, 3819; vandaar zijn haar zonen de dingen die worden uitgebeeld door Ruben, Schimeon, Levi, Jehudah, Jisaschar, en Zebulon, waarover aanstonds.

4605. De eerstverwekte van Jakob, Ruben; dat dit het goede des geloofs beteekent, staat vast uit de beteekenis van den eerstverwekte, zijnde het geloof, waarover n. 352, 367, 2435, 3325; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijk ware, waarover n. 4538; en uit die van Ruben, zijnde het hoedanige des geloofs; Ruben beteekent immers in den echten zin het ware des geloofs, n. 3861, 3866; doch nadat het ware des geloofs het goede is geworden, beteekent hij het goede des geloofs; het geloof is ook, in zich beschouwd, de naastenliefde; aldus is het ware des geloofs, in zich beschouwd, het goede des geloofs, en wel zoo omdat het geloof nooit bestaanbaar is tenzij uit de naastenliefde, of het ware nooit bestaanbaar tenzij uit het goede; en daarom is het goede wanneer de mensch is wederverwekt, op de eerste plaats, of is het het eerstverwekte; men zie n. 3325, 3494; vandaar

komt het dat met Jakobs eerstverwekte Ruben hier het goede des geloofs wordt aangeduid; eender ook bij Mozes: “*Ruben leve*, en sterve niet, en hij zal zijn, zijn stervelingen van getal”, Deut. xxxiii: 6; dat Ruben hier het goede des geloofs is, komt omdat hij op de eerste plaats wordt gesteld, en Jehudah op de tweede, aldus in deze profetische uitspraak van Mozes aangaande de zonen Israëls in een andere orde dan in de profetische uitspraak van Jakob, Genesis xlix; want, zooals boven in n. 4603, einde, is gezegd, de orde van hun opnoeming geschiedt volgens den staat der zaak waarover wordt gehandeld. Eender bij Johannes: “Ik hoorde het getal der gezegelden, honderd vier en veertig duizend gezegelden uit elken stam; uit den stam van Jehudah twaalf duizend gezegelden, uit den *stam Ruben* twaalf duizend gezegelden, uit den stam Gad twaalf duizend gezegelden”, Apoc. vii: 4, 5; daar wordt Jehudah in de eerste plaats genoemd, en Ruben in de tweede, en Gad in de derde; deze drie maken daar de eerste klasse uit, en omdat daar over het Rijk des Heeren wordt gehandeld, beteekent Jehudah het hemelsch goede, zoodanig als het is in den binnensten of derden Hemel; Ruben het geestelijk goede, hetgeen hetzelfde is als het goede des geloofs, zoodanig als het is in den tweeden of middelsten Hemel; en Gad het goede van het natuurlijke, zoodanig als het is in den eersten Hemel. Anders echter in de profetische uitspraak van Deborah en Barak: “De vorsten in Jisaschar met Deborah, en Jisaschar zoo als Barak, in het dal gezonden op zijn voeten; in de klassen van *Ruben* groote inzettingen des harten; waarom woont gij tusschen twee lasten om te hooren de uitfluitingen der troepen; tot de klassen van *Ruben* groote doorvorschingen des harten”, Richt. v: 15; indien men niet weet wat Jisaschar, Deborah, Barak, Ruben uitbeelden, en wat de vorsten, het dal, de klasse, de inzettingen des harten, de twee lasten, de uitfluitingen der troepen beteekenen, zoo kan niemand weten wat er onder die woorden wordt verstaan; dat Ruben daar het geloof is, is duidelijk.

4606. En Schimeon, en Levi, en Jehudah, en Jisaschar, en Zebulon; dat zij de wezenlijke dingen ervan beteekenen, namelijk van de uitwendige Goddelijke goede en ware dingen, staat vast uit de uitbeelding van een ieder, namelijk van *Schimeon*, zijnde in den hoogsten zin de Voorzienigheid, in den inwendigen zin het geloof met den wil, in den uitwendigen zin de gehoorzaamheid, waarover n. 3869, 3870, 3871, 3872; van *Levi*, zijnde in den hoogsten zin de Liefde en de Barmhartigheid, in den inwendigen zin de naastenliefde of de geestelijke liefde, in den uitwendigen zin de verbinding, waarover n. 3875, 3877; van *Jehudah*, zijnde in den hoogsten zin het Goddelijke van des Heeren Liefde, in den inwendigen zin het hemelsch Rijk des Heeren, in den uiterlijker

zin de leer vanuit het Woord die van de hemelsche Kerk is, waarover n. 3881; van *Jisaschar*, zijnde in den hoogsten zin het Goddelijk goede van het ware en het ware van het goede; in den inwendigen zin de hemelsche echtelijke liefde, in den uitwendigen zin de wederzijdsche liefde, waarover n. 3956, 3957; en uit de uitbeelding van *Zebulon*, zijnde in den hoogsten zin het Goddelijke Zelf des Heeren en Zijn Goddelijk Menschelijke, in den inwendigen zin het hemelseh huwelijk, en in den uitwendigen zin de echtelijke liefde, waarover n. 3960, 3961. Dit zijn de wezenlijke dingen die in de uitwendige Goddelijke goede en ware dingen des Heeren zijn; doch hoe de afzonderlijke dingen daarin zijn, kan niemand ontvouwen dan alleen hij die in het hemelsch licht is, want daar verschijnen zij zooals de antwoorden in de Urim en Thumim door trillingen des lichts en der vlam, en vandaar door een doorvatting uit den Heer; in de Urim en Thumim immers waren twaalf kostbare steenen volgens de twaalf stammen van Israël.

4607. De zonen van Rachel, Jozef en Benjamin; dat zij de innerlijk goede en ware dingen beteekenen, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; vandaar zijn de zonen van Rachel de innerlijk goede en ware dingen; de wezenlijke dingen van deze worden door Jozef en Benjamin uitgebeeld; door *Jozef* in den hoogsten zin het Goddelijk geestelijke, in den inwendigen zin het geestelijk Rijk, in den uitwendigen zin het goede ervan, waarover n. 3969; en door *Benjamin* het Goddelijk geestelijke van het hemelsche, waarover n. 3969, 4592; deze dingen zijn in de innerlijk goede en ware dingen.

4608. En de zonen van Bilhah, Rachels dienstmaagd, Dan en Naftali; dat zij de volgende dingen beteekenen die aan de innerlijke dingen van dienst zijn, staat vast uit de uitbeelding van Bilhah, Rachels dienstmaagd, zijnde de volgende aandoening, welke aan de aandoening van het innerlijk ware als middel van dienst is, waarover n. 3849; de dienstmaagd is ook het middel dat aan de verbinding van dienst is, n. 3913, 3917, 3931; haar zonen zijn zulke middelen; onder de volgende goede en ware dingen worden die goede en ware dingen verstaan welke niet onmiddellijk binnentreden, maar welke daaruit zijn afgeleid en zooals bedienden worden toegevoegd; voorts ook welke bemiddelend en bevorderend zijn. De wezenlijke dingen van deze worden uitgebeeld door Dan en Naftali; door *Dan* in den hoogsten zin de Gerechtigheid en de Barmhartigheid, in den inwendigen zin het heilige des geloofs, en in den uitwendigen zin het goede des levens, n. 3921, 3923; en door *Naftali* in den hoogsten zin de eigen Macht, in den inwendigen zin de verzoeking waarin men overwint, en in den uitwendigen zin de weerstand

van de zijde van den natuurlijken mensch, n. 3927, 3928; dit zijn de wezenlijke dingen van de middelen die aan de innerlijk goede en ware dingen van dienst zijn.

4609. En de zonen van Zilpah, Leah's dienstmaagd, Gad en Ascher; dat dit beteekent die welke aan de uiterlijke dingen van dienst zijn, staat vast uit de uitbeelding van Zilpah, Leah's dienstmaagd, zijnde de volgende aandoening, welke aan de aandoening van het uiterlijk ware als middel van dienst is, waarover n. 3835; de dienstmaagd is het middel dat aan de verbinding van dienst is, zooals vlak boven n. 4608; haar zonen zijn zulke middelen; de wezenlijke dingen ervan worden uitgebeeld door Gad en Ascher; door *Gad* in den hoogsten zin de Almacht en de Alwetendheid, in den inwendigen zin het goede des geloofs, en in den uitwendigen zin de werken, n. 3934; door *Ascher* in den hoogsten zin de Eeuwigheid, in den inwendigen zin de gelukzaligheid van het eeuwige leven, in den uitwendigen zin het verkwikkelijke der aandoening, n. 3938, 3939. Deze dingen zijn het welke de opsomming, van de zonen Jakobs nu behelst; maar hoe zij samenhangen, en hoe het eene het andere volgt en het eene in het andere is bevat, kan niet worden gezien in het licht der wereld tenzij dit verlicht is door het licht des Hemels; doch de dingen die dan verschijnen, zijn nochtans zulke die niet in woorden vallen; de menschelijke woorden immers zijn vanuit de ideeën die gevormd zijn door de dingen die in het licht der wereld zijn; de ideeën die vanuit het licht des Hemels zijn, gaan deze zoozeer te boven, dat zij niet kunnen worden uitgedrukt, maar slechts voor een deel gedacht door hen wien het is gegeven het gemoed van de zinlijke dingen weg te leiden.

4610. Dezen zijn de zonen van Jakob, die hem geboren zijn in Paddan Aram; dat dit hun oorsprong en staat alsnu beteekent, staat vast uit hetgeen nu aangaande de zonen Jakobs in het algemeen en in het bijzonder is gezegd, namelijk dat met hen in het gemeen alle dingen zijn aangeduid die in het Goddelijk Natuurlijke des Heeren zijn, n. 4603; dermate dat zij te zamen genomen nu Jakob zijn. De oorsprong ervan wordt daarmede aangeduid dat zij hem geboren zijn in Paddan Aram, of vanuit de erkentnissen van het ware en het goede; deze immers worden met Paddan Aram aangeduid, n. 3664, 3680; omdat alle dingen te zamen genomen nu Jakob zijn, wordt derhalve in de oorspronkelijke taal gezegd *die hem geboren is*, in het enkelvoud. In hetgeen nu volgt wordt gehandeld over de verbinding van het Goddelijk Natuurlijke met het Goddelijk Redelijke; die verbinding wordt uitgebeeld door het komen van Jakob tot Jischak, zijn vader.

4611. Vers 27, 28, 29. *En Jakob kwam tot Jischak, zijn vader, in Mamre Kiriath Arba, dit is Chebron, waar Abraham en Jischak als vreemdeling verkeerd had. En de dagen van Jischak waren honderd jaren en tachtig jaren. En Jischak gaf den geest en hij stierf, en werd verzameld tot zijn volken, oud en zat van dagen; en hem begroeven Ezau en Jakob, zijn zonen.* Jakob kwam tot Jischak, zijn vader, beteekent dat er nu het Goddelijk Redelijke is, waarmede het werd verbonden; in Mamre Kiriath Arba, beteekent den staat ervan; dit is Chebron, beteekent den staat toen zij verbonden waren; waar Abraham en Jischak als vreemdeling verkeerd had, beteekent het Goddelijk leven samen; en de dagen van Jischak waren, beteekent den staat van het Goddelijk Redelijke nu; honderd jaren en tachtig jaren, beteekent het hoedanige van den staat; en Jischak gaf den geest en hij stierf, beteekent de opwekking in het Goddelijk Natuurlijke; en werd verzameld tot zijn volken, beteekent dat het nu was tusschen de dingen die van het Goddelijk Natuurlijke zijn; oud en zat van dagen, beteekent het nieuwe des levens; en hem begroeven Ezau en Jakob, zijn zonen, beteekent dat het is wederopgestaan in het goede en het goede van het ware van het natuurlijke.

4612. Jakob kwam tot Jischak, zijn vader; dat dit beteekent dat er nu het Goddelijk Redelijke is, waarmede het werd verbonden, staat vast uit de uitbeelding van Jakob; zijnde het Goddelijk Natuurlijke in den staat waarover vlak boven van n. 4604 tot 4610 is gehandeld; en uit de uitbeelding van Jischak, zijnde het Goddelijk Redelijke, waarover n. 1893, 2066, 2072, 2083, 2630, 3012, 3194, 3210; de verbinding wordt daarmede aangeduid dat hij tot hem kwam. In hetgeen volgt tot aan het einde van het hoofdstuk wordt gehandeld over de verbinding van het natuurlijke met het redelijke; en omdat het aldus is, werd in het vlak voorafgaande het natuurlijke beschreven hoedanig het was, namelijk dat daarin alle dingen waren van het goede en het ware; het hoedanige ervan werd aangeduid met de twaalf zonen Jakobs; want een ieder van hen beeldt, zooals is getoond, een of ander gemeene van het ware en het goede uit. Wat de verbinding van het natuurlijke en het redelijke betreft, waarover in hetgeen volgt wordt gehandeld, moet men weten dat het redelijke eerder en gemakkelijker de ware en de goede dingen opneemt dan het natuurlijke, n. 3286, 3288, 3321, 3368, 3498, 3513; het redelijke immers is zuiverder en volmakter dan het natuurlijke, omdat het innerlijker of hooger is, en, in zich beschouwd, in het licht des Hemels, waaraan het is aangepast; vandaar komt het dat het redelijke de dingen die van dat licht zijn, namelijk de ware en de goede dingen, of, wat hetzelfde is, de dingen die van het inzicht en van de wijsheid zijn, eerder en gemakkelijker opneemt

dan het natuurlijke; het natuurlijke echter is grover en onvolmaakter, omdat het uiterlijker of lager is, en, in zich beschouwd, in het licht der wereld, welk licht niets van inzicht en wijsheid in zich heeft dan alleen voorzooveel als het door het redelijke opneemt uit het licht des Hemels; de invloed waarover de geleerden heden ten dage spreken, is geen andere. Met het natuurlijke is het echter aldus gesteld: dit krijgt van de eerste kindsheid en de knapen jaren aan zijn hoedanige uit de dingen die vanuit de wereld door de uitwendige zinlijke dingen invloeien; door die dingen en vanuit die dingen verwerft de mensch zich het verstandelijke; maar omdat hij dan in de verkwikkelijke dingen der liefde van zich en van de wereld is, en vandaar in de begeerten, zoowel vanuit het erfelijke als vanuit het daadwerkelijke, is derhalve het verstandelijke dat hij dan verwerft, met zulke dingen overvuld, en alsdan beschouwt hij de dingen die zijn verkwikkelijke dingen begunstigen als goede en ware dingen; vandaar is hun orde in het natuurlijke omgekeerd of tegengesteld aan de hemelsche orde; en wanneer hij in dezen staat is, vloeit het licht des Hemels weliswaar door het redelijke in; daaruit immers heeft hij het dat hij kan denken, dat hij kan redeneeren, dat hij kan spreken, en in den uitwendigen vorm welvoegelijk en burgerlijk kan handelen, maar nochtans zijn de dingen die des lichts zijn, en die hem bevorderlijk zijn voor de eeuwige gelukzaligheid, niet in het natuurlijke; want de verkwikkelijke dingen die daar heerschen, weerstreven gene dingen; de verkwikkelijke dingen immers der liefde van zich en van de wereld zijn in zich volslagen tegenovergesteld aan de verkwikkelijke dingen der liefde van den naaste, en vandaar aan die der liefde tot den Heer; hij kan weliswaar de dingen weten die des lichts of des Hemels zijn, maar hij kan niet erdoor worden aangedaan dan alleen voorzooveel als zij daartoe bijdragen eerbewijzen te bemachtigen en gewin te behalen, aldus alleen voorzooveel als zij de verkwikkelijke dingen der liefde van zich en van de wereld begunstigen. Daaruit kan vaststaan dat de orde in het natuurlijke volslagen omgekeerd is of tegenovergesteld aan de hemelsche orde; wanneer dan ook het licht des Hemels door het redelijke in het natuurlijke invloeit, kan het niet anders dan dat het of teruggekaatst, of verstikt, of verdraaid wordt. Vandaar nu komt het dat het natuurlijke eerst moet worden wederverwekt, voordat het kan worden verbonden met het redelijke; wanneer immers het natuurlijke is wederverwekt, zoo worden de dingen die invloeien uit den Heer door den Hemel, en aldus door het redelijke in het natuurlijke, opgenomen, omdat zij samenstemmen; het natuurlijke immers is niets anders dan het receptakel van het goede en het ware vanuit het redelijke, of door het redelijke uit den Heer. Onder het natuurlijke wordt de uitwendige mensch verstaan, die ook

de natuurlijke mensch wordt genoemd, en onder het redelijke de inwendige mensch. Deze dingen zijn voorafgezonden opdat men wete hoe het is gesteld met de dingen die volgen, want daar wordt gehandeld over de verbinding van het natuurlijke met het redelijke.

4613. In Mamre Kiriath Arba; dat dit den staat ervan beteekent, staat vast uit de beteekenis van Mamre, zijnde het hoedanige en het hoevele ervan, waaraan het werd toegevoegd, waarover n. 2970; en uit de beteekenis van Kiriath Arba, zijnde de Kerk ten aanzien van het ware, waarover n. 2909, aldus het ware; vandaar wordt met Mamre Kiriath Arba aangeduid de staat van het natuurlijke ten aanzien van het ware, en met Chebron de staat ten aanzien van het goede, waarover in het nu volgende.

4614. Dit is Chebron; dat dit den staat beteekent toen zij verbonden waren, staat vast uit de beteekenis van Chebron, zijnde het goede der Kerk, waarover n. 2909; hier het Goddelijk Goede van het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, want de dingen die in den inwendigen zin iets van de Kerk beteekenen, beteekenen in den hoogsten zin iets van het Goddelijke des Heeren, ter oorzake hiervan dat al datgene wat de Kerk maakt, uit den Heer is. Dat Chebron den staat beteekent toen zij verbonden waren, namelijk het redelijke en het natuurlijke, komt omdat Jischak daar was, door wien het Goddelijk Redelijke des Heeren wordt uitgebeeld, en Jakob daar kwam, door wien Zijn Goddelijk Natuurlijke wordt uitgebeeld; en door zijn komen daar wordt de verbinding aangeduid, n. 4612. Er wordt gezegd Mamre Kiriath Arba, dit is Chebron, omdat het Goddelijk Natuurlijke door het goede wordt verbonden met het goede van het redelijke; Jischak immers beeldt het Goddelijk Redelijke des Heeren ten aanzien van het goede uit, n. 3012, 3194, 3210; Rebekka echter ten aanzien van het ware, n. 3012, 3013, 3077; en Rebekka wordt hier niet vermeld.

4615. Waar Abraham en Jischak als vreemdeling verkeerd had; dat dit het Goddelijk leven samen beteekent, staat vast uit de beteekenis van als vreemdeling verkeeren, zijnde het leven, waarover n. 1463, 2025; en uit de uitbeelding van Abraham, zijnde des Heeren Goddelijke zelf, n. 1989, 2011, 3245, 3251, 3439, 3703, 4206, 4207; en uit de uitbeelding van Jischak, zijnde Zijn Goddelijk Redelijke, n. 1893, 2066, 2072, 2083, 2630, 2774, 3012, 3194, 3210, 4180. Omdat hier over de verbinding van het Goddelijk Natuurlijke met het Goddelijk Redelijke wordt gehandeld, worden hier derhalve Abraham en Jischak met name genoemd, en gezegd dat zij daar als vreemdelingen verkeerd hadden, opdat het Goddelijk leven samen wordt aangeduid, namelijk samen met het Goddelijk Natuurlijke, hetwelk Jakob is; en omdat het Goddelijke

zelf, het Goddelijk Redelijke, en het Goddelijk Natuurlijke, één zijn in den Heer, wordt er derhalve gezegd: waar ook Abraham en Jischak als vreemdeling verkeerd had, in het enkelvoud, en niet hadden in het meervoud.

4616. En de dagen van Jischak waren; dat dit den staat van het Goddelijk Redelijke alsnu beteekent, staat vast uit de beteekenis van de dagen, zijnde de staat, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785; en uit de uitbeelding van Jischak, zijnde het Goddelijk Redelijke, waarover vlak boven n. 4615.

4617. Honderd jaren en tachtig jaren; dat dit het hoedanige van den staat beteekent, kan hieruit vaststaan dat alle getallen in het Woord dingen beteekenen; men zie n. 482, 487, 575, 647, 648, 755, 813, 1963, 1988, 2075, 2252, 3252, 4264, 4495; aldus beteekenen honderd jaren en tachtig jaren het hoedanige der zaak, of het hoedanige van den staat waarover wordt gehandeld. Dat honderd de volle staat is, zie men in n. 2636; en dat tachtig de verzoeken zijn, n. 1963; hier door de verzoeken; behalve meer dingen, welke men niet kan weten; de getallen immers ontleenen hun beteekenis aan de meer enkelvoudige getallen uit welke zij, nadat deze met elkander gecombineerd of vermenigvuldigd zijn, ontstaan, zooals hier dit getal uit twaalf en vijftien, en eveneens uit andere nog meer enkelvoudige.

4618. En Jischak gaf den geest en hij stierf; dat dit de opwekking in het Goddelijk Natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van den geest geven en van sterven, zijnde de opwekking, waarover n. 3326, 3498, 3505; wanneer immers in het Woord van iemand wordt vermeld dat hij is gestorven, zoo wordt in den inwendigen zin het laatste van hem en het nieuwe in een ander aangeduid, aldus de voortzetting; zooals wanneer aangaande de koningen van Jehudah en van Israël wordt vermeld dat zij gestorven zijn, of aangaande de hooge priesters, zoo is dit in den inwendigen zin het einde van de uitbeelding die door hen geschiedde, en de voortzetting in een ander, aldus de opwekking; ook hebben degenen die in het andere leven zijn en dan bij den mensch zijn, wanneer die dingen worden gelezen, niet de opvatting van eenigen dood, omdat zij daar in het geheel niet weten wat sterven is; vandaar worden zij in de plaats ervan het voortgezette in een ander gewaar; bovendien sterft de mensch, wanneer hij sterft, niet dan alleen ten aanzien van het lichamelijke, hetwelk hem van dienst was geweest voor de nutten op aarde, maar hij zet het leven voort ten aanzien van zijn geest in een wereld waar de lichamelijke dingen niet langer tot eenig nut strekken. Dat met Jischak gaf den geest en hij stierf, de opwekking in het Goddelijk Natuurlijke wordt aangeduid, komt omdat het redelijke het leven niet heeft tenzij het natuurlijke overeenstemt, n. 3493, 3620, 3623; het is hiermede gesteld zooals

met het gezicht van het oog; indien het niet buiten zich de objecten heeft die het kan zien, zoo vergaat het; aldus eveneens de overige zinnen; desgelijks, indien de objecten geheel en al tegenstrijdig zijn; deze immers veroorzaken den dood; en eveneens is het daarmede gesteld zooals met de ader van een bron waarvan de wateren geen afvoer hebben; daardoor wordt zij verstopt. Iets eenders is het met het redelijke; indien er geen opneming van zijn licht in het natuurlijke is, vergaat het gezicht ervan; de wetenschappelijke dingen in het natuurlijke immers zijn de objecten van het redelijk gezicht; en indien deze objecten strijdig zijn met het licht, dat is, met het inzicht van het ware en de wijsheid van het goede, zoo vergaat ook het gezicht van het redelijke, want het kan niet invloeien in dingen die strijdig met hetzelfde zijn; vandaar komt het dat het redelijke bij hen die in de booze en de valsche dingen zijn, wordt toegesloten, zoo dat er door hetzelfde geen vergemeenschapping met den Hemel openstaat dan alleen door spleten als het ware, opdat zij in het vermogen zijn van denken, redeneeren, en spreken. Vandaar komt het dat het natuurlijke, om met het redelijke te kunnen worden verbonden, tot de opneming moet worden voorbereid, hetgeen door de wederverwekking geschiedt uit den Heer; en dan, wanneer het wordt verbonden, leeft het redelijke in het natuurlijke, want het ziet in het natuurlijke zijn objecten, als gezegd, zooals het gezicht van het oog in de objecten der wereld. Het redelijke heeft weliswaar een leven in zich, onderscheiden van het leven van het natuurlijke, maar nochtans is het redelijke in het natuurlijke zooals de mensch in zijn huis, of de ziel in haar lichaam. Aldus is het eveneens met de Hemelen gesteld: de binnenste of derde Hemel leeft weliswaar onderscheiden van de Hemelen die beneden denzelfde zijn, maar nochtans zou, indien er geen opneming was in den tweeden of middelsten Hemel, de wijsheid daar worden verstrooid; eender zou, indien er geen opneming van het licht en van het inzicht van dezen Hemel was in den laatsten of eersten Hemel, en geen opneming van dezen ten slotte in het natuurlijke van den mensch, het inzicht dier Hemelen eveneens worden verstrooid, indien er niet door den Heer in werd voorzien dat er ergens een opneming zou zijn; daarom zijn de Hemelen aldus door den Heer gevormd dat de eene den anderen van dienst is voor de opneming, en ten slotte de mensch ten aanzien van zijn natuurlijke en zinlijke voor de laatste opneming; want daar is het Goddelijke in het laatste der orde, en gaat het in de wereld over; indien derhalve het laatste met de eerdere dingen samenstemt of overeenstemt, zoo zijn in het laatste de eerdere dingen tegelijk, want de dingen die de laatste zijn, zijn de receptakels van de dingen die eerder dan zij zijn; en daar zijn de opeenvolgende dingen tegelijk.

Daaruit blijkt wat onder de opwekking in het Goddelijk Natuurlijke wordt verstaan.

4619. En werd verzameld tot zijn volken; dat dit beteekent dat het nu was tusschen de dingen die van het Goddelijk Natuurlijke zijn, staat vast uit de beteekenis van tot de volken verzameld worden, zijnde, wanneer over de uitbeeldende dingen wordt gehandeld, dat niet langer over hem wordt gehandeld, waarover n. 3255, 3276; aldus hier dat het tusschen de dingen was die van het Goddelijk Natuurlijke zijn, zooals eveneens volgt uit de dingen die vlak boven in n. 4618 zijn gezegd. De Ouden zeiden wanneer iemand stierf, dat hij tot zijn volken was verzameld, en dan verstonden zij daaronder in den naasten zin dat hij onder de zijnen in het andere leven was; ieder mensch immers is in het gezelschap met de geesten en de Engelen ten aanzien van zijn geest, terwijl hij in het lichaam leeft, en eveneens komt hij onder die zelfden na den dood, n. 1277, 2379; dit werd verstaan onder de volken tot welke hij werd verzameld. Doch in den inwendigen zin des Woords, waar gehandeld wordt over de goede en de ware dingen der Kerk of van des Heeren Rijk, wordt met tot de volken verzameld worden aangeduid: onder de ware en de goede dingen die samenstemmen of overeenstemmen; alle hemelsche gezelschappen zijn in de ware en de goede dingen, maar met alle onderscheid, omdat de ware en de goede dingen zich daar gedragen zooals de bloedverwantschappen en de aanverwantschappen op aarde, n. 685, 917, 3815, 4121; aldus zijn zijn volken de ware dingen waarin de samenstemmende gezelschappen zijn, of de gezelschappen die in die ware dingen zijn; dat de volken de ware dingen zijn, zie men in n. 1259, 1260, 2928, 3295, 3581.

4620. Oud en zat van dagen; dat dit het nieuwe des levens beteekent, staat vast uit de beteekenis van oud, zijnde de aflegging van den vorigen staat en de aantrekking van den nieuwen, waarover n. 2198, 3016, 3254, 3492; hier derhalve het nieuwe des levens; en uit de beteekenis van zat van dagen, zijnde de volle staat.

4621. En hem begroeven Ezau en Jakob, zijn zonen; dat dit beteekent dat het wederopstond in het goede en het goede van het ware van het natuurlijke, staat vast uit de beteekenis van begraven worden, zijnde de wederopstanding, waarover n. 2916, 2917; en zijnde de staat der uitbeelding, wederopgewekt in een ander, n. 3256; uit de uitbeelding van Ezau, zijnde het Goddelijk Natuurlijke des Heeren ten aanzien van het goede, waarover n. 3302, 3576, 4241; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het Goddelijk Natuurlijke des Heeren ten aanzien van het goede van het ware, waarover n. 4273, 4337, 4538; uit deze dingen en die welke boven in n. 4618 zijn gezegd, is het duidelijk

dat met hem begroeven Ezau en Jakob, zijn zonen, wordt aangeduid dat het wederopstond in het goede en het goede van het ware van het natuurlijke. Dat begraven worden in den inwendigen zin is wederopstaan, komt omdat wanneer het lichaam dood is, de ziel wederopstaat; vandaar denken de Engelen wanneer in het Woord van begrafenis melding wordt gemaakt, niet aan het lichaam, hetwelk wordt weggevoerd, maar aan de ziel, welke wederopstaat; zij zijn immers in de geestelijke ideeën, aldus in de dingen die des levens zijn; vandaar beteekenen alle dingen die van den dood zijn in de natuurlijke wereld, zulke dingen die van het leven zijn in de geestelijke wereld.

Vervolg aangaande de overeenstemming met den Grootsten Mensch; hier aangaande de overeenstemming van den reuk en van de neusvleugels met hem.

4622. *De habitakels der gezegenden in het andere leven zijn van verschillenden aard, met zulk een kunst gebouwd dat zij als het ware in de bouwkunst zelf zijn, of onmiddellijk uit de kunst zelf; over de habitakels der gezegenden zie men hetgeen eerder is gezegd uit ondervinding, n. III9, I626, I627, I628, I629, I630; deze verschijnen hun niet alleen voor het gezicht, maar ook voor den tast; alle dingen immers die daar zijn, zijn aangepast aan de gewaarwordingen der geesten en der Engelen; vandaar zijn het zulke dingen die niet vallen onder den lichamelijken zin zoodanig als die van den mensch is, maar onder dien welken zij hebben die daar zijn. Ik weet dat dit voor velen ongelooflijk is, maar dit is ter oorzaak hiervan dat men niets gelooft wat men niet met de lichamelijke oogen zien en met de vleeschelijke handen betasten kan; vandaar komt het dat heden ten dage de mensch voor wien de innerlijke dingen zijn toegesloten, niets weet aangaande de dingen die in de geestelijke wereld of in den Hemel bestaan; hij zegt weliswaar vanuit het Woord en vanuit de leer dat er een Hemel is, en dat de Engelen die daar zijn, in de vreugde en in de heerlijkheid zijn, maar verder weet hij niets; hij wenscht weliswaar te weten hoe het daar gesteld is, maar wanneer het hem wordt gezegd, gelooft hij nochtans niets, ter oorzaak hiervan dat hij met het hart het bestaan ervan ontkent; wanneer hij het wenscht te weten, is het alleen omdat hij dan in de nieuwsgierigheid is vanuit de leer, en niet in het verkwikkelijke vanuit het geloof; zij die niet in het geloof zijn, ontkennen eveneens met het hart; doch zij die gelooven, verwerven zich vanuit verschillende dingen ideeën aangaande den Hemel, de vreugde en de heerlijkheid ervan, een ieder vanuit zulke dingen die van zijn wetenschap en inzicht zijn; doch de eenvoudigen vanuit de sensitieve dingen die des lichaams zijn; maar nochtans vatten de meesten het niet dat de geesten en de Engelen over veel fijnere gewaarwordingen beschikken dan de*

menschen in de wereld, namelijk over het gezicht, over het gehoor, over den reuk, over iets dat met den smaak overeenkomt, en over den tast, en vooral over de verkwikkelijke dingen der aandoeningen; indien zij slechts hadden geloofd dat hun innerlijk wezen de geest was, en dat het lichaam en de gewaarwordingen en de leden van het lichaam slechts zijn aangepast aan de nutten in de wereld, en dat de geest en de gewaarwordingen en de organen van den geest zijn aangepast aan de nutten in het andere leven, zoo zouden zij vanuit zich en bijna vanzelf in de ideeën aangaande den staat van hun geest na den dood komen; zij zouden immers dan bij zichzelf denken dat de geest van den mensch die mensch zelf moet zijn die denkt, en die begeert, verlangt, en wordt aangedaan; en daarop dat al dat sensitieve dat in het lichaam verschijnt, eigenlijk van zijn geest moet zijn, en van het lichaam alleen door invloed; en dit zouden zij daarna bij zich met vele dingen bevestigen, en zoo zouden zij zich ten slotte meer verlustigen in de dingen die van hun geest zijn, dan in die welke van hun lichaam zijn. Het is er inderdaad ook aldus mede gesteld dat het namelijk niet het lichaam is dat ziet, hoort, ruikt, voelt, maar de geest ervan; daarom is dan ook de geest, wanneer hij van het lichaam is ontdaan, dan in zijn gewaarwordingen waarin hij is geweest toen hij in het lichaam was, en wel in veel fijnere; de lichamelijke dingen immers maakten, omdat zij naar verhouding grof zijn, de gewaarwordingen bot, en nog des te botter omdat hij ze onderdompelde in de aardse en de wereldlijke dingen. Dit kan ik verzekeren, dat de geest een veel fijner gezicht heeft dan de mensch in het lichaam, voorts eveneens een gehoor, en, wat verwondering zal baren, een reukzin, en vooral een tastzin; zij zien immers elkander wederzijds, hooren elkander wederzijds, raken elkander wederzijds aan. Wie aan het leven na den dood geloof, zou dit eveneens hieruit opmaken dat er geen leven kan bestaan zonder den zin, en dat het hoedanige des levens is volgens het hoedanige van den zin, ja zelfs dat het verstandelijke niets anders is dan een bijzonder fijne zin van de innerlijke dingen, en het hoogere verstandelijke een bijzonder fijne zin van de geestelijke dingen; vandaar ook worden de dingen die van het verstandelijke en van de doorvattingen ervan zijn, de inwendige zinnen genoemd. Met het sensitieve van den mensch terstond na den dood is het aldus gesteld: zoodra de mensch sterft en bij hem de lichamelijke dingen koud worden, wordt hij tot het leven opgewekt, en dan tot den staat van alle gewaarwordingen, en wel dermate dat hij in het eerst nauwelijks anders weet dan dat hij nog in het lichaam is; de gewaarwordingen immers waarin hij is, leiden hem ertoe aldus te gelooven; maar wanneer hij ontwaart dat hij fijnere gewaarwordingen heeft, en zulks vooral wanneer hij aanvangt met andere geesten te spreken, dan bemerkt hij dat hij in het andere leven is, en dat de dood van zijn lichaam de voortzetting is geweest

van het leven van zijn geest. Met twee lieden die ik gekend had, heb ik gesproken op den zelfden dag dat zij werden begraven, en met een die door mijn oogen zijn doodkist en lijkebaar zag, en omdat hij in geheel de gewaarwording was waarin hij in de wereld was geweest, sprak hij met mij over zijn uitvaart terwijl ik zijn lijkstoet volgde, en eveneens over zijn lichaam, zeggende dat men het wegwerpe omdat hijzelf leeft. Maar men moet weten dat zij die in het andere leven zijn, hoegenaamd niets van wat in de wereld is kunnen zien door de oogen van eenig mensch; maar dat zij het door mijn oogen konden, kwam omdat ik in den geest met hen ben, en tegelijk in het lichaam met hen die in de wereld zijn; men zie ook n. 1880; en bovendien moet men weten dat ik hen met wie ik in het andere leven heb gesproken, niet zag met de oogen van mijn lichaam, maar met de oogen van mijn geest, en nochtans zoo klaar, en somtijds nog klaarder dan met de oogen van het lichaam; want vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid werden de dingen geopend die van mijn geest zijn. Maar ik weet dat deze dingen die tot dusver zijn gezegd, niet zullen worden geloofd door hen die ondergedompeld zijn in de lichamelijke, aardsche, en wereldlijke dingen, dat is, door diegenen onder hen die deze dingen tot einddoel hebben; dezen immers vatten geen andere dingen dan die welke door den dood worden verstrooid. Ook weet ik dat evenmin diegenen zullen gelooven die veel over de ziel hebben gedacht en nagevorscht, en niet tevens hebben begrepen dat de ziel de geest des menschen is, en dat zijn geest zijn mensch zelf is die in het lichaam leeft; dezen immers hebben van de ziel geen ander begrip kunnen krijgen dan dat zij een of ander gedachtelijke is, of een vlammig iets, of een aetherisch iets, hetwelk alleen werkt op de organische vormen van het lichaam, en niet op de zuiverder vormen, welke van den geest ervan in het lichaam zijn, en dat zij zoo iets is dat met het lichaam zou worden verstrooid; en dit vooral zij die zich in zulke dingen hebben bevestigd door intuïties, aangeblazen door de overreding van meer wijsheid te hebben dan de anderen.

4623. Maar men moet weten dat het sensitieve leven van de geesten tweevoudig is, namelijk werkelijk en niet werkelijk; het eene is van het andere hierin onderscheiden dat al datgene werkelijk is wat aan diegenen verschijnt die in den Hemel zijn, maar dat al datgene niet werkelijk is wat aan diegenen verschijnt die in de hel zijn; al wat immers komt vanuit het Goddelijke, dat is, uit den Heer, dat is werkelijk, want het komt uit het Zijn zelf der dingen en vanuit het Leven in Zich; maar al wat komt vanuit het eigene van den geest, dat is niet werkelijk, omdat het niet komt vanuit het Zijn der dingen en niet vanuit het Leven in Zich. Zij die in de aandoening van het goede en het ware zijn, zijn in het leven des Heeren, aldus in het werkelijke leven, want de Heer is in het goede en het ware door de aandoening aanwezig; maar zij die in het booze en het valsche zijn door

de aandoening, zijn in het leven van het eigene, aldus in een niet werkelijk leven, want in het booze en het valsche is de Heer niet aanwezig. Het werkelijke wordt hierin van het niet werkelijke onderscheiden dat het werkelijke daadwerkelijk is hoedanig het verschijnt, en dat het niet werkelijke daadwerkelijk niet aldus is hoedanig het verschijnt. Zij die in de hel zijn, hebben evenzeer gewaarwordingen, en zij weten niet anders dan dat het werkelijk of daadwerkelijk aldus is gelijk als zij gewaarworden, maar nochtans verschijnen deze zelfde dingen wanneer zij door de Engelen worden onderzocht, als fantasmen en worden verstrooid, en zijzelf verschijnen niet zooals menschen, maar zooals monsters. Het werd ook gegeven om met hen hierover te spreken, en sommigen van hen zeiden dat zij gelooven dat het werkelijke dingen zijn, omdat zij ze zien en aanraken; en zij voegden daaraan toe dat de zin niet kan bedriegen; maar het werd gegeven te antwoorden dat het nochtans niet werkelijke dingen zijn, en dat dit daaruit voortkomt dat zij in dingen zijn die in strijd zijn met of tegenovergesteld aan het Goddelijke, namelijk in de booze en de valsche dingen, hoezeer deze hun ook als werkelijke dingen verschijnen; en bovendien dat zijzelf voorzoover zij in de begeerten van het booze en in de overredingen van het valsche zijn, niets anders dan fantasieën zijn ten aanzien van de denkingen; en vanuit fantasieën iets zien, is de dingen die werkelijk zijn als niet werkelijke dingen zien, en de dingen die niet werkelijk zijn als werkelijke dingen zien; en dat zij, indien het hun niet vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid was gegeven om aldus gewaar te worden, geen sensitief leven zouden hebben, bijgevolg geen leven, want het sensitieve maakt het al des levens. Elke ondervinding dienaangaande aan te voeren zou een groot aantal bladzijden vullen. Men wachte zich dus daarvoor wanneer men in het andere leven komt, dat men niet misleid worde; de booze geesten immers weten verschillende illusies te vertoonen voor hen die pas uit de wereld komen, en indien zij niet kunnen misleiden, trachten zij nochtans daarmede te overreden dat niets werkelijk is, maar dat alle dingen denkbeeldig zijn, ook de dingen die in den Hemel zijn.

4624. *Wat echter de overeenstemming van den reukzin en vandaar van de neusvleugels met den Grootsten Mensch betreft, tot dat gebied behooren diegenen die in de gemeene doorvatting zijn, zoo dat zij doorvattingen kunnen worden geheeten; met hen stemt de reuk, bijgevolg het orgaan ervan overeen; vandaar komt het eveneens dat ruiken, de lucht van iets krijgen, een scherpen speurzin hebben, en eveneens een fijnen neus hebben, in de gewone spreektaal wordt gezegd van hen die met ingeving een zaak van nabij raken, en eveneens van hen die doorvatten; de innerlijke dingen immers van de woorden van des menschen spraak ontleenen verscheidene dingen aan de overeenstemming met den Grootsten*

Mensch, ter oorzaak hiervan dat de mensch ten aanzien van den geest in het gezelschap met de geesten is, en ten aanzien van het lichaam met de menschen.

4625. *Maar de gezelschappen waaruit de gansche Hemel, dat is, de Grootste Mensch, bestaat, zijn er verscheidene, en zij zijn meer en minder universeel; de meer universele zijn het, waarmede een volledig lid, of orgaan, of ingewand overeenstemt; de minder universele zijn het, waarmede de deelen ervan, en de deelen der deelen overeenstemmen. Ieder gezelschap is een beeld van het gansche, want dat wat eensgezind is, wordt uit even zoovele beelden van zich samengesteld. Die meer universele gezelschappen hebben, omdat zij beelden van den Grootsten Mensch zijn, bijzondere gezelschappen binnen zich, welke op eendere wijze overeenstemmen. Ik heb somtijds gesproken met hen die in het gezelschap waarheen ik gezonden was, behoorden tot het gebied van de longen, van het hart, van het aangezicht, van de tong, van het oor, van het oog, en met hen die tot het gebied van de neusvleugels behoorden, vanuit wie het ook te weten werd gegeven hoedanig zij zijn, namelijk dat zij doorvattingen zijn; zij doorvatten immers al wat in het gezelschap gebeurde in het gemeen, echter niet aldus in het bijzonder zooals zij die in het gebied van het oog zijn; dezen immers onderscheiden en bezien de dingen die der doorvatting zijn. En eveneens werd het gegeven om waar te nemen dat het doorvattelijke van hen wordt gevarieerd volgens de gemeene veranderingen van staat van het gezelschap waarin zij zijn.*

4626. *Wanneer de eene of andere geest aankomt, zoo wordt, ook al is hij nog verre en in het verborgene, nochtans zijn tegenwoordigheid doorvat, zoo vaak de Heer dit toestaat, vanuit een zekere geestelijke sfeer, en daaruit wordt onderkend hoedanig zijn leven is, hoedanig zijn aandoening, en hoedanig zijn geloof. De engellijke geesten, die in een fijnere doorvatting zijn, weten vandaar ontelbare dingen aangaande den staat van zijn leven en geloof. Dit is mij vele malen getoond. Deze sferen worden ook, wanneer het den Heer behaagt, in reuken verkeerd; de reuk zelf wordt duidelijk waargenomen. Dat die sferen in reuken worden verkeerd, komt omdat de reuk overeenstemt met de doorvatting, en omdat de doorvatting als het ware een geestelijke reuk is; daaruit daalt ook de reuk neder; maar men zie de dingen die hierover eerder uit ondervinding zijn aangevoerd; over de sferen, n. 1048, 1053, 1316, 1504 tot 1519, 1695, 2401, 2489, 4464; over de doorvatting, n. 483, 495, 503, 521, 536, 1383, 1384, 1388, 1391, 1397, 1398, 1504, 1640; over de reuken daaruit, n. 1514, 1517, 1518, 1519, 1631, 3577.*

4627. *Zij echter die betrekking hebben op de innerlijke dingen der neusvleugels, zijn in een volmaakter staat ten aanzien van de doorvatting dan zij die betrekking hebben op de uiterlijke dingen ervan, waarover boven; over genen mag het volgende worden medegeedeeld: er verscheen mij als het ware een badhuis met*

langgerekte zetels of banken; en daarvan wasemde warmte uit; daar verscheen een vrouw, die weldra verdween in een zwartachtige wolk; en eveneens werden kleine kinderen gehoord, die zeiden dat zij daar niet wilden zijn; naderhand werden eenige engellijke koren bemerkt, welke tot mij gezonden waren om de aanslagen van zekere booze geesten af te wenden; en toen verschenen plotseling boven het voorhoofd gaatjes, grootere en kleinere, waardoor een schoon geelachtig licht heenscheen, en in dat lichtende binnen de gaatjes werden eenige vrouwen in een sneeuwvitten glans gezien; en daarop verschenen in een andere rangschikking andermaal de gaatjes, waardoor die vrouwen die van binnen waren, heen zagen; en wederom andere gaatjes, waardoor het lichtende niet zoo heendrong; ten slotte werd een blinkend wit licht waargenomen. Het werd mij gezegd dat daar de woonplaatsen waren van haar die het gebied van de inwendige neusvleugels uitmaken; zij waren immers van het vrouwelijk geslacht; en dat het doorzicht der doorvatting van haar die daar waren, in de wereld der geesten door zulke gaatjes wordt uitgebeeld; de geestelijke dingen in den Hemel immers worden door natuurlijke dingen uitgebeeld, of liever, door zulke dingen die eender zijn aan de natuurlijke dingen in de wereld der geesten. Daarna werd het gegeven om met haar te spreken; en zij zeiden dat zij door die uitbeeldende gaten nauwkeurig de dingen konden zien die beneden geschiedden, en dat die gaten naar die gezelschappen toegekeerd verschenen welke zij naarstig gadesloegen; en omdat zij toen naar mij gekeerd waren, zeiden zij dat zij alle ideeën mijner denking konden opmerken, en eveneens die van hen die rondom mij waren. Bovendien zeiden zij dat zij de ideeën niet alleen opmerken, maar dat zij ze ook voor haar op verschillende wijze zagen uitgebeeld, zooals die welke van de aandoening van het goede waren, door daarmede overeenkomende vlammetjes, en die welke van de aandoening van het ware waren, door variaties van het licht; zij voegden daaraan toe dat zij zekere engellijke gezelschappen bij mij zagen, en de denkingen van dezelve door verschillend gekleurde dingen, door purperachtige tinten zoodanig als op geschilderde gordijnen voorkomen, en eveneens door regenboogkleuren op een donkerder achtergrond, en dat zij daaruit doorwatten dat die engellijke gezelschappen uit het gebied van het oog waren. Daarop werden andere geesten gezien die van daar nedergeworpen en her en der verstrooid waren; en over dezen zeiden zij dat het zoodanigen waren die bij haar waren ingedrongen om een en ander op te merken en om te zien wat beneden voorviel, maar met het doel om lagen te leggen; deze neder werping werd zoo vaak waargenomen als engellijke koren aankwamen, waarmede ik ook heb gesproken; van hen die waren nedergeworpen, zeiden zij dat zij op het slijm van de neusvleugels betrekking hadden, en dat zij bot en stompzinnig waren, en eveneens zonder geweten, aldus geheel en al zonder

innerlijke doorvatting. De vrouw die was gezien, waarover boven, beteekende zulke belaafters; het werd gegeven eveneens met haar te spreken, en zij waren verwonderd dat iemand een geweten had; zij wisten in het geheel niet wat een geweten is; en toen ik zeide dat het een innerlijke ontwaring van het goede en het ware is, en dat het, indien tegen die ontwaring wordt gehandeld, een angst is, verstonden zij dit niet; zoodanig zijn zij die overeenstemmen met het slijm hetwelk den neusvleugels last veroorzaakt, en derhalve wordt uitgeworpen. Daarop werd mij het lichtende getoond waarin zij leven die betrekking hebben op de inwendige dingen der neusvleugels; het was iets lichttends, schoon gevariëerd met aderen van een gouden vlam en van een zilveren licht; de aandoeningen van het goede worden daar uitgebeeld door de aderen van een gouden vlam, en de aandoeningen van het ware door de aderen van een zilveren licht. En eveneens werd getoond dat zij gaten hebben die openstaan aan de zijde, door welke zij als het ware een hemel zien met sterren in het hemelsblauw; en er werd gezegd dat er in haar kamers zulk een groot licht is, dat het middaglicht der wereld daarmede niet in vergelijking kan komen. En bovendien werd er gezegd dat er bij haar een warmte is zooals de warmte tusschen lente en zomer op aarde; en dat er ook kleine kinderen bij haar zijn, maar kleine kinderen van ettelijke jaren; en dat zij daar niet willen zijn wanneer die belaafters of die slijmen aankomen. Ontelbare van zulke uitbeeldende dingen verschijnen in de wereld der geesten; doch deze waren de uitbeeldende dingen der doorvattingen, waarin diegenen zijn die overeenstemmen met den reuk van de inwendige neusvleugels.

4628. Wat de geuren waarin de sferen der doorvattingen worden verkeerdt, verder aangaat, zij worden even duidelijk waargenomen als de geuren op aarde, maar zij reiken niet tot aan den zin van den mensch bij wien de innerlijke dingen zijn gesloten, want zij vloeien in langs den inwendigen weg, niet echter langs den uitwendigen. Die geuren zijn van tweevoudigen oorsprong, namelijk vanuit de doorvatting van het goede, en vanuit de doorvatting van het booze; die welke vanuit de doorvatting van het goede zijn, zijn hoogst aangenaam, een geur uitwasemend als van welriekende bloemen van een tuin, en van andere welriekende dingen, met zooveel liefelijkheid en eveneens met zooveel verscheidenheid dat het onuitsprekelijk is; in de sferen van zulke geuren zijn zij die in den Hemel zijn. De geuren echter die vanuit de doorvatting van het booze zijn, zijn hoogst onaangenaam, vunzig en muf stinkend zooals die van rottende wateren, van uitwerpselen, van lijken, en kwalijk riekend zooals de stank van muizen en wandluizen; in de sferen van zulke walmen zijn zij die in de hel zijn; en, wat wonderlijk is, zij die daarin zijn, ruiken de stinkerigheid niet, ja, die stanken zijn zelfs verlustigend voor hen, en wanneer zij daarin zijn, zoo zijn zij

in de sfeer van hun verkwikkelijkeen verrukkelijke dingen; wanneer daarentegen de hel wordt geopend, en de uitwaseming daarvan de goede geesten bereikt, zoo worden deze door afgrijzen en eveneens door angst aangegrepen, zooals in de wereld diegenen die in de sfeer van zulke stanken geraken.

4629. *Die geheele ondervinding mededeelen welke ik heb gehad aangaande de sferen der doorvattingen die in geuren werden veranderd, zou gelijk staan met een boekdeel vol te schrijven; men zie hetgeen hierover eerder is vermeld in n. 1514, 1517, 1518, 1519, 1631, 3577; waaraan nog alleen deze dingen mogen worden toegevoegd: Eens werd ik het gemeene der denking van vele geesten gewaar aangaande den Heer, dat Hij als mensch geboren was, en ik bemerkte dat het uit louter ergernissen bestond; want hetgeen de geesten in het gemeen en in het bijzonder denken, dat wordt door anderen duidelijk doorvat; de geur van die sfeer werd waargenomen eender aan den geur van vunzig water, en van met stinkende vuilnis verontreinigd water.*

4630. *Boven het hoofd was een zeker iemand ongezien aanwezig; dat hij aanwezig was, bemerkte ik aan een stank die zoodanig was als een stank van tanden die drekkig was; en daarna werd de walm bemerkt zooals van verbrand hoorn of been; daarna kwam een groote bende van dezulken, oprijzende van onderen niet ver van den rug, zooals een nevel; en omdat zij ook onzichtbaar waren, meende ik dat zij heel spitsvondig waren, en toch boos; maar er werd gezegd dat zij daar waar de sfeer geestelijk is, onzichtbaar zijn, maar daar waar de sfeer natuurlijk is, zichtbaar zijn; want zij die aldus natuurlijk zijn dat zij in het geheel niets over de geestelijke dingen denken, en ook niet gelooven dat er een hel en een Hemel is, en nochtans in hun werkkringen spitsvondig zijn, zijn van dien aard, en zij worden de onzichtbare natuurlijken genoemd; en zij openbaren zich somtijds aan de anderen door hun stank, waarover boven.*

4631. *Twee- of driemaal woei mij een lijkenlucht tegen, en toen ik vroeg van welken die lucht was, werd het aangeduid dat zij uit de hel kwam waar schandelijke roovers zijn, en sluipmoordenaars, en zij die misdadigheden met groote arglist hebben bedreven. Somtijds ook een dreklucht, en toen ik vroeg waarvandaan zij kwam, werd er gezegd dat zij was uit de hel waar de echtbrekers zijn. En toen de drektucht vermengd was met lijkenlucht, werd er gezegd dat dit was uit de hel waar de echtbrekers waren die tevens wreed zijn; en zoo voort.*

4632. *Toen ik eens dacht over de regeering van de ziel in het lichaam, en over den invloed van den wil in de handelingen, bemerkte ik dat zij die in de drekkel waren, welke toen een klein weinig openstond, niet aan iets anders dachten dan aan de heerschappij van de ziel over den aars, en over den invloed van den wil in het uitstooten van de uitwerpselen; daaruit bleek in hoedanige sfeer*

van doorvatting, en vandaar in hoedanige sfeer van stank zij waren. Eender geschiedde toen ik over de echtelijke liefde dacht, namelijk dat toen zij die in de hel waren waar de echtbrekers zijn, niets anders dan zulke ontuchtigheden als der echtbreuk zijn en vuile dingen koesterden. En toen ik over de oprechtheid nadacht, dat zij die in de arglist zijn, aan niets anders dachten dan aan het begaan van misdaden uit arglist.

4633. *Uit deze dingen die over de doorvattingen en eveneens over de geuren zijn gezegd, blijkt, dat het leven van een ieder, bijgevolg de aandoening van een ieder, duidelijk in het andere leven uitkomt; wie dus gelooft dat men daar niet weet hoedanig hij is geweest, en hoedanig vandaar zijn leven is, en dat hij daar zijn animus zoo verbergen kan als in de wereld, dwaalt schromelijk. Ook komen daar niet slechts de dingen uit die de mensch aangaande zichzelf heeft geweten, maar ook de dingen die hij niet aangaande zichzelf heeft geweten, namelijk de dingen die hij door veelvuldig gebruik ten slotte heeft ondergedompeld in de verkwikkelijke dingen des levens; want dan verdwijnen zij uit zijn gezicht en bespiegeling; de einddoelen zelf van zijn denking en van zijn woorden, en van zijn handelingen, die vanuit een eendere oorzaak voor hem verborgen waren geworden, worden in den Hemel op de duidelijkste wijze doorvat; de Hemel immers is in de sfeer en de doorvatting van de einddoelen.*

4634. *Aan het einde van het volgende hoofdstuk het vervolg aangaande de overeenstemming met den Grootsten Mensch, en daar over de overeenstemming van het gehoor en van de ooren met hem.*

Genesis

Zes En Dertigste Hoofdstuk

4635. Omdat in hetgeen tot hiertoe aan de hoofdstukken van Genesis werd voorafgezonden, de dingen zijn ontvouwd die de Heer bij Mattheus hfdst. xxiv had voorzegt aangaande den laatsten tijd der Kerk, en omdat bij den zelf den Evangelist de zelfde dingen worden voortgezet in hoofdstuk xxv, zoo is het geoorloofd ook die dingen in hun orde ten aanzien van den inwendigen zin te ontvouwen, welke dingen in de letter de volgende zijn: *Dan zal het Koninkrijk der Hemelen eender worden aan tien maagden, die, haar lampen nemende, uitgingen, den Bruidegom tegemoet; vijf nu van haar waren voorzichtig, vijf echter dwaas; die dwaas waren, haar lampen nemende, namen niet olie met zich; de voorzichtigen echter namen olie in haar vaten met haar lampen. Daar echter de Bruidegom vertoefde, werden zij allen sluimerig, en vielen in slaap; te middernacht echter geschiedde een geroep: Ziet, de Bruidegom komt, gaat uit Hem te ontmoet. Toen werden al die maagden gewekt, en zij maakten haar lampen gereed. Maar de dwazen zeiden tot de voorzichtigen: Geeft ons van uw olie, omdat onze lampen uitgaan. Doch de voorzichtigen antwoordden, zeggende: Zij mocht misschien niet toereiken voor ons en voor u; maar gaat liever heen tot de verkoopers, en koopt voor uzelf. Als zij echter heengingen om te koopen, kwam de Bruidegom, en die gereed waren, schreden met Hem in tot de bruiloft, en de deur werd gesloten. Daarna kwamen echter ook de overige maagden, zeggende: Heer, Heer, doe ons open. Hij echter, antwoordende, zeide: Voorwaar zeg Ik u, Ik ken u niet. Zoo waakt dan, omdat gij den dag niet weet, noch het uur, waarin de Zoon des menschen komen zal.*

4636. Dat de Heer met deze gelijkenis Zijn Komst heeft beschreven, staat vast uit de afzonderlijke dingen en uit het einde, waar Hij zegt: “Zoo waakt dan, omdat gij den dag niet weet, noch het uur, waarin de Zoon des menschen komen zal”. Zooals ook in het voorafgaande hoofdstuk xxiv, waar Hij uitdrukkelijk over Zijn Komst spreekt: “Waakt derhalve, omdat gij niet weet in welke ure uw Heer komen zal”, vers 42. Dat Zijn Komst de voleinding der eeuw of de laatste tijd der Kerk is, werd eerder getoond.

4637. Dat alle en de afzonderlijke dingen die de Heer in gelijkenissen heeft gesproken, uitbeeldend en aanduidend zijn voor de geestelijke en de hemelsche dingen van Zijn Rijk, en in den hoogsten zin voor de Goddelijke dingen bij Hem, staat klaarblijkend vast; en daarom kan hij die dit niet

weet, aangaande des Heeren gelijkenissen niets anders vatten dan dat zij zooals gewone gelijkenissen zijn, en verder niets in haar schoot verbergen; zooals deze aangaande de tien maagden, indien men niet weet wat in den inwendigen zin de maagden beteekenen, voorts wat tien, wat vijf, wat de lampen, wat de vaten, wat de olie, wat de verkoopers, wat de bruiloft, en de overige dingen; eender in alle andere gelijkenissen. De dingen die de Heer daarin heeft gesproken, verschijnen, als gezegd, in den uitwendigen vorm zooals gewone gelijkenissen; maar in den inwendigen vorm zijn zij zoodanig dat zij den algeheelen Hemel vullen, want in de afzonderlijke dingen is een inwendige zin, welke zoodanig is dat het geestelijke en het hemelsche ervan zich door de Hemelen overal heen zooals het licht en de vlam verspreidt; deze zin is gansch en al uitgeheven uit den zin der letter, en vloeit uit de afzonderlijke uitdrukkingen en uit de afzonderlijke woorden, ja zelfs uit elke jota. Wat deze gelijkenis echter in den inwendigen zin behelst, blijkt uit hetgeen hier volgt.

4638. *Dan zal het Koninkrijk der Hemelen eender worden aan tien maagden,* beteekent den laatsten tijd der oude Kerk en den eersten tijd der nieuwe; de Kerk is het Rijk des Heeren op aarde; de tien maagden zijn allen die in de Kerk zijn, namelijk zoowel zij die in het goede en het ware zijn, als zij die in het booze en het valsche zijn; tien zijn in den inwendigen zin de overblijfselen, en eveneens het volle, aldus allen; en de maagden zijn zij die in de Kerk zijn; aldus eveneens elders in het Woord. *Die, haar lampen nemende,* beteekent de geestelijke dingen waarin het hemelsche is, of de ware dingen waarin het goede is, of, wat hetzelfde is, het geloof waarin de naastenliefde jegens den naaste is, en de naastenliefde waarin de liefde tot den Heer is; de olie immers is het goede der liefde, waarover aanstonds; doch de lampen waarin de olie niet is, zijn de zelfde dingen waarin het goede niet is. *Uitgingen, den Bruidegom tegemoet,* beteekent hun opneming. *Vijf nu van haar waren voorzichtig, vijf echter dwaas,* beteekent een deel van hen zijnde in de ware dingen waarin het goede is, en een deel van hen zijnde in de ware dingen waarin niet het goede is; genen zijn de voorzichtigen, dezen echter de dwazen; vijf zijn in den inwendigen zin eenigen, hier dus een deel van hen. *Die dwaas waren, haar lampen nemende, namen niet olie met zich,* beteekent dat zij niet het goede der naastenliefde in hun ware dingen hadden; de olie is in den inwendigen zin het goede der naastenliefde en der liefde. *De voorzichtigen echter namen olie in haar vaten met haar lampen,* beteekent dat zij het goede der naastenliefde en der liefde in hun ware dingen hadden; de vaten zijn de leerstellige dingen des geloofs. *Daar echter de Bruidegom vertoefde, werden*

zij allen sluimerig, en vielen in slaap, beteekent het verwijl, en dientengevolge den twijfel; sluimerig worden is in den inwendigen zin tengevolge van het verwijl sloom worden in de dingen die der Kerk zijn; en in slaap vallen is twijfel koesteren; de voorzichtigen een twijfel waarin het affirmatieve is, de dwazen een twijfel waarin het ontkennende is. *Te middernacht echter geschiedde een geroep*, beteekent den tijd die de laatste der oude Kerk en de eerste der nieuwe Kerk is; het is deze tijd welke in het Woord de nacht wordt genoemd, wanneer over den staat der Kerk wordt gehandeld; het geroep is de verandering. *Ziet, de Bruidegom komt, gaat uit Hem tegemoet*, beteekent dat wat het Gericht betreft, namelijk de aanvaarding en de verwerping. *Toen werden al die maagden gewekt, en zij maakten haar lampen gereed*, beteekent de voorbereiding van allen, want zij die in de ware dingen zijn waarin het goede niet is, gelooven dat zij evenzeer aanvaard worden als zij die in de ware dingen zijn waarin het goede is; zij meenen immers dat het geloof-alleen zaligt, niet wetende dat daar geen geloof is waar de naastenliefde niet is. *Maar de dwazen zeiden tot de voorzichtigen: Geeft ons van uw olie, omdat onze lampen uitgaan*, beteekent dat zij willen dat aan hun ijle ware dingen, of aan hun leeg geloof het goede wordt vergemeenschaft door de anderen; in het andere leven immers worden alle geestelijke en hemelsche dingen wederzijds vergemeenschaft, maar niet dan door het goede. *Doch de voorzichtigen antwoordden, zeggende: Zij mocht misschien niet toereiken voor ons en voor u*, beteekent dat het niet kan worden vergemeenschaft, omdat het weinige ware dat zij hebben zou worden weggenomen; met de vergemeenschapping van het goede immers, met hen die in de ware dingen zonder het goede zijn, is het in het andere leven aldus gesteld: zij nemen genen als het ware het goede af, en zij eigenen het zich toe en zij vergemeenschappen het niet met anderen, maar verontreinigen het; en daarom vindt er niet eenige vergemeenschapping van het goede met hen plaats; hierover zal men uit ondervinding aan het einde van het volgende xxxvii^{ste} hoofdstuk een en ander zien. *Maar gaat liever heen tot de verkoopers, en koopt voor uzelf*, beteekent het goede der verdienste; zij die daarmede te koop loopen, zijn de verkoopers; zij die in het ware zijn waarin niet het goede is, maken ook meer dan de anderen in het andere leven al datgene tot verdienste wat zij als goede in den uitwendigen vorm naar den schijn hebben gedaan, hoewel het boos was in den inwendigen vorm, volgens de dingen die de Heer zegt bij Mattheus: “Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet door Uw Naam geprofeteerd, en door Uw Naam daemonen uitgeworpen, en in Uw Naam vele krachten gedaan. Maar dan zal Ik hun belijden: Ik ken u niet; wijkt van Mij, gij werkers der

ongerechtigheid”, VII: 22; en bij Lukas: “Van dan af dat de heer des huizes zal zijn opgestaan, en de deur zal hebben gesloten, zoo zult gij aanvangen buiten te staan, en aan de deur te kloppen, zeggende: Heer, Heer, doe ons open. Maar antwoordende zal Hij tot u zeggen: Ik ken u niet van waar gij zijt. Dan zult gij aanvangen te zeggen: Wij hebben vóór U gegeten, en gedronken, en in onze straten hebt Gij geleerd. Maar Hij zal zeggen: Ik zeg u, Ik ken u niet van waar gij zijt; wijkt van Mij, alle gij werkers der ongerechtigheid”, XIII: 26, 27. Zodanig zijn zij die hier onder de dwaze maagden worden verstaan; weswege het van haar eender wordt gezegd, met deze woorden: “Zij kwamen ook, zeggende: Heer, Heer, doe ons open. Hij echter, antwoordende, zeide: Voorwaar zeg Ik u, Ik ken u niet”. *Als zij echter heengingen om te koopen, kwam de Bruidegom*, beteekent de averechtsche aanwending. *En die gereed waren, schreden met Hem in tot de bruiloft*, beteekent dat zij die in het goede en daaruit in het ware waren, werden opgenomen in den Hemel. De Hemel wordt met een bruiloft vergeleken vanwege het hemelsch huwelijk, zijnde het huwelijk van het goede en het ware; en de Heer met een Bruidegom, omdat zij dan met Hem worden verbonden; vandaar wordt de Berk de Bruid genoemd. *En de deur werd gesloten*, beteekent dat de anderen niet kunnen binnengaan. *Daarna kwamen echter ook de overige maagden, zeggende: Heer, Heer, doe ons open*, beteekent dat zij willen binnengaan vanuit het geloof-alleen zonder de naastenliefde, en vanuit de werken waarin niet het leven des Heeren is, maar het leven van zich. *Hij echter, antwoordende, zeide: Voorwaar zeg Ik u, Ik ken u niet*, beteekent de verwerping; hen niet kennen is in den inwendigen zin niet in eenige naastenliefde jegens den naaste zijn, en door die in de verbinding met den Heer zijn; van hen die niet in de verbinding zijn, wordt gezegd dat zij niet gekend zijn. *Zoo waakt dan, omdat gij den dag niet weet, noch het uur, waarin de Zoon des menschen komen zal*, beteekent de betrachting des levens volgens de geboden des geloofs, hetgeen waken is; de tijd der aanvaarding, welke den mensch onbekend is, en de staat, worden aangeduid met: Gij weet den dag niet, noch het uur, waarin de Zoon des menschen komen zal. Hij die in het goede is, dat is, die volgens de geboden handelt, wordt voorzichtig geheeten, doch hij die in de erkentissen van het ware is. en niet handelt, wordt dwaas geheeten, ook elders door den Heer bij Mattheus: “Een elk die Mijn woorden hoort en dezelve doet, dien zal Ik vergelijken bij een *voorzichtig* man, en een elk die Mijn woorden hoort, maar dezelve niet doet, die zal worden vergeleken bij een *dwazen* man”, VII: 24, 26.

Zes En Dertigste Hoofdstuk.

1. En deze zijn de geboorten van Ezau; hijzelf is Edom.
2. Ezau nam zijn vrouwen uit de dochteren Kanaän, Adah, de dochter van Elon, den Chittiet, en Oholibamah, de dochter van Anah, de dochter van Zibeon, den Chiviet.
3. En Basemath, de dochter van Jischmaël, de zuster van Nebajoth.
4. En Adah baarde aan Ezau Elifaz, en Basemath baarde Reüel.
5. En Oholibamah baarde Jeüsch, en Jaëlam, en Korach; dezen zijn de zonen van Ezau, die hem geboren zijn in het land Kanaän.
6. En Ezau nam zijn vrouwen, en zijn zonen, en zijn dochteren, en alle zielen van zijn huis, en zijn verwerving, en al zijn beest, en al zijn koop, de dingen die hij in het land Kanaän had verworven, en hij ging tot een land van voor Jakob, zijn broeder.
7. Omdat hun verwerving te veel was om samen te wonen, en het land hunner vreemdelingschappen kon hen niet dragen van voor hun verwervingen.
8. En Ezau woonde in den berg Seïr; Ezau, hijzelf is Edom.
9. En deze zijn de geboorten van Ezau, den vader van Edom, op den berg Seïr.
10. Deze zijn de namen der zonen van Ezau: Elifaz, de zoon van Adah, de echtgenoot van Ezau; Reüel, de zoon van Basemath, de echtgenoot van Ezau.
11. En de zonen van Elifaz waren: Theman, Omar, Zefo, en Gaëtham, en Kenas.
12. En Thimna was een bijwif voor Elifaz, den zoon van Ezau, en zij baarde aan Elifaz Amalek; dezen zijn de zonen van Adah, de echtgenoot van Ezau.
13. En dezen zijn de zonen van Reüel: Nachath, en Serach, Sehammah, en Missa; dezen waren de zonen van Basemath, de echtgenoot van Ezau.
14. En dezen waren de zonen van Oholibamah, de dochter van Anah, de dochter van Zibeon, de echtgenoot van Ezau; en zij baarde aan Ezau Jeüsch, en Jaëlam, en Korach.
15. Dezen zijn de aanvoerders der zonen van Ezau, de zonen van Elifaz, den eerstverwekte van Ezau: de aanvoerder Theman, de aanvoerder Omar, de aanvoerder Zefo, de aanvoerder Kenas.

16. De aanvoerder Korach, de aanvoerder Gaëtham, de aanvoerder Amalek; dezen zijn de aanvoerders van Elifaz in het land Edom; dezen zijn de zonen van Adah.
17. En dezen zijn de zonen van Reüel, den zoon van Ezau: de aanvoerder Nachath, de aanvoerder Serach, de aanvoerder Schammah, de aanvoerder Missa; dezen zijn de aanvoerders van Reüel in het land Edom; dezen zijn de zonen van Basemath, de echtgenoot van Ezau.
18. En dezen zijn de zonen van Oholibamah, de echtgenoot van Ezau: de aanvoerder Jëusch, de aanvoerder Jaëlam, de aanvoerder Korach; dezen zijn de aanvoerders van Oholibamah, de dochter van Anah, de echtgenoot van Ezau.
19. Dezen zijn de zonen van Ezan, en dezen hun aanvoerders; hijzelf is Edom.
20. Dezen zijn de zonen van Seïr, den Choriët, de bewoners van het land: Lotan, en Schobal, en Zibeon, en Anah.
21. En Dischon, en Ezer, en Dischan; dezen zijn de aanvoerders van den Choriët, den zoon van Seïr, in het land van Edom.
22. En de zonen van Lotan waren: Chori en Hemam, en de zuster van Lothan Thimna.
23. En de zonen van Schobal: Alvan, en Manachath, en Ebal, Schefo, en Onam.
24. En dezen zijn de zonen van Zibeon, en Ajah en Anah; deze is Anah die de muilen vond in de woestijn, toen hij de ezelen weidde voor Zibeon, zijn vader.
25. En dezen zijn de zonen van Anah: Dischan en Oholibamah, de dochter van Anah.
26. En dezen zijn de zonen van Dischan: Chemdan, en Eschban, en Jithran, en Cheran.
27. Dezen zijn de zonen van Ezer: Bilhan en Saävan, en Akan.
28. Dezen zijn de zonen van Dischan: Uz en Aran.
29. Dezen zijn de aanvoerders van den Choriët: de aanvoerder Lotan, de aanvoerder Schobal, de aanvoerder Zibeon, de aanvoerder Anah.
30. De aanvoerder Dischon, de aanvoerder Ezer, de aanvoerder Dischan; dezen zijn de aanvoerders van den Choriët naar hun aanvoerders in het land Seïr.
31. En dezen zijn de koningen die hebben geregeerd in het land Edom, eer een koning regeerde over de zonen Israëls.

32. En in Edom regeerde Bela, de zoon van Beor, en de naam van zijn stad was Dinhabah.
33. En Bela stierf, en in zijn plaats regeerde Jobab, de zoon van Serach uit Bozrah.
34. En Jobab stierf, en in zijn plaats regeerde Chuscham uit het land der Themanieten.
35. En Chuscham stierf, en in zijn plaats regeerde Hadad, de zoon van Bedad, die Midian sloeg in het veld van Moab; en de naam van zijn stad was Avith.
36. En Hadad stierf, en in zijn plaats regeerde Samlah uit Masrekah.
37. En Samlah stierf, en in zijn plaats regeerde Schaül uit Rechoboth van de rivier.
38. En Schaül stierf, en in zijn plaats regeerde Baäl-Chanan, de zoon van Achbor.
39. En Baäl-Chanan, de zoon van Achbor, stierf, en in zijn plaats regeerde Hadar; en de naam van zijn stad was Paü, en de naam van zijn echtgenoot was Mehetabel, de dochter van Matred, de dochter van Mesahab.
40. En deze zijn de namen van de aanvoerders van Ezau, naar hun familiën, naar hun plaatsen, in hun namen: de aanvoerder Thimna, de aanvoerder Alvah, de aanvoerder Jetheth.
41. De aanvoerder Oholibamah, de aanvoerder Elah, de aanvoerder Pinon.
42. De aanvoerder Kenas, de aanvoerder Theman, de aanvoerder Mibzar.
43. De aanvoerder Magdiël, de aanvoerder Iram; dezen zijn de aanvoerders van Edom, naar hun woningen, in het land hunner bezitting; hijzelf is Ezau, de vader van Edom.

De Inhoud.

4639. In den inwendigen zin wordt hier gehandeld over het Goddelijk Natuurlijk Goede des Heeren, en de geheele orde van dat goede wordt door namen beschreven; het Goddelijk Natuurlijk Goede des Heeren is Ezau.

De Inwendige Zin.

4640. Vers 1. *En deze zijn de geboorten van Ezau; hijzelf is Edom.* Deze zijn de geboorten van Ezau, beteekent de afleidingen in het Goddelijk Natuurlijk Goede des Heeren; hijzelf is Edom, beteekent het Goddelijk Menscheljke des Heeren ten aanzien van het Natuurlijke en het Lichamelijke.

4641. Deze zijn de geboorten van Ezau; dat dit de afleidingen in het Goddelijk Natuurlijk Goede des Heeren beteekent, staat vast uit de beteekenis van de geboorten, zijnde de afleidingen, namelijk van het goede en het ware, waarover n. 1330, 3263, 3279, 3860, 3868, 4070; en uit de uitbeelding van Ezau, zijnde het Goddelijk Natuurlijk Goede des Heeren, waarover n. 3302, 3322, 3494, 3504, 3576, 3599; over dit Goede wordt nu in dit hoofdstuk gehandeld; maar omdat het zoodanig is dat het niet in het verstand van eenig mensch valt, en nauwelijks in dat van eenig Engel, wordt dit Goede derhalve door louter namen beschreven. Het Goddelijk Natuurlijk Goede des Heeren immers, hetwelk door Ezau wordt uitgebeeld, is dat wat Hij Goddelijk had vanuit de geboorte; Hij was immers uit Jehovah ontvangen; vandaar had Hij het Goddelijk Zijn uit de geboorte; dit had Hij als ziel, en bijgevolg als het binnenste van Zijn leven; uiterlijk was dit bekleed met de dingen die Hij uit de moeder had aangenomen, en omdat dit bekleedsel niet goed, maar in zich boos was, heeft Hij het derhalve uit eigen macht, vooral door de worstelingen der verzoeking, uitgedreven, en daarop dit Menscheljke, hetwelk Hij in Zichzelf nieuw maakte, verbonden met het Goddelijk Goede dat Hij vanuit de geboorte had. Jakob beeldde dat Goede uit hetwelk Hij Zich uit eigen macht verwierf, waarover in de hoofdstukken die voorafgaan; het is dit Goede hetwelk Hij heeft verbonden met het Goddelijk Goede; en aldus heeft Hij het Menscheljke in Zich geheel Goddelijk gemaakt. Het Goede dat Ezau uitbeeldt, vloeide in langs den inwendigen weg, en door het redelijk goede in het natuurlijke, onmiddellijk; doch het Goede dat Jakob en Israël uitbeeldt, vloeide in langs den uitwendigen weg, en het Goddelijke ging hetzelve door het redelijk goede tegemoet, maar middellijk door het ware van het redelijke in het natuurlijke; Jischak beeldt dat redelijk goede uit, en Rebekka dat ware; men zie hetgeen hierover eerder is gezegd in n. 3314, 3573, 4563 einde.

4642. Hijzelf is Edom; dat dit het Goddelijk Menscheljke des Heeren beteekent ten aanzien van het Natuurlijke en het Lichamelijke, staat vast uit de uitbeelding van Edom, zijnde het Goddelijk Menscheljke des Heeren ten aanzien van het Natuurlijk Goede waaraan de leerstellige dingen van het ware zijn aangeboden, waarover n. 3302, 3322, 4241; aldus ten aanzien van

het Natuurlijke en het Lichamelijke, want de leerstellige dingen zijn gelijk als een lichaam voor het ware, of, in den geestelijken zin, zijn het de lichamelijke dingen van het natuurlijk ware; vandaar komt het dat door Edom het Goddelijk Menschelijke des Heeren wordt uitgebeeld ten aanzien van het Natuurlijke en het Lichamelijke. Dat de leer evenals een belichaming is van het ware, komt omdat de leer niet in zich het ware is, maar in de leer is het ware zoals de ziel in haar lichaam. In hetgeen volgt wordt nu gehandeld over het Goddelijk Natuurlijk Goede des Heeren, maar de afleidingen ervan worden door namen beschreven ter oorzaak hiervan, zoals boven werd gezegd, dat de afleidingen van dat Goede het verstand van ieder mensch, ook dat van den Engel, te boven gaan; de Engelen immers zijn eindig, en het eindige vat het Oneindige niet; maar nochtans worden, wanneer dit hoofdstuk wordt gelezen, de afleidingen die in de namen zijn vervat, aan de Engelen op gemeene wijze uitgebeeld door den invloed der Goddelijke Liefde uit den Heer, en de invloed door een hemelsche vlam welke hen met het Goddelijk Goede aandoet. Wie gelooft dat het Woord niet geïnspireerd is ten aanzien van de kleinste jota, en wie gelooft dat het Woord op een andere wijze geïnspireerd is dan zoodat de afzonderlijke reeksen de Goddelijke dingen, en vandaar de hemelsche en de geestelijke dingen, uitbeelden, en dat de afzonderlijke woorden die dingen aanduiden, kan niet anders meenden dan dat deze namen niets verder behelzen dan de genealogische dingen vanuit Ezau; maar wat zijn genealogische dingen ten opzichte van het Woord, en wat Goddelijke is daarin? Maar dat alle namen in het Woord dingen beteekenen, zie men in n. 1224, 1264, 1876, 1888, 4442, en overal elders waar het is ontvouwd wat de namen beteekenden.

4643. Vers 2, 3, 4, 5. *Ezau nam zijn vrouwen uit de dochteren Kanaän, Adah, de dochter van Elon, den Chittiet, en Oholibamah, de dochter van Anah, de dochter van Zibeon, den Chiviet. En Basemath, de dochter van Jischmaël, de zuster van Nebajoth. En Adah baarde aan Ezau Elifaz, en Basemath baarde Reüel. En Oholibamah baarde Jeüsch, en Jaëlam, en Korach; dezen zijn de zonen van Ezau, die hem geboren zijn in het land Kanaän.* Ezau nam zijn vrouwen uit de dochteren Kanaän, beteekent de eerste verbinding van het Natuurlijk Goede met de aandoening van het schijnbaar ware; Adah, de dochter van Elon, den Chittiet, en Oholibamah, de dochter van Anah, de dochter van Zibeon, den Chiviet, beteekent het hoedanige, hetwelk vanuit de Oude Kerk is; en Basemath, de dochter van Jischmaël, de zuster van Nebajoth, beteekent de tweede verbinding met de aandoening van het ware vanuit den Goddelijken stam; en Adah baarde aan Ezau Elifaz, en Basemath baarde Reüel, beteekent de eerste afleidingen daaruit; en Oholibamah baarde Jeüsch,

en Jaëlam, en Korach, beteekent de tweede afleiding; dezen zijn de zonen van Ezau, die hem geboren zijn in het land Kanaän, beteekent vanuit het goede van het Rijk des Heeren.

4644. Omdat hier wordt gehandeld over het Goede dat de Heer Goddelijk had vanuit de geboorte, en over de verbinding van dat Goede met het Ware en het Goede dat Hij Zich als Mensch geboren heeft verworven, en eveneens over de afleidingen daaruit; en omdat deze dingen zoodanige zijn die, als gezegd, niet in het verstand, zelfs niet in het engellijke verstand, vallen, kunnen zij derhalve niet afzonderlijk worden ontvouwd; en bovendien zijn het louter namen, waarmede dat Goddelijke met de afleidingen ervan wordt beschreven; en louter namen ontvouwen zonder eenigen historischen zin die voorafgaat en volgt, waaruit een bevestigend licht komt, zou gelijk staan met de zaak in twijfel te brengen. Weinigen immers kunnen het gelooven, op welke wijze het hun ook wordt getoond, dat in het Woord met namen dingen worden aangeduid. Om deze oorzaken is het geoorloofd hetgeen in dit hoofdstuk staat alleen maar over te schrijven en daaraan iets van ontvouwing in het gemeen toe te voegen, door zulke dingen die aan de bevattig aangepast kunnen zijn, en die slechts afschaduwingen zijn; want de dingen die in het Goddelijke zijn, verschijnen nooit aan iemand, maar de dingen dievanuit het Goddelijke zijn, verschijnen op meest gemeene wijze volgens het verstand waarin zij vallen, en dit alleen als schaduwen. Bovendien moet men weten dat niemand van de menschen in eenig goede wordt geboren, maar een ieder in het booze, in het innerlijk booze vanuit den vader, en in het uiterlijk booze uit de moeder; het erfelijke immers van een ieder is boos, maar alleen de Heer is geboren in het Goede en in het Goddelijk Goede zelf, voorzooveel als Hij het uit den Vader was; het is dit Goddelijk Goede waarin de Heer geboren is, waarover hier wordt gehandeld; de afleidingen ervan zijn de dingen die in het Menschelijke des Heeren ontstonden toen Hij hetzelfde Goddelijk maakte, en door welke Hij dat verheerlijkte; vandaar komt het dat er iets van ontvouwing in het gemeen aan kan worden toegevoegd.

4645. *Vers 6, 7, 8. En Ezau nam zijn vrouwen, en zijn zonen, en zijn dochteren, en alle zielen van zijn huis, en zijn verwerving, en al zijn beest, en al zijn koop, de dingen die hij in het land Kanaän had verworven, en hij ging tot een land van voor Jakob, zijn broeder. Omdat hun verwerving te veel was om samen te wonen, en het land hunner vreemdelingschappen kon hen niet dragen van voor hun verwervingen. En Ezau woonde in den berg Seir; Ezau, hijzelf is Edom. Ezau nam zijn vrouwen, en zijn zonen, en zijn dochteren, en alle zielen van zijn huis, en zijn verwerving, en al zijn beest, en al zijn koop, de dingen die hij*

in het land Kanaän had verworven, en hij ging tot een land van voor Jakob, zijn broeder, beteekent alle dingen van het Goddelijk Goede en van het Ware daaruit, welke Hij tot dusver heeft, waarmede overeenstemming is in den Hemel, en vandaar den Hemel; zich terugtrekkende van Jakob ter oorzaak van de uitbeelding; omdat hun verwerving te veel was, beteekent vanwege de oneindigheid; om samen te wonen, beteekent de uitbeeldende dingen; en het land hunner vreemdelingschappen kon hen niet dragen van voor hun verwervingen, beteekent dat alle dingen niet kunnen worden beschreven; en Ezau woonde in den berg Seïr, beteekent het ware van het Natuurlijk Goede; Ezau, hijzelf is Edom, beteekent het Goddelijk Menschelijke des Heeren.

4646. Vers 9, 10, 11, 12, 13, 14. *En deze zijn de geboorten van Ezau, den vader van Edom, op den berg Seïr. Deze zijn de namen der zonen van Ezau: Elifaz, de zoon van Adah, de echtgenoot van Ezau; Reüel, de zoon van Basemath, de echtgenoot van Ezau. En de zonen van Elifaz waren: Theman, Omar, Zefo, en Gaëtham, en Kenas. En Thimna was een bijwijf voor Elifaz, den zoon van Ezau, en zij baarde aan Elifaz Amalek; dezen zijn de zonen van Adah, de echtgenoot van Ezau. En dezen zijn de zonen van Reüel: Nachath, en Serach, Schammah, en Missa; dezen waren de zonen van Basemath, de echtgenoot van Ezau. En dezen waren de zonen van Oholibamah, de dochter van Anah, de dochter van Zibeon, de echtgenoot van Ezau; en zij baarde aan Ezau Jeüsch, en Jaëlam, en Korach. Deze zijn de geboorten van Ezau, den vader van Edom, beteekent de afleidingen in het Goddelijk Natuurlijke Goede; de vader van Edom is het Goddelijk Goede waaruit de andere dingen zijn afgeleid; op den berg Seïr, beteekent ten aanzien van de ware dingen van het Goede; deze zijn de namen der zonen van Ezau, beteekent het hoedanige der afleidingen; Elifaz, de zoon van Adah, de echtgenoot van Ezau; Reül, de zoon van Basemath, de echtgenoot van Ezau, beteekent den staat ervan vanuit het huwelijk van het goede en het ware; en de zonen van Elifaz waren: Theman, Omar, Zefo, en Gaëtham, en Kenas, beteekent de eerste afleiding van het goede; en Thimna was een bijwijf voor Elifaz, den zoon van Ezau, beteekent de dingen die aan die afleidingen van dienst zijn; en zij baarde aan Elifaz Amalek, beteekent het zinlijke; dezen zijn de zonen van Adah, de echtgenoot van Ezau, beteekent de tweede afleiding; en dezen zijn de zonen van Reüel: Nachath en Serach, Schammah en Missa; dezen waren de zonen van Basemath, de echtgenoot van Ezau, beteekent de derde afleiding; en dezen waren de zonen van Oholibamah, de dochter van Anah, de dochter van Zibeon, de echtgenoot van Ezau; en zij baarde aan Ezau Jeüsch, en Jaëlam, en Korach, beteekent de volgende afleiding.*

4647. Vers 15, 16, 17, 18, 19. *Dezen zijn de aanvoerders der zonen van Ezau, de zonen van Elifaz, den eerstverwekte van Ezau: de aanvoerder Theman, de aanvoerder Omar, de aanvoerder Zefo, de aanvoerder Kenas, de aanvoerder Korach, de aanvoerder Gaëtham, de aanvoerder Amalek; dezen zijn de aanvoerders van Elifaz in het land Edom; dezen zijn de zonen van Adah. En dezen zijn de zonen van Reüel, den zoon van Ezau: de aanvoerder Nachath, de aanvoerder Serach, de aanvoerder Schammah, de aanvoerder Missa; dezen zijn de aanvoerders van Reüel in het land Edom; dezen zijn de zonen van Basemath, de echtgenote van Ezau. En dezen zijn de zonen van Oholibamah, de echtgenote van Ezau: de aanvoerder Jeüsch, de aanvoerder Jaëlam, de aanvoerder Korach; dezen zijn de aanvoerders van Oholibamah, de dochter van Anah, de echtgenote van Ezau. Dezen zijn de zonen van Ezau, en dezen hun aanvoerders; hijzelf is Edom.* Dezen zijn de aanvoerders der zonen van Ezau, beteekent de voornaamste ware dingen van het goede; de zonen van Elifaz, den eerstverwekte van Ezau: de aanvoerder Theman, de aanvoerder Omar, de aanvoerder Zefo, de aanvoerder Kenas, de aanvoerder Korach, de aanvoerder Gaëtham, de aanvoerder Amalek, beteekent de eerste classificatie en het hoedanige van gene, en hoedanig zij ook zijn in het Rijk des Heeren; dezen zijn de aanvoerders van Elifaz in het land Edom; dezen zijn de zonen van Adah, beteekent de voornaamste dingen der eerste klasse; en dezen zijn de zonen van Reüel, den zoon van Ezau: de aanvoerder Nachath, de aanvoerder Serach, de aanvoerder Schammah, de aanvoerder Missa, beteekent de tweede klasse en het hoedanige van deze, zooals in den Hemel; dezen zijn de aanvoerders van Reüel in het land van Edom, beteekent de tweede classificatie; dezen zijn de zonen van Basemath, de echtgenote van Ezau, beteekent vanuit het huwelijk van het goede en het ware; en dezen zijn de zonen van Oholibamah, de echtgenote van Ezau, beteekent de voornaamste dingen der derde classificatie; de aanvoerder Jeüsch, de aanvoerder Jaëlam, de aanvoerder Korach, beteekent het hoedanige van deze, vandaar in het Rijk des Heeren; dezen zijn de aanvoerders van Oholibamah, de dochter van Anah, de echtgenote van Ezau, beteekent de voornaamste dingen vanuit de verbinding van het goede en het ware; deze twaalf aanvoerders zijn zooals twaalf stammen, volgens de rangschikking uit het goede; dezen zijn de zonen van Ezau, en dezen zijn hun aanvoerders, beteekent dat deze voornaamste dingen vanuit de ware dingen van het goede zijn; hijzelf is Edom, beteekent in het Goddelijk Menschelijke des Heeren.

4648. Vers 20 tot 28. *Dezen zijn de zonen van Seïr, den Choriet, de bewoners van het land: Lotan, en Schobal, en Zibeon, en Anah. En Dischon, en Ezer, en*

Dischan; dezen zijn de aanvoerders van den Chorient, den zoon van Seïr, in het land Edom. En de zonen van Lotan waren: Chori en Hemam, en de zuster van Lotan Thimna. En dezen zijn de zonen van Schobal: Alvan en Manachath, en Ebal, Schefo en Onam. En dezen zijn de zonen van Zibeon, en Ajah en Anah; deze is Anah die de muilen vond in de woestijn, toen hij de ezelen weidde voor Zibeon, zijn vader. En dezen zijn de zonen van Anah: Dischan, en Oholibamah, de dochter van Anah. En dezen zijn de zonen van Dischan: Chemdan, en Eschban, en Jithran, en Cheran. Dezen zijn de zonen van Ezer; Bilhan, en Saävan, en Akan. Dezen zijn de zonen van Dischan: Uz en Aran. Dezen zijn de zonen van Seïr, den Chorient, de bewoners van het land, beteekent de ware dingen daaruit in volgorde; Lotan, en Schobal, en Zibeon, en Anah, en Dischon, en Ezer, en Dischan, beteekent het hoedanige ervan; dezen zijn de aanvoerders van den Chorient, den zoon van Seïr, beteekent de voornaamste ware dingen van het goede uit de vorige; in het land Edom, beteekent in het Goddelijk Menschelijke des Heeren; en de zonen van Lotan waren: Chori en Hemam, en de zuster van Lotan Thimna, beteekent de tweede klasse der ware dingen; en dezen zijn de zonen van Schobal: Alvan, en Manachath, en Ebal, Schefo, en Onam, beteekent de derde klasse en het hoedanige; en dezen zijn de zonen van Zibeon, en Ajah en Anah, beteekent de derde klasse en het hoedanige; deze is Anah die de muilen vond in de woestijn, beteekent de ware dingen vanuit de wetenschappelijke dingen; toen hij de ezelen weidde voor Zibeon, zijn vader, beteekent, toen Hij in de wetenschappelijke dingen was; en dezen zijn de zonen van Anah: Dischan en Oholibamah, de dochter van Anah, beteekent de derde klasse en het hoedanige; en dezen zijn de zonen van Dischan: Chemdan, en Eschban, en Jithran, en Cheran, beteekent de vierde klasse en het hoedanige; dezen zijn de zonen van Ezer: Bilhan, en Saävan, en Akan, beteekent de vierde klasse en het hoedanige; dezen zijn de zonen van Dischan: Uz en Aran, beteekent de vijfde klasse en het hoedanige.

4649. *Vers 29, 30. Dezen zijn de aanvoerders van den Chorient: de aanvoerder Lotan, de aanvoerder Schobal, de aanvoerder Zibeon, de aanvoerder Anah. De aanvoerder Dischon, de aanvoerder Ezer, de aanvoerder Dischan; dezen zijn de aanvoerders van den Chorient naar hun aanvoerders in het land Seïr. Dezen zijn de aanvoerders van den Chorient, beteekent de voornaamste dingen vanuit de volgende; de aanvoerder Lotan, de aanvoerder Schobal, de aanvoerder Zibeon, de aanvoerder Anah, de aanvoerder Dischon, de aanvoerder Ezer, de aanvoerder Dischan, beteekent het hoedanige ervan; dezen zijn de aanvoerders van den Chorient naar hun aanvoerders in het land Seïr, beteekent de voornaamste in de opeenvolgende.*

4650. Vers 31 tot 39. *En dezen zijn de koningen die hebben geregeerd in het land Edom, eer een koning regeerde over de zonen Israëls. En in Edom regeerde Bela, de zoon van Beor, en de naam van zijn stad was Dinhabah. En Bela stierf, en in zijn plaats regeerde Jobab, de zoon van Serach uit Bozrah. En Jobab stierf, en in zijn plaats regeerde Chuscham uit het land der Themanieten. En Chuscham stierf, en in zijn plaats regeerde Hadad, de zoon van Bedad, die Midian sloeg in het veld van Moab; en de naam van zijn stad was Avith. En Hadad stierf, en in zijn plaats regeerde Samlah uit Masrekah. En Samlah stierf, en in zijn plaats regeerde Schaül uit Rechoboth van de rivier. En Schaül stierf, en in zijn plaats regeerde Baäl-Chanan, de zoon van Achbor. En Baäl-Chanan, de zoon van Achbor, stierf, en in zijn plaats regeerde Hadar; en de naam van zijn stad was Paü, en de naam van zijn echtgenoot was Mehetabel, de dochter van Matred, de dochter van Mesahab.* Dezen zijn de koningen die hebben geregeerd in het land Edom, beteekent de principale ware dingen in het Goddelijk Menschelijke des Heeren; eer een koning regeerde over de zonen Israëls, beteekent toen het innerlijk natuurlijk geestelijk ware nog niet was opgekomen; en in Edom regeerde Bela, de zoon van Beor, beteekent het eerste ware; en de naam van zijn stad was Dinhabah, beteekent de leer daaruit; en Bela stierf, en in zijn plaats regeerde Jobab, de zoon van Serach uit Bozrah, beteekent hetgeen daaruit als uit zijn wezenlijke was, en het hoedanige ervan; en Jobab stierf, en in zijn plaats regeerde Chuscham, beteekent hetgeen daaruit was; uit het land der Themanieten, beteekent waar vandaan; en Chuscham stierf, en in zijn plaats regeerde Hadad, de zoon van Bedad, beteekent hetgeen daaruit was; die Midian sloeg in het veld van Moab, beteekent de zuivering van het valsche; en de naam van zijn stad was Avith, beteekent de leerstellige dingen daaruit; en Hadad stierf, en in zijn plaats regeerde Samlah uit Masrekah, beteekent hetgeen daaruit was, en het hoedanige; en Samlah stierf, en in zijn plaats regeerde Schaül, beteekent hetgeen daaruit was; uit Rechoboth van de rivier, beteekent het hoedanige; en Schaül stierf, en in zijn plaats regeerde Baäl-Chanan, de zoon van Achbor, beteekent hetgeen daaruit was, en het hoedanige; en Baäl-Chanan, de zoon van Achbor, stierf, en in zijn plaats regeerde Hadar, beteekent hetgeen daaruit was; en de naam van zijn stad was Paü, beteekent de leer; en de naam van zijn echtgenoot was Mehetabel, de dochter van Matred, de dochter van Mesahab, beteekent het goede ervan.

4651. Vers 40, 41, 42, 43. *En deze zijn de namen van de aanvoerders van Ezau, naar hun familiën, naar hun plaatsen, in hun namen: de aanvoerder Thimna, de aanvoerder Alvah, de aanvoerder Jetheth. De aanvoerder Oholibamah, de aanvoerder Elah, de aanvoerder Pinon. De aanvoerder Kenas, de aanvoerder*

Theman, de aanvoerder Mibzar. De aanvoerder Magdiël, de aanvoerder Iram; dezen zijn de aanvoerders van Edom, naar hun woningen, in het land hunner bezitting; hijzelf is Ezau, de vader van Edom. Deze zijn de namen van de aanvoerders van Ezau, naar hun familiën, naar hun plaatsen, in hun namen, beteekent de leerstellige dingen van het goede vanuit die, en het opkomen ervan, den staat, en het hoedanige; de aanvoerder Thimna, de aanvoerder Alvah, de aanvoerder Jetheth, de aanvoerder Oholibamah, de aanvoerder Elah, de aanvoerder Pinon, de aanvoerder Kenas, de aanvoerder Theman, de aanvoerder Mibzar, de aanvoerder Magdiël, de aanvoerder Iram, beteekent het hoedanige van die leerstellige dingen; dezen zijn de aanvoerders van Edom, beteekent de voornaamste leerstellige dingen; naar hun woningen, in het land hunner bezitting, beteekent ten aanzien van de ware en de goede dingen; hijzelf is Ezau, de vader van Edom, beteekent het Goddelijk Natuurlijk Goede des Heeren in het Goddelijk Menschelijke des Heeren.

Vervolg aangaande de overeenstemming met den Grootsten Mensch of met den Hemel; hier aangaande de overeenstemming van het gehoor en van de ooren met hem.

4652. *Hoedanig de overeenstemming is tusschen de ziel en het lichaam, of tusschen de dingen die van den geest zijn, welke binnen den mensch is, en de dingen die van het lichaam zijn, welke buiten hem zijn, kan klaarblijkend vaststaan uit de overeenstemming, den invloed, en de vergemeenschapping van de denking en de waarneming, welke van den geest zijn, met de spraak en het gehoor, welke van het lichaam zijn. De denking van den sprekenden mensch is niets anders dan de spraak van zijn geest, en de waarneming van de spraak is niets anders dan het gehoor van zijn geest; weliswaar verschijnt de denking, wanneer de mensch spreekt, hem niet zooals een spraak, omdat zij zich verbindt met de spraak van het lichaam, en zij daarin is; en de waarneming, wanneer de mensch hoort, verschijnt niet anders dan zooals het gehoor in het oor; vandaar komt het dat de meesten die niet daarover hebben nagedacht, niet anders weten of elke zin is in de organen welke des lichaams zijn, en dat er vandaar wanneer die organen door den dood ineensstorten, niets van zin over is, terwijl toch alsdan de mensch, dat is, zijn geest, in zijn eigenlijke sensitieve leven zelf komt. Dat het de geest is die spreekt en die hoort, kon voor mij klaarblijkend vaststaan uit de gesprekken met de geesten; hun spraak, welke aan mijn geest werd vergemeenschap, viel in mijn innerlijke spraak, en van daar in de overeenstemmende organen, en daar liep zij uit in een streven hetwelk ik eenige malen klaarblijkend doorvatte; van daar was hun spraak voor mij zoo luide hoorbaar als de spraak van den mensch; somtijds,*

wanneer geesten met mij spraken te midden van een gezelschap van menschen, meenden eenigen van die geesten, omdat hun spraak zoo luide hoorbaar was, dat zij ook door de aanwezigen daar werden gehoord; maar er werd geantwoord dat het niet aldus is, omdat hun spraak langs den inwendigen weg in mijn oor invloeit, en de menschelijke spraak langs den uitwendigen weg. Daaruit blijkt hoe de Geest met de Profeten heeft gesproken, niet zooals een mensch met een mensch, maar zooals een geest met een mensch, namelijk in hem, Zach. I: 9, 13; hfdst. II: 2, 7; hfdst. IV: 1, 4, 5; hfdst. V: 5, 10; hfdst. VI: 4, en elders. Maar ik weet dat diegenen deze dingen niet kunnen begrijpen die niet gelooven dat de mensch een geest is, en het lichaam hem van dienst is tot de nutten in de wereld; zij die zich daarin hebben bevestigd, willen zelfs niet van eenige overeenstemming hooren; en indien zij ervan hooren, zoo verwerpen zij het, omdat zij in het ontkennende zijn; ja, zij worden zelfs ook bedroefd daarover dat iets aan het lichaam wordt ontnomen.

4653. De geesten die met het gehoor overeenstemmen, of die het gebied van het oor uitmaken, zijn diegenen die in de eenvoudige gehoorzaamheid zijn, namelijk diegenen die er niet over redeneeren of iets aldus is, maar, omdat het door de anderen wordt gezegd dat het aldus is, gelooven dat het aldus is; vandaar kunnen zij gehoorzaamheden worden genoemd. Dat dezen zoodanig zijn, komt omdat het gehoor zich tot de spraak verhoudt zooals het passieve tot zijn actieve, aldus zooals iemand die een ander hoort spreken en daarin berust; vandaar is ook in de gewone spreektaal naar iemand hooren gehoorzaam zijn, en naar de stem luisteren gehoorzamen; de innerlijke dingen immers van het spreken van den mensch hebben voor het meerendeel hun oorsprong ontleend aan de overeenstemming, ter oorzake hiervan dat des menschen geest onder de geesten is die in het andere leven zijn, en hij daar denkt, hetgeen de mensch in het geheel niet weet, en de lichamelijke mensch ook niet weten wil. Er zijn tal van verschillen van de geesten die overeenstemmen met het oor, dat is, met de functies en de taken ervan; er zijn er die betrekking hebben op de afzonderlijke orgaantjes daar, namelijk zij die op het uitwendige oor betrekking hebben, zij die het hebben op het vlies daar dat het trommelvlies wordt genoemd, op de innerlijke vliezen welke de vensters worden geheeten, anderen op den hamer, den stijgbeugel, het aambeeld, de cylindere, het slakkenhuis, en er zijn er die betrekking hebben op nog innerlijkere dingen, tot aan die gesubstantieerde dingen toe die den geest nader zijn, en die welke ten slotte in den geest zijn, en ten laatste worden zij binnenst verbonden met hen die tot het inwendige gezicht behooren, van wie zij hierin worden onderscheiden dat zij niet zulk een onderkenning hebben, maar als het ware gedwee met hen instemmen.

4654. *Er waren geesten bij mij die uitermate sterk in de denking invloeden wanneer het ging over zulke dingen die der Voorzienigheid zouden zijn, vooral wanneer ik dacht dat de dingen die ik verwachtte en begeerde, niet gebeurden. Door de Engelen werd gezegd dat het geesten waren die, toen zij in het lichaam leefden, en om de eene of andere zaak baden en haar niet verkregen, daarover verontwaardigd werden, en zich dientengevolge aangaande de Voorzienigheid in den twijfel brachten, maar dat zij nochtans, wanneer zij buiten dien staat waren, hun plicht betrachtten volgens dat wat de anderen zeiden; aldus dat zij in de eenvoudige gehoorzaamheid waren. Er werd gezegd dat dezulken tot het gebied van het uitwendige oor of van de oorschelp behooren; zij verschenen ook daar toen zij met mij spraken.*

4655. *Bovendien werden vele malen geesten opgemerkt die dicht rondom het oor waren, en ook als het ware daarbinnen; dat zij binnen waren, komt omdat het aldus schijnt; het is in het andere leven de staat welke den schijn bewerkt; zij waren allen eenvoudig en gehoorzaam.*

4656. *Er was een geest die met mij sprak aan de linkeroorschelp, aan het achtergelegen deel ervan, waar de optrekkende spieren van de oorschelp zijn; deze zeide mij dat hij tot mij gezonden was om te zeggen dat hij niet in het minst nadenkt over de dingen die de anderen spreken, maar ze slechts met de ooren opvangt; toen hij sprak, rispte hij als het ware de woorden op; hij zeide eveneens dat hij aldus spreekt. Daaruit werd het te weten gegeven dat er geen innerlijke dingen in zijn spraak waren, aldus slechts weinig leven, en dat er vandaar zulk een oprisping was; er werd gezegd dat dezulken die slechts weinig aandacht geven aan den zin van een ding, diegenen zijn die tot het kraakbeenige en het beenige deel van het uitwendige oor behooren.*

4657. *Er zijn geesten die eenige malen met mij hebben gesproken, maar al prevelend, en dit vrij dicht aan het linkeroor, alsof zij in het oor wilden spreken opdat niemand het zou hooren; maar het werd gegeven hun te zeggen dat dit in het andere leven niet past, omdat het openbaart dat zij fluisteraars zijn geweest, en vandaar met de natuur van het influisteren ook nu zijn doortrokken; en dat verscheidenen van hen zoodanig zijn dat zij op de ondeugden en de gebreken van anderen letten, en ze aan hun genoten, wanneer niemand het hoort, zeggen, of in hun oor fluisteren als zij tegenwoordig zijn; en dat zij alle dingen ongunstig zien en uitleggen, en zichzelf boven de anderen voortrekken; en dat zij derhalve geenszins kunnen worden toegelaten tot het samenzijn met de goede geesten, die zoodanig zijn dat zij hun gedachten niet verbergen. Er werd gezegd dat nochtans in het andere leven zulk een spraak klinkender wordt gehoord dan een openlijke spraak.*

4658. *Tot de innerlijke dingen van het oor behooren diegenen die het gezicht van het innerlijke gehoor hebben, en die gehoorzamen aan de dingen die de geest ervan daar dicteert, en de inspraken ervan op passende wijze uitbrengen; hoedanig zij zijn, werd ook getoond. Er werd een sonoor iets vernomen, hetwelk doordrong van beneden legen de linkerzijde tot aan het linkeroor toe; ik bemerkte dat het geesten waren die zich aldus trachtten op te werken, maar ik kon niet weten hoedanig zij waren; toen zij zich echter hadden opgewerkt, spraken zij met mij, zeggende dat zij logici en metaphysici waren geweest, en dat zij hun denkingen in zulke dingen hadden ondergedompeld, zonder een ander einddoel dan om voor geleerden te gelden, en zoo tot eerbewijzen en rijkdommen te geraken, al jammerende dat zij nu een ellendig leven leiden, ter oorzake hiervan dat zij die dingen zonder een ander nut hadden opgezogen, en zoo hun redelijke door die dingen niet hadden vervolmaakt; hun spraak was traag, en binnensmonds klinkend. Ondertusschen sprak er een tweetal met elkander boven het hoofd, en toen er werd gevraagd wie het waren, werd er gezegd dat een van hen een in de geleerde wereld uiterst vermaard iemand was, en het werd mij gegeven te gelooven dat het Aristoteles was; wie de ander was, werd niet gezegd; de eerstgenoemde werd toen in den staat gebracht waarin hij was geweest toen hij in de wereld leefde; een ieder immers kan gemakkelijk worden gebracht in den staat van zijn leven dien hij in de wereld heeft gehad, omdat een ieder elken staat van zijn leven met zich mededraagt; doch tot mijn verwondering plooide hij zich aan het rechteroor aan, en sprak daar schor, maar nochtans verstandig; uit den zin van zijn spraak bemerkte ik dat hij van een gansch anderen gemoedsaard was dan die scholastici die in het eerst opgedoken waren, namelijk dat hij vanuit zijn denking de dingen had uitgebroid die hij geschreven had, en daaruit zijn filosofische dingen had voortgebracht, zoo dat de termen die hij had uitgevonden, en die hij aan de dingen der denking had opgelegd, de formules waren waarmede hij de innerlijke dingen had beschreven; voorts dat hij vanuit het verkwikkelijke der aandoening en vanuit het verlangen om die dingen te weten welke der denking zouden zijn, tot zulke dingen was aangespoord, en dat hij gehoorzaam de dingen had gevolgd die zijn geest had gedictieerd; deswege had hij zich aan het rechteroor aangeplooid, anders dan zijn aanhangers, die scholastici worden genoemd, die niet vanuit de denking tot de termen, maar uit de termen tot de denkingen gaan, aldus langs den tegengestelden weg; en verscheidenen van hen gaan zelfs niet tot de denkingen, maar blijven alleen in de termen hangen, en indien zij deze aanplooiën, is het om al wat zij willen te bevestigen, en om aan valsche dingen de gedaante van het ware op te drukken volgens den lust tot overreden; vandaar zijn de filosofische dingen voor hen veeleer de middelen tot verdwazing*

dan de middelen tot wijs worden, en vandaar hebben zij duisternis in plaats van licht. Daarop sprak ik met hem over de analytische wetenschap, en het werd gegeven te zeggen dat een knaapje in een half uur meer filosofisch, analytisch, en logisch spreekt dan hij met boekdeelen zou hebben kunnen beschrijven, ter oorzake hiervan dat alle dingen der denking en vandaar der menschelijke spraak analytische dingen zijn, welker wetten vanuit de geestelijke wereld zijn; en dat hij die kunstmatig vanuit termen wil denken, niet ongelijk is aan een danser die wil leeren dansen vanuit de wetenschap der beweegvezels en spieren; indien zijn animus daarin bleef vastzitten wanneer hij danst, zoo zou hij nauwelijks een voet kunnen bewegen; en toch beweegt hij zonder die wetenschap alle beweegvezels welke rondom over zijn geheele lichaam zijn verspreid, en in gepaste aansluiting daarmede de longen, het middelrif, de zijden, de armen, den hals, en de andere deelen, ter beschrijving waarvan boekdeelen niet zouden toereiken; en dat het eender is gesteld met hen die vanuit termen willen denken. Hij stemde deze dingen toe, zeggende dat indien men langs dien weg leert, men in de omgekeerde orde voortschrijdt; hij voegde daaraan toe dat indien iemand dwaas wil worden, hij aldus moet voortschrijden; maar laat hij bij voortduur aan het nut denken, en vanuit het innerlijke. Daarop toonde hij mij hoedanige idee hij had gehad aangaande de Hoogste Godheid, namelijk dat hij zich Hem had voorgesteld met een menschelijk aangezicht, het hoofd omringd met een stralenden cirkel; en dat hij nu weet dat de Heer die Mensch zelf is, en dat de stralende cirkel het Goddelijke uit Hem is, hetwelk niet slechts in den Hemel maar ook in het heelal invloeit, en ze schikt en regeert; hij voegde daaraan toe dat wie den Hemel schikt en regeert, ook het heelal schikt en regeert, omdat het eene niet van het andere kan worden gescheiden; en eveneens zeide hij dat hij alleen aan één God had geloofd, Wiens attributen en hoedanigheden men met evenzoo vele namen had gekenmerkt als anderen goden hebben vereerd. Er verscheen mij een vrouw die haar hand uitstreckte, zijn wang willende streelen; en toen ik mij daarover verwonderde, zeide hij dat hem, toen hij in de wereld was, zulk een vrouw vaak was verschenen die hem als het ware de wang streefde, en dat haar hand schoon was. De engellijke geesten zeiden dat zulke vrouwen somtijds aan hen die oudtijds leefden, zijn verschenen, en door hen Palladen werden genoemd, en dat zij hem verscheen vanuit de geesten die, toen zij als menschen in de oude tijden leefden, zich in de ideeën hadden verlustigd en aan de denkingen den vrijen loop hadden gelaten, maar zonder filosofie; en omdat dezulken bij hem waren, en zich aan hem verlustigden omdat hij dacht uit het innerlijke, vertoonden zij op uitbeeldende wijze zulk een vrouw. Ten slotte gaf hij te kennen hoedanige idee hij had gehad aangaande de ziel of den geest des menschen, welken hij pneuma

noemde, namelijk dat het een onzichtbaar levenskrachtige was, zooals iets van aether; en hij zeide dat hij geweten had dat zijn geest na den dood zou leven, omdat het zijn innerlijk wezen was, hetwelk niet kan sterven omdat het denken kan; en dat hij overigens daarover niet duidelijk onderscheiden had kunnen denken, maar slechts duister, omdat hij daarover nergens anders vandaan eenige erkenning had gehad dan vanuit zich, en slechts een klein weinig ook vanuit de Ouden. Overigens is Aristoteles onder de verstandige geesten in het andere leven, en verscheidene van zijn aanhangers onder de dwaze.

4659. In n. 4652 aan het einde werd gezegd dat de mensch een geest is, en dat het lichaam hem van dienst is voor de nutten in de wereld; en hier en daar elders dat de geest het inwendige van den mensch is, en het lichaam het uitwendige van hem; zij die niet vatten hoe het gesteld is met des menschen geest en met zijn lichaam, kunnen dientengevolge in de meening verkeeren dat zoo de geest binnen het lichaam woont, en dat het lichaam hem als het ware gordt en bekleedt; maar men moet weten dat des menschen geest in het lichaam is, in het gansche en in elk deel ervan, en dat hij de zuiverdere substantie ervan is, zoowel in de beweegorganen als in de gevoelsorganen ervan, en overal elders; en dat het lichaam het stoffelijke is hetwelk overal aan den geest is vastgehecht, aangepast aan de wereld waarin hij dan is. Dit wordt daaronder verstaan dat de mensch een geest is, en het lichaam hem van dienst is voor de nutten in de wereld, en dat de geest het inwendige van den mensch is, en het lichaam het uitwendige van hem. Daaruit blijkt ook dat de mensch na den dood eender in een actief en sensitief leven is, voorts eveneens in den menschen vorm, zooals in de wereld, maar in een meer volmaakten.

4660. Het vervolg aangaande de overeenstemming met den Grootsten Mensch of den Hemel aan het einde van het volgende hoofdstuk, en daar over de overeenstemming van den smaak en van de tong met hem.

Genesis

Zeven En Dertigste Hoofdstuk

4661. Vóór het voorafgaande hoofdstuk werd de ontvouwing voortgezet van hetgeen de Heer had voorzegd aangaande den laatsten tijd der Kerk; en daar hetgeen Hij had voorzegd door de gelijkenis aangaande de tien maagden bij Mattheus, hfdst. xxv: vers 1 tot 14; daarop volgt een andere gelijkenis, namelijk aangaande de dienstknechten, aan wie de mensch bij het heenreizen buitenslands talenten gaf, den een vijf, den tweeden twee, en den derden een, waarmede zij handel zouden drijven; en van wie diegene die vijf talenten had ontvangen, daarmede nog vijf won, en hij die twee had ontvangen, daarmede twee won, en hij die één had ontvangen, hetzelfde in de aarde verborg. Omdat deze gelijkenis bijna iets eenders behelst als de gelijkenis aangaande de tien maagden, zoo is het geoorloofd over te gaan tot het laatste gedeelte in het zelfde hoofdstuk, en dat te ontvouwen, hetwelk aldus luidt in de letter daar, hfdst. xxv: vers 31 tot het einde:

4662. *Wanneer de Zoon des menschen zal gekomen zijn in Zijn heerlijkheid, en alle heilige Engelen met Hem, dan zal Hij zitten op den troon Zijner heerlijkheid; en vóór Hem zullen alle natiën worden vergaderd, en Hij zal ze van elkander scheiden, zooals de herder de schapen van de bokken scheidt; en Hij zal zekerlijk de schapen aan Zijn rechterzijden zetten, doch de bokken aan de linkerzijden; dan zal de Koning zeggen tot hen die aan Zijn rechterzijden zijn: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, bezit het koninkrijk dat u bereid is van de grondlegging der wereld; immers Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik ben een vreemdeling geweest, en gij hebt Mij opgenomen; naakt, en gij hebt Mij gekleed; Ik ben krank geweest, en gij hebt Mij bezocht; Ik ben in de gevangenis geweest, en gij zijt tot Mij gekomen; dan zullen de gerechten Hem antwoorden, zeggende: Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien, en U gespijzigd? of dorstig, en te drinken gegeven? wanneer echter hebben wij U een vreemdeling gezien, en opgenomen? of naakt, en gekleed? wanneer echter hebben wij U krank gezien, of in de gevangenis, en zijn tot U gekomen? Maar antwoordende zal de Koning tot hen zeggen: Voorwaar zeg Ik u: Voorzooveel gij het gedaan hebt aan één van deze Mijn minste broederen, zoo hebt gij het Mij gedaan. Dan zal Hij zeggen ook tot hen die aan de linkerzijden zijn: Gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur hetwelk den duivel en zijn engelen bereid is; immers, Ik ben*

hongerig geweest, en gij hebt Mij niet te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij niet te drinken gegeven; Ik ben een vreemdeling geweest, en gij hebt Mij niet opgenomen; naakt, en gij hebt Mij niet gekleed. Dan zullen ook die Hem antwoorden, zeggende: Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien, of dorstig, of een vreemdeling, of naakt, of krank, of in de gevangenis, en hebben U niet bediend? Dan zal Hij hun antwoorden, zeggende: Voorwaar zeg Ik u: Voorzooveel gij het niet gedaan hebt aan een van gene minsten, zoo hebt gij het Mij ook niet gedaan. En dezen zullen heengaan in de eeuwige straf; doch de gerechten in het eeuwige leven.

4663. Wie den inwendigen zin niet kent, kan niet anders meenen dan dat deze dingen door den Heer zijn gezegd aangaande een zekeren laatsten dag, waarop allen in het algeheele aardrijk voor den Heer zullen worden vergaderd en dan moeten worden gericht; en dat ook het verloop van het gericht geheel en al zoodanig zal zijn zooals het in de letter wordt beschreven; namelijk dat Hij hen aan de linker- en aan de rechterzijden zal zetten, en aldus tot hen zal spreken; maar wie den inwendigen zin kent, en wie uit andere plaatsen in het Woord heeft geleerd dat de Heer nooit iemand oordeelt tot het eeuwige vuur, maar dat een ieder zichzelf oordeelt, dat is, zichzelf daarin werpt, en wie ook heeft geleerd dat het laatste gericht van een ieder plaats vindt wanneer hij sterft, kan eenigermate weten wat die dingen in het algemeen behelzen; en wie de innerlijke dingen der woorden kent vanuit den inwendigen zin en vanuit de overeenstemming, die kan weten wat zij in het bijzonder beteekenen; namelijk dat een ieder volgens zijn leven in de wereld het loon ontvangt in het andere leven. Zij die de zaliging van den mensch door het geloof-alleen aanprijzen, kunnen die dingen niet anders ontvouwen dan dat de dingen die de Heer over de werken spreekt, de vruchten des geloofs zijn, en dat Hij deze alleen heeft vermeld terwille van de eenvoudigen, die de mysteriën niet kennen; maar gesteld dat het volgens hun meening is, zoo blijkt daaruit nochtans dat het de vruchten des geloofs zijn welke den mensch na den dood gezegend en gelukkig maken; de vruchten des geloofs zijn niets anders dan het leven volgens de geboden des geloofs; bijgevolg dat het leven volgens dezelve zaligt, niet evenwel het geloof zonder het leven; de mensch immers draagt na den dood alle staten van zijn leven met zich, zoodat hij zoodanig is als hij in het lichaam was geweest; wie namelijk in het leven van het lichaam de anderen bij zichzelf vergeleken had veracht, veracht ook in het andere leven de anderen bij zichzelf vergeleken; wie den naaste haat had toegedragen in het leven van het lichaam, draagt den naaste ook in het andere leven haat toe; en wie arglistig tegen zijn genooten in het leven van het lichaam had

gehandeld, handelt ook arglistig tegen zijn genooten in het andere leven, en zoo voort; een ieder behoudt in het andere leven de natuur die hij in het leven van het lichaam had aangetrokken; en het is bekend dat de natuur niet kan worden uitgedreven, en dat er, indien zij wordt uitgedreven, niets van het leven overblijft. Vandaar nu komt het dat alleen de werken der naastenliefde door den Heer worden vermeld; immers wie in de werken der naastenliefde is, of, wat hetzelfde is, in het leven des geloofs, die is in het vermogen om het geloof op te nemen, zoo al niet in het lichaam, dan toch in het andere leven; doch wie niet in de werken der naastenliefde is, of in het leven des geloofs, die is geenszins in eenig vermogen om het geloof op te nemen, noch in het lichaam, noch in het andere leven; het booze immers stemt nooit samen met het ware, maar het eene verwerpt het andere; en indien zij die in het booze zijn, ware dingen spreken, zoo spreken zij ze vanuit den mond, en niet vanuit het hart, en zoo staan het booze en het ware nochtans allerverst van elkander over en weer af.

4664. Wat echter de dingen die de Heer daar aangaande het Laatste Gericht, dat is, aangaande het laatste van een ieder na den dood, spreekt, in den inwendigen zin behelzen, dit is te omvangrijk dan dat het vóór dit hoofdstuk zou kunnen worden ontvouwd; daarom zal het, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, vóór de volgende hoofdstukken, in volgorde worden ontvouwd.

Zeven En Dertigste Hoofdstuk.

1. En Jakob woonde in het land der vreemdelingschappen zijns vaders, in het land Kanaän.
2. Deze zijn de geboorten van Jakob: Jozef, een zoon van zeventien jaren, was weidende met zijn broeders de kudde van kleinvee, en hij was een knaap, met de zonen van Bilhah, en met de zonen van Zilpah, zijns vaders vrouwen; en Jozef bracht hun boos gerucht tot hun vader.
3. En Israël had Jozef lief boven al zijn zonen, omdat hij hem een zoon der ouderdommen was; en hij maakte hem een rok van verschillende kleuren.
4. En zijn broeders zagen dat hun vader hem boven al zijn broeders liefhad, en zij haatten hem, en konden met hem niet tot vrede spreken.
5. En Jozef droomde een droom, en hij gaf het zijn broeders te kennen, en zij deden nog daaraan toe hem te haten.
6. En hij zeide tot hen: Hoort, ik bid u, dezen droom dien ik gedroomd heb.
7. En ziet, wij waren schoven bindende in het midden des velds, en ziet, mijn schoof stond op, en bleef ook staande, en ziet, uw schoven omgaven haar, en bogen zich neder voor mijn schoof.
8. En zijn broeders zeiden tot hem: Zult gij door te regeeren over ons regeeren, indien gij door te heerschen over ons zult heerschen; en zij deden nog daaraan toe hem te haten over zijn droomen, en over zijn woorden.
9. En hij droomde nog een anderen droom, en hij verhaalde dien aan zijn broeders; en hij zeide: Ziet, ik heb nog een droom gedroomd, en ziet, de zon en de maan, en elf sterren zich voor mij nederbuigende.
10. En hij verhaalde het aan zijn vader, en aan zijn broeders; en zijn vader berispte hem, en zeide tot hem: Wat is dit voor een droom welken gij gedroomd hebt? zullen wij door te komen komen, ik, en uw moeder, en uw broeders, om ons voor u ter aarde neder te buigen.
11. En zijn broeders benijdden hem, en zijn vader bewaarde het woord.
12. En zijn broeders gingen om de kudde van kleinvee van hun vader te weiden in Schechem.
13. En Israël zeide tot Jozef: Zijn uw broeders niet weidende in Schechem; ga, en ik zal u tot hen zenden; en hij zeide tot hem: Zie mij.

14. En hij zeide tot hem: Ga, ik bid u, zie den vrede van uw broeders, en den vrede van de kudde van kleinvee, en breng mij het woord wederom; en hij zond hem uit het dal van Chebron; en hij kwam te Schechem.
15. En een man vond hem, en ziet, hij was dwalende in het veld, en de man vraagde hem, door te zeggen: Wat zoekt gij?
16. En hij zeide: Mijn broeders ben ik zoekende; geef mij, ik bid u, te kennen, waar zij weidende zijn.
17. En de man zeide: Zij zijn van hier vertrokken, omdat ik hen hoorde zeggen: Laat ons naar Dothan gaan; en Jozef ging zijn broeders na, en hij vond hen in Dothan.
18. En zij zagen hem van verre; en eer hij tot hen was genaderd, en zij beraamden een aanslag tegen hem, om hem te doen sterven.
19. En zij zeiden, de man tot zijn broeder: Ziet, die heer der droomen komt.
20. En nu, gaat, en laat ons hem dooden, en hem nederlaten in een der kuilen, en zeggen: Een boos wild dier heeft hem gegeten; en wij zullen zien wat zijn droomen zullen zijn.
21. En Ruben hoorde, en hij ontrukte hem aan hun hand, en hij zeide: Laat ons hem niet slaan, het is een ziel.
22. En Ruben zeide tot hen: Vergiet niet het bloed, brengt hem tot dien kuil welke in de woestijn is, en legt de hand niet aan hem; deswege dat hij hem aan hun hand zou ontrukken, om hem tot den vader van hem weder te brengen.
23. En het geschiedde, als Jozef tot zijn broeders kwam, en zij trokken Jozef zijn rok uit, den rok van verschillende kleuren die op hem was.
24. En zij namen hem, en lieten hem neder in den kuil; en de kuil was ledig, geen water daarin.
25. En zij zetten zich neder om brood te eten, en zij hieven hun oogen op, en zij zagen, en ziet, een stoet van Jischmaëlieten kwam uit Gilead; en hun kemelen droegen specerijen, en hars, en stacte, gaande om het af te brengen naar Egypte.
26. En Jehudah zeide tot zijn broeders: Wat gewin, dat wij onzen broeder dooden, en zijn bloed bedekken.
27. Gaat, en laat ons hem aan de Jischmaëlieten verkoopen, en onze hand zij niet aan hem; omdat hij onze broeder is, ons vleesch is hij; en zijn broeders luisterden.
28. En mannen gingen voorbij, Midianieten, kooplieden, en zij trokken Jozef er uit en deden hem opklimmen uit den kuil; en zij verkochten

- Jozef aan de Jischmaëlieten voor twintig zilverlingen; en zij brachten Jozef naar Egypte.
29. En Ruben keerde weder tot den kuil, en ziet, er was geen Jozef in den kuil; en hij verscheurde zijn kleederen.
 30. En hij keerde weder tot zijn broeders, en hij zeide: Het kind is er niet meer; en ik, waarheen kom ik.
 31. En zij namen Jozefs rok, en zij slachtten een geitenbok, en zij doopten den rok in het bloed.
 32. En zij zonden den rok van verschillende kleuren, en zij brachten hem tot hun vader, en zij zeiden: Dezen hebben wij gevonden; erken, ik bid u, of deze uws zoons rok is, of niet.
 33. En hij herkende hem, en hij zeide: De rok mijns zoons; een boos wild dier heeft hem gegeten; vaneengescheurd zijnde is Jozef vaneengescheurd.
 34. En Jakob verscheurde zijn kleederen, en hij leide een zak op zijn lenden, en hij rouwde over zijn zoon vele dagen.
 35. En al zijn zonen stonden op, en al zijn dochteren, om hem te troosten, en hij weigerde om zich te troosten; en hij zeide: omdat ik, rouwende, tot mijn zoon in het graf zal nederdalen; en zijn vader beweende hem.
 36. En de Midianieten verkochten hem naar Egypte, aan Potifar, den kamerheer van Farao, den vorst der trawanten.

De Inhoud.

4665. In dit hoofdstuk wordt in den inwendigen zin gehandeld over de Goddelijke ware dingen, welke uit het Goddelijk Menschelijke des Heeren zijn, namelijk dat zij in den loop des tijds in de Kerk werden verworpen, en ten slotte in de plaats ervan de valsche dingen werden aangenomen. In het bijzonder wordt gehandeld over hen die in het van de naastenliefde gescheiden geloof zijn, namelijk dat zij tegen het Goddelijk Menschelijke des Heeren zijn.

De Inwendige Zin.

4666. *Vers 1, 2, 3. En Jakob woonde in het land der vreemdelingschappen zijns vaders, in het land Kanaän. Deze zijn de geboorten van Jakob: Jozef, een zoon van zeventien jaren, was weidende met zijn broeders de kudde van kleinvee, en hij was een knaap, met de zonen van Bilhah, en met de zonen van Zilpah, zijns vaders vrouwen; en Jozef bracht hun boos gerucht tot hun vader. En Israël had Jozef lief boven al zijn zonen, omdat hij hem een zoon der ouderdommen was; en hij maakte hem een rok van verschillende kleuren.* Jakob woonde in het land der vreemdelingschappen zijns vaders, in het land Kanaän, beteekent het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, dat het samenstemmend was onder het Goddelijk Redelijk Goede; deze zijn de geboorten van Jakob, beteekent de dingen die volgen; Jozef beteekent het Geestelijk Goddelijk Menschelijke des Heeren; een zoon van zeventien jaren, beteekent den staat ervan; was weidende met zijn broeders de kudde van kleinvee, beteekent dat het onder diegenen was die in het geloof zouden zijn, die leerden; en hij was een knaap, beteekent in het eerst; met de zonen van Bilhah, en met de zonen van Zilpah, zijns vaders vrouwen, beteekent dat hij door hen was verworpen; en Jozef bracht hun boos gerucht tot hun vader, beteekent dat door hetzelfde verscheen hoedanig zij waren; en Israël had Jozef lief boven al zijn zonen, beteekent de verbinding van het Goddelijk Geestelijke van het Redelijke met het Goddelijk Geestelijke van het Natuurlijke; omdat hij hem een zoon der ouderdommen was, beteekent zijn leven daarin; en hij maakte hem een rok van verschillende kleuren, beteekent de schijnbaarheden van het ware daaruit, vanuit welke het geestelijke van het natuurlijke wordt gekend en onderscheiden.

4667. Jakob woonde in het land der vreemdelingschappen zijns vaders, in het land Kanaän; dat dit het Goddelijk Natuurlijke des Heeren beteekent, dat het samenstemmend was onder het Goddelijk Redelijk Goede, staat vast uit de beteekenis van wonen, zijnde leven, waarover n. 1293, 3384, 3613, 4451; uit de uitbeelding van Jakob, zijnde in den hoogsten zin het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, waarover n. 3305, 3509, 3525, 3544, 3576, 3599, 3775; 4234, 4009, 4286, 4538, 4570; uit de uitbeelding van Jischak, die hier de vader is, zijnde het Goddelijk Redelijke des Heeren ten aanzien van het goede, waarover n. 1893, 2066, 2630, 3012, 3194, 3210; en uit de beteekenis van het land Kanaän, zijnde in den hoogsten zin het Goddelijk Menschelijke des Heeren, waarover n. 3038, 3705; vandaar nu komt het dat: Jakob woonde in het land der vreemdelingschappen zijns vaders, in het land Kanaän, is het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, samen levende of samenstemmende onder

het Goddelijk Redelijk Goede, in het Goddelijk Menschelijke. Eerder werd, bij hoofdstuk xxxv: vers 22, 23, 24, 25, 26, gehandeld over het Natuurlijke des Heeren, dat daarin nu alle dingen Goddelijk waren; men zie n. 4602 tot 4610; en in de volgende verzen 27, 28, 29 van het zelfde hoofdstuk over de verbinding van het Goddelijk Natuurlijke des Heeren met Zijn Goddelijk Redelijke; men zie n. 4611 tot 4619; hier nu is het besluit, namelijk dat het Goddelijk Natuurlijke een samenstemmend leven leidde onder het Goddelijk Redelijk Goede. Er wordt gezegd: onder het Goddelijk Redelijk Goede, omdat het Natuurlijke onder hetzelfde leeft; het redelijke immers is hooger of innerlijker, of, om volgens een gebruikelijke uitdrukking te spreken, het is eerder; het natuurlijke echter is lager of uiterlijker, bijgevolg later; aldus is het laatstgenoemde aan het eerstgenoemde ondergeschikt; ja zelfs is het natuurlijke, wanneer zij samenstemmen, niets anders dan het gemeene van het redelijke; al wat het natuurlijke immers heeft, is dan niet van hetzelfde, maar is van het redelijke. Het verschil is alleen zoodanig als het er is tusschen de bijzondere dingen en hun gemeene, of zoodanig als het er is tusschen de afzonderlijke dingen en hun vorm, waarin de afzonderlijke dingen als één verschijnen. Het is den geleerden bekend dat het doel het al is in de oorzaak, en dat de oorzaak het al is in de uitwerking, zoo dat de oorzaak het gevormde doel is, en de uitwerking de gevormde oorzaak is, en dat vandaar de uitwerking geheel en al vergaat indien men de oorzaak wegneemt, en de oorzaak geheel en al vergaat indien men het doel wegneemt; en bovendien dat de oorzaak is onder het doel, en de uitwerking onder de oorzaak; eerder is het gesteld met het natuurlijke en het redelijke.

4668. Deze zijn de geboorten van Jakob; dat dit de dingen beteekent die volgen, staat vast uit de beteekenis van de geboorten, zijnde de afleidingen van de dingen die der Kerk zijn, namelijk van het ware uit het goede, of van het geloof uit de liefde, want geen andere geboorten worden in den inwendigen zin des Woords verstaan; over deze dingen wordt eveneens in hetgeen volgt gehandeld, weswege er wordt gezegd dat de geboorten van Jakob de dingen zijn die volgen. Dat zulke dingen met de geboorten worden aangeduid, blijkt ook hieruit dat in hetgeen volgt niet eenige genealogische geboorten worden vermeld; er wordt immers gehandeld over Jozef, over zijn droomen, en over de kuiperijen van zijn broeders tegen hem, en ten slotte over het wegvoeren van hem naar Egypte; dat de geboorten de afleidingen van zulke dingen zijn, zie men in n. 1145, 1255, 1330, 3263, 3279, 3860, 3868, 4070.

4669. Jozef; dat hij het Geestelijk Goddelijk Menschelijke des Heeren beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde in den hoogsten

zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Geestelijke, waarover n. 3969; dat de Heer door Jozef wordt uitgebeeld, is in de Kerk bekend; wanneer er immers wordt gezegd de hemelsche Jozef, zoo wordt geen ander verstaan; maar wat van den Heer Jozef uitbeeldt, is niet aldus bekend; het is immers het Goddelijk Geestelijke, hetwelk uit Zijn Goddelijk Menschelijke voortgaat; het Goddelijk Geestelijke, hetwelk uit het Goddelijk Menschelijke des Heeren voortgaat, is het Goddelijk Ware, hetwelk uit Hem is in den Hemel en in de Kerk; het geestelijke is in zijn wezen niet iets anders. Het Goddelijk Geestelijke of het Goddelijk Ware is eveneens dat wat het Koningschap des Heeren wordt genoemd, en wat eveneens wordt aangeduid met Christus of Messias; men zie n. 2015 einde, 3009, 3670; en omdat het aldus is, werd Jozef als een koning gemaakt in Egypte, en dit deswege opdat hij dan de dingen zou uitbeelden die van des Heeren Koningschap zijn.

4670. Een zoon van zeventien jaren; dat dit den staat ervan beteekent, staat vast uit de jaren van de leeftijden van hen die in het Woord worden vermeld, namelijk dat zij eender dingen en staten beteekenen als de overige getallen; dat alle getallen in het Woord dingen en staten beteekenen, zie men in n. 575, 647, 648, 1988, 2075, 2252, 3252, 4264, 4495; en ook de jaren, n. 487, 488, 493, 893. Het schijnt weliswaar alsof de getallen van jaren of de jaren der leeftijden niets anders beteekenen, en dit omdat daarin als het ware meer iets historisch ligt dan in de overige getallen; maar dat nochtans ook die getallen dingen en staten behelzen, staat vast uit de dingen die zijn ontvouwd bij hoofdstuk v van Genesis, en uit de dingen die zijn gezegd over den leeftijd van Abraham bij Gen. hfdst. xvii: 1, en hfdst. xxv: 7; en over dien van Jischak bij Gen. hfdst. xxxv: 28; en bovendien hieruit dat er in het Woord nooit eenig historische voorkomt dat niet het hemelsche in zich sluit, waarin het ook wordt veranderd wanneer het uit de denking van den lezenden mensch overgaat tot de Engelen die bij hem zijn, en door de Engelen tot den Hemel, waar vanuit elk historische des Woords een geestelijke zin ontstaat. Wat echter Jozefs leeftijd van zeventien jaren beteekent, kan vaststaan uit de beteekenis van dat getal elders, namelijk dat het de aanvang is, hier de aanvang van de uitbeelding door Jozef; dat het de aanvang en het nieuwe is, zie men in n. 755, 853; en bovendien behelst dat getal in het gemeen en als in potentie alle dingen die door Jozef worden uitgebeeld; zeven immers beteekent het heilige, en tien de overblijfselen; dat zeven in het Woord de heiligheid toevoegt, zie men in n. 881; en dat tien de overblijfselen zijn, n. 576, 1906, 2284; dat de overblijfselen bij den Heer Goddelijk en van Hemzelf waren, door welke Hij het Menschelijk Wezen met het Goddelijk Wezen heeft vereenigd, n. 1906.

4671. Was weidende met zijn broeders de kudde van kleinvee; dat dit beteekent dat het onder diegenen was die in het geloof zouden zijn, die leerden, staat vast uit de beteekenis van de kudde van kleinvee weiden, zijnde leeren, in het bijzonder vanuit de leerstellige dingen, hen die in de Kerk zijn; dat hij die de kudde van kleinvee weidt of de herder diegene is die leert, zie men in n. 343, 3772, 3795; hier dat het onder diegenen was die leerden, omdat er wordt gezegd weidende met de broeders; de broeders van hem immers beelden in dit hoofdstuk de Kerk uit die van de naastenliefde afbuigt tot het geloof, en ten slotte tot het afgescheiden geloof, en zoo tot de valsche dingen, zooals zal blijken in hetgeen volgt.

4672. En hij was een knaap; dat dit beteekent in het eerst, staat vast uit de beteekenis van den knaap, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot de nieuwe Kerk, zijnde in het eerst of de eerste staat ervan; met de Kerk immers is het gesteld zooals met een klein kind, zooals met een knaap, zooals met een man, en ten slotte zooals met een grijsaard, want zij doorloopt haar leeftijden zooals een mensch; de Kerk is eveneens zooals een mensch in het gemeen, en zij wordt eveneens aldus genoemd. In de Kerk die naar haar leeftijd een knaap wordt geheeten, en die zoodanig is dat zij alras afbuigt, is de Heer ook in het eerst aanwezig, zoowel met hen die leeren als met hen die worden onderwezen, maar daarna wordt Hij van hen vervreemd, hetgeen ook door Jozef wordt uitgebeeld daarmede dat hij door de broeders in den kuil nedergelaten en verkocht werd. Zoodanig is elke Kerk die uit het geloof inzet; anders echter de Kerk die uit de naastenliefde inzet; die welke uit het geloof inzet, heeft geen anderen regelaar dan het verstand, en het verstand dat wat het erfelijke van den mensch is, namelijk de liefde van zich en van de wereld; deze overreden het verstand om bevestigende dingen vanuit het Woord bijeen te zoeken, en om aan de dingen die niet bevestigen, een uitleg te geven; anders de Kerk die uit de naastenliefde inzet; zij heeft als regelaar het goede, en in het goede den Heer; tusschen den Heer immers en het geloof treedt het goede op dat der naastenliefde en der liefde is; zonder dit daartusschen optredende, bestaat er geen geestelijke vergemeenschap; zonder bemiddeling geschiedt er geen invloed; indien het booze in de plaats van het goede is, zoo verdrijft het den Heer, en verwerpt en verdraait alle dingen die des Heeren zijn, aldus alle dingen die des geloofs zijn, want het geloof is uit Hem door het goede.

4673. Met de zonen, van Bilhah, en met de zonen van Zilpah, zijns vaders vrouwen; dat dit beteekent dat hij door hen was verworpen, staat vast uit de beteekenis van de zonen van Bilhah en de zonen van Zilpah, zijnde de

uiterlijke of lagere aandoeningen van het ware, welke als middelen van dienst zijn, waarover n. 3849, 3931; aldus beteekent met de zonen van Bilhah, en met de zonen van Zilpah, dat het Goddelijk Ware, zijnde Jozef, was verworpen tot de lagere dingen die naar verhouding dienstbaarheden zijn. Er wordt dan gezegd dat het Goddelijk Ware tot de lagere dingen is verworpen, wanneer het geloof wordt vooropgesteld aan de naastenliefde, of wanneer het geloof in de harten het vooraangaande wordt, en de naastenliefde achteraan wordt gesteld en in de harten het achterna volgende wordt; al het Goddelijk Ware immers is uit het Goddelijk Goede; daaruit gaat het voort; indien het bij den mensch niet eender gesteld is, is hij niet in den Heer; dit Goddelijk Ware is het heilige zelf van den Geest dat uit den Heer voortgaat, en de Parakleet en de Geest der waarheid wordt genoemd, Joh. XIV: 16, 17.

4674. En Jozef bracht hun boos gerucht tot hun vader; dat dit beteekent dat door hetzelfde verscheen hoedanig zij waren, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het Goddelijk Geestelijke, of het Goddelijk Ware dat uit den Heer is, waarover n. 4286, 4675; uit de beteekenis van den vader, zijnde het goede, waarover n. 3703, 3704; hier het goede der Oude Kerk, welke door Jakob wordt uitgebeeld, zooals men zal zien aan het einde van dit hoofdstuk; en uit de beteekenis van het boos gerucht, zijnde de smetten en de ondeugden die diegenen hebben die met Jozefs broeders worden aangeduid; en dat zij diegenen van de Kerk zijn die van het goede en het ware afbuigen, werd boven in n. 4671 gezegd. Daaruit blijkt wat met die woorden in den naasten inwendigen zin wordt aangeduid, namelijk dat de door de broeders van Jozef aangeduide smetten en ondeugden in het midden werden gebracht of verschenen door het Goddelijk Ware door op die te schouwen uit het goede der Oude Kerk, of, wat hetzelfde is, dat door hetzelfde verscheen hoedanig zij waren. Het is hiermede aldus gesteld: de valsche en de booze dingen der Kerk, dat is, van hen die in de Kerk zijn, verschijnen aan hen die daar zijn niet; vanuit de valsche dingen immers worden de valsche dingen niet geschouwd, noch de booze dingen uit de booze dingen, want de beginselen van het valsche stellen de ware dingen geheel en al in de schaduw, en het leven van het booze bluscht ze uit; het eene en het andere, namelijk de beginselen van het valsche en het leven van het booze, brengen den schijn teweeg alsof de valsche dingen waar en de ware dingen valsch zijn, en alsof het goede boos is, en het booze goed; dat het aldus is, blijkt uit veelvuldige ondervinding duidelijk; doch de Kerk, of zij die in de Kerk zijn, verschijnen gansch anders in den Hemel; in den Hemel immers is het Goddelijk Ware uit den Heer, en het Goddelijk Ware is daar het Licht; in dit Licht verschijnen zij hoedanig zij

zijn; want ieder mensch is ten aanzien van de ziel of van zijn geest in eenig gezelschap, of engellijk, of duivelsch; diens denking is daar, maar de spraak en de handelingen van hem zijn onder de menschen in hun omgang. Hoe het verder hiermede is gesteld, namelijk dat zij die in de Kerk zijn, door het Goddelijk Ware of in het Goddelijk Licht verschijnen hoedanig zij zijn, kan uit deze dingen vaststaan: de booze geesten die pas uit de wereld zijn, stellen zich, voordat zij zich in de hel storten, meer dan de anderen voor dat zij in den Hemel worden opgenomen, geloovende dat het slechts een opneming is, en dat een ieder, hoe hij ook moge zijn, uit genade tot den Hemel kan worden toegelaten; maar somtijds wordt hun gezegd dat de Hemel door den Heer aan niemand wordt geweigerd, en dat zij kunnen worden toegelaten indien zij daar kunnen zijn; en eveneens worden eenigen van hen opgeheven in de eerste gezelschappen, welke in den voorhof tot den Hemel zijn; maar wanneer zij daar komen, vangen zij aan benauwd en bijna verstikt te worden, terwijl zoo het leven van hun denking en wil in nood verkeert, het leven der denking vanuit de beginselen van het valsche, en het leven van den wil vanuit het leven van het booze in de wereld; en wanneer zij in het licht daar een blik in zichzelf werpen, zoo verschijnen zij aan zichzelf zooals duivels, sommigen zooals lijken, sommigen zooals monsters, weswege zij zich halsoverkop uit dat gezelschap nederwerpen, en uit het licht daar in een soort van helschen nevel, waar zij hun vorige ademhaling terugkrijgen, en waar zij aan zichzelf vanuit de fantasie zooals niet booze geesten verschijnen; aldus weten zij hoedanig zij zijn; daaruit nu is het duidelijk hoe het wordt verstaan dat zij door hetzelfde, namelijk door het Goddelijk Ware, verschijnen hoedanig zij zijn.

4675. En Israël had Jozef lief boven al zijn zonen; dat dit de verbinding beteekent van het Goddelijk Geestelijke van het Redelijke met het Goddelijk Geestelijke van het Natuurlijke, staat vast uit de uitbeelding van Jakob als Israël, zijnde het Goddelijk Geestelijke van het Natuurlijke, of het hemelsche van het geestelijke vanuit het natuurlijke, waarover n. 4286, 4598; uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het Goddelijk Geestelijke van het Redelijke, of het hemelsche van het geestelijke vanuit het redelijke, waarover n. 4286, 4592; en uit de beteekenis van liefhebben, zijnde verbonden worden; de liefde immers is de geestelijke verbinding; daaruit blijkt dat met Israël had Jozef lief de verbinding wordt aangeduid van het Goddelijk Geestelijke van het Redelijke met het Goddelijk Geestelijke van het Natuurlijke. Omdat hier over die verbinding wordt gehandeld, wordt Jakob hier niet Jakob genoemd, zooals in vers 1 en 2 boven, maar Israël; ook kan men uit de verandering van den naam opmaken dat het iets verborgens is dat hier in den inwendigen

zin is bevat. Maar hoe het is gesteld met die verbinding, namelijk van het Goddelijk Geestelijke van het Redelijke met het Goddelijk Geestelijke van het Natuurlijke, kan nog niet worden ontvouwd, omdat daarover niet wordt gehandeld in dit hoofdstuk, maar in de volgende hoofdstukken, waarin die verborgenheid voor zooveel als het mogelijk is, ter ontvouwing komt; hier alleen dit, dat van het geestelijke wordt gesproken zoowel met betrekking tot het redelijke als met betrekking tot het natuurlijke; het geestelijke immers is het Goddelijk Ware, hetwelk uit den Heer is, hetwelk, wanneer het schijnt in het redelijke of in den inwendigen mensch, het geestelijke van het redelijke wordt geheeten, en wanneer het daaruit schijnt in het natuurlijke of in den uitwendigen mensch, het geestelijke van het natuurlijke wordt geheeten.

4676. Omdat hij hem een zoon der ouderdommen was; dat dit zijn leven daarin beteekent, staat vast uit de beteekenis van den ouderdom, zijnde het uittrekken van den vorigen staat en het aantrekken van den nieuwen staat, voorts zijnde het nieuwe des levens, waarover n. 3492, 4620; de ouderdom immers beteekent in den inwendigen zin niet den ouderdom, omdat de inwendige mensch of des menschen geest niet weet wat de ouderdom is; maar naarmate het lichaam of de uitwendige mensch oud wordt, gaat gene in het nieuwe des levens over; des menschen geest wordt vervolmaakt met den leeftijd, terwijl het lichamelijke van hem afneemt; en nog meer in het andere leven; zij die daar in den Hemel zijn, worden aanhoudend door den Heer tot een volmaakter leven voortgeleid, en ten slotte tot in het bloeiende leven der jeugd; aldus eveneens zij die in goeden ouderdom gestorven zijn. Daaruit kan vaststaan dat met den ouderdom in den inwendigen zin het leven wordt aangeduid. Wat onder zijn leven daarin wordt verstaan, is boven in n. 4667 ontvouwd. Er werd gezegd dat des menschen geest of de inwendige mensch niet weet wat de ouderdom is, en toch werd tevoren gezegd dat hij het is die in het lichaam denkt, voorts dat vanuit hem het lichaam het leven heeft; dat deze zijn denking niet aan het lichaam kan worden vergemeenschap, en de mensch zoo niet weet dat hij na den dood leeft, komt daarvandaan dat hij, zoolang zijn geest in het lichaam blijft, niet anders kan denken dan vanuit de beginselen die zijn natuurlijke mensch heeft opgezogen, en wanneer er het beginsel en de overreding is dat alleen het lichaam leeft, en dat wanneer dit sterft ook het al van den mensch sterft, zoo wordt de invloed van die zaak niet opgenomen; doch nochtans openbaart de invloed zich daardoor dat de meesten bezorgd zijn aangaande hun begrafenis, en aangaande de lofredenen na den dood, en sommigen aangaande hun roem alsdan, waarom zij dan ook voor zichzelf prachtige monumenten laten oprichten, te dien einde dat hun

nagedachtenis niet verloren ga. In zulke dingen wordt de invloed vanuit den Hemel aangaande het voortdurende leven verkeerd bij hen die anders niets dienaangaande gelooven; zonder dien invloed immers zouden zij alles van eigen nagedachtenis, nadat zij gestorven zijn, geheel en al verachten.

4677. En hij maakte hem een rok van verschillende kleuren; dat dit de schijnbaarheden van het ware daaruit beteekent, vanuit welke het geestelijke van het natuurlijke wordt gekend en onderscheiden, staat vast uit de beteekenis van den rok, zijnde het ware van het natuurlijke, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van verschillende kleuren, zijnde de schijnbaarheden van het ware, vanuit welke het geestelijke van het natuurlijke wordt gekend en onderscheiden. Dat deze met de verschillende kleuren worden aangeduid, kan niemand weten dan alleen hij die weet dat er in het andere leven evenzeer kleuren verschijnen als in de wereld, en wel kleuren die de kleuren in de wereld in schoonheid en verscheidenheid verre te boven gaan, en alleen hij die weet vanwaar die kleuren zijn. De kleuren die in het andere leven zijn, zijn vanuit de schakeering van het licht daar, en zij zijn om zoo te zeggen de modificaties van het inzicht en van de wijsheid; want het licht dat daar verschijnt, is vanuit het Goddelijk Ware, hetwelk uit den Heer is, of het is het Goddelijk Geestelijke uit Hem, of, wat hetzelfde is, het is het Goddelijk Inzicht en de Goddelijke Wijsheid; dit verschijnt zooals licht voor de oogen der Engelen en der geesten. Daaruit blijkt, wat met de kleuren vanuit dat licht wordt aangeduid, namelijk dat het de hoedanigheden van het ware zijn, aldus de schijnbaarheden ervan, en dat zij verschijnen vanuit de aandoeningen van het goede en het ware. Over de kleuren in het andere leven zie men n. 1042, 1043, 1053, 1624, 3993, 4530. Dat de rok het ware van het natuurlijke is, werd eerder in n. 3301 gezegd; maar omdat het daar niet werd getoond, mag het hier vanuit andere plaatsen in het Woord worden bevestigd. Omdat de koningen in de Joodsche Kerk den Heer uitbeeldden ten aanzien van het Goddelijk Geestelijke of het Goddelijk Ware, n. 2015, 2069, 3009, 3670, werden derhalve hun dochters met rokken van verschillende kleuren bekleed; met de dochters immers werden de aandoeningenvan het goede en het ware aangeduid, en vandaar de Kerken, n.2362,3963; dienaangaande in Boek II van Samuël: “Over Thamar, de dochter van David, was een *rok van verschillende kleuren*, omdat met zulke kleederen des konings dochteren, de maagden, werden bekleed”, VIII: 18. En omdat de hoogepriesters den Heer uitbeeldden ten aanzien van het Goddelijk Hemelsche of het Goddelijk Goede, werd derhalve Aharon bekleed met kleederen die het Goddelijk Ware uitbeeldden, hetwelk is vanuit het Goddelijk Goede des Heeren; het Goddelijk Goede

immers is in den Heer, doch het Goddelijk Ware gaat uit Hem voort; dit was het, wat door de kleederen werd uitgebeeld; eender als, toen de Heer voor Petrus, Jacobus, en Johannes van gedaante werd veranderd, het Goddelijk Goede als de Zon verscheen, en het Goddelijk Ware zich vertoonde door kleederen die zooals het licht verschenen, Matth. xvii: 2. Over de kleederen waarmede Aharon en zijn zonen werden bekleed, aldus bij Mozes: *“Aharon zult gij een rok maken van boomwol, een tulband van boomwol, en gij zult een bandelier maken, een werk van den borduurder; en voor de zonen van Aharon zult gij rokken maken, en gij zult voor hen bandelieren maken, en gij zult voor hen tiaren maken, tot heerlijkheid en tot sieraad”*, Exod. xxviii: 39, 40; deze dingen beteekenden elk afzonderlijk de dingen die zijn van het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede des Heeren; de rok van boomwol het Goddelijk Geestelijke in het bijzonder; eender elders bij denzelfde: *“Gij zult de kleederen nemen, en gij zult Aharon den rok aantrekken, en den mantel des efods, en den efod, en den borstlap, en gij zult hem bekleeden met den gordel des efods; daarna zult gij zijn zonen doen naderen, en hun de rokken aantrekken”*, Exod. xxix: 5, 8; hfdst. xl: 14. Wat deze dingen elk afzonderlijk beteekenen, zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, daar worden gezegd waar over dezelve moet worden gehandeld. Dat de kleederen in het algemeen de ware dingen zijn, zie men in n. 297, 1073, 2576, 4545. Ook de Profeten waren met rokken bekleed, maar met rokken van haar, omdat door de Profeten de Heer werd uitgebeeld ten aanzien van de ware dingen der leer, en omdat deze zijn van den natuurlijken of den uitwendigen mensch, hadden zij rokken van haar; het haar immers beteekent het natuurlijke; men zie n. 3301. Dat de rok het Goddelijk Ware uit den Heer beteekent, blijkt nog duidelijker uit die plaatsen waar in het Nieuwe Testament de rok wordt genoemd, zooals bij Johannes: *“De krijgsknechten namen Zijn kleederen, en maakten vier deelen, voor iederen krijgsknecht een deel, en den rok; de rok echter was ongenaaid, van boven af geheel en al geweven; zij zeiden dus tot elkander: Laat ons dien niet verdeelen; opdat de Schrift zou worden vervuld, zeggende: Zij hebben Mijn kleederen onder zich verdeeld, en over Mijn rok hebben zij het lot geworpen”*, xix: 23, 24; wie dit leest, meent dat deze dingen niet meer verborgens behelzen dan dat de kleederen onder de krijgsknechten werden verdeeld, en dat over den rok het lot werd geworpen, terwijl toch de afzonderlijke dingen uitbeeldend en aanduidend waren voor de Goddelijke dingen, namelijk zoowel dat de kleederen in vier deden werden verdeeld, als dat de rok niet werd verdeeld, maar daarover het lot werd geworpen, bovenal dat de rok ongenaaid was en van boven af geheel en al geweven; met den rok

immers werd het Goddelijk Ware des Heeren aangeduid, hetwelk, omdat het eenig is en vanuit het Goede, werd uitgebeeld door den rok, daarin dat die ongenaaid was en van boven af geheel en al geweven; iets eenders werd met den rok van Aharon uitgebeeld, en dat deze geweven of het werk eens wevers was, blijkt bij Mozes: “Zij maakten *rokken van boomwol, het werk eens wevers*, voor Aharon en zijn zonen”, Exod. xxxix: 27; en het werd eveneens uitgebeeld dat de Heer niet heeft geduld dat het Goddelijk Ware in deelen werd uiteengerukt, zooals is geschied met de lagere ware dingen der Kerk door de Joden. Omdat het Goddelijk Ware eenig is, zijnde namelijk vanuit het Goddelijk Goede, werd ook aan de twaalf discipelen bevolen, toen zij werden uitgezonden om het Evangelie des Koninkrijks te prediken, dat zij niet twee rokken zouden hebben, waarover aldus bij Lukas: “Jesus zond de twaalf discipelen, om te prediken het Koninkrijk Gods; en Hij zeide tot hen: Neemt nets tot den weg, noch stokken, noch zak, noch brood, noch zilver, *noch iemand van u twee rokken om aan te hebben*”, ix: 2, 3; bij Markus: “Hij gebood hun dat zij niets zouden nemen tot den weg, dan alleenlijk een stok, geen zak, geen brood, geen koper in den gordel, maar met schoenen geschoeid; *ook zult gij niet bekleed zijn met twee rokken*”, vi: 8, 9; en bij Mattheus: “Gij zult geen goud bezitten, noch zilver, noch koper in uw gordels, noch een zak tot den weg, *noch een tweetal rokken*, noch schoenen, noch stokken”, x: 9, 10; de afzonderlijke dingen zijn daar uitbeeldend voor de hemelsche en de geestelijke dingen van het Rijk des Heeren, ter prediking waarvan zij werden gezonden; dat zij geen goud, zilver, koper, zak, brood met zich zouden nemen, kwam, omdat die dingen de goede en de ware dingen beteekenden, welke vanuit den alleenen Heer zijn, namelijk het goud het goede, n. 113, 1551, 1552; het zilver echter het ware daaruit, n. 1551, 2954; het koper het natuurlijk goede, n. 425, 1551; het brood het goede der liefde of het hemelsch goede n. 276, 680, 2165, 2177, 3478, 3735, 4211, 4217; de rok echter en de schoen beteekenden de ware dingen waarmede zij zouden worden bekleed, en de stok de macht van het ware vanuit het goede; dat de stok die macht is, zie men in n. 4013, 4015; dat de schoen het laagste natuurlijke is, n. 1748, daar ten aanzien van het ware. De rok is het innerlijk natuurlijk ware; omdat deze dingen niet tweevoudig maar eenig zullen zijn, werd het verboden, twee stokken, twee paar schoenen, en twee rokken te hebben; deze verborgenheden zijn gelegen in dat gebod des Heeren, welke men geenszins kan weten tenzij vanuit den inwendigen zin. Alle en de afzonderlijke dingen die de Heer heeft gesproken, waren uitbeeldend voor de Goddelijke dingen, bijgevolg voor de hemelsche en de geestelijke dingen van Zijn Rijk, en zoo aangepast aan de bevatting der menschen en

tevens aan het verstand van de geesten en de Engelen, weswege de dingen die de Heer heeft gesproken, den algeheelen Hemel vervulden en aanvullen; daaruit blijkt ook duidelijk, hoe bevorderlijk en van hoeveel belang het is den inwendigen zin des Woords te kennen; zonder dezen kan ook een ieder vanuit het Woord onverschillig welk dogma bevestigen, en omdat het aan hen die in het booze zijn, zoodanig verschijnt, bespotten zij vandaar het Woord, en gelooven allerminst dat het Goddelijk is.

4678. *Vers 4 tot 11. En zijn broeders zagen dat hun vader hem boven al zijn broeders liefhad, en zij haatten hem, en konden met hem niet tot vrede spreken. En Jozef droomde een droom, en hij gaf het zijn broeders te kennen, en zij deden nog daaraan toe hem te haten. En hij zeide tot hen: Hoort, ik bid u, dezen droom dien ik gedroomd heb. En ziet, wij waren schoven bindende in het midden des velds; en ziet, mijn schoof stond op, en bleef ook staande, en ziet, uw schoven omgaven haar, en bogen zich neder voor mijn schoof. En zijn broeders zeiden tot hem: Zult gij door te regeeren over ons regeeren, indien gij door te heerschen over ons zult heerschen; en zij deden nog daaraan toe hem te haten over zijn Vroomen, en over zijn woorden. En hij droomde nog een anderen droom, en hij verhaalde dien aan zijn broeders; en hij zeide: Ziet, ik heb nog een droom gedroomd, en ziet, de zon en de maan, en elfsterren zich voor mij nederbuigende. En hij verhaalde het aan zijn vader, en aan zijn broeders; en zijn vader berispte hem, en zeide tot hem: Wat is dit voor een droom welken gij gedroomd hebt? Zullen wij door te komen komen, ik, en uw moeder, en uw broeders, om ons voor u ter aarde neder te buigen? En zijn broeders benijdden hem, en zijn vader bewaarde het woord.* Zijn broeders zagen, beteekent de dingen die des geloofs zijn; in den naasten zin de nakomelingen van Jakob; dat hun vader hem boven al zijn broeders liefhad, beteekent dat hij verbonden was met het Goddelijk Natuurlijke; in den naasten zin, met de Oude Kerk, welke de vader is; en zij haatten hem, en konden met hem niet tot vrede spreken, beteekent de verachting en den afkeer; en Jozef droomde een droom, beteekent de prediking aangaande Hem; en hij gaf het zijn broeders te kennen, beteekent voor hen die van het afgescheiden geloof zijn; en zij deden nog daaraan toe hem te baten, beteekent een nog grootere verachting en een nog grooteren afkeer; en hij zeide tot hen: Hoort, ik bid u, dezen droom dien ik gedroomd heb, beteekent den inhoud der prediking; en ziet, wij waren schoven bindende in het midden des velds, beteekent hen die leeren vanuit de leer; en ziet, mijn schoof stond op, en bleef ook staande, beteekent het leerstellige aangaande des Heeren Goddelijk Menschelijke; en ziet, uw schoven omgaven haar, beteekent hen die in het geloof zouden zijn; en bogen zich neder voor mijn schoof, beteekent

de aanbidding; en zijn broeders zeiden tot hem, beteekent diegenen die van het afgescheiden geloof zijn; zult gij door te regeeren over ons regeeren, indien gij door te heerschee over ons zult heerschen, beteekent of zij ten aanzien van de verstandelijke dingen en van de willijke dingen onderworpen zouden zijn; en zij deden nog daaraan toe hem te haten over zijn droomgin, en over zijn woorden, beteekent nog grootere verachting en nog grooteren afkeer vanwege de prediking van het ware; en hij droomde nog een anderen droom, beteekent wederom de prediking; en hij verhaalde dien aan zijn broeders, en hij zeide, beteekent voor hen die van het afgescheiden geloof zijn; ziet, ik heb nog een droom gedroomd, beteekent den inhoud; en ziet, de zon en de maan, beteekent het natuurlijk goede en het natuurlijk ware; en elf sterren, beteekent de erkentenissen van het goede en het ware; zich voor mij nederbuigende, beteekent de aanbidding; en hij verhaalde het aan zijn vader, en aan zijn broeders, beteekent dat het te weten werd gegeven; en zijn vader berispte hem en zeide tot hem: Wat is dit voor een droom welken gij gedroomd hebt, beteekent de verontwaardiging; de vader is hier de Joodsche godsdienst vanuit den Ouden; zullen wij door te komen komen, ik, en uw moeder, en uw broeders, om ons voor u ter aarde neder te buigen, beteekent, of de Kerk zal moeten aanbidden; en zijn broeders benijdden hem, beteekent hun afkeer; en zijn vader bewaarde het woord, beteekent dat de waarheid in hun godsdienstige bleef.

4679. Zijn broeders zagen; dat dit de dingen beteekent die des geloofs zijn, en in den naasten zin de nakomelingen van Jakob, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde ontwaren en verstaan, waarover n. 2150, 2325, 2807, 3764, 3863; en uit de uitbeelding van de broeders van Jozef, zijnde de dingen die des geloof zijn; Jozef immers beeldt in dit hoofdstuk het Goddelijk Geestelijke of het Goddelijk Ware des Heeren uit; en zijn broeders beelden de Kerk uit die van de naastenliefde tot het geloof afbuigt, en daarop tot het van de naastenliefde gescheiden geloof, ten slotte tot de valsche dingen; men zie boven n. 4665, 4671; vandaar komt het dat met Jozefs broeders hier de dingen worden aangeduid die des geloofs zijn; en omdat Jakobs nageslacht zoodanig was, wordt hetzelfde in den naasten zin aangeduid.

4680. Dat hun vader hem boven al zijn broeders liefhad; dat dit beteekent dat hij verbonden was met het Goddelijk Natuurlijke, in den naasten zin met de Oude Kerk, welke de vader is, staat vast uit hetgeen boven in n. 4675 is ontvouwd, waar eendere dingen staan. Dat het in den naasten zin is dat hij verbonden was met de Oude Kerk, en dat die het is welke in dezen zin wordt verstaan onder den vader, komt daarvandaan dat in den naasten zin, zooals

vlak boven in n. 4679 is gezegd, met de broeders van Jozef de nakomelingen van Jakob worden aangeduid, bijgevolg de Kerk die bij hen werd uitgebeeld. Hoe het hiermede is gesteld, werd eerder eenige malen gezegd, maar terwille van de reeks der dingen die volgen, moet het hier met weinige dingen in hoofdzaak worden herhaald; de Oude Kerk, welke na den vloed door den Heer was geïnstauréerd, was een uitbeeldende Kerk, en deze was zoodanig dat haar uitwendige dingen van den eeredienst alle en afzonderlijk de hemelsche en de geestelijke dingen uitbeeldden, welke van het Rijk des Heeren zijn, en in den hoogsten zin de Goddelijke dingen des Heeren zelf; haar inwendige dingen van den eeredienst echter hadden alle en elk afzonderlijk betrekking op de naastenliefde. Die Kerk was verspreid over een groot deel van de Aziatische wereld, en over verscheidene koninkrijken daar, en hoewel zij ten aanzien van de leerstellige dingen des geloofs van elkander afweken, was het nochtans één Kerk, omdat allen overal de naastenliefde tot het wezenlijke der Kerk maakten; zij die toendertijd het geloof van de naastenliefde scheidden, en het geloof tot het wezenlijke der Kerk maakten, werden Cham geheeten. Maar deze Kerk boog in den loop des tijds af tot afgodische dingen, en in Egypte, Babel, en elders tot magische dingen; zij begonnen immers de uitwendige dingen zonder de inwendige dingen te vereeren, en omdat zij zoo van de naastenliefde terugtraden, trad ook de Hemel van hen terug, en in de plaats ervan kwamen er geesten uit de hel die hen leidden. Toen deze Kerk verlaten was, werd een zekere nieuwe aangevangen uit Eber, welke de Hebreuwsche Kerk werd genoemd; deze was in Syrië en Mesopotamië, en eveneens onder eenige natiën in het land Kanaän; maar deze verschilde van de Oude dat zij het wezenlijke van den uitwendigen eeredienst stelde in slachtoffers; zij erkende weliswaar dat het inwendige van den eeredienst de naastenliefde was, maar niet zoo van harte als de Oude Kerk; deze werd echter eveneens afgodisch. Ten slotte behaagde het den Heer het nieuwe van een Kerk te instauréeren bij de nakomelingen van Abraham vanuit Jakob, en bij die natie de uitwendige dingen van den eeredienst der Oude Kerk in te voeren; maar die natie was zoodanig dat zij niet eenig inwendige der Kerk kon opnemen, omdat hun harten geheel en al tegen de naastenliefde waren, weswege bij haar slechts het uitbeeldende van de Kerk werd ingesteld; vandaar nu komt het dat de zonen van Jakob of de broeders van Jozef in den naasten zin een zoodanige Kerk beteekenen, en dat hun vader Jakob de Oude Kerk beteekent; ook meermalen elders in het Woord, vooral in het profetische, wordt onder Jakob de Oude Kerk verstaan, en eveneens wordt die Kerk, namelijk de Oude, somtijds vader en moeder genoemd, vader ten aanzien van haar goede,

en moeder ten aanzien van het ware. Daaruit blijkt nu dat met: hun vader had Jozef lief boven al zijn broeders, wordt aangeduid dat het Goddelijk Ware des Heeren verbonden was met de Oude Kerk.

4681. En zij haatten hem, en konden met hem niet tot vrede spreken; dat dit de verachting en den afkeer beteekent, namelijk de verachting voor het Goddelijk Ware, hetwelk door Jozef wordt uitgebeeld, en den afkeer daarvan, staat vast uit de beteekenis van haten, zijnde verachten; de haat immers beteekent in den inwendigen zin niet den haat zoodanig als deze is bij menschen die in haat verkeerren; de beteekenis immers van dat woord wordt verzacht naarmate het tot den Hemel opklimt, omdat men in den Hemel niet weet wat haat is; daarom is het de verachting welke wordt aangeduid; en uit de beteekenis van niet met hem tot vrede kunnen spreken, zijnde zich afkeeren; tot vrede spreken immers is iemand wèl willen, want onder den vrede verstonden de Ouden in den hoogsten zin den Heer zelf, in den inwendigen zin Zijn Rijk en het leven daarin of het heil; in den uitwendigen zin echter het heil in de wereld of de gezondheid; het tegendeel ervan is niet met hem tot vrede kunnen spreken, dat is, iemand niet wèl willen, aldus zich afkeeren hier van het Goddelijk Ware.

4682. En Jozef droomde een droom; dat dit de prediking over Hem beteekent, staat vast uit de beteekenis van een droom droomen, zijnde prediken; en omdat de droom over Jozef handelt, is het het prediken over het Goddelijk Menschelijke des Heeren; dat de droom hier de prediking beteekent, komt omdat in de beide droomen van Jozef kort samengevat al de dingen zijn bevat die aangaande Jozef, of in den inwendige zin die aangaande het Goddelijk Ware binnen een zoodanige Kerk als door de broeders van Jozef wordt uitgebeeld, of een zoodanige die uit het geloof inzet, werden voorzien en waarin werd voorzien; en bovendien werden de Goddelijke ware dingen oudtijds geopenbaard of door spraak, of door gezichten, of door droomen, en vanuit die waren de predikingen; vandaar komt het dat met de Profeten in het Woord, aan wie het Goddelijk Ware werd geopenbaard of door spraak, of door gezichten, of door droomen, diegenen werden aangeduid die de ware dingen leeren; en in den abstracten zin de ware dingen der leer, n. 2534; eender dus door gezichten zien en droomen droomen; zooals bij Joël: “Ik zal Mijn geest uitgieten over alle vleesch, en uw zonen en uw dochteren zullen *profeteeren*; uw ouden zullen *droomen droomen*, uw jonge mannen zullen *gezichten zien*; ook over de dienstknechten en de dienstmaagden zal Ik in die dagen Mijn geest uitgieten”, II: 28, 29; den geest over hen uitgieten staat voor onderrichten aangaande de ware dingen; profeteeren voor ze

leeren en prediken; aldus eveneens droomen droomen; de ouden staan voor de wijzen, de jonge mannen voor de inzichtsvollen, de dienstknechten voor hen die weten. Bij Jeremia: “Zoo heeft Jehovah Zebaoth gezegd: Let niet *op de woorden der profeten die u profeteeren*, zij maken u ijdel; zij spreken het gezicht huns harten, niet vanuit den mond van Jehovah. Ik heb gehoord wat de *profeten* hebben gezegd die in Mijn Naam leugen hebben *geprofeteerd*, door te zeggen: *Ik heb gedroomd, ik heb gedroomd; de profet met wien de droom is*, vertelle den *droom*; doch met wien Mijn Woord is, die vertelle Mijn Woord in waarheid; zie, Ik ben *tegen hen die droomen der leugen profeteeren*, het gezegde van Jehovah; zij vertellen ze, en verleiden Mijn volk door hun leugens”, xxiii: 16, 25, 28, 32; profeteeren staat ook hier voor leeren en prediken, maar vanuit de droomen der leugen, welke de dingen zijn waarvanuit hun prediking is; eender elders, zooals bij Jerem. xxix: 8, 9, Zach. x: 2. Bij Mozes: “Wanneer in het midden van u opstaat een *profet* of een *droomendroomer*, die u een teeken of wonder zal hebben gegeven, en het teeken of het wonder komt hetwelk hij tot u heeft gesproken, door te zeggen: Laat ons tot andere goden gaan die gij niet hebt gekend, en hen dienen, zoo zult gij niet gehoorzamen de *woorden van dien profet*, of van dien *droomendroomer*; en die *profet*, en die *droomendroomer* zal worden gedood, deswege dat hij afval tegen Jehovah uw God heeft gesproken”, Deut. xiii: 1, 2, 3, 5; de profet en de droomendroomer staan de een en de ander voor hem die leert en predikt, daar de valsche dingen. **4683.** En gaf het zijn broeders te kennen; dat dit beteekent voor hen die van het afgescheiden geloof zijn, staat vast uit de uitbeelding van de broeders van Jozef, zijnde de Kerk die afbuigt van de naastenliefde tot het geloof, of in den abstracten zin de dingen die des geloofs zijn, waarover boven n. 4665, 4671, 4679; hier zij die zijn van het geloof dat van de naastenliefde is gescheiden, omdat er volgt dat zij nog daaraan toededen hem te haten, waarmede een nog grootere verachting en afkeer wordt aangeduid. Met die Kerk immers is het aldus gesteld: zoodra zij inzet, prediken zij de naastenliefde, maar slechts vanuit het leerstellige, aldus vanuit het wetenschappelijke, niet echter vanuit de naastenliefde zelf, aldus niet uit de aandoening of uit het hart; na verloop van tijd, naarmate de naastenliefde en de aandoening in het hart wordt uitgewischt, prediken zij het geloof, en ten slotte, wanneer er geen naastenliefde meer is, het geloof-alleen, en zij zeggen hiervan dat het zaligmakend is zonder de werken; dan eveneens noemen zij de werken niet langer werken der naastenliefde, maar des geloofs, en geven daaraan den naam van vruchten des geloofs; zij verbinden ze weliswaar zoo, maar alleen vanuit de leer, echter niet vanuit het leven; en omdat zij in het leven des

geloofs of in het goede niets van heil stellen, maar alleen in het geloof, en zij toch klaarblijkend vanuit het Woord en eveneens vanuit hun verstandelijke weten dat de leer niets is zonder het leven, of dat het geloof niets is zonder de vruchten, stellen zij het zaligmakende des geloofs in het vertrouwen, zoodat zij zoo eveneens van de vruchten terugtreden, niet wetende dat al het vertrouwen zijn Zijn trekt uit het einddoel des levens, en dat het echte vertrouwen niet mogelijk is dan alleen in het goede, maar een onecht en een valsche vertrouwen ook mogelijk is in het booze; en om het geloof nog meer van de naastenliefde te scheiden, overreden zij ook dat het vertrouwen van één oogenblik alleen, ook in het laatste van het leven, zaligt, onverschillig hoe het te voren geleide leven ook geweest mag zijn, hoewel zij toch weten dat een ieder zijn leven na den dood bijblijft, en dat een ieder volgens de werken zijns levens zal worden gericht. Uit dit weinige kan vaststaan hoedanig het van de naastenliefde gescheiden geloof is, bijgevolg hoedanig de Kerk is die het geloof, niet evenwel het leven des geloofs, tot het wezenlijke maakt. Over de valsche dingen die daaruit zooals uit hun springbron voortvloeien, zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, in hetgeen volgt worden gesproken.

4684. En zij deden nog daaraan toe hem te haten; dat dit de nog grootere verachting en den nog grooteren afkeer beteekent, staat vast uit hetgeen boven in n. 4681 is gezegd, waar eendere woorden staan.

4685. En hij zeide tot hen: Hoort, ik bid u, dezen droom dien ik gedroomd heb; dat dit den inhoud der prediking beteekent, staat vast uit de beteekenis van een droom droomen, zijnde de prediking, waarover boven n. 4682; hier de inhoud der prediking, omdat nu volgt hoedanigen droom hij heeft gehad.

4686. En ziet, wij waren schoven bindende in het midden des velds; dat dit beteekent hen die leeren vanuit de leer, staat vast uit de beteekenis der schoof, zijnde de leer, en vandaar van schoven binden, zijnde leeren vanuit haar, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van het veld, zijnde de Kerk, waarover n. 2971, 3766, 4440, 4443; het midden des velds is innerlijk in de Kerk, aldus zijn het diegenen die in het geloof van eenige naastenliefde zijn; het midden immers is in den inwendigen zin dat wat innerlijk en dat wat het binnenste is, n. 1074, 2940, 2973; er zijn er immers in elke Kerk die in het midden van haar of die de binnensten zijn, en dat zijn degenen die in de naastenliefde zijn, hier zij die in het geloof van eenige naastenliefde zijn; bij hen is de Heer aanwezig, omdat de Heer in de naastenliefde is, en door de naastenliefde in het geloof, n. 4672; dat dezen worden aangeduid, blijkt ook uit hetgeen volgt, namelijk hieruit dat de schoof van Jozef opstond en de overige schoven haar omgaven; met de schoof van Jozef immers wordt de leer

vanuit het Goddelijk Ware des Heeren aangeduid. Dat de schoof de leer is, komt daarvandaan dat het veld de Kerk is, zooals kort te voren is gezegd, en het gezaaide in het veld is het ware in de Kerk; aldus is de schoof waarin het gezaaide is, de leer waarin het ware is; iets eenders beteekenen de schoven bij David: “Die in tranen zaaien, zullen met gezang oogsten; door te gaan zal hij gaan en door te weenen, dragende den worp des zaads, maar door te komen zal hij komen met gezang, dragende *zijn schaven*”, Psalm CXXVI: 6, waar over diegenen wordt gehandeld die in de geestelijke gevangenschap zijn geweest, en bevrijd zijn; den worp des zaads dragen staat voor het onderricht in de ware dingen; komen met gezang, voor de blijdschap der aandoening van het ware; de schoven dragen, voor de leerstellige dingen van dat ware.

4687. En ziet, mijn schoof stand op, en bleef ook staande; dat dit het leerstellige aangaande des Heeren Goddelijk Menschelijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van de schoof, zijnde het leerstellige, waarover vlak boven; en uit de beteekenis van opstaan en staande blijven, zijnde het hoogste hetwelk te regeeren heeft en hetwelk zij hebben te aanbidden; dat dit het Goddelijk Menschelijke des Heeren is, blijkt uit de dingen die volgen, namelijk dat de elf schoven zich nederbogen voor die schoof, en in den anderen droom dat de zon en de maan en de elf sterren zich nederbogen voor Jozef, waarmede dat hoogste wordt aangeduid, hetwelk te regeeren heeft en hetwelk zij hebben te aanbidden, weswege Jakob dan ook zegt: Zullen wij komen, ik, en uw moeder, en uw broeders, om ons voor u ter aarde neder te buigen. Het is, als boven gezegd, het Goddelijk Ware des Heeren, hetwelk door Jozef wordt uitgebeeld; het hoogste ervan is de Heer zelf, en het hoogste onder de leerstellige dingen is dat Zijn Menschelijke Goddelijk is. Met dit hoogste der leerstellige dingen is het aldus gesteld: de Oudste Kerk, welke hemelsch was, en boven de overige Mensch werd geheeten, aanbad het Oneindig Zijn, en daaruit het Oneindig Bestaande; en omdat zij aangaande het Oneindig Zijn geen doorvatting konden hebben, maar wel eenige doorvatting aangaande het Oneindig daaruit Bestaande vanuit de doorvatbare dingen welke in hun inwendiger mensch waren, en vanuit de voelbare dingen welke in den uitwendigen mensch waren, en vanuit de aanschouwbare dingen welke in de wereldwaren, aanbaden zij derhalve het Oneindig Bestaande waarin het Oneindig Zijn is. Het Oneindig Bestaande waarin het Oneindig Zijn is, doorvatten zij als den Goddelijken Mensch, ter oorzaak hiervan dat zij wisten dat het Oneindig Bestaande vanuit het Oneindig Zijn werd voortgebracht door den Hemel, en omdat deze de Grootste Mensch is, overeenstemmende met alle en de afzonderlijke dingen die in den mensch zijn, zooals aan het einde

der voorafgaande hoofdstukken is getoond, en aan het einde van ettelijke volgende zal worden getoond, konden zij geen andere idee der doorvatting hebben aangaande het Oneindig Bestaande uit het Oneindig Zijn dan die aangaande den Goddelijken Mensch, want al wat door den Hemel zooals door den Grootsten Mensch uit het Oneindig Zijn overgaat, dat draagt een beeld ervan met zich mede in alle dingen en in de afzonderlijke dingen. Toen die hemelsche Kerk begon te vallen, voorzagen zij dat dit Oneindig Bestaande niet langer een invloed zou kunnen hebben in de gemoederen der menschen, en dat zoo het menschelijk geslacht te gronde zou gaan; daarom hadden zij het vanuit onthulling dat Hij zou worden geboren, Die het Menschelijke in Zich Goddelijk zou maken, en zoo het Oneindig Bestaande zelf zou worden, zoodanig als het tevoren was geweest, en tenslotte één met het Oneindig Zijn zooals het ook tevoren was geweest; vandaar hun profetische uitspraak aangaande den Heer in Genesis, hfdst. III: vers 15. Dit wordt aldus beschreven bij Johannes: “In den aanvang was het Woord, en het Woord was bij God, en het was God, het Woord. Dit was in den aanvang bij God; alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is niets gemaakt dat gemaakt is. In Hetzelve was het leven, en het leven was het licht der menschen. En het Woord is Vleesch geworden, en het heeft in ons gewoond, en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien zooals des Eenigverwekten uit den Vader, vol genade en waarheid”, 1: 1, 2, 3, 4, 14; het Woord is het Goddelijk Ware, hetwelk in zijn wezen is het Oneindig Bestaande uit het Oneindig Zijn, en het is de Heer Zelf ten aanzien van Zijn Menschelijke. Het is dit Menschelijke zelf waaruit het Goddelijk Ware nu voortgaat en in den Hemel invloeit, en door den Hemel in de menselijke gemoederen, bijgevolg hetwelk het heelal regeert en bestuurt, zooals het dit van eeuwigheid aan geregeerd en bestuurd heeft; het is immers hetzelfde als en één met het Oneindig Zijn, want het heeft het Menschelijke met het Goddelijke verbonden, hetgeen daardoor is geschied dat het het Menschelijke in Zich ook Goddelijk heeft gemaakt. Daaruit kan nu vaststaan dat het hoogste van het Goddelijk Ware des Heeren Goddelijk Menschelijke is, en vandaar dat het hoogste onder de leerstellige dingen der Kerk is dat Zijn Menschelijke Goddelijk is.

4688. En ziet, uw schoven omgaven haar; dat dit diegenen beteekent die in het geloof zouden zijn, namelijk in het geloof van eenige naastenliefde, staat vast uit de beteekenis van omgeven, zijnde hier het toetreden om te aanbidden; hierop volgt immers dat zij zich nederbogen voor zijn schoof, waarmede de aanbedding wordt aangeduid; en uit de beteekenis van de schoof, zijnde de leer, waarover vlak boven n. 4686; hier alle dingen der leer

of alle dingen des geloofs; dat de schoven hier die dingen beteekenen, komt omdat door alle zonen van Jakob in den echten zin alle dingen des geloofs worden uitgebeeld, n. 3858, 3926; aldus eveneens door de schoven, omdat deze in de plaats van genen waren in den droom, en omdat dit werd gezien in het midden des velds, en met het midden des velds wordt het innerlijke aangeduid, of zij die de innerlijken in de Kerk zijn, waarover wordt gehandeld in n. 4686; aldus diegenen die in het geloof van eenige naastenliefde zijn; dezen zijn de schoven die omgaven en zich nederbogen voor de schoof van Jozef; dat niet zij die uiterlijk zijn of verder van het midden verwijderd, en die in den eigenlijken zin hier de broeders van Jozef zijn, worden verstaan, blijkt uit hetgeen voorafgaat en uit hetgeen volgt, namelijk dat ze hem meer en meer haatten, dat is, dat ze hem verachtten en zich afkeerden; want door haten, niet tot vrede spreken, en benijden, welke dingen worden gezegd van zijn broeders, wordt de verachting en de afkeer aangeduid.

4689. En bogen zich neder voor mijn schoof; dat dit de aanbidding beteekent, staat vast uit de beteekenis van zich nederbuigen, zijnde de uitwerking der vernedering, waarover n. 2153; bijgevolg de aanbidding; en uit de beteekenis van de schoof van Jozef, zijnde hier het leerstellige betreffende het Goddelijk Menschelijke des Heeren, waarover n. 4686; aldus is het het Goddelijk Menschelijke hetwelk zij aanbaden, namelijk diegenen die in het innerlijke der Kerk zijn; zij die echter uiterlijk zijn, dat is, degenen die van het afgescheiden geloof zijn, doen niets minder dan aanbidden; het van de naastenliefde gescheiden geloof brengt dit met zich mede, omdat, zooals boven werd gezegd, de Heer in de naastenliefde aanwezig is, en in het geloof niet dan alleen door de naastenliefde, want de naastenliefde is het verbindende middel; wat is het ware zonder het goede, en wat het verstandelijke zonder het willijke, aldus wat het geloof zonder de naastenliefde, of wat het vertrouwen zonder zijn wezen. Dat zij die in het van de naastenliefde gescheiden geloof zijn, niets minder doen dan het Goddelijk Menschelijke des Heeren aanbidden, heeft voor mij klaarblijkend kunnen vaststaan uit dezulken die uit de Christelijke wereld in het andere leven komen, met verscheidenen van wie ik heb gesproken; daar immers spreken niet de monden, zooals in de wereld, maar de harten; de denkingen van een ieder worden daar veel openlijker vergemeenschap dan door eenige spraak in de wereld; het wordt daar ook niet toegestaan anders te spreken dan zooals men denkt, aldus zooals men gelooft; velen van hen, die ook den Heer hebben gepredikt in de wereld, loochenen Hem daar geheel en al; en wanneer het wordt onderzocht met welk doel of uit welke oorzaak zij Hem hebben gepredikt, en eveneens in den uitwendigen vorm Hem heilig

hebben aanbeden, zoo werd bevonden dat zij het hebben gedaan omdat hun dit ambtshalve was opgelegd, en omdat zij zoo eerbewijzen en rijkdommen oogstten; en dat zij die niet hebben gepredikt, maar Hem nochtans beleden hebben, het gedaan hebben omdat zij in de Kerk geboren waren, en te schande geworden zouden zijn indien zij tegen den godsdienst hadden gesproken. Zelfs niet één uit de Christelijke wereld weet dat het Menschelijke van Hem Goddelijk is, en nauwelijks iemand dat Hij alleen den Hemel en het heelal regeert, te minder dat Zijn Goddelijk Menschelijke het al in den Hemel is; dat het aldus is, kon niet openlijk worden onthuld, omdat het door den Heer werd voorzien dat de Christelijke Kerk zou afbuigen van de naastenliefde tot het geloof, bijgevolg zich van Hem zou scheiden, en zoo het heilige dat uit Zijn Goddelijk Menschelijke is, niet slechts zou verwerpen, maar ook ontwijden, want het van de naastenliefde gescheiden geloof kan niet anders. Dat het geloof heden ten dage van de naastenliefde is gescheiden, staat vast; de Kerken scheiden zich van elkander volgens de dogma's, en wie anders gelooft dan zooals het dogma leert, wordt uit hun gemeenschap geworpen, en eveneens te schande gemaakt. Wie echter rooft, zonder barmhartigheid de anderen van hun goederen berooft, als het maar niet op openlijke wijzen geschiedt, wie den naaste arglistig lagen legt, wie de werken der naastenliefde smaad aandoet, en wie echtbreuk pleegt, wordt nochtans een Christen genoemd, zoo hij slechts de heilige gebruiken onderhoudt en vanuit de leer spreekt; daaruit blijkt dat het heden ten dage de leer is die de Kerk maakt, niet echter het leven, en dat de vruchten, welke zij aan het geloof toevoegen, slechts in de leer zijn, en niets ervan in hun gemoederen.

4690. En zijn broeders zeiden tot hem; dat dit diegenen beteekent die van het afgescheiden geloof zijn, staat vast uit de uitbeelding van de broeders van Jozef, zijnde de Kerk die van de naastenliefde tot het geloof afbuigt, en ten slotte het geloof van de naastenliefde scheidt, waarover n. 4665, 4671, 4679; de innerlijken van die Kerk echter zijn aangeduid door de schoven in den droom, n. 4686, 4688. Dat de broeders van Jozef die Kerk uitbeelden, komt omdat zij in den naasten zin het uitbeeldende van de Kerk beteekenen, of het godsdienstige dat bij de nakomelingen van Jakob werd ingesteld; en dezen kenden weliswaar niet iets aangaande het geloof waarvan in de Christelijke Kerk sprake is, maar aangaande de waarheid; de waarheid was voor hen het zelfde als het geloof voor de Christenen is; in de oorspronkelijke taal staat ook het zelfde woord voor het eene en het andere; maar de Joodsche Kerk verstond onder de waarheid de geboden van den Dekaloog, en eveneens de wetten, de gerichten, de getuigenissen, en de inzettingen die door Mozes

zijn overgeleverd; de innerlijke dingen der waarheid wisten zij niet en wilden zij ook niet weten; de Christelijke Kerk echter noemt de leerstellige dingen, welke de innerlijke dingen der Kerk zijn, en waarvan wordt gezegd dat zij moeten worden geloofd, het geloof; onder het geloof immers verstaat het gewone volk geen ander geloof dan het symbolische, of dat geloof hetwelk de symbolische boeken leeren; zij echter die denken dat de leerstellige dingen des geloofs, of de wetenschap van die dingen niemand kan zaligen, en dat weinigen in het leven des geloofs zijn, heeten het geloof het vertrouwen; maar dezen zijn boven het gewone volk, en geleerder dan de anderen. Hieruit kan vaststaan dat hier in den inwendigen zin niet alleen wordt gehandeld over het uitbeeldende van de Kerk dat bij de nakomelingen van Jakob was ingesteld, maar ook over de Christelijke Kerk, welke daarop volgde; want het Woord des Heeren is universeel, en omvat in het algemeen elke Kerk; het werd immers evenzeer door den Heer voorzien hoe het gesteld zou zijn met de Christelijke Kerk als hoe het gesteld zou zijn met de Joodsche Kerk, maar het meest nabijliggend met de Joodsche, weswege die zin de naaste zin of de historische inwendige zin wordt genoemd, en de andere de inwendige zin.

4691. Zult gij door te regeeren over ons regeeren, indien gij door te heerschen over ons zult heerschen; dat dit beteekent of zij ten aanzien van de verstandelijke dingen en van de willijke dingen onderworpen zouden zijn, staat vast uit de beteekenis van regeeren, zijnde onderworpen zijn ten aanzien van de verstandelijke dingen; en uit de beteekenis van heerschen, zijnde onderworpen zijn ten aanzien van de willijke dingen. Dat regeeren over hen en heerschen over hen, is onderworpen worden, is duidelijk; maar dat hier het eene en het andere wordt gezegd, komt omdat het eene de verstandelijke dingen betreft, en het andere de willijke dingen; het is gebruikelijk in het Woord, vooral het profetische, om één zaak met telkens twee dingen uit te drukken; wie de verborgenheid die daarin is, niet kent, kan niet anders meenen dan dat het alleen maar een herhaling is terwille van den nadruk; maar het is niet aldus; in de afzonderlijke dingen des Woords is het hemelsch huwelijk, namelijk het huwelijk van het ware met het goede, en van het goede met het ware, zooals er een huwelijk is van het verstand en den wil in den mensch; de eene uitdrukking heeft betrekking op het ware, de andere op het goede, aldus de eene op het verstandelijke, want van dit is het ware, en de andere op het willijke, want van dit is het goede; de uitdrukkingen in het Woord bestaan ook uit die woorden welke bestendig zulke dingen beteekenen; dit is de verborgenheid die daarin schuilt dat één zaak door telkens twee woorden wordt uitgedrukt; men zie n. 683, 793, 801, 2173, 2516,

2712, 4138 einde; aldus ook hier regeeren over hen, en heerschen over hen; regeeren betreft ook het ware, hetwelk des verstands is, de heerschappij echter het goede, hetwelk des wils is; ook wordt van koninkrijk gesproken met betrekking tot het ware, n. 1672, 2547; en van heerschappij met betrekking tot het goede; zooals eveneens bij Daniël, waar ook wordt gehandeld over het Goddelijk Menschelijke des Heeren: “Dezen werd gegeven de *heerschappij*, en de heerlijkheid, en het *koninkrijk*, dat Hem alle volken, natiën, en tongen zouden eeren; Zijn *heerschappij* is een *eeuwige heerschappij*, welke niet voorbij zal gaan, en Zijn *koninkrijk*, hetwelk niet zal vergaan”, VII: 14; en bij David: “Uw *koninkrijk* is een *koninkrijk* van alle eeuwigheden, en Uw *heerschappij* is over alle geslacht en geslacht”, Psalm CXLV: 13.

4692. En zij deden nog daaraan toe hem te haten over zijn droomen, en over zijn woorden; dat dit een nog grootere verachting en een nog grooteren afkeer beteekent vanwege de prediking van het ware, hier namelijk aangaande het Goddelijk Menschelijke des Heeren, staat vast uit de beteekenis van daaraan toedoen, zijnde te meer; uit de beteekenis van haten, zijnde verachten en zich afkeeren, waarover boven n. 4681; uit de beteekenis van den droom, zijnde de prediking, waarover ook boven n. 4682, 4685; en uit de beteekenis van de woorden, zijnde de ware dingen; dat de woorden de ware dingen zijn, komt omdat het geheele Woord in den Hemel is vanuit den Heer; derhalve beteekenen de woorden in den inwendigen zin de ware dingen, en het Woord in het algemeen al het Goddelijk Ware. Wat de zaak zelf aangaat, het is het hoogste onder de ware dingen hetwelk de Kerk die het geloof heeft gescheiden van de naastenliefde, voornamelijk veracht, en waarvan zij zich afkeert, namelijk dat het Menschelijke des Heeren Goddelijk is. Allen die van de Oude Kerk zijn geweest, en de naastenliefde niet van het geloof hebben gescheiden, hebben geloofd dat de God des heelals de Goddelijke Mensch was, en dat Hij het Goddelijk Zijn was; vandaar ook noemden zij Hem Jehovah; zij wisten dit van de Oudsten, voorts eveneens omdat Hij aan verscheidenen van hun broeders als de Mensch was verschenen; zij wisten ook dat alle ritueele en uitwendige dingen van hun Kerk Hem uitbeeldden. Maar zij die van het afgescheiden geloof zijn geweest, hebben dat niet kunnen gelooven, omdat zij niet hebben kunnen begrijpen hoe het Menschelijke Goddelijk kon zijn, en dat de Goddelijke Liefde dit bewerkte; van al wat zij immers niet begrepen vanuit eenige voorstelling welke door de uitwendige zinlijke dingen des lichaams was opgevat, meenden zij dat het van geen waarde was; het van de naastenliefde gescheiden geloof brengt dit met zich mede; want het inwendige der doorvatting wordt bij hen gesloten, omdat

er niet eenig tusschenliggende bestaat waardoor er invloed is. De Joodsche Kerk, welke daarop volgde, heeft weliswaar geloofd dat Jehovah Mensch en eveneens God was, omdat Hij aan Mozes en aan de Profeten als Mensch was verschenen, weswege zij iederen Engel die verscheen. Jehovah noemden; maar nochtans hebben zij van Hem geen andere voorstelling gehad dan de heidenen hadden van hun goden, waarboven de Joden Jehovah God verkozen omdat Hij wonderen kon doen, n. 4299; niet wetende dat Jehovah de Heer was in het Woord, n. 2921, 3035; en dat het Zijn Goddelijk Menschelijke was hetwelk al hun ritueele dingen uitbeeldden; aangaande den Messias of den Christus dachten zij niet iets anders dan dat Hij de grootste Profeet zou zijn, grooter dan Mozes, en de grootste Koning, grooter dan David, Die hen met verbazingwekkende wonderen in het land Kanaän zou binnenleiden; aangaande Zijn Hemelsch Rijk wilden zij niets hooren; en dit omdat zij niets anders dan wereldlijke dingen vatten; zij waren immers gescheiden van de naastenliefde. De Christelijke Kerk echter aanbidt weliswaar het Menschelijke des Heeren als Goddelijk in den uitwendigen eeredienst, vooral in het Heilig Avondmaal, omdat Hij heeft gezegd dat het brood daar Zijn Lichaam was, en de wijn Zijn Bloed, maar zij maken Zijn Menschelijke niet Goddelijk in de leer; zij maken immers een onderscheid tusschen de Goddelijke natuur en de menschelijke natuur; dit ook ter oorzake hiervan dat de Kerk is afgebogen van de naastenliefde tot het geloof, en ten slotte tot het afgescheiden geloof; en omdat zij het Menschelijke des Heeren niet als Goddelijk erkennen, ergeren zich velen, en loochenen Hem met het hart, n. 4689; terwijl het toch hiermede aldus is gesteld dat het Goddelijk Menschelijke des Heeren is het Goddelijk Bestaande uit het Goddelijk Zijn, waarover boven n. 4687, en dat Hijzelf het Goddelijk Zijn is, want het Goddelijk Zijn en het Goddelijk Bestaande zijn één, zooals de Heer ook klaarblijkend leert bij Johannes: “Jezus zeide tot Filippus: Ben Ik zoo langen tijd met ulieden, en hebt gij Mij niet gekend; die Mij heeft gezien, die heeft den Vader gezien; gelooft gij niet dat Ik in den Vader ben en de Vader in Mij is; gelooft Mij, dat Ik in den Vader ben en de Vader in Mij is”, xiv: 9, 10, 11, en eveneens elders. Het Goddelijk Bestaande immers is het Goddelijke zelf, voortgaande uit het Goddelijk Zijn, en in beeld is het de Mensch, omdat de Hemel, waarvan het het al is, den Grootsten Mensch uitbeeldt, zooals boven in n. 4687 is gezegd, en aan het einde der hoofdstukken, waar gehandeld wordt over de overeenstemming van alle dingen die bij den mensch zijn met den Grootsten Mensch, is getoond. De Heer is weliswaar zooals een ander mensch geboren en heeft van de moeder een zwak menschelijke gehad, maar de Heer heeft dit menschelijke geheel en

al uitgedreven, dermate dat Hij niet langer de zoon van Maria was, en Hij heeft in Zich het Menschelijke Goddelijk gemaakt, hetgeen daaronder wordt verstaan dat Hij verheerlijkt is; en Hij heeft eveneens aan Petrus, Jakobus, en Johannes getoond dat Hij de Goddelijke Mensch was, toen Hij van gedaante werd veranderd.

4693. En hij droomde nog een anderen droom; dat dit wederom de prediking beteekent, staat vast uit de beteekenis van den droom, zijnde de prediking, waarover boven n. 4682.

4694. En hij verhaalde dien aan zijn broeders, en hij zeide; dat dit beteekent voor hen die van het afgescheiden geloof zijn, staat vast uit de uitbeelding van de broeders van Jozef, zijnde zij die van het afgescheiden geloof zijn, waarover boven n. 4665, 4671, 4679, 4690.

4695. Ziet, ik heb nog een droom gedroomd; dat dit den inhoud beteekent, namelijk van de prediking, staat vast uit hetgeen boven in n. 4685 is gezegd.

4696. En ziet, de zon en de maan; dat dit het natuurlijk goede en het natuurlijk ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van de zon, zijnde het hemelsch goede, waarover n. 1529, 1530, 2120, 2495, 2441, 3636, 3643, 4060; en uit de beteekenis van de maan, zijnde het geestelijk goede, of het ware, waarover n. 1529, 1530, 2495. De zon beteekent in den hoogsten zin den Heer, omdat Hij als de Zon verschijnt aan diegenen in den Hemel die in de hemelsche liefde zijn; en de maan beteekent in den hoogsten zin ook den Heer, omdat Hij als de Maan verschijnt aan diegenen in den Hemel die in de geestelijke liefde zijn; ook is het al des lichts in den Hemel daaruit; derhalve is het licht uit de Zon daar het hemelsche der liefde of het goede, en is het licht uit de Maan daar het geestelijke der liefde of het ware; hier is dus de zon het natuurlijk goede, en is de maan het natuurlijk ware, omdat daarvan wordt gesproken met betrekking tot Jakob en Leah, zooals blijkt uit vers 10, waar Jakob zegt: “Zullen wij door te komen komen, ik, en uw moeder, en uw broeders, om ons voor u ter aarde neder te buigen”; door Jakob wordt immers het natuurlijk goede uitgebeeld, en door Leah het natuurlijk ware, zooals eerder hier en daar is getoond. Het Goddelijke dat uit den Heer komt, dit is in den hoogsten zin het Goddelijke in Hem; in den betrekkelijken zin is het echter het Goddelijke uit Hem; het is het Goddelijk Goede dat uit Hem is, hetwelk het hemelsche wordt genoemd, en het is het Goddelijk Ware dat uit Hem is, hetwelk het geestelijke wordt geheeten; wanneer het redelijke ze opneemt, zoo zijn het het goede en het ware van het redelijke welke worden aangeduid; wanneer echter het natuurlijke ze opneemt, zoo zijn het het goede en het ware van het natuurlijke welke worden aangeduid; hier het goede en

het ware van het natuurlijke, omdat van de zon en de maan wordt gesproken met betrekking tot Jakob en Leah.

4697. En elf sterren; dat dit de erkenissen van het goede en het ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van de sterren, zijnde de erkenissen van het goede en het ware; dat de sterren in het Woord deze beteekenen, komt omdat zij kleine schijnselgevers zijn welke des nachts lichten, en dan uit zich in onze atmosfeer lichtvonken uitzenden, eender als de erkenissen de dingen die van het goede en het ware zijn. Dat met de sterren die erkenissen worden aangeduid, kan vaststaan uit verscheidene plaatsen in het Woord, zooals bij Jeremia: “Jehovah zeide, Die de *zon tot een licht des daags geeft, de inzettingen der maan en der sterren tot een licht des nachts*, Die de zee beweegt dat haar golven bruisen”, xxxi: 35; waar over de nieuwe Kerk wordt gehandeld; met de zon geven tot een licht des daags, wordt het goede der liefde en der naastenliefde aangeduid; en met de inzettingen der maan en der sterren tot een licht des nachts, het ware en de erkenissen. Eender bij David: “Jehovah, Die *de groote schijnselgevers heeft gemaakt, de zon tot heerschappij in den dag, de maan en de sterren tot heerschappij in den nacht*”, Psalm cxxxvi: 7, 8, 9; wie den inwendigen zin des Woords niet kent, zal gelooven dat onder de zon hier de zon der wereld wordt verstaan, en onder de maan en de sterren de maan en de sterren, doch daaruit rijst geen geestelijke en hemelsche zin op, terwijl toch het Woord in de afzonderlijke dingen hemelsch is; daaruit blijkt eveneens dat het de goede dingen der liefde en der naastenliefde zijn, en de ware dingen des geloofs, met de erkenissen ervan, welke worden aangeduid. Eender als hetgeen in het eerste hoofdstuk van Genesis staat, waar over de nieuwe schepping van den hemelschen mensch wordt gehandeld: “God zeide: Er zij *schijnselgevers* in het uitpansel der Hemelen, om onderscheid te maken tusschen den dag en tusschen den nacht, en zij zullen zijn tot teekenen en tot gezette tijden, en tot dagen en tot jaren; en zij zullen zijn tot *schijnselgevers* in het uitpansel der Hemelen, om licht te geven op de aarde; en het geschiedde aldus. En God maakte *de twee groote schijnselgevers, den grooten schijnselgever om te heerschen des daags, en den kleinen schijnselgever om te heerschen des nachts, en de sterren*; en God stelde ze in het uitpansel der Hemelen om licht te geven op de aarde, en om te heerschen in den dag en in den nacht, en om onderscheid te maken tusschen het licht en tusschen de duisternis”, vers 13, 14, 15, 16, 17, 18; men zie n. 30 tot 38. Bij Mattheus: “Terstond na de verdrukking dier dagen *zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de sterren zullen van den Hemel vallen*, en de machten der Hemelen zullen bewogen worden”,

xxiv: 29; dat daar met de zon en de maan de liefde en de naastenliefde, of het goede en het ware wordt aangeduid, en met de sterren de erkentenissen, zie men in n. 4060; en omdat daar over den laatsten dag of den laatsten staat der Kerk wordt gehandeld, wordt daarmede dat de zon zal verduisterd worden en de maan haar schijnsel niet zal geven, aangeduid dat dan het goede der liefde en der naastenliefde zal vergaan, en daarmede dat de sterren van den Hemel zullen vallen, dat ook de erkentenissen van het goede en van het ware zullen vergaan. Dat die dingen worden aangeduid, blijkt uit de profetische dingen des Woords, waar eendere dingen worden gezegd aangaande het laatste der Kerk; zooals bij Jesaja: “Ziet, de dag van Jehovah zal komen, een wreede, om het land te stellen tot woestheid, en de zondaars zal Hij daaruit verderven, want *de sterren der Hemelen* en *hun gesternten* zullen met hun licht niet lichten; *de zon zal verdonkerd worden in haar opgang*, en *de maan zal haar licht niet doen glanzen*”, xiii: 9, 10. Bij Joël: “De dag van Jehovah is nabij, de *zon* en de *maan* zijn zwart geworden, en de *sterren* hebben haar glans ingetrokken”, iii: 14, 15. Bij Ezechiël: “Ik zal, wanneer Ik u zal hebben uitgebluscht, de Hemelen bedekken, en *Ik zal hun sterren zwart maken*, *Ik zal de zon met een wolk bedekken*, en *de maan zal haar schijnsel niet doen lichten*; alle *schijnselgevers des lichts* in den Hemel zal Ik over u zwart maken, en Ik zal een duisternis geven over uw land”, xxxii: 7. En bij Johannes: “De vierde Engel bazuinde, en geslagen werd het *derde deel der zon*, en het *derde deel der maan*, en het *derde deel der sterren*, opdat het derde deel derzelve zou verduisterd worden, en de dag niet zou lichten voor zijn derde deel, en de nacht eender”, Apoc. viii: 12. Dat de sterren de erkentenissen van het goede en het ware zijn, blijkt bovendien uit deze plaatsen; bij Daniël: “Vanuit den eenen hoorn van den bok der geiten groeide één hoorn van gering af, en groeide zeer tegen het zuiden, en tegen den opgang, en tegen het sierlijke, en groeide tot aan de *heiren der Hemelen*, en hij wierp ter aarde van het *heir*, en van de *sterren*, en hij vertrad ze”, viii: 9, 10; en bij Johannes: “De groote draak trok met zijn staart het *derde deel der sterren des Hemels*, en wierp ze op de aarde”, Apoc. xii: 4; dat hier niet sterren worden verstaan, is duidelijk; bij Daniël en bij Johannes wordt gehandeld over den staat der Kerk in de laatste tijden. Eender bij David: “Jehovah telt het getal der *sterren*, Hij noemt ze alle bij namen”, Psalm cxlvi: 3. Bij denzelfde: “Looft Jehovah, *zon en maan*, looft Hem, alle gij *sterren des lichts*”, Psalm cxlviii: 4. Bij Johannes: “Er werd een groot teeken gezien in den Hemel, een vrouw, omgeven van de *zon* en de *maan* onder haar voeten, en op haar hoofd een kroon van *twalf sterren*”, Apoc. xii: 1. Omdat met de sterren de erkentenissen van het goede

en het ware worden aangeduid, worden daarmee de leerstellige dingen der Kerk aangeduid, want deze zijn de erkenningen; het leerstellige aangaande het geloof dat gescheiden is van de naastenliefde in de laatste tijden, wordt aldus met een ster beschreven bij Johannes: “De derde Engel bazuinde, en er *viel vanuit den Hemel een groote ster*, brandende zooals een fakkel, en zij viel op het derde deel der rivieren, en op de bronnen der wateren; *de naam der ster wordt alsom geheeten*; en vele menschen stierven in de wateren, omdat zij bitter waren geworden”, Apoc. VIII: 10, 11; de wateren die door die ster bitter waren geworden, zijn de ware dingen; en de rivieren en de bronnen der wateren zijn daaruit het inzicht en de wijsheid, vanuit het Woord; dat de wateren de ware dingen zijn, zie men in n. 2702, 3058, 3424; dat de rivieren het inzicht zijn, n. 3051; en dat de fonteinen de wijsheid vanuit het Woord zijn, n. 2702, 3424.

4698. Zich voor mij nederbuigende; dat dit de aanbidding beteekent, staat vast uit de beteekenis van zich nederbuigen, zijnde de aanbidding, waarover boven n. 4689.

4699. En hij verhaalde het aan zijn vader, en aan zijn broeders; dat dit beteekent dat het te weten werd gegeven, kan zonder verklaring vaststaan.

4700. En zijn vader berispte hem, en zeide tot hem: Wat is dit voor een droom welken gij gedroomd hebt; dat dit de verontwaardiging beteekent, staat vast uit de beteekenis van berispen, zijnde verontwaardigd zijn, en wel vanwege de prediking van het ware aangaande het Goddelijk Menschelijke des Heeren, welke wordt aangeduid met een droom droomen, waarover n. 4682, 4693, 4695; de vader en de broeders van Jozef zijn hier de Joodsche godsdienst vanuit den ouden; het uitwendige van dien godsdienst was voor het meerendeel eender aan het uitwendige van de Oude Kerk; het inwendige was echter in de uitwendige dingen bij hen die van de Oude Kerk waren, echter niet bij hen die van het Joodsche godsdienstige waren, omdat de Joden niet eenig inwendige erkenden, noch heden ten dage erkennen; maar nochtans was het inwendige daarin. Het is dit uitwendige met zijn inwendige, hetwelk hier de vader wordt geheeten, en het uitwendige zonder het inwendige, hetwelk de broeders wordt geheeten; daaruit volgt dat zijn broeders hem benijdden, en dat zijn vader het woord bewaarde; en door gene woorden wordt de afkeer aangeduid van hen die in het uitwendige zonder het inwendige zijn, en door deze dat nochtans de waarheid in hun godsdienstige bleef. Het is hiermede zoo gesteld als in de Christelijke Kerk; zij die daar in het uitwendige zonder het inwendige zijn, eten in het Heilig Avondmaal het brood en drinken den wijn, en denken niets anders dan dat het moet worden gedaan omdat het geboden en door de Kerk aanvaard is; en sommigen van hen gelooven dat het

brood heilig is en de wijn heilig is, niet echter dat in het brood en in den wijn het heilige is uit hoofde hiervan dat het brood het heilige der liefde en der naastenliefde in den Hemel is, en dat de wijn het heilige der naastenliefde en des geloofs daar is, n. 3464, 3735; doch zij die in den uitwendigen eeredienst zijn en tevens in den inwendigen, aanbidden niet het brood en den wijn, maar den Heer Dien zij uitbeelden, vanuit Wien het heilige der liefde, der naastenliefde, en des geloofs is, en dit niet vanuit de leer, maar vanuit de liefde, de naastenliefde, en het geloof, toegeëigend aan het leven.

4701. Zullen wij door te komen komen, ik, en uw broeders, om ons voor u ter aarde neder te buigen; dat dit beteekent of de Kerk zal moeten aanbidden, staat vast uit de beteekenis van komen om neder te buigen, zijnde dat zij zal moeten aanbidden, waarover n. 4689, 4698; en uit de beteekenis van den vader, die hier ik is, en van de moeder, voorts van de broeders, zijnde de Kerk, hier de Joodsche Kerk, zooals kort te voren.

4702. En zijn broeders benijdden hem; dat dit den afkeer tegen hem beteekent, staat vast uit de beteekenis van benijden, zijnde ook de afkeer, zooals haten en niet tot hem tot vrede spreken, zooals boven n. 4681; het woord benijden immers beteekent in de oorspronkelijke taal ook wedijveren en twisten, en omdat de wedijver en de twist een uitwerking van den haat is, zoo wordt door het zelfde woord ook de afkeer aangeduid.

4703. En zijn vader bewaarde het woord; dat dit beteekent dat de waarheid in hun godsdienstige bleef, staat vast uit de beteekenis van den vader hier, zijnde de Joodsche godsdienst vanuit den ouden, waarover boven n. 4700; uit de beteekenis van bewaren, zijnde van binnen in stand houden, aldus blijven; en uit de beteekenis van het woord, zijnde de waarheid, waarover boven n. 4692; wat verder daaronder wordt verstaan dat de waarheid in hun godsdienstige bleef, zie men boven n. 4700.

4704. *Vers 12 tot 17. En zijn broeders gingen om de kudde van kleinvee van hun vader te weiden in Schechem. En Israël zeide tot Jozef: Zijn uw broeders niet weidende in Schechem; ga, en ik zal u tot hen zenden; en hij zeide tot hem: Zie mij. En hij zeide tot hem: Ga, ik bid u, zie den vrede van uw broeders, en den vrede van de kudde van kleinvee, en breng mij het woord wederom. En hij zond hem uit het dal van Chebron, en hij kwam te Schechem. En een man vond hem, en ziet, hij was dwalende in het veld, en de man vraagde hem, door te zeggen: Wat zoekt gij. En hij zeide: Mijn broeders ben ik zoekende; geef mij, ik bid u, te kennen, waar zij weidende zijn. En de man zeide: Zij zijn van hier vertrokken, omdat ik hen hoorde zeggen: Laat ons naar Dothan gaan; en Jozef ging zijn broeders na, en hij vond hen in Dothan. Zijn broeders gingen om de kudde van*

kleinvee te weiden, beteekent hen die vanuit het geloof leeren; van hun vader, beteekent, van de Oude en van de Primitieve Kerk; in Schechem, beteekent de eerste grondbeginselen; en Israël zeide tot Jozef, beteekent de doorvatting vanuit het Goddelijk Geestelijke; zijn uw broeders niet weidende in Schechem, beteekent dat zij leeren; ga, en ik zal u tot hen zenden, beteekent dat hij de Goddelijk geestelijke goede dingen zou leeren; en hij zeide tot hem: Zie mij, beteekent de beaming; en hij zeide tot hem: Ga, ik bid u, zie den vrede van uw broeders, beteekent elke Komst des Heeren, en de doorvatting hoe het was gesteld met hen die leeren; en den vrede van de kudde van kleinvee, beteekent hoe met hen die werden onderwezen, of met de Kerk; en breng mij het woord wederom, beteekent de erkenenis; en hij zond hem uit het dal van Chebron, beteekent vanuit het natuurlijk en het zinlijk Goddelijke; en hij kwam te Schechem, beteekent de erkenenis van de gemeene dingen der leerstellige dingen; en een man vond hem, en ziet, hij was dwalende in het veld, beteekent dat zij waren afgevallen van het gemeene ware der Kerk; en de man vraagde hem, door te zeggen: Wat zoekt gij, beteekent het vooruitzien; en hij zeide: Mijn broeders ben ik zoekende; geef mij, ik bid u, te kennen, waar zij weidende zijn, beteekent de erkenenis hoe het hiermede was gesteld, en in welken staat zij waren; en de man zeide: Zij zijn van hier vertrokken, omdat ik hen hoorde zeggen: Laat ons naar Dothan gaan, beteekent dat zij zich van de gemeene dingen tot de speciale dingen der leer hadden begeben; en Jozef ging zijn broeders na, en hij vond hen in Dothan, beteekent dat zij in de speciale dingen der valsche beginselen waren.

4705. Zijn broeders gingen om de kudde van kleinvee te weiden, dat dit hen beteekent die vanuit het geloof leeren, staat vast uit de beteekenis van de broeders van Jozef, zijnde diegenen in de Kerk die uit het geloof zijn, waarover boven n. 4665, 4671, 4679, 4690; en uit de beteekenis van de kudde van kleinvee weiden, zijnde keren, waarover n. 343, 3767, 3768, 3772, 3783.

4706. Van hun vader, dat dit beteekent van de Oude en van de Primitieve Kerk, staat vast uit de beteekenis van den vader hier of van Jakob, zijnde de Oude Kerk, waarover boven n. 4680 einde; dat het ook de primitieve Christelijke Kerk is welke wordt aangeduid, zie men in n. 4690 einde; onder de Primitieve Kerk wordt de Christelijke in haar eerste ontstaan verstaan. Er zijn in het algemeen vier van elkander onderscheiden Kerken, waarover in het Woord wordt gehandeld; er is die welke vóór den vloed is geweest, en Mensch werd genaamd; deze Kerk is het welke de Oudste Kerk wordt genoemd; daarop is er die welke na den vloed is geweest; deze is het welke de Oude Kerk wordt geheeten; voorts is er die welke bij de nakomelingen van

Jakob was, welke niet een Kerk was, maar het uitbeeldende van de Kerk; dit wordt ook een godsdienstige genoemd; en er is die welke na de Komst des Heeren werd geïnstaureerd en de Christelijke Kerk wordt genoemd; deze is het welke in haar eerste ontstaan de Primitieve Kerk wordt geheeten.

4707. In Schechem; dat dit de eerste grondbeginselen beteekent, staat vast uit de beteekenis van Schechem, zijnde het ware vanuit den ouden Goddelijken stam, waarover n. 4399, 4454; en zijnde de leer, n. 4472, 4473; hier de eerste grondbeginselen, namelijk van de leer aangaande het geloof; hetgeen immers aan een naam wordt toegekend, richt zich naar de zaak in haar reeks waarmede de naam in verband wordt gebracht; de eerste grondbeginselen zijn ook de gemeene dingen der leerstellige dingen; de gemeene dingen zijn de dingen die het eerst worden opgenomen; de speciale dingen volgen daarop.

4708. En Israël zeide tot Jozef; dat dit de doorvatting vanuit het Goddelijk Geestelijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde de doorvatting, waarover n. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3509, 3395; en uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het Goddelijk Geestelijke, waarover n. 4669.

4709. Zijn uw broeders niet weidende in Schechem: dat dit beteekent dat zij leeren, staat vast uit de beteekenis van weiden, zijnde leeren, waarover vlak boven n. 4705; en uit de beteekenis van Schechem, zijnde de eerste grondbeginselen van de leer aangaande het geloof, waarover vlak boven, n. 4707.

4710. Ga, en ik zal u tot hen zenden; dat dit beteekent dat hij de Goddelijk geestelijke goede dingen zou leeren, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het Goddelijk Geestelijke des Heeren, waarover n. 4669, 4708; wanneer hiervan wordt gezegd dat het wordt gezonden, zoo is het de Goddelijk geestelijke goede dingen leeren, want gezonden worden is in den inwendigen zin uitgaan en voortgaan, n. 2397, en eveneens tegelijk leeren; hier dus de Goddelijk geestelijke goede dingen welke voortgaan uit het Goddelijk Geestelijke des Heeren. De Goddelijk geestelijke goede dingen zijn de dingen die van de liefde en van de naastenliefde zijn; de Goddelijk geestelijke ware dingen echter zijn de dingen die van het geloof daaruit zijn; wie gene leert, leert ook deze, want deze zijn vanuit gene en aangaande gene. Dat gezonden worden in den inwendigen zin is voortgaan en leeren, kan uit vele plaatsen in het Woord vaststaan. zooals meermalen van den Heer wordt gezegd dat Hij door den Vader gezonden was, waarmede wordt aangeduid dat Hij uit Hem voortging, dat is, uit het Goddelijk Goede; en eveneens dat de Heer den Parakleet of den geest der waarheid zendt, waarmede wordt aangeduid dat

het heilig ware uit Hem voortgaat; en eveneens werden de profeten gezonden, en daarmee wordt aangeduid dat zij datgene leerden wat uit den Heer voortgaat; dit kan een ieder uit het Woord bevestigen; men leest het daar immers herhaaldelijk.

4711. En hij zeide tot hem: Zie mij; dat dit de beaming beteekent, kan zonder ontvouwing vaststaan.

4712. En hij zeide tot hem: Ga, ik bid u, zie den vrede van uw broeders; dat dit elke Komst des Heeren beteekent, en de doorvatting hoe het was gesteld met hen die leeren, staat vast uit de beteekenis van zeggen, zijnde de doorvatting, waarover vlak boven n. 4708; uit de beteekenis van den vrede, zijnde het heil, waarover n. 4681; aldus hoe het was gesteld; en uit de uitbeelding van de broeders, zijnde hier zij die leeren vanuit het geloof, waarover boven n. 4705; daaruit blijkt dat met die woorden de doorvatting wordt aangeduid, hoe het was gesteld met hen die leeren. Dat ook elke Komst des Heeren wordt aangeduid, komt omdat door Jozef de Heer wordt uitgebeeld ten aanzien van het Goddelijk Geestelijke, n. 4669, 4708, 4710; en daarom wordt, wanneer er wordt gezegd dat Jozef zou gaan en den vrede van de broeders zou zien, Zijn Komst aangeduid; er wordt gezegd elke Komst, wanneer in de denking vanuit het Woord het ware invloet.

4713. En den vrede van de kudde van kleinvee; dat dit beteekent hoe het was gesteld met hen die worden onderwezen, of met de Kerk, staat vast uit de beteekenis van den vrede, zijnde hoe het was gesteld; waarover vlak boven n. 4712; en uit de beteekenis van de kudde van kleinvee, zijnde zij die worden onderwezen; de herder immers of hij die weidt, is hij die leert en leidt tot het goede der naastenliefde, en de kudde van kleinvee is hij die wordt onderwezen en geleid, waarover n. 343; aldus eveneens de Kerk.

4714. En breng mij het woord wederom; dat dit de erkenning beteekent, staat vast uit de beteekenis van het woord wederom brengen, zijnde berichten hoe het met de zaak was gesteld; aldus de erkenning.

4715. En hij zond hem uit het dal van Chebron; dat dit beteekent vanuit het natuurlijke en het zinlijk Goddelijke, staat vast uit de beteekenis van gezonden worden, zijnde voortgaan en leeren, waarover boven n. 4710; uit de beteekenis van het dal, zijnde de dingen die beneden zijn, waarover n. 1723, 3417; en uit de beteekenis van Chebron, zijnde de Kerk des Heeren ten aanzien van het goede, waarover n. 2909; aldus wordt met die woorden aangeduid dat het de dingen zou leeren die de lagere dingen der Kerk zijn, en dit daarom dewijl zij de hoogere dingen niet zouden vatten; wie immers het geloof leert en niet de naastenliefde, kan nooit de hoogere of de innerlijke

dingen der Kerk ontwaren; hij heeft immers niet wat ook dat leidt en wat dicteert of dit des geloofs is dan wel of dit het ware is; doch indien hij de naastenliefde leert, dan heeft hij het goede; dit is voor hem de inspraak, en het leidt hem, want al het ware is vanuit het goede en handelt over het goede; of, wat hetzelfde is, het al des geloofs is vanuit de naastenliefde en handelt over de naastenliefde; dat het al der leer het leven beoogt, kan een ieder weten vanuit het natuurlijk schijnsel alleen. Dat met die woorden wordt aangeduid: vanuit het natuurlijk en het zinlijk Goddelijke, is de hoogere zin; van die dingen immers welke de lagere dingen der Kerk zijn, wordt gezegd dat zij zijn vanuit het natuurlijk en het zinlijk Goddelijke des Heeren; niet dat in den Heer deze dingen lager zijn, want in den Heer en in Zijn Goddelijk Menschelijke is alles oneindig; Hij is immers Jehovah ten aanzien van het eene en het andere Wezen, n. 2156, 2329, 2921, 3023; maar omdat het aldus is bij den mensch; zij immers die zinlijke menschen zijn, vatten de dingen die in den Heer zijn en die vanuit den Heer zijn, zinlijk, en zij die natuurlijk zijn, vatten ze natuurlijk; vanwege de hoedanigheid van hen die opnemen, wordt het aldus gezegd; zij die echter hemelsche menschen zijn, en vandaar waarlijk redelijk, doorvatten de innerlijke dingen; van hen wordt gezegd dat zij worden geleerd vanuit het Goddelijk Redelijke des Heeren; dit is, als gezegd, de hoogere zin, welke met die woorden wordt aangeduid. Dat het dal de lagere dingen der Kerk is, kan vaststaan uit andere plaatsen in het Woord; zooals bij Jesaja: “*Een profetische uitspraak van het dal des gezichts*; wat is u hier, dat gij altogader op de daken zijt geklommen; dag van tumult, en van vertreding, en van verwarring voor den Heer Jehovah Zebaoth, in het *dal des gezichts*”, xxii: 1, 5; dal des gezichts staat voor de fantasieën aangaande de geestelijke dingen vanuit de zinlijke dingen, aldus vanuit de lagere dingen. Bij denzelfde: “*De keur uwer dalen* zijn vervuld met den wagen, en de ruiters hebben zich door te stellen gesteld tot de poort”, xxii: 7; de keur der dalen voor de goede en de ware dingen in den natuurlijken of uitwendigen mensch. Bij denzelfde: “Een stem des roependen in de woestijn: Bereidt den weg voor Jehovah, effent in de verlatenheid een pad voor onzen God; *alle dal* zal worden verhoogd”, xl: 3, 4; het dal voor de nederigen. Bij Jeremia: “Hoe zult gij zeggen: Ik ben niet bevestigd, achter de baälüm ben ik niet gegaan; zie *uw weg in het dal*, erken wat gij hebt gedaan”, ii: 23; het dal voor de wetenschappelijke en de zinlijke dingen, welke de lagere dingen zijn waardoor zij de ware dingen verdraaiden. Bij denzelfde: “Ik ben tegen u, gij *bewoonster des dals*, gij rots der vlakke, een gezegde van Jehovah, gijlieden die zegt: Wie zal tegen ons afdalen”, xxi: 13; bewoonster des dals en rots der vlakke voor het geloof waarin

niet de naastenliefde is. Bij denzelfde: “De verwoester zal komen over elke stad, en de stad zal niet ontkomen, maar het *dal zal vergaan*, en de vlakke zal worden verdorven”, XLVIII: 8, eender. Bij denzelfde: “Gij zult niet roemen op de *dalen*, uw *dal* is weggevloten, gij verkeerde dochter”, XLIX: 4; het dal voor de uitwendige dingen in den eeredienst, welke ook de laagste zijn. Bij Ezechiël: “Ik zal Gog een grafstede in Israëel geven, *het dal der doorgangers*; zij zullen daar Gog begraven, en zijn geheele menigte; weswege zij het zullen noemen *het dal der menigte van Gog*”, XXXIX: 11, 15; Gog staat voor hen die in den uitwendigen eeredienst zonder den inwendigen zijn, n. 1151; vandaar wordt zijn graf geheeten het dal der doorgangers en het dal zijner menigte. Bij David: “Ook al zou ik hebben gewandeld in het *dal der schaduw*, ik zal voor mij het booze niet vreezen”, Psalm XXIII: 4; het dal der schaduw voor de lagere dingen, welke naar verhouding in de schaduw zijn. Omdat de dalen tusschen de bergen en de heuvelen waren, en daaronder, worden derhalve met de dalen de lagere of de uiterlijke dingen der Kerk aangeduid, omdat met de heuvelen en de bergen haar hoogere of innerlijke dingen worden aangeduid, met de heuvelen de dingen die der naastenliefde zijn, en met de bergen de dingen die der liefde tot den Heer zijn, n. 795, 1430, 2722, 4210; en omdat met het land Kanaän het Rijk des Heeren en Zijn Kerk wordt aangeduid, wordt het derhalve geheeten “*het land der bergen en der dalen*, hetwelk bij den regen des Hemels de wateren indrinkt”, Deut. XI: 11. Dat hier van Jozef wordt gezegd dat hij uit het dal van Chebron werd gezonden, komt daarvandaan dat het was tot hen die aangaande het geloof leerden, n. 4705. Zij immers die in het geloof en niet in de naastenliefde zijn, zijn in de lagere dingen, want bij hen is het geloof slechts in het geheugen en daaruit in den mond, niet echter in het hart en daaruit in het werk.

4716. En hij kwam te Schechem; dat dit de erkenning van de gemeene dingen der leerstellige dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van Schechem, zijnde de eerste grondbeginselen, of, wat hetzelfde is, de gemeene dingen der leerstellige dingen, waarover n. 4707.

4717. En een man vond hem, en ziet, hij was dwalende in het veld; dat dit beteekent dat zij afgevallen waren van het gemeene ware der Kerk, staat vast uit de beteekenis van dwalen in het veld, zijnde afvallen van het gemeene ware der Kerk; het veld immers is de Kerk ten aanzien van het goede, n. 2971, 3196, 3766; en de man des velds is het goede des levens vanuit de leerstellige dingen, n. 3310; er wordt gezegd een man, omdat met den man het ware wordt aangeduid dat der Kerk is, n. 3134. Van het gemeene ware der Kerk afvallen wordt er gezegd van hen die den Heer erkennen, maar niet Zijn

Menschelijke als Goddelijk; alsmede van hen die het geloof als het wezenlijke erkennen, niet echter de naastenliefde; het eene en het andere is het gemeene ware der Kerk, en wanneer de mensch der Kerk daarvan terugtreedt, zoo valt hij van het gemeene ware af, en wie van dit afvalt, valt daarna af van de ware dingen in het bijzonder, waarover in hetgeen volgt; zooals wie uit een valsch beginsel inzet, en daaruit gevolgtrekkingen afleidt; deze gevolgtrekkingen worden vandaar valsche dingen, omdat in de gevolgtrekkingen het beginsel regeert, en door deze het valsche beginsel eveneens wordt versterkt.

4718. En de man vraagde hem, door te zeggen: Wat zoekt gij; dat dit het vooruitzien beteekent, kan uit de reeks vaststaan, want de reeks sluit het vooruitzien in.

4719. En hij zeide: Mijn broeders ben ik zoekende; geef mij, ik bid u, te kennen, waar zij weidende zijn; dit beteekent de erkentenis hoe het hiermede was gesteld, en in welken staat zij waren; het meest nabij gelegen volgens de woorden, hoe het was gesteld met hen die vanuit het geloof leeren, en dat hij hun staat mocht leeren kennen; met de broeders immers worden diegenen aangeduid die vanuit het geloof loeren, n. 4712; met hun vrede zoeken of zien, hoe het met hen was gesteld, n. 4712, 4713; met waar wordt de staat aangeduid, al wat immers de plaats betreft, is in den inwendigen zin de staat, n. 2625, 2837, 3356, 3387, 4321; en met hen die weiden, worden zij die leeren aangeduid, n. 343, 3767, 3768, 3772, 3783.

4720. En de man zeide: Zij zijn van hier vertrokken, omdat ik hen hoorde zeggen: Laat ons naar Dothan gaan; dat dit beteekent dat zij zich van de gemeene dingen tot de speciale dingen der leer hadden begeven, staat vast uit de beteekenis van vertrekken, zijnde zich begeven; uit de beteekenis van uit Schechem, dat hier van hier is, zijnde van de gemeene dingen der leer, n. 4707, 4716; en uit de beteekenis van Dothan, zijnde de speciale dingen der leer. Dat de speciale dingen der leer Dothan zijn, kan niet aldus uit andere plaatsen in het Woord worden bevestigd, omdat het alleen wordt vermeld in het Tweede Boek der Koningen, hfdst. vi, vers 13, waar wordt bericht dat de koning van Syrië wagens en ruiters en een groot leger naar Dothan zond, om Elischa gevangen te nemen, en dat zij met blindheden geslagen en door Elischa naar Samarië gevoerd werden. Omdat alle historische dingen des Woords uitbeeldend zijn voor de hemelsche en de geestelijke dingen van het Rijk des Heeren, zijn aldus ook deze het; en door den koning van Syrië worden diegenen uitgebeeld die in de erkentnissen van het ware zijn, n. 1232, 1234, 3249, 3664, 3680, 4112, daar in den tegenovergestelden zin zij die in de erkentnissen zijn van het niet-ware; door Elischa het Woord des Heeren, n. 2762; door Dothan

de leerstellige dingen vanuit het Woord; met de wagens en de ruiters, en het groote leger dat de koning van Syrië zond, worden de valsche dingen der leer aangeduid; met den berg vol paarden en wagens van vuur rondom Elischa, welke door zijn knaap werden gezien, de goede en de ware dingen der leer vanuit het Woord, n. 2762; en met de blindheden waarmede diegenen werden geslagen die door den koning van Syrië daarheen waren gezonden, worden de valschheden zelf aangeduid, n. 2383; en dat zij door Elischa naar Samarië werden gevoerd, alwaar hun oogen werden geopend, beteekent het onderricht door het Woord; zulke dingen bevat het historische daar, en met Dothan, waar Elischa was, worden de leerstellige dingen van het goede en het ware vanuit het Woord aangeduid; hier eender; de speciale dingen der leer immers zijn niets anders; maar hier de speciale dingen der valsche beginselen, omdat er wordt gehandeld over de Kerk die uit het geloof inzet, hetwelk zij aldus terstond van het begin aan van de naastenliefde scheidt; de leerstellige dingen die daarop worden gevormd, smaken alle naar het gemeene beginsel, aldus naar het geloof zonder de naastenliefde; vandaar de valschheden, welke de speciale dingen van de valsche beginselen zijn. Elke Kerk kent in haar begin niets dan de gemeene dingen der leer; zij is dan immers in haar eenvoud en als het ware in haar knapenjaren; in den loop des tijds voegt zij de bijzondere dingen daaraan toe, welke deels de bevestigende dingen der gemeene dingen zijn, deels toevoegingen, welke evenwel met het gemeene niet in strijd zijn, en eveneens uitleggingen om de openlijke tegenstrijdigheden met zich te verzoenen en om ze niet te laten indruischen tegen de dingen die het gezonde verstand dicteert; evenwel zijn al deze dingen de speciale dingen der valsche beginselen; want alle dingen van elke leer beschouwen elkander wederzijds zooals in een zeker gezelschap, en die welke een gemeen beginsel als vader erkennen, worden verbonden zooals door bloed- of aanverwantschap; daaruit blijkt dat zij alle naar het valsche smaken, wanneer het gemeene beginsel valsch is.

4721. En Jozef ging tot zijn broeders, en hij vond hen in Dothan; dat dit beteekent dat zij in de speciale dingen der valsche beginselen waren, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, waarover n. 4669; uit de uitbeelding van zijn broeders, zijnde de Kerk die van de naastenliefde afbuigt tot het geloof, en ten slotte tot het afgescheiden geloof, waarover n. 4665, 4671, 4679, 4680, 4690; en uit de beteekenis van Dothan, zijnde de speciale dingen der valsche beginselen, waarover vlak boven n. 4720; daaruit blijkt dat met die woorden wordt aangeduid dat hij hen vond in de speciale dingen der valsche beginselen. Opdat men wete wat onder de

speciale dingen der valsche beginselen wordt verstaan, dienen ter toelichting eenige leerstellige dingen van de Kerk die het geloof-alleen als beginsel erkent, namelijk dat de mensch wordt gerechtvaardigd door het geloof-alleen; dat van, denzelve dan alle zonden worden afgewasschen; dat hij door het geloof-alleen ook in het laatste uur zijns levens wordt gezaligd; dat de zaliging alleen een toelating in den Hemel is vanuit genade; dat de kleine kinderen ook door het geloof worden gezaligd; dat de natiën, omdat zij dat geloof niet hebben, niet worden gezaligd; behalve verscheidene andere dingen; deze en eendere dingen zijn de speciale dingen van het beginsel aangaande het geloof-alleen. Indien de Kerk echter het leven des geloofs als beginsel erkende, zoo zou zij de naastenliefde jegens den naaste en de liefde tot den Heer erkennen, en vandaar de werken der naastenliefde en der liefde, en dan zouden al die speciale dingen wegvallen; en inplaats van de rechtvaardigmaking zou zij de wederverwekking erkennen, waarover de Heer bij Johannes zegt: “Tenzij dat iemand wordt wederverwekt opnieuw, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien”, III: 3; en dat de wederverwekking geschiedt door het leven des geloofs, niet echter door het afgescheiden geloof; ook zou zij niet erkennen dat dan alle zonden van hem worden afgewasschen, maar dat hij vanuit des Heeren Barmhartigheid daarvan afgehouden, en in het goede en daaruit in het ware gehouden wordt; en dat aldus al het goede uit den Heer, en al het booze uit hemzelf is; ook zou zij niet erkennen dat de mensch wordt gezaligd door het geloof in het laatste uur zijns levens, maar door het leven des geloofs, hetwelk hem bijblijft; ook zou zij niet erkennen dat de zaliging alleen een toelating in den Hemel vanuit genade is, omdat de Hemel aan niemand door den Heer wordt geweigerd, maar dat hij, indien zijn leven niet zoodanig is dat hij met de Engelen kan samen zijn, uit zichzelf daarvandaan wegvluicht, n. 4674; ook zou zij niet erkennen dat de kleine kinderen door het geloof worden gezaligd, maar dat zij in het andere leven uit den Heer worden onderricht in de goede dingen der naastenliefde en in de ware dingen des geloofs, en zoo in den Hemel worden opgenomen, n. 2289 tot 2308; ook zou zij niet erkennen dat de natiën, omdat zij het geloof niet hebben, niet worden gezaligd, maar dat hun leven hun evenzeer bijblijft, en dat zij die in wederzijdsche naastenliefde hebben geleefd, in de goede dingen des geloofs worden onderricht, en evenzeer in den Hemel worden opgenomen; zij die in het goede des levens zijn, willen dit ook en zij gelooven het; men zie n. 2589 tot 2604; aldus eveneens in verscheidene andere dingen. De Kerk die het geloof-alleen als beginsel erkent, kan nooit weten wat de naastenliefde is, zelfs niet wat de naaste is, aldus niet wat de Hemel is; en zij zal verwonderd zijn dat iemand

ooit zeggen kan dat de gelukzaligheid des levens na den dood en de vreugde in den Hemel het Goddelijke is, hetwelk invloeit in het anderen wel willen en weldoen, en dat het gelukzalige daaruit en het gezegende alle doorvatting te boven gaat; en dat de opneming van dien invloed nooit mogelijk is bij iemand die niet het leven des geloofs heeft geleefd, dat is, die niet in het goede der naastenliefde is geweest. Dat het leven des geloofs zaligt, leert de Heer ook openlijk bij Mattheus, hfdst. xxv, vers 31 tot het einde, en ook meermalen elders, en vandaar ook het symbolische geloof, hetwelk dat van Athanasius wordt genoemd, waar aan het einde wordt gezegd: “Een ieder zal rekenschap geven van zijn werken; wie wel gedaan heeft, zal tot het eeuwige leven ingaan, wie echter boos gedaan heeft tot het eeuwige vuur”.

4722. Vers 18, 19, 20, 21, 22. *En zij zagen hem van verre, en eer hij tot hen was genaderd, en zij beraamden een aanslag tegen hem, om hem te doen sterven. En zij zeiden, de man tot zijn broeder: Ziet, die heer der droomen komt. En nu, gaat, en laat ons hem dooden, en hem nederlaten in een der kuilen, en zeggen: Een boos wild dier heeft hem gegeten; en wij zullen zien wat zijn droomen zullen zijn. En Ruben hoorde, en hij ontrukte hem aan hun hand, en hij zeide: Laat ons hem niet slaan, het is een ziel. En Ruben zeide tot hen: Vergiet niet het bloed, brengt hem tot dien kuil welke in de woestijn is, en legt de hand niet aan hem; deswege dat hij hem aan hun hand zou ontrukken, om hem tot den vader van hem weder te brengen.* Zij zagen hem van verre, beteekent de doorvatting van het Goddelijk Menschelijke des Heeren op verwijderde wijze; en eer hij tot hen was genaderd, en zij beberaamden een aanslag tegen hem, om hem te doen sterven, beteekent dat zij het Goddelijk Geestelijke wilden uitblusschen, hetwelk vanuit het Goddelijk Menschelijke des Heeren is; en zij zeiden, de man tot zijn broeder, beteekent hun wederzijdsche denkingen; ziet, die heer der droomen komt, beteekent, dat die dingen ijdel waren; en nu, gaat, en laat ons hem dooden, beteekent de uitblussching van het wezenlijke der leer aangaande het Goddelijk Menschelijke des Heeren; en hem vederlaten in een der kuilen, beteekent, onder de valsche dingen; en zeggen: Een boos wild dier heeft hem gegeten, beteekent de leugen vanuit het leven der begeerten; en wij zullen zien wat zijn droomen zullen zijn, beteekent dat de predikingen over Hem zoo valsch zouden zijn en zouden worden gezien; en Ruben hoorde, beteekent de belijdenis des geloofs van de Kerk in het gemeen; en hij ontrukte hem aan hun hand, beteekent de bevrijding; en hij zeide: Laat ons hem niet slaan, het is een ziel, beteekent dat het niet moet worden uitgebluscht, omdat het het leven van den godsdienst is; en Ruben zeide tot hen, beteekent de vermaning; vergiet niet het bloed, beteekent dat zij het heilige niet zouden

schenden; brengt hem tot dien kuil welke in de woestijn is, beteekent dat zij het ondertusschen onder hun valsche dingen zouden verbergen; en legt de hand niet aan hem, beteekent opdat zij het niet zouden schenden; deswege dat hij hem aan hun hand zou ontrukken, om hem tot den vader van hem weder te brengen, beteekent, om het voor de Kerk op te eischen.

4723. Zij zagen hem van verre; dat dit de doorvatting van het Goddelijk Menschelijke des Heeren op verwijderde wijze beteekent, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde de doorvatting, waarover n. 2150, 3764; uit de beteekenis van van verre, zijnde op verwijderde wijze; en uit de uitbeelding van Jozef, die diegene is dien zij van verre zagen, zijnde de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, waarover n. 4669; dat het het Goddelijk Menschelijke des Heeren is, hetwelk hier onder Jozef wordt verstaan, komt omdat dit het hoogste van het Goddelijk Ware is. Er zijn twee wezenlijke dingen welke de Kerk uitmaken, en vandaar twee principale dingen der leer; het eene, dat het Menschelijke des Heeren Goddelijk is, het andere, dat de liefde tot den Heer en de naastenliefde jegens den naaste de Kerk maken, niet echter het daarvan gescheiden geloof; omdat deze dingen de voornaamste dingen van het Goddelijk Ware zijn, worden zij derhalve ook door Jozef uitgebeeld. Wie het Goddelijk Ware in het algemeen uitbeeldt, beeldt ook in het bijzonder de dingen uit die van het Goddelijk Ware zijn; doch wat hij in het bijzonder uitbeeldt, blijkt uit de reeks.

4724. En eer hij tot hen was genaderd, en zij beraamden een aanslag tegen hem, om hem te doen sterven; dat dit beteekent dat zij het Goddelijk Geestelijke wilden uitblusschen hetwelk vanuit het Goddelijk Menschelijke des Heeren is, staat vast uit de beteekenis van een aanslag beramen, zijnde vanuit een slechte gezindheid willen, want wat men vanuit een slechte gezindheid wil, dat beraamt men; uit de beteekenis van doen sterven, zijnde uitblusschen; en uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het Goddelijk Geestelijke of het Goddelijk Ware, waarover meermalen boven. Omdat het Goddelijk Ware voortgaat vanuit het Goddelijk Menschelijke des Heeren, wordt er derhalve gezegd het Goddelijk Geestelijke, hetwelk vanuit Zijn Goddelijk Menschelijke is. Hiermede is het aldus gesteld: al het Goddelijk Ware hetwelk in den algeheelen Hemel is, gaat nergens anders uit voort dan uit het Goddelijk Menschelijke des Heeren; hetgeen uit het Goddelijke zelf is, kan nooit bij eenig Engel onmiddellijk invloeiën; het is immers het Oneindige; maar het vloeit middellijk in door het Goddelijke Menschelijke des Heeren, hetgeen ook wordt verstaan onder deze woorden des Heeren: “Niemand heeft ooit God gezien; de Eenigverwekte Zoon, Die in den schoot des Vaders is,

Die heeft Hem verklaard”, Joh. 1: 18; vandaar ook wordt de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menschelijke de Middelaar genoemd. Dit is ook van het eeuwige aan geweest; het Goddelijk Zijn immers zonder den invloed door den Hemel, en zonder daaruit het Goddelijk Bestaande te zijn geworden, kon niet eenig Engel vergemeenschap worden, te minder met eenig geest, en nog minder met eenig mensch. Dat de Heer ten aanzien van het Goddelijke zelf het Goddelijk Zijn is, en ten aanzien van het Goddelijk Menschelijke het Goddelijk Bestaande, zie men in n. 4687. Het Menschelijke zelf des Heeren zou ook niet eenigen invloed hebben kunnen opnemen uit het Goddelijk Zijn, indien in Hem niet het Menschelijke Goddelijk was gemaakt, want dat wat het Goddelijk Zijn zal opnemen, zal Goddelijk zijn. Uit dit weinige kan vaststaan dat het Goddelijk Ware niet onmiddellijk uit het Goddelijke zelf voortgaat, maar uit het Goddelijk Menschelijke des Heeren. Dit blusschen ook diegenen bij zich uit die voor het geloof-alleen opkomen, en niet het leven des geloofs leven; dezen immers gelooven dat het Menschelijke des Heeren zuiver menschelijk is, niet ongelijk aan het menschelijke van een ander mensch; vandaar ook loochenen verscheidenen van hen het Goddelijke des Heeren, hoezeer zij het ook met den mond belijden; doch zij die het leven des geloofs leven, aanbidden den Heer met gebogen knieën en met een nederig hart als God Zaligmaker, terwijl zij dan in het geheel niet vanuit de leer denken over het onderscheid tusschen de Goddelijke Natuur en de Menschelijke Natuur; zij doen eender in het Heilig Avondmaal; daaruit blijkt dat bij hen het Goddelijk Menschelijke des Heeren in de harten is.

4725. En zij zeiden, de man tot zijn broeder; dat dit hun wederzijdsche denkingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen, zijnde doorvatten en denken, waarover n. 3395; en uit de beteekenis van den man tot den broeder, zijnde wederzijds; het was bij de Ouden een gebruikelijke spreekwijze om te zeggen de man tot den broeder, wanneer het wederzijdsche moest worden aangeduid, ter oorzaak hiervan dat de man het ware beteekende, n. 3134, 3459, en de broeder het goede, n. 4121; waartusschen het eigenlijke wederzijdsche zelf optreedt; de verbinding immers van het ware met het goede, en van het goede met het ware, geschiedt wederzijds en beurtelings, n. 2731.

4726. Ziet, die heer der droomen komt; dat dit beteekent dat die dingen ijdel waren, staat vast uit de beteekenis van de droomen, zijnde de predikingen, waarover n. 4682, hier de predikingen van het Goddelijk Ware, omdat het van Jozef wordt gezegd; maar omdat het Goddelijk Ware door hen die in het geloof-alleen zijn, ten aanzien van zijn wezenlijke dingen wordt verworpen, zooals het werd getoond met betrekking tot het Goddelijk Menschelijke

des Heeren en tot de naastenliefde, worden derhalve met de droomen hier de ijdele dingen aangeduid; voor dezulken immers verschijnen de valsche dingen als ware dingen, en de ware dingen als valsche dingen, en indien niet als valsche dingen, dan tochals ijdele dingen; de heer der droomen is de prediker ervan. Dat de Goddelijk ware dingen voor dezulken als ijdele dingen verschijnen, kan uit verscheidene dingen vaststaan zooals bijvoorbeeld: Het is een Goddelijk Ware dat het Woord heilig is, en ten aanzien van elke jota Goddelijk geïnspireerd is, en dat de heiligheid ervan en de Goddelijke inspiratie er is omdat elk ding daal uitbeeldend en aanduidend is voor de hemelsche en de geestelijke dingen van het Rijk des Heeren; wanneer echter het Woord wordt geopend ten aanzien van den inwendigen zin, en wordt geleerd wat de afzonderlijke dingen uitbeelden en beteekenen, zoo werpen dezulken die in het geloof-alleen zijn, ze onder de ijdele dingen, door te zeggen dat zij van niet eenig nut zijn, hoewel het de hemelsche en de geestelijke dingen zelf zijn welke den inwendigen mensch liefelijk moesten aandoen, meer dan de wereldlijke dingen den uitwendigen mensch; eender in vele andere dingen.

4727. En nu, gaat, en laat ons hem dooden; dat dit de uitblussching beteekent van het wezenlijke der leer aangaande het Goddelijk Menschelijke des Heeren, staat vast uit de beteekenis van dooden, zijnde uitblusschen; en uit de uitbeelding van Jozef, dien zij wilden dooden, zijnde het Goddelijk Ware des Heeren, en in het bijzonder het leerstellige aangaande Zijn Goddelijk Menschelijke, n. 4723; dat dit het wezenlijke der leer is, zie men ook daar. Dat de Kerk die het geloof-alleen erkent, dit wezenlijke Ware heeft uitgebluscht, is bekend; wie immers van hen gelooft dat het Menschelijke des Heeren Goddelijk is; koesteren zij niet voor de stelling alleen al een afkeer; terwijl men toch in de Oude Kerken heeft geloofd dat de Heer, Die in de wereld zou komen, de Goddelijke Mensch was; en eveneens werd Hij, wanneer Hij door hen werd gezien, Jehovah genoemd, zooals uit verscheidene plaatsen in het Woord blijkt; maar laat voor het oogenblik alleen dit bij Jesaja worden aangevoerd: “Een stem des roependen in de woestijn: Bereidt den weg voor *Jehovah*, en effent in de eenzaamheid een pad voor *onzen God*”, xl: 3; dat deze dingen werden gezegd aangaande den Heer, en dat Hem door Johannes den Dooper de weg bereid en het pad geëffend werd, staat klaarblijkend vast bij de Evangelisten, Matth. III: 3; Markus I: 3; Lukas III: 4; Joh. I: 23; en bovendien uit des Heeren woorden zelf, dat Hij één was met den Vader, en de Vader in Hem, en Hij in den Vader; voorts, dat Hem alle macht is gegeven in de Hemelen en op Aarde; en eveneens, dat Hem het Gericht is gegeven. Wie slechts een weinig weet aangaande de macht in den Hemel en op de

Aarde, en aangaande het Gericht, kan weten dat zij niets zijn tenzij Hij ook ten aanzien van het Menschelijke Goddelijk was. Zij die in het geloof-alleen zijn, kunnen ook niet weten wat den mensch nieuw maakt of hem heiligt, te minder wat het Menschelijke des Heeren Goddelijk maakte; zij weten immers niets aangaande de liefde en de naastenliefde; de liefde immers tot den Heer en de naastenliefde jegens den naaste maken den mensch nieuw en heiligen hem; doch de Goddelijke Liefde zelf heeft den Heer Goddelijk gemaakt; de liefde immers is het zijn zelf van den mensch, en vandaar is zij zijn leven (*vivere*); zij vormt den mensch volgens het beeld van haar; het is daarmede eveneens zoo gesteld als met de ziel van den mensch, welke zijn innerlijk wezen is; deze schept of beeldt het lichaam als het ware tot het beeld van haar, en wel aldus dat zij door dat lichaam kan handelen en voelen geheel zooals zij wil en denkt, en zoo, dat het lichaam zooals de uitwerking is, en de ziel zooals de oorzaak waarin het einddoel is, bijgevolg, dat de ziel het al in het lichaam is, zooals de oorzaak van het einddoel het al is in de uitwerking. Voor Wien de ziel Jehovah Zelf was, zooals zij het voor den Heer was, Hij was immers uit Jehovah ontvangen, voor Dien kon het Menschelijke, toen het verheerlijkt was, niet iets anders zijn. Uit deze dingen blijkt hoezeer diegenen afdwalen die het Menschelijke des Heeren, nadat het verheerlijkt was, eender maken aan het menschelijke van den mensch, terwijl het toch Goddelijk is, en vanuit Zijn Goddelijk Menschelijke alle wijsheid, alle inzicht, en eveneens alle licht in den Hemel voortgaat. Al wat uit Hem voortgaat, is heilig; het heilige dat niet uit het Goddelijke is, is niet heilig.

4728. En hem nederlaten in een der kuilen; dat dit beteekent onder de valsche dingen, staat vast uit de beteekenis van de kuilen, zijnde de valsche dingen; dat de kuilen de valsche dingen zijn, komt omdat de menschen die in de beginselen van het valsche zijn geweest, na den dood eenigen tijd lang onder de lagere aarde worden gehouden, totdat de valsche dingen uit hen verwijderd en als het ware terzijde geworpen zijn; de plaatsen daar worden kuilen genoemd; zij die daar komen, zijn diegenen die in de verwoesting moeten zijn, waarover n. 1106 tot 1113, 2699, 2711, 2714; vandaar komt het dat in den abstracten zin met de kuilen de valsche dingen worden aangeduid. De lagere aarde ligt vlak onder de voeten en de streek rondom op geringen afstand; daar zijn de meesten na den dood, voordat zij tot den Hemel worden geheven; van deze aarde wordt ook hier en daar melding gemaakt in het Woord; onder haar zijn de plaatsen van verwoesting, welke de kuilen worden genoemd; beneden die plaatsen en rond daaromheen in groote uitgestrektheid zijn de hellen. Daaruit blijkt eenigermate wat de hel is, wat de lagere aarde, en wat de kuil,

daar waar zij in het Woord worden vermeld; zooals bij Jesaja: “Tot de hel zijt gij nedergelaten, *tot de zijden van den kuil*; gij zijt voortgeworpen vanuit uw graf zooals een gruwelijke scheut; een bekleedsel der gedooden, met het zwaard doorboorden, *die nederdalen tot de steenen van den kuil*”, XIV: 15, 19; daar wordt over den koning van Babel gehandeld, door wien de ontwijding van het ware wordt uitgebeeld; de koning immers is het ware, n. 1672, 2015, 2069, 3009, 4581, en Babel de ontwijding, n. 1182, 1326; de hel is daar waar de verdoemden zijn; hun verdoemenis wordt vergeleken met een gruwelijken scheut, en met het bekleedsel der gedooden en der met het zwaard doorboorden, die nederdalen tot de steenen van den kuil; het bekleedsel der gedooden is het ontwijde ware; de met het zwaard doorboorden zijn zij bij wie het ware is uitgebluscht; de kuil is het valsche hetwelk moet worden verwoest; de steenen zijn de grenzen; vandaar worden zij ook de zijden genoemd, want rondom de kuilen zijn de hellen; dat het bekleedsel het ware is, n. 2576; het bekleedsel der gedooden is het ontwijde ware; het bloed immers waarmede het gekleurd is, is het profane, n. 1003; de met het zwaard doorboorden zijn zij bij wie het ware is uitgebluscht, n. 4503. Hieruit blijkt ook dat men zonder den inwendigen zin geenszins kan weten wat deze dingen zijn. Bij Ezechiël: “Wanneer Ik u zal hebben doen nederdalen *met de nederdalenden in den kuil* tot het volk der eeuw, en Ik u zal hebben doen wonen *in de aarde der lagere dingen*; dat gij niet woont in de *verlatingen* van de eeuw aan *met de nederdalenden in den kuil*; dan zal Ik het sierlijke geven in het land der levenden”, XXVI: 20; de nederdalenden in den kuil staan voor hen die in de verwoesting worden gezonden; niet wonen met hen die nederdalen in den kuil, voor bevrijd worden van de valsche dingen. Bij denzelfde: “Opdat zich vanwege hun hoogte niet alle boomen der wateren verheffen, noch hun tak zenden tot tusschen het struweel, noch op hen staan vanwege hun hoogte allen die de wateren drinken; allen zullen worden overgegeven aan den dood *tot de lagere aarde* in het midden der zonen des menschen, *tot de nederdalenden in den kuil*. Van het geluid zijns vals zal Ik de natiën doen beven, *wanneer Ik hem zal hebben doen nederdalen in de hel met de nederdalenden in den kuil*; en *in de lagere aarde* zullen zich troosten alle boomen van Eden, de keur en het voornaamste van den Libanon, allen die de wateren drinken”, XXXI: 14, 16; daar wordt over Egypte gehandeld, waarmede de wetenschap wordt aangeduid die vanuit zich in de mysteriën des geloofs binnengaat, dat is, zij die aldus doen, n. 1164, 1165, 1186. Uit hetgeen boven werd gezegd, is het duidelijk wat wordt aangeduid met de hel, met den kuil, en met de lagere aarde, welke daar bij den Profeet worden vermeld; en ook blijkt nergens anders vandaan dan

vanuit den inwendigen zin, wat wordt aangeduid met de boomen der wateren, met de boomen van Eden, met den tak gezonden tot tusschen het struweel, met de keur en het voornaamste van den Libanon, en met hen die de wateren drinken. Bij denzelfde: “Zoon des menschen, weeklaag over de menigte van Egypte, en *doe ze zelve nederdalen* en de dochters der grootsche natiën tot de aarde *der lagere dingen met de nederdalenden in den kuil*. Daar is Aschur, aan wien de graven zijn gegeven *in de zijden des kuils*, alle met het zwaard doorboorden”, xxxii: 18, 23; wat dit is, kan vaststaan uit hetgeen boven is ontvouwd. Bij David: “Jehovah, Gij hebt mijn ziel *uit de hel* doen opklimmen, Gij hebt mij levend gemaakt *vanuit de nederdalenden in den kuil*”, Psalm xxx: 4. Bij denzelfde: “Ik ben gerekend *met de nederdalenden in den kuil*, ik ben gerekend zooals een man zonder sterkte; Gij hebt mij gesteld *in den kuil der lagere dingen*, in de duisternissen, in de diepten”, Psalm lxxxviii: 5, 7. Bij Jona: “Tot de *uithouwingen der bergen* was ik nedergedaald; de grendelen der aarde waren op mij tot in het eeuwige; niettemin *hebt Gij het leven uit den kuil doen opklimmen*”, ii: 6; daar wordt over de verzoekingen des Heeren en over de bevrijding eruit gehandeld; de uithouwingen houwingen der bergen zijn daar waar de meest verdoemden zijn; de donkere nevels immers die rondom hen verschijnen, zijn de bergen. Dat de kuil de verwoesting van het valsche is, en in den abstracten zin het valsche, staat verder vast bij Jesaja: “Zij zullen in een verzameling worden verzameld, de gebondene tot den kuil, en zij zullen worden besloten in een kluister, toch zullen zij na een menigte van dagen worden bezocht”, xxiv: 22. Bij denzelfde: “Waar is de toorn des benauwers; de uitgeleider zal zich haasten om open te doen, en hij zal niet sterven *tot den kuil*, noch zal het brood ontbreken”, li: 14. Bij Ezechiël: “Zie, Ik breng vreemden over u, de geweldigen der natiën, die zullen hun zwaarden uittrekken over de schoonheid uwer wijsheid, en zij zullen uw glans ontwijden; *in den kuil zullen zij u nederlaten*, en gij zult sterven de dooden der doorboorden in het hart der zeeën”, xxviii: 7, 8; daar wordt gehandeld over den vorst van Tyrus, met wien diegenen worden aangeduid die in de beginselen van het valsche zijn. Bij Zacharia: “Spring zeer op, gij dochter Zions, maak geklank, gij dochter van Hierosolyma, zie, uw Koning komt u, gerecht, ellendig, en rijdende op een ezel, en op een veulen, den zoon der ezelingen; door het bloed des verbonds zal Ik *uw gebondenen uit den kuil, waarin geen water is, uitlaten*”, ix: 9, ii; de kuil waarin geen water is, voor het valsche waarin niets waars is: zooals eveneens in hetgeen volgt wordt gezegd, dat zij Jozef in den kuil lieten, en de kuil was ledig, geen water daarin, vers 24. Bij David: “Tot U roep ik, Jehovah, mijn rots, houd U niet zwijgend van mij af, houd U bij geval niet

zwijgend van mij af, en dat ik *niet eender schijne aan de nederdalenden in den kuil*", Psalm xxviii: 1; bij denzelfde: "Jehovah *heeft mij doen opklimmen uit den kuil* Der Verwoesting, uit het slijk van de modder, en Hij heeft mijn voeten op een rots vastgesteld", Psalm xl: 3. Bij denzelfde: "Dat de vloed der wateren mij niet overstelpe, dat ook de diepte mij niet verzwelge, dat *de kuil zijn mond over mij niet toesluit*", Psalm lxix: 16. Bij denzelfde: "Hij zond Zijn Woord, en Hij heelde hen, en Hij rukte hen *uit hun kuilen*", Psalm cvii: 20; uit de kuilen voor vanuit de valsche dingen. Bij denzelfde: "Haast U, antwoord mij, Jehovah, mijn geest is verteerd, verberg Uw aangezichten niet van mij, dat *ik eender worde aan de nederdalenden in den kuil*", Psalm cxliii: 7. Omdat de kuil het valsche beteekent, en de blinden diegenen die in de valsche dingen zijn, n. 2383, zegt de Heer derhalve: "Laat hen; zij zijn de blinde leidlieden der blinden; indien immers de blinde den blinde leidt, *zoo zullen zij beiden in den kuil vallen*", Matth. xv: 13, 14; Lukas vi: 39. Iets eenders als wat door Jozef werd uitgebeeld, werd ook uitgebeeld door den Profeet Jeremia, waarover hijzelf aldus zegt: "Zij namen Jeremia, en zij wierpen hem *in den kuil* die in den voorhof der bewaring was, en zij lieten Jeremia af met zelen *in den kuil waarin geen water was*", xxxviii: 6, dat is, zij wierpen de Goddelijke ware dingen onder de valsche dingen waarin niets van het ware was.

4729. En zeggen: Een boos wild dier heeft hem gegeten; dat dit de leugen vanuit het leven der begeerten beteekent, staat vast uit de beteekenis van het wilde dier, zijnde de aandoening en de begeerte, waarover n. 45, 46; het wilde dier immers in den echten zin is het levende, n. 774, 841, 908; vandaar wordt met het booze wilde dier hier het leven der begeerten aangeduid; dat het een leugen is, is duidelijk. Dit heeft betrekking op het voorafgaande, namelijk dat het feit dat zij dat Goddelijk Ware onder de valsche dingen hadden geworpen, een leugen vanuit het leven der begeerten was geweest. Er zijn immers drie oorsprongen van het valsche, de eene vanuit de leer der Kerk, de tweede vanuit de begoocheling der zinnen, de derde vanuit het leven der begeerten. Dat wat vanuit de leer der Kerk is, neemt alleen het verstandelijke deel van den mensch gevangen, want hij wordt van de kindsheid aan overreed dat het aldus is, en de bevestigende dingen versterken dat daarna; dat wat echter vanuit de begoocheling der zinnen is, doet niet aldus het verstandelijke deel aan; zij immers die in het valsche zijn vanuit de begoocheling der zinnen, hebben maar weinig ziening vanuit het verstand; zij denken immers vanuit de lagere en de zinlijke dingen; doch het valsche vanuit het leven der begeerten ontspringt aan den wil zelf, of, wat hetzelfde is, aan het hart, want wat de mensch vanuit het hart wil, dat begeert hij; dit valsche is het ergste, omdat

het aankleeft, en het wordt niet dan door een nieuw leven uit den Heer ontworteld. Er zijn, zooals bekend is, twee innerlijke vermogens van den mensch, namelijk het verstand en de wil; wat het verstand put en indrinkt, gaat daarom nog niet in den wil over, doch wat de wil put en indrinkt, dat gaat in het verstand over; want wat de mensch wil, dat denkt hij; weswege hij, wanneer hij het booze wil vanuit de begeerte, dit denkt en bevestigt; het zijn de bevestigende dingen van het booze door de denking, welke de valsche dingen vanuit het leven der begeerten worden genoemd; deze valsche dingen verschijnen hem zooals ware dingen, en wanneer hij die valsche dingen bij zich heeft bevestigd, zoo verschijnen hem de ware dingen als valsche dingen, want dan heeft hij voor het licht den invloed door den Hemel uit den Heer afgesloten; indien hij daarentegen die valsche dingen niet bij zich heeft bevestigd, zoo verzetten zich de ware dingen waarvan zijn verstand zich te voren had doordrenkt, en zij laten niet toe dat zij worden bevestigd.

4730. En wij zullen zien wat zijn droomen zullen zijn; dat dit beteekent dat de predikingen over Hem zoo valsch zouden zijn en zouden worden gezien, staat vast uit de beteekenis van de droomen, zijnde de predikingen, waarover n. 4682; en omdat deze in hun oogen als valsche dingen verschenen, n. 4726, 4729, worden hier met de droomen de predikingen over het Goddelijk Ware aangeduid, vooral dat het Menschelijke des Heeren Goddelijk is, welke naar hun meening valsch zijn; dat zij door hen ook als valsche dingen zouden worden gezien, wordt daarmede aangeduid dat zij zeiden: wij zullen zien wat zij zullen zijn. Dat de predikingen over het Goddelijk Menschelijke des Heeren voor hen die in het geloof-alleen zijn, als valsche dingen verschenen en verschijnen, kan vaststaan uit hetgeen vlak boven in n. 4729 aan het einde is gezegd, want de dingen die vanuit het leven der begeerten worden bevestigd, verschijnen niet anders. Dat de valsche dingen vanuit het leven der begeerten worden bevestigd, komt eveneens daarvandaan dat zij niet weten wat de Hemel en wat de hel is, voorts wat de liefde jegens den naaste is, en wat de liefde van zich en van de wereld; indien zij deze dingen wisten, ja zelfs indien zij ze slechts wilden weten, zouden zij gansch anders denken. Wie weet heden ten dage iets anders dan dat de liefde jegens den naaste daarin bestaat, den armen te geven wat men heeft, en een ieder vanuit zijn schatten te helpen, en hem op elke wijze wel te doen, zonder onderscheid of hij goed dan wel boos is; en omdat de mensch zoo van zijn vermogens beroofd, en zelf arm en ellendig zou worden, verwerpt hij derhalve het leerstellige aangaande de naastenliefde, en omhelst hij het leerstellige aangaande het geloof; en daarop bevestigt hij zich met verscheidene dingen tegen de naastenliefde, namelijk door te denken

dat hij in zonden is geboren, en vandaar niets goeds vanuit zichzelf kan doen, en dat, indien hij de werken der naastenliefde of der vroomheid doet, hij wel niet anders kan doen dan daarin verdienste te stellen; en wanneer hij aldus denkt eenerzijds, en vanuit het leven der begeerten anderzijds, zoo schaart hij zich aan de zijde van hen die zeggen dat het geloof-alleen zaligt; en wanneer hij in dit geloof is, bevestigt hij zich nog meer, totdat hij gelooft dat de werken der naastenliefde niet noodzakelijk zijn voor het heil; deze werken uitgesloten zijnde, vervalt hij tot dit nieuwe, dat er, omdat de mensch zoodanig is, door den Heer in een heilsmiddel is voorzien, hetwelk het geloof wordt genoemd; en tenslotte tot dit, dat hij gezaligd wordt indien hij uit vertrouwen of stellige verwachting, zelfs in het laatste doodsuur, zegt dat God Zich zijner erbarmt door te zien op den Zoon, dat Hij voor hem heeft geleden, waarbij hij in het minst niet overweegt wat de Heer bij Johannes, hfdst. 1: 12, 13, en op duizend plaatsen elders heeft gezegd. Vandaar nu komt het dat het geloof-alleen als het wezenlijke in de Kerken is erkend geweest, doch dat het niet overal op eendere wijze is erkend, komt omdat de voorgangers door het geloof-alleen niets kunnen gewinnen, maar wel door de prediking der werken. Maar indien deze zelfden hadden geweten wat de liefde jegens den naaste was, zoo zouden zij nooit in dit valsche van de leer zijn gevallen. Het fundamenteele der naastenliefde is, behoorlijk en gerecht te handelen in onverschillig welk ding dat tot iemands plicht of taak behoort; zoo bijvoorbeeld is hij die een rechter is, indien hij den boosdoener volgens de wetten straft, en dit vanuit den ijver, dan in de liefde jegens den naaste, want hij wil diens verbetering, aldus diens goede, en hij wil eveneens het gezelschap en het vaderland wel, opdat hun verder geen kwaad meer van den boosdoener overkomt; aldus kan de rechter den boosdoener, indien hij zich betert, liefhebben, evenals een vader den zoon dien hij kastijdt, en zoo heeft hij de gezelschappen en het vaderland lief, hetwelk voor hem de naaste is in het gemeen; eender is het gesteld in alle overige dingen; maar hierover zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders uitvoeriger worden gehandeld.

4731. En Ruben hoorde; dat dit de belijdenis des geloofs van de Kerk in het gemeen beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Ruben, zijnde het geloof met het verstand of met de leer, hetwelk het eerste der wederverwekking is, kort samengevat het ware der leer waardoor men tot het goede des levens kan komen, waarover n. 3861, 3866; hier derhalve de belijdenis des geloofs van de Kerk in het gemeen. Dat Ruben zich hier tusschenbeide plaatst, komt, omdat de Kerk die uit het geloof inzet, zou ophouden een Kerk te zijn, indien dit Goddelijk Ware niet in haar bleef, namelijk dat het Menschelijke des

Heeren Goddelijk is, dit immers is het hoogste of het binnenste Ware der Kerk; deswege wilde Ruben Jozef, door wien hier dit Ware wordt uitgebeeld, ontrukken aan de hand der broeders, om hem terug te brengen tot diens vader, waarmede wordt aangeduid dat hij dat Ware voor de Kerk wilde opeischen; en verder, dat Ruben, toen hij tot den kuil terug keerde, en zag dat geen Jozef daarin was, zijn kleederen verscheurde, en tot de broeders zeide: “Het kind is er niet meer, en ik, waarheen kom ik”, vers 29, 30, waarmede wordt aangeduid dat er geen geloof meer is in den Heer, en aldus geen Kerk. Dit hoogste of binnenste Ware, dat het Menschelijke des Heeren Goddelijk is, wordt geloochend door diegenen in de Kerk die in het geloof-alleen zijn; maar nochtans omdat zij vanuit het Woord weten dat de Heer het Goddelijke heeft en zij niet vatten hoe het Menschelijke Goddelijk kan zijn, kennen zij daarom het eene en het andere aan den Heer toe, door een onderscheid te maken tusschen Zijn Goddelijke en Zijn Menschelijke natuur; doch zij die in het leven des geloofs of in de naastenliefde zijn, aanbidden den Heer als hun God en Zaligmaker, en wanneer zij in de aanbidding zijn, denken zij over het Goddelijke des Heeren, door dit niet te scheiden van het Menschelijke; aldus erkennen zij alles in den Heer met het hart als Goddelijk; maar wanneer zij vanuit de leer denken, dan spreken zij vanuit het leerstellige, omdat zij dan ook niet kunnen begrijpen, hoe het Menschelijke Goddelijk kan zijn.

4732. En hij ontrukte hem aan hun hand; dat dit de bevrijding beteekent, staat zonder ontvouwing vast.

4733. En hij zeide: Laat ons hem niet slaan, het is een ziel; dat dit beteekent dat het niet moet worden uitgebluscht, omdat het het leven van den godsdienst is, staat vast uit de beteekenis van slaan, zijnde uitblusschen; en uit de beteekenis van de ziel, zijnde het leven, waarover n. 1000, 1005, 1436, 1742, hier het leven van den godsdienst. Dat de erkenning en de aanbidding van het Goddelijk Menschelijke des Heeren het leven van den godsdienst is, blijkt uit hetgeen vlak boven in n. 4731 is gezegd; en eveneens hieruit dat de menschen zoodanig zijn dat zij datgene willen vereeren waaromtrent zij eenig leven van doorvatting en van denking kunnen hebben, ja de zinlijken datgene waaromtrent zij eengen zin kunnen hebben, en zij willen het ook niet vereeren tenzij er het Goddelijke in is; dit is aan het menschelijk geslacht gemeen; vandaar vereeren de heidenen afgodsbeelden, waarvan zij gelooven dat het Goddelijke daarin is; anderen echter menschen na den dood, van wie zij gelooven dat zij of goden, of heiligen zijn; niets immers kan bij den mensch worden opgewekt, tenzij er dat is wat zijn zin beweegt; zij die zeggen dat zij een Opperwezen erkennen, waarvan zij geen idee der doorvatting hebben, erkennen voor het

meerendeel geen God, maar in de plaats daarvan de natuur, en de natuur omdat zij deze vatten; zeer vele ontwikkelden onder de Christenen zijn zoodanig, ook ter oorzake hiervan dat zij van het Menschelijke des Heeren niet gelooven dat het Goddelijk is. Opdat dus de menschen die zich zoozeer van het Goddelijke hebben verwijderd en in zulk een mate lichamenlijk zijn geworden, niet hout en steenen zouden vereeren, en niet eenig mensch na den dood, en zoo in diens plaats een of anderen duivel, en niet God Zelf, omdat zij Hem niet op eenige wijze zouden kunnen doorvatten, en zoo het al der Kerk te gronde zou gaan, en met de Kerk het menschelijk geslacht, heeft het Goddelijke zelf het Menschelijke willen aannemen en dit Goddelijk maken. Laten de ontwikkelden zich dus daarvoor wachten, over het Menschelijke des Heeren te denken, en niet tegelijk te gelooven dat het Goddelijk is; indien zij anders doen, ergeren zij zich, en tenslotte gelooven zij niets.

4734. En Ruben zeide tot hen; dit beteekent de vermaning; in den naasten zin de belijdenis des geloofs van de Kerk in het gemeen, welke Ruben is, n. 4731; een belijdenis die vermaant of dicteert om geen geweld te plegen, zooals volgt.

4735. Vergiet niet het bloed; dat dit beteekent dat zij het heilige niet zouden schenden, staat vast uit de beteekenis van het bloed, zijnde het heilige, waarover aanstonds; vandaar is het bloed vergieten, dit schenden. Al het Heilige in den Hemel gaat voort vanuit het Goddelijk Menschelijke des Heeren, en daaruit al het heilige in de Kerk; en daarom werd, opdat zij dit niet zouden schenden, door den Heer het Heilig Avondmaal ingesteld, en daar wordt met nadrukkelijke woorden gezegd dat het Brood daar Zijn Vleesch is, en de Wijn daar Zijn Bloed is, aldus dat het Zijn Goddelijk Menschelijke is, vanuit hetwelk dan het Heilige is. Bij de Ouden beteekende het vleesch en het bloed het menschelijk eigene, omdat het menschelijke uit vleesch en bloed bestaat. Vandaar zeide de Heer tot Simon: “Gezegend zijt gij, want *vleesch* en *bloed* heeft u dat niet onthuld, maar Mijn Vader, Die in de Hemelen is”, Matth. xvi: 17. Dus is het Vleesch en het Bloed, met het brood en den wijn in het Heilig Avondmaal aangeduid, het Menschelijk eigene des Heeren; het eigene zelf van den Heer, hetwelk Hij Zich met eigen macht heeft verworven, is Goddelijk; Zijn eigene vanuit de ontvangenis was dat wat Hij vanuit Zijn Vader Jehovah had, en het was Jehovah zelf; vandaar was het eigene hetwelk Hij Zich in het Menschelijke heeft verworven, Goddelijk; het is dit Goddelijk eigene in het Menschelijke hetwelk Vleesch en Bloed wordt genoemd; het Vleesch is Zijn Goddelijk Goede, n. 3813, het Bloed is het Goddelijk Ware van het Goddelijk Goede. Het Menschelijke des Heeren kan,

nadat het verheerlijkt of Goddelijk is gemaakt, niet als menschelijk worden opgevat, maar zooals de Goddelijke Liefde in den menschelijken vorm; en dit nog meer dan de Engelen, die, wanneer zij verschijnen, zooals zij door mij werden gezien, evenals vormen van liefde en naastenliefde verschijnen onder de menschelijke gedaante, en dit uit den Heer; vanuit de Goddelijke Liefde immers maakte de Heer Zijn Menschelijke Goddelijk, zooals de mensch door de hemelsche liefde een Engel wordt na den dood, zoodat hij, als gezegd, verschijnt als een vorm van de liefde en de naastenliefde onder de menschelijke gedaante. Daaruit blijkt dat met het Goddelijk Menschelijke des Heeren in den hemelschen zin de Goddelijke Liefde zelf wordt aangeduid, welke de liefde jegens het algeheele menschelijke geslacht is, namelijk dat Hij het wil zaligen, gezegend en gelukkig maken tot in het eeuwige, en daaraan Zijn Goddelijke toeëigenen, voorzoo veel zij het vatten kunnen. Het zijn deze liefde en de wederkeerige van den mensch tot den Heer, en eveneens de liefde jegens den naaste, welke worden aangeduid en uitgebeeld in het Heilig Avondmaal, de hemelsche Goddelijke Liefde met het Vleesch of het Brood daar, en de geestelijke Goddelijke Liefde met het Bloed of den Wijn daar. Hieruit kan nu vaststaan wat onder het eten van des Heeren Vleesch en onder het drinken van Zijn Bloed wordt verstaan bij Johannes: “Ik ben het *levende Brood* dat uit den Hemel nederdaalt; zoo iemand *van dit Brood* zal hebben gegeten, die zal in der eeuwigheid leven; het *Brood* echter dat Ik zal geven, is *Mijn Vleesch*; voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden: *tenzij dat gij het Vleesch des Zoons des menschen zult hebben gegeten en Zijn Bloed zult hebben gedronken*, zoo zult gij geen leven in ulieden hebben; die *Mijn Vleesch eet*, en *Mijn Bloed drinkt*, die heeft het eeuwige leven; en Ik zal hem wederopwekken ten uitersten dage; want *Mijn Vleesch* is waarlijk spijs, en *Mijn Bloed* is waarlijk drank; die *Mijn Vleesch eet*, en *Mijn Bloed drinkt*, die blijft in Mij, en Ik in hem. Dit is het *Brood* dat uit den Hemel nederdaalt”, VI: 50 tot 58. Omdat met het Vleesch en het Bloed het Goddelijk Hemelsche en het Goddelijk Geestelijke wordt aangeduid, hetwelk, als gezegd, vanuit het Goddelijk Menschelijke des Heeren is, of, wat hetzelfde is, het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware van Zijn Liefde, wordt met eten en drinken het zich deze toeëigenen aangeduid; de toeëigening geschiedt door het leven der liefde en der naastenliefde, hetwelk ook het leven des geloofs is. Dat eten is zich het goede toeëigenen, en drinken zich het ware toeëigenen, zie men in n. 2187, 3069, 3168, 3513, 3596, 3734, 3832, 4017, 4018. Omdat het Bloed in den hemelschen zin het Goddelijk Geestelijke beteekent, of het Goddelijk Ware, voortgaande uit het Goddelijk Menschelijke des Heeren, beteekent het derhalve het

Heilige, want het uit des Heeren Goddelijk Menschelijke voortgaande Goddelijk Ware is het Heilige zelf; het Heilige is niets anders, noch ergens anders vandaan. Dat het Bloed dit Heilige is, kan uit verscheidene plaatsen in het Woord vaststaan, waarvan de volgende mogen worden aangevoerd; bij Ezechiël: “Zoon des menschen, zoo zeide de Heer Jehovih, zeg tot allen vogel des Hemels, tot alle wilde dier des velds: Vergadert u en komt, vergadert u van den omtrek over Mijn slachtoffer, hetwelk Ik voor u slachtoffer, een groot slachtoffer op de bergen Israëls, opdat *gij vleesch eet en bloed drinkt; het vleesch der sterken zult gij eten, en het bloed van de vorsten der aarde zult gij drinken*, rammen, lammeren, en bokken, de gemeste van Baschan alle; en gij zult vet eten tot verzadiging toe, en *bloed drinken* tot dronkenschap toe, van Mijn slachtoffer hetwelk Ik voor u zal slachtofferen; gij zult verzadigd worden op Mijn tafel, van paard en wagen, van den sterke, en van allen man des krijgs; zoo zal Ik Mijn heerlijkheid geven onder de natiën”, xxxix: vers 17, 18, 19, 20, 21; daar wordt gehandeld over de samenroeping van allen tot het Rijk des Heeren, en in het bijzonder over de instauratie van de Kerk bij de natiën; en met vleesch eten en bloed drinken wordt aangeduid zich het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware toeëigenen, aldus het Heilige hetwelk uit des Heeren Goddelijk Menschelijke voortgaat. Wie kan niet zien dat daar onder het vleesch geen vleesch en onder het bloed geen bloed wordt verstaan, zooals dat zij het vleesch der sterken zullen eten, het bloed der vorsten der aarde drinken, en dat zij verzadigd zullen worden van paard, van wagen, van den sterke, en van allen man des krijgs. Eender bij Johannes: “Ik zag een Engel, staande in de zon, die met een groote stem riep, zeggende tot al de vogelen die in het midden des Hemels vlogen: Komt, vergadert u tot het avondmaal des Grooten Gods, opdat gij eet de *vleeschen* der koningen, en de *vleeschen* der oversten over duizend, en de *vleeschen* der sterken, en de *vleeschen* der paarden en der daarop zittenden, en de *vleeschen* van alle vrijen en dienstknechten, der kleinen en der grooten”, Apoc. xix: 17, 18. Wie zal ooit deze dingen verstaan, indien hij niet weet wat het vleesch in den inwendigen zin beteekent, en wat de koningen, de oversten over duizend, de sterken, de paarden, de daarop zittenden, de vrijen en de dienstknechten. Verder bij Zacharia: “Hij zal den natiën vrede spreken; Zijn heerschen zal zijn van de zee tot aan de zee, en van den stroom tot aan de einden der aarde; ook U, door het *bloed Uws verbonds* zal Ik Uw gebondenen uit den kuil uitlaten”, ix: 10, 11; daar wordt over den Heer gehandeld; het bloed des verbonds is het uit Zijn Goddelijk Menschelijke voortgaande Goddelijk Ware, en het is het Heilige zelf, hetwelk, nadat Hij verheerlijkt was, uit Hem uitging. Het is dit Heilige hetwelk ook de Heilige

Geest wordt genoemd, zooals blijkt bij Johannes: “Jezus zeide: Zoo iemand zal hebben gedorst, die kome tot Mij, en *drinke*; die in Mij gelooft, zooals de Schrift heeft gezegd, stroomen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien; dit zeide Hij van den geest denwelken zouden ontvangen die in Hem gelooven; de Heilige Geest immers was nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was”, VII: 37, 38, 39; dat het uit den Heer voortgaande Heilige de geest is, zie men in Joh. VI: 63. Verder, dat het Bloed het uit het Goddelijk Menschelijke des Heeren voortgaande Heilige is, bij David: “Van arglist en geweld breng hun ziel terug, en *kostbaar zal hun bloed zijn* in Zijn oogen”, Psalm LXXII: 14; kostbaar bloed voor het heilige dat zij zouden ontvangen. Bij Johannes: “Dezen zijn het die uit de groote verdrukking komen, en zij hebben hun lange kleederen gewasschen en zij hebben hun lange kleederen wit gemaakt *in het bloed des Lams*”, Apoc. VII: 14; en bij denzelfde: “Zij hebben den draak overwonnen *door het bloed des Lams*, en door het woord hunner getuigenis; en zij hebben hun ziel niet liefgehad tot den dood toe”, Apoc. XII: 11. De Kerk weet heden ten dage niet anders dan dat het bloed des Lams hier het lijden des Heeren beteekent, omdat zij gelooft dat men eenig en alleen daardoor wordt gezaligd dat de Heer geleden heeft, en dat Hij terwille daarvan in de wereld werd gezonden; maar dit zij voor de eenvoudigen, die de innerlijke verborgenheden niet kunnen vatten. Het lijden des Heeren was het laatste van Zijn verzoeking, waardoor Hij Zijn Menschelijke ten volle heeft verheerlijkt, Lukas XXIV: 26; Joh. XII: 23, 27, 28; hfdst. XIII: 31, 32; hfdst. XVII: 1, 4, 5; het bloed des Lams echter is daar hetzelfde als het Goddelijk Ware of het Heilige dat uit Zijn Goddelijk Menschelijke voortgaat, aldus hetzelfde als het bloed des Verbonds, waarover vlak boven, en waarover ook bij Mozes: “Mozes nam het boek des verbonds, en hij las in de ooren des volks, die zeiden: Al wat Jehovah heeft gesproken, zullen wij doen en hooren; toen nam Mozes *het bloed* en sprenge het op het volk; en hij zeide: Ziet, *het bloed des verbonds* dat Jehovah met ulieden heeft gesloten over al deze woorden”, Exod. XXIV: 7, 8; het boek des verbonds was het Goddelijk Ware dat zij toen hadden, hetwelk door het bloed werd bevestigd, betuigende dat dit vanuit Zijn Goddelijk Menschelijke was. In de ritueele dingen der Joodsche Kerk werd met het bloed ook niets anders aangeduid den het uit des Heeren Goddelijk Menschelijke voortgaande Heilige; weswege wanneer zij werden geheiligd, dit door bloed geschiedde; zooals toen Aharon en zijn zonen werden geheiligd; toen werd *bloed* gesprengd op de hoornen van het altaar, het overige tot het fundament des altaars, ook op de spits van het rechteroor, op den duim van de rechterhand en van den rechtervoet, op zijn

kleederen, Exod. xxix: 12, 16, 20; Levit. viii: 15, 19, 23, 30. En wanneer Aharon binnen den voorhang inging tot het verzoendeksel, dat dan ook *bloed* werd gesprengd met den vinger tot het verzoendeksel zevenmaal tegen het oosten, Levit. xvi: 12, 13, 14, 15. Desgelijks in de overige heileringen, alsmede in de verzoeningen en de reinigingen, waarover Exod. xii: 7, 13, 22; hfdst. xxx: 10; Levit. i: 5, 11, 15; hfdst. iii: 2, 8, 13; hfdst. iv: 6, 7, 17, 18, 25, 30, 34; hfdst. v: 9; hfdst. vi: 27, 28; hfdst. xiv: 14 tot 19, 25 tot 30; hfdst. xvi: 12, 13, 14, 15, 18, 19; Deut. xii: 27. Omdat met het bloed in den echten zin het heilige wordt aangeduid, worden aldus in den tegenovergestelden zin met het bloed en de bloeden de dingen aangeduid die het heilige geweld aandoen, en dit daarvandaan omdat met het vergieten van het onschuldig bloed het schenden van het heilige wordt aangeduid; derhalve werden eveneens de misdadige dingen des levens en de profane dingen van den eeredienst bloed geheeten. Dat het bloed en de bloeden zulke dingen zijn, staat vast uit deze plaatsen; bij Jesaja: “Als de Heer zal hebben afgewasschen den drek der dochteren Zions, en de *bloeden van Hierosolyma* zal hebben afgewischt uit het midden van haar, door den geest des gerichts, en door den geest der uitbranding”, iv: 4. Bij denzelfde: “De wateren van Dimon zijn vol van *bloed*”, xv: 9. Bij denzelfde: “Uw handen zijn met *bloed* bevekt, en uw vingeren met ongerechtigheid; hun voeten loopen tot het booze, en zij haasten *om onschuldig bloed te vergieten*; bun denkingen zijn denkingen der ongerechtigheid”, lix vers 3, 7. Bij Jeremia: “Ook in uw zoomen zijn *gevonden het bloed* van de zielen der onschuldige armen”, ii: 34. Bij denzelfde: “Vanwege de zonden der profeten, de ongerechtigheden der priesteren, die in het midden van Hierosolyma *het bloed der gerechten hebben vergoten*; zij hebben als blinden gedwaald op de straten, *zij zijn met bloed bevekt*; de dingen die zij niet kunnen, raken zij met de bekleedselen aan”, Klaagl. iv: 13, 14. Bij Ezechiël: “Ik ging bij u voorbij, en Ik zag u, vertreden *in uw bloeden*; en Ik zeide tot u: Leef *in uw bloeden*; en Ik zeide tot u: Leef *in uw bloeden*. Ik wiesch u met wateren, en Ik wischte *uw bloeden* van over u af; en Ik zalfde u met olie”, xvi: 6, 9. Bij denzelfde: “Gij, zoon des menschen, zult gij twisten met de *stad der bloeden*; maak haar bekend al haar gruwelen; *door uw bleed hetwelk gij vergoten hebt*, zijt gij schuldig geworden, en door de afgoden welke gij gemaakt hebt, zijt gij bevekt. Ziet, de vorsten van Israël, een ieder naar zijn arm, zijn in u geweest, en *hebben bloed vergoten*; mannen van laster zijn in u geweest *om bloed te vergieten*, en tot de bergen hebben zij in u gegeten”, xxii: 2, 3, 4, 6, 9. Bij Mozes: “Indien iemand elders zal hebben geofferd dan op het altaar tot de tent, *het zal bloed zijn*, en alsof hij *bloed had vergoten*”, Levit. xvii: 1 tot 9. Het

vervalschte en ontwijde ware wordt aangeduid met deze dingen die volgen aangaande het bloed; bij Joël: “Ik zal wonderteekenen geven in de Hemelen en op de Aarde, *bloed* en vuur, en pilaren van rook; de zon zal verkeerd worden in dikke duisternis, en de *maan in bloed*, eer de groote en verschrikkelijke dag komt”, II: 30, 31. Bij Johannes: “De zon werd zwart zooals een haren zak, en *de maan werd gansch zooals bloed*”, Apoc. VI: 12. Bij denzelfde: “De tweede Engel bazuinde, en als het ware een groote berg, van vuur brandende, werd in de zee geworpen; *en het derde deel der zee is bloed geworden*”, Apoc. VIII: 8. Bij denzelfde: “De tweede Engel goot zijn fiool uit in de zee, en *zij werd bloed zooals van een doode*, waardoor alle levende ziel gestorven is in de zee. De derde Engel goot zijn fiool uit in de rivieren, en in de bronnen der wateren, en *er werd bloed*”, Apoc. XVI: 3, 4. Eender dat “De stroomen, de verzamelingen en de poelen der wateren werden verkeerd in *bloed* in Egypte”, Exod. XII: 15 tot 22; met Egypte immers wordt de wetensehap aangeduid welke vanuit zich in de hemelsche verborgenheden binnengaat, en vandaar de Goddelijke ware dingen verdraait, loochent, en ontwijdt, n. 1164, 1165, 1186; in alle wonderen in Egypte lagen, omdat zij Goddelijk waren, zulke dingen besloten; dat de stroomen die in bloed werden verkeerd, de ware dingen zijn die van het inzicht en van de wijsheid zijn, ii. 108, 109, 3051; dat de wateren dit eender zijn, n. 680, 2702, 3058; dat de bronnen het zijn, n. 2702, 3096, 3424; dat de zeeën de wetenschappelijke ware dingen in de samenvatting zijn a. 28; dat de maan, waarvan ook wordt gezegd dat zij in bloed moest worden verkeerd, het Goddelijk Ware is, n. 1529, 1530, 1531, 2495, 4060. Daaruit blijkt dat met de maan, de zee, de bronnen, de wateren, en de stroomen, omdat zij in bloed werden verkeerd, het vervalschte en ontwijde ware wordt aangeduid.

4736. Brengt hem tot den kuil welke in de woestijn is; dat dit beteekent dat zij het ondertusschen onder hun valsche dingen zouden verbergen, dat is, dat zij het als valsch zouden beschouwen, maar nochtans behouden, omdat het voor de Kerk van belang is, staat vast uit de beteekenis van den kuil, zijnde de valsche dingen, waarover boven n. 4728; en uit de beteekenis van de woestijn, zijnde daar waar niet het ware is; de woestijn immers is van een ruime beteekenis; zij is daar waar het onbewoonde, aldus het niet bebouwde is; en wanneer van dit wordt gesproken met betrekking tot de Kerk, is het daar waar niet het goede en vandaar niet het ware is, n. 2708, 3900; aldus worden onder den kuil in de woestijn hier de valsche dingen verstaan, waarin niet het ware is, omdat er niet het goede is. Er wordt gezegd waarin niet het ware is, omdat er niet het goede is; wanneer immers iemand gelooft dat het geloof zaligt zonder de werken, dan kan weliswaar het ware worden gegeven, maar

nochtans is het bij hem niet het ware, omdat het niet het goede beoogt, noch uit het goede is; dit ware is niet levenskrachtig, omdat het het beginsel van het valsche in zich heeft; bijgevolg is bij hem bij wien een zoodanig ware is, dit ware niet anders dan het valsche vanuit het beginsel dat daarin heerscht; het beginsel is zooals een ziel vanuit welke de overige dingen het leven hebben. Omgekeerd zijn er valsche dingen die als ware dingen worden opgenomen, wanneer daarin het goede is, vooral indien het het goede der onschuld is, zooals bij de heidenen, en eveneens bij verscheidenen binnen de Kerk.

4737. En legt de hand niet aan hem; dat dit beteekent, opdat zij het niet zouden schenden, kan zonder ontvouwing vaststaan.

4738. Deswege dat hij hem aan hun hand zou ontrukken, om hem tot den vader van hem weder te brengen; dat dit beteekent om het voor de Kerk op te eischen, staat vast uit de beteekenis van aan hun hand ontrukken, zijnde bevrijden, zooals boven, n. 4732; en uit de beteekenis van wederbrengen tot den vader van hem, zijnde voor de Kerk opeischen; door Jakob immers, die hier de vader is, wordt de Joodsche godsdienst vanuit de Oude Kerk uitgebeeld, zooals boven, n. 4700, 4701. Wat hij voor de Kerk zou opeischen, is het Goddelijk Ware aangaande het Goddelijk Menschelijke des Heeren, want met Jozef wordt, als eerder gezegd, dit ware in het bijzonder aangeduid. Wat dit ware verder aangaat, moet men weten dat de Oude Kerk dit erkende, en eveneens de primitieve Christelijke Kerk; maar nadat de pauselijke zetel tot aan de heerschappij over alle menschelijke zielen was aangegroeid, en zichzelf had verheven zooals van den koning van Babel wordt gezegd bij Jesaja: “Gij zeidet in uw hart: Ik zal in de hemelen opklimmen, ik zal mijn troon boven de sterren des hemels verhoogen, en ik zal zitten op den berg der samenkomst; ik zal klimmen boven de hoogten der wolken, en ik zal den Allerhoogste eender worden”, XIV: 13, 14, werd toen het Goddelijke aan des Heeren Menschelijke ontzegd, of er werd toen onderscheid gemaakt tusschen Zijn Goddelijke en Zijn Menschelijke. Hoe dit in een zeker concilie werd besloten, is mij ook onthuld: er verschenen mij eenigen naar voren ter linkerzijde aan het vlak van de voetzool, op eenigen afstand van mij, die onder elkander spraken, maar ik hoorde niet waarover. Mij werd gezegd dat het eenigen van diegenen waren die samen waren in het concilie, toen het decreet werd opgesteld over de dubbele natuur van den Heer, de Goddelijke en de Menschelijke; terstond daarop werd het ook gegeven met hen te spreken. Zij zeiden dat diegenen die in het concilie den grootsten invloed hadden en de overigen in waardigheid en gezag overtroffen, samenkwamen, en toen in een donkere kamer, en besloten dat aan den Heer zoowel het Goddelijke

als het Menschelijke zou worden toegeschreven, hoofdzakelijk ter oorzaak hiervan dat de pauselijke zetel anders niet zou blijven bestaan; indien zij immers den Heer hadden erkend als één met den Vader, zooals Hijzelf zegt, zoo zou men niet eenigen stedehouder van Hem op aarde hebben kunnen erkennen; in dien tijd immers ontstonden scheuringen waardoor de pauselijke mogendheid zou hebben kunnen vallen en verdwijnen, als zij niet aldus een onderscheid hadden gemaakt; en dat zij, om dit te versterken, bevestigende dingen vanuit het Woord hadden bijeengezocht, en de overigen hadden overreed. Zij voegden hieraan toe dat zij zoo hebben kunnen heerschen in den hemel en op aarde, omdat zij het vanuit het Woord hadden dat den Heer alle mogendheid was gegeven in de Hemelen en op de Aarde, welke macht aan niet eenigen stedehouder zou hebben kunnen worden toegeschreven indien het Menschelijke ook als Goddelijk werd erkend; zij wisten immers dat niemand zich gelijkwaardig aan God mag maken, en dat het Goddelijke die mogendheid vanuit zichzelf had, niet echter het Menschelijke, indien zij aan hetzelfde niet was gegeven, zooals ook naderhand aan Petrus. Zij zeiden dat er toenmaals scheurmakers van een scherpzinnig vernuft waren, die zij aldus tot bedaren konden brengen; en dat zoo ook de pauselijke mogendheid was bevestigd. Hieruit staat vast dat dit alleen werd uitgevonden terwille van de heerschappij; en dat zij deswege niet wilden weten dat de mogendheid aan het Menschelijke des Heeren in de Hemelen en op de Aarde was gegeven, bewijst dat dit Menschelijke eveneens Goddelijk was; en dat Petrus, aan wien door den Heer de sleutels der Hemelen werden gegeven, niet de Petrus is die wordt verstaan, maar het geloof der naastenliefde, en dat dit, omdat het uit den Heer alleen is, de mogendheid van den Alleenen Heer is, zie men in de voorrede tot het XXIIste hfdst. van Genesis.

4739. *Vers 23 tot 30. En het geschiedde, als Jozef tot zijn broeders kwam, en zij trokken Jozef zijn rok uit, den rok van verschillende kleuren die op hem was. En zij namen hem, en lieten hem neder in den kuil; en de kuil was ledig, geen water daarin. En zij zetten zich neder om brood te eten, en zij hieven hun oogen op en zij zagen, en ziet, een stoet van Jischmaëlieten kwam uit Gilead; en hun kemelen droegen specerijen, en hars, en stacte, gaande om het of te brengen tot Egypte. En Jehudah zeide tot zijn broeders: Wat gewin, dat wij onzen broeder dooden, en zijn bloed bedekken. Gaat, en laat ons hem aan de Jischmaëlieten verkoopen, en onze hand zij niet aan hem, omdat hij onze broeder is, ons vleesch is hij; en zijn broeders luisterden. En mannen gingen voorbij, Midianieten, kooplieden, en zij trokken Jozef eruit en deden hem opklimmen uit den kuil; en zij verkochten Jozef aan de Jischmaëlieten voor twintig zilverlingen; en zij brachten Jozef naar*

Egypte. En Ruben keerde weder tot den kuil, en ziet, er was geen Jozef in den kuil, en hij verscheurde zijn kleederen. En hij keerde weder tot zijn broeders, en hij zeide: Het kind is er niet meer; en ik, waarheen kom ik. Het geschiedde als Jozef tot zijn broeders kwam, beteekent, toen over Hetzelve werd gepredikt; en zij trokken Jozef zijn rok uit, beteekent dat zij de schijnbaarheden van het ware uiteensloegen en teniet deden; den rok van verschillende kleuren die op hem was, beteekent het hoedanige der schijnbaarheden ten aanzien van de ware dingen vanuit het goede; en zij namen hem, en lieten hem neder in den kuil, beteekent onder de valsche dingen; en de kuil was ledig, geen water daarin, beteekent dat er toen in het geheel geen ware was; en zij zetten zich neder om brood te eten, beteekent de toeëigening van het booze vanuit het valsche; en zij hieven hun oogen op, en zij zagen, beteekent een verdere denking; en ziet, een stoet van Jischmaëlieten kwam uit Gilead, beteekent hen die in het eenvoudig goede zijn, in hoedanig goede de natiën zijn; en hun kemelen droegen specerijen, hars, en stacte, beteekent de innerlijk naluurlijke ware dingen; gaande om het of te brengen tot Egypte, beteekent het onderricht vanuit de wetenschappelijke dingen; en Jehudah zeide tot zijn broeders, beteekent de slechten in de Kerk, die tegen onverschillig welk goede zijn; wat gewin, dat wij onzen broeder dooden, en zijn bloed bedekken, beteekent dat daaruit niets van voordeel en niets van hoogheid zou zijn, indien dit ware geheel en al werd uitgebluscht; gaat, en laat ons hem aan de Jischmaëlieten verkoopen, beteekent dat diegenen hetzelve erkennen die in het eenvoudig goede zijn; en onze hand zij niet aan hem, beteekent opdat zij zonder schuld zijn; omdat hij onze broeder is, ons vleesch is hij, beteekent, omdat datgene is aangenomen wat vanuit hen is; en zijn broeders luisterden, beteekent de inwilliging; en mannen gingen voorbij, Midianieten, kooplieden, beteekent hen die in het ware van dat goede zijn; en zij trokken Jozef eruit en deden hem opklimmen uit den kuil, beteekent de hulp door hen, zoodat het niet onder de valsche dingen zou zijn; en zij verkochten Jozef aan de Jischmaëlieten, beteekent de opneming door hen die in het eenvoudig goede zijn. en de vervreemding door hen die in het afgescheiden geloof zijn; voor twintig zilverlingen, beteekent de waardeering; en zij brachten Jozef naar Egypte, beteekent de raadpleging uit de wetenschappelijke dingen; en Ruben keerde weder tot den kuil, beteekent het geloof van de Kerk in het gemeen; en ziet, er was geen Jozef in den kuil, beteekent dat er geen geloof meer was; en hij verscheurde zijn kleederen, beteekent den rouw; en hij keerde weder tot zijn broeders, beteekent hen die leeren; en hij zeide: Het kind is er

niet meer, beteekent dat het geloof in hetzelve er geen is; en ik, waarheen kom ik, beteekent, waar is nu de Kerk.

4740. Het geschiedde als Jozef tot zijn broeders kwam; dat dit beteekent toen over Hetzelve werd gepredikt, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het Goddelijk Ware, voornamelijk aangaande het Goddelijk Menschelijke des Heeren; wanneer daarvan wordt gezegd dat het tot hen komt, wil het zeggen dat het aan hen wordt gepredikt; zijn broeders immers beelden de Kerk uit die in het afgescheiden geloof is, en aan hen word dit gepredikt.

4741. En zij trokken Jozef zijn rok uit; dat dit beteekent dat zij de schijnbaarheden van het ware uiteen sloegen en teniet deden, staat vast uit de beteekenis van uittrekken, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot het Goddelijk Ware, hetwelk hier Jozef is, zijnde uiteenslaan, en eveneens teniet doen; en uit de beteekenis van den rok, omdat deze van verschillende kleuren was, zijnde de schijnbaarheden van het ware, waarover n. 4677. Het uiteenslaan en teniet doen van de schijnbaarheden van het ware geschiedt nadat het ware zelf verworpen is; het ware zelf immers blinkt vanuit zich in de gemoederen op, en het verschijnt, hoezeer het ook mag worden uitgebluscht, vooral bij hen die in het goede zijn; dit zien diegenen ook zeer wel die het ware bij zich teniet hebben gedaan, weswege zij ook trachten die schijnbaarheden uiteen te slaan en teniet te doen. Ter verduidelijking diene een voorbeeld: wie ziet niet dat wel willen en wel doen het eigenlijke Christelijke leven zelf is; en indien aan iemand wordt gezegd dat dit de naastenliefde is, kan hij niet anders dan het bevestigen; ja zelfs zullen zij die het bevestigen, zeggen dat zij weten wat dit is, omdat dit van het leven is; maar denken dat dit of dat waar is, ook vanuit het vertrouwen, zooals diegenen willen die in het afgescheiden geloof zijn, daarvan zullen zij zeggen dat zij niet weten wat het is, want zij kunnen daarvan gem andere doorvatting hebben dan zooals van een rook, die verdwijnt. Omdat het geloof-alleen en vandaar het vertrouwen zoodanig verschijnt bij onverschillig wien ook die ernstig daarover nadenkt, vooral bij de goeden, geven zij zich derhalve alle moeite om ook die schijnbaarheden uiteen te slaan en teniet te doen, door zoo rondom alles of te snijden wat ook maar van meer nabij daaraan raakt en al wat in den omtrek is; dit wordt aangeduid door Jozef den rok uittrekken die op hem was. Dezelfden gelooven ook dat diegenen wijzer zijn dan de overigen, die een eenmaal aangenomen dogma, hoedanig het ook moge zijn, met verschillende dingen kunnen bevestigen, en dat door verschillende redeneeringen als waar laten voorkomen; maar dit behoort allerminst tot een wijze; dit kan wie dan ook die over eenig vernuft beschikt, en de boozen bedrevener dan de rechtschapenen; het behoort

immers niet tot een redelijk mensch om dit te doen; de redelijke mensch immers kan zooals vanuit het hoogere zien of het waar is wat bevestigd wordt, dan wel valsch; en omdat hij dit ziet, acht hij de bevestigende dingen van het valsche als niets, en hij beschouwt ze bij zichzelf niet anders dan als beuzelingen en zinledigheden, hoezeer een ander ook gelooft dat zij uit de oefenschool der wijsheid zelf zijn genomen; in één woord, niets behoort minder tot den wijze, ja zelfs, niets is minder redelijk dan valsche dingen te kunnen bevestigen, want het behoort tot den wijze en het is redelijk, eerst te zien dat het het ware is en daarna het te bevestigen; aangezien het ware zien, is zien uit het licht des Hemels, hetwelk uit den Heer is, doch het valsche zien als het ware, is zien uit een dwaallicht, hetwelk uit de hel is.

4742. Den rok van verschillende kleuren die op hem was; dat dit het hoedanige der schijnbaarheden beteekent ten aanzien van de ware dingen vanuit het goede, staat vast uit de beteekenis van den rok van verschillende kleuren, zijnde de schijnbaarheden van het ware, vanuit welke het geestelijke van het natuurlijke wordt gekend en onderscheiden, waarover n. 4677; hier derhalve het hoedanige der schijnbaarheden, weswege er ook tweemaal rok wordt gezegd, namelijk: “zij trokken Jozef zijn rok uit, den rok van verschillende kleuren”. Dat het hoedanige der schijnbaarheden zich gedraagt volgens de ware dingen vanuit het goede, kan uit de schijnbaarheden van het ware vaststaan, wanneer zij zich zichtbaar vertoonen in het licht des Hemels, dat is, in het andere leven, waar geen ander licht is dan hetgeen door den Hemel uit den Heer komt, en hetwelk ontstaat vanuit Zijn Goddelijk Ware; dit immers verschijnt voor de oogen der Engelen als licht, n. 2776, 3190, 3195, 3222, 3339, 3340, 3636, 3643, 3993, 4302, 4413, 4415. Dit licht wordt bij een ieder gevarieerd volgens de opneming; elke denking der Engelen geschiedt door de schakeering van dat licht, zooals ook de denking van den mensch, hoewel de mensch dit niet weet, omdat dat licht bij den mensch in stoffelijke beelden of voorstellingen valt, welke in zijn natuurlijken of uitwendigen mensch zijn vanuit het licht der wereld; vandaar wordt bij hem dat licht zoozeer verduisterd, dat hij nauwelijks weet dat zijn verstandelijk licht en gezicht daarvandaan is; doch in het andere leven, wanneer het gezicht van het oog niet meer in het licht der wereld is, maar in het licht des Hemels, openbaart het zich dan dat zijn denking daaruit is. Wanneer dit licht vanuit den Hemel overgaat in de wereld der geesten, vertoont het zich daar onder de gedaante van verschillende kleuren, welke kleuren in schoonheid, verscheidenheid, en liefelijkheid de kleuren die vanuit het licht der wereld zijn, onmetelijk te boven gaan; men zie hetgeen eerder aangaande de kleuren uit ondervinding

is aangevoerd, n. 1053, 1624, 3993, 4530, 4677. Omdat de kleuren in het andere leven daaruit ontstaan, zijn zij in haar oorsprong niets anders dan de schijnbaarheden van het ware vanuit het goede; het ware immers schijnt niet vanuit zich, omdat daarin alleen niets vlammigs is, maar vanuit het goede; dit immers is zooals een vlam, vanuit welke het licht is; hoedanig dus het goede is, zoodanig verschijnt daaruit het ware, en hoedanig het ware is, zoodanig blinkt het uit het goede. Hieruit blijkt wat met den rok van verschillende kleuren in den inwendigen zin wordt aangeduid, namelijk het hoedanige der schijnbaarheden ten aanzien van de ware dingen vanuit het goede; door Jozef immers, aan wien de rok toebehoorde, wordt het Goddelijk Ware aangeduid, zooals eerder werd getoond.

4743. En zij namen hem, en lieten hem neder in den kuil; dat dit beteekent onder de valsche dingen, staat vast uit hetgeen boven in n. 4728, 4736 is gezegd, waar eendere dingen voorkomen.

4744. En de kuil was ledig, geen water daarin; dat dit beteekent dat er toen in het geheel geen ware was, staat vast uit de beteekenis van den kuil, zijnde de valsche dingen, waarover n. 4728; uit de beteekenis van ledig, zijnde waar in het geheel geen ware is, omdat er in het geheel geen goede is, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van het water, zijnde het ware, waarover n. 680, 739, 2702, 3058, 3424. Dat ledig wil zeggen waar in het geheel geen ware is, omdat er in het geheel geen goede is, staat ook elders uit het Woord vast, zooals bij Jeremia: “De grooten hebben de kleinen gezonden om *wateren*; zij kwamen tot de *kuilen*, en zij vonden geen *wateren*; zij zijn wedergekeerd met *ledige vaten*; zij zijn met schaamte en smaad aangedaan, en zij hebben hun hoofd bedekt”, xiv: 3; ledige vaten voor ware dingen waarin niet het ware vanuit het goede is. Bij denzelfde: “Nebukadnezar, de koning van Babel, heeft mij gegeten, hij heeft mij verbijsterd, hij heeft mij gesteld tot een ledig vat, hij heeft mij verzwolgen”, li: 34; ledig vat voor waar geen ware is; Babel voor hen die verwoesten, dat is, anderen van de ware dingen berooven, n. 1327 einde. Bij denzelfde: “Ik zag de aarde, en ziet, *ledig* en *ijl*, en tot de hemelen, en geen licht van hen”, iv: 23. Bij Jesaja: “De lepelaar, en de eend zullen haar bezitten, en de nachtuil en de raaf zullen daarin wonen; en zij zullen over haar uitspannen *het richtsnoer der ledigheid*, en *het richtlood der ijdelheid*”, xxxiv: ii. Bij denzelfde: “De *stad der ledigheid* zal worden gebroken, alle huis zal worden gesloten, opdat niemand binnentrede; er is geschreeuw over den wijn in de straten, de vreugde des lands zal worden verbannen, het overgeblevene in de stad woestheid”, xxiv: io, ii, 12, 13; hier wordt in de oorspronkelijke taal het ledige met een ander woord uitgedrukt,

hetwelk evenwel iets eenders insluit. Dat het ledige wil zeggen waar het ware niet is, omdat er niet het goede is, blijkt uit de afzonderlijke dingen daar in den inwendigen zin, namelijk uit de beteekenis van de stad, van het huis, van het geschreeuw, van den wijn, van de straten. Bij Ezechiël: “De Heer Jehovih heeft gezegd: Wee de stad der bloeden; ook zal Ik den brandstapel groot maken, door den *pot ledig* te plaatsen op de kolen, opdat hij warm worde en zijn brons verhitte, en zijn onreinigheid daarin versmelte, zijn schuim verteerd worde”, xxiv: 9, 11; hier blijkt wat het ledige is; een ledige pot is dat waarin onreinheid en schuim, dat is, het booze en het valsche is. Eender bij Mattheus: “Wanneer de onreine geest vanuit den mensch uritgegaan is, doorwandelt hij dorre plaatsen, zoekende rust, maar vindt ze niet; dan zegt hij: Ik zal wederkeeren in mijn huis van waar ik uitgegaan ben; en wanneer hij gekomen is, vindt hij *dat ledig*, en met bezemen gezuiverd, en voor hem bereid; dan gaat hij heen, en voegt zeven andere geesten, erger dan hijzelf, aan zich toe, en ingegaan zijnde, wonen zij daar”, xii: 43, 44, 45; de onreine geest staat voor de onreinheid des levens bij den mensch, en eveneens voor de onreine geesten die bij hem zijn, want de onreine geesten wonen in de onreinheid des levens van den mensch; de dorre plaatsen of waar geen wateren zijn, voor waar geen ware dingen zijn; het ledige huis voor de innerlijke dingen van den mensch, wederom vervuld met onreinheden, dat is, met valsche dingen vanuit het booze. Bij Lukas: “God heeft de hongerigen met goede dingen vervuld, en *de rijken heeft Hij ledig weggezonden*”, i: 53; de rijken voor hen die tal van dingen weten; de rijkdommen immers zijn in den geestelijken zin de wetenschappelijke dingen, de leerstellige dingen, de erkentnissen van het goede en van het ware; diegenen worden ledige rijken genoemd, die die dingen weten en niet doen, want de ware dingen die zij hebben, zijn niet waar, omdat zij zonder het goede zijn, n. 4736.

4745. En zij zetten zich neder om brood te eten; dat dit de toeëigening van het booze vanuit het valsche beteekent, staat vast uit de beteekenis van eten, zijnde de toeëigening, waarover n. 3168, 3513 einde, 3596, 3832; en uit de beteekenis van het brood, zijnde het goede der liefde, waarover n. 276, 680, 2165, 2177, 3464, 3478, 3735, 3813, 4211; 4217; 4735; en zijnde eveneens in het algemeen alle spijs, n. 2165; hier beteekent het brood echter het tegendeel, namelijk het booze; het is immers bekend dat zij die onwaardig het brood eten in het Heilig Avondmaal, zich niet het goede toeëigenen, maar het booze; daaruit blijkt dat met het brood eten in den tegenovergestelden zin de toeëigening van het booze wordt aangeduid. Bij de Ouden was het in gebruik dat zij wanneer zij iets gedenkwaardigs hadden uitgevaardigd dat door de

overigen was bevestigd, dan met elkander aten; waarmede wend aangeduid dat hadden goedgekeurd, en zoo dat zij het zich hadden toegeëigend, zooals bij Ezechiël: “Ziet, de vorsten Israëls, een ieder naar zijn arm, zijn in u geweest en zij hebben bloed vergoten; mannen van laster zijn in u geweest om bloed te vergieten, en *tot de bergen hebben zij gegeten* in u”, xxii: 6, 9. Bovendien moet men weten dat er twee oorsprongen van het booze zijn in het algemeen, de eene vanuit het leven, en de andere vanuit de leer; dat wat vanuit de leer van het valsche is, wordt het booze vanuit het valsche genoemd; dit booze wordt hier verstaan.

4746. En zij hieven hun oogen op, en zij zagen; dat dit een verdere denking beteekent, staat vast uit de beteekenis van de oogen ophieven en zien, zijnde de gespannen aandacht en de denking, of de ingespannen denking, waarover n. 2789, 2829, 3198, 3202, 4339; dat het hier een verdere denking is, blijkt uit de reeks.

4747. En ziet, een stoet van Jischmaëlieten kwam uit Gilead; dat dit diegenen beteekent die in het eenvoudig goede zijn, in hoedanig goede de natiën zijn, staat vast uit de uitbeelding van de Jischmaëlieten, zijnde diegenen die in het eenvoudig goede zijn ten aanzien van het leven, en vandaar in het natuurlijk ware ten aanzien van de leer, waarover n. 3263; en uit de beteekenis van Gilead, zijnde het uiterlijk goede, door hetwelk de mensch eerst wordt ingewijd wanneer hij wordt wederverwekt, waarover n. 4117, 4124. Daaruit blijkt dat met den stoet van Jischmaëlieten uit Gilead een zoodanig goede wordt aangeduid als bij de natiën is, dat is, diegenen die in een zoodanig eenvoudig goede zijn. Hoe het hiermede is gesteld, kan vaststaan uit hetgeen tot dusver is gezegd, en uit hetgeen volgt; voorloopig moet alleen dit worden vermeld: zij die binnen de Kerk zijn, en zich hebben bevestigd tegen de Goddelijke ware dingen, vooral tegen deze dat het Menschelijke des Heeren Goddelijk is, en dat de werken der naastenliefde alles tot het heil bewerken, dezulken hebben, indien zij zich daartegen niet alleen met de leer maar ook met het leven hebben bevestigd, zichzelf in zulk een staat ten aanzien van de innerlijke dingen gebracht dat zij naderhand geenszins ertoe kunnen worden geleid om die dingen op te nemen; want de dingen die eenmaal met de leer en tevens met het leven zijn bevestigd, blijven tot in het eeuwige. Zij die den innerlijken staat van den mensch niet kennen, kunnen meenen dat een ieder, hoezeer hij zich ook tegen die dingen had bevestigd, ze nochtans daarna gemakkelijk kan opnemen, als hij slechts wordt overtuigd; maar dat dit onmogelijk is, werd uit dezulken in het andere leven door veelvuldige ondervinding te weten gegeven; hetgeen immers met de leer wordt bevestigd,

dit zuigt het verstandelijke op, en hetgeen met het leven wordt bevestigd, dit zuigt het willijke op; hetgeen is ingeworteld in het eene en het andere leven van den mensch, namelijk in het leven van zijn verstand en in het leven van zijn wil, dat kan niet worden ontworteld; des menschen ziel zelf, welke na den dood leeft, is daardoor gevormd, en zij is zoodanig dat zij nooit daarvan terugtreedt. Dit is ook de oorzaak dat het lot van hen die binnen de Kerk zijn, bij wie aldus geschiedt, erger is dan het lot van hen die buiten de Kerk zijn; zij immers die buiten de Kerk zijn, die natiën worden genoemd, hebben zich tegen die dingen niet bevestigd, omdat zij ze niet hebben gekend; weswege diegenen van hen die in de wederzijdsche naastenliefde hebben geleefd, de Goddelijke ware dingen gemakkelijk opnemen, zoo al niet in de wereld, dan toch in het andere leven; men zie hetgeen over den staat en het lot der natiën en der volken in het andere leven uit ondervinding is medegedeeld, n. 2589 tot 2604 Vandaar komt het dat wanneer door den Heer een nieuwe Kerk wordt geïnstaaureerd, zij niet wordt geïnstaaureerd bij hen die binnen de Kerk zijn, maar bij hen die daarbuiten zijn, dat is, bij de natiën; over deze dingen wordt meermalen in het Woord gehandeld. Dit werd vooruitgezonden, opdat men wete wat daarin ligt opgesloten dat Jozef door zijn broeders in den kuil werd geworpen, en dat hij daaruit werd opgetrokken door de Midianieten, en verkocht aan de Jischmaëlieten; door de broeders van Jozef immers worden diegenen binnen de Kerk uitgebeeld die zich hebben bevestigd tegen het Goddelijk Ware, vooral tegen deze beide dingen dat het Menschelijke des Heeren Goddelijk is, en dat de werken der naastenliefde alles bewerken tot het heil, en dit niet alleen met de leer maar ook met het leven; door de Jischmaëlieten worden echter diegenen uitgebeeld die in het eenvoudig goede zijn, en door de Midianieten diegenen die in het ware van dat goede zijn; van dezen wordt vermeld dat zij Jozef uit den kuil optrokken, van genen dat zij hem kochten. Wat echter daarmede wordt aangeduid dat zij hem wegvoerden naar Egypte, en hem daar verkochten aan Potifar, den kamerheer van Farao, zal in in hetgeen volgt worden gezegd.

4748. En hun kemelen droegen specerijen, en hars, en stacte; dat dit de innerlijke natuurlijke ware dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van de kemelen, zijnde in het algemeen de dingen die van den natuurlijken mensch zijn, den geestelijken mensch van dienst zijnde, en in het bijzonder de gemeene wetenschappelijke dingen in den natuurlijken mensch, waarover n. 3048, 3071, 3114, 3143, 3145, 4156; en uit de beteekenis van de specerijen, de hars, en de stacte, zijnde de innerlijke natuurlijke ware dingen welke daar met het goede verbonden zijn, waarover aanstonds. Bij de Ouden werden in hun

gewijden eeredienst zoetgeurige en welriekende dingen gebezigd, vandaar hun wierook en reukwerken; eendere dingen werden ook gemengd met de oliën waarmede zij werden gezalfd; maar heden ten dage weet men niet vanwaar dit was; de oorzaak hiervan is deze dat men in het geheel niet weet dat de dingen die in den eeredienst bij de Ouden waren, hun oorsprong ontleenden aan de geestelijke en de hemelsche dingen welke in de Hemelen zijn, en dat zij daarmede overeenstemden; de mensch heeft zich dermate daarvan verwijderd, en zich in de natuurlijke, wereldlijke, en lichamelijke dingen ondergedompeld, dat hij in het duister is, en velen in het ontkenkende zijn dat er eenig geestelijke en hemelsche is. Dat wierook en reukwerken in de gewijde dingen bij de Ouden werden gebezigd, komt daarvandaan dat de geur overeenstemt met de doorvatting, de welriekende geur zooals van verschillende soorten specerijen met een welgevallige en aangename doorvatting, zoodanig als de doorvatting van het ware vanuit het goede, of van het geloof vanuit de naastenliefde is, ja zelfs is de overeenstemming zoodanig, dat de doorvattingen zelf in het andere leven, zoo vaak het den Heer behaagt, in geuren worden veranderd; men zie over deze dingen hetgeen eerder uit ondervinding is medegedeeld, n. 925, 1514, 1517, 1518, 1519, 3577, 4624 tot 4634. Wat hier in het bijzonder de specerijen, de hars, en de stacte beteekenen, kan vaststaan uit de andere plaatsen waar zij worden genoemd; in het algemeen beteekenen zij de innerlijke ware dingen in het natuurlijke, maar die welke vanuit het goede daar zijn; want op zichzelf doen de ware dingen dat niet, maar het is het goede door de ware dingen. Vandaar gedragen zich de verscheidenheden volgens het hoedanige van het met het goede verbonden ware, bijgevolg volgens het hoedanige van het goede, want het goede heeft zijn hoedanige uit de ware dingen. Omdat met Gilead het uiterlijk goede wordt aangeduid zoodanig als dat van de zinlijke dingen is, en hetwelk het wellustige wordt genoemd, n. 4117, 4124, en met Egypte in den goeden zin de wetenschappelijke dingen worden aangeduid, welke de uitwendige ware dingen van den natuurlijken mensch zijn, welke met dat goede overeenstemmen of daarmede samenstemmen, n. 1462, wordt derhalve daarmede dat de Jischmaëlieten uit Gilead op kemelen die specerijen afbrachten naar Egypte, aangeduid dat zij hun innerlijke ware dingen vanuit hun wetenschappelijke dingen afbrachten naar de wetenschappelijke dingen welke met Egypte worden aangeduid, waarover aanstonds. Innerlijke ware dingen zijn gevolgtrekkingen vanuit de uiterlijke ware dingen of de wetenschappelijke dingen; de wetenschappelijke dingen immers van den natuurlijken mensch zijn de middelen die van dienst zijn om gevolgtrekkingen te maken en zoo het gezicht te krijgen op de innerlijke dingen, eender zooals

iemand het gezicht krijgt op de gezindheid van een ander in zijn gelaatstrekken, en in de trilling van het licht zijner oogen, en in het leven van den klank bij zijn spreken en van de gebaren bij zijn handelen. Omdat het zulke ware dingen zijn door welke het natuurlijke van den mensch vervolmaakt en eveneens verbeterd wordt, wordt er deswege genezing toegeschreven aan de specerijen van deze soort, zooals aan de hars, bij Jeremia: “*Is er geen balsemieke hars in Gilead*, is er geen heelmeeester daar; waarom klimt de gezondheid Mijns volks niet op,” VIII: 22. Bij denzelfde: “Klim op tot *Gilead*, en neem *hars*, maagd *dochter van Egypte*; tevergeefs hebt gij de medicijnen vermenigvuldigd, er is geen heeling voor u”, XLVI: II. Bij denzelfde: “Schielijk is Babel gevallen en verbroken; huilt over haar, neemt *hars* voor de smart, misschien zal zij worden genezen,” LI: 8. Dat eendere dingen geestelijke dingen beteekenen, blijkt duidelijk bij Johannes: “De kooplieden der aarde zullen weenen, en klagen over Babel, omdat niemand hun koopwaren meer koopt; koopwaren van *goud*, en van *zilver*, en van *kostbaren steen*, en *paarlen*, en van *fijn lijnwaad*, en van *purper*, en van *zijde*, en van *scharlaken*, en alle *thynehout*, en alle *ivoren vat*, en alle vat uit het *kostbaarste hout*, en uit *brons*, en uit *ijzer*, en uit *marmor*, en *kaneel*, en *reukwerk*, en *zalven*, en *wierook*, en *wijn*, en *olie*, en *meelbloem*, en *tarwe*, en *lastdieren*, en *schapen*, en *paarden*, en *koetswagens*, en lichamen, en zielen van menschen”, Apoc. XVIII: II, 12, 13. Deze dingen waren nooit aldus in het bijzonder opgesomd als zij niet elk afzonderlijk zulke dingen beteekenden als in het Rijk des Heeren en in Zijn Kerk zijn; anders zouden het woorden zijn van geen belang. Dat met Babel diegenen worden aangeduid die allen eeredienst des Heeren hebben omgebogen tot den eeredienst van zich, is bekend, en zoo diegenen die in een profaan inwendige zijn wanneer zij in een heilig uitwendige zijn; en daarom worden met hun koopwaren de dingen aangeduid die zij terwille van den eeredienst van zichzelf met ijver en kunstvaardigheid hebben uitgevonden, en de leerstellige dingen en de erkenenissen van het goede en van het ware vanuit het Woord, welke zij ten eigen gunste hebben verdraaid; aldus met de afzonderlijke dingen die daar worden vermeld, zulke dingen in het bijzonder, en met de kaneel, het reukwerk, de zalven, en den wierook, de ware dingen die vanuit het goede zijn, doch bij hen de verdraaide ware dingen en de valsche dingen vanuit het booze. Eender de dingen die aangaande de koopwaren van Tyrus worden vermeld bij Ezechiël: “Jehudah en het land Israëls waren uw kooplieden in tarwe van Minnith, en Pannag, in honing en olie, en *hars* voorzagen zij uw handel”, XXVII: 17; hier eveneens wordt met hars het ware vanuit het goede aangeduid; voor hem die niet gelooft in den inwendigen zin des Woords,

zullen al die dingen bloote woorden zijn, aldus vaten waarin van binnen niets is, terwijl daarin toch Goddelijke, hemelsche, en geestelijke dingen zijn.

4749. Gaande om het af te brengen tot Egypte; dat dit het onderricht in de wetenschappelijke dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van Egypte, zijnde de wetenschappelijke dingen, waarover n. 1164, 1165, 1462; en omdat met de specerijen, de hars, en de stacte de innerlijke ware dingen vanuit de wetenschappelijke dingen worden aangeduid van hen die in het eenvoudig goede zijn, in hoedanig goede de natiën zijn, wordt derhalve met gaan om daarheen af te brengen, onderricht worden aangeduid. Hiermede is het aldus gesteld: de wetenschappelijke dingen, welke met Egypte worden aangeduid, zijn de wetenschappelijke dingen die tot het geestelijk leven bevorderlijk zijn, en die met de geestelijke ware dingen overeenstemmen; oudtijds immers was de Oude Kerk ook daar geweest, maar nadat zij daar in magie was verkeerd, werden daarna de wetenschappelijke dingen die de geestelijke dingen verdraaien, met Egypte aangeduid. Vandaar komt het dat de wetenschappelijke dingen in den goeden en in den tegenovergestelden zin in het Woord met Egypte worden aangeduid; men zie n. 1164, 1165, 1462; hier in den goeden zin. De wetenschappelijke dingen vanuit welke de innerlijke ware dingen zijn, welke daarmede worden aangeduid dat de Jischmaëlieten op kemelen specerijen, hars, en stacte voerden, zijn zulke dingen die niet van de Kerk zijn, zoodanige als bij de natiën zijn; deze ware dingen vanuit deze wetenschappelijke dingen worden niet op andere wijze verbeterd en geheeld dan door de wetenschappelijke dingen der echte Kerk, aldus door het onderricht in deze; deze dingen zijn het die hier worden aangeduid.

4750. En Jehudah zeide tot zijn broeders; dat dit de slechten in de Kerk beteekent, die tegen het goede zijn, onverschillig welk, staat vast uit de uitbeelding van Jehudah, zijnde in den goeden zin het goede der hemelsche liefde, waarover n. 3654, 3881; in den tegenovergestelden zin echter tegen het goede, onverschillig welk, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van zijn broeders, zijnde diegenen in de Kerk die in het afgescheiden geloof zijn. Dat door Jehudah hier diegenen worden uitgebeeld die tegen het goede zijn, onverschillig welk, komt omdat in den goeden zin door Jehudah in het Woord diegenen worden uitgebeeld die in het goede der hemelsche liefde zijn; de hemelsche liefde is de liefde tot den Heer, en daaruit de liefde jegens den naaste; zij die in die liefde zijn, zijn ten nauwste met den Heer verbonden, en derhalve in den binnensten Hemel, en daar in den staat der onschuld, tengevolge waarvan zij aan de overigen zooals kleine kinderen verschijnen, en geheel en al zooals liefden in vorm; tot dezen kunnen de anderen niet naderen, weswege zij, wanneer zij

tot anderen worden gezonden, met andere Engelen dicht worden omstuwd, door wie de sfeer hunner liefde wordt getemperd, welke anders diegenen tot wie zij worden gezonden, in zwijm zou doen vallen, want de sfeer van hun liefde dringt door tot in de mergsubstanties. Omdat deze liefde of dit goede der liefde, hetwelk hemelsch wordt genoemd, door Jehudah in den goeden zin wordt uitgebeeld, wordt derhalve in den tegenovergestelden zin door hem iets zoodanigs uitgebeeld dat tegen het hemelsch goede is, aldus tegen het goede, onverschillig welk. De meeste dingen in het Woord hebben tweeeërlei zin, namelijk een goeden zin en den daaraan tegenovergestelden; vanuit hun goeden zin wordt onderkend hoedanig hun tegenovergestelde zin is; de dingen immers die in den tegenovergestelden zin zijn, druischen lijnrecht in tegen dat wat in den goeden zin is. Er is in het algemeen tweeeërlei goede der liefde, namelijk het goede der hemelsche liefde, en het goede der geestelijke liefde; tegen het goede der hemelsche liefde staat in het tegenovergestelde het booze der liefde van zich, en tegen het goede der geestelijke liefde staat in het tegenovergestelde het booze der liefde van de wereld; zij die in het booze der liefde van zich zijn, zijn tegen het goede, onverschillig welk; zij echter die in het booze der liefde van de wereld zijn, niet aldus. In het Woord worden door Jehudah in den tegenovergestelden zin diegenen uitgebeeld die in de liefde van zich zijn, en door Israël in den tegenovergestelden zin diegenen die in de liefde van de wereld zijn. De oorzaak hiervan is deze dat door Jehudah het hemelsch Rijk des Heeren werd uitgebeeld, en door Israël Zijn geestelijk Rijk. De hellen zijn ook onderscheiden volgens die twee liefden; zij die in de liefde van zich zijn, zijn, omdat zij tegen het goede zijn, onverschillig welk, in de diepste en vandaar in de ergste hellen; doch zij die in de liefde van de wereld zijn, zijn, omdat zij niet aldus tegen het goede zijn, onverschillig welk, in niet aldus diepe, en vandaar in minder erge hellen. Het booze der liefde van zich is niet, zooals het gemeenlijk verschijnt, de uitwendige verheffing die de hoogmoed wordt genoemd, maar het is de haat tegen den naaste, en vandaar de brandende lust tot wraak, en het verkwikkelijke der wreedheid; dit zijn de innerlijke dingen der liefde van zich; haar uiterlijke dingen zijn de verachting van anderen bij zichzelf vergeleken, en de afkeer van hen die in het geestelijk goede zijn, en dit somtijds met een klaarblijkende verheffing of hoogmoed, en somtijds zonder deze; hij immers die den naaste een zoodanigen haat toedraagt, heeft innerlijk alleen zichzelf lief, en slechts alleen die anderen die hij als één met zichzelf beschouwt, aldus hen in zich, en zich in hen, alleen terwille van een zelfzuchtig doel. Zoodanig zijn zij die door Jehudah in den tegenovergestelden zin worden uitgebeeld; ook was de Joodsche natie in een

zoodanige liefde van de eerste tijden aan; zij beschouwde immers allen in het algeheele wereldrond als de geringste knechten en als nietswaardig vergeleken bij zichzelf, en haatte hen ook; en, wat meer is, wanneer de liefde van zich en de liefde van de wereld hen niet onderling had verbonden, vervolgden zij ook hun genooten en broeders met een eenderen haat; dit is nog bij die natie zoo gebleven, maar omdat zij slechts bij gratie in vreemde landen verkeerden, verbergen zij die gezindheid.

4751. Wat gewin, dat wij onzen broeder dooden, en zijn bloed bedekken; dat dit beteekent dat daaruit niets van voordeel en niets van hoogheid zou zijn, indien dit ware geheel en al werd uitgebluscht, staat vast uit de beteekenis van wat gewin, zijnde dat daaruit niets van voordeel en eveneens niets van hoogheid zou zijn, waarover aanstonds; uit de beteekenis van dooden, zijnde uitblusschen, hier het Goddelijk Ware, in het bijzonder aangaande het Goddelijk Menschelijke des Heeren, hetwelk onder den broeder, namelijk Jozef, wordt verstaan; en uit de beteekenis van het bloed bedekken, zijnde het heilig Ware geheel en al verbergen; dat het bloed het heilig Ware is, zie men boven in n. 4735. Hoe het hiermede is gesteld, blijkt uit hetgeen volgt. Dat het gewin hier niet slechts het voordeelige maar ook de hoogheid beteekent, of wat gewin dat daaruit niets voordeeligs en niets van hoogheid zou zijn, komt, omdat dit vanuit de begeerte en de gierigheid werd gezegd; de winzucht en de gierigheid immers heeft het in zich dat zij niet alleen de algeheele wereld bezitten, maar ook om het gewin iedereen berooven, ja zelfs dooden wil, en eveneens voor een kleinigheid dooden zou, indien de wetten niet in den weg stonden; en bovendien beschouwt zich zulk een mensch in het goud en zilver dat hij bezit, als de grootste in macht, hoezeer hij ook in den uitwendigen vorm anders verschijnt. Daaruit blijkt dat in de gierigheid niet alleen de liefde van de wereld maar ook de liefde van zich is gelegen, en wel de allervuilste liefde van zich; want bij de vuile gierigaards is de hooghartigheid of de hoogmoed aan den buitenkant niet zoo zichtbaar; immers, zij bekommert zich somtijds niet terwille van het vertoon om schatten, en ook is zij niet die soort van liefde van zich welke met wellusten verbonden pleegt te zijn, want dezulken bekommeren zich slechts weinig om hun lichaam en om de voeding en de kleeding ervan; maar het is een volslagen aardse liefde, welke niets anders ten doel heeft dan geld, waarin zij zich niet in de daad maar in de potentie boven allen verheven acht; daaruit kan vaststaan dat in de gierigheid de allerlaagste en minderwaardigste liefde van zich is; daarom schijnt het hun in het andere leven toe dat zij tusschen de zwijnen zijn, n. 939; en zij zijn meer dan de overigen tegen het goede, onverschillig welk. Vandaar zijn zij in zulk

een dikke duisternis, dat zij geenszins kunnen zien wat het goede en wat het ware is; dat er eenig inwendige van den mensch is, hetwelk na den dood leeft, vatten zij in het geheel niet; in hun hart lachen zij diegenen uit die dit zeggen. Zoodanig is de Joodsche natie van den beginne aan geweest, weswege voor haar niet eenig inwendige klaarblijkend kon worden geopend, zooals uit het Woord van het Oude Testament blijkt; en omdat zij in die ergste soort van liefde van zich geworteld zijn, zouden zij derhalve eveneens, indien zij niet door de gierigheid zoo ver van de inwendige dingen verwijderd en vandaar in dikke duisternis gehouden werden, de innerlijke ware en goede dingen bezoedelen, en ze zoo meer dan de overigen ontwijden; want ontwijden kunnen zij niet zoolang zij niet erkennen, n. 1008, 1010, 1059, 2051, 3398, 3402, 3489, 3898, 4289, 4601. Vandaar komt het dat de Heer van hen zegt bij Johannes: “Gij zijt uit den vader den duivel, en wilt de verlangens uws vaders doen; die was een menschenmoorder van den beginne aan”, VIII: 44; en aangaande Judas Ischarioth, die de Joodsche Kerk uitbeeldde, bij denzelfde: “Heb Ik niet u twaalven uitverkoren; doch een uit u is een duivel”, VI: 70; door hem ook werd uit hoofde daarvan dat hij den Heer verkocht, iets eenders uitgebeeld als hier door Jehudah, die zeide: Gaat, en laat ons Jozef verkoopen. **4752.** Gaat, en laat ons hem aan de Jischmaëlieten verkoopen; dat dit beteekent dat diegenen hetzelfde erkennen die in het eenvoudig goede zijn, staat vast uit de beteekenis van verkoopen, zijnde van zich vervreemden, aldus door anderen opgenomen worden, waarover n. 4098; en wanneer dit, zooals hier, van het Ware wordt gezegd, wil het zeggen: door dezen erkend worden; en uit de uitbeelding van de Jischmaëlieten, zijnde diegenen die in het eenvoudig goede zijn, waarover boven n. 4747; dat zij die in het eenvoudig goede zijn, het Goddelijk Ware, voornamelijk aangaande het Goddelijk Menschelijke des Heeren, erkennen, is eerder getoond.

4753. En onze hand zij niet aan hem; dat dit beteekent opdat zij zonder schuld zijn, staat vast uit de beteekenis van de hand zij niet aan iemand, zijnde dat zij niet zouden schenden, zooals boven n. 4737; en omdat opdat zij niet zouden schenden, wil zeggen opdat zij niet in de schuld zijn, wordt dit eveneens met die woorden aangeduid.

4754. Omdat hij onze broeder is, ons vleesch is hij; dat dit beteekent omdat datgene is aangenomen wat vanuit hen is, staat vast uit de beteekenis van den broeder, zijnde het bloedverwante vanuit het goede, waarover n. 3815; en uit de beteekenis van het vleesch, zijnde het eigene in den eenen en den anderen zin, waarover n. 3813; aldus dat het aangenomen was, omdat het uit hen was die van de Kerk waren, en dat het voor dezen was aangenomen, omdat het

uit hen was die in het eenvoudig goede waren; de Jischmaëlieten immers beelden diegenen uit die in het eenvoudig goede zijn, en de broeders van Jozef beelden de Kerk uit die in het van de naastenliefde gescheiden geloof is. Zij die in het eenvoudig goede zijn, erkennen, dat het Menschelijke des Heeren Goddelijk is, voorts eveneens dat de werken der naastenliefde gedaan moeten worden opdat de mensch gezaligd worde; dit weten zij die van het afgescheiden geloof zijn, weswege zij dit geloof niet voor allen strak en stijf volhouden, en nauwelijks iets ervan voor hen die in het eenvoudig goede zijn, voornamelijk ter oorzaak hiervan dat zij tegen het algemeene gevoelen niet opdurven, en dat zij zich aldus aan waardigheid en gewin te kort zouden doen; indien zij immers zulke dingen ontkenden, zouden diegenen die in het eenvoudig goede zijn, zeggen dat zij dwaas waren; zij weten immers wat de liefde en wat de werken der liefde zijn, doch wat het daarvan gescheiden geloof is, weten zij niet; de argumenteeringen voor het geloof tegen de werken, en aangaande het onderscheid tusschen het Menschelijke en het Goddelijke des Heeren zouden zij drogredenen noemen, welke zij niet vatten; en daarom, opdat zij aangenomen mogen worden, en omdat datgene is aangenomen wat uit hen is, stemmen zij gereedelijk toe, want indien die ware dingen werden uitgebluscht, zouden zij niets van voordeel en niets van hoogheid hebben, n. 4751.

4755. En zijn broeders luisterden; dat dit de inwilliging beteekent staat zonder ontvouwing vast.

4756. En mannen gingen voorbij, Midianieten, kooplieden; dat dit hen beteekent die in het ware van dat goede zijn, staat vast uit de uitbeelding van de Midianieten, zijnde diegenen die in het ware van het eenvoudig goede zijn, waarover n. 3242; en uit de beteekenis van de kooplieden, zijnde diegenen die de erkentnissen van het goede en van het ware hebben; deze immers zijn de rijkdommen, de schatten, en de koopwaren in den geestelijken zin; vandaar is handel drijven zich die erkentnissen verschaffen en ze vergemeenschappen, n. 2967, 4453; hier worden niet de erkentnissen van het goede maar van het ware aangeduid, want de Midianieten zijn, als boven gezegd, diegenen die in het ware van het eenvoudig goede zijn; vandaar worden zij ook mannen genoemd; mannen immers worden diegenen genoemd die in het ware zijn, n. 3134, 3309 begin. Uit de historische reeks blijkt hier dat Jozef aan de Jischmaëlieten werd verkocht, doch dat hij door de Midianieten uit den kuil werd opgetrokken en eveneens door de Midianieten in Egypte aan Potifar verkocht; in het laatste vers immers van dit hoofdstuk wordt gezegd: “En de Midianieten verkochten hem naar Egypte, aan Potifar, den kamerheer van

Farao". Men kan meenen dat Jozef, omdat hij aan de Jischmaëlieten werd verkocht, door dezen, niet echter door de Midianieten werd verkocht in Egypte; maar nochtans is het aldus geschied ter oorzaak van de uitbeelding der dingen die in den inwendiger zin liggen, want Jozef, dat is, het Goddelijk Ware, kan niet verkocht worden door hen die in het goede zijn, maar door hen die in het ware van dat goede zijn; de oorzaak daarvan zal men zien in de ontvouwing van het laatste vers van dit hoofdstuk.

4757. En zij trokken Jozef eruit en deden hem opklimmen uit den kuil; dat dit de hulp beteekent door hen, opdat het niet onder de valsche dingen zou zijn, staat vast uit de beteekenis van eruit trekken en doen opklimmen, zijnde bevrijden, bijgevolg hulp verleenen, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van den kuil, zijnde de valsche dingen, waarover n. 4728; aldus opdat het niet ander de valsche dingen zou zijn. Dat eruit trekken en doen opklimmen hier is hulp verleenen, komt omdat het het ware is hetwelk aan het goede hulp verleent; aan het ware immers wordt macht toegeschreven, omdat het goede macht uitoefent door het ware, n. 3091, 3563; en bovendien is het het ware waardoor het valsche wordt gekend, aldus waardoor de hulp wordt verleend, opdat het niet onder de valsche dingen zij; vandaar komt het dat het de Midianieten waren die Jozef optrokken en deden opklimmen uit den kuil, en dat het de Jischmaëlieten waren die hem kochten.

4758. En zij verkochten Jozef aan de Jischmaëlieten; dat dit de opneming beteekent door hen die in het eenvoudig goede zijn, en de vervreemding door hen die in het afgescheiden geloof zijn, staat vast uit de beteekenis van verkoopen, zijnde vervreemden met betrekking tot hen die in het afgescheiden geloof zijn, die hier de broeders van Jozef zijn, want dezen verkochten, en zijnde opgenomen worden met betrekking tot hen die in het eenvoudig goede zijn, en die hier de Jischmaëlieten zijn, want dezen kochten; dat de Jischmaëlieten diegenen zijn die in het eenvoudig goede zijn, is boven in n. 3263, 4747 getoond; men zie over dezen hetgeen eerder in n. 4756 is gezegd.

4759. Voor twintig zilverlingen; dat dit de waardeering beteekent, staat vast uit de beteekenis van twintig, zijnde het door den Heer in den innerlijken mensch verborgen goede en ware, welke de overblijfselen worden genoemd, waarover n. 2280, aldus het heilig goede of ware, hier het heilig ware, omdat er wordt gezegd twintig zilverlingen; het zilver immers is het ware, n. 1551, 2954. Het zelfde getal beteekent eveneens het niet heilige, omdat de meeste dingen in het Woord ook een tegenovergestelden zin hebben; hier het niet heilige met betrekking tot hen die het Goddelijk Ware van zich hebben vervreemd of Jozef verkocht, n. 4758; doch het heilige met betrekking tot hen die het

hebben opgenomen of hem gekocht; aldus het niet heilige met betrekking tot de broeders van Jozef, dat is, tot hen in de Kerk die in het afgescheiden geloof zijn, doch het heilige met betrekking tot de Jischmaëlieten, dat is, tot hen die in het eenvoudig goede zijn. Dit zijn de dingen die onder de waardeering worden verstaan. Dat twintig ook het niet heilige beteekent, komt omdat twintig de overblijfselen is, zooals boven is gezegd; voor hen die geen overblijfselen van het goede en het ware hebben in hun innerlijken mensch, maar in plaats daarvan het booze en het valsche, is het heilige niet heilig, maar het is volgens het geslacht van het booze en van het valsche of vuil, of profaan. Dat twintig ook het niet heilige is, staat vast bij Zacharia: “Ik zag, en ziet, een vliegende rol; en hij zeide tot mij: Wat ziet gij; ik zeide tot hem: Ik zie een vliegende rol, welker lengte is van *twintig* ellen, haar breedte van tien ellen; en hij zeide tot mij: Dit is de *vloek*, uitgaande over de aangezichten der gansche aarde”, v: 1, 2, 3. Bij Haggai: “Toen hij kwam tot de wijnpers om vijftig uit de pers te scheppen, waren er *twintig*; Ik sloeg u met brandkoren, en met roestigheid, al het werk uwer handen”, II: 17, 18. Bij Ezechiël: “Uw spijs welke gij zult eten, zal in gewicht zijn *twintig sikkelen* daags; van den tijd tot op den tijd zult gij die eten; en wel zult gij het als een gerstekoeck eten; wat dezen betreft, met drek van menschenmest zult gij hem maken voor hun oogen; zoo immers, zeide Jehovah, zullen de zonen Israëls hun onrein brood eten onder de natiën”, IV: 10, 12, 13. In deze plaatsen staat twintig voor het niet heilige, het onreine, en het profane. Dat allen in de woestijn zouden sterven die boven *twintig jaren* waren, Num. XIV: 29; hfst. XXXII: II, beeldde ook het heilige uit met betrekking tot hen die beneden deze jaren, en het niet heilige met betrekking tot hen die boven die jaren waren. Dat alle getallen in het Woord dingen beteekenen, zie men in n. 482, 487, 575, 647, 648, 755, 813, 1963, 1988, 2075, 2252, 4264, 4495, 4670. Dat de overblijfselen het goede en het ware zijn, door den Heer weggeborgen in den innerlijken mensch, n. 468, 530, 560, 561, 576, 660, 798, 1050, 1738, 1906, 2284.

4760. En zij brachten Jozef naar Egypte; dat dit de raadpleging beteekent uit de wetenschappelijke dingen, staat vast uit de beteekenis van Egypte, zijnde de wetenschappelijke dingen, waarover n. 1164, 1165, 1186, 1462; en wanneer het Goddelijk Ware tot deze dingen wordt gebracht, is het ze raadplegen, want door Jozef wordt, zooals boven is getoond, het Goddelijk Ware uitgebeeld. Hoe het met de raadpleging aangaande het Goddelijk Ware vanuit de wetenschappelijke dingen is gesteld, moet in het kort worden gezegd; de wetenschappelijke dingen aangaande het Goddelijk Ware raadplegen, is vanuit die dingen zien of het aldus is; maar dit geschiedt anders bij hen die

in het affirmatieve zijn dat het ware waar is; dezen bevestigen, wanneer zij de wetenschappelijke dingen raadplegen, het ware door die dingen, en zij versterken zoo het geloof; anders bij hen die in het negatieve zijn; deze storten zich, wanneer zij de wetenschappelijke dingen raadplegen, nog meer in de valsche dingen, want het negatieve regeert bij dezen, maar het affirmatieve bij genen; en bovendien gedraagt dit zich volgens het verstandelijk vermogen van ieder mensch; indien zij die geen hoogere, dat is, geen innerlijke ziening hebben, de wetenschappelijke dingen raadplegen, zien zij daarin niet de bevestiging van het ware, weswege zij door de wetenschappelijke dingen in het negatieve worden voortgesleurd; doch zij die een hoogere, dat is, een innerlijke ziening hebben, zien de bevestigingen, en zoo al niet op andere wijze, dan toch door overeenstemmingen. Tot voorbeeld diene dat de mensch na den dood leeft; wanneer zij die in het negatieve zijn dat dit waar is, de wetenschappelijke dingen raadplegen, bevestigen zij zich door ontelbare dingen daartegen, zooals door dit dat de brute dieren insgelijks leven, insgelijks voelen, insgelijks handelen, en in vele dingen bedrevener dan de mensch; en dat de denking, welke de mensch op de brute dieren voor heeft, iets zoodanigs is dat hij daardoor verwerft dat hij pas later volwassen wordt, en dat de mensch zulk een soort van dier is; en bovendien vanuit duizend andere dingen; hieruit blijkt, dat indien zij die in het negatieve zijn, de wetenschappelijke dingen raadplegen, zij zich nog meer in de valsche dingen storten, en tenslotte zoozeer dat zij hoegenaamd niets gelooven van hetgeen tot het eeuwige leven behoort. Wanneer echter zij die in het affirmatieve zijn dat het waar is dat de mensch na den dood leeft, de wetenschappelijke dingen raadplegen, bevestigen zij zich door die, en dit eveneens door ontelbare dingen; zij zien immers dat de afzonderlijke dingen die in de natuur zijn, beneden den mensch zijn, en dat de brute dieren vanuit instinct handelen, en dat de mensch vanuit de rede handelt, en dat gene niet anders dan naar beneden kunnen schouwen, doch de mensch opwaarts kan schouwen, en door de denking de dingen begrijpen die van de geestelijke wereld zijn, en eveneens daardoor worden aangedaan, ja zelfs door de liefde met God Zelf verbonden worden, en zich zoo het leven vanuit het Goddelijke toeëigenen; en dat hij, opdat hij daarheen kan worden geleid en geheven, derhalve later volwassen wordt. En bovendien ziet hij in de overige dingen die van de natuur zijn, bevestigingen; en tenslotte ziet hij in de algeheele natuur het uitbeeldende van het Hemelsch Rijk. Het is iets gemeens, en dit een bekend feit, dat de geleerden het minder gelooven dan de eenvoudigen, en in het algemeen dat zij minder dan de eenvoudigen de Goddelijke ware dingen zien; de oorzaak

hiervan is deze dat zij de wetenschappelijke dingen, waarvan zij een grooteren voorraad bezitten dan de anderen, raadplegen vanuit het negatieve, en daardoor bij zichzelf de ziening uit het hogere of het innerlijke vernietigen, en wanneer deze vernietigd is zoo zien zij niet langer iets uit het licht des Hemels, maar uit het licht der wereld, want de wetenschappelijke dingen zijn in het licht der wereld, dewelke, indien zij niet worden verlicht uit het licht des Hemels, duisternis veroorzaken, hoe anders het hunzelf ook toeschijnt. Vandaar kwam het dat de eenvoudigen in den Heer geloofden, maar niet de schriftgeleerden en de farizeën. die in die natie de geleerden waren, zooals blijkt uit deze dingen bij Johannes: “Velen uit de schare hoorden het woord; zij zeiden: Deze is waarlijk een Profeet; anderen zeiden: Deze is Christus (Messias); de farizeën antwoordden hun: Heeft iemand uit de oversten in Hem geloofd, of uit de farizeën”, VII: 40, 47, 48; en bij Lukas: “Jezus zeide: Ik belijd U, Vader, Heer des Hemels en der Aarde, dat Gij zulke dingen voor de wijzen en verstandigen hebt verborgen, maar dezelve den kleinen kinderen hebt onthuld”, X: 21; de kleine kinderen staan voor de eenvoudigen. Voorts bij Mattheus: “Daarom spreek Ik tot hen door gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien, en hoorende niet hooren, noch verstaan”, XIII: 13.

4761. En Ruben keerde weder tot den kuil; dat dit het geloof der Kerk in het gemeen beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Ruben, zijnde de belijdenis des geloofs der Kerk in het gemeen, waarover n. 4731, 4734; en uit de beteekenis van den kuil, zijnde de valsche dingen, waarover n. 4728; vandaar wordt daarmede dat Ruben tot den kuil wederkeerde aangeduid dat het geloof der Kerk in het gemeen kwam om de valsche dingen te bezien die van het afgescheiden geloof zijn.

4762. En ziet, er was geen Jozef in den kuil; dat dit beteekent dat er geen geloof meer was, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het Goddelijk Ware; en wanneer dit onder de valsche dingen verschijnt, welke worden aangeduid met den kuil, n. 4728, dan is er geen geloof meer.

4763. En hij verscheurde zijn kleederen; dat dit den rouw beteekent, staat vast uit de beteekenis van de kleederen verscheuren, zijnde de rouw, namelijk vanwege het te loor gegane ware, of omdat er geen geloof is. In het Woord, vooral in het historische, leest men meermalen dat zij de kleederen verscheurden, maar men weet heden ten dage niet vanwaar dit komt, en eveneens weet men niet dat dit het uitbeeldende was van de smart vanwege het ware dat verloren was. Dit werd vandaar uitbeeldend, wijl de kleederen de ware dingen beteekenden, zooals men in n. 4545 zie getoond. In het volgende van dit hoofdstuk wordt er ook gezegd dat “toen Jakob den rok zijns zoons

herkende, *hij zijn kleederen verscheurde*”, vers 34, waarmede de rouw over het te loor gegane ware wordt aangeduid; eender elders in het Woord; zooals toen Rabschake, die gezonden was door Sancherib, den koning van Aschur, smaadreden sprak tegen Hierosolyma, dat toen “Eliakim, die over het huis des konings was, en Schibna, de schrijver, en Joach, de kanselier, *met verscheurde kleederen* den koning Hiskia die dingen boodschapten, op het hooren waarvan ook de koning *zijn kleederen verscheurde*, en zich bedekte met een zak”, Jes. xxxvi: 22; hfdst. xxxvii: 1; II Kon. xviii: 37; hfdst. xix: 1; de smaadreden die hij sprak, waren tegen God, tegen den koning en Hierosolyma, aldus tegen het Goddelijk Ware, zooals beter uit den inwendigen zin daar blijkt; vandaar werden uit rouw de kleederen verscheurd. Toen Jehudi de rol des boeks die Jeremia geschreven had, voor den koning had gelezen, wordt er gezegd dat de koning ze in den haard wierp, en dat de koning en zijn knechten die al deze woorden gehoord hadden, *hun kleederen niet vaneen reten*”, Jerem. xxxvi: 23, 24; dat zij de kleederen niet vaneen reten, kwam, omdat zij niet rouwden om het niet aangenomen Goddelijk Ware. Dat, toen de verspieters boos spraken over het land Kanaän, alsdan “Joschua, de zoon van Nun, en Kaleb, de zoon van Jefuneh, *hun kleederen verscheurden* en tegen hen spraken”, Num. xiv: 6, sluit iets eenders in; het land Kanaän immers beteekent het Rijk des Heeren; daartegen spreken wil zeggen het valsche spreken tegen het Goddelijk Ware. Toen “de ark Gods door de Filistijnen was genomen, en de beide zonen van Eli gestorven waren, dat toen een man uit de slagorde tot Schilo liep, *de kleederen gescheurd* en stof op het hoofd”, I Sam. iv: 11, 12, beteekende den rouw over het verloren Goddelijk Ware en Goddelijk Goede; omdat immers de ark het Rijk des Heeren uitbeeldde, en in den hoogsten zin den Heer Zelf, en vandaar het heilige der Kerk, beteekenden de gescheurde kleederen den rouw over het verloren Goddelijk Ware, en het stof op het hoofd den rouw over het verloren Goddelijk Goede. Aangaande Schemuël en Schaul leest men: “Toen Schemuël zich omkeerde om heen te gaan, greep Schaul *een slip van zijn rok, welke werd afgescheurd*; en daarom zeide Schemuël tot hem: Jehovah heeft heden het koninkrijk van Israël van over u afgescheurd, en Hij heeft het aan uw metgezel gegeven; ik zal met u niet wederkeeren, omdat gij het woord van Jehovah hebt verworpen, en Jehovah heeft u verworpen, zoodat gij niet koning over Israël zijt”, I Sam. xv: 26, 27, 28; dat Schaul de slip van Schemuëls rok afreet, beeldde datgene uit wat Schemuël zeide, namelijk, dat het koninkrijk van hem zou worden afgescheurd en dat hij niet langer koning van Israël zou zijn; het koninkrijk immers beteekent in den inwendigen zin het Goddelijk Ware,

n. 1672, 2547, 4691, en eveneens de koning en het koningschap, n. 1672, 1728, 2015, 2069, 3009, 3670, 4575, 4581; het koninkrijk en de koning van Israël in het bijzonder, omdat door Israël het koningschap des Heeren werd uitgebeeld. Eender hetgeen aangaande Jeroboam en den Profeet Achiah wordt vermeld: “Toen Jeroboam uit Hierosolyma uitging, en de Profeet Achiah hem op den weg vond, toen hij bedekt was met een nieuw kleed, en zij beiden alleen in het veld waren, *greep Achiah het nieuwe kleed*, dat op hem was, en *verscheurde het in twaalf stukken*; en hij zeide tot Jeroboam: Neem u tien stukken, want zoo zeide Jehovah, de God Israëls: Zie, Ik zal het koninkrijk uit de hand van Schelomon verscheuren, en u tien stammen geven”, 1 Kon. XI: 29, 30, 31. Desgelijks dat zij de kleederen vaneenreten toen Schaul in den slag gedood was, waarover in het tweede Boek van Schemuël: “Toen Schaul in den slag gedood was, kwam op den derden dag een man uit het kamp, *wiens kleederen verscheurd waren*; en toen David hoorde van den dood van Schaul, *greep David zijn kleederen en reet ze vaneen*, en alle knechten die met hem waren”, 1: 2, 10, 11, 12; hiermede werd ook de rouw uitgebeeld om het Goddelijk Ware, hetwelk verloren was en verworpen door hen die in het afgescheiden geloof waren; met het koningschap immers werd, als boven gezegd, het Goddelijk Ware aangeduid, en door de Filistijnen, door wie Schaul was gedood, werden diegenen uitgebeeld die in het afgescheiden geloof zijn, n. 1197, 1198, 3412, 3413; hetgeen ook blijkt uit de weeklacht van David over hem in het zelfde hoofdstuk, vers 18 tot 27. Toen Abschalom zijn broeder Ammon had geslagen, en het gerucht tot David kwam dat Abschalom alle zonen des konings had geslagen, “*reet hij zijn kleederen vaneen*, en leide zich neder ter aarde, en al zijn knechten *stonden met vaneengereten kleederen*”, 11 Sam. XIII: 28, 30, 31; ook dit geschiedde ter oorzaak van de uitbeelding dat de ware dingen vanuit het Goddelijke te loor waren gegaan; de zonen des konings beteekenen in den inwendigen zin die ware dingen. Toen David voor Abschalom vluchtte, “ontmoette hem Chuschai, de Arkiet, hebbende *zijn rok vaneengereten*”, 11 Sam. xv: 32, eender, want door den koning, vooral door David, wordt in het Woord het Goddelijk Ware uitgebeeld. Insgelijks “Toen Elias tot Achab, den koning van Israël, de woorden van Jehovah sprak, dat hij zou worden uitgeroeid vanwege het booze dat hij had gedaan, *reet Achab zijn kleederen vaneen* en leide hij een zak op zijn vleesch”, 1 Kon. XXI: 27, 28, 29. Dat het vaneenrijten of verscheuren van de kleederen den rouw over het verloren ware heeft uitgebeeld, staat verder vast uit deze dingen: “Chilkiah, de priester, vond het boek der wet in het huis van Jehovah; toen Schafan het las voor den koning Joschia, en toen de koning de woorden van het boek der wet hoorde,

reet *hij zijn kleederen vaneen*”, II Kon. xxii: 11, klaarblijkend vanwege het Woord, dat is, vanwege het Goddelijk Ware, hetwelk zoo lang verloren, en in de harten en in het leven was uitgewischt. Dat de hoogepriester, toen de Heer beleed dat Hij was Christus, de Zoon Gods, “*zijn kleederen vaneenreet*, zeggende: Hij heeft stellig gelasterd”, Matth. xxvi: 63, 64, 65; Markus xiv: 63, 64, beteekende, dat de hoogepriester niet anders had geloofd dan dat de Heer tegen het Woord, en zoo tegen het Goddelijk Ware had gesproken. Toen “Elias in een wervelwind opklom, en Elischah het zag, *greep hij zijn kleederen en reet ze in twee stukken*; en hij hief den rok van Elias op, welke van over hem gevallen was, en hij sloeg de wateren, en zij werden herwaarts en derwaarts verdeeld, en Elischah ging erdoor”, II Kon. ii: 11, 12, 13, 14; dat Elischah toen zijn kleederen in twee stukken reet, was vanwege den rouw dat het Woord, dat is, het Goddelijk Ware, verloren was; door Elias immers wordt de Heer uitgebeeld ten aanzien van het Woord, dat is, van het Goddelijk Ware, n. 2762; dat de rok van Elias afviel, en door Elischah werd opgenomen, beeldde uit dat Elischah de uitbeelding voortzette; dat de rok het Goddelijk Ware is, zie men in n. 4677; en daarom ook was het kleed dat in zulk een rouw werd verscheurd, een rok, zooals blijkt uit sommige aangehaalde plaatsen. Omdat het kleed het ware der Kerk beteekende, en in den hoogsten zin het Goddelijk Ware, was het smadelijk om met vaneengereten kleederen te gaan, tenzij in zulk een rouw, zooals blijkt uit hetgeen Davids knechten geschiedde door Chanun, den koning der zonen van Ammon, namelijk “dat hij hen de helft van den baard afsneed, en *hun kleederen in het midden, tot aan de billen*; en daarom werden zij ook niet tot David toegelaten”, II Sam. x: 4, 5. **4764.** En hij keerdeweder tot zijn broeders; dat dithen beteekent die leeren, staat vast uit de uitbeelding van de broeders van Jozef, zijnde diegenen die van het afgescheiden geloof zijn; en omdat zij herders waren, zijn zij ook diegenen die vanuit het geloof leeren, zooals boven n. 4705.

4765. En hij zeide: Het kind is er niet meer; dat dit beteekent dat het geloof in hetzelfde er geen is, staat vast uit de beteekenis van het kind, zijnde het ware des geloofs; met den zoon immers wordt het ware aangeduid, n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 2803, 2813, 3373, 3704, aldus met het kind, hetwelk hier Jozef is, van wien getoond is dat hij het Goddelijk Ware uitbeeldt; en omdat al het ware is des geloofs, want hetgeen in de Oude Kerken het ware of de waarheid werd geheeten, wordt in de nieuwe het geloof geheeten, n. 4690, wordt derhalve met het kind is er niet meer, aangeduid dat het geloof in hetzelfde er geen is.

4766. En ik, waarheen kom ik; dat dit beteekent waar is nu de Kerk, staat vast uit de uitbeelding van Ruben, zijnde het geloof der Kerk in het gemeen, waarover n. 4731, 4734, 4761; en omdat Ruben van zichzelf zegt: “en ik, waarheen kom ik”, zoo wordt aangeduid, waar is nu het geloof der Kerk, of, wat hetzelfde is, waar is nu de Kerk. Dat de Kerk er niet is waar niet de hemelsche Jozef is, dat is, de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, in het bijzonder ten aanzien van het Goddelijk Ware dat het Menschelijke des Heeren Goddelijk is, en dat de naastenliefde het wezenlijke der Kerk is, bijgevolg de werken der naastenliefde, kan vaststaan uit hetgeen in dit hoofdstuk over het eene en het andere is getoond. Indien niet dit Goddelijk Ware wordt opgenomen dat het Menschelijke des Heeren Goddelijk is, volgt daaruit noodzakelijk dat het een drievuldige is, dat moet worden aanbeden, niet echter één; en eveneens dat een helft van den Heer moet worden aanbeden, namelijk Zijn Goddelijke, niet echter Zijn Menschelijke; wie immers aanbidt hetgeen niet Goddelijk is? Is het wel een Kerk waar een drievuldige wordt aanbeden, het eene afgescheiden van het andere, of, wat hetzelfde is, waar drie op gelijke wijze worden vereerd; want hoewel de drie één worden geheeten, onderscheidt en maakt de gedachte er nochtans drie, en alleen de spraak van den mond zegt één. Laat een ieder bij zichzelf nagaan, of hij, wanneer hij zegt één God te erkennen en te gelooven, dan niet aan drie denkt; en of hij, wanneer hij zegt dat de Vader God is, de Zoon God is, en de Heilige Geest God is, en dat zij eveneens onderscheiden zijn in personen en onderscheiden naar de ambten, kan denken dat er één God is, tenzij aldus dat de onderling onderscheiden drie één maken door samenstemming, en eveneens door inwilliging, in zoover de een uit den ander voortgaat; wanneer dus drie goden worden aanbeden, waar is dan de Kerk? Doch indien de alleene Heer wordt aanbeden, in Wien het volmaakte drievuldige is, en in Wien de Vader is, en de Vader in Hem, zooals Hijzelf zegt: “Zoo gij Mij niet gelooft, gelooft de werken, opdat gij moogt bekennen en gelooven dat de Vader in Mij is, en Ik in den Vader”, Joh. x: 38; “Die Mij gezien heeft, heeft den Vader gezien; gelooft gij niet, Filippus, dat Ik in den Vader ben, en de Vader in Mij is; gelooft Mij, dat Ik in den Vader ben, en de Vader in Mij is”, Joh. xiv: 10, 11; “Die Mij ziet, die ziet Hem Die Mij gezonden heeft”, Joh. xii: 45; “Al Mijn dingen zijn Uwe, en Uw dingen zijn Mijne”, Joh. xvii: 10, dan is er een Christelijke Kerk, en zij is het wanneer zij blijft in dit hetgeen de Heer heeft gezegd: “Het eerste van al de geboden is: Hoor, Israël, *de Heer, onze God, is één Heer*; daarom zult gij *den Heer, uw God*, liefhebben vanuit uw gansche hart, en vanuit uw gansche ziel, en vanuit uw gansche gemoed, en vanuit al uw krachten; dit is het eerste

gebod; het tweede, hieraan gelijk, is dit: gij zult uw naaste liefhebben zooals uzelf; *grooter dan deze is geen ander gebod*”, Markus XII: 29, 30, 31. Dat de Heer onze God de Heer is, zie men in Matth. IV: 7, 10; hfdst. XXII: 41,42; Lukas I: 16, 17; Joh. XX: 28; en dat Jehovah in het Oude Testament de Heer wordt geheeten in het Nieuwe, n. 2921. Indien ook dit Goddelijk Ware niet zoowel met de leer als met het leven wordt opgenomen, dat de liefde jegens de naaste, dat is, de naastenliefde, het wezenlijke der Kerk is, en vandaar de werken der naastenliefde het zijn, zoo volgt noodzakelijk dat het ware te denken der Kerk is, niet echter het goede te denken; en zoo dat de denking van den mensch der Kerk tegelijkertijd in tegenspraak en tegenverstelling kan zijn, namelijk het booze denken en tevens het ware denken, aldus door het booze te denken met den duivel zijn, en door het ware te denken met den Heer zijn, terwijl toch het ware en het booze nooit samenstemmen; “Niemand kan twee heeren dienen, of hij zal den een haten en den ander liefhebben”, Lukas XVI: 13. Wanneer het afgescheiden geloof dit vaststelt en eveneens met het leven bevestigt, hoezeer het ook spreken mag over de vruchten des geloofs, waar is dan de Kerk?

4767. Vers 31, 32, 33, 34,35. *En zij namen Jozefs rok, en zij slachtten een geitenbok, en zij doopten den rok in het bloed. En zij zonden den rok van verschillende kleuren, en zij brachten hem tot hun vader, en zij zeiden: Dezen hebben wij gevonden; erken, ik bid u, of deze uws zoons rok is, of niet. En hij erkende hem, en hij zeide: De rok mijns zoons; een boos wild dier heeft hem gegeten, vaneengescheurd zijnde is Jozef vaneen gescheurd. En Jakob verscheurde zijn kleederen, en hij leide een zak op zijn lenden, en hij rouwde over zijn zoon vele dagen. En al zijn zonen stonden op, en al zijn dochteren, om hem te troosten, en hij weigerde om zich te troosten; en hij zeide: Omdat ik, rouwende, tot mijn zoon in het graf zal nederdalen; en zijn vader beweende hem.* Zij namen Jozefs rok, beteekent de schijnbaarheden; en zij slachtten een geitenbok, beteekent de uitwendige ware dingen vanuit de verkwikkelijke dingen; en zij doopten den rok in het bloed, beteekent, dat zij ze bevuilden met de valsche dingen vanuit de booze dingen; en zij zonden den rok van verschillende kleuren, beteekent de aldus bevulde schijnbaarheden; en zij brachten hem tot hun vader, beteekent de vergelijking met de goede en de ware dingen der Oude en der Primitieve Kerk; en zij zeiden: Dezen hebben wij gevonden, beteekent dat het hun aldus toeschijnt; erken, ik bid u, of deze uws zoons rok is, of niet, beteekent, of er gelijkenis is; en hij erkende hem, beteekent dat het het weliswaar was; en hij zeide: De rok mijns zoons, beteekent dat het het ware der Kerk was; een boos wild dier heeft hem gegeten, beteekent dat de begeerten van het booze het hebben uitgebluscht; vaneengescheurd zijnde is

Jozef vaneengescheurd, beteekent dat hij door de valsche dingen zoodanig is dat hij er in het geheel niet is; en Jakob verscheurde zijn kleederen, beteekent den rouw over het teloorgegane ware; en hij leide een zak op zijn lenden, beteekent den rouw over het teloorgegane goede; en hij rouwde over zijn zoon vele dagen, beteekent den staat; en al zijn zonen stonden op, beteekent hen die in de valsche dingen zijn; en al zijn dochteren, beteekent hen die in de booze dingen zijn; om hem te troosten, beteekent om het uit te leggen vanuit den zin van de letter des Woords; en hij weigerde om zich te troosten, beteekent dat het niet kon; omdat ik, rouwende, tot mijn zoon in het graf zal nederdalen, beteekent dat de Oude Kerk te gronde zou gaan; en zijn vader beweende hem, beteekent den innerlijken rouw.

4768. Zij namen Jozefs rok; dat dit de schijnbaarheden beteekent, staat vast uit de beteekenis van den rok, hier van den rok van verschillende kleuren, zijnde de schijnbaarheden van het ware, waarover n. 4677, 4741, 4742. In hetgeen nu volgt wordt gehandeld over de verontschuldiging van de misdaad die zij hadden begaan, in den inwendigen zin over de bevestiging van het valsche tegen de Goddelijke ware dingen, waarover vlak boven in n. 4766; en dit door de schijnbaarheden die door de redeneeringen vanuit den zin van de letter des Woords worden voorgesteld; de bevestigingen van het valsche door uitleggingen vanuit den zin van de letter des Woords zijn alle schijnbaarheden, waardoor de eenvoudigen plegen te worden verleid, en waardoor het valsche als waar, en het ware als valsch wordt voorgesteld; hierover wordt in hetgeen nu volgt in den inwendigen zin gehandeld.

4769. En zij slachtten een geitenbok; dat dit de uitwendige ware dingen vanuit de verkwikkelijke dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van den geitenbok in het Woord, zijnde de natuurlijke ware dingen, dat is, de ware dingen van den uitwendigen mensch, vanuit welke de verkwikkelijke dingen des levens zijn; voorts eveneens zijnde de uitwendige ware dingen vanuit de verkwikkelijke dingen, waarover aanstonds. De ware dingen van den uitwendigen mensch, vanuit welke de verkwikkelijke, dingen des levens zijn, zijn zoodanige Goddelijke ware dingen als van den letterlijken zin des Woords zijn, vanuit welke de leerstellige dingen der echte Kerk zijn; deze worden eigenlijk met den bok aangeduid; de verkwikkelijke dingen die daaruit zijn, worden met de geiten aangeduid; aldus met den geitenbok in den echten zin zij die in zoodanige ware dingen en in de verkwikkelijke dingen daaruit zijn; in den tegenovergestelden zin echter worden met den geitenbok diegenen aangeduid die in de uitwendige ware dingen zijn, dat is, in de schijnbaarheden van het ware vanuit den zin der letter, die overeenkomen

met de verkwikkelijke dingen van hun leven, zooals die welke met de verkwikkelijke dingen van het lichaam overeenkomen, welke in het algemeen de wellusten worden genoemd, en die welke met de verkwikkelijke dingen van den animus overeenkomen, welke in het algemeen de eerbewijzen en het gewin zijn; dezulken worden in den tegenovergestelden zin met den geitenbok aangeduid; in één woord, met den geitenbok worden in dezen zin diegenen aangeduid die in het van de naastenliefde gescheiden geloof zijn, want dezen nemen uit het Woord geen andere ware dingen dan die welke met de verkwikkelijke dingen van hun leven samenstemmen, dat is, welke de liefden van zich en van de wereld begunstigen; de overige ware dingen brengen zij door uitleggingen daarheen over, en vandaar stellen zij valscheden zooals schijnbaarheden van het ware voor. Dat de geitenbok diegenen beteekent die in het afgescheiden geloof zijn, kan vaststaan bij Daniël: “Ziet, er kwam een *geitenbok* van het westen over de aangezichten der geheele aarde, en hij roerde de aarde niet aan; en *deze bok* had een hoorn des aanzien tusschen zijn oogen; uit een van de vier hoornen ging één hoorn uit van het geringe, en hij groeide zeer naar het zuiden, en naar den opgang, en naar het sierlijke; ja, hij groeide tot aan het heir der Hemelen, en hij wierp ter aarde neder van het heir, en van de sterren, en hij vertrad ze; en hij wierp de waarheid ter aarde”, VIII: 5, 9, 10, 12. Daar wordt gehandeld over den staat der Kerk in het algemeen, niet alleen over den staat der Joodsche Kerk, maar ook over den staat der volgende Kerk, zijnde de Christelijke Kerk, want het Woord des Heeren is universeel. De geitenbok ten opzichte van de Joodsche Kerk beteekent hen die de inwendige ware dingen voor niets achtten, maar de uitwendige aanvaardden voorzoover deze hun liefden begunstigten, welke daarin bestonden dat zij de grootsten en de rijksten zouden zijn; vandaar erkenden zij Christus of den Messias, dien zij verwachtten. niet anders dan als een koning die hen zou verheffen boven alle natiën en volken op het algeheele wereldrond, en ze aan hen zou onderwerpen als de geringste slaven; daaruit leidden zij de liefde tot Hem af. Wat de liefde jegens den naaste is, wisten zij in het geheel niet, slechts dat het een verbinding was door het deelhebben aan bovengenoemde eer en door het gewin. Ten opzichte van de Christelijke Kerk beteekent echter de geitenbok diegenen die in de uitwendige ware dingen vanuit de verkwikkelijke dingen zijn, dat is, die in het afgescheiden geloof zijn, want dezen bekommeren zich eveneens niet in het minst om de inwendige dingen, en indien zij ze onderwijzen, is het alleen om daarmede roem te behalen, om tot eereposten verheven te worden, en om tot gewin te komen. Dit zijn de verkwikkelijke dingen die in hun hart zijn wanneer de ware dingen in hun

mond zijn; en bovendien trekken zij door slinksche uitleggingen de dingen die van het echte geloof zijn, naar den kant die hun liefden begunstigt; daaruit blijkt wat in den inwendigen zin bij Daniël met die woorden wordt aangeduid, namelijk met den geitenbok zij die in het afgescheiden geloof zijn; dat de bok uit het westen kwam, wil zeggen: uit het boozc; dat het westen het booze is, zie men in n. 3708; dat hij kwam over de aangezichten der geheele aarde, de aarde niet aanroerend, wil zeggen: over de gansche Kerk; onder de aarde wordt in het Woord niets anders verstaan dan het land waar de Kerk is, aldus de Kerk, n. 566, 662, 1067, 1262, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 2928, 3355, 4435, 4447; de hoornen die hij had, zijn de machten vanuit het valsche, n. 2832; de hoorn des aanzien tusschen de oogen, is de macht vanuit de redeneering over de ware dingen des geloofs, hetgeen kan vaststaan uit de dingen die over het oog zijn getoond, n. 4403 tot 4421, n. 4523 tot 4534; de eene hoorn welke groeide naar het zuiden, den opgang, en het sierlijke, is de macht vanuit het afgescheiden geloof tot naar de dingen die behooren tot den staat van het licht des Hemels, tot den staat van het goede en van het ware; dat het zuiden de staat van het licht is, zie men in n. 3708; dat de opgang of het oosten de staat van het goede is, n. 1250, 3249, 3708; dat het sierlijke de staat van het ware is, staat hier en daar vanuit het Woord vast; dat hij groeide tot aan het heir der Hemelen, en ter aarde nederwierp van het heir, en van de sterren, en ze vertrad, wil zeggen dat het zoo deed met de erkentnissen van het goede en van het ware; dat het heir der Hemelen en de sterren de erkentnissen van het goede en van het ware zijn, n. 4697; daaruit weet men wat het is dat hij de waarheid ter aarde wierp, namelijk het geloof zelf, hetwelk in zich de naastenliefde is, want het geloof beoogt de naastenliefde, omdat het uit de naastenliefde voortgaat; hetgeen in de Oude Kerk de waarheid werd genoemd, wordt in de nieuwe het geloof genoemd, n. 4690. Eender de bok bij Ezechiël: “Ziet, Ik richt tusschen het vee en het vee, tusschen de rammen en *tusschen de bokken*; is het u te weinig; gij weidt de goede weide af; en het overige uwer weiden vertreedt gij met uw voeten; gij drinkt het bezinksel der wateren, de overgelatene vertroebelt gij met uw voeten; met uw hoornen stoot gij al de zwakken, totdat gij haar naar buiten hebt verstrooid”, xxxiv: 17, 18, 21; ook hier worden met de bokken diegenen aangeduid die in het afgescheiden geloof zijn, dat is, die de leer boven het leven stellen, en zich ten slotte niet om het leven bekommeren, terwijl toch het leven den mensch maakt, niet de afgescheiden leer, en het leven na den dood blijft, niet echter de leer tenzij voor zooveel zij vanuit het leven trekt; van hen wordt gezegd dat zij de goede weide afweiden, en het overige der weiden met de voeten vertreden, en dat zij

het bezinksel der wateren drinken, en de overgelatene met de voeten vertroebelen; voorts, dat zij met de hoornen de zwakken stooten, totdat zij haar hebben verstrooid. Hieruit blijkt nu wie diegenen zijn die onder de bokken en diegenen die onder de schapen worden verstaan, waarover de Heer bij Mattheus: “Voor Hem zullen al de natiën vergaderd worden, en Hij zal ze van elkander scheiden, zooals de herder *de schapen van de bokken* scheidt, en Hij zal de *schapen* aan de rechterzijden, *maar de bokken aan de linkerzijden* zetten”, enz., xxv: 32, 33; dat de schapen diegenen zijn die in de naastenliefde zijn en vandaar in de ware dingen des geloofs, en dat de bokken diegenen zijn die in geen naastenliefde zijn, hoewel in de ware dingen des geloofs, dat is, die in het afgescheiden geloof zijn, blijkt uit de afzonderlijke dingen daar; dezen worden daar beschreven. Wie en hoedanig diegenen zijn die in het afgescheiden geloof zijn, en onder de bokken worden verstaan, kan uit de volgende beide plaatsen vaststaan; bij Mattheus: “*Alle boom die geen goede vrucht maakt, zal worden uitgehouwen*, en in het vuur worden geworpen; en *daarom zult gij hen aan hun vruchten kennen*; niet een iegelijk die tot Mij zegt: Heer, Heer, zal ingaan in het koninkrijk der Hemelen, *maar die daar doet den wil Mijns Vaders*, Die in de Hemelen is; velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet *door Uw naam geprofeteerd*, en *door Uw naam demonen uitgeworpen*, en *in Uw naam vele krachten gedaan*; maar dan zal Ik hun belijden: Ik ken u niet, *wijkt van Mij, gij werkers der ongerechtigheid*”, vii: 19, 20, 21, 22, 23; en bij Lukas: “Dan zult gij aanvangen buiten te staan, en aan de deur te kloppen, zeggende: Heer, Heer, doe ons open; maar antwoordende zal Hij tot u zeggen: *Ik ken u niet van waar gij zijt*; alsdan zult gij aanvangen te zeggen: *Wij hebben vóór U gegeten*, en *gedronken*, en *Gij hebt in onze straten geleerd*; maar Hij zal zeggen: Ik zeg u, *Ik ken u niet van waar gij zijt; wijkt van Mij, alle gij werkers der ongerechtigheid*”, xiii: 25, 26, 27; dezen zijn diegenen die in het afgescheiden geloof zijn, en bokken worden genoemd. Wat de bokken echter in den goeden zin beteekenen, zooals die welke bij de slachtoffers werden gebruikt, en bij de Profeten hier en daar worden genoemd, zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders worden gezegd.

4770. En zij doopten den rok in het bloed; dat dit beteekent dat zij ze bevuilden met de valsche dingen vanuit de booze dingen, staat vast uit de beteekenis van in het bloed doopen, zijnde met valsche dingen bevuilden; het bloed immers is in den tegenovergestelden zin het vervalschte ware, n. 4735; omdat het hier het bloed van den bok was, waarmede de uitwendige ware dingen vanuit de verkwikkelijke dingen worden aangeduid, zoodanig als

dezelve zijn van hen die in het afgescheiden geloof zijn, is het duidelijk, dat het de valsche dingen vanuit de booze dingen zijn, hetgeen eveneens blijkt uit hetgeen volgt, waar Jakob zegt: “Een boos wild dier heeft hem gegeten, vaneengescheurd zijnde is Jozef vaneengescheurd”; met die woorden immers wordt aangeduid dat de begeerten van het booze het hebben uitgebluscht, en dat het zoo door de valsche dingen zoodanig is geworden dat het er in het geheel niet is. Dat er drie oorsprongen van het valsche zijn, vanuit de leer der Kerk, vanuit de begoochelingen der zinnen, en vanuit het leven der begeerten, en dat het valsche vanuit dit laatste het ergste is, zie men in n. 4729.

4771. En zij zonden den rok van verschillende kleuren; dat dit de bevuilde schijnbaarheden beteekent, staat vast uit de beteekenis van den rok van verschillende kleuren, zijnde de schijnbaarheden, waarover n. 4677, 4741, 4742, 4768; dat zij bevuild zijn, wordt daaronder verstaan dat de rok in het bloed was gedoopt, n. 4770.

4772. En zij brachten hem tot hun vader; dat dit de vergelijking beteekent met de goede en de ware dingen der Oude en der Primitieve Kerk, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, die hier de vader is, zijnde de Oude Kerk, waarover n. 4680, 4700; en eveneens de Primitieve Kerk, dat is, de Christelijke Kerk in haar begin, waarover aanstonds; een zoodanigen rok tot haar brengen, wil in den inwendigen zin zeggen een vergelijking opstellen van de vervalschte goede en ware dingen met de goede en ware dingen der echte Kerk. Dat door Jakob hier niet slechts de Oude Kerk wordt uitgebeeld, maar ook de Primitieve, dat is, de Christelijke Kerk in haar begin, komt omdat zij geheel en al de zelfde zijn ten aanzien van de inwendige dingen, maar slechts ten aanzien van de uitwendige dingen van elkander afwijken. De uitwendige dingen van de Oude Kerk waren alle de uitbeeldende dingen van den Heer en van de hemelsche en de geestelijke dingen van Zijn Rijk, dat is, van de liefde en de naastenliefde, en daaruit van het geloof, bijgevolg van zulke dingen welke van de Christelijke Kerk zijn. Vandaar komt het dat wanneer de uitwendige dingen die van de Oude Kerk en eveneens van de Joodsche Kerk waren, worden ontrold en als het ware ontbundeld, de Christelijke Kerk te voorschijn treedt; dit werd ook daarmede aangeduid dat het voorhangsel in den tempel werd vaneengereten, Matth. xxvii: 51; Markus xv: 38; Lukas xxiii: 45; vandaar komt het dat door Jakob den vader niet alleen de Oude Kerk, maar ook de Primitieve Christelijke wordt uitgebeeld.

4773. En zij zeiden: Dezen hebben wij gevonden; dat dit beteekent dat het hun aldus toeschijnt, staat vast uit de reeks der dingen in den inwendigen zin; zij zeiden immers niet dat het de rok van Jozef was, maar dat zij hem

gevonden hadden, het aan den vader overlatende om te erkennen of het de rok van zijn zoon was; daaruit volgt dat met die woorden wordt aangeduid dat het hun aldus toeschijnt.

4774. Erken, ik bid u, of deze uws zoons rok is, of niet; dat dit beteekent of er gelijkenis is, staat vast uit de beteekenis van erkennen of het zoo is, zijnde of het iets eenders is; dit heeft betrekking op hetgeen voorafgaat en op hetgeen daaruit volgt, namelijk dat er een vergelijking werd opgesteld van de vervalschte goede en ware dingen met de echte goede en ware dingen der Kerk, hetgeen daarmee wordt aangeduid dat zij den in het bloed gedoopten rok tot hun vader brachten, n. 4772; vandaar wordt hier met: erken, ik bid u, of deze uws zoons rok is, aangeduid, dat hij zou vergelijken of het eender is, of: of er gelijkenis is.

4775. En hij erkende hem; dat dit beteekent dat het het weliswaar was; en hij zeide: De rok mijns zoons; dat dit beteekent dat het het ware der Kerk was, staat vast uit de beteekenis van den rok, zijnde het ware der Kerk, waarover n. 4677; maar omdat het bevuild was, werd weliswaar erkend dat het het was, maar niet eender aan het ware der Oude en der Primitieve Kerk; vandaar wordt er gezegd dat het het weliswaar was.

4776. Een boos wild dier heeft hem gegeten; dat dit beteekent dat de begeerten van het booze het hebben uitgebluscht, staat vast uit de beteekenis van het booze wilde dier, zijnde de leugen vanuit het leven der begeerten, waarover n. 4729, bijgevolg de begeerten; en uit de beteekenis van eten, zijnde uitblusschen, omdat het wordt gezegd met betrekking tot het ware der Kerk. Het eigenlijke ware zelf der Kerk is, dat de liefde tot den Heer en de liefde jegens den naaste de voornaamste dingen zijn, Markus XII: 29, 30, 31; dit ware blusschen de begeerten uit; zij immers die in het leven der begeerten zijn, kunnen niet in het leven der liefde en der naastenliefde zijn; het zijn immers geheel en al tegenovergesteld; het leven der begeerten is alleen zich liefhebben, en niet den naaste tenzij vanuit zich of terwille van zich; vandaar blusschen zij de naastenliefde bij zich uit, en zij die de naastenliefde uitblusschen, blusschen ook de liefde tot den Heer uit, want er bestaat geen middel om den Heer lief te hebben dan de naastenliefde; de Heer immers is in de naastenliefde; de aandoening der naastenliefde is de hemelsche aandoening zelf, welke uit den alleenen Heer is; daaruit kan vaststaan dat de begeerten van het booze het eigenlijke ware zelf van de Kerk uitblusschen; en is dit eenmaal uitgebluscht, zoo denkt men een middel uit dat zaligmakend wordt geheeten, namelijk het geloof, en wanneer dit van de naastenliefde wordt gescheiden, zoo worden de ware dingen zelf bevuild, want dan weet

men niet meer wat de naastenliefde, zelfs niet wat de naaste is, bijgevolg evenmin wat het inwendige van den mensch is, en zelfs niet wat de Hemel is, want het inwendige van den mensch en de Hemel in den mensch is de naastenliefde, dat is, den ander, het gezelschap, het vaderland, de Kerk, het Rijk des Heeren, en zoo den Heer Zelf wèl willen. Daaruit kan men opmaken hoedanig de ware dingen der Kerk zullen zijn, wanneer men de dingen die de wezenlijke zijn, niet weet, en wanneer de daaraan tegenovergestelde dingen, namelijk de begeerten, regeeren; worden deze ware dingen, wanneer het leven der begeerten daarover spreekt, niet zoozeer bevuild, dat zij niet langer kunnen worden gekend? Dat niemand kan worden gezaligd, tenzij hij in het goede der naastenliefde heeft geleefd, en zoo de aandoeningen ervan in zich heeft opgezogen, zijnde anderen wèl willen en vanuit wèl willen hun weldoen, voorts dat niemand ooit de ware dingen des geloofs kan opnemen, namelijk zich daarvan doordrenken en ze zichzelf toeëigenen, dan alleen hij die in het leven der naastenliefde is, bleek mij duidelijk aan hen die in den Hemel zijn, met wie het werd gegeven te spreken; allen daar zijn vormen der naastenliefde, van een schoonheid en van een goedheid volgens het hoedanig der naastenliefde. Hun verkwikkelijke, heilrijke, en gelukzalige is hieruit dat zij vanuit wèl willen anderen kunnen weldoen; de mensch die niet in de naastenliefde heeft geleefd, kan nooit weten dat in wèl willen en vanuit wèl willen wèldoen de Hemel en de vreugde ervan is, omdat diens hemel daarin bestaat zichzelf wèl te willen en vanuit dit wèl willen anderen wel te doen, terwijl dit toch de hel is; want de Hemel wordt hierin van de hel onderscheiden dat de Hemel, als gezegd, is weldoen vanuit wèl willen, en de hel is boosdoen vanuit boos willen. Zij die in de liefde jegens den naaste zijn, doen wel uit wèl willen, doch zij die in de liefde van zich zijn, doen boos vanuit boos willen; de oorzaak hiervan is deze dat zij niemand liefhebben dan zichzelf, en de anderen niet dan alleen voorzooveel zij zich in hen en hen in zich zien; ook dragen zij dezen haat toe, hetgeen zich openbaart zoodra zij terugtreeden en niet langer tot de hunnen behooren. Het is hiermede gesteld zooals met de roovers, die, wanneer zij in een bende samen zijn, elkander over en weer liefhebben, maar elkander nochtans in hun hart begeeren te doden, indien daaruit buit te behalen is. Hieruit kan vaststaan wat de Hemel is, namelijk dat deze de liefde jegens den naaste is, en wat de hel, namelijk dat zij de liefde van zich is. Zij die in de liefde jegens den naaste zijn, kunnen alle ware dingen des geloofs opnemen, en zich daarvan doordrenken en ze zich toeëigenen, want in de liefde jegens den naaste is het al des geloofs, omdat de Hemel daarin is, en de Heer daarin is; zij die echter in de liefde van zich

zijn, kunnen nooit de ware dingen des geloofs opnemen, omdat in die liefde de hel is; ook kunnen zij de ware dingen des geloofs niet anders opnemen dan terwille van eigen eer en gewin, aldus nooit zich daarvan doordrenken en ze zich toeëigenen; maar de dingen waarvan zij zich doordrenken en die zij zich toeëigenen, zijn de ontkenningen van het ware; in hun hart immers gelooven zij zelfs niet eens dat de Hemel en de hel zijn, noch dat het leven na den dood is, vandaar evenmin iets van hetgeen aangaande de hel en den Hemel, en het leven na den dood wordt gezegd, aldus hoegenaamd niets van hetgeen er wordt gezegd aangaande het geloof en de naastenliefde vanuit het Woord en de leer. Het schijnt hun toe dat zij gelooven wanneer zij in den eeredienst zijn, maar dit komt daarvandaan dat het hun van de kindsheid af is ingeplant, dien staat dan aan te trekken; zoodra zij echter buiten den eeredienst zijn, zijn zij ook buiten dien staat, en wanneer zij dan in zichzelf denken, gelooven zij in het geheel niets, en eveneens denken zij volgens het leven hunner liefden de begunstigende dingen uit, welke zij de ware dingen heeten, en zij bevestigen ze eveneens vanuit den letterlijken zin des Woords, terwijl het toch valsche dingen zijn. Zoodanig zijn allen die naar leven en leer in het afgescheiden geloof zijn. Bovendien moet men weten dat alle dingen in de liefden zijn; het zijn immers de liefden die het leven maken, bijgevolg vloeit het leven des Heeren niet dan in de liefden in; zoodanig als dus de lief den zijn, zoodanig zijn de levens, omdat zoodanig de opnemingen van het leven zijn; de liefde jegens de naaste neemt het leven des Hemels op, en de liefde van zich neemt het leven der hel op; aldus is in de liefde jegens den naaste het al des Hemels, en in de liefde van zich het al der hel. Dat alle dingen in de liefden zijn, kan door tal van dingen in de natuur worden toegelicht. De dieren, zoowel die welke op de aarde loopen als die welke in de lucht vliegen en in de wateren zwemmen, worden alle volgens hun liefden gedreven, en in hun liefden vloeien alle mogelijke dingen in welke hun tot het leven dienstig zijn, namelijk tot hun levensonderhoud, tot hun woning, en tot hun voortplanting; vandaar kent elke soort haar voedsel, kent haar woonplaatsen, en kent de dingen die tot hun echtelijke behooren, zooals paren, nesten bouwen, eieren leggen, de jongen opvoeden; de bijen ook cellen bouwen, den honing uit de bloemen zuigen, daarmede de raten vullen, en zich voor den winter voorzien, ja zelfs een zekeren regeeringsvorm onder een heerscheres betrachten, behalve nog andere verwonderlijke dingen. Al deze dingen geschieden door den invloed in hun liefden; het zijn slechts de vormen van hun aandoeningen welke de uitwerkingen des levens variëeren; al die dingen zijn in hun liefden; wat zou er niet in de hemelsche liefde zijn, indien de mensch daarin was; zou daarin

niet het al van de wijsheid en van het inzicht zijn, hetwelk in den Hemel is? Vandaar komt het ook dat zij, die in de naastenliefde hebben geleefd, en geen anderen, in den Hemel worden opgenomen, en dat zij vanuit de naastenliefde in de macht zijn om alle ware dingen, dat is, alle dingen des geloofs, op te nemen en daarvan doordrenkt te worden; het tegendeel gebeurt echter met hen die in het afgescheiden geloof zijn, dat is, in eenige ware dingen en niet in de naastenliefde; hun liefden nemen zulke dingen op die hun passen, namelijk de liefden vanzich en van de wereld, welke dingen tegen de ware dingen indruischen, zoodanige als er in de hellen zijn.

4777. Vaneengescheurd zijnde is Jozef vaneen gescheurd; dat dit beteekent dat hij door de valsche dingen zoodanig is dat hij er in het geheel niet is, staat vast uit de beteekenis van vaneengescheurd worden, zijnde door de valsche dingen verstrooid worden, of, wat hetzelfde is, door de valsche dingen zoodanig zijn dat hij er in het geheel niet is; het zijn de valsche dingen vanuit de booze dingen of vanuit de begeerten, welke hier worden verstaan, n. 4770; men zie hierover hetgeen vlak boven in n. 4776 is gezegd.

4778. En hij verscheurde zijn kleederen; dat dit den rouw beteekent over het teloorgegane ware, staat vast uit de beteekenis van de kleederen verscheuren, hetgeen het uitbeeldende is geweest van den rouw over het teloorgegane ware, waarover boven n. 4763.

4779. En hij leide een zak op zijn lenden; dat dit den rouw beteekent over het teloorgegane goede, staat vast uit de beteekenis van een zak leggen op de lenden, hetgeen het uitbeeldende is geweest van den rouw over het teloorgegane goede; de lenden immers beteekenen de echtelijke liefde, en vandaar elke hemelsche en geestelijke liefde, n. 3021, 3294, 4277, 4280, 4575, en dit vanwege de overeenstemming, want zooals alle organen, leden, en ingewanden van het menschelijk lichaam overeenstemmen met den Grootsten Mensch, zooals aan de einden der hoofdstukken is getoond, aldus stemmen de lenden met diegenen in den Grootsten Mensch of in den Hemel overeen die in de echte echtelijke liefde zijn geweest; en omdat de echtelijke liefde de fundamenteele liefde is van alle liefden, wordt derhalve met de lenden in het algemeen elke hemelsche en geestelijke liefde aangeduid; vandaar dit rituële dat zij een zak op de lenden legden wanneer zij rouwden over het teloorgegane goede; al het goede immers is der liefde. Dat zij een zak op de lenden legden wanneer zij dezen rouw betuigden, kan uit de historische en de profetische dingen des Woords vaststaan, zooals bij Amos: “Ik zal uw feesten *in rouw*, en al uw gezangen in weeklage verkeeren; *aldus zal Ik op alle lenden een zak doen opkomen*, en op elk hoofd kaalheid, en Ik zal haar

stellen zooals den *rouw* over een eenigverwekte, en haar uiteinden zooals een bitteren dag”, VIII: 10; een zak doen opkomen op alle lenden, voor den rouw over de teloorgegane goede dingen; alle lenden voor alle goede dingen der liefde. Bij Jonas: “De mannen van Ninive geloofden in God, en derhalve riepen zij een vasten uit, en *trokken zij zakken aan van den grootste af tot den kleinste toe*; en toen het woord was geraakt tot den koning van Ninive, stond hij van zijn troon op, en legde hij zijn mantel van over hem af en *bedekte hij zich met een zak*, en zat hij op de asch; en hij liet uitroepen dat *mensch en beest met zakken bedekt zouden worden*”, III: 5, 6, 8; het is duidelijk dat het een uitbeeldend teeken was van den rouw over het booze, ter oorzake waarvan Ninive te gronde zou gaan, aldus over het teloorgegane goede. Bij Ezechiël: “Zij zullen een schreeuw over u slaken met hun stem, en zij zullen bitterlijk schreeuwen, en zij zullen stof doen opkomen over hun hoofden, in de asch zullen zij zich wentelen, en zij zullen zich kaalheid toebrengen over u, en *zakken aangorden*”, XXVII: 30, 31; aangaande Tyrus; die afzonderlijke dingen waren uitbeeldende dingen van den rouw over de valsche en de booze dingen, aldus over de teloorgegane ware en goede dingen; een schreeuw slaken en bitterlijk schreeuwen, voor de weeklage over het valsche of het teloorgegane ware, n. 2240; stof doen opkomen over het hoofd, voor verdoemd zijn ter oorzake van het booze, n. 278; zich in de asch wentelen, voor verdoemd zijn ter oorzake van het valsche; zich kaalheid toebrengen, voor den rouw ter oorzake daarvan dat de natuurlijke mensch niet het ware heeft, n. 3301 einde; zakken aangorden, voor den rouw ter oorzake daarvan dat hij niet het goede heeft; eender bij Jeremia: “O dochter Mijn volks, *gord u met een zak*, en wentel u in de asch, maakt u den *rouw* eens eenigverwekten, de *klacht* der bitterheden, omdat de verwoester plotseling over ons zal komen, VI: 26; en elders bij den zelfde: “Zij zullen zitten op de aarde, zij zullen zwijgen, de ouderlingen der dochter Zions, zij zullen stof doen opkomen over hun hoofd, *zij zullen zich gorden met zakken*, zij zullen haar hoofd doen nederdalen op de aarde, de maagden van Hierosolyma”, Klaagl. II: 10; hier eendere uitbeeldende dingen volgens de geslachten van het goede en van het ware welke zijn teloorgegaan, zooals boven. Bij Jesaja: “De profetische uitspraak aangaande Moab: Hij zal opklimmen tot Bajith en Dibon, in de hoogten om te weenen, over Nebo en over Medba zal *Moab* huilen; op al zijn hoofden is kaalheid, alle baard is geschoren; *in zijn straten hebben zij een zak aangegord*, op zijn daken en in zijn straten zal hij ganschelijk huilen, afdalende in gewezen”, XV: 2, 3; Moab voor hen die de goede dingen schenden, n. 2468; de rouw over die schending, welke door Moab wordt aangeduid, wordt met zulke dingen beschreven als

met het booze van dat geslacht overeenstemmen; daarom bijna eender bij Jeremia: “Alle hoofd is kaalheid, en alle baard geschoren, op alle handen zijn insnijdingen, *en op de lenden een zak*; op alle daken van *Moab* en in haar straten een en al rouw”, XLVIII: 37, 38. Toen de koning Hiskiah de lasteringen hoorde die Rabschake tegen Hierosolyma sprak, “verscheurde hij zijn kleederen, *en bedekte zich met een zak*”, Jes. XXXVII: 1; II Kon. XIX: 1; omdat hij tegen Jehovah, den koning, en Hierosolyma sprak; vandaar de rouw; dat hij tegen het ware sprak, wordt daarmede aangeduid dat hij de kleederen verscheurde, n. 4763; dat hij tegen het goede sprak daarmede dat hij zich met een zak bedekte; waar immers in het Woord over het ware wordt gehandeld, daar wordt ook over het goede gehandeld, ter oorzaak van het hemelsch huwelijk, zijnde het huwelijk van het goede en het ware, en van het ware en het goede, in de afzonderlijke dingen, zooals ook bij David: “Gij hebt *mijn rouw* verkeerd in een rei, *Gij hebt mijn zak geopend*, en mij met vreugde omgord”, Psalm xxx: 12; daar wordt rei gezegd met betrekking tot de ware dingen, en vreugde met betrekking tot de goede dingen, zooals eveneens elders in het Woord; aldus den zak openen, voor den rouw over het teloorgegane goede wegnemen. In het tweede Boek van Samuël: “David zeide tot Joab en tot al het volk dat met hem was: Scheurt uw kleederen, en *omgordt u met zakken*, en weeklaagt voor Abner”, III: 31; omdat een misdaad was begaan tegen het ware en het goede, werd derhalve door David bevolen, dat zij de kleederen zouden scheuren en zich met zakken omgorden. Evenzoo reet Achab, omdat hij tegen het billijke en het gerechte, in den geestelijken zin tegen het ware en het goede had gehandeld, toen hij de woorden van Elias hoorde, dat hij zou worden uitgeroeid, “zijn kleederen *en leide een zak op zijn vleesch*, en vastte, en *lag neder in den zak*, en ging langzaam”, I Kon. XXI: 27. Dat zak wordt gezegd met betrekking tot het teloorgegane goede, kan ook vaststaan bij Johannes: “Toen het zesde zegel had geopend, ziet, er werd een groote aardbeving, *en de zon werd zwart zooals een zak*, en de gansche maan werd als bloed”, Apoc. VI: 12; de aardbeving staat voor de verandering van den staat der Kerk ten aanzien van het goede en het ware, n. 3355; de zon voor het goede der liefde, n. 1529, 1530, 2441, 2495, 4060, 4300, 4696; weswege er met betrekking daartoe, wanneer het teloorgegaan is, van zak wordt gesproken; de maan voor het ware des geloofs, n. 1529, 1530, 2120, 2495, 4060, met betrekking waartoe van bloed wordt gesproken, omdat het bloed het vervalschte en ontwijde ware is, n. 4735. Omdat een zak aantrekken en zich in asch wentelen den rouw over de booze en de valsche dingen uitbeeldde, beeldde het ook de vernedering uit, en eveneens de boetedoening; het voornaamste immers van de vernedering is

erkennen dat men vanuit zich niets dan het booze en het valsche is; desgelijks van de boetedoening, welke niet geschiedt dan door de vernedering, en deze door de belijdenis des harten, dat men vanuit zich zoodanig is. Dat een zak aantrekken tot de vernedering behoorde, zie men in 1 Kon. XXI: 27, 28, 29; dat het tot de boetedoening behoort, Matth. XI: 21, Luxas X: 13; maar dat het niets anders dan een uitbeeldende was, aldus alleenlijk een uitwendige hetwelk des lichaams is, maar niet een inwendige hetwelk des harten is, blijkt bij Jesaja: “Is het om zijn hoofd te krommen zooals een bies, *en in een zak en in asch neder te liggen*; zult gij dit een vasten noemen, en een dag van welbehagen voor Jehovah; is niet dit het vasten hetwelk Ik verkies, de banden der boosheid te openen, den hongerige het brood te breken”, enz. LVIII: 5, 6, 7.

4780. En hij rouwde over zijn zoon vele dagen; dat dit den staat beteekent, namelijk van den rouw over het teloorgegane goede en ware, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, die hier de zoon is, zijnde het Goddelijk Ware, in het bijzonder die ware dingen waarover boven in n. 4776 is gehandeld; en uit de beteekenis van de dagen, zijnde de staten, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3785; hier de staat van grooten rouw, omdat er gezegd wordt vele dagen.

4781. En al zijn zonen stonden op; dat dit hen beteekent die in de valsche dingen zijn, staat vast uit de beteekenis van de zonen, zijnde de ware dingen, en in den tegenovergestelden zin de valsche dingen, of zij die in de ware of in de valsche dingen zijn, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 2803, 2813, 3373, 3704; hier zij die in de valsche dingen zijn, omdat door de zonen van Jakob of de broeders van Jozef diegenen worden uitgebeeld die in het afgescheiden geloof zijn, aldus zij die het Goddelijk Ware hebben uitgebluscht, en vandaar in de valsche dingen zijn, zooals boven is getoond.

4782. En al zijn dochteren; dat dit hen beteekent die in de booze dingen zijn, staat vast uit de beteekenis van de dochteren, zijnde de goede dingen, en in den tegenovergestelden zin de booze dingen, of zij die in de goede of in de booze dingen zijn, waarover n. 489, 490, 491, 568, 2362, 3024, 3963.

4783. Om hem te troosten; dat dit beteekent om het uit te leggen vanuit den zin der letter des Woords, staat vast uit de beteekenis van troosten, zijnde de onrust van den animus kalmeeren met de hoop op iets, waarover n. 3610; hier de onrust of den rouw over het teloorgegane goede en ware, en omdat deze rouw niet kan worden gekalmeerd dan door de uitleggingen vanuit het Woord, worden hier, omdat er gehandeld wordt over de zonen en dochteren van Jakob, met wie diegenen worden aangeduid die in de valsche en de booze dingen zijn, n. 4781, 4782, met troosten de uitleggingen aangeduid die worden gedaan vanuit den zin der letter; de zin der letter des Woords immers heeft

gemeene dingen, welke zijn zooals vaten, welke met ware dingen gevuld, en eveneens met valsche dingen gevuld, en zoo naar believeen ontvouwd kunnen worden. En omdat het gemeene dingen zijn, zijn zij ook naar verhouding duister, en deze hebben het licht nergens anders vandaan dan vanuit den inwendigen zin, want de inwendige zin is in het licht des Hemels, omdat deze zin het Woord voor de Engelen is; doch de zin der letter is in het licht der wereld, omdat hij het Woord voor de menschen is, voordat zij door den Heer tot het licht des Hemels geraken, waaruit dan de verlichting is. Daaruit blijkt dat de zin der letter den eenvoudigen van dienst is tot de inwijding in den inwendigen zin. Dat het Woord vanuit den zin der letter naar believeen kan worden ontvouwd door uitleggingen, blijkt duidelijk hieruit dat alle mogelijke leerstellige dingen, zelfs de kettische, daaruit bevestigd worden; zooals bijvoorbeeld het dogma aangaande het afgescheiden geloof vanuit deze woorden des Heeren: “Dermate heeft God de wereld bemind dat Hij Zijn eenigverwekten Zoon heeft gegeven, *opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verga, maar het eeuwige leven hebbe*”, Joh. III: 16; hieruit en eveneens uit andere plaatsen besluiten zij dat het het geloof-alleen zonder de werken is, waardoor het eeuwige leven komt; en wanneer zij zich daarvan hebben overreed, geven zij verder geen aandacht meer aan de dingen die de Heer zoo vaak heeft gesproken over de liefde tot Hem, en over de naastenliefde en de werken, n. 1017, 2373, 3934; aldus ook niet aan hetgeen er staat bij Johannes: “Zoovelen er opgenomen hebben, dien heeft Hij mogendheid gegeven, zonen Gods te zijn, *hun die in Zijn Naam gelooven, welke niet vanuit de bloeden, noch vanuit den wil des vleesches, noch vanuit den wil des mans, maar vanuit God geboren zijn*”, 1: 12, 13. Indien hun wordt gezegd dat niemand in den Heer kan gelooven dan alleen hij die in de naastenliefde is, nemen zij terstond hun toevlucht tot uitleggingen, zooale tot deze dat de wet is opgeheven, dat zij in zonden geboren zijn, en dat zij zoo het goede niet vanuit zich kunnen doen, en dat zij, die het doen, niet anders kunnen dan vandaar de verdienste voor zich opeischen; en eveneens bevestigen zij dit vanuit den zin der letter des Woords, zooals vanuit hetgeen in de gelijkenis aangaande den farizeër en den tollenaar is gezegd, Lukas XVIII: 10 tot 14, en vanuit andere dingen, terwijl het daarmede toch gansch anders is gesteld. Zij die in het afgescheiden geloof zijn, kunnen ook niet anders gelooven dan dat een ieder in den Hemel kan worden toegelaten vanuit genade, onverschillig hoe hij heeft geleefd, aldus dat niet het leven maar het geloof den mensch na den dood bijblijft; ook dit bevestigen zij vanuit den zin der letter des Woords, terwijl toch vanuit den geestelijken zin zelf des Woords vaststaat dat de Heer barmhartigheid jegens een ieder heeft;

aldus dat, indien de Hemel vanuit barmhartigheid of genade werd gegeven, onverschillig hoe het leven ook is geweest, een ieder zou worden gezaligd. Dat zij die in het afgescheiden geloof zijn, aldus gelooven, komt omdat zij in het geheel niet weten wat de Hemel is, en dit omdat zij niet weten wat de naastenliefde is. Indien zij wisten hoeveel vrede, vreugde, en gelukzaligheid er in de naastenliefde is, zoo zouden zij weten wat de Hemel is; maar dit is voor hen geheel en al verborgen. Zij die in het afgescheiden geloof zijn, kunnen ook niet anders gelooven dan dat zij zullen wederopstaan met het lichaam, en niet dan alleen op den dag des Gerichts, hetgeen zij ook bevestigen vanuit verscheidene plaatsen des Woords, ontvouwd volgens den zin der letter, waarbij zij dan in het geheel niet denken aan hetgeen de Heer heeft gezegd aangaande den rijke en Lazarus, Lukas XVI: 22 tot 31, en aan hetgeen Hij zeide tot den misdadiger: “Voorwaar zeg Ik u: Heden zult gij met Mij zijn in het paradijs”, Lukas XXIII: 43, en aan hetgeen Hij meermalen elders zeide. Dat zij die in het afgescheiden geloof zijn, dit gelooven, komt omdat zij, indien men hun zou zeggen dat het lichaam niet zal wederopstaan, de wederopstanding geheel en al zouden loochenen; wat immers de inwendige mensch is, weten noch vatten zij; niemand immers kan weten wat de inwendige mensch en zijn leven na den dood is, dan alleen hij die in de naastenliefde is, want deze is van den inwendigen mensch. Zij die in het afgescheiden geloof zijn, kunnen niet anders gelooven dan dat de werken der naastenliefde alleen bestaan in het geven aan de armen en in het bijstaan van de ellendigen, hetgeen zij ook vanuit den zin der letter des Woords bevestigen, terwijl toch de werken der naastenliefde daarin bestaan, het gerechte en het billijke te doen, een ieder in zijn ambt, vanuit de liefde van het gerechte en het billijke, en van het goede en het ware. Zij die in het afgescheiden geloof zijn, zien niet iets anders in het Woord dan de dingen die hun dogma's bevestigen; zij hebben immers geen innerlijke ziening; zij immers die niet in de aandoening der naastenliefde zijn, zijn niet dan alleen in het uitwendige gezicht, of in een lagere ziening; vanuit deze kan iemand geenszins de hoogere dingen schouwen; de hoogere dingen verschijnen hem als duisternis. Vandaar komt het dat zij de valsche dingen als ware dingen zien, en de ware dingen als valsche, en aldus de goede weide verderven en de zuivere wateren van de heilige bron of van het Woord bezoedelen door uitleggingen vanuit den zin der letter, volgens deze dingen bij Ezechiël: “Is het u te weinig; de goede weide weidt gij af, en het overige uwer weiden vertreedt gij met uw voeten; gij drinkt het bezinksel der wateren, de overgelatene vertroebelt gij met uw voeten; met uw hoornen stoot gij alle zwakken, totdat gij haar naar buiten hebt verstrooid”, XXXIV: 17, 18, 21.

4784. En hij weigerde om zich te troosten; dat dit beteekent dat het niet kon, staat vast uit hetgeen nu is gezegd.

4785. Omdat ik, rouwende, tot mijn zoon in het graf zal nederdalen; dat dit beteekent dat de Oude Kerk te gronde zou gaan, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, die dit van zich zegt, zijnde de Oude Kerk, waarover boven n. 4680, 4700, 4772; uit de uitbeelding van Jozef, die hier mijn zoon is, zijnde het Goddelijk Geestelijke of het Goddelijk Ware, waarover boven; en uit de beteekenis van rouwende in het graf nederdalen, zijnde sterven, en wanneer het wordt gezegd met betrekking tot de Kerk en eveneens tot het Goddelijk Ware, zijnde te gronde gaan.

4786. En zijn vader beweende hem; dat dit den innerlijken rouw beteekent, staat vast uit de beteekenis van weenen, zijnde het laatste van de smart en van de droefenis, aldus de innerlijke rouw; onder de uitwendige dingen waardoor de inwendige dingen werden uitgebeeld, behoorde in de Oude Kerken ook het weeklagen en het weenen over de dooden, waarmede de innerlijke rouw werd aangeduid, hoewel hij niet innerlijk was; zooals men leest aangaande de Egyptenaren die met Jozef vertrokken om Jakob te begraven, waarover aldus: “Toen zij tot den dorschvloer van Atad kwamen, welke in den overgang van den Jordaan is, *weeklaagden zij daar met een groote en zeer zware klacht*, en *hij maakte zijn vader een rouw van zeven dagen*; en de bewoner van het land, de Kanaäniet, zag den rouw op den dorschvloer van Atad, en zij zeiden: Dit is een zware rouw voor de Egyptenaren”, Gen. I: 10, 11; en aangaande David over Abner: “Zij begroeven Abner in Chebron; en de koning hief zijn stem op, en *weende bij het graf van Abner, en zij weenden*, al het volk”, 11 Sam. III: 32.

4787. Vers 36. *En de Midianieten verkochten hem naar Egypte, aan Potifar, den kamerheer van Farao, den vorst der trawanten.* De Midianieten verkochten hem naar Egypte, beteekent dat zij die in eenig ware van het eenvoudig goede waren, de wetenschappelijke dingen raadpleegden; aan Potifar, den kamerheer van Farao, beteekent de innerlijke dingen der wetenschappelijke dingen; den vorst der trawanten, beteekent de dingen die de voornaamste zijn voor de uitlegging.

4788. De Midianieten verkochten hem naar Egypte; dat dit beteekent dat zij die in eenig ware van het eenvoudig goede waren, de wetenschappelijke dingen raadpleegden, staat vast uit de uitbeelding van de Midianieten, zijnde zij die in het ware van het eenvoudig goede zijn, waarover n. 3242, 4756; uit de beteekenis van Egypte, zijnde de wetenschappelijke dingen, waarover n. 1164, 1165, 1186, 1462, 2588, 4749; uit de beteekenis van verkoopen, zijnde vervreemden, waarover n. 4752, 4758; en uit de uitbeelding van Jozef, zijnde

het Goddelijk Ware; wanneer hiervan wordt gezegd dat het door hen die in het ware van het eenvoudig goede zijn, verkocht of vervreemd werd naar de wetenschappelijke dingen, welke Egypte zijn, zoo wil dat zeggen dat zij die raadpleegden; zij immers die in het ware van het eenvoudig goede zijn, laten zich meestal afleiden door de begoochelingen der zinnen, aldus door de wetenschappelijke dingen die daaruit zijn. Boven in vers 28 is gezegd dat Jozef uit den kuil werd opgetrokken door de Midianieten, maar dat hij aan de Jischmaëlieten werd verkocht; vandaar zou het schijnen dat hij door geen anderen in Egypte verkocht had kunnen worden dan door de Jischmaëlieten; dat hij echter niet door de Jischmaëlieten, maar door de Midianieten werd verkocht, komt omdat door de Jischmaëlieten diegenen worden uitgebeeld die in het eenvoudig goede zijn, n. 4747, en door de Midianieten diegenen die in het ware van dat goede zijn. Jozef of het Goddelijk Ware kon niet verkocht worden door hen die in het goede zijn, maar door hen die in het ware zijn; zij immers die in het goede zijn, kennen vanuit het goede wat het Goddelijke Ware is, niet aldus zij die in het ware zijn. De menschen der Berk zijn onderscheiden in twee geslachten, namelijk in hen die in het goede, en in hen die in het ware zijn; zij die in het goede zijn, worden de hemelschen genoemd; zij echter die in het ware zijn, de geestelijken; tusschen genen en dezen doet zich veel verschil voor. Zij die in het goede zijn, zijn in de aandoening van het goede te doen terwille van het goede en dit zonder belooning voor hen; de belooning bestaat daarin dat zij het goede mogen doen, want daarin worden zij vreugde gewaar; zij echter die in het ware zijn, zijn niet in de aandoening van het goede te doen terwille van het goede, maar deswege dat het aldus is bevolen, en meestal denken zij over de belooning; daaruit hebben zij vreugde en eveneens uit het roemen daarop. Daaruit blijkt dat zij die het goede doen vanuit het goede, het doen vanuit de inwendige aandoening, doch dat zij die het goede doen vanuit het ware, hetzelfde doen uit een zekere inwendige aandoening. Daaruit blijkt het verschil, namelijk dat genen inwendige menschen zijn, dezen echter uitwendige. Zij die dus inwendige menschen zijn, kunnen het Goddelijk Ware, hetwelk door Jozef wordt uitgebeeld, niet verkoopen, dat is, vervreemden, omdat zij vanuit het goede het ware bemerken; vandaar leiden hen ook niet de begoochelingen der zinnen, bijgevolg ook niet de wetenschappelijke dingen af; doch zij die uitwendige menschen zijn, kunnen het verkoopen of vervreemden, omdat zij niet vanuit het goede het ware bemerken, maar het slechts vanuit de leer en vanuit de leermeesters weten; indien zij de wetenschappelijke dingen raadplegen, laten zij zich gemakkelijk door de begoochelingen afleiden, want

zij hebben van binnen geen inspraak. Vandaar nu komt het dat Jozef niet door de Jischmaëlieten, maar door de Midianieten werd verkocht.

4789. Aan Potifar, den kamerheer van Farao; dat dit de innerlijke dingen der wetenschappelijke dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van den kamerheer, zijnde de innerlijke dingen, waarover aanstonds; en uit de uitbeelding van Farao, zijnde de wetenschappelijke dingen; met Egypte immers worden de wetenschappen in het algemeen aangeduid, zooals in n. 1164, 1165, 1186, 1462 is getoond; eender met Farao; wat immers in het Woord met het land of de natie wordt aangeduid, dat wordt ook met den koning ervan aangeduid, want deze is het hoofd der natie. Dat het de innerlijke dingen der wetenschappelijke dingen zijn die worden aangeduid met den kamerheer van Farao, komt omdat de kamerhoeren aangesteld waren over de innerlijke aangelegenheden des konings; zij waren immers de meer intieme hovelingen en de hooger geplaatste gezaghebbers, zooals eveneens blijkt uit de beteekenis van dat woord in de oorspronkelijke taal.

4790. Den vorst der trawanten; dat dit de dingen beteekent die de voornaamste zijn voor de uitlegging, staat vast uit de beteekenis van den vorst, zijnde het voornaamste, waarover n. 1482, 2089; dat de vorst der trawanten hier is de voornaamste dingen voor de uitlegging, komt omdat er wordt gehandeld over het Goddelijk Ware, hetwelk door hen die in het ware van het eenvoudig goede waren, verkocht werd daardoor dat zij de wetenschappelijke dingen raadpleegden; vandaar de afdwaling en de vervreemding van het Goddelijk Ware, en vandaar de uitleggingen vanuit den zin der letter des Woords, n. 4783; met de trawanten immers worden ook de dingen aangeduid die bedienen.

Vervolg over de Overeenstemming met den Grootsten Mensch; hier over de Overeenstemming van den smaak en van de tong, en eveneens van het aangezicht daarmede.

4791. *De tong verleent ingang tot de longen, en eveneens tot de maag, aldus beeldt zij als het ware den voorhof tot de geestelijke en tot de hemelsche dingen uit; tot de geestelijke dingen, omdat zij de longen bedient en vandaar de spraak; tot de hemelsche dingen, omdat zij de maag bedient, welke aan het bloed en aan het hart de voedingsmiddelen verschaft; dat de longen overeenstemmen met de geestelijke dingen, en het hart met de hemelsche dingen, zie men in n. 3635, 3883 tot 3896; deswege stemt de tong in het algemeen overeen met de aandoening van het ware, of met diegenen in den Grootsten Mensch die in de aandoening van het ware zijn, en daarna in de aandoening van het goede vanuit het ware; diegenen dus die het Woord des Heeren liefhebben, en vandaar de erkenningen van het*

ware en het goede verlangen, behooren tot die streek; maar met dit verschil dat er zijn die tot de tong zelf behooren, anderen tot het strottenhoofd en tot de luchtpijp, anderen tot de keel, anderen ook tot het tandvleesch, voorts anderen tot de lippen; want er is bij den mensch zelfs niet een kleinste waarmede er niet een overeenstemming is. Dat zij die in de aandoening van het ware zijn, tot die streek behooren, in den breedten zin verstaan, is meermalen te ondervinden gegeven, en dit door een klaarblijkkenden invloed, nu eens in de tong, en dan weer in de lippen, en het werd ook gegeven met hen te spreken; en het werd waargenomen dat ook sommigen overeenstemmen met de innerlijke dingen van de tong en van de lippen, en sommigen met de uiterlijke dingen; de werking van hen die alleen de uiterlijke ware dingen met de aandoening opnemen, niet echter de innerlijke, zonder deze nochtans te verwerpen, heb ik niet in de innerlijke maar in de uiterlijke dingen van de tong gevoeld.

4792. Omdat de spijs en de voeding met de geestelijke spijs en voeding overeenstemt, stemt vandaar de smaak overeen met de doorvatting en de aandoening ervan; de geestelijke spijs is de wetenschap, het inzicht, en de wijsheid; vanuit deze immers leven de geesten en de Engelen en vanuit deze eveneens worden zij gevoed, en daarnaar verlangen zij en hebben zij trek, zooals de menschen die hongerig zijn, naar spijs; vandaar stemt de eetlust overeen met dat verlangen. En, wat wonderlijk is, vanwege die spijs groeien zij ook op; de kleine kinderen immers die overlijden, verschijnen in het andere leven niet anders dan als kleine kinderen, en zij zijn eveneens kleine kinderen naar het verstand; maar naar gelang zij in inzicht en wijsheid groeien, verschijnen zij niet als kleine kinderen, maar als voortgeschreden in leeftijd, en tenslotte als volwassenen; ik heb met sommigen gesproken die als kleine kinderen waren gestorven, en zij vertoonden zich aan mij als jongelieden, omdat zij toen inzicht hadden. Daaruit blijkt wat geestelijke spijs en voeding is.

4793. Omdat de smaak overeenstemt met de doorvatting en de aandoening van weten, verstaan, en wijs zijn, en in die aandoening het leven van den mensch is, wordt het daarom niet aan eengen geest en Engel toegestaan, in den smaak van den mensch in te vloeien, want dit zou zijn invloeien in het leven dat hem eigen is. Nochtans zijn er rondzwervende geesten vanuit de helsche bende, verderfelijker dan de anderen, die, omdat zij het in het leven van het lichaam tot een gewoonte hadden gemaakt om binnen te gaan in de aandoeningen van den mensch ten einde hem te schaden, ook in het andere leven die begeerte behouden, en er op elke wijze naar trachten om binnen te gaan in den smaak bij den mensch; wanneer zij daarin zijn binnengegaan, nemen zij bezit van zijn innerlijke dingen, namelijk van het leven van zijn denkingen en aandoeningen, want zij stemmen, als gezegd,

overeen, en de dingen die overeenstemmen, werken als één samen; heden ten dage worden zeer velen door hen bezeten; er zijn immers heden ten dage innerlijke bezetenheden, niet echter, als oudtijds, uiterlijke. De innerlijke bezetenheden geschieden door zulke geesten, en hoedanig zij zijn, kan vaststaan indien men let op de denkingen en de aandoeningen, vooral op de innerlijke bedoelingen die men vreest te openbaren, dewelke bij sommigen zoo waanzinnig zijn dat indien zij niet in bedwang werden gehouden door de uitwendige banden, welke de eer, het gewin, de roem, de vrees voor het leven en voor de wet zijn, zij zich meer dan de bezetenen in moorden en rooverijen zouden storten; wie en hoedanig die geesten zijn door wie de innerlijke dingen van zulke menschen bezeten zijn, zie men in n. 1983. Opdat ik zou weten hoe het hiermede is gesteld, werd het hun toegestaan om te trachten in den smaak bij mij binnen te gaan, hetgeen zij ook met den grootsten ijver poogden; en toen werd mij gezegd dat indien zij tot den smaak doordrongen zij ook de innerlijke dingen in bezit zouden nemen, ter oorzaak hiervan dat de smaak door overeenstemming van die innerlijke dingen afhangt; maar dit werd alleen te dien einde toegestaan dat ik zou weten hoe het met de overeenstemming van den smaak is gesteld; zij werden immers terstond van daar weggejaagd. Die verderfelijke geesten beproeven dit voornamelijk om alle inwendige banden te slaken, welke de aandoeningen zijn van het goede en het ware, van het gerechte en het billijke, de vrees voor de Goddelijke wet, de schroom om het gezelschap en het vaderland te schaden; zijn deze inwendige banden geslaakt, zoo is de mensch door dezulken bezeten; wanneer zij zich niet zoo met hardnekkige inspanning in de innerlijke dingen kunnen begeven, beproeven zij het door magische kunsten, waarvan er verscheidene zijn in het andere leven, die in de wereld volslagen onbekend zijn; door deze verdraaien zij de wetenschappelijke dingen bij den mensch, en wenden alleen die aan welke schandelijke begeerten begunstigen. Zulke inbeslagnemingen kunnen niet worden vermeden, tenzij de mensch in de aandoening van het goede is, en vandaar in het geloof in den Heer. Het werd eveneens getoond hoe zij verjaagd werden; toen zij namelijk meenden naar de innerlijke dingen van het hoofd en het cerebrum door te dringen, werden zij daar langs de uitscheidingswegen afgevoerd, en vandaar naar de uitwendige dingen van de huid; en er werd gezien dat zij daarna werden nedergeworpen in een kuil vol van tot ontbinding overgegangene vuilnis; ik ben ingelicht dat zulke geesten overeenstemmen met de vuile kleine putjes in de buitenste huid, waar de schurft is, aldus met de schurft.

4794. De geest, of de mensch na den dood, heeft alle gewaarwordingen die hij had toen hij in de wereld leefde, namelijk het gezicht, het gehoor, den reuk, en den tast, echter niet den smaak, maar inplaats daarvan iets overeenkomstigs dat

aan den reukzin is toegevoegd. Dat hij geen smaak heeft, is opdat hij niet in den smaak van den mensch kan binnengaan en zoo diens innerlijke dingen in bezit nemen; voorts opdat die zin hem niet verwijdere van het verlangen om te weten en wijs te zijn, aldus van den geestelijken trek.

4795. *Hieruit kan ook vaststaan waarom de tong een dubbele taak is toegewezen, namelijk de taak om de spraak van dienst te zijn, en om de voeding van dienst te zijn; voorzoover zij immers de voeding van dienst is, stemt zij overeen met de aandoening van de ware dingen te weten, te verstaan en daarin wijs te zijn; weswege ook het woord wijsheid [sapientia] of wijs zijn [sapere] afkomt van het woord smaak [sapor]; en voorzoover zij de spraak van dienst is, stemt zij overeen met de aandoening van de ware dingen te denken en ze voort te brengen.*

4796. *Wanneer de Engelen zich zichtbaar vertoonen, verschijnen al hun innerlijke aandoeningen helder vanuit het aangezicht en blinken daaruit op, zoodat het aangezicht de uitwendige vorm en het repraesentatieve beeld van die is. Een ander aangezicht hebben dan dat van zijn aandoeningen, is in den Hemel niet mogelijk; zij die een ander aangezicht voorliegen, worden uit het gezelschap geworpen. Daaruit blijkt dat het aangezicht overeenstemt met alle innerlijke dingen in het algemeen, zoowel met iemands aandoeningen als met zijn denkingen, of met de dingen die van den wil, en met de dingen die van het verstand zijn bij den mensch; vandaar ook worden in het Woord met het aangezicht en met de aangezichten de aandoeningen aangeduid; en daarmede dat de Heer de aangezichten over iemand verheft, dat Hij Zich vanuit de Goddelijke Aandoening, welke der liefde is, over hem erbarmt.*

4797. *De veranderingen van den staat der aandoeningen verschijnen ook in het aangezicht der Engelen op levende wijze; wanneer zij in hun gezelschap zijn, dan zijn zij in hun aangezicht, doch wanneer zij in een ander gezelschap komen, dan worden hun aangezichten veranderd volgens de aandoeningen van het goede en het ware van dat gezelschap, doch nochtans is het echte aangezicht zooals een vlak dat in die veranderingen wordt gekend; ik heb de opeenvolgende wisselingen gezien volgens de aandoeningen der gezelschappen waarmede zij gemeenschap hadden; want iedere Engel is in een zekere streek van den Grootsten Mensch, en heeft zoo op algemeene en ruime wijze gemeenschap met allen die in de zelfde streek zijn, hoewel hij in dat deel van die streek is waarmede hij eigenlijk overeenstemt. Ik heb gezien dat zij hun aangezichten wisselden door veranderingen van de eene grens der aandoening tot de andere, maar het werd waargenomen dat nochtans het zelfde aangezicht in het algemeen werd aangehouden, zoodat steeds de heerschende aandoening met haar wisselingen opblonk; aldus werden de aangezichten van de gansche aandoening in haar uitbreiding getoond. En*

wat nog wonderlijker is, ook werden de veranderingen der aandoeningen van de kindsheid af tot aan den volwassen leeftijd toe getoond door de wisselingen van het aangezicht; en het werd te kennen gegeven hoeveel het in dezen leeftijd van de kindsheid had aangehouden, en dat deze het menschelijke zelf ervan was; bij het kleine kind immers is de onschuld in den uitwendigen vorm, en de onschuld is het menschelijke zelf; in haar immers vloeit als in een vlak de liefde en de naastenliefde uit den Heer in; wanneer de mensch wordt wederverwekt, en wijs wordt, zoo wordt de onschuld der kindsheid welke uitwendig was, inwendig; vandaar komt het dat de echte wijsheid geen andere woonplaats heeft dan in de onschuld n. 2305, 2306, 3183, 3994; voorts dat niemand dan alleen bij die iets van onschuld heeft, in den Hemel kan binnengaan, volgens des Heeren woorden: "Tenzij gij wordt zooals de kinderkens, gij zult in het koninkrijk der Hemelen niet binnengaan", Matth. XVIII: 3; Markus X: 15.

4798. *Uit de aangezichten kan men ook de booze geesten kennen, want al hun begeerten of booze aandoeningen zijn aan hun aangezichten ingeschreven; en uit de aangezichten kan men eveneens kennen met welke hellen zij in gemeenschap staan; er zijn immers zeer vele hellen, alle onderscheiden naar de geslachten en soorten der begeerten van het booze. In het algemeen zijn hun aangezichten, wanneer zij bij het licht des Hemels verschijnen, bijna zonder leven, vaal als van lijken, bij sommigen zwart, en bij sommigen monsterachtig; zij zijn immers de vormen van den haat, de wreedheid, de arglist, de huichelarij; doch in hun schijnsel onder elkander verschijnen zij tengevolge van de fantasie anders.*

4799. *Er waren geesten bij mij uit een ander wereldrond waarover elders, wier aangezicht afweek van de aangezichten der menschen van ons wereldrond; het was vooruitstaand, vooral rondom de lippen, en bovendien vrij; ik sprak met hen over hun wijze van leven en den staat van den omgang met elkander; zij zeiden dat zij onderling vooral spraken door wisselingen van het aangezicht, voornamelijk door wisselingen rondom de lippen, en dat zij de aandoeningen uitdrukten door de dingen die van het aangezicht zijn rondom de oogen, zoodat hun genooten daaruit tenvolle zoowel wat zij dachten als wat zij wilden konden begrijpen. Zij trachtten mij dit eveneens te toonen door een invloed in mijn lippen, door verschillende vouwingen en buigingen rondom deze; maar ik kon de veranderingen niet opnemen, omdat mijn lippen niet van de kindsheid af in zulke dingen waren ingewijd, doch nochtans kon ik door de vergemeenschapping van hun denking ontwaren wat zij spraken. Dat echter de spraak in het gemeen door de lippen kan worden uitgedrukt, kan voor mij vaststaan uit de veelvuldige onderling vervlochten reeksen van spiervezels welke in de lippen zijn, dewelke indien zij werden losgewikkeld en zich zoo ontplooid en vrij zouden bewegen,*

daar tal van wisselingen zouden kunnen vertoonen welke aan hen bij wie die spiervezels samengedrukt neerliggen, onbekend zijn. Dat hun spraak daar zoodanig was, komt daarvandaan dat zij niet kunnen veinzen, of iets anders denken en iets anders met het aangezicht toonen; zij leven immers onder elkander in zulk een oprechtheid dat zij niets hoegenaamd voor hun genooten verbergen of dezen weten terstond wat zij denken, wat zij willen, voorts hoedanig zij zijn, en eveneens wat zij bedreven hebben; de volbrachte daden immers zijn bij hen die in het oprechte zijn, in het geweten; vandaar kunnen zij door de anderen op het eerste gezicht worden onderkend ten aanzien van de innerlijke gelaatstrekken of den animus. Zij toonden mij dat zij het aangezicht niet dwingen, maar het vrij laten gaan, anders dan bij hen die van jongs af daaraan gewend zijn te veinzen, namelijk anders te spreken en te handelen dan te denken en te willen; het aangezicht van dezen wordt samengetrokken, opdat het klaar sta om een wisseling te ondergaan zooals de gewiktheid het ingeeft. Al wat de mensch wil verbergen, trekt zijn aangezicht samen, hetwelk vanuit het samengetrokkene wordt uitgerekt wanneer iets als het ware oprechts leugenachtig naar voren wordt gebracht. Toen ik in het Woord van het Nieuwe Testament over den Heer las, waren die geesten aanwezig, en eveneens waren zekere Christenen aanwezig, en het werd doorvat dat de laatstgenoemden binnen in zich ergernissen tegen den Heer koesterden, en eveneens dat zij deze op stilzwijgende wijze wilden vergemeenschappen; diegenen die van het andere wereldrond waren, waren verwonderd dat zij zoodanig waren, maar het werd gegeven hun te zeggen dat zij in de wereld niet met den mond maar met het hart zoodanig waren geweest, en dat er ook zijn die den Heer prediken, ook al zijn zij zoodanig, en dan het gewone volk tot zuchten en soms tot tranen toe roeren vanuit den ijver van een geveinsde vroomheid, waarbij zij van de dingen die van hun hart zijn, hoegenaamd niets mededeelen; zij verbaasden zich hierover dat er zulk een tweespalt kan bestaan tusschen de innerlijke en de uiterlijke dingen, of tusschen de denking en de spraak, zeggende dat zij van zulk een tweespalt in het geheel niet weten, en dat het hun onmogelijk is om iets anders met den mond te spreken en met het aangezicht te toonen dan volgens de aandoeningen des harten, en dat zij, indien het anders was, uiteengescheurd zouden worden en te gronde zouden gaan.

4800. Uiterst weinigen kunnen gelooven, dat er gezelschappen van geesten en Engelen zijn waarmede de afzonderlijke dingen bij den mensch overeenstemmen, voorts dat hoe meer gezelschappen er zijn, en hoe meer er in het gezelschap zijn, des te beter en des te sterker de overeenstemming is; in een eensgezinde menigte immers is sterkte. Opdat ik zou weten dat het aldus is, werd getoond hoe zij werken op en invloeden in het aangezicht, hoe in de spieren van het voorhoofd,

en in die der wangen, voorts in die der kin en der keel; het werd aan hen die tot die streek behoorden, gegeven in te vloeien, en toen werden volgens hun invloed de afzonderlijke dingen gevariëerd; eenigen van hen spraken ook met mij, maar die wisten niet dat zij aan de streek van het aangezicht waren toegewezen, want aan welke streek zij zijn toegewezen, is voor de geesten verborgen, niet echter voor de Engelen.

4801. *Iemand sprak met mij, die in den tijd toen hij in de wereld leefde, meer dan anderen de uiterlijke ware dingen des geloofs had geweten, maar nochtans niet een leven had geleid dat overeenkomt met de geboden des geloofs; hij had immers alleen zichzelf liefgehad, en anderen bij zich zelf vergeleken veracht, en hij had geloofd dat hij onder de eersten in den Hemel zou zijn; maar omdat hij zoodanig was, had hij geen andere meering van den Hemel kunnen hebben, dan zooals van een wereldlijk koninkrijk. Toen deze in het andere leven bevond dat de Hemel gansch en al anders was, en dat diegenen de voornaamsten waren die zich niet boven anderen hadden gesteld, bovenal zij die zich der barmhartigheid niet waardig en zich zoo naar de verdienste genomen de laatsten hadden geacht, was hij zeer verontwaardigd, en verwierp hij de dingen die in het leven van het lichaam van zijn geloof waren geweest. Deze streefde aanhoudend daarnaar diegenen geweld aan te doen die van de streek van de tong waren; het werd gegeven zijn streven verscheidene weken lang te doorvoelen, en vandaar eveneens te weten wie en hoedanig diegenen zijn die met de tong overeenstemmen, en wie diegenen zijn die aan hen zijn tegenovergesteld.*

4802. *Er zijn ook zulke geesten die op een zekere wijze het licht des Hemels toelaten, en de ware dingen des geloofs opnemen, en nochtans boos zijn, zoo dat zij eenige doorvatting van het ware hebben; en zij nemen de ware dingen eveneens begeerig op maar niet te dien einde om volgens die te leven doch om zich daarop te beroemen dat zij schijnen meer inzicht te hebben en meer lynxoogig te zijn dan de anderen; het verstandelijke van den mensch immers is zoodanig dat het de ware dingen kan opnemen, maar nochtans worden hun de ware dingen niet toegeëigend, tenzij zij volgens die leven; indien het verstandelijke van den mensch niet zoodanig was, zou hij niet kunnen worden hervormd. Zij die in de wereld zoodanig zijn geweest, namelijk dat zij de ware dingen hebben verstaan en toch een leven van het booze hebben geleefd, zijn ook in het andere leven zoodanig, maar daar misbruiken zij hun vermogen van de ware dingen te verstaan om te heerschen; zij weten immers daar dat zij door de ware dingen gemeenschap hebben met eenige gezelschappen des Hemels, bijgevolg dat zij bij de boozen kunnen zijn en zich kunnen laten gelden, want de ware dingen brengen in het andere leven macht met zich mede; maar omdat zij een leven van het booze hebben, zijn zij*

in de hel. Ik heb met een tweetal dat in het leven van het lichaam zoodanig was geweest, gesproken; en dezen verwonderden zich dat zij in de hel waren, terwijl zij toch door overreding de ware dingen des geloofs hadden geloofd; maar hun werd gezegd dat het licht bij hen waardoor zij de ware dingen verstaan, een licht is zoodanig als dat van den winter in de wereld, waarin de voorwerpen met hun schoonheid en met hun kleuren evenzeer verschijnen als in het licht van den zomer, maar dat nochtans alle dingen in het eerstgenoemde licht verstard zijn, en zich niets liefelijks en niets van blijdschap vertoont, en dat, omdat het einddoel van het verstaan van de ware dingen het pralen was geweest en vandaar terwille van zich, de sfeer van hun einddoelen, wanneer zij zich verheft naar de innerlijke Hemelen tot de Engelen daar, door wie eenig en alleen de einddoelen worden doorvat, niet kan worden verdragen, maar dat zij wordt teruggeworpen; vandaar komt het dat zij in de hel waren. Hieraan werd toegevoegd dat dezulken oudtijds meer dan de overigen slangen van den boom der wetenschap werden geheeten, omdat zij wanneer zij vanuit het leven redekavelen, tegen de ware dingen spreken; en bovendien dat zij gelijk zijn aan een vrouw die bekoorlijk van aangezicht is, en evenwel een afschuwelijken stank verspreidt, en daarom overal waar zij komt, uit de gezelschappen wordt teruggeworpen; in het andere leven stinken dezulken ook inderdaad wanneer zij tot de Engellijke gezelschappen komen, hetgeen zij ook zelf ruiken wanneer zij tot die naderen. Hieruit kan eveneens vaststaan wat het geloof is zonder het leven des geloofs.

4803. *Der vermelding waard is, hetgeen in de wereld volslagen onbekend is, namelijk dat de staten der goede geesten en der Engelen aanhoudend veranderd en vervolmaakt worden, en dat zij zoo worden opgeheven in de meer innerlijke dingen van de streek waarin zij zijn, aldus in edeler functies; er is immers in den Hemel een aanhoudende zuivering en om zoo te zeggen een nieuwe schepping; maar nochtans is het hiermede aldus gesteld dat nooit enig Engel tot in het eeuwige een volstrekte volmaaktheid kan bereiken; de Heer alleen is volmaakt, in Hem en vanuit Hem is alle volmaaktheid. Zij die met den mond overeenstemmen, willen aanhoudend spreken, want in het spreken vinden zij het toppunt van wellust; wanneer dezen worden vervolmaakt, worden zij daartoe gebracht dat zij niets anders spreken dan hetgeen voor de genooten, het gemeene best, den Hemel, den Heer bevorderlijk is. Het verkwikkelijke van aldus te spreken neemt bij hen voor zooveel toe als de lust vergaat zichzelf bij het spreken voor oogen te hebben en naar de wijsheid te trachten vanuit het eigene.*

4804. *Er zijn zeer vele gezelschappen in het andere leven welke de gezelschappen der vriendschap worden genoemd; zij zijn samengesteld uit hen die in het leven van het lichaam het verkwikkelijke van de conversatie boven elk ander*

verkwikkelijke hebben verkozen, en die hen met wie zij zich onderhielden, hebben lief gehad zonder er zich in het minst om, te bekommeren of zij goed dan wel boos waren, als zij slechts onderhoudend waren; aldus waren zij noch met het goede noch met het ware bevriend. Zij die zoodanig zijn geweest in het leven van het lichaam, zijn ook zoodanig in het andere leven; zij sluiten zich aaneen vanuit het behagen in conversatie alleen. Verscheidene zoodanige gezelschappen zijn bij mij geweest, maar op een afstand; zij verschenen voornamelijk een weinig naar rechts boven het hoofd; het werd gegeven hun aanwezigheid te bemerken door een verstarring en een afstomping, en door de berooving van het verkwikkelijke waarin ik was; de tegenwoordigheid immers van zulke gezelschappen brengt dit teweeg; waar zij immers komen, nemen zij van de anderen het verkwikkelijke weg, en, wat wonderlijk is, zij eigenen het zich toe; zij keeren immers de geesten die bij de anderen zijn, af en keeren hen naar zichzelf toe; vandaar dragen zij het verkwikkelijke van den ander op zichzelf over, en omdat zij daardoor voor diegenen die in het goede zijn, hinderlijk en schadelijk zijn, worden zij derhalve door den Heer daarvan afgehouden nabij de hemelsche gezelschappen te komen. Daaruit werd te weten gegeven hoeveel schade ten aanzien van het geestelijk leven de vriendschap den mensch berokkent, indien de persoon en niet het goede wordt beschouwd; weliswaar kan een ieder met een ander bevriend zijn, maar hij moet nochtans het allermeeft bevriend zijn met het goede.

4805. Er zijn ook gezelschappen van innerlijke vriendschap, die niet het uitwendige verkwikkelijke van een ander wegnemen en op zich overbrengen, maar het inwendige verkwikkelijke of zijn gezegende vanuit de aandoening van de geestelijke dingen; die zijn vooraan ter rechterzijde dicht boven de lagere aarde, en sommige ervan een weinig daarboven. Ik heb eenige malen gesproken met hen die beneden waren, en toen vloeiden zij die boven waren, in het gemeen in. Deze waren in het leven van het lichaam zoodanig geweest dat zij van harte diegenen hadden lief gehad die binnen hun gemeenschappelijk samenzijn waren geweest, en elkander ook in broederschap wederkeerig hadden omhelsd. Zij hadden van zichzelf geloofd dat zij alleen levend en in het licht waren, en dat diegenen die zich buiten hun gezelschap bevonden, naar verhouding als het ware niet levend en niet in het licht waren; en omdat zij zoodanig waren, meenden zij ook dat de Hemel des Heeren alleen bestond uit de weinigen die zij waren; maar het werd gegeven hun te zeg gen dat de Hemel des Heeren onmetelijk is, en bestaat uit elk volk en elke taal, en dat daar allen zijn die in het goede der liefde en des geloofs zijn geweest; en het werd getoond dat zij die in den Hemel zijn, betrekking hebben op alle streken van het lichaam ten aanzien van zijn uiterlijke en zijn innerlijke dingen; doch dat zij indien zij voorbij streefden aan de dingen die met

hun leven overeenstemmen, niet den Hemel konden hebben, vooral niet indien zij de anderen die buiten hun gezelschap waren, verdoemden; en dat hun gezelschap dan een gezelschap van innerlijke vriendschap is welke als gezegd, zoodanig is dat zij anderen berooven van het gezegende der geestelijke aandoening wanneer zij hen naderen; zij beschouwen hen immers als niet uitverkoren, en als niet levend, welke gedachte, wanneer zij wordt vergemeenschaft, droefenis veroorzaakt, welke evenwel volgens de wet der orde in het andere leven, tot henzelf terugkeert.

4806. *Het vervolg over de Overeenstemming met den Grootsten Mensch aan het einde van het volgende hoofdstuk.*

Genesis

Acht En Dertigste Hoofdstuk

4807. Voor het voorafgaande hoofdstuk n. 4661, 4662, 4663, 4664, werd aangevangen met de ontvouwing van hetgeen de Heer bij Mattheus, hfdst. xxv, van vers 31 tot het einde, heeft gesproken aangaande het Gericht over de goeden en de boozen, die daar de schapen en de bokken worden genoemd; wat de inwendige zin dier woorden is, werd nog niet ontvouwd, maar het dient nu, voorafgaande aan dit en aan ettelijke volgende hoofdstukken, te worden ontvouwd; en daaruit zal vaststaan dat daar onder het Laatste Gericht niet de laatste tijd der wereld is verstaan, en dat de dooden dan voor het eerst zullen opstaan, en vóór den Heer vergaderd, en gericht zullen worden, maar dat de laatste tijd is verstaan van een ieder die uit de wereld in het andere leven overgaat; dan immers is er het gericht van hem; dit gericht is het hetwelk wordt verstaan. Doch dat het aldus is, blijkt niet uit den zin der letter maar uit den inwendigen zin. Dat de Heer aldus heeft gesproken, komt omdat Hij door uitbeeldende en aanduidende dingen heeft gesproken, zooals overal elders in het Woord van het Oude en het Nieuwe Testament; spreken immers door uitbeeldende en aanduidende dingen is spreken tegelijk voor de wereld en voor den Hemel, of voor de menschen en voor de Engelen; een zoodanig spreken is Goddelijk, omdat het universeel is, en vandaar is het aan het Woord eigen; deswege vatten zij die in de wereld zijn, en zich niet dan alleen om wereldlijke dingen bekommeren, niets anders uit deze dingen die de Heer over het Laatste Gericht heeft gesproken, dan dat het de tijd der wederopstanding voor allen tegelijk zal zijn, ja zelfs, dat de Heer dan zal zitten op een troon van heerlijkheid, en dan tot de vergaderden zal spreken volgens de woorden daar; doch zij die zich om de hemelsche dingen bekommeren, weten dat de tijd der wederopstanding voor een ieder daar is wanneer hij sterft, en dat de woorden des Heeren daar insluiten dat een ieder volgens zijn leven zal worden gericht, aldus dat een ieder het gericht met zich mededraagt, omdat hij zijn leven met zich mededraagt.

4808. Dat de inwendige zin dier woorden dit insluit, zal vaststaan uit de ontvouwing van de afzonderlijke dingen volgens dien zin; maar hier moeten alleen de dingen worden ontvouwd die daar vervat zijn in de verzen 31, 32, 33, namelijk deze: *“Wanneer de Zoon des menschen zal gekomen zijn in Zijn heerlijkheid, en al de heilige Engelen met Hem, dan zal Hij zitten op den troon*

Zijner heerlijkheid; en voor Hem zullen al de natiën worden vergaderd; en Hij zal ze van elkander scheiden, gelijk de herder de schapen van de bokken scheidt; en wel zal Hij de schapen aan Zijn rechterzijden zetten, en de bokken aan de linkerzijden”.

4809. *Wanneer de Zoon des menschen zal gekomen zijn in Zijn heerlijkheid,* beteekent wanneer het Goddelijk Ware in zijn licht zal verschijnen, hetgeen met elk mensch geschiedt wanneer hij sterft; dan immers komt hij in het licht des Hemels, waarin hij kan doorvatten wat het ware is en het goede is, en vandaar hoedanig hij is. De Zoon des menschen is in den inwendigen zin des Woords de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, aldus is het het Goddelijk Ware dat uit den Heer is; de heerlijkheid is het inzicht en de wijsheid welke daaruit is, welke als het licht, en voor de Engelen als de glans van het licht verschijnt; het is deze glans van het licht, waarin de wijsheid en het inzicht is vanuit het Goddelijke Ware hetwelk uit den Heer is, die in het Woord de heerlijkheid wordt genoemd. Dat de Zoon des menschen in den inwendigen zin het Goddelijk Ware is, zie men in n. 2159, 2803, 2813, 3704. *En al de heilige Engelen met Hem,* beteekent den engellijken Hemel; de heilige Engelen zijn de ware dingen die uit het Goddelijk Goede des Heeren zijn, want onder de Engelen worden in het Woord niet de Engelen verstaan, maar de dingen die uit den Heer zijn, men zie n. 1925, 4085; de Engelen immers zijn de opnemende levens van het uit het Goddelijk Goede des Heeren voortgaande ware, en voorzooveel als zij opnemen zijn zij Engelen. Daaruit blijkt dat de Engelen die ware dingen zijn. Omdat hier wordt gehandeld over den staat van een ieder na den dood en over het gericht van een ieder volgens het leven, wordt er gezegd dat al de heilige Engelen met Hem zullen zijn, en daarmede wordt aangeduid dat door den Hemel het gericht geschiedt; alle invloed immers van het Goddelijk Ware geschiedt door den Hemel; een onmiddellijke invloed kan door niemand worden opgenomen. *Dan zal Hij zitten op den troon Zijner heerlijkheid,* beteekent het gericht; troon wordt immers gezegd met betrekking tot het koningschap des Heeren, en het koningschap des Heeren is het Goddelijk Ware, n. 1728, 2015, 3009, 3670; en het is het Goddelijk Ware, vanuit hetwelk en volgens hetwelk het gericht geschiedt. *En voor Hem zullen al de natiën worden vergaderd,* beteekent dat de goede dingen en de booze dingen van allen zullen openliggen; met de natiën immers worden in den inwendigen zin des Woords de goede dingen, en in den tegenovorgestelden zin de booze dingen aangeduid, n. 1259, 1260, 1416, 2588 einde, 4574; aldus wordt het feit dat de goede dingen en de booze dingen zullen verschijnen in het Goddelijk licht, dat is, in het licht uit het Goddelijk

Ware, daarmede aangeduid dat voor Hem al de natiën zullen worden vergaderd. *En Hij zal ze van elkander scheiden, gelijk de herder de schapen van de bokken scheidt*, beteekent de scheiding van het goede van het booze; de schapen immers zijn zij die in het goede en de bokken zij die in het booze zijn; schapen worden eigenlijk diegenen geheeten die in de naastenliefde en daaruit in het geloof zijn, bokken zij die in het geloof en niet in de naastenliefde zijn; over dezen en genen wordt hier gehandeld. Dat de schapen diegenen zijn die in de naastenliefde en daaruit in het geloof zijn, zie men in n. 2088, 4169; en dat de bokken diegenen zijn die in het geloof en niet in de naastenliefde zijn, n. 4769. *En wel zal Hij de schapen aan Zijn rechterzijden zetten en de bokken aan de linkerzijden*, beteekent de scheiding volgens de ware dingen vanuit het goede en volgens de valsche dingen vanuit het booze; zij die in de ware dingen vanuit het goede zijn, verschijnen ook daadwerkelijk in het andere leven ter rechterzijde, en zij die in de valsche dingen uit het booze zijn, ter linkerzijde; vandaar is gezet worden aan de rechterzijden en aan de linkerzijden geordend worden volgens het leven.

4810. Hieruit blijkt wat deze woorden des Heeren insluiten, en dat zij niet volgens de letter moeten worden verstaan, namelijk dat de Heer op den een of anderen laatsten tijd komen zal in heerlijkheid, en dan al de heilige Engelen met Hem, en op een troon van heerlijkheid zal zitten, en al de voor Hem vergaderde natiën zal richten; maar dat een ieder volgens zijn leven zal worden gericht, wanneer hij uit het leven in de wereld tot het eeuwige leven overgaat.

Acht En Dertigste Hoofdstuk.

1. En het geschiedde in dezen tijd, en Jehudah daalde neder van zijn broeders, en hij week af tot aan een man, een Adullamiet, en zijn naam was Chirah.
2. En Jehudah zag daar de dochter van een Kanaanietischen man, en zijn naam was Schua; en hij nam haar en hij kwam tot haar.
3. En zij ontving en zij baarde een zoon, en hij noemde zijn naam Er.
4. En zij ontving nog, en zij baarde een zoon, en zij noemde zijn naam Onan.
5. En zij voegde nog toe, en zij baarde een zoon, en zij noemde zijn naam Schelah; en hij was in Kesib, toen zij hem baarde.
6. En Jehudah nam een vrouw voor Er, zijn eerstverwekte, en haar naam was Thamar.
7. En Er, de eerstverwekte van Jehudah, was boos in de oogen van JEHOVAH, en JEHOVAH deed hem sterven.
8. En Jehudah zeide tot Onan: Kom tot Uwe broeders echtgenoot, en betoon haar den zwagerplicht, en wek uw broeder zaad.
9. En Onan wist dat het zaad niet voor hem zou zijn, en het geschiedde als hij tot zijns broeders echtgenoot kwam, en hij verdierf het tot de aarde, om zijn broeder niet zaad te geven.
10. En het was boos in de oogen van JEHOVAH wat hij deed; en Hij deed ook hem sterven.
11. En Jehudah zeide tot Thamar, zijn schoondochter: Blijf weduwe in uws vaders huis, totdat Schelah, mijn zoon, opgegroeid is; omdat hij zeide: Misschien zou ook deze sterven, zooals zijn broeders; en Thamar ging, en zij bleef in haars vaders huis.
12. En de dagen waren vermenigvuldigd, en de dochter van Schua, de echtgenoot van Jehudah, stierf, en Jehudah was vertroost, en hij ging op tot de scheerders van zijn kudde van kleinvee, hij en Chirah, zijn genoot, de Adullamiet, naar Thimnath.
13. En aan Thamar werd te kennen gegeven, door te zeggen: Zie, uw schoonvader gaat op naar Thimnath om zijn kudde van kleinvee te scheren.
14. En zij verwijderde de kleederen van haar weduwschap van over zich, en zij bedekte zich in een omhangsel, en zij bewond zich, en zij zette zich in den ingang der bronnen die op den weg naar Thimnath zijn; omdat zij zag dat Schelah opgegroeid was, en zij hem niet ter vrouw was gegeven.

15. En Jehudah zag haar, en hij hield haar voor een loonhoer, omdat zij haar aangezichten had bedekt.
16. En hij week af tot haar tot den weg, en hij zeide: Geef, ik bid u, dat ik tot u kome; omdat hij niet wist dat zij zijn schoondochter was; en zij zeide: Wat geeft gij mij dat gij tot mij komt.
17. En hij zeide: Ik zal een geitenbokje zenden van de kudde van kleinvee; en zij zeide: Zoo gij pand geeft, totdat gij zendt.
18. En hij zeide: Welk pand is het dat ik u zal geven; en zij zeide: Uw zegel, uw doekje, en uw stok die in uw hand is; en hij gaf ze haar, en hij kwam tot haar, en zij ontving bij hem.
19. En zij stond op, en zij ging, en zij verwijderde haar omhangsel van over haar, en zij trok aan de kleederen van haar weduwschap.
20. En Jehudah zond het geitenbokje in de hand van zijn genoot, den Adullamiet, om het onderpand te nemen uit de hand der vrouw; en hij vond haar niet.
21. En hij vraagde de mannen van haar plaats, door te zeggen: Waar is die hoer aan de bronnen op den weg; en zij zeiden: Er is daar geen hoer geweest.
22. En hij keerde weder tot Jehudah, en hij zeide: Ik heb haar niet gevonden; en ook hebben de mannen der plaats gezegd: Er is daar geen hoer geweest.
23. En Jehudah zeide: Zij neme het voor zich; wij zullen misschien tot verachting zijn; zie, ik heb dit bokje gezonden, en gij hebt haar niet gevonden.
24. En het geschiedde omtrent na drie maanden, en het werd aan Jehudah te kennen gegeven, door te zeggen: Thamar, uw schoondochter, heeft gehoereerd, en ook zie, zij is zwanger van hoerereien; en Jehudah zeide: Leid haar uit, en zij worde verbrand.
25. Zij werd uitgeleid, en zij zond tot haar schoonvader, door te zeggen: Van den man wiens deze dingen zijn, ben ik zwanger; en zij zeide: Erken, ik bid u, wiens het zegel, en het doekje, en de stok, deze dingen, zijn.
26. En Jehudah erkende, en hij zeide: Zij is gerechter dan ik, daarom omdat ik haar aan mijn zoon Schelah niet heb gegeven; en hij voer niet verder voort haar te bekennen.
27. En het geschiedde ten tijde als zij baarde, en ziet, er waren tweelingen in haar baarmoeder.

28. En het geschiedde als zij baarde, en hij gaf de hand, en de vroedvrouw nam, en zij bond het dubbelgedoopte op zijn hand, door te zeggen: Deze ging het eerst uit.
29. En het geschiedde als hij zijn hand terugtrok, en ziet, zijn broeder ging uit; en hij zeide: Wat hebt gij een breuk op u gebroken; en hij noemde zijn naam Perez.
30. En daarna ging zijn broeder uit, op wiens hand het dubbelgedoopte was; en hij noemde zijn naam Serach.

De Inhoud.

4811. In den inwendigen zin wordt in dit hoofdstuk gehandeld over de Joodsche Kerk, en over de echte Kerk; de Joodsche Kerk wordt beschreven door Jehudah, en de echte Kerk door Thamar.

4812. De zonen uit Thamar beteekenen de beide wezenlijke dingen der Kerk, namelijk het geloof en de liefde; Perez het geloof, en Serach de liefde; hun geboorte beeldt uit dat de liefde daadwerkelijk de eerstverwekte der Kerk is, en dat het geloof het slechts schijnbaar is.

De Inwendige Zin.

4813. Vers 1, 2, 3, 4, 5. *En het geschiedde in dezen tijd, en Jehudah daalde neder van zijn broeders, en hij week aftot aan een man, een Adullamiet, en zijn naam was Chirah. En Jehudah zag daar de dochter van een Kanaänietischen man, en zijn naam was Schua; en hij nam haar, en hij kwam tot haar. En zij ontving en zij baarde een zoon; en hij noemde zijn naam Er. En zij ontving nog, en zij baarde een zoon en zij noemde zijn naam Onan. En zij voegde nog toe, en zij baarde een zoon, en zij noemde zijn naam Schelah; en hij was in Kesib, toen zij hem baarde.* Het geschiedde in dezen tijd, beteekent den staat van de volgende dingen; en Jehudah daalde neder van zijn broeders, beteekent het nageslacht van Jakob, in het bijzonder den stam van Jehudah welke gescheiden was van de overige; en hij week af tot aan een man, een Adullamiet, beteekent tot het valsche; en zijn naam was Chirah, beteekent het hoedanige ervan; en Jehudah zag daar de dochter van een Kanaänietischen man, beteekent de aandoening van het booze vanuit het valsche van het booze; en zijn naam was Schua, beteekent het hoedanige; en hij nam haar, en hij kwam tot haar, beteekent dat de stam van Jehudah zich met die dingen verbond; en zij ontving en zij baarde een zoon, beteekent dat daaruit het valsche der Kerk was; en hij noemde zijn naam Er, beteekent het hoedanige ervan; en zij ontving nog, en zij baarde een zoon, beteekent het booze; en zij noemde zijn naam Onan, beteekent het hoedanige; en zij voegde nog toe, en zij baarde een zoon, beteekent het afgodische; en zij noemde zijn naam Schelah, beteekent het hoedanige; en hij was in Kesib, toen zij hem baarde, beteekent den staat.

4814. En het geschiedde in dezen tijd; dat dit den staat van de volgende dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van den tijd, zijnde de staat, waarover n. 2625, 2788, 2837, 3254, 3356, 3404, 3938; dat het de staat van de volgende dingen is, wordt daarmede aangeduid dat er wordt gezegd: “*Het geschiedde in dezen tijd*”; er wordt immers vermeld wat er in hetgeen volgt geschiedde; ook vloeien de dingen die in de reeks volgen, voort uit de dingen die voorafgaan; in het voorafgaande hoofdstuk immers is gehandeld over de zonen van Jakob, namelijk dat zij Jozef hadden verkocht, en dat Jehudah daartoe had overreed, waarover in het voorafgaande hoofdstuk aldus: “Jehudah zeide tot zijn broeders: *Wat gewin dat wij onzen broeder dooden, en zijn bloed bedekken; gaat, en laat ons hem verkoopen aan de Jischmaëlieten*”, vers 26, 27, waarmede werd aangeduid dat zij het Goddelijk Ware hadden vervreemd, vooral Jehudah, met wien daar in den naasten zin de stam van Jehudah wordt aangeduid, en in het algemeen de ontaarden in de Kerk die

tegen elk goede zijn, welk dan ook; men zie n. 4750, 4751; dit wordt daarmede bedoeld dat er wordt gezegd: in *dezen tijd*; nu wordt er immers gehandeld over Jehudah, en over zijn zonen uit de Kanaänietische vrouw, en daarna uit zijn schoondochter Thamar; en met die dingen wordt in den inwendigen zin de stam van Jehudah beschreven ten opzichte van de dingen die van de bij dien stam ingestelde Kerk zijn. Dat met den tijd de staat wordt aangeduid, en vandaar met: Het geschiedde in dezen tijd, de staat van de volgende dingen, kan wel niet anders dan vreemd schijnen; de oorzaak hiervan is deze dat men niet kan begrijpen hoe het begrip van tijd veranderd kan worden in een begrip van staat, of dat, wanneer men het woord tijd in het Woord leest, iets zoodanigs als tot den staat behoort, moet worden verstaan; maar men moet weten dat de denkingen der Engelen niet iets aan den tijd noch aan de ruimte ontleenen, omdat zij in den Hemel zijn; toen zij immers de wereld hebben verlaten, hebben zij ook het begrip van den tijd en van de ruimte achtergelaten, en zijn zij in de begrippen van den staat getreden, namelijk van den staat van het goede en het ware; wanneer dan ook de mensch het Woord leest, en daarbij aan den tijd, en aan de dingen die van den tijd zijn, denkt, zoo doorvatten de Engelen bij hem niet iets van den tijd, maar in plaats daarvan de dingen die van den staat zijn; zij stemmen ook overeen; ja zelfs doorvat ook de mensch den tijd niet in de innerlijke denking, maar in de uiterlijke, zooals kan vaststaan uit den staat van den mensch wanneer zijn uiterlijke denking tot rust is gebracht, dat is, wanneer hij slaapt; en eveneens uit verscheidene andere ondervindingen. Maar men moet weten dat er in het algemeen een tweetal staten is, namelijk de staat van het goede en die van het ware; gene staat wordt de staat van het zijn genoemd, deze echter de staat van het bestaan; het zijn immers is van het goede, en het bestaan daaruit is van het ware; met den staat van het zijn stemt de ruimte overeen, en met den staat van het bestaan de tijd; daaruit kan vaststaan dat wanneer de mensch dit leest: En het geschiedde in dezen tijd, de Engelen bij hem die woorden geenszins kunnen doorvatten zooals de mensch; eender in de overige dingen; immers al wat in het Woord is geschreven, is zoodanig dat het in een overeenstemmenden zin bij de Engelen wordt verkeerd, welke zin in het geheel niet in den zin der letter verschijnt; het wereldlijke immers, hetwelk van den zin der letter is, wordt in het geestelijke verkeerd, hetwelk van den inwendigen zin is.

4815. En Jehudah daalde neder van zijn broeders; dat dit het nageslacht van Jakob beteekent, in het bijzonder den stam van Jehudah, welke gescheiden was van de overige, staat vast uit de uitbeelding van Jehudah, zijnde in den

universeelen zin het nageslacht van Jakob, en in den bijzonderen zin de stam die de stam van Juda werd geheeten; en uit de beteekenis van nederdalen van de broeders, zijnde gescheiden worden van de overige stammen, hier tot erger vervallen dan zij; nederdalen immers sluit in het zich nederwerpen tot het booze, want opklimmen sluit de verheffing tot het goede in, n. 3084, 4539; de oorzaak, waarover ook eerder, is deze, dat het land Kanaän het Rijk des Heeren uitbeeldde, en daar Hierosolyma en Zion het binnenste ervan, terwijl de dingen die buiten de grenzen van dat land lagen, de dingen uitbeeldden die buiten het Rijk des Heeren zijn, zijnde het valsche en het booze; derhalve werd van Zion en Hierosolyma naar de grenzen gezegd nederdalen, doch van de grenzen tot Hierosolyma en Zion opklimmen; vandaar komt het dat opklimmen de verheffing tot het ware en het goede insluit, en nederdalen het zich nederwerpen tot het valsche en het booze. Omdat hier wordt gehandeld over het valsche en het booze tot welke de stam van Jehudah zich nederwierp, wordt er gezegd dat Jehudah nederdaalde, en verder dat hij afweek tot den Adullamietischen man, en met afwijken wordt aangeduid het afwijken tot het valsche, en daarna tot het booze. Dat de stam van Jehudah gescheiden was van de overige stammen, is bekend; de oorzaak hiervan was deze dat die stam het hemelsch Rijk des Heeren zou uitbeelden, doch de overige stammen Zijn geestelijk Rijk; daarom ook is Jehudah in den uitbeeldenden zin de hemelsche mensch, en in den universeelen zin het hemelsch Rijk des Heeren, n. 3654, 3881, en werden de overige stammen met één woord Israëlieten genoemd; Israël immers is in den uitbeeldenden zin de geestelijke mensch, en in den universeelen zin het geestelijk Rijk des Heeren, n. 3654, 4286. Dat de stam van Jehudah tot erger verviel dan de overige, wordt in het bijzonder aangeduid met deze woorden: “en Jehudah daalde neder van zijn broeders, en hij week af”. Dat de stam van Jehudah tot erger verviel dan de overige, staat vast uit verscheidene plaatsen in het Woord, vooral bij de Profeten; zooals bij Jeremia: “Haar *trouweloze* zuster *Jehudah* heeft gezien, toen Ik haar, om alle wijzen waarop de *afgekeerde Israël* overspel had bedreven, had heengezonden, en haar haar scheidbrief gegeven; nochtans heeft de *trouweloze Jehudah*, haar zuster, niet voor zichzelf gevreesd, maar zij ging heen en heeft gehoereerd, ook zij, dermate dat vanwege de stem harer hoererij het land ontwijd werd; zij bedreef overspel met steen en hout; in al deze dingen evenwel is de *trouweloze Jehudah* tot Mij niet teruggekeerd; *de afgekeerde Israël* heeft haar ziel *gerechtvaardigd*, meer dan de *trouweloze Jehudah*, III: 7 tot II; en bij Ezechiël: “Haar zuster heeft weliswaar gezien, nochtans *verdiert zij haar liefde meer dan zij, en haar hoererijen boven de hoererijen van haar zuster*”, XXIII: II, en vervolg

tot aan het einde; daar wordt gehandeld over Hicrosolyma en Samaria, of over den stam van Jehudah en over de stammen Israëls; behalve meermalen elders. In den inwendigen zin wordt die stam beschreven, namelijk hoe hij viel tot het valsche, en vandaar tot het booze, en ten slotte tot het louter afgodische. Weliswaar wordt dit in den inwendigen zin beschreven voordat die stam van de overige was gescheiden, en voordat hij aldus was geworden; maar hetgeen in den inwendigen zin is, is Goddelijk, en voor het Goddelijke zijn de toekomstige dingen tegenwoordig; men zie hetgeen over die natie is voorzeggd in Deut. hfdst. xxxi: 16 tot 22; hfdst. xxxii: 15 tot 44.

4816. En hij week af tot een man, een Adullamiet; dat dit beteekent tot het valsche, staat vast uit de beteekenis van afwijken, zijnde tot het verkeerde vervallen; van afwijken immers wordt evenals van nederdalen gesproken met betrekking tot het zich verwijderen uit het goede tot het booze, en uit het ware tot het valsche; uit de beteekenis van den man, zijnde de inzichtsvolle, en in den abstracten zin het ware, omdat het echte verstandelijke vanuit de ware dingen is, waarover n. 265, 749, 1007, 3134, 3309, doch in den tegenovergestelden zin de niet inzichtsvolle, bijgevolg het valsche; dit valsche wordt uitgebeeld door den Adullamiet; Adulla immers lag aan de grens der erfenis van Jehudah, Jos. xv: 35, en vandaar beteekende het het ware dat uit het goede is, zooals eveneens bij Micha: “Ik zal u nog een erfgenaam toebrengen, gij bewoonster van Mareschah, tot *aan Adulla toe* zal de heerlijkheid Israëls komen, 1: 15; maar omdat de meeste dingen in het Woord ook een tegenovergestelden zin hebben, is het ook aldus gesteld met Adulla, en het beteekent het valsche dat uit het booze is. Dat de meeste dingen ook een tegenovergestelden zin hebben, komt omdat het land Kanaän, voordat het den zonen Jakobs tot erfenis was geworden, in het bezit was van natiën door wie de valsche en de booze dingen werden aangeduid; en eveneens daarna, toen de zonen Jakobs tot het tegendeel overgingen; de landen immers trekken de uitbeelding aan van de natiën en van de volken die daar zijn, volgens het hoedanige van hen.

4817. En zijn naam was Chirah; dat dit het hoedanige ervan beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam en den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; het is het hoedanige van het valsche, waarover vlak boven, hetwelk wordt aangeduid; want met de namen zowel van plaatsen als van personen in het Woord worden staten en dingen aangeduid; men zie n. 1224, 1264, 1876, 1888, 1946, 2643, 3422, 4298, 4442.

4818. En Jehudah zag daar de dochter van een Kanänietischen man; dat dit de aandoening beteekent van het booze vanuit het valsche van het booze,

staat vast uit de beteekenis van de dochter, zijnde de aandoening van het goede, waarover n. 2362; en in den tegenovergestelden zin de aandoening van het booze, n. 3024; uit de beteekenis van den man, zijnde de inzichtsvolle, en in den abstracten zin het ware, doch in den tegenovergestelden zin de niet inzichtsvolle en het valsche, waarover vlak boven n. 4816; en uit de beteekenis van den Kanaäniet, zijnde het booze, waarover n. 1573, 1574; daaruit blijkt dat met de dochter van een Kanaänietischen man, het booze wordt aangeduid dat vanuit het valsche van het booze is. Wat het booze vanuit het valsche van het booze is, zal beneden worden gezegd; hier moet eerst worden gesproken over de oorsprongen van den stam van Jehudah, want over die wordt in dit hoofdstuk gehandeld. Er zijn drie oorsprongen van dien stam of van de Joodsche natie; de eene is uit Schelah, den zoon van Jehudah uit de Kanänietische echtgenoot; de tweede uit Perez, en de derde uit Serach, de zonen van Jehudah uit Thamar, zijn schoondochter. Dat vanuit die drie zonen van Jehudah de geheele Joodsche natie is, blijkt uit de opsomming van de zonen en de kleinzonen van Jakob, die met hem in Egypte kwamen, Gen. XLVI: 12; voorts uit de klassificatie van hen volgens de familiën, waarover bij Mozes: “De zonen van Jehudah waren volgens hun familiën: *van Schelah* de familie der Schelonieten; *van Perez* de familie der Parcieten; *van Serach* de familie der Sarchieten”, Num. XXVI: 20, en 1 Kron. IV: 21; daaruit blijkt hoedanig de oorsprong dier natie is, namelijk dat een derde deel ervan uit een Kanaänietische moeder was, en twee derde deelen uit de schoondochter, vandaar dat allen uit een onwettig bed stamden; de huwelijken immers met de dochters van de Kanaänieten waren streng verboden, zooals kan vaststaan uit Gen. XXIV: 3; Exod. XXXIV: 16; Deut. VII: 3; 1 Kon. XI: 2; Ezra hfdst. IX en X; en met de schoondochter liggen was des doods, zooals blijkt bij Mozes: “Wat den man betreft die met *zijn schoondochter* zal hebben samengelegen, door te dooden zullen zij beiden gedood worden, zij hebben verwarring gedaan, hun bloeden zullen op hen zijn”, Levit. XX: 12. Dat Jehudah deze daad met de schoondochter op de wet aangaande den zwagerplicht betrok, in welke wet aangaande den broeder, nooit aangaande den vader een inzetting is gegeven, zooals blijkt uit vers 26 van dit hoofdstuk, sluit dit in dat de zonen uit Thamar zouden worden erkend als de zonen van Er, den eerstverwekte, die uit een Kanaänietische moeder was geboren, en boos was in de oogen van Jehovah, en dien Hij derhalve liet sterven, vers 7; want zij die het eerst werden geboren door den zwagerplicht, waren niet van hem uit wien zij ontvangen werden; maar van hem wiens zaad zij opwekten, zooals vaststaat uit Deut. XXV: 5, 6, en eveneens uit vers 8 en 9 van dit hoofdstuk; bovendien werden zij die uit

Thamar werden geboren, door hoerij geboren; Jehudah immers meende, toen hij tot haar inging, dat zij een hoer was, vers 15, 16, 21. Daaruit blijkt vanwaar en hoedanig de oorsprong der Joodsche natie was, en dat zij vanuit een leugen spraken bij Johannes: “De Joden zeggen tot Hem: Wij, wij zijn niet uit hoerij geboren”, VIII: 41. Wat deze oorsprong insluit en uitbeeldt, blijkt uit hetgeen volgt, namelijk dat hun innerlijke dingen eender waren, of een eenderen oorsprong hadden. Dat hij een Kanaänietische huwde, sluit den oorsprong in vanuit het booze dat vanuit het valsche van het booze is, want dit wordt in den inwendigen zin aangeduid met de dochter van een man, een Kanaäniet; dat hij met zijn schoondochter samenlag, sluit in en beeldt uit de verdoemenis vanuit het vervalschte ware vanuit het booze; de hoerij immers beteekent overal in het Woord de vervalsching van het ware; men zie n. 3708. Het booze vanuit het valsche van het booze is het booze des levens vanuit het leerstellige valsche hetwelk is uitgebroed door het booze der liefde van zich, dat is, door hen die in dat booze zijn, en hetwelk werd bevestigd door den zin der letter des Woords. Zoodanig is de oorsprong van het booze bij de Joodsche natie, en zoodanig is de oorsprong van het booze bij eenigen in de Christelijke wereld, voornamelijk bij hen die in het Woord onder Babel worden verstaan. Dat booze is zoodanig dat het elken weg tot den inwendigen mensch afsluit, en wel dermate dat in hem niet iets van het geweten kan worden gevormd; want van het booze dat de mensch vanuit het leerstellige valsche doet, gelooft hij dat het goed is omdat hij gelooft dat het waar is, en zoo doet hij het vanuit het geoorloofde, het vrije, en het verkwikkelijke; vandaar wordt de Hemel voor hem aldus toegesloten dat hij niet kan worden geopend. Om te ontvouwen hoedanig dit booze is, dienen tot voorbeeld zij die vanuit het booze der liefde van zich gelooven dat er slechts een eenige natie is welke Jehovah heeft uitver koren, en dat alle overigen in de wereld naar verhouding slaven zijn, en wel zoo minderwaardige dat zij naar believen gedood, en ook wreed behandeld kunnen worden, en dit eveneens bevestigen vanuit den zin der letter des Woords, zooals de Joodsche natie had geloofd en heden ten dage eveneens de Babylonische natie gelooft; al het booze dat zij dan doen vanuit dit leerstellige valsche, en vanuit de overige leerstellige dingen die daarop als op een fundamenteele zijn gebouwd, is het booze vanuit het valsche van het booze, en het vernietigt den inwendigen mensch, en het sluit hem af zoodat nooit eenig geweten daar kan worden gevormd; zij immers zijn het over wie in het Woord wordt gehandeld, en van wie wordt gezegd dat zij in de bloeden zijn, want zij zijn in razernijen tegen het geheele menschelijke geslacht dat hun geloofsartikelen en zoo henzelf niet aanbidt, en op hun altaren zijn gaven

niet brengt. Tot voorbeeld dienen ook zij die vanuit het booze der liefde van zich en van de wereld gelooven dat er iemand plaatsvervanger van den Heer op aarde moet zijn, en dat deze de macht heeft den Hemel te openen en te sluiten, aldus om te heerschen over den animus en de gewetens van allen, en dat valsche bevestigen vanuit den zin der letter des Woords. Al het booze dat zij dan daaruit doen, is het booze vanuit het valsche van het booze, hetwelk eender den inwendigen mensch vernietigt bij hen die vanuit dat booze die macht voor zichzelf opeischen en aldus overheerschen; en het vernietigt wel dermate dat zij niet langer weten wat de inwendige mensch is, noch dat iemand een geweten heeft, bijgevolg dat zij niet meer gelooven dat er eenig leven na den dood is, noch dat de hel is, noch dat de Hemel is, hoezeer zij ook daarover mogen spreken. Hoedanig dit booze is, kan niet van de andere booze dingen worden onderscheiden door de menschen in de wereld, maar in het andere leven wordt het door de Engelen gekend zooals op klaarlichten dag; daar immers verschijnen de booze dingen en de valsche dingen zoodanig als zij zijn en vanwaar zij zijn ten aanzien van hun verschillen, welke ontelbaar zijn; volgens hun geslachten en soorten zijn de hellen ook onderscheiden; aangaande deze ontelbare dingen kent de mensch nauwelijks iets; hij gelooft slechts dat het booze is, maar hoedanig booze het is, weet hij niet, zulks eenig en alleen ter oorzake hiervan dat hij niet weet wat het goede is, en dit niet omdat hij niet weet wat de naastenliefde is; indien hij het goede der naastenliefde kende, zou hij ook de tegenovergestelde dingen of de booze dingen met hun verschillen kennen.

4819. En zijn naam was Schua; dat dit het hoedanige beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam, zijnde het hoedanige, waarover boven n. 4817; hier het hoedanige van het booze vanuit het valsche van het booze, waarover ook boven n. 4818.

4820. En hij nam haar, en hij kwam tot haar; dat dit beteekent dat de stam van Jehudah zich met die dingen verbond, namelijk met de booze dingen vanuit de valsche dingen van het booze, staat vast uit de beteekenis van haar nemen, namelijk tot vrouw, en tot haar komen of ingaan, zijnde verbonden worden, waarover eenige malen eerder; de huwelijken immers beelden in den inwendigen zin de verbinding van het goede en het ware uit, omdat zij daaruit zijn, n. 2727 tot 2759, doch in den tegenovergestelden zin de verbinding van het booze en het valsche, hier de verbinding van den stam van Jehudah daarmede, want het wordt gezegd van Jehudah, en dat met hem de naar hem genoemde stam wordt aangeduid, zie men boven in n. 4815. Hier wordt niet gezegd dat hij haar tot echtgenoot nam, maar alleen dat hij haar

nam en tot haar kwam, ter oorzaak hiervan dat het een onwettige verbinding was, n. 4818; voorts omdat aldus stilzwijgend zou worden aangegeven dat het geen huwelijk maar hoerij was, aldus dat de zonen uit haar ook uit hoerij geboren waren; de verbinding van het booze met het valsche is eveneens niets anders; dat zij daarna zijn echtgenoot werd geheeten met deze woorden: “En de dagen waren vermenigvuldigd, en de dochter van Schua, de echtgenoot van Jehudah, stierf”, vers 12, daarover zal beneden worden gesproken.

4821. En zij ontving, en zij baarde een zoon; dat dit beteekent dat daaruit het valsche der Kerk was, staat vast uit de beteekenis van ontvangen en baren, zijnde erkennen met het geloof en de daad, waarover n. 3905, 3915, 3919; en uit de beteekenis van den zoon, zijnde het ware der Kerk, doch in den tegenovergestelden zin het valsche, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373, 4257. Vandaar wordt met: Zij ontving en baarde een zoon, hier aangeduid dat de Kerk bij den stam van Jehudah het valsche met het geloof en de daad heeft erkend. Dat met dezen zoon het valsche der Kerk wordt aangeduid, komt omdat hij de eerstverwekte was, en met den eerstverwekte in de oude Kerken het ware des geloofs werd aangeduid, n. 352, 3325, aldus in den tegenovergestelden zin het valsche, zooals eveneens de eerstverwekten en de eerstverwekte dingen van Egypte, n. 3325. Dat niet het ware, maar het valsche wordt aangeduid, blijkt uit hetgeen terstond volgt; er wordt immers gezegd: “Er, de eerstverwekte van Jehudah, was boos in de oogen van Jehovah, en Jehovah deed hem sterven”, vers 7; de naam van dezen zoon Er sluit ook dit hoedanige in, zooals ook de naam van den tweeden zoon Onan zijn hoedanige insluit, namelijk het ongerechte of het booze.

4822. En hij noemde zijn naam Er, dat dit het hoedanige ervan beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421, namelijk het hoedanige van het valsche der Kerk, waarover vlak boven n. 4821. Er wordt gezegd het hoedanige van het valsche, omdat de valsche dingen onder elkander verschillen, zooals ook de ware dingen, en wel dermate dat nauwelijks de geslachten ervan kunnen worden opgesomd; en elk geslacht van het valsche heeft zijn hoedanige waardoor het van het andere wordt onderscheiden; er zijn gemeene valsche dingen welke regeeren bij de ontaarden in elke Kerk, en dit valsche wordt bij een ieder daar gevariëerd volgens het leven; het valsche dat in de Joodsche Kerk was, waarover hier wordt gehandeld, was het valsche vanuit het booze der liefde van zich en daaruit der liefde van de wereld; men zie n. 4818.

4823. En zij ontving nog, en zij baarde een zoon; dat dit het booze beteekent, staat vast uit de beteekenis van den zoon, zijnde het ware, en eveneens het goede, waarover n. 264, aldus in den tegenovergestelden zin het valsche en eveneens het booze, maar het booze dat vanuit het valsche is; dit booze is in zijn wezen het valsche, omdat het daaruit is; hij immers die het booze vanuit het leerstellig valsche doet, doet het valsche, maar omdat het met de daad geschiedt, wordt het het booze genoemd. Dat met den eerstverwekte het valsche wordt aangeduid, en met dezen het booze, blijkt daaruit, dat van dezen zoon wordt vermeld dat hij met de daad het booze heeft gedaan, namelijk “dat hij het zaad tot de aarde verdierf, om zijn broeder niet zaad te geven; *en het was boos in de oogen van Jehovah wat hij deed*, en Hij deed ook hem sterven”, vers 9, 10. Dat dit booze vanuit het valsche was, blijkt daar ook. Bovendien werd in de Oude Kerken met den als tweede verwekte het ware des geloofs met de daad aangeduid; met deze dus het valsche met de daad, dat is, het booze. Dat het het booze is hetwelk met deze wordt aangeduid, kan ook hieruit vaststaan dat de eerstverwekte Er werd genoemd van de zijde van den vader of Jehudah, doch deze, of Onan, van de zijde van de moeder, de dochter van Schua, zooals men kan zien in de oorspronkelijke taal; met den man immers wordt in het Woord het valsche aangeduid, en met zijn vrouw het booze, men zie n. 915, 2517, 4510; dat met de dochter van Schua het booze wordt aangeduid, n. 4818, 4819; en daarom wordt met Er, omdat hij door den vader met den naam werd genoemd, het valsche aangeduid, en wordt met Onan omdat hij van de zijde van de moeder met een naam werd genoemd, het booze aangeduid; gene immers was aldus als het ware de zoon des vaders, deze echter als het ware de zoon der moeder. In het Woord wordt meermalen gezegd man en echtgenoot, voorts echtgenoot en echtgenote, en wanneer man en echtgenote wordt gezegd, wordt het ware met den man, en het goede met de echtgenote aangeduid; en in den tegenovergestelden zin het valsche met den man, en het booze met de echtgenote; doch wanneer echtgenoot en echtgenote wordt gezegd, wordt het goede aangeduid met den echtgenoot, en het ware met de echtgenote; en in den tegenovergestelden zin het booze met den echtgenoot, en het valsche met de echtgenote. De oorzaak van deze verborgenheid is deze: In de hemelsche Kerk was de echtgenoot in het goede, en de echtgenote in het ware van dat goede; doch in de geestelijke Kerk is de man in het ware, en de echtgenote in het goede van dat ware; en eveneens zijn en waren zij het daadwerkelijk aldus; de innerlijke dingen immers bij den mensch hebben deze omkeering gehad. Vandaar komt het dat waar in het Woord wordt gehandeld over het hemelsch goede en het

hemelsch ware daaruit, daar echtgenoot en echtgenootte wordt gezegd, doch waar wordt gehandeld over het geestelijk goede en het geestelijk ware daaruit, daar man en echtgenootte wordt gezegd, of veeleer man en vrouw. Hieruit, alsmede uit de woorden zelf, wordt gekend over welk goede en over welk ware in het Woord in zijn inwendigen zin wordt gehandeld. Dit is ook de oorzaak waarom hier en daar eerder werd gezegd dat de huwelijken de verbinding van het goede en het ware, en van het ware en het goede uitbeelden; de echtelijke liefde ontleent ook aan die verbinding haar oorsprong; de echtelijke liefde bij de hemelschen aan de verbinding van het goede met het ware, en de echtelijke liefde bij de geestelijken aan de verbinding van het ware met het goede; de huwelijken stemmen ook daadwerkelijk met die verbindingen overeen. Hieruit blijkt wat het insluit dat de vader den eerste met den naam heeft genoemd, en de moeder den tweede, en eveneens den derde, zooals uit de oorspronkelijke taal vaststaat, namelijk dat de vader den eerste met den naam heeft genoemd, omdat met hem het valsche werd aangeduid, en dat de moeder den tweede met den naam heeft genoemd, omdat met hem het booze werd aangeduid.

4824. En zij noemde zijn naam Onan; dat dit het hoedanige beteekent, namelijk van het booze, waarover vlak boven n. 4823, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 4822; Onan beteekent en sluit in het hoedanige van dat booze.

4825. En zij voegde nog toe, en zij baarde een zoon; dat dit het afgodische beteekent, staat vast uit de beteekenis van den zoon hier, zijnde het afgodische, want zij die eerder waren geboren, beteekenden het valsche en het booze, n. 4821, 4823; daaruit volgt dat de derde het afgodische is; het eene en het andere immers, namelijk het valsche en het booze, brengt dat voort en is daarin. Van de drie zonen die aan Jehudah uit de Kanaänietische geboren werden, bleef alleen deze over, uit wien ook het derde deel der Joodsche natie was, en dat deze natie haar ontstaan aan het afgodische ontleende, wordt in den inwendigen zin verstaan. Dat die natie ten *zeerste* tot afgoderij geneigd was, staat vast uit de historische en de profetische dingen des Woords vanuit den zin van zijn letter; dat zij aanhoudend afgodisch is geweest, blijkt daar uit den inwendigen zin; het afgodische immers is niet alleen het vereeren van afgoden en gesneden beelden, alsmede het vereeren van andere goden, maar het is ook het vereeren van de uitwendige dingen zonder de inwendige; hierin was die natie aanhoudend afgodisch; zij aanbad immers alleen de uitwendige dingen, en verwijderde de inwendige geheel en al, en wilde zelfs niet daarvan weten. Zij had weliswaar de heilige dingen bij zich, zooals

de tent der samenkomst met de ark, en daarin het verzoendeksel, de tafels waarop de brooden waren, en den kandelaar, en de reukwerken, en buiten de tent het altaar, waarop de brandoffers en de slachtoffers werden gehouden, welke dingen alle heilig werden genoemd, en het binnenste daar het heilige der heiligen, alsmede het heiligdom; ook waren bij hen de kleederen die Aharon en die hun hooge priesters hadden, welke de kleederen der heiligheid werden geheeten; er was immers de efod met de borstlap, waarop de Urim en Thumim waren, behalve tal van dingen meer; maar die dingen waren niet heilig in zichzelf, maar heilig uit hoofde hiervan dat zij de heilige dingen uitbeeldden, namelijk de Goddelijk hemelsche en geestelijke dingen van het Rijk des Heeren, en den Heer Zelf; nog minder heilig waren zij door het volk bij hetwelk zij waren, want dit werd niet in het minst aangedaan door de inwendige dingen die werden uitgebeeld, maar alleen door de uitwendige; en alleen door de uitwendige dingen aangedaan worden is afgodisch, want dat is hout en steen vereeren, voorts het goud en het zilver waarmede zij overtrokken zijn, vanuit de fantasie dat zij heilig in zichzelf zijn. Zoodanig was die natie, en zoodanig is zij ook heden ten dage. Maar nochtans kon bij dezulken het uitbeeldende van de Kerk zijn, omdat het uitbeeldende niet den persoon betreft maar de zaak; men zie n. 665, 1097 einde, 3670, 4208, 4281, 4288. Vandaar ook heeft de eeredienst hen niet gezegend en gelukkig gemaakt in het andere leven, maar alleen voorspoedig in de wereld zoolang zij in de uitbeeldende dingen stand hielden, en niet afweken tot de afgoden der natiën, en zoo openlijk afgodendienaren werden; toen immers kon niet langer iets van de Kerk bij die natie worden uitgebeeld. Dit nu is het wat er wordt verstaan onder het afgodische hetwelk wordt aangeduid door den derden zoon van Jehudah uit de Kanaänietische vrouw. Dit afgodische bij die natie ontleende zijn oorsprong aan haar inwendig afgodische; zij was immers meer dan de andere natiën in de liefde van zich en van de wereld geweest, n. 4459 einde, 4750; en zij die in de liefde van zich en van de wereld zijn, zijn in den inwendigen afgodendienst, want zij vereeren zich, en zij vereeren de wereld, en zij verrichten de heilige dingen terwille van de zelfaanbidding en van eigen gewin, dat is, terwille van zichzelf als doel, niet terwille van de Kerk en van het Rijk des Heeren als doel, aldus niet terwille van den Heer.

4826. En zij noemde zijn naam Schelah; dat dit het hoedanige beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover boven, waar over de beide vorige zonen van Jehudah, Er en Onan, werd gehandeld, n. 4822, 4824; het is het hoedanige van het afgodische dat met Schelah wordt aangeduid, want er zijn meerdere afgoderijen; er is het

uitwendige en het inwendige afgodische, en het eene en het andere is in het algemeen de eeredienst van het valsche en van het booze.

4827. En hij was in Kesib, toen zij hem baarde; dat dit den staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van Kesib, zijnde de staat, namelijk van het met Schelah aangeduide afgodische waarin de Joodsche natie was; en uit de beteekenis van baren, zijnde metterdaad verbonden worden, waarover n. 3905, 3915, 3919; en omdat het een verbinding was met het booze dat in het afgodische is, wordt er gezegd dat *zij* zijn naam Schelah noemde, zooals uit de oorspronkelijke taal blijkt, want met haar, namelijk de dochter van Schua, wordt het booze aangeduid dat vanuit het valsche van het booze is, n. 4818, 4819.

4828. Vers 6, 7, 8, 9, 10. *En Jehudah nam een vrouw voor Er, zijn eerstverwekte, en haar naam was Thamar. En Er, de eerstverwekte van Jehudah, was boos in de oogen van Jehovah, en Jehovah deed hem sterven. En Jehudah zeide tot Onan: Kom tot uws broeders echtgenoot, en betoon haar den zwagerplicht, en wek uw broeder zaad. En Onan wist dat het zaad niet voor hem zou zijn, en het geschiedde als hij tot zijns broeders echtgenoot kwam, en hij verloor het tot de aarde, om zijn broeder niet zaad te geven. En het was boos in de oogen van Jehovah wat hij deed; en Hij deed ook hem sterven.* Jehudah nam een vrouw, beteekent de Kerk die zijn nageslacht had; voor Er, zijn eerstverwekte, beteekent het valsche des geloofs; en haar naam was Thamar, beteekent het hoedanige der Kerk, dat het de Kerk was uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen; en Er, de eerstverwekte van Jehudah, was boos in de oogen van Jehovah, beteekent, dat hij in het valsche van het booze was; en Jehovah deed hem sterven, beteekent dat er geen uitbeeldende van de Kerk was; en Jehudah zeide tot Onan, beteekent, om het uitbeeldende van de Kerk in stand te houden; kom tot uws broeders echtgenoot, en betoon haar den zwagerplicht, beteekent dat hij het zou voortzetten; en wek uw broeder zaad, beteekent, opdat de Kerk niet te gronde ga; en Onan wist dat het zaad niet voor hem zou zijn, beteekent den afkeer en den haat; en het geschiedde als hij tot zijns broeders echtgenoot kwam, en hij verloor het tot de aarde, beteekent het tegen de echtelijke liefde indruischende; om zijn broeder niet zaad te geven, beteekent dat er zoo geen voortzetting was; en het was boos in de oogen van Jehovah wat hij deed, beteekent dat het tegen de Goddelijke Orde was; en Hij deed ook hem sterven, beteekent dat er ook geen uitbeeldende van de Kerk was.

4829. Jehudah nam een vrouw; dat dit de Kerk beteekent die zijn nageslacht had, staat vast uit de uitbeelding van Thamar, die hier de vrouw is, zijnde de Kerk, waarover in hetgeen volgt; dat zij was voor het nageslacht van Jehudah,

wordt daarmee aangeduid dat hij haar nam voor Er, zijn eerstverwekte, om daarvan nakomelingen te hebben.

4830. Voor Er, zijn eerstverwekte; dat dit het valsche des geloofs beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Er, zijnde het valsche, waarover n. 4821, 4822; en uit de beteekenis van den eerstverwekte, zijnde het geloof, waarover n. 352, 3325, 4821.

4831. En haar naam was Thamar; dat dit het hoedanige der Kerk beteekent, dat het de Kerk was uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen, staat vast uit de beteekenis van den naam, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; hier het hoedanige der Kerk, omdat door Thamar in dit hoofdstuk de Kerk wordt uitgebeeld, en wel de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen, welke bij het nageslacht van Jehudah moest worden ingesteld. Dat door Thamar die Kerk wordt uitgebeeld, blijkt uit hetgeen volgt. In dit gansche hoofdstuk wordt in den inwendiger zin gehandeld over de Joodsche Kerk, namelijk dat zij uitbeeldend zou worden voor de geestelijke en de hemelsche dingen van het Rijk des Heeren, zooals de Oude Kerk, en dit niet alleen in den uitwendigen vorm, maar ook in den inwendigen; de Kerk immers is niet de Kerk door de uitwendige dingen, dat is, door de ritueele dingen, maar door de inwendige dingen, want deze zijn de wezenlijke dingen, gene alleen de formeele. Het nageslacht van Jakob was echter zoodanig dat het de inwendige dingen niet wilde opnemen; derhalve kon de Oude Kerk bij dat nageslacht niet worden opgewekt, maar alleen het uitbeeldende van die Kerk, n. 4307, 4444, 4500; het inwendige van de Kerk is hier Thamar, en het uitwendige is hier Jehudah met de drie zonen uit de Kanaänietische vrouw.

4832. En Er, de eerstverwekte van Jehudah, was boos in de oogen van Jehovah; dat dit beteekent dat hij in het valsche van het booze was, staat vast uit de uitbeelding van Er en uit de beteekenis van den eerstverwekte, zijnde het valsche des geloofs, waarover vlak boven n. 4830; dat dit valsche het valsche van het booze was, blijkt uit hetgeen boven in n. 4818 is gezegd; maar bij dezen zoon was het valsche van het booze zoodanig dat zelfs niet eens het uitbeeldende van de Kerk bij eenig nageslacht uit hem zou hebben kunnen wonden ingesteld, weswege er wordt gezegd dat hij boos was in de oogen van Jehovah, en Jehovah hem deed sterven. Bij die gansche natie was van den eersten oorsprong aan, vooral van Jehudah aan, het valsche van het booze, dat is, het leerstellig valsche vanuit het booze des levens, maar bij den eenen zoon van Jehudah anders dan bij den anderen, en het werd voorzien, welk van dienst zou kunnen zijn, en dat het niet datgene was wat bij den

eerstverwekte Er was, noch dat wat bij Onan, den ten tweede verwekte was, maar dat wat bij Schelah was, weswege gene twee werden uitgebluscht en deze werd bewaard. Dat bij die gansche natie van den eersten oorsprong aan het valsche van het booze was, wordt klaarblijkend beschreven bij Mozes met deze woorden: “*Zij heeft voor zich verdorven, zij zijn Zijn zonen niet, hun schandelek, een verdraaid en verwrongen geslacht*; toen Jehovah het zag, en Hij laakte uit verontwaardiging Zijn zonen en Zijn dochteren; en Hij zeide: Ik zal Mijn aangezichten van hen verbergen; Ik zal zien wat *hun nageslacht* zal zijn; want zij zijn een *geslacht van draaidheden*, zonen in wie geen trouw is; Ik zal booze dingen over hen toevoegen, Mijn pijlen in hen verbruiken; uitgeput van honger, en verteerd van den karbonkel, en van een bitter verderf zullen zij zijn; *een natie verloren door raadslagen*, en er is geen inzicht in hen; vanuit *den wijnstok van Sodom is hun wijnstok*, en *vanuit de velden van Amorra, hun druiven zijn druiven van gal*, trossen der bitterheden hebben zij; *venijn van draken is hun wijn*, en *wreede gal van adderen*. Is dat niet bij Mij weggelegd, verzegeld in Mijn schatten; nabij is de dag van hun ondergang, en de dingen die hun zullen gebeuren, haasten”, Deut. xxxii: 5, 19, 20, 23, 24, 28, 32, 33, 34, 35; door die woorden wordt in den inwendigen zin het valsche van het booze beschreven waarin die natie was en dat in hen was ingeworteld.

4833. En Jehovah deed hem sterven; dat dit beteekent dat er geen uitbeeldende van de Kerk was, staat vast uit de beteekenis van sterven, zijnde ophouden zoodanig te zijn, waarover n. 494; voorts het einde der uitbeelding, n. 3253, 3259, 3276; hier dus, dat er geen uitbeeldende van de Kerk was bij eenig nageslacht uit hem, volgens hetgeen vlak boven in n. 4832 is gezegd.

4834. En Jehudah zeide tot Onan; dat dit beteekent, om het uitbeeldende van de Kerk in stand te houden, staat vast uit hetgeen volgt, want het heeft daarop betrekking; hij zeide immers dat hij zijn broeder den zwagerplicht zou betoonen, waardoor de instandhouding en de voortzetting van de Kerk werd uitgebeeld, waarover nu zal worden gesproken.

4835. Kom tot uws broeders echtgenoot, en betoon haar den zwagerplicht; dat dit beteekent dat hij het zou voortzetten, namelijk het uitbeeldende van de Kerk, staat vast uit de beteekenis van komen of ingaan tot des bioeders echtgenoot en haar den zwagerplicht betoonen, zijnde datgene in stand houden en voortzetten wat der Kerk is. Hetgeen in de Mozaische wet werd bevolen, dat zoo iemand kinderloos zou sterven, zijn broeder de weduwe tot zijn echtgenoot zou nemen en zijn broeder zaad wekken, en dat de eerstverwekte genoemd zou worden met den naam van den overleden broeder, doch dat de overige zonen van hem zouden zijn, werd de zwagerplicht genoemd. Dat deze

inzetting niet iets nieuws in de Joodsche Kerk was, maar dat zij ook eerder in gebruik was, staat vast uit deze dingen; eender als meerdere inzettingen die den Israëlieten door Mozes bevolen werden, zooals dat zij geen echtgenooten uit de dochteren der Kanaänieten zouden nemen, en dat zij binnen de familiën zouden huwen, Gen. xxiv: 3, 4; hfdst. xxviii vers 1, 2. Daaruit en uit verscheidene andere dingen blijkt dat er eerder een Kerk was geweest in welke zoodanige dingen waren ingesteld als daarna aan de zonen van Jakob werden verkondigd en opgelegd. Dat de altaren en slachtoffers ook van den ouden tijd aan in gebruik waren geweest, blijkt uit Gen. viii: 20, 21; hfdst. xxi: 3, 7, 8. Daaruit blijkt dat de Joodsche Kerk niet de eene of andere nieuwe Kerk is geweest, maar dat zij een wederopwekking was van de Oude Kerk, welke te gronde was gegaan. Hoedanig de wet van den zwagerplicht is geweest, staat vast bij Mozes: “Indien broeders te zamen hebben gewoond, echter een van hen gestorven zal zijn, en ook geen zoon heeft, zoo zal de echtgenoot des verstorvenen niet een vreemden man daarbuiten trouwen; haar zwager zal tot haar ingaan, en haar nemen zich tot een echtgenoot, en zoo haar den zwagerplicht betoonen; dan zal het geschieden dat de eerstverwekte dien zij zal hebben gebaard, zal staan op den naam zijns broeders, des verstorvenen, opdat zijn naam niet worde uitgedelgd uit Israël. Maar indien de man zijn schoonzuster niet zal hebben willen trouwen, zoo zal de schoonzuster van hem opgaan tot de poort tot de ouderlingen, en zeggen: Mijn zwager weigert zijn broeder een naam te wekken in Israël, hij wil mij den zwagerplicht niet betoonen. Dan zullen hem de ouderlingen zijner stad roepen, en tot hem spreken; zoo hij zal zijn opgestaan en gezegd zal hebben: Ik begeer haar niet te trouwen, zoo zal zijn schoonzuster op hem toetreden in de oogen der ouderlingen, en zijn schoen van over zijn voet uittrekken, zij zal spuwen in zijn aangezichten, en zij zal antwoorden en zeggen: Zoo zal den man worden gedaan die zijns broeders huis niet bouwt; waarvandaan zijn naam in Israël zal worden genoemd: Het huis desgenen dien de schoen uitgetogen is”, Deut. xxv: 5 tot 10. Wie niet weet wat de zwagerplicht uitbeeldt, kan niet anders gelooven dan dat het alleen was om den naam en vandaar de erfenis in stand te houden, maar de instandhouding van den naam en van de erfenis was niet van zulk een belang dat daarom een broeder met zijn schoonzuster een huwelijk zou ingaan; maar dit was opgelegd opdat daardoor de instandhouding en de voortzetting van de Kerk zou worden uitgebeeld; het huwelijk immers beeldde het huwelijk uit van het goede en het ware, dat is, het hemelsch huwelijk, bijgevolg ook de Kerk, want de Kerk is de Kerk krachtens het huwelijk van het goede en het ware; en wanneer de Kerk in dit huwelijk is, maakt zij één

met den Hemel, zijnde het hemelsch huwelijk zelf; en omdat het huwelijk die dingen uitbeeldde, beeldde derhalve de zonen en de dochteren de ware en de goede dingen uit, en duiden ze eveneens aan; deswege beteekende kinderloos zijn verstoken zijn van het goede en het ware, aldus dat er geen uitbeeldende van de Kerk meer in dat huis was, bijgevolg dat het buiten de gemeenschap was; bovendien beeldde de broeder het bloedverwante goede uit waarmede het ware zou worden verbonden dat door de echtgenoot weduwe werd uitgebeeld; het ware immers kan met geen ander goede dan het zijne en het bloedverwante verbonden worden, opdat het een ware zij dat het leven heeft en vrucht voortbrengt, en zoo datgene voortzette wat der Kerk is. Dit werd in den Hemel doorvat met den zwagerplicht. Dat indien iemand den zwagerplicht niet wilde betoonen, zijn schoonzuster den schoen van over zijn voet zou uittrekken en in zijn aangezichten spuwen, beteekende dat hij zooals iemand die zonder het uitwendig en het inwendig goede en ware is, de dingen vernietigde die der Kerk waren; de schoen immers is het uitwendige, n. 1748, en het aangezicht het inwendige, n. 1999, 2434, 3527, 4066, 4796. Hieruit blijkt dat door den zwagerplicht de instandhouding en de voortzetting van de Kerk werd uitgebeeld. Maar toen de uitbeeldende dingen van de inwendige dingen door de Komst des Hoeren ophielden, werd die wet opgeheven. Het is hiermede gesteld zooals met de ziel of den geest van den mensch en met zijn lichaam; des menschen ziel of geest is zijn inwendige, en het lichaam is het uitwendige; of, wat hetzelfde is, de ziel of de geest is de beeltenis zelf van den mensch; zijn lichaam echter is het repraesentatieve beeld ervan. Wanneer de mensch wederopstaat, wordt zijn repraesentatief beeld of zijn uitwendige, hetwelk het lichaam is, uitgetrokken, want dan is hij in het inwendige of in de beeltenis zelf. Het is hiermede eveneens gesteld zooals met iemand die in de duisternis is, en vanuit die de dingen ziet die des lichts zijn, of, wat hetzelfde is, zooals met iemand die in het licht der wereld is, en vanuit dat de dingen ziet die van het licht des Hemels zijn; het licht der wereld immers is ten opzichte van het licht des Hemels gelijk als de duisternis; in de duisternis of in het licht der wereld verschijnen de dingen die van het licht des Hemels zijn, niet zoodanig als zij in zich zijn, maar zooals in een repraesentatief beeld, evenzoo als het gemoed van den mensch in zijn aangezicht; deswege wordt, wanneer het licht des Hemels in zijn klaarte verschijnt, de duisternis of de repraesentatieve beelden uiteengedreven; dit is geschied door de Komst des Heeren. En wek uw broeder zaad; dat dit beteekent, opdat de Kerk niet te gronde ga, staat vast uit de beteekenis van het zaad, zijnde het ware vanuit het goede, of het geloof der naastenliefde, waarover n. 1025, 1447, 1610, 1940, 2848,

3310, 3373, 3671; iets eenders wordt ook aangeduid met den eerstverwekte, die zou staan op den naam van den overleden broeder, n. 352, 367, 2435, 3325, 3494; den broeder dat zaad wekken, wil zeggen datgene voortzetten wat der Kerk is, volgens hetgeen vlak boven in n. 4834 is gezegd, aldus opdat de Kerk niet te gronde ga.

4836. En Onan wist dat het zaad niet voor hem zou zijn; dat dit den afkeer en den haat beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Onan, zijnde het booze, waarover n. 4823, 4824; en omdat den broeder het zaad niet geven of den zwagerplicht niet betoonen, wil zeggen, het goede en het ware der Kerk en haar voortzetting niet willen, n. 4834, wordt vandaar met die woorden de afkeer en de haat aangeduid; het booze immers is niets anders dan de afkeer en de haat jegens het goede en het ware der Kerk.

4837. En het geschiedde, als hij tot zijns broeders echtgenoot kwam, en hij verdiert het tot de aarde; dit beteekent het tegen de echtelijke liefde indruischende; met Er, den eerstverwekte van Jehudah, wordt het valsche van het booze beschreven waarin de Joodsche natie eerst was; en met Onan, den ten tweede verwekte, wordt het booze beschreven dat vanuit het valsche van het booze is, waarin die natie daarna was; en met Schelah, den derden zoon, wordt het afgodische beschreven dat daaruit is, waarin zij daarna aanhoudend is geweest, n. 4826. Het booze vanuit het valsche van het booze wordt beschreven met hetgeen Onan heeft gedaan, namelijk dat hij den broeder het zaad niet wilde geven, maar dat hij het tot de aarde verdiert. Dat daarmede het tegen de echtelijke liefde indruischende wordt aangeduid, komt omdat onder het echtelijke in den inwendigen zin datgene wordt verstaan wat der Kerk is; de Kerk immers is het huwelijk van het goede en het ware, en met dit huwelijk is het booze vanuit het valsche van het booze volslagen in strijd, dat is, zij die in zulk een booze zijn, zijn met dat huwelijk in strijd. Dat die natie niet eenig echtelijke had, zowel in den geestelijken als in den natuurlijken zin verstaan, blijkt duidelijk hieruit dat het haar was toegestaan meerdere echtgenooten te trouwen; waar immers het echtelijke is, verstaan in den geestelijken zin, dat is, waar het goede en het ware der Kerk is, bijgevolg waar de Kerk is, daar wordt dit geenszins toegestaan; want het echte echtelijke is nooit bestaanbaar dan alleen bij hen bij wie de Kerk of het Rijk des Heeren is, en bij hen niet dan tusschen twee, n. 1907, 2740, 3246; het huwelijk tusschen twee die in de echte echtelijke liefde zijn, stemt overeen met het hemelsch huwelijk, dat is, met de verbinding van het goede en het ware, de echtgenoot namelijk met het goede, en de echtgenote met het ware van dat goede; en ook zijn zij, wanneer zij in de echte echtelijke liefde zijn, in dat huwelijk. Deswege is het daar waar

de Kerk is, nooit toegestaan meerdere echtgenooten te trouwen; doch omdat bij het nageslacht uit Jakob niet de Kerk was, maar slechts het uitbeeldende van de Kerk, of het uitwendige van de Kerk zonder het inwendige ervan, n. 4307, 4500, was het derhalve bij dat nageslacht toegestaan. En bovendien zou het huwelijk van één echtgenoot met meerdere echtgenooten in den Hemel de voorstelling of het beeld vertoonen alsof één goede werd verbonden met meerdere waren die onderling niet samenstemmen, en zoo dat er geen goede was, want een goede vanuit niet samenstemmende waren wordt tot geen; het goede immers heeft zijn hoedanige uit de ware dingen en uit hun onderlinge samenstemming; ook zou het een beeld vertoonen alsof de Kerk niet één was, maar meerdere, en deze onderling naar de ware dingen des geloofs of naar de leerstellige dingen onderscheiden, terwijl zij toch één is wanneer het goede daar het wezenlijke is, en dit gequalificeerd en als het ware gemodificeerd wordt door de ware dingen. De Kerk is het beeld des Hemels, want zij is het Rijk des Heeren op aarde; de Hemel wordt onderscheiden in verscheidene gemeene gezelschappen, en in kleinere daaraan ondergeschikte, maar nochtans zijn zij één door het goede; de ware dingen des geloofs gedragen zich daar op samenpassende wijze volgens het goede; zij beoogen immers het goede en zijn daaruit. Indien de Hemel onderscheiden was volgens de ware dingen des geloofs en niet volgens het goede, zou er geen Hemel zijn, want er zou niets van eensgezindheid zijn; zij zouden immers niet een ééne des levens of één ziel kunnen hebben uit den Heer. Dit is alleen mogelijk in het goede, dat is, in de liefde tot den Heer, en in de liefde jegens den naaste; de liefde immers verbindt allen, en wanneer de afzonderlijken de liefde van het goede en het ware hebben, dan is het het gemeenschappelijke, hetwelk uit den Heer is, aldus de Heer, Die allen verbindt. Het is de liefde van het goede en het ware, welke de liefde jegens den naaste wordt genoemd, want de naaste is hij die in het goede en daaruit in het ware is, en in den abstracten zin het goede zelf en het ware ervan. Hieruit kan vaststaan waarom het huwelijk binnen de Kerk zal zijn tusschen één echtgenoot en één echtgenoot; en waarom het aan de nakomelingen van Jakob was toegestaan om meerdere echtgenooten te trouwen, en zulks ter oorzaak hiervan dat daar de Kerk niet was, en daar bijgevolg het uitbeeldende van de Kerk door huwelijken niet kon worden ingesteld, omdat zij in het tegen de echtelijke liefde indruischende waren.

4838. Om zijn broeder niet zaad te geven; dat dit beteekent dat er zoo geen voortzetting was, staat vast uit de beteekenis van den broeder zaad geven, of den zwagerplicht betoonen, zijnde datgene voortzetten wat der Kerk is,

waarover boven n. 4834; vandaar wordt door zijn broeder niet zaad geven, aangeduid dat er zoo geen voortzetting was.

4839. En het was boos in de oogen van Jehovah wat hij deed; dat dit beteekent dat het tegen de Goddelijke orde was, staat vast uit de beteekenis van boos in de oogen van Jehovah, of van boos tegen Hem, zijnde tegen de orde welke uit Hem is; dit blijkt eveneens uit de daad, en eveneens uit de inzetting aangaande den zwagerplicht, namelijk dat de schoonzuster den schoen van zijn voet zou uittrekken en hem in het aangezicht spuwen, en dat zijn naam in Israëel zou worden genoemd het huis desgenen wien de schoen uitgetrokken is, Deut. xxv: 8, 9, 10, waarmede werd aangeduid dat hij zonder uitwendig en inwendig goede was, en zij die zonder dit zijn, en in het booze, zijn tegen de Goddelijke orde. Al dat booze is tegen de Goddelijke orde hetwelk innerlijk ontspringt aan of voortvloeit uit het booze, dat is, uit de bedoeling of het einddoel van het booze, zoodanig als dat van Onan; doch wat niet innerlijk ontspringt aan of voortvloeit uit het booze, dat is, uit de bedoeling of het einddoel van het booze, verschijnt somtijds als het booze, maar het is het nochtans niet indien het einddoel niet boos is, want het einddoel qualificeert elke daad; in het einddoel immers is het leven van den mensa, want wat de mensch liefheeft en vandaar denkt, heeft hij tot einddoel; het leven van zijn ziel is niet iets anders. Dat het booze tegen de Goddelijke orde is, en het goede volgens die orde, kan een ieder bekend zijn; de Goddelijke orde immers is de Heer Zelf in den Hemel; het Goddelijk Goede en Ware immers, hetwelk uit Hem is, stelt de orde samen, en wel dermate dat zij de orde zijn, het Goddelijk Goede het wezenlijke ervan, en het Goddelijk Ware het formeele ervan. Wanneer de Goddelijke orde in vorm wordt uitgebeeld, verschijnt zij als Mensch; de Heer immers, uit Wien zij is, is de Alleene Mensch, n. 49, 288, 477, 565, 1871, 1894, 3638, 3639; en voorzooveel als de Engelen, de geesten, en de menschen uit Hem hebben, dat is, voorzooveel als zij in het goede en daaruit in het ware zijn, aldus voorzooveel als zij in Zijn Goddelijke orde zijn, voor zooveel zijn zij menschen. Vandaar komt het dat de algeheele Hemel één mensch uitbeeldt, die de Grootste Mensch wordt genoemd, en dat daarmede alle en de afzonderlijke dingen die bij den mensch zijn, overeenstemmen, zooals aan het einde der hoofdstukken is getoond. Vandaar ook komt het dat de Engelen in den Hemel allen in den menschelijken vorm verschijnen, en dat anderzijds de booze geesten, die in de hel zijn, weliswaar onder elkander uit de fantasie als menschen verschijnen, maar in het licht des Hemels zooals monsters, afgrijselijker en huiveringwekkender naar gelang van het booze waarin zij zijn, n. 4533; en dit ter oorzake hiervan dat het booze zelf tegen

de orde is, aldus tegen den menschelijken vorm, want de Goddelijke orde verschijnt, als gezegd, wanneer zij in den vorm wordt uitgebeeld, als Mensch. **4840.** En Hij deed ook hem sterven; dat dit beteekent dat er ook geen uitbeeldende van de Kerk was, staat vast uit hetgeen boven in n. 4833 is getoond, waar eendere woorden staan.

4841. Vers II. *En Jehudah zeide tot Thamar, zijn schoondochter: Blijf weduwe in uws vaders huis, totdat Schelah, mijn zoon, opgegroeid is; omdat hij zeide: Misschien zou ook deze sterven, zooals zijn broeders; en Thamar ging, en zij bleef in haars vaders huis.* Jehudah zeide, beteekent in het algemeen het nageslacht van Jakob, in het bijzonder dat uit Jehudah; tot Thamar, zijn schoondochter, beteekent de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen, welke schoondochter wordt geheeten vanwege het ware; blijf weduwe in uws vaders huis, beteekent de vervreemding van hem; totdat Schelah, mijn zoon, opgegroeid is, beteekent als de tijd er zal zijn; omdat hij zeide, beteekent de denking; misschien zou ook deze sterven, zooals zijn broeders, beteekent de vrees dat het te gronde zou gaan; en zij bleef in haars vaders huis, beteekent de vervreemding van hem.

4842. Jehudah zeide; dat dit in het algemeen het nageslacht van Jakob beteekent, in het bijzonder dat uit Jehudah, staat vast uit de beteekenis van Jehudah in den naasten zin, zijnde de natie die uit Jakob was, en in het bijzonder die Jakob had uit Jehudah, zooals eveneens boven n. 4815. In het Woord wordt weliswaar onderscheid gemaakt tusschen Jehudah en Israël, en in den historischen zin wordt onder Jehudah de stam van Jehudah verstaan, en onder Israël de tien stammen welke van dien stam gescheiden waren; maar in den inwendigen of geestelijken zin wordt door Jehudah het hemelsche of het goede der Kerk uitgebeeld, en door Israël het geestelijke of het ware der Kerk; doch in den tegenovergestelden zin door Jehudah het bonze der Kerk, en door Israël het valsche der Kerk, waar het booze en het valsche ook maar waren, hetzij bij de Joden, hetzij bij de Israëlieten; de inwendige of de geestelijke zin des Woords immers is universeel, en onderscheidt de stammen niet zooals de uitwendige of de historische zin het doet; vandaar komt het, dat met Jehudah in den naasten zin de geheele natie die uit Jakob was, wordt aangeduid, doch in het bijzonder die welke Jakob had uit Jehudah.

4843. Tot Thamar, zijn schoondochter; dat dit de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen beteekent, welke schoondochter wordt geheeten vanwege het ware, staat vast uit de uitbeelding van Thamar, zijnde de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen, waarover boven n. 4831; en uit de beteekenis van de schoondochter, zijnde het geestelijke of

het ware der Kerk. Dat de schoondochter in den inwendigen zin dit is, komt omdat alle dingen die des huwelijks waren, en allen die vanuit het huwelijk waren, zulke dingen uitbeeldden als van het hemelsche huwelijk zijn; men zie boven n. 4837, bijgevolg de dingen die van het goede en het ware zijn, want deze dingen zijn van het hemelsche huwelijk. Vandaar komt het dat in het Woord de echtgenoot het goede beteekent en de echtgenote het ware, voorts dat de zonen en de dochters de ware en de goede dingen beteekenen die vanuit dezelve zijn; vandaar beteekent de schoondochter, omdat zij de echtgenote is van den zoon als nieuwen echtgenoot, het met het goede verbonden ware der Kerk; en zoo voort. Maar met die beteekenissen is het anders gesteld ten opzichte van hen die van de hemelsche Kerk zijn, dan ten opzichte van hen die van de geestelijke Kerk zijn; in de geestelijke Kerk immers wordt de echtgenoot man genoemd en beteekent hij het ware, en de echtgenote vrouw en beteekent zij het goede, men zie boven n. 4823. Dat met de schoondochter in den inwendigen zin des Woords het ware der Kerk dat aan zijn goede is verbonden wordt aangeduid, bijgevolg in den tegenovergestelden zin het valsche der Kerk dat aan zijn booze is verbonden, kan ook vaststaan uit de plaatsen in het Woord waar zij wordt genoemd, zooals bij Hoshea: “Op de hoofden der bergen offeren zij, en op de heuvelen rooken zij, onder een eik, en een populier, en een steeneik, omdat de schaduw ervan goed is; deswege hoereeren uw dochteren, en *uw schoondochteren* echtbreken; zal Ik niet bezoeken over uw dochteren omdat zij hoereeren, en *over uw schoondochteren* omdat zij echtbreken”, IV: 13, 14; daar wordt gehandeld over den eeredienst van het booze en het valsche; de eeredienst van het booze wordt aangeduid met het offeren op de hoofden der bergen, en de eeredienst van het valsche met het rooken op de heuvelen; het leven van het booze wordt daarmede aangeduid dat de dochteren hoereeren, en de leer van het valsche waaruit het leven van het booze is, daarmede dat de schoondochteren echtbreken; dat de echtbreuken en de hoererijen in het Woord de schendingen van het goede en de vervalschingen van het ware beteekenen, zie men in n. 2466, 2727, 3399; de schoondochter staat dus daar voor de aandoeningen van het valsche. Bij Micha: “De groote spreekt de verdraaidheid zijner ziel, en hij verwringt haar; hun goede is zooals een doorn, de rechte als kreupelhout; *de zoon geringschat den vader, de dochter staat op tegen haar moeder; de schoondochter tegen haar schoonmoeder; eens mans vijanden zijn zijn huisgenooten*”, VII: 3, 4, 6; daar wordt gehandeld over het valsche vanuit het booze waarin de Kerk is in den laatsten tijd wanneer zij verwoest is; in den naasten zin dat waarin de Joodsche Kerk is; de dochter die tegen de moeder opstaat, beteekent dat de aandoening van het

booze tegen het ware opstaat; en de schoondochter tegen de schoonmoeder, dat de aandoening van het valsche tegen het goede opstaat. Omdat het eender is gesteld met den mensch die in verzoeking is, in deze immers is er strijd van het booze tegen het ware, en van het valsche tegen het goede, want de geestelijke verzoeking is niets anders dan verwoesting van het valsche en het booze bij den mensch, daarom worden de verzoeking of de geestelijke worstelingen met bijna eendere woorden door den Heer beschreven bij Mattheus: “Jesus zeide: Meent niet dat Ik gekomen ben om den vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om den vrede te brengen, maar het zwaard; Ik ben immers gekomen om tweedrachtig te maken *den mensch tegen zijn vader, en de dochter tegen haar moeder, en de schoondochter tegen haar schoonmoeder; en des menschen vijanden zullen zijn huisgenooten zijn*”, x: 34, 35, 36, 38; deze eendere woorden bij den Profeet vlak boven, beteekenden de verwoesting van de Kerk hier echter de verzoeking dergenen die van de Kerk zijn, omdat de verzoeking, als gezegd, niets anders zijn dan de verwoesting of verwijdering van het valsche en het booze, weswege ook zoowel de verzoeking als de verwoesting worden aangeduid en beschreven door de overstromingen der wateren en de vloed, n. 705, 739, 756, 907. Hier is dus de dochter tegen de moeder ook de aandoening van het booze tegen het ware, en de schoondochter tegen de schoonmoeder de aandoening van het valsche tegen het goede; en omdat de booze en de valsche dingen bij den mensch die in verzoeking is, van binnen zijn of van hem zijn, worden zij de huisgenooten genoemd, en wordt er gezegd: “des menschen vijanden zullen zijn huisgenooten zijn”. Dat de verzoeking daar aldus worden beschreven, blijkt hieruit dat er wordt gezegd dat Hij niet is gekomen om den vrede op de aarde te brengen maar het zwaard; met het zwaard immers wordt het strijdende ware aangeduid, en in den tegenovergestelden zin het strijdende valsche, n. 2799, 4499, terwijl Hij toch gekomen is om den vrede te geven, Joh. xiv: 27; hfdst. xvi: 33. Dat het de verzoeking is welke aldus worden beschreven, staat vast uit het volgende daar: “Die zijn kruis niet opneemt, en Mij navolgt, is Mijns niet waardig”. Eender bij Lukas: “Meent gij dat Ik tot den vrede gekomen ben om dien te geven op de aarde; neen, Ik zeg u, maar verdeeling; want van nu aan zullen er vijf in één huis verdeeld zijn, drie tegen twee, en twee tegen drie; de vader zal verdeeld worden tegen den zoon, en de zoon tegen den vader, de moeder zal verdeeld worden tegen de dochter, en de dochter tegen de moeder, *de schoonmoeder tegen haar schoondochter, en de schoondochter tegen haar schoonmoeder*”, xii: 51, 52, 53. Hieruit blijkt eveneens dat met vader, moeder, zoon, dochter, schoondochter, schoonmoeder, zulke

dingen worden aangeduid die vanuit het hemelsche huwelijk zijn, namelijk de goede en de ware dingen in hun orde, en eveneens de tegenovergestelde dingen; zooals ook bij Markus: “Jezus zeide: Er is niemand die verlaten heeft huis, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of echtgenoot, of kinderen, of velden, om Mijnentwil en des Evangelies wil, of hij ontvangt honderdvoud, in dezen tijd huizen, en broeders, en zusters, en moeders, en kinderen, en velden, met de vervolgingen, en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven”, x: 29, 30. Wie den inwendigen zin des Woords niet kent, zal gelooven dat met huis, broeders, zusters, vader, moeder, echtgenoot, kinderen, velden, worden aangeduid huis, broeders, zusters, vader, moeder, echtgenoot, kinderen, velden; maar het zijn zulke dingen die bij den mensch zijn, hem eigen, welke hij zal verlaten, en in de plaats daarvan de geestelijke en de hemelsche dingen, welke des Heeren zijn, welke hij zal opnemen, en dit door verzoeking, welke daar worden verstaan onder de vervolgingen. Een ieder kan zien dat indien hij zijn moeder verlaat, hij niet moeders zal ontvangen, eender ook geen broeders, en zusters.

4844. Blijf weduwe in uws vaders huis; dat dit de vervreemding van hem beteekent, kan hieruit vaststaan dat hij daarmede wilde dat zij zich zou terugtrekken en niet langer tot hem terugkeeren. Hij zeide weliswaar dat zij daar zou blijven totdat zijn zoon Schelah zou zijn opgegroeid, maar nochtans dacht hij dat zij niet aan zijn zoon Schelah zou worden gegeven; hij zeide immers bij zichzelf: “Misschien zou ook deze sterven zooals zijn broeders”; en dit bewaarheidde hij eveneens met de daad, zooals blijkt uit vers 14: “Thamar zag dat Schelah opgegroeid was, en zij hem niet ter vrouw was gegeven”. Hieruit volgt nu dat met die woorden wordt aangeduid dat hij haar van zich vervreemde, dat is, in den inwendigen zin, dat de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen, welke door Thamar wordt uitgebeeld, n. 4811, 4831, werd vervreemd van de Joodsche Kerk, welke door Jehudah wordt uitgebeeld; zij konden immers niet samenstemmen, omdat het Jodendom alleen het uitbeeldende van de Kerk was, echter niet een uitbeeldende Kerk, n. 4307, 4500; want het erkende het uitwendige, echter niet het inwendige. De weduwe beteekent ook het ware der Kerk zonder zijn goede, omdat de echtgenote in den uitbeeldenden zin het ware beteekent, en de echtgenoot het goede, n. 4823, 4843; weswege de echtgenote zonder den echtgenoot het ware der Kerk zonder zijn goede is, en wanneer er van haar wordt gezegd dat zij zou blijven in het huis haars vaders, wordt daarmede aangeduid dat het ware der Kerk vervreemd, en eveneens dat het niet in zijn huis opgenomen zou worden; de Joodsche natie kon het ook niet, omdat zij niet in het goede maar in het

booze was. De weduwe wordt in het Woord vele malen vermeld, en wie den inwendigen zin niet kent, kan niet anders gelooven dan dat met de weduwe een weduwe wordt aangeduid, maar met de weduwe wordt in den inwendigen zin daar het ware der Kerk zonder het goede aangeduid, dat is, zij die in het ware zijn zonder het goede, en nochtans verlangen in het goede te zijn, bijgevolg zij die het liefhebben om door het goede te worden geleid; de echtgenoot is het goede hetwelk zal leiden. Dezulken werden in de Oude Kerk in den goeden zin onder de weduwen verstaan, of zij vrouwen dan wel mannen waren; de Oude Kerk immers onderscheidde den naaste jegens wien zij de naastenliefde zouden betrachten, in meerdere klassen; sommigen noemde zij armen, sommigen ellendigen en verslagenen, sommigen gebondenen en in den kerker, sommigen blinden en lammen, sommigen vreemdelingen, weezen en weduwen, en volgens de hoedanigheden van die bedeeden zij de werken der naastenliefde. Hun leerstellige dingen leerden die dingen; die Kerk kende geen andere leerstellige dingen: weswege zij die toentertijd leefden, volgens hun leerstellige dingen zoowel leerden als schreven; vandaar verstonden zij, wanneer zij weduwen zeiden, niets anders dan dezulken die in het ware zonder het goede waren en nochtans verlangden om door het goede te worden geleid. Daaruit blijkt ook dat de leerstellige dingen der Oude Kerk de dingen leerden die van de naastenliefde en van den naaste waren, en hun erkentnissen en wetenschappelijke dingen waren om te weten wat de uitwendige dingen beteekenden; zij was immers een Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen; de geestelijke en de hemelsche dingen, welke uitgebeeld en aangeduid werden, waren het derhalve die werden aangeleerd door de leerstellige dingen en de wetenschappen; maar deze leerstellige en deze wetenschappelijke dingen zijn heden ten dage geheel en al in vergetelheid geraakt, en wel dermate dat men niet weet dat zij er geweest zijn; in de plaats daarvan immers zijn de leerstellige dingen des geloofs erop gevolgd, welke, indien zij verweduwd en gescheiden zijn van de leerstellige dingen der naastenliefde, nagenoeg niets lesren; de leerstellige dingen der naastenliefde immers leeren wat het goede is, doch de leerstellige dingen des geloofs wat het ware is; en het ware leeren zonder het goede, is wandelen zooals een blinde; want het is het goede hetwelk leert en leidt, en het is het ware hetwelk geleerd en geleid wordt; tusschen die beide leerstellige dingen is zulk een groot verschil als tusschen het licht en de duisternis; indien de duisternis niet wordt verlicht door het licht, dat is, indien het ware niet door het goede wordt verlicht, of het geloof door de naastenliefde, is er niets dan duisternis. Vandaar komt het dat niemand vanuit intuïtie, bijgevolg

evenmin uit doorvatting weet of het ware waar is, maar alleen vanuit de leer welke men heeft geput in de knapenjaren en bevestigd op volwassen leeftijd; vandaar komt het ook dat de Kerken zoozeer uiteenloopen, en de eene datgene waar heet wat de andere valsch heet, en dat zij nooit overeenkomen. Dat met de weduwen in den goeden zin diegenen worden aangeduid die in het ware zonder het goede zijn, doch nochtans verlangen om door het goede te worden geleid, kan uit de plaatsen in het Woord vaststaan waar de weduwen worden genoemd. zooals bij David: “Jehovah, die den *verdrukten* gericht doet, die den *hongerigen* brood geeft; Jehovah, die de *gebondenen* los maakt; Jehovah, die de *blinden* opent; Jehovah, die de *gebogenen* opricht; Jehovah, die de *gerechten* liefheeft; Jehovah, die de *vreemdelingen* behoedt, de *weeze* en de *weduwe* ondersteunt”, Psalm CXLVI: 7, 8, 9. Er wordt hier in den inwendigen zin gehandeld over hen die door den Heer in de ware dingen worden onderricht en tot het goede geleid; maar sommigen van hen worden verdrukten genoemd, sommigen hungerigen, sommigen gebondenen, blinden, gebogenen, vreemdelingen, weezen, weduwen, en dit volgens het hoedanige van hen; doch het hoedanige kan niemand weten dan vanuit den inwendigen zin. De leerstellige dingen der Oude Kerk leerden dit. Hier, zooals in verscheidene andere plaatsen, worden vreemdeling, wees, en weduwe in verbinding genoemd, omdat met den vreemdeling diegenen worden aangeduid die in de ware dingen des geloofs onderricht willen worden, n. 1463, 4444; met den wees degenen die in het goede zijn zonder het ware, en verlangen door het ware tot het goede te worden geleid; en met de weduwe degenen die in het ware zijn zonder het goede en verlangen door het goede tot het ware te worden geleid; die drie worden hier en elders in het Woord in verbinding genoemd, omdat zij in den inwendigen zin één klasse uitmaken, want met hen te zamen worden diegenen aangeduid die willen worden onderricht en geleid tot het goede en het ware. Bij denzelfde: “Vader der *weezen* en rechter der *weduwen*, God in het habitakel Zijner heiligheid”, Psalm LXVIII: 6; weezen voor hen die zooals de kleine kinderen in het goede der onschuld zijn, maar nog niet in het ware, wier vader de Heer wordt geheeten, omdat Hij hen zooals een vader leidt, en dit door het ware tot het goede, namelijk tot het goede des levens of der wijsheid; de weduwen voor hen die als volwassenen in het ware zijn, maar nog niet in het goede, wier rechter de Heer wordt geheeten, omdat Hij hen leidt, en dit door het goede tot het ware, namelijk tot het ware van het inzicht; met den rechter immers wordt de leider aangeduid. Het goede zonder het ware, hetwelk de wees is, wordt het goede der wijsheid door de leer van het ware; en het ware zonder het goede, hetwelk de weduwe is, wordt het ware

van het inzicht door het leven van het goede. Bij Jesaja: “Wee dengenen die inzettingen der ongerechtigheid inzetten om de *armen* af te wenden van het gericht, en om de *ellendigen* Mijns volks tot het gericht heen te slepen, opdat de *weduwen* hun buit zijn, en zij de weezen plunderen”, x: 1, 2; hier worden met de *armen*, *ellendigen*, *weduwen*, en *weezen* niet dezen aangeduid, maar zij die geestelijk zoodanig zijn; en omdat in de Joodsche Kerk zooals in de Oude Kerk alle dingen uitbeeldend waren, was ook weezen en *weduwen* weldoen uitbeeldend; dan immers werd in den Hemel de naastenliefde uitgebeeld jegens hen die in den geestelijken zin zoodanig waren. Bij Jeremia: “Doet gericht en gerechtigheid, en ontrukkt den *berooftde* aan de hand des verdrukkers, en bedriegt den *vreemdeling*, den *wees*, en de *weduwe* niet, noch doet geweld, noch vergiet onschuldig bloed op deze plaats”, xxii: 3; hier worden eveneens met *vreemdeling*, *wees*, en *weduwe* diegenen aangeduid die geestelijk zoodanig zijn; in de geestelijke wereld of in den Hemel immers wordt niet geweten wie een *vreemdeling*, wie een *wees*, en wie een *weduwe* is; daar immers zijn zij die in de wereld zoodanig zijn geweest, niet zoodanig; wanneer derhalve deze woorden door den mensch worden gelezen, worden zij door de Engelen doorvat volgens hun geestelijken of inwendigen zin. Eender bij Ezechiël: “Ziet, de vorsten Israëls zijn in u geweest, een ieder naar zijn arm, om bloed te vergieten; vader en moeder hebben zij in u gering geacht; met den *vreemdeling* hebben zij door verdrukking gehandeld in u, den *wees* en de *weduwe* hebben zij bedrogen in u”, xxii: 6, 7; voorts bij Malachia: “Ik zal tot ulieden toetreden in gericht, en Ik zal een haastende getuige zijn tegen de tovenaars, en tegen degenen die valsch zweren, en tegen de verdrukkers van het loon des *daglooners*, van de *weduwe* en van den *wees*, en die den *vreemdeling* afkeeren, en Mij ook niet vreezen”, iii: 5. Eender bij Mozes: “Gij zult den *vreemdeling* niet drukken, noch hem verdrukken; gij zult niet eenige *weduwe* noch *wees* bedroeven; zoo gij door te bedroeven hem zult hebben bedroefd, en zoo hij door te roepen tot Mij zal hebben geroepen, door te hooren zal Ik zijn geroep hooren; en Mijn toorn zal ontsteken, en Ik zal ulieden met het zwaard dooden, zoodat *uw echtgenoten weduwen worden*, en *uw zonen weezen*”, Exod. xxii: 21, 22, 23, 24. Dit was, evenals alle overige geboden, gericht, en inzettingen in de Joodsche Kerk uitbeeldend, en zij werden daar eveneens in de uitwendige dingen gehouden aldus te doen en door zulke dingen de inwendige dingen der naastenliefde uit te beelden, hoewel zij niets van naastenliefde hadden, of het niet vanuit de inwendige aandoening deden. Het inwendige was, vanuit de aandoening te onderrichten in de ware dingen en door de ware dingen tot het goede te leiden diegenen die in onwetendheid

waren, en door het goede tot de ware dingen diegenen die in de wetenschap waren; zoo zouden zij in den geestelijken zin het goede hebben gedaan aan den vreemdeling, den wees, en de weduwe. Opdat nochtans het uitwendige zou blijven terwille van de uitbeelding, behoorde het tot de op den berg Ebal uitgesproken vervloekingen, het gericht van den *vreemdeling*, van den *wees*, en van de *weduwe* te buigen, Deut. xxvii: 19; hun gericht buigen staat voor het tegendeel doen, dat is, door onderricht en leven te leiden tot het valsche en het booze. Omdat ook anderen van de goede en de ware dingen berooven en zich die toeëigenen terwille van eigen eer en gewin tot de vervloekingen behoorde, zeide de Heer derhalve: “Wee n, gij schriftgeleerden en farizeën, omdat *gij de huizen der weduwen eet*, en dit onder het voorwendsel van lang te bidden; deswege zult gij overvloediger oordeel ontvangen”, Matth. xxiii: 14; Lukas xx: 47; de huizen der weduwen eten, voor hen die de ware dingen verlangen, daarvan berooven en de valsche dingen leeren. Desgelijks was het uitbeeldend dat de achtergelaten dingen in de velden, in de olijf- en wijngaarden zouden zijn voor den *vreemdeling*, den *wees*, en de *weduwe*, Dent. xxiv: 19, 20, 21, 22; voorts dat zij, “wanneer zij hadden voleindigd de tienden van hun inkomen te verdienen, in het derde jaar, geven zouden aan den *vreemdeling* aan den *wees*, en aan de *weduwe*, opdat zij in hun poorten zouden eten en verzadigd worden”, Deut. xxvi: 12, 13. Omdat het de Heer alleen is Die onderricht en tot het goede en het ware leidt, wordt bij Jeremia gezegd: “Laat uw *weezen* achter, Ik zal hen levend maken, en dat de *weduwen* op Mij vertrouwen”, xlix: 10, 11; en bij Mozes: “Jehovah doet het gericht van den *wees* en van de *weduwe*, en Hij heeft den *vreemdeling* lief, om hem brood en kleed te geven”, Deut. x: 18; het brood voor het goede der liefde, n. 2165, 2177, 3478, 3735, 3813, 4211, 4217, 4735; het kleed voor het ware des geloofs, n. 4545, 4763. Dat Elias toen er honger was omdat er geen regen was op het land, naar Sarepta tot een *weduwe* werd gezonden, en van haar een kleinen koek vroeg, welken zij in de eerste plaats maken en hem geven zou, en in de tweede plaats voor haarzelf en haar zoon, en dat toen de kruik met meel niet werd verteerd, en het de flesch aan olie niet ontbrak, 1 Kon. xvii: 1 tot 13, was uitbeeldend, zooals alle overige dingen die van Elias worden vermeld, en in het algemeen de dingen die in het Woord zijn. De honger die in het land was omdat er geen regen was, beeldde de verwoesting uit van het ware in de Kerk, n. 1460, 3364; de weduwe in Sarepta diegenen buiten de Kerk die het ware verlangen; de koek dien zij in de eerste plaats zou maken, het goede der liefde tot den Heer, n. 2177, Dien zij uit het luttele dat zij had, zou liefhebben boven zichzelf en haar zoon; de kruik met meel beteekent het ware vanuit het goede, n. 2177;

en de flesch met olie de naastenliefde en de liefde, n. 886, 3728, 4582; Elias beeldt het Woord uit waardoor zulke dingen geschieden, n. 2762. Dit wordt ook in den inwendiger zin verstaan onder des Heeren woorden bij Lukas: “Geen profeet is aangenaam in zijn vaderland; in der waarheid zeg Ik u: Er waren *vele weduwen* in de dagen van Elias in Israël, toen de hemel drie jaren en zes maanden lang gesloten was, terwijl er een groote honger was over het geheele land; tot geene van haar evenwel werd Elias gezonden, dan alleen naar Sarepta van Sidon, tot een *vrouw weduwe*”, iv: 24, 25, 26, dat is, tot hen buiten de Kerk die het ware verlangen; de weduwen echter die binnen de verwoeste Kerk waren, tot wie Elias niet werd gezonden, zijn diegenen die niet in het ware zijn, omdat zij niet in het goede zijn, want waar het goede niet is, daar is ook het ware niet, hoezeer bij hen ook het ware in den uitwendigen vorm als het ware verschijnt, maar het is zooals een schilachtig iets zonder pit. Zij die in een zodanig ware, alsmede zij die in het valsche zijn, worden aangeduid met de weduwen in den tegenovergestelden zin; zooals bij Jesaja: “Jehovah zal uit Israël afhouden het hoofd en den staart, den tak en de bieze, op één dag; de grijsaard en de geëerde van aangezichten is het hoofd, en de profeet, de leeraar der leugen, is de staart; deswege zal zich de Heer niet verblijden over zijn jongelingen, en *zijner weezen* en *zijner weduwen* zal Hij Zich niet erbarmen”, ix: 13, 14, 16. Bij Jeremia: “Ik zal hen wannen met een wan, in de poorten des lands, Ik zal ze van kinderen berooven, Ik zal Mijn volk verderven; zij zijn van hun wegen niet bekeerd; *zijn weduwen zijn Mij meerder geworden* dan het zand der zeeën; Ik zal hun toebrengen over de moeder een jongeling verwoester op den middag; zij die zeven baarde, versmacht; zij heeft haar ziel uitgeblazen; haar zoon is ondergegaan, als het nog dag is”, xv: 7, 8, 9. Bij denzelfde: “Onze erfenis is tot de vreemdelingen gewend, onze huizen tot de uitlanders; wij zijn *weezen* geworden, zonder vader, onze moeders zijn zooals de *weduwen*”, Klaagl. v: 2, 3. Omdat met de weduwen diegenen werden aangeduid die niet in het ware zijn omdat zij niet in het goede zijn, was het derhalve een schande voor de Kerken, ook voor die welke in de valsche dingen vanuit het booze waren, om weduwen te worden genoemd, zooals bij Johannes: “In haar hart heeft zij gezegd: Ik zit, een koningin, en *een weduwe ben ik niet*, en een weeklacht zal ik niet zien; deswege zullen haar plagen op één dag komen, dood, en weeklacht, en honger, en zij zal met vuur worden verbrand”, Apoc. xviii: 7, 8; daar wordt over Babel gehandeld. Eender over dezelfde bij Jesaja: “Hoor dit, gij kostelijke die zeker zit, die in haar hart zegt: Ik, en niet zooals ik een andere, *ik zal niet als weduwe zitten*, noch de berooving van kinderen kennen; doch die twee booze

dingen zullen u in een oogenblik komen, op één dag, *de berooving van kinderen en het weduwschap*”, XLVII: 8, 9. Hieruit kan nu vaststaan wat de weduwe in den inwendigen zin des Woords beteekent; en aangezien de weduwe het ware der Kerk zonder zijn goede uitbeeldde en vandaar beteekende, omdat de echtgenootte het ware en de echtgenoot het goede is, was het derhalve in de Oude Kerken, waar alle en de afzonderlijke dingen uitbeeldden, aan de priesters verboden, een weduwe tot echtgenote te nemen, als zij niet de weduwe van een priester was, waarover aldus bij Mozes: “De hoogepriester zal een echtgenootte in haar maagdelijkheid nemen; een *weduwe*, of verstootene, of verdorvene, of een loonhoer, deze zal hij niet nemen, maar een maagd van zijn volken zal hij tot een echtgenootte nemen”, Levit. XXI: 13, 14, 15; en waar over den nieuwen tempel en over het nieuwe priesterschap wordt gehandeld bij Ezechiël: “De priesters Levieten zullen zich niet een *weduwe* of verstootene tot echtgenooten nemen, maar maagden van het zaad van het huis Israëls; een *weduwe* echter die een *weduwe van een priester* zal zijn geweest, zullen zij nemen”, XLIV: 22; de maagden immers die zij tot echtgenooten zouden nemen, beeldden uit en beteekenden vandaar de aandoening van het ware; ook de weduwe van een priester de aandoening van het ware uit het goede; een priester immers is in den uitbeeldenden zin het goede der Kerk. Derhalve was het eveneens geoorloofd “*aan de weduwen van een priester*, die geen kinderen hadden, van de heoffers of van de heilige dingen te eten”, Levit. XXII: 12, 13. Dat dit de beteekenis van de weduwe is, wisten zij die van de Oude Kerk waren, vanuit hun leerstellige dingen; de leerstellige dingen immers bij hen waren de leerstellige dingen der liefde en der naastenliefde, welke ontelbare dingen bevatten welke heden ten dage geheel en al in vergetelheid zijn geraakt. Uit deze dingen wisten zij welke naastenliefde zij zouden betrachten, of in welken plicht zij zouden zijn jegens den naaste; wie weduwen, wie weezen, wie vreemdelingen werden genoemd, en zoo voort. Hun erkenenissen van het ware en hun wetenschappelijke dingen bestonden daarin, te leeren kennen en te weten wat de ritueele dingen van hun Kerk uitbeeldden en beteekenden, en de geleerden onder hen wisten wat de dingen die op den aardbol en in de wereld zijn, uitbeeldden; zij hadden immers kennis daarvan dat de algeheele natuur het uitbeeldende theater van het hemelsch Rijk was, n. 2758, 2989, 2999, 3483; zulke dingen verhieven hun gemoederen tot de hemelsche dingen, en hun leerstellige dingen leidden ze tot het leven. Maar nadat de Kerk van de naastenliefde tot het geloof was afgebogen, en nog meer nadat zij het geloof van de naastenliefde had gescheiden, en het geloof zonder de naastenliefde en haar werken zaligmakend

had gemaakt, konden de gemoederen niet langer door de erkentissen tot de hemelsche dingen worden verheven, noch door de leerstellige dingen tot het leven worden geleid, en dit dermate dat ten slotte nauwelijks iemand geloofde dat er eenig leven na den dood is, en nauwelijks iemand weet wat het hemelsche is; dat er een geestelijke zin des Woords is, welke niet in de letter verschijnt, zelfs dit kan men niet gelooven; aldus zijn de gemoederen gesloten.

4845. Totdat Schelah, mijn zoon, opgegroeid is; dat dit beteekent als de tijd er zal zijn, staat vast uit de beteekenis van opgroeien, zijnde van dien leeftijd zijn, aldus als de tijd er zal zijn; en uit de uitbeelding van den zoon Schelah, zijnde het afgodische, waarover boven n. 4825, 4826, aldus de Joodsche godsdienst, welke naar verhouding afgodisch was, n. 4825; vandaar wordt met die woorden: Totdat Schelah, mijn zoon, opgegroeid is, aangeduid, als de tijd er zal zijn dat de Joodsche godsdienst de inwendige dingen, of het geestelijke en de hemelsche dingen van de uitbeeldende Kerk, welke Thamar is, kan aanvaarden, n. 4829, 4831, 4843.

4846. Omdat hij zeide; dat dit de denking beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde doorvatten, en eveneens denken, waarover n. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 3395; hier wordt dus met hij zeide aangeduid, dat hij in zich zeide of dacht dat Thamar niet aan zijn zoon Schelah tot vrouw zou worden gegeven; in den inwendigen zin, dat de inwendige dingen der uitbeeldende Kerk zouden worden vervreemd, n. 4844.

4847. Misschien zou ook deze sterven, zooals zijn broeders; dat dit de vrees beteekent dat het te gronde zou gaan, namelijk het uitbeeldende van de Kerk dat bij het nageslacht was dat uit Jakob was, en in het bijzonder dat hetwelk Jakob uit Jehudah had, staat vast uit de beteekenis van dat hij niet misschien zou sterven, zijnde de vrees dat het te gronde zou gaan. Hiermede dat het uitbeeldende van de Kerk dat bij het nageslacht uit Jakob was, te gronde zou gaan, indien daaraan de inwendige dingen werden verbonden die van de echte uitbeeldende Kerk zijn, is het aldus gesteld: bij het nageslacht uit Jakob moest een uitbeeldende Kerk worden ingesteld, zoodanig als zij bij de Ouden was geweest. Maar die natie was zoodanig dat zij alleen de uitwendige dingen wilde vereeren en aanbidden, en hoegenaamd niets wilde weten aangaande de inwendige dingen; zij was immers ondergedompeld in de begeerten der liefde van zich en van de wereld, en vandaar in de valsche dingen. Zij geloofde, meer dan de heidenen, dat er verscheidene goden waren, maar dat Jehovah grooter was dan die, omdat Hij grootere wonderen kon doen; deswege keerden zij zich, zoodra de wonderen ophielden, en eveneens

toen de wonderen van ge ringe waarde werden ten gevolge daarvan dat zij veelvuldig voorkwamen en hun vertrouwd waren geworden, terstond tot andere goden, zooals klaarblijkend kan vaststaan uit de historische en de profetische dingen des Woords. Omdat die natie zoodanig was, kon bij haar de uitbeeldende Kerk niet worden ingesteld, zoodanig als zij voor de Ouden was geweest, maar alleen het uitbeeldende van de Kerk; en er was door den Heer in voorzien dat daardoor iets van vergemeenschapping met den Hemel zou plaats vinden; het uitbeeldende immers kan bij de boozen bestaan, omdat het niet den persoon maar de zaak betreft. Daaruit blijkt dat de eeredienst ten opzichte van hen niet anders dan afgodisch is geweest, n. 4825, hoewel de uitbeeldende dingen in zich de heilige Goddelijke dingen bevatten. Met een zoodanigen eeredienst, namelijk een afgodischen, kon het inwendige niet worden verbonden; indien immers het inwendige daaraan was verbonden, dat is, indien zij de inwendige dingen hadden erkend, zouden zij de heilige dingen hebben ontwijd; het heilig inwendige immers wordt, indien het verbonden wordt met een afgodisch uitwendige, profaan. Vandaar komt het dat aan die natie de inwendige dingen niet werden ontdekt, en dat zij, indien deze ontdekt waren geworden, te gronde zou zijn gegaan. Dat die natie de inwendige dingen niet zou hebben kunnen opnemen en erkennen, hoezeer zij hun ook waren onthuld, blijkt duidelijk uit wat zij heden ten dage zijn; zij weten immers heden ten dage de inwendige dingen, want zij leven onder de Christenen, maar toch verwerpen zij ze, en eveneens bespotten zij ze; zelfs doen de meesten van hen die bekeerd zijn, in hun hart ook niet anders. Hieruit staat vast dat de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen niet bij deze natie is geweest, maar alleen het uitbeeldende van de Kerk, dat is, het uitwendige zonder het inwendige, hetwelk in zich afgodisch is. Hieruit kan men ook zien hoezeer diegenen uit de Christenen in hun denken dwalen die gelooven dat de Joodsche natie aan het einde der Kerk bekeerd, en dan boven de Christenen uitverkoren zal worden; en nog meer degenen die gelooven dat hun dan de Messias of de Heer zal verschijnen, en door een grooten profeet en groote wonderen in het land Kanaän zal terugvoeren; doch in deze dwalingen vallen degenen die in de profetische dingen des Woords onder Jehudah, onder Israël, en onder het land Kanaän Jehudah, Israël, en het land Kanaän verstaan, bijgevolg degenen die alleen den letterlijken zin gelooven, en zich niet om eenigen inwendigen zin bekommeren.

4848. En zij bleef in haars vaders huis; dat dit de vervreemding van hem beteekent, staat vast uit de beteekenis van weduwe blijven in het huis des vaders, zijnde de vervreemding, waarover boven n. 4844.

4849. Vers 12, 13, 14. *En de dagen waren vermenigvuldigd, en de dochter van Schua, de echtgenoot van Jehudah, stierf, en Jehudah was vertroost, en hij ging op tot de scheerders van zijn kudde van kleinvee, hij en Chirah, zijn genoot, de Adullamiet, naar Thimnath. En aan Thamar werd te kennen gegeven, door te zeggen: Zie, uw schoonvader gaat op naar Thimnath om zijn kudde van kleinvee te scheren. En zij verwijderde de kleederen van haar weduwschap van over zich, en zij bedekte zich in een omhangsel, en zij bewond zich, en zij zette zich in den ingang der bronnen op den weg naar Thimnath; omdat zij zag dat Schelah opgegroeid was, en zij hem niet ter vrouw was gegeven.* De dagen waren vermenigvuldigd, beteekent de verandering van den staat; en de dochter van Schua stierf, beteekent ten aanzien van het booze vanuit het valsche; de echtgenoot van Jehudah, beteekent het godsdienstige bij de natie uit Jakob, in het bijzonder uit Jehudah; en Jehudah was vertroost, beteekent de rust; en hij ging op tot de scheerders van zijn kudde van kleinvee, beteekent iets van verheffing om voor de Kerk zorg te dragen; hij en Chirah, zijn genoot, de Adullamiet, beteekent dat zij nochtans in het valsche was; naar Thimnath, beteekent den staat; en aan Thamar werd te kennen gegeven, door te zeggen, beteekent iets van vergemeenschapping met de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen; zie, uw schoonvader gaat op naar Thimnath om zijn kudde van kleinvee te scheren, beteekent dat de Joodsche Kerk voor zich wilde zorg dragen; en zij verwijderde de kleederen van haar weduwschap van over zich, beteekent de veinzing van het ware dat vanuit het goede is; en zij bedekte zich in een omhangsel, beteekent het verduisterde ware; en zij bewond zich, beteekent zoo niet erkend; en zij zette zich in den ingang der bronnen, die op den weg naar Thimnath zijn, beteekent den overgang tot de ware dingen der Kerk en tot de valsche dingen; omdat zij zag dat Schelah opgegroeid was, en zij hem niet ter vrouw was gegeven, beteekent het doorzicht dat het niet anders kon worden verbonden met het godsdienstige waarin het nageslacht uit Jakob, in het bijzonder dat uit Jehudah was.

4850. De dagen waren vermenigvuldigd; dat dit de verandering van den staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van het vermenigvuldigd worden der dagen, zijnde het veranderd worden van den staat; de dag immers of de tijd in den inwendiger zin is de staat, n. 23, 487, 488, 893, 2788, 3462, 3785; en vermenigvuldigd worden, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot dagen of tijden, is veranderd worden; dat het een verandering van den staat is welke wordt aangeduid, blijkt ook uit hetgeen volgt; er wordt gezegd vermenigvuldigd worden, omdat het de verandering van den staat ten aanzien van de ware dingen insluit, want vermenigvuldigd worden wordt gezegd met

betrekking tot de ware dingen, n. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847. Omdat zoo vaak wordt gesproken van staat en eveneens van verandering van den staat, en weinigen weten, wat de staat en de verandering ervan is, moet het worden gezegd wat het is: met betrekking tot de innerlijke dingen van den mensch, namelijk tot zijn aandoeningen en de denkingen daaruit, kan niet worden gesproken van tijd en van den voortgang van tijd, noch van ruimte en van de uitbreiding van ruimte, omdat zij niet in den tijd noch op een plaats zijn, hoewel het voor de zinnen in de wereld schijnt alsof zij er zijn, maar zij zijn in de innerlijke dingen welke met den tijd en de plaats overeenstemmen; deze innerlijke dingen, welke ermede overeenstemmen, kunnen niet anders dan staten worden genoemd; er is immers geen ander woord waarmede die overeenstemmende dingen kunnen worden uitgedrukt. Er wordt gezegd dat de staat der innerlijke dingen wordt veranderd, wanneer het gemoed of de animus ten aanzien van de aandoeningen en van de denkingen daaruit wordt veranderd, zooals van droevig in blij, van blij wederom in droevig, van goddeloos tot vroom of devoot, en zoo voort; deze veranderingen worden de veranderingen van den staat genoemd, en daarvan wordt gesproken met betrekking tot de aandoeningen, en voorzoover de denkingen door deze worden geregeerd, ook met betrekking tot de denkingen; maar de veranderingen van den staat der denkingen zijn in gene zooals de afzonderlijke dingen in de gemeene dingen, en zij zijn variaties te dien opzichte.

4851. En de dochter van Schua stierf; dat dit beteekent ten aanzien van het booze vanuit het valsche, staat vast uit de beteekenis van sterven, zijnde ophouden zoodanig te zijn, waarover n. 494; en uit de beteekenis van de dochter van Schua, zijnde het booze vanuit het valsche, waarover boven n. 4818, 4819; hier wordt dus met de dochter van Schua stierf na de vermenigvuldigde of na meerdere dagen, de verandering van den staat ten aanzien van het booze vanuit het valsche aangeduid, namelijk dat het niet zoodanig was als tevoren.

4852. De echtgenote van Jehudah; dat dit het godsdienstige beteekent bij de natie uit Jakob, in het bijzonder uit Jehudah, staat vast uit de beteekenis van de echtgenote, zijnde de Kerk, waarover n. 252, 253, 409, 749, 770; hier echter het godsdienstige, omdat er wordt gehandeld over de Joodsche natie, bij wie niet de Kerk was, maar slechts het van het inwendige gescheiden uitwendige der Kerk, n. 4281, 4288, 4289, 4307, 4500, 4433, 4680, 4825, 4844, 4847; dit kan niet anders worden genoemd dan het godsdienstige; zij konden immers in het uitwendige heilige zijn, en geheel en al zonder het inwendig heilige, n. 4293; en uit de uitbeelding van Jehudah, zijnde de natie uit Jakob, en in het bijzonder die uit Jehudah, waarover boven n. 4815, 4842.

4853. En hij ging op tot de scheerders van zijn kudde van kleinvee; dat dit iets van verheffing beteekent om voor de Kerk zorg te dragen, staat vast uit de beteekenis van opgaan, zijnde opgeheven worden, namelijk uit het uiterlijke tot het innerlijke, waarover n. 3084, 4539; en uit de beteekenis van den scheerder, zijnde het nut, waarover n. 4110; aldus het nut willen of zorg dragen; en uit de beteekenis van de kudde van kleinvee, zijnde de Kerk, waarover n. 343, 3767, 3768, 3772.

4854. Hij en Chirah, zijn genoot, de Adullamiet; dat dit beteekent dat zij nochtans in het valsche was, staat vast uit de beteekenis van Chirah, den Adullamiet, zijnde het valsche, waarover boven n. 4816, 4817; wanneer dus deze zijn genoot wordt genoemd, wordt aangeduid dat het valsche aan haar was aangeboden, of dat zij nochtans in het valsche was.

4855. Naar Thimnath, beteekent den staat, namelijk waarin hij was bij het zorg dragen voor de Kerk; dat Thimnath dezen staat beteekent, blijkt eveneens uit het Boek der Richteren, waar over Simson wordt gehandeld, namelijk dat hij nederdaalde tot Thimnath, en daar een vrouw nam van de dochteren der Filistijnen, xiv: 1, 2, 3, 4, 7; en daar wordt eender met Thimnath de staat aangeduid van zorg dragen voor de Kerk; de vrouw die hij van de dochteren der Filistijnen nam, is in den uitbeeldenden zin het ware uit het niet goede, aldus het verduisterde ware, hetwelk ook hier nu door Thamar wordt uitgebeeld; Filistijnen immers zijn zij die in de leerstellige dingen des geloofs zijn, en niet in het leven volgens die, n. 1197, 1198, 3412, 3413; en bovendien wordt Thimnath met name genoemd onder de plaatsen der erfenis van den stam van Dan, Jos. xix: 43. Dat alle plaatsnamen in het Woord dingen en staten beteekenen, zie men in n. 1224, 1264, 1888, 3422, 4298, 4442.

4856. En aan Thamar werd te kennen gegeven, door te zeggen; dat dit iets van vergemeenschapping beteekent met de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen, staat vast uit de beteekenis van te kennen geven, zijnde de ontwaring, waarover n. 3608, aldus de vergemeenschapping, hier iets van vergemeenschapping; en uit de uitbeelding van Thamar, zijnde de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen, waarover n. 4829, 4831. Er wordt gezegd vergemeenschapping met deze Kerk wanneer de staat veranderd is, en er dan iets van verheffing is om zorg te dragen voor de Kerk, waarover boven n. 4850, 4853.

4857. Zie, uw schoonvader gaat op naar Thimnath om zijn kudde van kleinvee te scheren; dat dit beteekent dat de Joodsche Kerk voor zich wilde zorg dragen, staat vast uit de uitbeelding van Jehudah, zijnde de Kerk bij de natie uit Jakob, in het bijzonder bij Jehudah, waarover n. 4815, 4842, 4852, die

hier de schoonvader wordt genoemd, omdat er iets van vergemeenscapping was met de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen, welke hier de schoondochter is; uit de beteekenis van opgaan, zijnde iets van verheffing, waarover vlak boven n. 4853; uit de beteekenis van de kudde van kleinvee scheren, zijnde zorg dragen voor de Kerk, waarover boven n. 4853; de staat van daarvoor zorg te dragen is Thimnath, n. 4855, Dat deze inwendige zin in deze woorden is, kan geenszins uit de letter verschijnen; het gemoed immers denkt, wanneer men deze dingen leest, over Jehudah, over Thimnath, over het scheren van de kudde van kleinvee, en niet over de geestelijke dingen, welke gescheiden zijn van den persoon, van de plaats, en van het wereldlijke nut; doch nochtans doervatten de Engelen, omdat zij in de geestelijke dingen zijn, niets anders met die dingen dan hetgeen is gezegd; wanneer immers de letterlijke zin overgaat in den geestelijken, vergaan zulke dingen als tot den persoon, de plaats, en de wereld behooren, en worden opgevolgd door de dingen die tot de Kerk, haar staat, en daar tot het nut behooren. Het schijnt weliswaar ongelooflijk dat het aldus is, maar dit is ter oorzaak hiervan dat de mensch, zoolang hij in de wereld leeft, denkt vanuit de natuurlijke en de wereldlijke dingen die daar zijn, en niet vanuit de geestelijke en de hemelsche dingen; en zij die zijn ondergedompeld in de lichamelijke en de aardsche dingen, weten ook niet dat er iets geestelijks en iets hemelsch is, en nog minder dat deze onderscheiden zijn van de wereldlijke en de natuurlijke dingen, terwijl zij toch onderscheiden zijn zooals des menschen geest van zijn lichaam; en dat de geestelijke zin in den letterlijken zin leeft zooals des menschen geest in zijn lichaam; en eveneens, dat de geestelijke zin op eendere wijze voortleeft wanneer de letterlijke zin vergaat; vandaar kan de inwendige zin de ziel des Woords worden genoemd.

4858. En zij verwijderde de kleederen van haar weduwschap van over zich; dat dit de veinzing beteekent van het ware dat vanuit het goede is, staat vast uit de beteekenis van de weduwe, zijnde zij die in het ware zonder het goede zijn, en nochtans verlangen door het goede geleid te worden, waarover n. 4844; de kleederen waarmede de weduwen werden bekleed, beelden zulk een ware uit, en dit deswege omdat de kleederen de ware dingen beteekenen, n. 2576, 4545, 4763; vandaar wil deze kleederen verwijderen zeggen, de uitbeelding van weduwe, dat is, van het ware zonder het goede, afleggen, en, omdat zij zich met een omhangsel bedekte, het ware dat vanuit het goede is, veinzen.

4859. En zij bedekte zich in een omhangsel; dat dit het verduisterde ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van zich of de aangezichten met een omhangsel bedekken, zijnde verbergen, en zoo het ware verduisteren dat zij

veinsde vanuit het goede te zijn, zooals vlak boven n. 4858; en dit ter wille van de verbinding met Jehudah; wanneer immers de bruiden voor het eerst den bruidegom naderden, bedekten zij zich met een omhangsel, zooals men leest van Rebekka toen zij tot Jischak kwam, Gen. hfdst. xxiv: 65, waarmede de schijnbaarheden van het ware werden aangeduid, men zie n. 3207; de echtgenoot immers beteekent het ware, en de echtgenoot het goede; en omdat het ware niet verschijnt zoodanig als het is vooraleer het met zijn goede wordt verbonden, bedekten de bruiden, om dit uit te beelden, zich met een omhangsel zoodra zij den echtgenoot zagen; eender hier Thamar; zij immers beschouwde Schelah, den zoon van Jehudah, als haar echtgenoot, maar omdat zij niet aan hem werd gegeven, beschouwde zij in zijn plaats zijn vader als dengene die den zwagerplicht zou betoonen; daarom bedekte zij zich zooals een bruid met een omhangsel, niet echter zooals een hoer, hoewel Jehudah dit geloofde, omdat de hoeren desgelijks toentertijd haar aangezichten plachten te bedekken, zooals uit vers 15 blijkt. Dat Jehudah haar voor zulk eene hield, kwam omdat de Joodsche natie, welke daar met Jehudah wordt aangeduid, de inwendige ware dingen van de uitbeeldende Kerk niet anders beschouwde dan als een hoer; weswege Jehudah ook met haar zooals met een hoer werd verbonden, niet echter Thamar aldus met hem. Omdat de inwendige ware dingen aan die natie nooit anders hebben kunnen verschijnen, wordt hier derhalve daarmede dat zij zich met een omhangsel bedekte, het verduisterde ware aangeduid; en dat het ware der Kerk voor hen verduisterd is, wordt ook heden ten dage daarmede aangeduid dat zij zich in hun synagogen met sluiers of omhangsels bedekken. Iets eenders werd ook uitgebeeld door Mozes toen de huid van zijn aangezichten straalde, als hij nederdaalde van den berg Sinaï, namelijk dat hij zich met een deksel bedekte, zoo vaak hij met het volk sprak, Exod. xxxiv: 28 tot het einde; Mozes beeldde het Woord uit, dat de Wet wordt genoemd, men zie de voorrede tot hfdst. xviii van Genesis; weswege somtijds wordt gezegd de Wet en de Profeten, zooals in Matth. v: 18; hfdst. xi: 13; hfdst. xxii: 36, 40; en somtijds Mozes en de Profeten, zooals in Lukas xvi: 29, 31; hfdst. xxiv: 27, 44; door de straling van de huid zijner aangezichten werd het inwendige des Woords uitgebeeld, want het aangezicht is het inwendige, n. 358, 1999, 2434, 3527, 4066, 4796, 4797; dit immers is, omdat het geestelijk is, in het licht des Hemels; dat hij zijn aangezicht verhulde zoo vaak hij met het volk sprak, beeldde uit dat het inwendige ware voor hen bedekt was, en aldus verduisterd dat zij niet iets van licht daaruit verdroegen.

4860. En bewond zich; dat dit beteekent zoo niet erkend, staat vast uit de beteekenis van bewinden, zijnde verbergen, aldus niet erkend wonden; men zie hetgeen vlak boven in n. 4859 is gezegd.

4861. En zij zette zich in den ingang der bronnen die op den weg naar Thimnath zijn; dat dit den overgang beteekent tot de ware dingen der Kerk en tot de valsche dingen, staat vast uit de beteekenis van de bronnen, zijnde de ware dingen der Kerk, welke vanuit het Woord zijn; de bron immers is in den universeelen zin het Woord, waarover n. 2702, 3069, 3424; in den ingang ervan, is in den toegang daartoe; en omdat de uitwendige ware dingen, welke van den zin der letter des Woords zijn, toegang verschaffen, zijn zij de ingang; en indien deze ware dingen niet worden verlicht door de inwendige ware dingen, dat is, door die welke van den inwendigen zin zijn, zoo brengen zij de valsche dingen te voorschijn bij hen die in het booze zijn; deswege wordt hier door den ingang der bronnen de overgang aangeduid tot de ware dingen der Kerk en tot de valsche dingen; op den weg naar Thimnath, is tot het nut der Kerk, want Thimnath is de staat van zorg dragen voor de Kerk, n. 4855, 4857.

4862. Omdat zij zag dat Schelah opgegroeid was, en zij hem niet ter vrouw was gegeven; dat dit het doorzicht beteekent dat het niet anders kon worden verbonden met het godsdienstige waarin het nageslacht uit Jakob, in het bijzonder dat uit Jehudah was, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde het doorzicht, waarover n. 2150, 2325, 3764, 3863, 4403 tot 4421; dat het het doorzicht was dat het niet anders kon worden verbonden met het godsdienstige waarin het nageslacht uit Jakob, in het bijzonder dat uit Jehudah was, komt omdat met Jehudah dat nageslacht wordt aangeduid, n. 4815, 4842, 4852; bijgevolg het godsdienstige bij hen, waarmede het werd verbonden, omdat het niet kon worden verbonden met Schelah; met Schelah wordt ook het afgodische aangeduid, n. 4825, 4826, 4845, waarmede het ware der uitbeeldende Kerk, hetwelk Thamar is, evenmin kon worden verbonden.

4863. *Vers 15, 16, 17, 18. En Jehudah zag haar, en hij hield haar voor een loonhoer, omdat zij haar aangezichten had bedekt. En hij week af tot haar tot den weg, en hij zeide: Geef, ik bid u, dat ik tot u kome; omdat hij niet wist dat zij zijn schoondochter was; en zij zeide: Wat geeft gij mij dat gij tot mij komt. En hij zeide: Ik zal een geitenbokje zenden van de kudde van kleinvee; en zij zeide: Zoo gij pand geeft, totdat gij zendt. En hij zeide: Welk pand is het dat ik u zal geven; en zij zeide: Uw zegel, uw doekje, en uw stok die in uw hand is; en hij gaf ze haar, en hij kwam tot haar, en zij ontving bij hem.* Jehudah zag haar, beteekent het godsdienstige der Joodsche natie, hoe het toen de inwendige dingen der uitbeeldende Kerk aanmerkte; en hij hield haar voor

een loonhoer, beteekent dat het ze niet anders aanmerkte dan als het valsche; omdat zij haar aangezichten had bedekt, beteekent dat de innerlijke dingen voor hen verborgen waren; en hij week af tot haar tot den weg, beteekent dat het zich aanplooidde, omdat het zoodanig was; en hij zeide: Geef, ik bid u, dat ik tot u kome, beteekent de drift tot verbinding; omdat hij niet wist dat zij zijn schoondochter was, beteekent dat het niet bemerkte dat het het ware der uitbeeldende Kerk was; en zij zeide: Wat geeft gij mij dat gij tot mij komt, beteekent het wederkeerige der verbinding met de voorwaarde; en hij zeide: Ik zal een geitenbokje zenden van de kudde van kleinvee, beteekent het onderpand der verbinding; en zij zeide: Zoo gij mij pand geeft, totdat gij zendt, beteekent het wederkeerige, indien er zekerheid is; en hij zeide: Welk pand is het dat ik u zal geven, beteekent dat het zeker was; en zij zeide: Uw zegel, beteekent het kenteeken der toestemming; uw doekje, beteekent door het ware; en uw stok die in uw hand is, beteekent door de macht ervan; en hij gaf ze haar, beteekent aldus het zekere; en hij kwam tot haar, beteekent de verbinding; en zij ontving bij hem, beteekent de opneming zoo.

4864. En Jehudah zag haar; dat dit het godsdienstige der Joodsche natie beteekent, hoe het toen de inwendige dingen der uitbeeldende Kerk aanmerkte, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde bemerken en verstaan, waarover n. 2150, 2325, 2807, 3764, 3863, aldus aanmerken; uit de uitbeelding van Thamar, die hier haar is, zijnde de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen, waarover n. 4829, 4831, hier het inwendige dier Kerk, omdat daarover wordt gehandeld, hoe het door het godsdienstige der Joodsche natie werd aangemerkt en opgenomen; en uit de uitbeelding van Jehudah, zijnde in het bijzonder de Joodsche natie, waarover n. 4815, 4842; bijgevolg het godsdienstige van die natie, want waar in het Woord een natie wordt vermeld, wordt in den inwendigen zin datgene verstaan wat der Kerk van haar is; de inwendige zin immers bekommert zich niet in het minst om de vermeldenswaardige en historische dingen van eenige natie, maar slechts om het hoedanige ten aanzien van de dingen die der Kerk zijn. Daaruit blijkt dat met Jehudah zag haar, het godsdienstige der Joodsche natie wordt aangeduid, hoe het toen de inwendige dingen der uitbeeldende Kerk aanmerkte.

4865. En hij hield haar voor een loonhoer; dat dit beteekent, dat het ze niet anders aanmerkte dan als het valsche, staat vast uit de beteekenis van de loonhoer, zijnde het valsche, waarover n. 2466, 2729, 3399, aldus dat de Joodsche natie vanuit haar godsdienstige het inwendige der Kerk niet anders aanmerkte dan als het valsche. Dat de loonhoer het valsche is, komt omdat het huwelijk het hemelsch huwelijk uitbeeldt, hetwelk het huwelijk is van het

goede en het ware, de echtgenoot het goede en de echtgenoot het ware, en vandaar de zonen de ware dingen en de dochteren de goede dingen; en de schoonzoon en de schoondochter, de schoonvader en de schoonmoeder, en meer verwantschappen volgens de graden de dingen die van het hemelsch huwelijk zijn; daarom beteekenen de echtbreuken en de hoererijen, omdat zij tegenovergesteld zijn, het booze en het valsche; en eveneens zijn zij uit den aard der zaak tegenovergesteld, want zij die hun leven doorbrengen in echtbreuk en hoererij, bekommeren zich nooit om het goede en het ware; de oorzaak hiervan is deze dat de echte echtelijke liefde nederdaalt vanuit het hemelsch huwelijk, dat is, vanuit het huwelijk van het goede en het ware; maar de echtbreuken en de hoererijen zijn vanuit de verbinding van het booze en het valsche, welke vanuit de hel is; men zie n. 2727 tot 2759. Dat de Joodsche natie de inwendige dingen der Kerk niet anders dan als valsche dingen heeft aangemerkt, en eveneens heden ten dage aanmerkt, is datgene wat daarmede wordt aangeduid, dat Jehudah zijn schoondochter Thamar voor niets anders dan een loonhoer heeft gehouden, en dat hij zich met haar als met een loonhoer heeft verbonden; door zulk een oorsprong van die natie wordt uitgebeeld vanwaar hun godsdienstige is en hoedanig het is. Dat die natie het inwendige der Kerk als een hoer aanmerkt, of als het valsche, blijkt duidelijk; indien iemand hun bijvoorbeeld zou zeggen dat het een inwendige der Kerk is dat de Messias, over wien in de profetische dingen des Woords voorzegging wordt gedaan, en dien zij derhalve verwachten, de Heer is, verwerpen zij dit geheel en al als valsch; indien iemand zou zeggen dat het een inwendige der Kerk is dat het Rijk van den Messias niet wereldlijk en tijdelijk is, maar hemelsch en eeuwig, verklaren zij dit eveneens als valsch; indien iemand zou zeggen dat de ritueele dingen van hun Kerk den Messias en Zijn hemelsch Rijk hebben uitgebeeld, weten zij niet wat dit is; indien iemand zou zeggen dat het inwendige der Kerk het goede der naastenliefde en het ware des geloofs naar de leer en tegelijk naar het leven is, beschouwen zij dit niet anders dan als valsch; eender in alle overige dingen; ja zelfs lachen zij stompzinnig bij de stelling alleen al dat er een inwendige der Kerk is. De oorzaak hiervan is deze dat zij alleen in uitwendige dingen zijn, en wel in de laagste dingen der uitwendige dingen, welke daarin bestaan de aardsche dingen lief te hebben; zij zijn immers meer dan de overigen in de gierigheid, welke geheel en al aardsch is; dezulken kunnen de innerlijke dingen der Kerk geenszins anders aanmerken; zij zijn immers verder dan de overigen van het hemelsch licht verwijderd, aldus meer dan de overigen in dichte donkerheid.

4866. Omdat zij haar aangezichten had bedekt; dat dit beteekent dat de innerlijke dingen voor hen verborgen waren, staat vast uit de uitbeelding van Thamar, zijnde de uitbeeldende Kerk, waarover n. 4829, 4831; uit de beteekenis van bedekken, zijnde verborgen worden; en uit de beteekenis van de aangezichten, zijnde de inwendige dingen, waarover n. 358, 1999, 2434, 3527, 3573, 4066, 4326, 4796, 4797, 4798, 4799; daaruit blijkt dat met: Zij bedekte haar aangezichten, wordt aangeduid dat de innerlijke dingen voor hen verborgen waren; men zie hierover hetgeen boven in n. 4859, 4865 is gezegd.

4867. En hij week af tot haar tot den weg; dat dit beteekent dat het zich aanplooidde, omdat het zoodanig was, staat vast uit de beteekenis van den weg, zijnde het ware, waarover n. 627, 2333, 3123, 3142, 3477, aldus in den tegenovergestelden zin het valsche, hier het valsche, omdat hij haar voor een loonhoer hield, en dat met de loonhoer het valsche wordt aangeduid, zie men vlak boven in n. 4865; daarom wordt ook gezegd dat hij tot den weg afweek, want van afwijken wordt gesproken met betrekking tot het valsche, n. 4815, 4816.

4868. En hij zeide: Geef, ik bid u, dat ik tot u kome; dat dit de drift tot de verbinding beteekent, staat vast uit de beteekenis van tot de eene of andere komen of ingaan, zijnde verbonden worden, waarover n. 4820; dat het de drift is, zoodanig als die tot de verbinding met een loonhoer is, is duidelijk; in den inwendigen zin met het valsche. Dat de Joodsche natie, welke hier met Jehudah wordt aangeduid, n. 4815, 4842, 4864, het inwendig ware der uitbeeldende Kerk niet anders dan als het valsche heeft aangemerkt, en dat zij het heden ten dage ook niet anders aanmerkt, zie men boven in n. 4865; hier nu wordt daarover gehandeld dat zij zich nochtans daarmee heeft verbonden, doch niet als met een echtgenoot, maar als met een loonhoer, dat is, niet als met het ware, maar als met het valsche; met betrekking tot de verbinding met het valsche wordt evenals met betrekking tot de verbinding met een loonhoer, van drift gesproken. Al diegenen verbinden zich met het inwendig ware als met een loonhoer, die eenig en alleen den uitwendigen zin des Woords, dat is, zijn letterlijken zin, gelooven, en elken inwendigen zin ervan, dat is, den geestelijken zin, gansch en al verwerpen; maar voornamelijk diegenen die den uitwendigen of letterlijken zin des Woords aanwenden ten gunste van de begeerten der liefde van zich en van de wereld, of van de begeerten van de overheersching en van het gewin. Zij die dit doen, kunnen geenszins anders dan het inwendig ware als iets zoodanigs beschouwen, en indien zij zich daarmee verbinden, doen zij dit vanuit een drift zooals die tot de

verbinding met een loonhoer; dit doen bovenal diegenen die uit de Joodsche natie zijn; en eveneens zij die in het Woord onder Babel worden verstaan; echter niet diegenen die weliswaar den letterlijken zin des Woords eenvoudig gelooven, en nochtans leven volgens de dingen die van den inwendigen zin zijn, namelijk in de liefde en de naastenliefde, en daaruit in het geloof, want deze dingen zijn van den inwendigen zin des Woords, en ook zij die die dingen daaruit onderwijzen; immers, de inwendige en de uitwendige zin komen samen in deze twee geboden, namelijk den Heer liefhebben boven alle dingen en den naaste als zichzelf. Dat de Joodsche natie het inwendig ware als een loonhoer beschouwt, en indien zij zich daarmede verbindt, zij het doet vanuit de drift zooals die tot de verbinding met zulk eene, daarvoor dienen de volgende voorbeelden ter toelichting: Indien men hun zegt dat het Woord heilig is, ja zelfs dat het allerheiligst is, ook dat elk haakje daar heilig is, erkennen zij het, en verbinden zij zich, maar dit vanuit een zoodanige drift, want zij gelooven het heilige in de letter, en niet dat daardoor het heilige invloed bij hen die in de aandoening van het goede en het ware zijn wanneer zij het lezen. Indien men hun zegt dat verscheidenen die in het Woord met name worden genoemd, als heilig moeten worden vereerd, zooals Abraham, Jischak, Jakob, Mozes, Aharon, David, erkennen zij dit en verbinden zij zich, maar vanuit een eendere drift; zij gelooven immers dat dezen boven anderen uitverkoren waren, en vandaar heilig, en dat zij derhalve als godheden moeten worden vereerd, terwijl zij toch het heilige nergens anders vandaan hebben dan hieruit dat zij den Heer hebben uitgebeeld, en het uitbeeldend heilige den persoon in het geheel niet raakt; en bovendien wacht een ieder zonder onderscheid zijn leven na den dood. Indien men hun zegt dat de ark bij hen, de tempel, het altaar des brandoffers, het reukaltaar, het brood op de tafel, de kandelaar met de lampen, het voortdurende vuur, de slachtoffers, de reukwerken, de olie, voorts de kleederen van Aharon, vooral de borstlap waarop de Urim en de Thumim waren, heilig zijn geweest, erkennen zij het en verbinden zij zich, maar vanuit een zoodanige drift, want zij gelooven dat die dingen in zich heilig zijn geweest, aldus dat het hout, de steen, het goud, het zilver, het brood, het vuur, heilig waren, en dit innerlijk, omdat Jehovah daarin was, of dat de aan die dingen aangeplooid heiligheid van Jehovah daadwerkelijk daarin is geweest. Dit is hun inwendig ware, hetwelk evenwel naar verhouding het valsche is; het heilige immers is alleen in het goede en het ware dat uit den Heer in de liefde tot Hem en in de liefde jegens den naaste is, en daaruit in het geloof, aldus niet dan in de levende wezens, dat is, in de menschen die uit den Heer die dingen opnemen. Indien men hun zegt

dat de Christelijke Kerk één is met de Kerk die bij hen was ingesteld, maar dat gene inwendig is, deze echter uitwendig is geweest, zoodat wanneer de bij hen ingestelde Kerk wordt ontdaan van de uitwendige dingen en ontbloot, de Christelijke verschijnt, erkennen zij dit niet anders dan als een hoer, dat is, als valsch; maar nochtans verbinden zich verscheidenen van hen die zich van het Jodendom tot het Christendom bekeeren, met dit ware, maar eveneens vanuit een zoodanige drift. Zulke dingen worden in het Woord meermalen hoerereien genoemd. Wat echter diegenen aangaat die in het Woord met Babel worden aangeduid, dezen aanmerken de inwendige ware dingen der Kerk op eendere wijze; maar omdat zij de inwendige dingen kennen, en ze eveneens in de knapen jaren erkennen, doch ze op volwassen leeftijd loochenen, worden zij in het Woord beschreven met schandelijke echtbreuken en goddelooze bijliggingen, want het zijn ontwijdingen.

4869. Omdat hij niet wist dat zij zijn schoondochter was; dat dit beteekent dat het niet bemerkte dat het het ware der uitbeeldende Kerk was, staat vast uit de beteekenis van de schoondochter, zijnde het ware der Kerk, verbonden aan zijn goede, waarover n. 4843; dat het het ware der uitbeeldende Kerk is hetwelk wordt aangeduid, komt omdat door Thamar, die hier de schoondochter is, de Kerk uitbeeldend voor de geestelijke en de hemelsche dingen wordt uitgebeeld, n. 4829, 4831; men zie hierover hetgeen boven in n. 4865, 4866, 4868 is getoond.

4870. En zij zeide: Wat geeft gij mij dat gij tot mij komt; dat dit het wederkeerige der verbinding beteekent met de voorwaarde, staat vast uit de beteekenis van tot mij komen, zijnde de verbinding, waarover n. 4820, 4868; dat het het wederkeerige is met de voorwaarde, is zonder ontvouwing duidelijk.

4871. En hij zeide: Ik zal een geitenbokje zenden van de kudde van kleinvee; dat dit het onderpand der verbinding beteekent, staat vast uit de beteekenis van het geitenbokje, zijnde de onschuld van den uitwendigen of natuurlijken mensch, waarover n. 3519; en omdat het de onschuld is, is het het onderpand der echtelijke liefde, of het onderpand der verbinding; de echte echtelijke liefde immers is de onschuld, men zie n. 2736; vandaar was het een door de Ouden aangenomen gebruik dat zij, wanneer zij opnieuw tot hun echtgenoten ingingen, een geitenbokje voorafzonden, zooals eveneens blijkt uit hetgeen aangaande Simon wordt vermeld in het Boek der Richteren: “Het geschiedde na dagen, in de dagen van den tarweoogst, *dat Schimschon zijn echtgenoot bezocht met een geitenbokje*; want hij zeide: *Ik zal ingaan tot mijn echtgenoot in de kamer*”, xv: 1; hier eender, maar omdat het beloofde geitenbokje niet was te aanvaarden, eischte Thamar een pand. Er wordt gezegd een onderpand der

verbinding, niet een echtelijk onderpand, omdat het van de zijde van Jehudah een verbinding was zoodanig als die met een loonhoer.

4872. En zij zeide: Zoo gij mij pand geeft, totdat gij zendt; dat dit het wederkeerige beteekent, indien er zekerheid is, staat vast uit hetgeen boven door Thamar werd gezegd: “Wat geeft gij mij, dat gij tot mij komt”, aanduidende het wederkeerige der verbinding met de voorwaarde, n. 4870; hier het wederkeerige, indien er zekerheid is, omdat het pand tot zekerheid moest dienen dat het beloofde gegeven zou worden.

4873. Welk pand is het dat ik u geven zal; dat dit beteekent dat het zeker was, staat vast uit de beteekenis van het pand, namelijk dat daardoor zekerheid is, waarover vlak boven n. 4872; dat het zeker is, blijkt ook uit hetgeen nu volgt, namelijk dat het pand werd gegeven.

4874. En zij zeide: Uw zegel; dat dit het kenteeken der toestemming beteekent, staat vast uit de beteekenis van het zegel, zijnde het kenteeken der toestemming; dat het zegel het kenteeken der toestemming is, komt daarvandaan dat daarmee in de oude tijden de besluiten werden bevestigd, en daarom wordt door het zegel eigenlijk de bevestiging zelf aangeduid, en de betuiging dat het aldus was. Dat Thamar tot pand dat haar een geitenbokje zou worden gezonden, hetwelk zij daarna niet aanvaardde, zijn zegel, doekje, en stok vroeg, sluit een verborgenheid in welke men zonder den inwendigen zin geenszins kan weten. Het is een verborgenheid, omdat het geitenbokje het echte echtelijke beteekende, bijgevolg het inwendige, want al het echte is tevens het inwendige, hetwelk er van de zijde van Jehudah niet was, weswege zij het geitenbokje ook niet aanvaardde, zooals blijkt uit hetgeen volgt, maar in de plaats daarvan nam zij een uitwendige aan, waarmede het inwendige der Kerk, hetwelk met Thamar wordt aangeduid, zou worden verbonden; het uitwendige der Kerk wordt aangeduid met het zegel, het doekje, en den stok; met het zegel de toestemming zelf, met het doekje het uitwendig ware, en met den stok de macht van dat ware; die dingen zijn eveneens de onderpanden der verbinding van den uitwendigen of natuurlijken mensch. De verbinding van het inwendig ware met het uitwendige of met het godsdienstige der Joodsche natie, wordt uitgebeeld door de verbinding van Thamar met Jehudah als van een schoondochter met haar schoonvader, onder het voorwendsel van den zwagerplicht; en de verbinding van het godsdienstige der Joodsche natie met het inwendige der Kerk wordt uitgebeeld door de verbinding van Jehudah met Thamar zooals met een loonhoer. De verbindingen gedragen zich ook geheel en al eender; maar het hoedanige ervan kan niet zoo bevattelijk worden ontvouwd; duidelijk komt het uit voor de Engelen en voor de goede

geesten; het vertoont zich immers aan hen in het licht des Hemels, waarin de verborgenheden des Woords openliggen als op klaarlichten dag; anders als in het licht der wereld, hetwelk bij de menschen is. Het moet slechts in het kort worden gezegd: de uitbeeldende dingen die bij de nakomelingen van Jakob waren ingesteld, waren niet geheel en al eender aan die welke in de Oude Kerk waren; zij waren voor het meerendeel eender aan die welke waren in de door Eber ingestelde Kerk, welke de Hebreuewsche Kerk werd geheeten; in deze waren verscheidene nieuwe eerediensten, zooals de brandoffers en de slachtoffers, welke in de Oude Kerk onbekend waren geweest, behalve andere dingen; met deze uitbeeldende dingen was het inwendige der Kerk niet zoo verbonden als met de uitbeeldende dingen der Oude Kerk; hoe echter bij de Joodsche natie het inwendige der Kerk met de uitbeeldende dingen was verbonden, en omgekeerd, dit wordt in den inwendigen zin beschreven door de verbinding van Thamar met Jehudah zooals van een schoondochter met haar schoonvader onder het voorwendsel van den zwagerplicht, en door de verbinding van Jehudah met Thamar als met een loonhoer; over de Hebreuewsche Kerk zie men n. 1238, 1241, 1327, 1343, 3031, 4516, 4517; en dat de slachtoffers in deze Kerk, niet in de Oude Kerk waren, n. 923, 1128, 1343, 2180, 2818.

4875. Uw doekje; dat dit beteekent door het ware, namelijk het kenteeken der toestemming, staat vast uit de beteekenis van het doekje, zijnde het ware; dat het doekje het ware is, komt omdat het tot die dingen behoort welke op de kleederen betrekking hebben, en met de kleederen in het algemeen worden de ware dingen aangeduid, ter oorzake hiervan dat zooals de kleederen het vleesch bekleeden, de ware dingen het goede bekleeden, n. 297, 2132, 2576, 4545, 4763; derhalve beteekende bij de Ouden elk ding waarmede zij zich bekleedden, eenig speciaal en bijzonder ware, vandaar iets anders de rok, iets anders de mantel, iets anders de toga, ook iets anders de hoofdbedekkingen, zooals de tulband en de tiaar; en iets anders de bedekkingen van de dijen en de voeten, zooals de broek, de kousen, en zoo voort; het doekje beteekende echter het uiterste of laagste ware; het bestond ook uit samengedraaide draden, waarmede de bepalingen van een zoodanig ware worden aangeduid. Een zoodanig ware beteekent ook het doekje bij Mozes: “Alle open vat waarop niet tot deksel een *doekje* is, dat is onrein”, Num. XIX: 15, waarmede werd aangeduid dat niets onbepaald mocht zijn; hetgeen immers onbepaald is, dat is open; ook zijn het de uiterste ware dingen tot welke de innerlijke ware dingen worden bepaald, en waarin zij haar grens vinden.

4876. En uw stok die in uw hand is; dat dit beteekent door de macht ervan, of van dat ware, staat vast uit de beteekenis van den stok, zijnde de macht, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van de hand, zijnde ook de macht, waarover n. 876, 309I, 3387, 3563. Er wordt gezegd, die in uw hand is, omdat wordt aangeduid de macht van dat ware, namelijk van het laagste, zoodanig als het godsdienstige van de Joodsche natie had, welke hier Jehudah is. Dat van de macht wordt gesproken met betrekking tot het ware, zie men in n. 309I, 3563. In het Woord wordt meermalen van een stok melding gemaakt, en het is wonderlijk dat nauwelijks iemand heden ten dage weet dat iets in de geestelijke wereld daarmede werd uitgebeeld, zooals dat Mozes werd bevolen, zoo vaak wonderen geschieden, den stok op te heffen, en dat zij zoo ook geschied zijn. Dat dit ook onder de heidenen bekend was, kan vaststaan uit de dingen van hun fabels, waarin aan de magiërs stokken werden toegeschreven. Dat de stok de macht beteekent, komt omdat hij een steun is; hij ondersteunt immers de hand en den arm, en door die het gansche lichaam; deswege neemt de stok de beteekenis aan van dat deel hetwelk hij het naast ondersteunt, namelijk van de hand en den arm; met het eene en het andere, namelijk met de hand en met den arm wordt in het Woord de macht van het ware aangeduid. Dat ook de hand en de arm met de macht in den Grootsten Mensch overeenstemt, zal men aan het einde der hoofdstukken zien. Dat door den stok de macht werd uitgebeeld, blijkt, als gezegd, uit hetgeen over Mozes wordt vermeld, namelijk dat “hem werd bevolen, den *stok* te nemen, waarmede hij wonderen zon doen, en dat hij den *stok Gods* in zijn hand nam”, Exod. iv: 17, 20; dat de wateren, geslagen met den *stok* in Egypte, bloed werden, Exod. vii: 15, 19, 20; dat “door den *stok, uitgestrekt* over de rivieren, vorschen werden voortgebracht”, Exod. viii: 1 tot 11; dat “nadat het stof geslagen was *door den stok*, luizen ontstonden”, Exod. viii: 16 tot 20; dat “*door den naar den Hemel uitgestrekten stok* hagel ontstond”, Exod. ix: 23; dat “*door den over het land uitgestrekten stok* sprinkhanen werden voortgebracht”, Exod. x: 3 tot 21. Omdat de hand het principale is waardoor de macht wordt aangeduid, en de stok het instrumentale is, daarom ook “geschiedden de wonderen wanneer *de hand werd uitgestrekt*”, Exod. x: 12, 13; dat er “door de *hand, opgeheven naar den hemel*, donkerheid werd over het land van Egypte”, Exod. x: 21, 22; en “toen *de hand werd uitgestrekt* over de zee Suph, door den oostenwind de zee tot het droge werd; en toen wederom *de hand werd uitgestrekt*, de wateren wederkeerden”, Exod. xiv: 21, 26, 27. Verder “toen de rots Choreb geslagen was *door den stok*, wateren uitvloeiden”, Exod. xvii: 5, 6; Num.xx: 7, 8, 9, 10; toen “Joschua zou strijden tegen Amalek, zeide Mozes tot

Joschua: Kies ons mannen, en ga uit, strijd tegen Amalek; morgen zal ik staan op het hoofd des heuvels, en de *stok Gods zal in mijn hand* zijn; en het geschiedde, als Mozes *zijn hand* ophief, zoo overmocht Israël, en wanneer hij *zijn hand* nederliet, zoo overmocht Amalek”, Exod. xvii: 11, 12. Hieruit blijkt duidelijk dat de stok evenals de hand de macht heeft uitgebeeld, en in den hoogsten zin de Goddelijke Almacht des Heeren; en vandaar is het eveneens duidelijk dat te dien tijde de uitbeeldende dingen de uitwendige dingen der Kerk hebben uitgemaakt, en dat de inwendige dingen, welke de geestelijke en de hemelsche dingen zijn zoodanig als zij in den Hemel zijn, daarmede overeenstemden, en dat hun werkdadigheid daaruit was. Hieruit blijkt ook hoezeer diegenen verdwaasd zijn die gelooven dat er in den stok of in de hand van Mozes eenige macht door ingieting is geweest. Dat de stok de macht is in den geestelijken zin, blijkt ook uit verscheidene plaatsen bij de Profeten, zooals bij Jesaja: “Ziet, de Heer Jehovah Zebaoth zal uit Hierosolyma den *stok* en den *staf* verwijderen, allen *stok des broods*, en allen *stok des waters*”, III: 1; de stok des broods voor den steun en de macht vanuit het goede der liefde, de stok des waters voor den steun en de macht door het ware des geloofs. Dat het brood het goede der liefde is, zie men in n. 276, 680, 2165, 2177, 3464, 3478, 3735, 3813, 4211, 4217, 4735; en dat het water het ware des geloofs is n. 28, 680, 739, 2702, 3058, 3424; stok des broods eender bij Ezechiël hfdst. iv: 16; hfdst. v: 16; hfdst. xiv: 13; Psalm cv: 16. Verder bij Jesaja: “De Heer Jehovah Zebaoth zeide: Vrees niet, Mijn volk, bewoner van Zion, voor Aschur, *die u met de roede zal slaan*, en *den stok over u zal opheffen* in den weg van Egypte. Jehovah zal tegen hem een geesel verwekken nabijkomend de plaag van Midian in de rots Oreb; en *zijn stok over de zee*, dien hij zal verheffen in den weg van Egypte”, x: 24, 26; daar staat de stok voor de macht vanuit de redeneering en de wetenschap, zoodanig als die is van hen die redeneeren vanuit de wetenschappelijke dingen tegen de ware dingen des geloofs, en die verdraaien of te niet doen; dit wordt aangeduid met de roede waarmede Aschur zal slaan, en met den stok dien hij zal opheffen in den weg van Egypte. Dat Aschur de redeneering is, zie men in n. 1186; en dat Egypte de wetenschap is, n. 1164, 1165, 1186, 1462. Eender bij Zacharia: “De hoogmoed van Aschur zal nedergeworpen worden, en *de stok van Egypte* zal wegwijken”, x: 11. Bij Jesaja: “Gij hebt vertrouwd op *den stok van verbrijzeld riet*, op Egypte, en wanneer iemand op denzelve leunt, zoo gaat hij in zijn hand, en doorboort die”, xxxvi: 6; Egypte voor de wetenschappelijke dingen, zooals boven; de macht daaruit in de geestelijke dingen is de stok van verbrijzeld riet; de hand, waarin hij gaat en die hij doorboort, is de macht vanuit het Woord. Bij

denzelfde: “Jehovah heeft den *stok der onrechtschapenen* gebroken, *de roede der heerschers*”, XIV: 5; stok en roede klaarblijkend voor de macht. Bij Jeremia: “Draagt leed, alle gij omtrekken van Moab; zegt: Hoe is *de stok der sterkte, de stok der sierlijkheid* verbroken”, XLVIII: 17; stok der sterkte voor de macht vanuit het goede, en stok der sierlijkheid voor de macht vanuit het ware. Bij Hoshea: “Mijn volk ondervraagt zijn hout, en *zijn stok* antwoordt hem; omdat de geest der hoerij het heeft verleid”, IV: 12; het hout ondervragen voor de booze dingen raadplegen; de stok antwoordt, voor, dat het valsche daaruit is, hetwelk macht heeft vanuit het booze, hetwelk zij bevestigen; de geest der hoerij voor het leven van het valsche vanuit het booze. Bij David: “Ook wanneer ik zal hebben gewandeld in het dal der schaduw, zal ik voor mij niet het booze vreezen, aangezien Gij met mij zijt, *Uw roede* en *Uw stok* vertroosten mij”, Psalm XXIII: 4; *Uw roede* en *Uw stok* voor het Goddelijk Ware en Goede, welke macht hebben. Bij denzelfde: “De stok der goddeloosheid zal niet nederliggen op het lot der rechtvaardigen”, Psalm CXXV: 3. Bij denzelfde: “Gij zult hem verpletteren met een *ijzeren roede*; als eens pottenbakkers vat zult gij hen in stukken slaan”, Psalm II: 9; de ijzeren roede voor de macht van het geestelijk ware in het natuurlijke; al het natuurlijk ware immers waarin het geestelijk ware is, heeft macht; het ijzer is het natuurlijk ware, n. 425, 426; eender bij Johannes: “Die zal hebben overwonnen, en die Mijn werken tot het einde toe zal hebben bewaard, dien zal Ik macht geven over de natiën, dat *hij ze weide met een ijzeren roede*; als pottenbakkersvaten zullen zij vermorseld worden”, Apoc. II: 26, 27; en eveneens bij denzelfde hfdst. XII: 5; hfdst. XIX: 15. Omdat de stok de macht van het ware uitbeelde, dat is, de macht van het goede door het ware, hadden de koningen schepters, en de schepters waren gevormd als korte stokken; door de koningen immers wordt de Heer uitgebeeld ten aanzien van het Ware; het koningschap zelf is het Goddelijk Ware, n. 1672, 1728, 2015, 2069, 3670, 4581; de scepter is de macht die zij hebben, niet door de waardigheid, maar door het Ware hetwelk zal heerschen, en ook geen ander ware dan hetgeen vanuit het goede is, aldus voornamelijk het Goddelijk Ware, en bij de Christenen de Heer, uit Wien al het Goddelijk Ware is.

4877. En hij gaf ze haar; dat dit beteekent aldus het zekere, staat vast uit de beteekenis van het onderpand dat Thamar vroeg, en dat haar werd gegeven, zijnde het zekere, waarover boven n. 4872, 4873.

4878. En hij kwam tot haar; dat dit de verbinding beteekent, staat vast uit de beteekenis van komen of ingaan tot iemand, zijnde de verbinding, waarover ook boven n. 4820, 4868, 4870.

4879. En zij ontving bij hem; dat dit beteekent zoo de opneming, staat vast uit de beteekenis van ontvangen, zijnde de opneming, waarover n. 3860, 3868, 3919; maar hoedanig de opneming is, zie men boven in n. 4874.

4880. Vers 19, 20, 21, 22, 23. *En zij stond op, en zij ging, en zij verwijderde haar omhangsel van over haar, en zij trok aan de kleederen van haar weduwschap. En Jehudah zond het geitenbokje in de hand van zijn genoot, den Adullamiet, om het onderpand te nemen uit de hand der vrouw; en hij vond haar niet. En hij vraagde de mannen van haar plaats, door te zeggen: Waar is die hoer aan de bronnen op den weg; en zij zeiden: Er is daar geen hoer geweest. En hij keerde weder tot Jehudah, en hij zeide: Ik heb haar niet gevonden; en ook hebben de mannen der plaats gezegd: Er is daar geen hoer geweest. En Jehudah zeide: Zij neme het voor zich; wij zullen misschien tot verachting zijn; zie, ik heb dit bokje gezonden, en gij hebt haar niet gevonden.* Zij stond op, beteekent de verheffing; en zij ging, beteekent het leven; en zij verwijderde haar omhangsel van over haar, beteekent dat het duistere werd verwijderd; en zij trok aan de kleederen van haar weduwschap, beteekent het inzicht; en Jehudah zond het geitenbokje, beteekent het echtelijke pand; in de hand van zijn genoot, den Adullamiet, beteekent door het valsche; om het onderpand te nemen uit de hand der vrouw, beteekent in de plaats van de uitwendige panden; en hij vond haar niet, beteekent, omdat er van zijn kant het echtelijke niet was; en hij vraagde de mannen van haar plaats, door te zeggen, beteekent dat de ware dingen werden geraadpleegd; waar is die hoer, beteekent, of het het valsche was; aan de bronnen op den weg, beteekent dat het verscheen zooals het ware; en zij zeiden, beteekent de doorvatting uit de ware dingen; er is daar geen hoer geweest, beteekent, dat het niet het valsche was; en hij keerde weder tot Jehudah, beteekent de overdenking; en hij zeide: Ik heb haar niet gevonden, beteekent dat dit niet door het valsche kan worden ontdekt; en ook hebben de mannen der plaats gezegd: Er is daar geen hoer geweest, beteekent de doorvatting uit de ware dingen dat het niet het valsche was; en Jehudah zeide: Zij neme het voor zich, beteekent dat het hem onverschillig was; wij zullen misschien tot verachting zijn, beteekent, hoewel het tot smaad strekt; zie, ik heb dit bokje gezonden, beteekent dat het voldoende is dat er het pand is; en gij hebt haar niet gevonden, beteekent, indien er het echtelijke niet is.

4881. En zij stond op; dat dit de verheffing beteekent, staat vast uit de beteekenis van opstaan, namelijk dat het eenige verheffing insluit, waarover n. 2401, 2785, 2912, 2927, 3171, 4103; de verheffing die met opstaan wordt aangeduid, is in den geestelijken zin de verheffing uit een duisteren staat tot een klaarder staat, zooals uit een staat van onwetendheid tot een staat van

inzicht; zoo immers wordt de mensch opgeheven uit den staat van het licht der wereld tot den staat van het licht des Hemels.

4882. En zij ging; dat dit het leven beteekent, staat vast uit de beteekenis van gaan, zijnde leven, waarover n. 3335, 3690. Dat gaan in den inwendigen zin leven is, schijnt weliswaar vrij verwijderd of afgetrokken van de denkvoorstellungen waarin de mensch is, en dit ter oorzaak hiervan dat de mensch in de ruimte en in den tijd is, en uit deze zijn denkvoorstellungen heeft gevormd, zooals de voorstelling van gaan, voortschrijden, reizen, in vreemdelingschap verkeerem, zich bewegen; omdat deze dingen in de ruimte ontstaan, en eveneens in den tijd, en vandaar de ruimte en de tijd aan de voorstellungen dienaangaande zijn verbonden, kan de mensch derhalve bezwaarlijk vatten dat met die dingen de staten des levens worden aangeduid; doch wanneer de voorstelling daarvan wordt losgemaakt of afgelegd, komt het geestelijke op dat wordt aangeduid; want in de geestelijke wereld of in den Hemel treedt niets van ruimte en tijd de ideeën binnen, maar in de plaats ervan de dingen die van den staat des levens zijn, n. 1274, 1382, 2625, 2788, 2837, 3356, 3404, 3827, 4814. Weliswaar schijnt het den geesten en den Engelen toe dat zij ook van de eene plaats tot de andere voortschrijden en zich bewegen en wel geheel en al zooals het den menschen toeschijnt, maar nochtans zijn het de veranderingen van den staat des levens welke dezen schijn voortbrengen; zooals het hun evenzeer als den menschen toeschijnt dat zij uit zich leven, terwijl zij toch niet uit zich leven, maar uit het Goddelijke des Heeren, uit Wien het al des levens is. Deze schijnbaarheden worden, wanneer zij bij de Engelen zijn, werkelijke genoemd, omdat zij verschijnen zooals zij in werkelijkheid zijn. Somtijds heb ik met geesten over deze schijnbaarheden gesproken, en zij die niet in het goede en bijgevolg ook niet in het ware zijn, willen niet hooren dat het een schijn is dat zij uit zich leven; zij willen immers dat zij uit zich leven. Maar behalve dat het hun door levende ondervinding werd getoond dat zij niet uit zich leven, en dat de voortschrijdingen van plaats tot plaats veranderingen en voortschrijdingen van den staat des levens zijn, werd er ook gezegd dat het hun genoeg kan zijn dat zij niet anders weten dan dat zij het leven vanuit zich hebben, en dat zij niet meer zouden kunnen hebben, indien het in hen was vanuit henzelf; doch dat het nochtans beter is te weten hoe het hiermede is gesteld, omdat zij dan in het ware zijn, en dat zij, indien zij in het ware zijn, ook in het licht des Hemels zijn, want het licht des Hemels is het ware zelf, hetwelk uit het Goddelijke des Heeren is; aldus zouden zij eveneens het goede niet voor zich opeischen, en zoo zou hun ook niet het booze aankleven; de Engelen zijn in dat ware niet alleen met de wetenschap maar ook met de doorvatting. Dat de

tijden en de ruimten in de geestelijke wereld staten des levens zijn, en dat het al des levens uit den Heer is, kan uit deze ondervinding vaststaan: elke geest en elke Engel ziet ter rechterhand de goeden en ter linkerhand de boozen, en dit tot onverschillig welke streek hij zich keert; indien hij naar het oosten schouwt, verschijnen hem de goeden en de boozen aldus, eender indien tot het westen, en eveneens indien tot het zuiden ofwel tot het noorden; aldus is het gesteld bij elken geest of Engel; zoodat indien er twee waren en de een van hen schouwde naar het oosten en de ander naar het westen, nochtans aan den een en den ander de goeden aan de rechterzijden en de boozen aan de linkerzijden zouden verschijnen; eender schijnt het hun toe die verwijderd zijn van hen die gezien worden, ook al waren zij achter den rug van dezen. Daaruit kan men klaarblijkend opmaken dat het al des levens uit den Heer is, of dat de Heer is in het leven van een ieder, want de Heer verschijnt daar als de Zon, en aan Zijn rechterzijden zijn de goeden of de schapen, en aan Zijn linkerzijden de boozen of de bokken; vandaar is iets eenders bij een ieder, ter oorzake hiervan dat de Heer, als gezegd, het al des levens is. Dit kan den mensch niet anders dan als een paradox toeschijnen, omdat de mensch zoolang hij in de wereld is, de voorstellingen vanuit de wereldlijke dingen heeft, bijgevolg vanuit de ruimte en den tijd; doch in de geestelijke wereld zijn, als boven gezegd, geen voorstellingen vanuit de ruimte en den tijd, maar vanuit den staat der aandoeningen en der denkingen daaruit; daarvandaan komt het ook dat de ruimten en de tijden in het Woord staten beteekenen.

4883. En zij verwijderde haar omhangsel van over haar; dat dit beteekent dat het duistere werd verwijderd, namelijk dat het werd uiteengedreven, staat vast uit de beteekenis van zich met een omhangsel bedekken, zijnde het ware verduisteren, waarover boven n. 4859; vandaar is het omhangsel verwijderen dat duistere uiteendrijven.

4884. En zij trok aan de kleederen van haar weduwschap; dat dit het inzicht beteekent, staat vast uit de beteekenis van de weduwe, zijnde diegene die in het ware zonder het goede is, maar nochtans verlangt door het goede te worden geleid, waarover boven n. 4844; en uit de beteekenis van de kleederen, zijnde de ware dingen, waarover n. 297, 2576, 4545, 4763. Dat deze dingen tezamen genomen het inzicht beteekenen, komt omdat niets anders dan de ware dingen het inzicht maken; zij die immers in de ware dingen vanuit het goede zijn, zijn in het inzicht; het verstandelijk gemoed immers is door de ware dingen vanuit het goede in het licht des Hemels, en het licht des Hemels is het inzicht, omdat het het Goddelijk Ware vanuit het Goddelijk Goede is; dat verder de kleederen van het weduwschap aantrekken hier het inzicht

beteekent, komt daarvandaan dat de weduwe in den echten zin diegene is die in het ware is, en verlangt door het goede te worden geleid in het ware van het inzicht, zooals eveneens boven in n. 4844 is getoond, aldus in het inzicht. Opdat men wete hoe het hiermede is gesteld, moet het in het kort worden ontvouwd: het ware bij den mensch is niet het ware van het inzicht vooraleer het wordt geleid door het goede, en wanneer het wordt geleid door het goede dan eerst wordt het het ware van het inzicht; het ware immers heeft het leven niet uit zich maar uit het goede, en het ware heeft dan het leven uit het goede, wanneer de mensch leeft volgens het ware; dan immers giet het zich in het willen van den mensch in, en uit het willen in het handelen van hem, aldus in den ganschen mensch; het ware dat de mensch alleen weet of vat, dit blijft buiten zijn wil, aldus buiten zijn leven, want het willen van den mensch is zijn leven; wanneer echter de mensch dat wil, zoo is het ware op den drempel van zijn leven; doch wanneer hij het vanuit het willen doet, zoo is het ware in den ganschen mensch; en wanneer hij dit veelvuldig doet, dan keert het niet alleen vanuit de gewoonte terug, maar ook vanuit de aandoening, en zoo vanuit het vrije. Laat een ieder wien het belijft, nagaan of de mensch van iets kan worden doordrenkt tenzij van dat wat hij vanuit willen doet; hetgeen hij alleen denkt en niet doet, en nog meer hetgeen hij denkt en niet wil doen, is niet anders dan buiten den mensch, en eveneens wordt het verstrooid als kaf bij de minste windvlaag; aldus wordt het ook verstrooid in het andere leven. Daaruit kan men weten wat het geloof zonder de werken is. Hieruit blijkt nu wat het ware van het inzicht is, namelijk dat het het ware is dat uit het goede is; van het ware wordt gesproken met betrekking tot het verstand, en van het goede met betrekking tot den wil, of, wat hetzelfde is, het ware is der leer, en het goede is des levens.

4885. En Jehudah zond het geitenbokje; dat dit het echtelijke pand beteekent, staat vast uit de beteekenis van het geitenbokje, zijnde het pand der echtelijke liefde of het pand der verbinding, waarover boven n. 4871.

4886. In de hand van zijn genoot, den Adullamiet; dat dit beteekent door het valsche, staat vast uit de beteekenis van Chirah, den Adullamiet, die de genoot van Jehudah was, zijnde het valsche, waarover n. 4817, 4854.

4887. Om het onderpand te nemen uit de hand der vrouw; dat dit beteekent in de plaats van de uitwendige panden, staat vast uit de beteekenis van het zegel, het doekje, en den stok, welke het onderpand waren, zijnde de panden der verbinding van den uitwendigen of natuurlijke mensch, aldus de uitwendige panden, waarover n. 4874.

4888. En hij vond haar niet; dit beteekent aangezien er van zijn kant het echtelijke niet was, namelijk van den kant van Jehudah; hij ging immers tot haar in niet als tot een echtgenoot maar als tot een loonhoer, weswege Thamar het geitenbokje ook niet wilde, waarmede het echtelijke pand werd aangeduid, n. 4885; en zelfs was het niet het echte echtelijke van de zijde van Thamar; het was immers zooals van een schoondochter met haar schoonvader onder het voorwendsel van den zwagerplicht; deze dingen worden daarmede aangeduid dat hij haar niet vond.

4889. En hij vraagde de mannen van haar plaats; dat dit beteekent dat de ware dingen werden geraadpleegd, staat vast uit de beteekenis van vragen, zijnde raadplegen; en uit de beteekenis van de mannen, zijnde de ware dingen, waarover n. 265, 749, 1007, 3134, 3309 begin; de mannen der plaats zijn de ware dingen ten aanzien van den staat dier zaak, want de plaats is de staat, n. 2625, 2837, 3356, 3387.

4890. Waar is die hoer; dat dit beteekent of het het valsche was, staat vast uit de beteekenis van de hoer of van de loonhoer, zijnde het valsche, waarover n. 4865.

4891. Aan de bronnen op den weg; dat dit beteekent dat het verscheen zooals het ware, staat vast uit de beteekenis van de bronnen, zijnde de ware dingen der Kerk, waarover n. 2702, 3096, 3424, 4861; op den weg wordt er gezegd, omdat van den weg wordt gesproken met betrekking tot het ware, en in den tegenovergestelden zin met betrekking tot het valsche, n. 627, 2333, 3123, 3142; en omdat er wordt gevraagd, waar is die hoer aan de bronnen op den weg, wordt aangeduid of het het valsche was hetwelk zooals het ware verscheen.

4892. En zij zeiden; dat dit de doorvatting uit de ware dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde doorvatten, waarover n. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3509; dat het de doorvatting uit de ware dingen is komt omdat de mannen der plaats het zeiden; dat de mannen der plaats de ware dingen zijn, zie men vlak boven in n. 4889.

4893. Er is daar geen hoer geweest; dat dit beteekent dat het niet het valsche was, staat vast uit de beteekenis van de hoer of van de loonhoer, zijnde het valsche, als boven n. 4890. Wat de dingen die tot dusver naar de beteekenissen der woorden zijn ontvouwd, in hun reeks behelzen, kan eenigermate uitkomen in hetgeen boven in n. 4865, 4868, 4874 is gezegd; en bovendien zijn het zulke dingen die niet kunnen worden gevat tenzij men weet hoedanig de verbinding is tusschen het inwendig en het uitwendig ware der Joodsche Kerk, zoowel van de zijde van het inwendig ware, hetwelk

door Tamar wordt uitgebeeld, als van de zijde van het uitwendig ware, hetwelk door Jehudah wordt uitgebeeld; deze dingen zouden, omdat zij tot de onbekende behooren, indien zij verder werden ontvouwd, in de schaduw vallen, aldus in geen idee van het verstand; het verstand immers, hetwelk het gezicht van den inwendigen mensch is, heeft zijn licht en zijn schaduw; in zijn schaduw vallen de dingen die niet samenvallen met die waarvan hij tevoren eenig begrip had; maar nochtans treden deze afzonderlijke dingen in hun reeks, met de ontelbare dingen die weliswaar door den mensch niet kunnen worden begrepen, helder in het licht van het verstand der Engelen binnen; daaruit blijkt hoedanig en hoe groot het engellijke inzicht naar verhouding is.

4894. En hij keerde weder tot Jehudah; dat dit de overdenking beteekent, kan hieruit vaststaan dat met den Adullamiet, den genoot van Jehudah, het valsche wordt aangeduid, n. 4817, 4854, 4886; en wanneer van het valsche, zooals hier van den genoot van Jehudah, wordt gezegd, dat het wederkeert en bericht wat er is gebeurd, wordt niets anders aangeduid dan de terugroeping in het gemoed, en de overdenking hoe het met de zaak is gesteld.

4895. En hij zeide: Ik heb haar niet gevonden; dat dit beteekent dat dit door het valsche niet kan worden ontdekt, staat vast uit de beteekenis van ik heb niet gevonden, zijnde niet ontdekt hebben; en omdat dit de Adullamiet zegt, met wien het valsche wordt aangeduid, zooals boven n. 4894, zoo volgt hieruit dat met: Hij zeide: Ik heb haar niet gevonden, wordt aangeduid dat het valsche dit niet heeft kunnen ontdekken, of dat dit door het valsche niet kan worden ontdekt.

4896. En ook hebben de mannen der plaats gezegd: Er is daar geen hoer geweest; dat dit de doorvatting uit de ware dingen beteekent dat het niet het valsche was, staat vast uit hetgeen vlak boven is gezegd in n. 4892, 4893, waar eendere woorden voorkomen.

4897. En Jehudah zeide: Zij neme het voor zich; dat dit beteekent dat het hem onverschillig was, kan vaststaan uit de aandoening in deze woorden, zijnde de verontwaardiging en vandaar de onverschilligheid.

4898. Wij zullen misschien tot verachting zijn; dat dit beteekent hoewel het tot smaad strekt, staat vast uit de beteekenis van tot verachting zijn, zijnde tot smaad.

4899. Zie, ik heb dit bokje gezonden; dat dit beteekent dat het voldoende is dat er het pand is, staat vast uit de beteekenis van het geitenbokje, zijnde het pand der echtelijke liefde of der verbinding, waarover n. 4871; hier alleen het pand, omdat het bokje niet was aanvaard, ter oorzaak hiervan, waarover eerder, dat er het echtelijke niet was; en omdat het ter oorzaak hiervan was,

wordt derhalve met: Gij hebt haar niet gevonden, aangeduid, indien er het echtelijke niet is; dit vloeit ook voort uit de onverschilligheid, waarover n. 4897. Er wordt ervan afgezien deze dingen verder te outvouwen vanwege de boven in n. 4893 aangegeven oorzaak, namelijk dat zij in de schaduw van het verstand zouden vallen, en de dingen die in deze schaduw vallen, vallen ook in het niet-geloof; zooals bijvoorbeeld dat er het echtelijke zal zijn opdat er de Kerk zij, namelijk het echtelijke tusschen het ware en het goede, en eveneens dat het inwendige zal zijn in het uitwendige, en dat er zonder die twee niets van de Kerk is. Hoedanig deze dingen in de Joodsche Kerk waren, daarover wordt hier in den inwendigen zin gehandeld, namelijk dat er wat die natie betreft, niet eenig inwendige in het uitwendige is geweest, maar dat het er is geweest wat de inzettingen en de wetten zelf betreft, los van de natie. Wie gelooft heden ten dage anders dan dat bij de Joodsche natie de Kerk is geweest, ja zelfs dat die natie boven de overige uitverkoren en geliefd is geweest, en dit vooral ter oorzake hiervan dat zoo vele en zoo groote wonderen bij haar waren gedaan, en dat zoo vele profeten tot haar werden gezonden, en eveneens dat bij haar het Woord was; terwijl toch die natie in zich niets van de Kerk had; zij was immers in geen naastenliefde; wat de echte naastenliefde is, wist zij in het geheel niet; zij was ook in geen geloof in den Heer; zij wist dat Hij komen zou, maar opdat Hij hen zou verheffen boven allen in het heelal; doch omdat dit niet geschiedde, verwierp zij Hem geheel en al; aangaande Zijn hemelsch Rijk wilde zij niets weten. Deze dingen, welke de inwendige dingen der Kerk zijn, erkende deze natie zelfs niet met de leer, des te minder met het leven. Hieruit alleen al kan men opmaken dat niets van de Kerk in die natie is geweest. Iets anders is het dat de Kerk bij een natie is, en iets anders dat de Kerk in een natie is; zoo bij voorbeeld is de Christelijke Kerk bij hen die het Woord hebben en vanuit de leer den Heer prediken; maar nochtans is niets van de Kerk in hen, tenzij zij in het huwelijk van het goede en het ware zijn, dat is, tenzij zij in de liefde jegens den naaste, en daaruit in het geloof zijn, aldus tenzij de inwendige dingen der Kerk in de uitwendige zijn. In hen die alleen in de uitwendige dingen afgescheiden van de inwendige dingen zijn, is de Kerk niet; eveneens is in hen die in het van de naastenliefde gescheiden geloof zijn, de Kerk ook niet; in hen die den Heer erkennen vanuit de leer, en niet met het leven, is de Kerk ook niet. Daaruit blijkt dat het iets anders is dat de Kerk bij een natie is, en iets anders dat de Kerk in een natie is. In den inwendigen zin wordt in dit hoofdstuk gehandeld over de Kerk bij de Joodsche natie, en in die natie. Hoedanig de Kerk bij die natie was, wordt beschreven door de verbinding van Thamar met Jehudah onder het voorwendsel van den

zwagerplicht, en hoedanig de Kerk in die natie was, door de verbinding van Jehudah met Thamar zooals met een loonhoer. Maar er wordt ervan afgezien die dingen meer in het bijzonder uiteen te zetten om de boven aangegeven oorzaak; zij zouden immers als gezegd, in de schaduw van het verstand vallen. Dat de schaduw van het verstand in deze dingen is, kan hieruit vaststaan dat heden ten dage nauwelijks iemand weet wat het inwendige der Kerk is; dat het de liefde jegens den naaste is in het willen, en uit het willen in het doen, en vandaar het geloof in het doervatten, wie weet dit? Wanneer men dit niet weet, en nog meer wanneer men het ontkent, zooals geschiedt door hen die het geloof zonder de werken der naastenliefde als zaligmakend verklaren, in welke schaduw moeten dan niet de dingen vallen die hier in den inwendigen zin worden gezegd aangaande de verbinding van het inwendige met het uitwendige der Kerk bij de Joodsche natie en in die natie. Zij die niet weten dat dit het inwendige en aldus het wezenlijke der Kerk is, staan allerverst verwijderd van den eersten graad tot het verstaan van zulke dingen, bijgevolg allerverst verwijderd van de ontelbare en onuitsprekelijke dingen die in den Hemel zijn, waar de dingen die van de liefde tot den Heer en van de liefde jegens den naaste zijn, het al des levens zijn, bijgevolg het al van de wijsheid en van het inzicht.

4900. Vers 24, 25, 26. *En het geschiedde omtrent na drie maanden, en het werd aan Jehudah te kennen gegeven, door te zeggen: Thamar, uw schoondochter, heeft gehoereerd, en ook zie, zij is zwanger van hoererijen; en Jehudah zeide: Leid haar uit, en zij woude verbrand. Zij werd uitgeleid, en zij zond tot haar schoonvader, door te zeggen: Van den man wiens deze dingen zijn, ben ik zwanger; en zij zeide: Erken, ik bid u, wiens het zegel, en het doekje, en de stok, deze dingen, zijn. En Jehudah erkende, en hij zeide: Zij is gerechter dan ik, daarom omdat ik haar aan mijn zoon Schelah niet heb gegeven; en hij voer niet verder voort haar te bekennen.* En het geschiedde omtrent na drie maanden, beteekent den nieuwen staat; en het werd aan Jehudah te kennen gegeven, beteekent de vergemeenschapping; door te zeggen, Thamar, uw schoondochter, heeft gehoereerd, beteekent de doorvatting toen dat het valsch is dat er eenig echtelijke optreedt; en ook zie, zij is zwanger van hoererijen, beteekent en dat daaruit iets kan worden voortgebracht; en Jehudah zeide, beteekent het vonnis door het godsdienstige waarin de Joodsche natie was; Leid haar uit, en zij worde verbrand, beteekent dat het moest worden uitgeroeid; zij werd uitgeleid, beteekent nabij de uitwerking; en zij zond tot haar schoonvader, beteekent de bedekte aantijging; door te zeggen: Van den man wiens deze dingen zijn, ben ik zwanger, beteekent, dat iets zoodanigs in hun godsdienstige

was; en zij zeide: Erken, ik bid u, wiens het zegel, en het doekje, en de stok, deze dingen, zijn, beteekent dat dit zou worden gekend aan de panden; en Jehudah erkende, beteekent dat hij het bevestigde omdat het het zijne was; en hij zeide: Zij is gerechter dan ik, beteekent dat er geen verbinding was van het uitwendige met het inwendige, maar eene van het inwendige met het uitwendige; daarom omdat ik haar aan mijn zoon Schelah niet heb gegeven, beteekent omdat het uitwendige zoodanig was; en hij voer niet verder voort haar te bekennen, beteekent, dat er geen verbinding meer was.

4901. Het geschiedde omtrent na drie maanden; dat dit den nieuwen staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van drie, zijnde het volledige, en vandaar het laatste en tevens het eerste, of het einde en tevens de aanvang, waarover n. 1825, 2788, 4495; en uit de beteekenis van de maand, zijnde de staat, waarover n. 3814; alle tijden immers beteekenen in den inwendigen zin staten, zooals het uur, de dag, de week, de maand, het jaar, de eeuw, en eveneens de tijden van de tijden, zooals de middag, de avond, de nacht, de morgen, welke de tijden van den dag zijn, en zooals de zomer, de herfst, de winter, de lente, welke de tijden van het jaar zijn, en eveneens de leeftijden, zooals de kindsheid en de knapenjaren, de jongelingsjaren, de volwassen leeftijd, de ouderdom; al deze tijden en andere meer beteekenen staten; wat de staat is, zie men in n. 4850. Dat de tijden staten beteekenen, komt omdat er in het andere leven geen tijden bestaan; weliswaar verschijnt de voortschrijding van het leven der geesten en der Engelen als in den tijd, maar er is geen denking vanuit die dingen, zooals de menschen ze hebben in de wereld, maar de denking is vanuit de staten des levens, en dit zonder begrip van tijden. De oorzaak hiervan is ook deze dat de voortschrijdingen van hun leven niet zijn onderscheiden in leeftijden; daar immers verouderen zij niet; en dat daar geen dagen en jaren zijn, omdat de Zon daar, welke de Heer is, altijd opgaat en nooit ondergaat. Vandaar komt het dat geen begrip van tijd hun denkingen binnengaat, maar het begrip van den staat en van de voortschrijdingen ervan; de begrippen worden gevat vanuit de dingen die voor de zinnen zijn en bestaan. Deze dingen kunnen wel niet anders dan als een paradox verschijnen, maar ter oorzaak hiervan dat de mensch in de afzonderlijke voorstellingen van zijn denking iets heeft dat vanuit den tijd en de ruimte daaraan is toegevoegd, vandaar zijn geheugen en herinnering, en vandaar eveneens zijn lagere denking, welke voorstellingen stoffelijk worden genoemd; maar dat geheugen, waaruit zulke voorstellingen zijn, rust in het andere leven; men is daar in het innerlijke geheugen, en in de denkvoorstellingen ervan; de denking vanuit dit geheugen heeft geen aan zich toegevoegde tijden en ruimten, maar in plaats daarvan staten en de

voortschrijdingen ervan. Vandaar komt het eveneens dat zij overeenstemmen, en dat, omdat zij overeenstemmen, de tijden in het Woord staten beteekenen. Dat de mensch een uiterlijk geheugen heeft, hetwelk hem eigen is in het lichaam, en dat hij ook een innerlijk geheugen heeft, hetwelk aan zijn geest eigen is, zie men in n. 2469 tot 2494. Dat omtrent na drie maanden den nieuwen staat beteekent, komt omdat met de maanden, waarin ook de tijden in de wereld zijn onderscheiden, de staat wordt aangeduid, en omdat met drie het laatste en tevens het eerste wordt aangeduid, of het einde en tevens de aanvang, zooals boven werd gezegd. Omdat er in de geestelijke wereld een aanhoudende voortschrijding van staten is van den eenen in den anderen, bijgevolg in het laatste of het einde van elken staat het eerste of de aanvang is, vandaar het continue, wordt derhalve met omtrent na drie maanden de nieuwe staat aangeduid. Eender is het ook in de Kerk gesteld, welke de geestelijke wereld of het Rijk des Heeren op den aardbol is; het laatste der Kerk bij de eene natie is altijd het eerste der Kerk bij een andere. Omdat het laatste zoo wordt voortgezet in het eerste, wordt derhalve ettelijke malen van den Heer gezegd dat Hij de Laatste en de Eerste is, zooals in Jes. xli: 4; hfdst. xlii: 6; Apoc. xxi: 6; hfdst. xxii: 13; en daarmede wordt in den betrekkelijken zin het voortdurende aangeduid, en in den hoogsten zin het eeuwige.

4902. En het werd aan Jehudah te kennen gegeven; dat dit de vergemeenschapping beteekent, staat vast uit de beteekenis van te kennen geven, zijnde de vergemeenschapping, waarover boven n. 4856.

4903. Door te zeggen: Thamar, uw schoondochter heeft gehoereerd; dat dit de doorvatting toen beteekent dat het valsch is dat er eenig echtelijke optreedt, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde de doorvatting, waarover boven n. 4892; uit de beteekenis van hoereeren, zijnde het valsche, waarover n. 2466, 2729, 3399, 4865; uit de uitbeelding van Thamar, zijnde het inwendige der uitbeeldende Kerk, waarover ook boven n. 4864; en uit de beteekenis van de schoondochter, zijnde het ware der Kerk, waarover n. 4843, 4869; vandaar wordt met die woorden: Door te zeggen: Thamar, uw schoondochter heeft gehoereerd, aangeduid de doorvatting toen, dat het valsch is dat het echtelijke optreedt. Hoe het met deze dingen in hun reeks is gesteld, zie men boven in n. 4864, 4865, 4866, namelijk dat de Joodsche natie vanuit haar godsdienstige het inwendige der Kerk niet anders heeft doorvat dan als een hoer, en de prediking ervan en het leven volgens die niet anders dan als hoererij; zij immers die alleen in het uitwendige zonder het inwendige zijn, beschouwen het inwendige der Kerk niet anders; zij noemen immers dat valsch wat het ware is, en dat waar wat het

valsche is; de oorzaak hiervan is deze dat niemand alleen uit het uitwendige kan zien of iets valsch dan wel waar is, maar uit het inwendige; er moet het inwendige gezicht zijn, hetwelk zal oordeelen over de dingen die van het uitwendig gezicht zijn, en het inwendig gezicht moet om te oordeelen over de dingen die van het uitwendig gezicht zijn, in ieder geval in het licht des Hemels zijn, en het is niet in het licht des Hemels tenzij het in het geloof in den Heer is en vanuit dat geloof het Woord leest. Dat de Joodsche natie in het uitwendige zonder het inwendige was, en derhalve geloofde dat het ware valsch is, en omgekeerd, blijkt duidelijk uit hun leerstellige, namelijk dat het geoorloofd was den vijand te haten; en eveneens uit hun leven, namelijk dat zij allen haatten die niet van hun godsdienstige waren; ja zelfs dat zij geloofden Jehovah behaagd en gediend te hebben wanneer zij de natiën onmenschelijk en wreed behandelden, namelijk hun lichamen, wanneer zij afgeslacht waren, blootstelden aan de wilde beesten en de vogelen om ze te verslinden, hen levend aan stukken zaagden, met dorschwagens van ijzer en met bijlen uiteenscheurden, hen door de ticheloven lieten doorgaan, II Sam. XII: 31; ja, het was zelfs volgens hun leerstellige dingen, op bijna eendere wijze den genoot te behandelen die om de eene of andere oorzaak tot een vijand was verklaard. Daaruit kan voldoende vaststaan dat er niets inwendigs in hun godsdienstige was. Indien iemand toen tot hen zou hebben gezegd dat zulke dingen tegen het inwendige der Kerk indruischten, zouden zij hebben geantwoord dat dit valsch is. Dat zij alleen in de uitwendige dingen waren, en in het geheel niet geweten hebben wat het inwendige is, en dat zij een leven hebben geleid strijdig met het inwendige, blijkt ook uit hetgeen de Heer leert bij Mattheus hfdst. v: vers 21 tot 48.

4904. Ook zie, zij is zwanger van hoererijen; dat dit beteekent, en dat daaruit iets kan worden voortgebracht, staat vast uit de beteekenis van in de baarmoeder dragen of zwanger zijn, zijnde iets voortbrengen; met het zaad immers wordt het ware des geloofs aangeduid, en met de ontvangenis de opneming ervan; vandaar wordt met in de baarmoeder dragen of zwanger zijn voortbrengen aangeduid; en uit de beteekenis van de hoererij, zijnde het valsche, namelijk vanuit hun godsdienstige, zooals boven n. 4903; daaruit blijkt dat met: Door te zeggen: Thamar, uw schoondochter, heeft gehoereerd; ook zie, zij is zwanger van hoererijen, de doorvatting wordt aangeduid dat het valsch is dat eenig echtelijke optreedt, en dat daaruit iets kan worden voortgebracht. Wanneer voortgebracht worden wordt gezegd met betrekking tot de Kerk, zoo is het het goede dat wordt voortgebracht door het ware, en het wordt dan voortgebracht wanneer het ware door het verstand overgaat in den

wil, en uit den wil in de daad; immers het zaad is, als boven gezegd, het ware des geloofs, en de ontvangenis is de opneming, en de opneming geschiedt dan wanneer het ware, hetwelk des verstands is, overgaat in het goede, hetwelk des wils is; of wanneer het ware, hetwelk des geloofs is, overgaat in het goede, hetwelk der naastenliefde is; en wanneer het in den wil is, is het in zijn baarmoeder, en dan eerst wordt het voortgebracht; en wanneer de mensch met de daad in het goede is, dat is, wanneer hij vanuit den wil, aldus vanuit het verkwikkelijke en het vrije, het goede voortbrengt, dan gaat het van de baarmoeder uit of wordt geboren; hetgeen ook wordt verstaan onder wedergeboren worden of wederverwekt worden. Daaruit blijkt, wat in den geestelijken zin met zwanger zijn wordt aangeduid; hier echter het tegendeel, namelijk dat niets van het goede kon worden voortgebracht; die natie immers waarover hier wordt gehandeld, was niet in eenig ware, omdat zij niet in eenig inwendige der Kerk was, maar in het valsche. Dat wedergeboren worden of wederverwekt worden, dat is, een inwendig mensch worden, aan die natie volslagen onbekend was, bijgevolg dat dit haar als een hoer toescheen, kan vaststaan uit Nicodemus, die een overste der Joden was, Joh. III: 1 tot 13; hij zeide immers: "Hoe kan een mensch verwekt worden wanneer hij oud is; kan hij andermaal in de baarmoeder zijner moeder ingaan," vers 4. Het is bekend dat de Heer de inwendige dingen van Zijn Rijk en van de Kerk heeft geopend, maar nochtans waren die inwendige dingen aan de Ouden bekend, zooals dat de mensch moest worden wedergeboren om in het leven te kunnen in gaan; dat hij dan den ouden mensch moest uittrekken, dat is, de liefden van zich en van de wereld met haar begeerten, en den nieuwen aantrekken, dat is, de liefde jegens den naaste en tot God; voorts dat in den wederverwekte de Hemel was, en meer dingen, welke inwendige dingen zijn. Deze dingen kenden degenen die van de Oude Kerk waren, maar zij werden tot die dingen geleid door de uitwendige dingen, welke uitbeeldend waren. Doch omdat zulke dingen geheel en al teloor waren gegaan bij de Joodsche natie, leerde de Heer ze derhalve, maar de uitbeeldende dingen zelf schafte Hij af, omdat het meerendeel ervan Hem beoogde; het beeld immers moet verdwijnen wanneer de beeltenis zelf verschijnt; Hij heeft dus een nieuwe Kerk geïnstaaureerd, welke niet, zooals de vorige, door de uitbeeldende dingen tot de inwendige dingen zou worden geleid, maar ze zonder die uitbeeldende dingen zou weten; en in de plaats ervan heeft Hij alleen eenige uitwendige dingen geboden, namelijk den Doop en het Heilig Avondmaal; den Doop, opdat men daardoor de wederverwekking zou gedenken, en het Heilig Avondmaal, opdat men daardoor den Heer zou gedenken en Zijn Liefde

jegens het algeheele menschelijke geslacht, en de wederkeerige liefde van den mensch tot Hem. Dit werd gezegd opdat men wete dat de inwendige dingen der Kerk die de Heer heeft geleerd, aan de Ouden bekend waren, maar dat zij bij de Joodsche natie geheel en al teloor waren gegaan, en wel dermate dat zij niet anders dan als valsche dingen werden beschouwd.

4905. En Jehudah zeide; dat dit het vonnis beteekent door het godsdienstige waarin de Joodsche natie was, staat vast uit de uitbeelding van Jehudah, zijnde het godsdienstige der Joodsche natie, waarover n. 4864; dat het het vonnis is door hetzelfde, blijkt uit hetgeen nu volgt.

4906. Leid haar uit, en zij worde verbrand; dat dit beteekent dat het moest worden uitgeroeid, namelijk het inwendige der Kerk, hetwelk door Thamar wordt uitgebeeld, staat vast uit de beteekenis van haar uitleiden en verbranden, zijnde uitroeien; uitleiden wordt gezegd met betrekking tot het ware, en verbranden met betrekking tot het goede, welke moesten worden uitgeroeid. Dat verbranden wordt gezegd met betrekking tot de uitroeiing van het goede, staat vast uit verscheidene plaatsen in het Woord; dit komt daarvandaan dat het vuur en de vlam in den geestelijken zin het goede is, en vandaar is de warmte de aandoening van het goede; en in den tegenovergestelden zin is het vuur en de vlam het booze, en vandaar is de warmte de aandoening van het booze, n. 1297, 1861, 2446. Het goede is ook daadwerkelijk een geestelijk vuur, vanuit hetwelk de geestelijke warmte is die levend maakt; en het booze is een vuur en daaruit de warmte die verteert. Dat het goede der liefde het geestelijk vuur is en dat de aandoening van dat goede de geestelijke warmte is, kan voor hem die oplet en overdenkt, klaarblijkend vaststaan; indien hij immers daarover nadenkt vanwaar de mensch het levensvuur en de levenswarmte heeft, zoo zal hij bevinden dat zij vanuit de liefde is; zoodra immers de liefde ophoudt, wordt de mensch ook koud, en hoe meer hij in de liefde is, des te meer wordt hij warm; indien de levenskracht van den mensch niet uit dien oorsprong was, zou hij geenszins het leven kunnen hebben. Maar dat vuur of die geestelijke warmte, welke het leven maakt, wordt tot een verbrandend en verterend vuur bij de boozen; het wordt immers bij hen in zulk een vuur verkeerd. Bij de van rede verstoken dieren vloeit de geestelijke warmte ook in en maakt het leven, maar een leven volgens de opneming in hun organische vormen; vandaar hebben zij de wetenschappen en de aandoeningen medegeboren, zooals de bijen en de overige dieren.

4907. Zij werd uitgeleid; dat dit beteekent nabij de uitwerking, namelijk dat het zou worden uitgeroeid, kan vaststaan uit de beteekenis van uitgeleid en verbrand worden, zijnde uitgeroeid worden, waarover vlak boven n. 4906;

hier is derhalve uitgeleid zijn om verbrand te worden nabij de uitwerking dat het zou worden uitgeroeid.

4908. En zij zond tot haar schoonvader; dat dit de bedekte aantijging beteekent, namelijk dat zij van hem zwanger was, staat vast uit de reeks, waaruit deze zin voortvloeit.

4909. Door te zeggen: Van den man wiens deze dingen zijn, ben ik zwanger; dat dit beteekent dat iets zoodanigs in hun godsdienstige was, staat vast uit de uitbeelding van Jehudah, die hier de man is, zijnde het godsdienstige der Joodsche natie, waarover n. 4864, 4905; en uit de beteekenis van in de baarmoeder dragen of zwanger zijn, zijnde voortgebracht worden, waarover n. 4904; hier echter daarin zijn, want hetgeen is voortgebracht, is daarin, namelijk dat wat ontvangen is; dit voortgebrachte is de eerste uitwerking, welke, omdat zij uitwerkende is, de oorzaak wordt genoemd, vanuit welke een verdere uitwerking is, waarover boven n. 4904. Wat in hun godsdienstige was, kan vaststaan uit hetgeen boven in n. 4899 is gezegd, en eveneens uit hetgeen volgt.

4910. En zij zeide: Erken, ik bid u, wiens het zegel, en het doekje, en de stok, deze dingen, zijn; dat dit beteekent dat dit zou worden gekend aan de panden, staat vast uit de beteekenis van het zegel, van het doekje, en van den stok, zijnde de panden der verbinding van den uitwendigen of natuurlijken mensch, waarover n. 4874, 4887.

4911. En Jehudah erkende; dat dit beteekent dat hij het bevestigde omdat het hei zijne was, staat vast uit de beteekenis van erkennen, zijnde bevestigen, en dit omdat hij aan de panden erkende dat het het zijne was. Hier wordt de gemoedsaard van die natie beschreven, welke zoodanig is dat zij hoewel zij het inwendige der Kerk als valsch verwerpt, het nochtans aanvaardt en bevestigt, wanneer het haar wordt te kennen gegeven dat het van haar is. Zij die in het vuile der liefden zijn, dat is, in de gierigheid, en tevens in de liefde van zich, zooals deze natie is, kunnen de ziening des gemoeds niet verheffen, en het ware nergens anders vandaan zien dan vanuit henzelf, weswege zij het bevestigen wanneer het aan hen wordt toegekend; zooals bij voorbeeld, indien hun gezegd wordt dat het Woord in zich Goddelijk is, en de verborgenheden des Hemels bevat, en eveneens zulke verborgenheden als alleen door de Engelen kunnen worden begrepen, zoo bevestigen zij dit ware, aangezien zij het Woord tot het hunne maken, omdat het tot hen geschiedde, bij hen was, en in de letter over hen handelt; maar indien de verborgenheden zelf of de geestelijke ware dingen aan hen worden ontdekt, verwerpen zij ze. Indien hun wordt gezegd dat de ritueele dingen van hun Kerk alle heilig

zijn geweest in zich, bevestigen zij dit ware, omdat zij die ritueele dingen tot de hunne maken; maar indien er wordt gezegd dat die heilige dingen in de ritueele dingen afgescheiden daarvan zijn geweest, zoo loochenen zij dit. Indien hun wordt gezegd dat de Joodsche Kerk hemelsch, en de Israëlietische Kerk geestelijk is geweest, en indien hun wordt ontvouwd wat het hemelsche en wat het geestelijke is, zouden zij dit eveneens bevestigen, maar indien er wordt gezegd dat die Kerken hemelsch en geestelijk worden geheeten deswege dat de afzonderlijke dingen daar de hemelsche en de geestelijke dingen hebben uitgebeeld, en dat de uitbeeldende dingen de zaak en niet den persoon betreffen, zoo loochenen zij het. Indien hun wordt gezegd dat in den stok van Mozes macht uit Jehova, aldus de Goddelijke macht is geweest, bevestigen zij het en noemen het waar; doch indien hun wordt gezegd dat die macht niet in den stok is geweest, maar alleen in het Goddelijke bevel, loochenen zij dit en noemen het valsch. Indien hun wordt gezegd dat de bronzen slang die door Mozes werd opgericht, diegenen heeft genezen die door de slangen werden gebeten, en dat het zoo een wonderdoende slang was, bevestigen zij het; maar indien hun gezegd wordt dat zij niet in zich genezend en wonderdoend is geweest, maar vanuit den Heer, Die werd uitgebeeld, loochenen zij het en noemen het valsch; men vergelijke wat over de slang is vermeld en gezegd, Num. xxi: 7, 8, 9; II Kon. xviii: 4; Joh. iii: 14, 15. Eender in de overige dingen. Zulke dingen zijn het welke daarmede worden aangeduid dat Jehudah erkende, en welke, van de zijde van de met hem aangeduide natie, verbonden werden met het inwendige der Kerk, hetwelk door Thamar wordt uitgebeeld; en omdat het zulke dingen waren, ging Jehudah niet tot haar in als een zwager tot de echtgenoot, maar als een hoereerder tot een loonhoer.

4912. En hij zeide: Zij is gerechter dan ik; dat dit beteekent dat er geen verbinding was van het uitwendige met het inwendige, maar eens van het inwendige met het uitwendige, staat vast uit hetgeen boven in n. 4899 is gezegd aangaande de Kerk bij de Joodsche natie en in die natie, namelijk dat bij die natie de Kerk is geweest, dat is, het inwendige verbonden met het uitwendige, maar dat in die natie de Kerk er geene is geweest, dat is, het uitwendige niet verbonden met het inwendige; opdat immers de Kerk zij in een natie, moet er het wederkeerige zijn.

4913. Daarom omdat ik haar aan mijn zoon Schelah niet heb gegeven; dat dit beteekent omdat het uitwendige zoodanig was, kan vaststaan uit hetgeen eerder werd ontvouwd, namelijk dat Thamar niet kon worden gegeven aan Schelah, den zoon van Jehudah, omdat er zoo een verbinding zou geschieden als van een echtgenoot met een echtgenoot volgens de wet aangaande den

zwagerplicht, en toch het godsdienstige van de Joodsche natie, hetwelk moest worden uitgebeeld, niet zoodanig was, maar zoodanig was als de verbinding van een schoonvader met een schoondochter als met een loonhoer.

4914. En hij voer niet verder voort haar te bekennen; dat dit beteekent dat er geen verbinding meer was, staat vast uit de beteekenis van bekennen, zijnde verbonden worden; en uit de beteekenis van hij voer niet verder voort, zijnde niet meer, bijgevolg dat er met het inwendige der Kerk niet meer eenige verbinding was; met Thamar immers wordt het inwendige der Kerk uitgebeeld: deswege ook had Jehudah niet meer zonen.

4915. *Vers 27, 28, 29, 30. En het geschiedde ten tijde als zij baarde, en ziet, er waren tweelingen in haar baarmoeder. En het geschiedde als zij baarde, en hij gaf de hand, en de vroedvrouw nam, en zij bond het dubbelgedoopte op zijn hand, door te zeggen: Deze ging het eerst uit. En het geschiedde als hij zijn hand terugtrok, en ziet, zijn broeder ging uit; en zij zeide: Wat hebt gij een breuk op u gebroken; en hij noemde zijn naam Perez. En daarna ging zijn broeder uit, op wiens hand het dubbelgedoopte was; en hij noemde zijn naam Serach.* Het geschiedde ten tijde, beteekent den volgenden staat; als zij baarde, beteekent de erkenning van de zijde van het inwendig ware; en ziet, er waren tweelingen in haar baarmoeder, beteekent dat het eene en het andere der Kerk er was; en het geschiedde als zij baarde, beteekent de voortbrenging; en hij gaf de hand, beteekent de macht; en de vroedvrouw nam, beteekent het natuurlijke; en zij bond het dubbelgedoopte op zijn hand, beteekent, dat het die een merk gaf; het dubbelgedoopte is het goede; door te zeggen: Deze ging het eerst uit, beteekent dat het den voorrang heeft; en het geschiedde als hij de hand terugtrok, beteekent dat het zijn macht verborg; en ziet, zijn broeder ging uit, beteekent het ware van het goede; en zij zeide: Wat hebt gij een breuk op u gebroken, beteekent zijn afscheiding van het goede in schijn; en hij noemde zijn naam Perez, beteekent het hoedanige; en daarna ging zijn broeder uit, beteekent het goede daadwerkelijk eerder; op wiens hand het dubbelgedoopte was, beteekent de erkenning dat het het goede was; en hij noemde zijn naam Serach, beteekent het hoedanige.

4916. Het geschiedde ten tijde; dat dit den volgenden staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van den tijd, zijnde de staat, waarover n. 1274, 1382, 2625, 2788, 2837, 3254, 3356, 3827, 4882, 4901; dat het geschiedde ten tijde, de volgende staat is, is duidelijk, omdat nu volgt wat geschiedde; men zie ook n. 4814.

4917. Als zij baarde; dat dit de erkenning beteekent van de zijde van het inwendig ware, staat vast uit de beteekenis van baren, zijnde erkennen met

het geloof en met de daad, waarover n. 3905, 3915, 3919; en uit de uitbeelding van Thamar, die hier zij is, zijnde het inwendige der uitbeeldende Kerk, bijgevolg het inwendig ware.

4918. En ziet, er waren tweelingen in haar baarmoeder; dat dit beteekent dat het eene en het andere der Kerk er was, staat vast uit de beteekenis van de tweelingen, zijnde het eene en het andere, namelijk het goede en het ware, waarover n. 3299; en uit de beteekenis van de baarmoeder, zijnde daar waar het goede en ware ontvangen ligt, bijgevolg daar waar datgene is wat der Kerk is. De baarmoeder beteekent in den echten zin het binnenste der echtelijke liefde, waarin de onschuld is, omdat de baarmoeder met die liefde in den Grootsten Mensch overeenstemt; en aangezien de echtelijke liefde haar oorsprong ontleent aan de liefde van het goede en het ware, welke van het hemelsoh huwelijk is, en dit huwelijk de Hemel zelf of het Rijk des Heeren is, en het Rijk des Heeren op aarde de Kerk is, wordt met de baarmoeder derhalve ook de Kerk aangeduid; de Kerk immers is daar waar het huwelijk van het goede en het ware is; vandaar komt het dat de baarmoeder openen is daaruit de leeren der Kerken, n. 3865, alsmede het vermogen tot het opnemen van de ware en de goede dingen die der Kerk zijn, n. 3967; en dat uit de baarmoeder uitgaan is wedergeboren worden of wederverwekt worden, n. 4904, dat is, de Kerk worden; wie immers wordt wedergeboren of wederverwekt, wordt de Kerk. Omdat met uitgaan uit de baarmoeder de wedergeboorte wordt aangeduid, en vandaar de Kerk, wordt de Heer in het Woord genoemd de Formeerder van de baarmoeder af, Hij Die uit de baarmoeder uitleidt; en zij die wederverwekt en de Kerk geworden zijn, worden de gedragenen van de baarmoeder af geheeten, zooals bij Jesaja: “Zoo zeide Jehovah, uw Maker, *uw Formeerder van de baarmoeder af*, Hij helpt u,” XLIV: 2; bij denzelfde: “Zoo zeide Jehovah, uw Verlosser, en *uw Formeerder van de baarmoeder af*,” XLIV: 24; bij denzelfde: “Jehovah heeft gezegd, *mijn Formeerder van de baarmoeder af tot Zijn knecht*, om Jakob tot Hem weder te brengen, en dat Israëel Hem vergaderd worde”, XLIX: 5; bij David: “Jehovah, *Die mij van de baarmoeder heeft uitgeleid*”, Psalm XXII: 10, 11. Bij Jesaja: “Merk op Mij, o huis van Jakob, en alle overblijfselen van het huis Israëls, *die gedragen zijt van de baarmoeder af*, en gebracht van den moederbuik af,” XLVI: 3. Bij David: “De goddeloozen zijn vervreemd *van de baarmoeder af*, en zij dwalen af *van den buik aan* met woorden der leugen”, Psalm LVIII: 4; waar vervreemden van de baarmoeder af is van het goede dat der Kerk is; en afdwalen van den buik aan is van het ware. Bij Hoschea: “Smarten eener barende zullen hem aankomen, hij is een zoon die niet wijs is, omdat hij op den tijd *niet staat in*

de baarmoeder der zonen", XIII: 13; niet staan in de baarmoeder der zonen, voor niet in het goede van het ware dat der Kerk is. Bij denzelfde: "Hun heerlijkheid zal wegvliegen zooals een vogel, *van de baring, van den buik, en van de ontvangenis af*", IX: II, voor dat het ware der Kerk geheel en al te gronde zal gaan; van de baring af, voor hetgeen geboren is, van den buik af, hetgeen gedragen is, van de ontvangenis af, hetgeen opgekomen is. Bij Jesaja: "Ik heb geweten dat gij door trouweloos te handelen trouweloos zoudt gaan handelen, en dat gij *een overtreder van de baarmoeder af* genoemd zijt", XLVIII: 8, voor: dat hij van het eerste der Kerk af zoodanig was. Bij Johannes: "Er werd een groot teeken gezien in den Hemel, een vrouw omgeven met de zon, en de maan onder haar voeten, en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren; in *den buik echter dragende*, riep zij, barensood hebbende, en in pijn zijnde om te baren", Apoc. XII: 1, 2; de vrouw is de Kerk, n. 252, 253, 255; de zon waarmede zij omgeven was, is het goede der liefde, n. 30 tot 38, 1529, 1530, 2441, 2495, 4060, 4696; de maan die onder haar voeten was, is het ware des geloofs, n. 30 tot 38, 1529, 1530, 2120, 2495, 4696; de sterren zijn de erkenningen van het goede en het ware, n. 2495, 2849, 4697; dat het twaalf sterren zijn, komt omdat twaalf alle dingen is, aldus alle dingen des geloofs, n. 577, 2089, 2129 einde, 2130 einde, 3272, 3858, 3913; in den buik dragende, is het ontvangen ware der Kerk; in barensood zijnde en in pijn zijnde om te baren, is dat het moeilijk werd opgenomen.

4919. En het geschiedde als zij baarde; dat dit de voortbrenging beteekent, staat vast uit de beteekenis van baren, zijnde erkennen met het geloof en met de daad, waarover n. 3905, 3915, 3919; en omdat dat wat met het geloof en met de daad wordt erkend, wordt voortgebracht, wordt derhalve met baren ook de voortbrenging aangeduid, namelijk van het goede en het ware die der Kerk zijn.

4920. En hij gaf de hand; dat dit de macht beteekent, staat vast uit de beteekenis van de hand, zijnde de macht, waarover n. 878, 3387.

4921. En de vroedvrouw nam; dat dit het natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van de vroedvrouw, zijnde het natuurlijke, waarover n. 4588; hoe het hiermede is gesteld, zal blijken uit hetgeen volgt. Dat de vroedvrouw in de geestelijke wereld iets anders beteekent dan in de natuurlijke wereld, kan hieruit vaststaan dat alle dingen die van de baring zijn, bijgevolg de dingen die van de verloskunde zijn, daar niet zijn; daaruit blijkt dat de Engelen die bij den mensch zijn, wanneer hij deze woorden leest, in plaats van de vroedvrouw iets anders doorvatten, en wel iets dat geestelijk is. Bijgevolg doorvatten de Engelen, omdat zij hun ideeën houden in de dingen die van de geestelijke

baring zijn, derhalve met de vroedvrouw datgene wat die baring bijstaat en overneemt; dat dit het natuurlijke is, zie men eerder in n. 4588 getoond.

4922. En zij bond het dubbelgedoopte op zijn hand; dat dit beteekent dat het die, namelijk de macht, een merk gaf, en dat het dubbelgedoopte het goede is, staat vast uit de beteekenis van op de hand binden, zijnde aan de macht een merk geven; de hand immers is de macht, n. 4920; en uit de beteekenis van het dubbelgedoopte, zijnde het goede, en wel het geestelijk goede. Dat het dubbelgedoopte het geestelijk goede is, komt omdat het van scharlaken kleur is, en de scharlaken kleur beteekent in het andere leven, wanneer zij verschijnt, het geestelijk goede, dat is, het goede der liefde jegens den naaste; alle kleuren immers die in het andere leven zichtbaar zijn, beteekenen iets van het goede en het ware, want zij ontstaan uit het licht des Hemels, hetwelk in zich de wijsheid en het inzicht uit het Goddelijke des Heeren is. De schakeeringen of de modificaties van dat licht zijn vandaar de schakeeringen en om zoo te zeggen de modificaties van de wijsheid en het inzicht, bijgevolg van het goede en het ware. Dat het licht dat in den Hemel is, vanuit de Goddelijke wijsheid en het Goddelijk inzicht des Heeren is, Die daar als de Zon verschijnt, zie men in n. 1053, 1521 tot 1533, 1619 tot 1632, 2776, 3138, 3167, 3190, 3195, 3222, 3223, 3225, 3337, 3339, 3340, 3485, 3636, 3643, 3862, 3993, 41805 4214, 4302, 4405, 4408, 4413, 4415, 4523 tot 4533. Dat de kleuren daaruit zijn, en dat zij de schakeeringen en de modificaties van dat licht zijn, bijgevolg van het inzicht en de wijsheid, n. 1042, 1043, 1053, 1624, 3993, 4530, 4677, 4742. Dat het dubbelgedoopte het geestelijk goede is, blijkt uit de plaatsen in het Woord waar het wordt genoemd, zooals bij Jeremia: “Indien gij dan verwoest zijt, wat zult gij doen; *indien gij u kleeddet met het dubbelgedoopte*, en u versierdet met sieraad van goud, tevergeefs zult gij u schoon maken, de minnaars zullen u verafschuwen”, iv: 30; daar wordt over Jehudah gehandeld; u kleeden met het dubbelgedoopte, voor het geestelijk goede; versieren met sieraad van goud, voor het hemelsch goede. In het tweede Boek van Samuel: “David weeklaagde over Schaul en over Jonathan, en hij schreef op om den zonen van Jehudah den boog te leeren: Gij dochteren Israëls, weent over Schaul, *die u bekleedde met het dubbelgedoopte*, met verrukkelijkheden, en sieraad van goud op uw kleed legde”, i: 24; daar is den boog leeren de leer van de liefde en van de naastenliefde leeren; de boog immers beteekent dezelve; met het dubbelgedoopte bekleeden, voor het geestelijk goede, als eerder, en sieraad van goud op het kleed leggen, voor het hemelsch goede. Omdat dit de beteekenis van het dubbelgedoopte was, werd het ook bevolen dat dubbelgedoopt scharlaken gebruikt zou worden op de gordijnen van het

habitakel, op den voorhang, op de bedekking voor den ingang der tent, op de bedekking tot de poort van den voorhof, op de tafel der aangezichten wanneer zij reisden, op Aharons kledderen der heiligheid, zooals op den efod, op den borstlap des gerichtes, op de franjes van den mantel van den efod. Op de gordijnen van het habitakel: “Voor het habitakel zult gij maken tien gordijnen, van fijn getweerd linnen, en hemelsblauw, en purper, en *dubbelgedoopt scharlaken*”, Exod. xxvi: 1. Op den voorhang: “Een voorhang zult gij maken van hemelsblauw, en purper, en *dubbelgedoopt scharlaken*, en fijn getweerd linnen”, Exod. xxvi: 31. Op de bedekking voor den ingang der tent: “Gij zult een deksel maken voor den ingang der tent, van hemelsblauw, en purper, en *dubbelgedoopt scharlaken*, en fijn getweerd linnen,” Exod. xxvi: 36. Op de bedekking tot de poort van den voorhof: “Voor de poort des voorhofs zult gij een deksel maken uit hemelsblauw, en purper, en *dubbelgedoopt scharlaken*, en fijn getweerd linnen, het werk eens borduurders”, Exod. xxvii: 16. Op de tafel der aangezichten wanneer zij reisden: “Wanneer het kamp optrekt, zullen zij op de tafel der aangezichten een doek uitspreiden van *dubbelgedoopt scharlaken*, en zullen dat met een deksel van dassenvellen bedekken”, Num. iv: 8. Op den efod: “Gij zult den efod maken uit goud, hemelsblauw, en purper, en *dubbelgedoopt scharlaken*, fijn getweerd linnen, het werk eens kunstenaars. Op den bandelier eender”, Exod. xxviii: 5, 6, 8. Op den borstlap des gerichtes: “Gij zult een borstlap des gerichtes maken, het werk eens kunstenaars, gelijk het werk des efods, uit goud, hemelsblauw, en purper, en *dubbelgedoopt scharlaken*, en fijn getweerd linnen”, Exod. xxviii: 15. Op de franjes van den mantel des efods: “Granaatappelen van hemelsblauw, en van purper, en van *dubbelgedoopt scharlaken*”, Exod. xxviii: 33. Omdat de tent der samenkomst met de ark den Hemel uitbeeldde, werden derhalve die kleuren bevolen, en deze beteekenden in haar volgorde de hemelsche en de geestelijke dingen daar, namelijk het hemelsblauw en het purper de hemelsche goede en ware dingen, het dubbelgedoopt scharlaken en het fijn getweerd linnen de geestelijke goede en ware dingen. Een ieder die gelooft dat het Woord heilig is, kan weten dat elk ding iets beteekent; en hij die gelooft dat het Woord daarvandaan heilig is dat het uit den Heer door den Hemel werd nedergezonden, kan weten dat de hemelsche en de geestelijke dingen die van Zijn Rijk zijn, zijn aangeduid. Eender dat bij de reinigingen van melaatschheid werd gebezigd “cederenhout, *scharlaken* en hyssop”, Levit. xiv: 4, 6, 52; en dat op de verbranding van de roode vaars, waaruit het water der afzondering werd bereid, gelegd zou worden “cederenhout, en hyssop, en *dubbelgedoopt purper*”, Num. xix: 6. De ontwijding van het goede en het ware

wordt ook door eendere dingen beschreven bij Johannes: “Ik zag een vrouw, zittende op het *scharlaken* beest, hetwelk vol was van namen der lastering; en het had zeven hoofden, en tien hoornen; de vrouw was bekleed met purper en *scharlaken*, en verguld met goud, en kostbaren steen, en paaren; hebbende een gouden drinkbeker in haar hand, vol van gruwelen en van onreinigheid der hoererijen”, Apoc. xvii: 3, 4; en daarna: “Wee, wee, groote stad, welke bekleed waart met fijn lijnwaad, en purper, en *scharlaken*, verguld met goud, en kostbaren steen, en paaren”, Apoc. xviii: 16, waar over Babel wordt gehandeld, waarmede de ontwijding van het goede wordt aangeduid, n. 1182, 1283, 1295, 1304, 1306, 1307, 1308, 1321, 1322, 1326, aldaar de ontwijding zoowel van het goede als van het ware, welke Babylonisch is; bij de Profeten van het Oude Testament is Babel de ontwijding van het goede, en Chaldea de ontwijding van het ware. Scharlaken beteekent in den tegenovergestelden zin het booze dat is tegenovergesteld aan het geestelijk goede, zooals bij Jesaja: “Al waren uw zonden als *scharlaken*, zij zullen wit worden als sneeuw, al waren zij rood als purper, zij zullen worden als wol”, 1: 18; dat scharlaken dat booze beteekent, komt omdat het bloed, ook wegens het roode, in den echten zin het geestelijk goede of de liefde jegens den naaste beteekent, doch in den tegenovergestelden zin het der naastenliefde aangedane geweld.

4923. Door te zeggen: Deze ging het eerst uit; dat dit beteekent dat het den voorrang heeft, staat vast uit de beteekenis van het eerst uitgaan of de eerstverwekte zijn, zijnde de voorrang en de meerderheid, waarover n. 3325. Hier en in hetgeen volgt tot aan het einde van dit hoofdstuk wordt gehandeld over het eerstgeboorterecht. Wie den inwendigen zin des Woords niet weet, kan meenen dat het alleen het eerstgeboorterecht is waarover wordt gehandeld, en bijgevolg over de voorrechten die de eerstverwekte zou verkrijgen volgens de wetten; maar hij die iets kent aangaande den inwendigen zin, kan duidelijk genoeg zien dat hier ook iets verhevenere verborgen ligt, zoowel uit het feit zelf dat een van hen de hand uitstak en haar weder terugtrok, en dat toen de ander uitging, als hieruit dat zij daarnaar werden genoemd, en dat de vroedvrouw het dubbelgedoopte bond op de hand van den eerste; en verder uit bijna eendere dingen aangaande Ezau en Jakob, namelijk dat zij in de baarmoeder samentieten, en dat Jakob, toen Ezau het eerst uitging, diens hiel vasthield, Gen. xxv: 23, 24, 26; bovendien ook uit de twee zonen van Jozef, namelijk dat Jakob, toen hij hen zegende, de rechtershand op den jongsten en de linkerhand op den oudsten legde, Gen. xlviii: 17, 18, 19. De Joden, en eveneens eenigen van de Christenen, gelooven weliswaar dat hierin, alsmede in de overige dingen des Woords, een zeker iets verborgen is,

hetwelk zij mystiek noemen, en dit ter oorzaak hiervan dat hun de heiligheid voor het Woord van de kindsheid af is ingeprent; maar vraagt men hun wat dit mystieke dan is, zoo weten zij dit niet. Indien hun wordt gezegd dat dit mystieke in het Woord, omdat het Goddelijk is, noodwendig een zoodanige moet zijn als in den Hemel bij de Engelen is, en dat er geen ander mystieke in het Woord kan bestaan, en indien het iets anders was, het of fabelachtig, of magisch, of afgodisch zou zijn, en verder, dat dat mystieke, hetwelk in den Hemel bij de Engelen is, niets anders is dan dat wat het geestelijke en het hemelsche wordt genoemd, en eenig en alleen handelt over den Heer, over Zijn Rijk, en over de Kerk, bijgevolg over het goede en het ware, en dat zij, indien zij wisten wat het goede en het ware, of wat de liefde en het geloof is, dit mystieke ook zouden kunnen weten; maar wanneer hun dit wordt gezegd, gelooft dit nauwelijks iemand; ja zelfs zijn zij die van de Kerk zijn, heden ten dage in zulk een onwetendheid, dat hetgeen aangaande het hemelsche en het geestelijke wordt vermeld, nauwelijks begrijpelijk is. Maar hoe het zij, nochtans kan ik, omdat het mij vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid is toegestaan tegelijk in den Hemel zooals een geest en op de aarde zooals een mensch te zijn, en vandaar met de Engelen te spreken, en dit nu aanhoudend verscheidene jaren lang, niet anders dan de dingen openen welke de mystieke dingen des Woords worden genoemd, dat is, de innerlijke dingen ervan, welke de geestelijke en de hemelsche dingen van het Rijk des Heeren zijn. Wat echter deze dingen in den inwendigen zin insluiten, die aangaande de beide zonen van Thamar worden vermeld, zal in hetgeen nu volgt worden gezegd.

4924. En het geschiedde als hij de hand terugtrok; dat dit beteekent dat het zijn macht verborg, staat vast uit de beteekenis van de hand, zijnde de macht, waarover n. 878, 3387, 4920; en deze verbergen wordt aangeduid met terugtrekken.

4925. En ziet, zijn broeder ging uit; dat dit het ware van het goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van den broeder, zijnde het bloedverwante vanuit het goede, waarover n. 3815, 4267, aldus het ware van het goede. Het ware van het goede is dat ware hetwelk vanuit het goede is, of het is dat geloof hetwelk vanuit de naastenliefde is. Hier wordt in den inwendigen zin gehandeld over het eerstgeboorterecht bij hen die uit den Heer worden wedergeboren of wederverwekt, bijgevolg over het eerstgeboorterecht in de Kerk. Van de oudste tijden af werd daarover geredetwist wat het eerstverwekte is, het goede, hetwelk der naastenliefde is, dan wel het ware, hetwelk des geloofs is; en omdat het goede, wanneer de mensch wordt wedergeboren en de Kerk wordt,

niet verschijnt, maar zich in den innerlijken mensch verbergt, en zich alleen openbaart in een zekere aandoening die niet klaarblijkend in den zin van den uitwendigen of natuurlijken mensch valt, voordat hij is wedergeboren, doch het ware zich open baart, dit gaat immers binnen door de zinnen, en legt zich neder in het geheugen van den uitwendigen of natuurlijken mensch, zijn daarom verscheidenen in die dwaling gevallen dat het ware het eerstverwekte is, en ten slotte ook in die dat het ware het wezenlijke der Kerk is, en wel zoozeer wezenlijk, dat het ware, dat het geloof wordt genoemd, zaligen kan zonder het goede dat der naastenliefde is. Uit deze eene dwaling zijn zeer vele andere afgeleid die niet alleen de leer maar ook het leven hebben aangetast, zooals dat de mensch, onverschillig hoe hij leeft, gezaligd wordt als hij slechts het geloof heeft; dat ook de snoodsten, als zij slechts in het laatste doodsuur zulke dingen als des geloofs zijn, belijden, in den Hemel worden opgenomen; dat in den Hemel een ieder kan worden opgenomen alleen vanuit genade, wat voor een leven hij ook mag hebben gehad; en omdat zij in die leer zijn, weten zij op laatst ook niet wat de naastenliefde is, noch bekommeren zij zich erom; en ten slotte gelooven zij ook niet dat zij bestaat, bijgevolg noch de Hemel noch de hel. De oorzaak hiervan is deze dat het geloof zonder de naastenliefde, of het ware zonder het goede, niets leert, en hoe meer het van het goede terugwijkt, het des te meer den mensch verdwaast; het is immers het goede waarin en waardoor de Heer invloeit, en het inzicht en de wijsheid geeft, bijgevolg een hogere ziening, en eveneens de doorvatting of het aldus is of niet aldus is. Hieruit kan vaststaan hoe het is gesteld met het eerstgeboorterecht, namelijk dat het goede het daadwerkelijk en dat het ware het schijnbaar heeft. Dit nu is het wat hier in den inwendigen zin wordt beschreven door de baring van de twee zonen van Thamar; met het dubbelgedoopte immers hetwelk de vroedvrouw op de hand bond, wordt het goede aangeduid, zooals in n. 4922 is getoond; met het eerst uitgaan wordt de voorrang aangeduid, n. 4923; met de hand terugtrekken wordt aangeduid dat het goede zijn macht verborg, zooals vlak boven werd gezegd; daarmede dat zijn broeder uitging, wordt het ware aangeduid; met wat hebt gij een breuk op u gebroken, wordt de scheiding in schijn tusschen het ware en het goede aangeduid; met daarna ging zijn broeder uit, wordt aangeduid dat het goede daadwerkelijk het eerst is; en met op wiens hand het dubbelgedoopte was, wordt de erkenning aangeduid dat het het goede was; niet eerder immers wordt erkend dat het goede eerder is, dan nadat de mensch is wedergeboren; dan immers handelt de mensch vanuit het goede, en vanuit dit beschouwt hij het ware en het hoedanige ervan. Deze dingen zijn het welke zijn bevat in den inwendigen zin, waarin wordt geleerd

hoe het gesteld is met het goede en het ware bij den mensch die opnieuw wordt geboren; namelijk dat het goede daadwerkelijk op de eerste plaats is, maar het ware in schijn, en dat het goede niet op de eerste plaats schijnt te zijn wanneer de mensch wordt wederverwekt, maar dan klaarblijkend wanneer hij wederverwekt is. Maar het is niet noodig om deze dingen verder te ontvouwen; zij zijn immers eerder ontvouwd, hetgeen men zie in n. 3324, 3325, 3539, 3548, 3494, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603, 3701, 4243, 4244, 4247, 4337; en dat er van de oude tijden aan gestreden werd over het eerstgeboorterecht, of het aan het goede dan wel aan het ware, of aan de naastenliefde dan wel aan het geloof, toebehoort, n. 2435. Omdat de Heer in den hoogsten zin de Eerstverwekte is, en vandaar de liefde tot Hem en de liefde jegens den naaste, werd derhalve in de uitbeeldende Kerk de wet gegeven dat de eerstverwekte dingen Jehovah zouden toebehooren, waarover bij Mozes: “Heilig Mij *elk eerstverwekte, de opening van de baarmoeder* onder de zonen Israëls, in den mensch en in het beest, zullen Mijne zijn”, Exod. XIII: 2. “Gij zult doen overgaan *elke opening van de baarmoeder* tot Jehovah, en *elke opening van de vrucht van het beest*, zoo veel gij mannetjes zult hebben, zij zullen voor Jehovah zijn”, Exod. XIII: 12. “*Elke opening van de baarmoeder* is Mijne; derhalve ten aanzien van al uw vee zult gij het manlijke geven, *de opening van den os en van het kleinvee*”, Exod. XXXIV: 19. “*Elke opening van de baarmoeder* ten aanzien van alle vleesch dat zij Jehovah zullen brengen, van menschen en van beesten, zal het uwe zijn, maar door te lossen zult gij nochtans lossen *elken eerstverwekte des menschen*”, Num. XVIII: 15. “Zie, ik heb de Levieten uit het midden van de zonen Israëls genomen, in de plaats van *elken eerstverwekte van de opening van de baarmoeder*, van de zonen Israëls, opdat de Levieten Mijne zullen zijn”, Num. III: 12. Omdat het eerstverwekte datgene is wat de baarmoeder opent, wordt derhalve waar het eerstverwekte wordt genoemd, daar ook gezegd de opening van de baarmoeder, opdat het het goede zij dat wordt aangeduid. Dat dit het goede is, blijkt uit de afzonderlijke dingen in den inwendigen zin, vooral uit hetgeen wordt vermeld over de zonen van Thamar, namelijk dat Serach met zijn hand de baarmoeder opende; en dat met hem het goede wordt uitgebeeld, staat ook vast uit het dubbelgedoopte op zijn hand, waarover n. 4922; ook is de baarmoeder, in verband waarmede van de opening wordt gesproken, daar waar het goede en het ware zijn, bijgevolg de Kerk, men zie n. 4918, en deze openen is de macht geven dat het ware geboren worde. Omdat de Heer alleen de Eerstverwekte is, Hij is immers het Goede zelf, en uit het Goede van Hem is al het ware, daarom werd het eveneens aan Jakob, die niet de eerstverwekte was, opdat hij den Heer zon uitbeelden, toegelaten om van

zijn broeder Ezaü het eerstgeboorterecht te koopen; en omdat dit niet genoeg was, werd hij Israël genoemd, opdat hij door dien naam het goede van het ware zou uitbeelden, want Israël is in den uitbeeldenden zin het goede dat door het ware is, n. 3654, 4286, 4598.

4926. En zij zeide: Wat hebt gij een breuk op u gebroken; dat dit zijn afscheiding van het goede in schijn beteekent, staat vast uit de beteekenis van de breuk, zijnde de verbreking en de verdraaiing van het ware door de afscheiding van het goede, waarover aanstonds. Dat een breuk breken hier is het dubbelgedoopte van de hand afscheuren, is duidelijk, aldus het goede scheiden, want met het dubbelgedoopte wordt het goede aangeduid, n. 4922. Dat dit schijnbaar was, volgt hieruit dat het de vroedvrouw zoo toescheen; deze was immers niet hij die het dubbelgedoopte had, maar het was zijn broeder, door wien het ware wordt uitgebeeld; men zie dienaangaande hetgeen vlak boven in n. 4925 is getoond, namelijk dat het goede daadwerkelijk het eerstverwekte is, maar het ware in schijn. Dit kan nog worden toegelicht door de nutten en de leden in het menschelijk lichaam; het schijnt alsof de leden en de organen eerder zijn, en dat hun nutten daarna zijn; gene immers vertoonen zich eerder voor het oog, en worden eveneens eerder gekend dan de nutten; maar nochtans is het nut eerder dan de leden en de organen; deze immers zijn vanuit de nutten, doch aldus volgens de nutten gevormd; ja, het nut zelf vormt ze en past ze aan zich aan; indien dit niet zoo was, zouden alle en de afzonderlijke dingen bij den mensch nooit zoo eensgezind tot het eene samenwerken. Eender is het gesteld met het goede en het ware; het schijnt alsof het ware eerder is, maar het is het goede; dit vormt de ware dingen en past die aan zich aan; deswege zijn de ware dingen in zich geschouwd niets anders dan de goede dingen gevormd, of de vormen van het goede. De ware dingen gedragen zich ook ten opzichte van het goede zooals de ingewanden en zooals de vezels in het lichaam ten opzichte van de nutten; ook is het goede in zich geschouwd niets anders dan het nut. Dat de breuk een inbreuk op het ware en de verdraaiing ervan is, door de afscheiding van het goede, staat eveneens vast uit andere plaatsen in het Woord, zooals bij David: “Onze schuren zijn vol, uitgevende spijs na spijs; onze kudden van kleinvee zijn duizenden en tienduizenden in onze straten, onze ossen zijn beladen, *er is geen breuk*”, Psalm CXLIV: 13, 14; daar wordt gehandeld over de oude Kerk zoodanig als zij was in haar jeugd; de spijs waarvan de schuren vol waren, voor de geestelijke spijs, dat is, voor het ware en het goede; de kudden van kleinvee en de ossen voor de inwendige en de uitwendige goede dingen; er is geen breuk, staat daarvoor dat het ware niet geknakt of doorgebroken is

door de afscheiding van het goede. Bij Amos: “Ik zal de ineengestorte tent van David oprichten, en Ik zal *haar breuken vertuinen*, en wat aan haar vernietigd is, herstellen; Ik zal ze bouwen naar de dagen der eeuwigheid”, ix: 11, daar aangaande de Kerk die in het goede is; de ineengestorte tent van David is het goede der liefde en der naastenliefde uit den Heer. Dat de tent dat goede is, zie men in n. 414, 1102, 2145, 2152, 3312, 4128, 4391, 4599; en dat David de Heer is, n. 1888; de breuken vertuinen voor de valsche dingen verbeteren, welke binnengegaan waren door de scheiding tusschen het ware en het goede; bouwen naar de dagen der eeuwigheid, voor naar den staat der Kerk in de oude tijden; die staat en die tijd worden in het Woord de dagen der eeuwigheid genoemd, en de dagen der eeuw, en eveneens van geslacht en van geslacht. Bij Jesaja: “Hij bouwt uit u de woestheden der eeuw, de fundamenten van geslacht en van geslacht, en gij zult worden geheeten: *Die de breuken herstelt*, die de paden weder opmaakt om te wonen”, lviii: 12; daar aangaande de Kerk waar de naastenliefde en het leven het wezenlijke is; de breuk herstellen ook voor de valsche dingen verbeteren die waren ingeslopen door de scheiding tusschen het goede en het ware; al het valsche is daaruit; de paden weder opmaken om te wonen, voor de ware dingen die van het goede zijn; de paden of de wegen immers zijn de ware dingen, n. 627, 2333; en wonen wordt gezegd met betrekking tot het goede, n. 2268, 2451, 2712, 3613. Bij denzelfde: “*De breuken der stad Davids* hebt gij gezien, dat zij *zeer vele* zijn, en gij hebt vergaderd de wateren van den lageren vischvijver”, xxii: 9, 10; de breuken der stad Davids voor de valsche dingen der leer; de wateren van den lageren vischvijver voor de overleveringen, waardoor zij inbreuken maakten op de ware dingen die in het Woord zijn, Matth. xv: 1 tot 6; Markus vii: 1 tot 14. Bij Ezechiël: “*Gij zijt niet opgeklommen in de breuken*, noch hebt gij de heining vertuind voor het huis Israëls, om in den oorlog te staan op den dag van Jehovah”, xiii: 5. Bij denzelfde: “Ik zocht uit hen een man die de heining mocht vertuinen, en *staan in de breuk* vóór Mij voor het land, opdat Ik het niet mocht verderven, maar Ik heb hem niet gevonden”, xxii: 30; staan in de breuk, voor afweren en verhoeden dat de valsche dingen binnenbreken. Bij David: “Jehovah zeide dat Hij het volk zou verderven, ten ware Mozes, Zijn uitverkorene, *in de breuk had gestaan* vóór Hem”, Psalm cvi: 23; staan in de breuk ook voor verhoeden dat de valsche dingen binnenbreken; Mozes is het Woord, Voorrede tot hfdst. xviii van Genesis en n. 4859 einde. Bij Amos: “Zij zullen uw nageslacht uittrekken met vischangelen, door *breuken zult gij uitgaan*, een ieder uit zijn streek, en gij zult het paleis nederwerpen”, iv: 2, 3; door de ‘breuken uitgaan, voor door de valsche dingen vanuit de

redeneeringen; het paleis is het Woord, bijgevolg het ware der leer dat vanuit het goede is. En omdat met de breuken het valsche wordt aangeduid dat ontstaat door de scheiding tusschen het goede en het ware, wordt ook het zelfde aangeduid in den uitbeeldenden zin met de breuken van het huis van Jehovah vastmaken en herstellen, II Kon. XII: 6, 8, 9, 13; hfdst. XXII: 5. In het tweede Boek van Samuël: “Het smartte David dat Jehovah *een breuk gebroken had* in Uzah; daarvandaan noemde hij die plaats *Perez Uzah*”, VI: 8, waar over Uzah wordt gehandeld, die stierf omdat hij de ark aangeraakt had; door de ark werd de Hemel uitgebeeld, in den hoogsten zin de Heer, bijgevolg het Goddelijk Goede; door Uzah werd echter datgene aangeduid wat bedient, aldus het ware, want dit bedient het goede; die scheiding wordt aangeduid met de breuk in Uzah.

4927. En hij noemde zijn naam Perez; dat dit het hoedanige beteekent, namelijk van de scheiding tusschen het ware en het goede in schijn, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; het hoedanige zelf is Perez, want in de oorspronkelijke taal is Perez de breuk.

4928. En daarna ging zijn broeder uit; dat dit bebeekent het goede daadwerkelijk eerder, staat vast uit de beteekenis van Serach, die hier de broeder is, zijnde het goede; deze immers was het die de baarmoeder opende, die aldus de eerstverwekte was, en op wiens hand het dubbelgedoopte was; dat dit het goede is, zie men in n. 4925. Dat met daarna ging zijn broeder uit, wordt aangeduid dat het goede daadwerkelijk eerder was, komt omdat het goede, wanneer de mensch wordt wederverwekt, niet verschijnt, omdat het zich verbergt in den innerlijken mensch, en slechts invloeit in het ware door de aandoening volgens de graden van de verbinding van het ware met hetzelfde; wanneer dus het ware met het goede is verbonden, hetgeen geschiedt wanneer de mensch is wederverwekt, zoo openbaart zich het goede, want dan handelt de mensch vanuit het goede en beschouwt hij de ware dingen zooals uit het goede; dan immers betracht hij meer het leven dan de leer.

4929. Op wiens hand het dubbelgedoopte was; dat dit de erkenning beteekent dat het het goede was, staat hieruit vast dat hij nu werd erkend aan het dubbelgedoopte op de hand, aldus dat het het goede was dat de baarmoeder had geopend of dat het eerstverwekte was. Daarmede dat de vroedvrouw het dubbelgedoopte op de hand bond, wordt aangeduid dat zij een merk gaf wie de eerstverwekte was; vandaar wordt hier de erkenning aangeduid.

4930. En hij noemde zijn naam Serach; dat dit het hoedanige beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige,

zooals boven n. 4927. Het hoedanige dat door Serach wordt aangeduid, is het hoedanige van die zaak waarover in den inwendigen zin tot dusver is gehandeld, namelijk dat het goede daadwerkelijk het eerstverwekte is, en het ware in schijn. Het hoedanige zelf bevat ontelbare dingen in zich, welke ontelbare dingen niet kunnen worden gezien in het licht der wereld, maar in het licht des Hemels, aldus ten aanschouwen van de Engelen. Indien de mensch het hoedanige zag van een enkel ding zooals het voor de Engelen verschijnt, zou hij verstomd staan en belijden dat hij dit nooit zou hebben geloofd, en dat hij naar verhouding bijna niets wist. Serach beteekent in de oorspronkelijke taal den opgang en wordt toegekend aan de zon en aan de eerste verschijning van haar licht; daarvandaan werd hij Serach genoemd, omdat het eender gesteld is met het goede bij den mensch die wordt wederverwekt; dit gaat immers het eerst op en geeft licht, vanuit welk licht de dingen worden verlicht die in den natuurlijken mensch zijn, opdat zij kunnen worden gezien, en erkend, en tenslotte geloofd. Indien er geen licht vanuit het goede van binnen in den mensch was, zou hij nooit de ware dingen tot aan de erkenning en tot aan het geloof toe kunnen zien, maar slechts of als zulke dingen die moeten worden gezegd terwille van het gewone volk, of als valsche dingen.

Vervolg aangaande de Overeenstemming met den Grootsten Mensch; hier aangaande de Overeenstemming van de Handen, de Armen, de Voeten, en de Lenden met hem.

4931. *Er is eerder getoond dat de algeheele Hemel één Mensch weergeeft met zijn afzonderlijke organen, leden, en ingewanden; en dit omdat de Hemel den Heer weergeeft; de Heer immers is het al in alle dingen des Hemels, en wel dermate dat de Hemel in den eigenlijken zin het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware is, welke uit den Heer zijn. Vandaar komt het dat de Hemel als het ware in zoovele gebieden is onderscheiden als er ingewanden, organen, en leden in den mensch zijn, en met deze is ook de overeenstemming. Indien er niet zulk een overeenstemming van den mensch met den Hemel was, en door den Hemel met den Heer, zou de mensch zelfs niet één oogenblik blijven bestaan; al die dingen worden in verband gehouden door den invloed. Maar al die gebieden hebben betrekking op de twee Rijken, namelijk op het hemelsch Rijk en op het geestelijk Rijk; het eerstgenoemde Rijk, namelijk het hemelsch Rijk, is het rijk van het hart in den Grootsten Mensch; en het laatstgenoemde, namelijk het geestelijk Rijk, is het rijk van de long daar; eender als in den mensch; in alle en de afzonderlijke dingen van hem regeert het hart en regeert de long. Die twee Rijken worden*

op wonderbaarlijke wijze verbonden; die verbinding wordt ook uitgebeeld in de verbinding van het hart en de long bij den mensch, en in de verbinding van de werkingen van het eene en het andere in de afzonderlijke leden en ingewanden. Wanneer de mensch een embryo is, of wanneer hij nog in de baarmoeder is, is hij in het rijk van het hart, doch wanneer hij uit de baarmoeder is voortgekomen, komt hij tevens in het rijk van de long; en indien hij zich door de ware dingen des geloofs naar het goede der liefde laat voortleiden, keert hij uit het rijk van de long terug naar het rijk van het hart in den Grootsten Mensch; hij komt immers zoo wederom in de baarmoeder en wordt wedergeboren; en dan eveneens worden bij hem die twee rijken verbonden, maar in de omgekeerde orde; te voren immers was het rijk van het hart bij hem onder de heerschappij van de longen, dat is, te voren heerschte bij hem het ware des geloofs, maar daarna heerscht het goede der naastenliefde. Dat het hart overeenstemt met het goede der liefde, en de long met het ware des geloofs, zie men in n. 3635, 3883 tot 3896.

4932. *Zij die in den Grootsten Mensch met de handen en armen, en eveneens met de schouders overeenstemmen, zijn diegenen die in de macht zijn door het ware des geloofs vanuit het goede; zij immers die in het ware des geloofs vanuit het goede zijn, zijn in de macht des Heeren; zij kennen immers aan Hem alle macht toe, en aan zichzelf geene, en hoe meer zij aan zichzelf geen macht toekennen, niet met den mond, maar met het hart, in des te grooter macht zijn zij; vandaar worden de Engelen machten en mogendheden genoemd.*

4933. *Dat de handen, de armen, de schouders overeenstemmen met de macht in den Grootsten Mensch, komt omdat de krachten en de machten van het gansche lichaam en van al zijn ingewanden daarop betrekking hebben, want het lichaam oefent zijn krachten en machten uit door de armen en de handen. Vandaar komt het ook dat in het Woord met de handen, de armen, en de schouders de machten worden aangeduid. Dat zij met de handen worden aangeduid, zie men in n. 878, 3387; dat zij met de armen worden aangeduid, blijkt uit verscheidene plaatsen, zooals uit deze: “Wees de arm elken morgen” Jes. xxxiii: 2; “De Heer Jehovah komt in den sterke, en Zijn arm zal voor Hem heerschen”, Jes. xl: 10; “Dit werkt Hij door den arm Zijner sterkte”, Jes. xlv: 12; “Mijn armen zullen de volken richten”, Jes. li: 5; “Trek sterkte aan, arm van Jehovah”, Jes. li: 9; “Ik zag rondom en er was niemand die hielp; daarom heeft Mijn arm Mij heil beschikt”, Jes. lxiii: 5; “Vervloekt zij diegene die op den mensch vertrouwt, en vleesch tot zijn arm stelt”, Jerem. xvii: 5; “Ik heb gemaakt de aarde, den mensch, en het beest, door Mijn groote kracht, en door Mijn uitgestrekten arm”, Jerem. xxvii: 5; hfdst. xxxii: 17; “Moabs hoorn is afgesneden, en zijn arm is verbroken”, Jerem. xlviii: 25; “Ik breek de armen van den koning van Egypte; daarentegen*

zal Ik de armen van den koning van Babel versterken”, *Ezech.* xxx: 22, 24, 25; “Jehovah, breek den arm des goddeloozen”, *Psalm* x: 15; “Naar de grootheid Uws arms, doe de zonen des doods overig zijn”, *Psalm* lxxix: 11; “Uitgeleid uit Egypte door een sterke hand en door een uitgestreken arm”, *Deut.* vii: 19; *hfdst.* xi: 2, 3; *hfdst.* xxvi: 8; *Jerem.* xxxii: 21; *Ps.* cxxxvi: 12. Hieruit kan ook vaststaan dat met de Rechterhand in het Woord de hoogere macht wordt aangeduid, en met zitten aan de Rechterzijden van Jehovah de Almacht, *Matth.* xxvi, vers 63, 64; *Lukas* xxii. 69; *Markus* xiv: 61, 62; *hfdst.* xvi: 19.

4934. Er verscheen aan mij een naakte arm, naar voren inwaarts gebogen, welke zoo groote kracht en tevens zoo groote verschrikking met zich medebracht, dat ik niet alleen daarvan huiverde, maar dat het mij toescheen dat ik als het ware tot het allerkleinste en ten aanzien van de binnenste dingen verbrijzeld zou kunnen worden; hij was onwederstaanbaar; deze arm verscheen mij tweemaal; en daaruit werd te weten gegeven dat de armen de sterkte beteekenen en de handen de macht; er werd ook het warme gevoeld dat van dien arm uitstroomde.

4935. Die naakte arm vertoont zich zichtbaar in verschillende stand, en volgens dien stand jaagt hij schrik aan, en in zulk een stand, als waarvan boven sprake was, een ongeloofelijken schrik; het schijnt immers alsof hij in één oogenblik de beenderen en de mergen kan verbrijzelen. Zij die in het leven van het lichaam niet vreesachtig waren, worden nochtans in het andere leven door dezen arm in den grootsten schrik gebracht.

4936. Er verschenen er eenige malen die stokken hadden, en er werd gezegd dat het magiërs waren; zij zijn vooraan ter rechterzijde ver weg, diep in holen; zij die verderfelijker magiërs zijn geweest, worden daar dieper verborgen; zij schijnen zichzelf toe met stokken te zijn voorzien; ook vormen zij door fantasieën verscheidene soorten van stokken, en zij gelooven dat zij daarmede wonderen kunnen doen; zij meenen immers dat er kracht in de stokken gelegen is; en dit eveneens vandaar omdat het de stokken zijn waarop de rechterhand en de arm steunt, welke door de overeenstemming de sterkte en de macht zijn. Daaruit werd het voor mij duidelijk waarom de ouden aan de magiërs stokken toekenden; de oude heidenen immers hadden dit van de uitbeeldende Oude Kerk, waarin de stokken evenals de handen de macht beteekenden; men zie n. 4876; en omdat zij de macht beteekenden, werd het aan Mozes bevolen dat hij, wanneer wonderen moesten geschieden, den stok of de hand zou uitstrekken, *Exod.* iv: 17, 20; *hfdst.* viii: 1 tot 11, 12 tot 16; *hfdst.* ix: 23; *hfdst.* x: 3 tot 21; *hfdst.* xiv: 21, 26, 27; *hfdst.* xvii: 5, 6, 11, 12; *Num.* xx: 7 tot 10.

4937. Somtijds vertoonen ook de helsche geesten vanuit de fantasie een schouder, waardoor zij maken dat de krachten worden teruggekaatst, er ook niet kunnen

doorheengaan, maar dit alleen voor hen die in een zoodanige fantasie zijn; zij weten immers dat de schouder overeenstemt met alle macht in de geestelijke wereld. Met den schouder wordt ook in het Woord alle macht aangeduid, zooals blijkt in deze plaatsen: “Gij hebt verbroken het juk van zijn last, en den stok van zijn schouder”, Jes. IX: 3; “Gij verdringt met de zijde en met den schouder, en gij stoot met uw hoornen”, Ezech. XXXIV: 21; “Gij zult hem den geheelen schouder splijten”, Ezech. XXIX: 6, 7; “Opdat zij Jehovah dienen met één schouder”, Zefanja III: 9; “Een Knaap is ons geboren, en het vorstendom zal op Zijn schouder zijn”, Jes. IX: 5; “Ik zal den sleutel van het huis van David op Zijn schouder geven”, Jes. XXII: 22.

4938. Zij die in den Grootsten Mensch overeenstemmen met de voeten, met de voetzolen, en met de hielen, zijn degenen die natuurlijk zijn, weswege met de voeten in het Woord de natuurlijke dingen worden aangeduid, n. 2162, 3147, 3761, 3986, 4280; met de voetzolen de lagere natuurlijke dingen, en met de hielen de laagste natuurlijke dingen; de hemelsche dingen immers maken in den Grootsten Mensch het hoofd uit, de geestelijke dingen het lichaam, en de natuurlijke de voeten; in deze orde volgen zij ook op elkander; ook worden de hemelsche dingen, welke de hoogste zijn, begrensd in de geestelijke dingen, welke de middelste zijn, en de geestelijke dingen in de natuurlijke dingen, welke de laatste zijn.

4939. Toen ik eens naar den Hemel werd opgeheven, scheen het mij toe alsof ik daar was met het hoofd, en met het lichaam beneden, doch met de voeten nog lager; en daaruit werd doorvat hoe de hoogere en de lagere dingen bij den mensch overeenstemmen met de dingen die in den Grootsten Mensch zijn, en hoe het eene invloet in het andere, namelijk dat het hemelsche, hetwelk het goede der liefde en het eerste der orde is, invloet in het geestelijke, hetwelk het ware daaruit is, en het tweede der orde is; en ten slotte in het natuurlijke, hetwelk het derde der orde is. Daaruit blijkt dat de natuurlijke dingen zijn gelijk de voeten, waarop de hoogere dingen steunen; het is ook de natuur waarin de dingen worden begrensd die van de geestelijke wereld zijn, en die welke van den Hemel zijn. Vandaar komt het dat de algeheele natuur het uitbeeldende theater is van het Rijk des Heeren, en dat de afzonderlijke dingen daar uitbeelden, n. 2758, 3483; en dat de natuur blijft bestaan vanuit den invloed volgens die orde, en dat zij zonder dien invloed zelfs niet één oogenblik zou kunnen blijven bestaan.

4940. Toen ik een andermaal, omgeven door een engellijke kolom, in de plaatsen der lagere dingen werd nedergelaten, werd het mij gegeven tot den zin toe te doorvatten dat zij die in de aarde der lagere dingen waren, overeenstemden met de voeten en met de voetzolen; die plaatsen zijn ook onder de voeten en de voetzolen; ik heb daar ook met hen gesproken; het zijn zoodanigen die in het

natuurlijk verkwikkelijke zijn geweest, en niet in het geestelijke. Aangaande de lagere aarde zie men n. 4728.

4941. *In die plaatsen zijn ook degenen die aan de natuur alle dingen hebben toegeschreven en slechts weinig aan het Goddelijke; ik heb daar met hen gesproken; en toen van de Goddelijke Voorzienigheid sprake was, kenden zij alle dingen aan de natuur toe; maar nochtans leggen diegenen daar die een goed zedelijk leven hebben geleid, wanneer zij een zekeren tijd lang daar zijn vastgehouden, geleidelijk die beginselen af, en trekken zij de beginselen van het ware aan.*

4942. *Toen ik daar was, hoorde ik ook in een kamer alsof er aan de andere zijde van den wand sommigen waren die wilden binnenbreken, waardoor degenen die daar waren werden verschrikt, geloovende dat het roovers waren; en er werd gezegd dat zij die daar waren, in zulk een vrees worden gehouden, ter oorzaak hiervan dat zij van de booze dingen worden afgeschrikt, omdat de vrees voor sommigen het middel tot verbetering is.*

4943. *In de lagere aarde onder de voeten en de voetzolen zijn ook diegenen die verdienste hebben gesteld in de weldaden en in de werken; verscheidenen van hen schijnt het toe alsof zij hout zagen; de plaats waar zij zijn, is kouder, en het schijnt hun toe alsof zij zich warmte verwerven door hun arbeid. Ik heb ook met hen gesproken, en het werd gegeven hun te zeggen of zij niet uit deze plaats wilden weggaan; zij zeiden dat zij het nog niet door den arbeid hadden verdiend; doch wanneer die staat is doorgemaakt, worden zij daaruit gehaald. Dezen zijn ook natuurlijk, omdat het heil willen verdienen niet geestelijk is; en bovendien stelden zij zichzelf boven de anderen, sommigen van hen verachten ook de anderen; indien zij niet méér vreugde dan de overigen in het andere leven ontvangen, zijn zij verontwaardigd tegen den Heer; en daarom, wanneer zij hout zagen, verschijnt somtijds als het ware iets van den Heer onder het hout, en zulks vanwege de verontwaardiging. Maar omdat zij een vroom leven hebben geleid, en vanuit de onwetendheid aldus hebben gedaan, waarin iets van onschuld was, worden derhalve somtijds de Engelen tot hen gezonden, en zij vertroosten hen; en bovendien verschijnt hun van boven van de linkerzijde somtijds als het ware een schaap, op het zien waarvan zij ook troost ontvangen.*

4944. *Zij die van de wereld uit den Christelijken kring komen, en een goed zedelijk leven hebben geleid, en iets van naastenliefde jegens den naaste hebben gehad, doch zich slechts weinig om de geestelijke dingen hebben bekommerd, worden voor het meerendeel tot plaatsen onder de voeten en voetzolen gezonden, en daar gehouden totdat zij de natuurlijke dingen waarin zij zijn geweest, afleggen, en zich van de geestelijke en de hemelsche dingen doordrenken, voorzooveel zij het volgens het leven kunnen; en wanneer zij zich van deze dingen hebben*

doordrenkt, worden zij van daar opgeheven tot de hemelsche gezelschappen; ik heb er somtijds zien oprijzen, en zag hun blijdschap dat zij in het hemelsche licht kwamen.

4945. *In welke ligging de plaatsen onder de voeten zijn, werd nog niet te weten gegeven; het zijn er zeer vele, en deze zijn onderling ten strengste onderscheiden; in het algemeen worden zij de aarde der lagere dingen genoemd.*

4946. *Er zijn sommigen die zich in het leven van het lichaam daarvan hadden doordrenkt dat de mensch zich niet moet bekommeren om de dingen die van den inwendigen mensch zijn, bijgevolg om de geestelijke dingen, maar alleen om de dingen die van den uitwendigen mensch zijn, of om de natuurlijke dingen, ter oorzake hiervan dat de innerlijke dingen de verkwikkelijke dingen van hun leven verstoren en het onverkwikkelijke veroorzaken. Dezen werkten op de linker knie, en een weinig boven de knie van voren; en eveneens op de rechtervoet zool. Ik sprak met hen in hun verblijf; zij zeiden dat zij in het leven van het lichaam hadden gemeend dat alleen de uitwendige dingen leven, en dat zij niet hadden verstaan wat het inwendige was; bijgevolg dat zij de natuurlijke dingen hadden geweten, niet echter wat het geestelijke is. Maar het werd gegeven hun te zeggen dat zij daardoor ontelbare dingen voor zich hadden afgesloten, die vanuit de geestelijke wereld hadden kunnen invloeiën, indien zij de innerlijke dingen hadden erkend en zoo in hun denkvoorstellingen hadden toegelaten. En verder werd het gegeven te zeggen dat er in elke denkvoorstelling ontelbare dingen zijn, die voor den mensch, vooral voor den natuurlijke mensch, niet verschijnen tenzij zooals één enkelvoudig ding, terwijl er toch eindeloos vele dingen zijn die vanuit de geestelijke wereld invloeiën, welke bij den geestelijken mensch de hoogere ziening maken, waaruit hij kan zien en ook doorwatten of iets al dan niet waar is. En omdat zij hieraan twijfelden, werd het door levende ondervinding getoond. Er werd voor hen één idee uitgebeeld, welke zij zagen als één enkelvoudige, bijgevolg als een duister punt; iets zoodanigs wordt in het licht des Hemels gemakkelijk uitgebeeld; toen die idee werd ontsloten, en tevens hun innerlijk gezicht werd geopend, lag zij open zooals een heelal leidende tot den Heer, en er werd gezegd dat het aldus is in elke idee van het goede en het ware, namelijk dat zij een beeld is van den ganschen Hemel, omdat zij uit den Heer is, Die het al des Hemels is, of datgene zelf wat de Hemel wordt genoemd.*

4947. *Onder de voetzolen zijn ook diegenen die in het leven van het lichaam voor de wereld hebben geleefd, en naar hun eigen zin, verlustigd in zulke dingen die der wereld zijn, en ervan hebben gehouden luisterrijk te leven, maar slechts vanuit de uitwendige begeerte of die des lichaams, niet echter uit de inwendige of die des gemoeds; zij hadden zich immers niet verhoovaardigd door zich boven*

anderen te stellen, hoewel zij in hoogen rang waren geplaatst. Dat zij aldus hadden geleefd, was vanuit het lichaam gedaan; en daarom hebben dezulken ook de leerstellige dingen der Kerk niet verworpen, nog minder zich daartegen bevestigd; in hun hart zeiden zij van die dingen dat het aldus is, omdat zij die het Woord bestudeeren, het weten. Bij sommigen die zoodanig zijn, zijn de innerlijke dingen naar den Hemel toe geopend, in welke dingen geleidelijk de hemelsche dingen worden ingezaaid, namelijk de gerechtigheid, de rechtschapenheid, de vroomheid, de naastenliefde, de barmhartigheid; en daarna worden zij in den Hemel geheven.

4948. Zij echter die in het leven van het lichaam niets anders vanuit hun innerlijke gedacht en betracht hebben dan de dingen die van zich en van de wereld zijn, hebben voor zich elken weg of elken invloed vanuit den Hemel afgesloten, want de liefde van zich en van de wereld is tegenovergesteld aan de hemelsche liefde. Diegenen van hen die tevens in wellusten of in een kostelijk leven dat met innerlijke geslepenheid verbonden was, hebben geleefd, zijn onder de rechtervoetzool, maar daar diep, aldus onder de aarde der lagere dingen, waar de hel van dezulken is; in hun woonplaatsen zijn niets dan vuilnissen; het schijnt hunzelf ook toe alsof zij zulke dingen dragen; zij stemmen immers met een zoodanig leven overeen; daar wordt de stank geroken van allerlei vuilnissen volgens de geslachten en soorten van het leven; daar verblijven verscheidenen die in de wereld onder de hoogereren in aanzien zijn geweest.

4949. Er zijn verscheidenen die verblijven hebben onder de voetzolen, en met wie ik somtijds heb gesproken; ik zag sommigen van hen, namelijk dat zij poogden op te klimmen, en het werd eveneens gegeven de poging van hun opklimming te voelen, en dit tot aan de knie toe, maar zij vielen terug. Het wordt aldus voor den zin uitgebeeld, wanneer eenigen uit hun verblijven naar hoogere begeeren, zooals dezen dat zij begeerden naar de verblijven van hen die in de streek van de knieën en de dijen zijn. Mij werd gezegd dat diegenen zoodanig zijn die anderen bij zichzelf vergeleken hebben veracht, weswege zij ook willen oprijzen, en niet alleen door den voet tot de dij, maar ook indien zij konden boven het hoofd; doch nochtans vallen zij terug. Zij zijn in een zeker soort van stompzinnigheid, want een zoodanige aanmatiging bluscht het licht des Hemels uit en verstikt het, bijgevolg het inzicht; deswege verschijnt de sfeer die hen omstroomt, zooals een dik bezinksel.

4950. Onder den linkervoet, een weinig naar links, zijn zulken die alle dingen aan de natuur hebben toegekend, doch nochtans een Opperwezen van het heelal hebben beleden, vanuit hetwelk alle dingen zijn die tot de natuur behooren; maar er werd onderzocht of zij aan eenig Opperwezen van het heelal of aan een

Hoogste Godheid hadden geloofd, die alle dingen geschapen had; maar vanuit hun aan mij vergemeenschapte denking werd doorvat dat hetgeen zij geloofden zooals iets onbezielde was, waarin niets van het leven was; waaruit kon vaststaan dat zij niet den Schepper van het heelal, maar de natuur hadden erkend; zij zeiden ook dat zij geen voorstelling konden hebben van een levende Godheid.

4951. *Onder den hiel, eenigermate meer naar achteren, is diep gelegen een hel; de tusschenruimte verschijnt zooals een ledige; daar zijn de boosaardigsten; zij vorschen heimelijk de gezindheden uit om te schaden, en zij belagen heimelijk om te verderven; dit is voor hen het verkwikkelijke des levens geweest; ik heb hen meermalen gadeslagen; zij gieten het venijn hunner boosaardigheid uit kaar hen die in de wereld der geesten zijn; en zij prikkelen hen die daar zijn, met verschillende arglisten; het zijn innerlijke boosaardigen; zij verschijnen daar als het ware in mantels, en somtijds anders; zij worden vaak gestraft, en dan dieper neder gelaten, en als het ware met een wolk oversluierd, welke de sfeer der boosaardigheid is, die van hen uitwasemt; vanuit die diepte wordt somtijds een rumoer als van een slachting gehoord. Zij kunnen anderen bewegen tot het storten van tranen, en eveneens kunnen zij vrees aanjagen; dit hadden zij daardoor in het leven van het lichaam in zich opgenomen, dat zij zich bij zieken en eenvoudigen hadden bevonden ten einde schatten te verkrijgen, hen hadden gedreven tot het storten van tranen, en zoo tot barmhartigheid bewogen, en hun, indien zij de schatten aldus niet verkregen, vrees hadden aangejaagd; zoodanig zijn voor het meerendeel diegenen die aldus tal van huizen hebben geplunderd ten behoeve van de kloosters. Er werden ook sommigen waargenomen die op een gemiddelden afstand zijn, maar het schijnt dezen toe alsof zij in een kamer zitten en beraadslagen; zij zijn eveneens boosaardig, maar niet in dien graad.*

4952. *Sommigen van hen die natuurlijk zijn, zeiden dat zij niet weten wat zij zullen gelooven, omdat een ieder zijn lot wacht volgens zijn leven, en eveneens volgens de denkingen vanuit de bevestigde beginselen; maar hun werd geantwoord dat het genoeg voor hen zou zijn geweest indien zij hadden geloofd dat God het is Die alle dingen bestiert, en dat er een leven na den dood is; en vooral indien zij hadden geleefd niet zooals een wild dier, maar zooals een mensch, namelijk in de liefde tot God, en in de liefde jegens den naaste, aldus in het ware en het goede, niet echter daartegen. Doch zij zeiden dat zij aldus hadden geleefd; maar er werd wederom geantwoord dat zij in de uitwendige dingen zoodanig waren verschenen, maar dat zij zich, indien de wetten niet in den weg hadden gestaan, op het leven en de schatten van een ieder zouden hebben gestort, woester dan de wilde dieren. Wederom zeiden zij dat zij niet hebben geweten wat de liefde jegens den naaste en wat het inwendige is; maar hun werd geantwoord*

dat zij die dingen niet hadden kunnen weten, omdat de liefde van zich en van de wereld en de uitwendige dingen alle dingen van hun denking en wil in beslag hadden genomen.

4953. *Het vervolg aan het einde van het volgende hoofdstuk.*

Genesis

Negen En Dertigste Hoofdstuk

4954. In hetgeen aan het voorafgaande hoofdstuk werd voorafgezonden, werden de dingen ontvouwd die de Heer heeft gesproken aangaande het gericht over de goeden en de boozen bij Mattheus hfdst. xxv, verzen 31, 32, 33, welke men zie in n. 4807 tot 4810; nu komen ter ontvouwing aan de beurt de dingen die daar in de orde volgen, namelijk deze woorden: *“Alsdan zegt de Koning tot degenen die aan Zijn rechter zijn: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, bezit het Koninkrijk hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld; Ik ben immers hongerig geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik ben een vreemdeling geweest, en gij hebt Mij opgenomen; naakt, en gij hebt Mij omkleed; Ik ben krank geweest, en gij hebt Mij bezocht; Ik ben in de gevangenis geweest, en gij zijt tot Mij gekomen”*, vers 34, 35, 36.

4955. Wat deze dingen in den inwendigen zin behelzen, zal blijken uit hetgeen volgt. Men moet eerst weten dat deze werken die worden opgesomd, de werken zelf van de naastenliefde in hun volgorde zijn; dit kan niemand zien die niet den inwendigen zin des Woords kent, dat is, tenzij hij weet wat wordt verstaan onder den hongerige te eten geven, den dorstige te drinken geven, den vreemdeling opnemen, den naakte kleeden, den kranke bezoeken, tot hen die in de gevangenis zijn komen. Wie hierover alleen vanuit den zin der letter denkt, haalt daaruit dat daaronder de goede werken in den uitwendigen vorm worden verstaan, en dat er verder niets verborgens in is gelegen, terwijl toch in de afzonderlijke dingen een verborgenheid is, en wel een Goddelijke, omdat zij uit den Heer is. Maar de verborgenheid wordt heden ten dage niet verstaan, omdat er heden ten dage geen leerstellige dingen der naastenliefde zijn; nadat men immers de naastenliefde van het geloof heeft gescheiden, gingen die leerstellige dingen te gronde, en werden in de plaats ervan leerstellige dingen des geloofs aangenomen en uitgevonden, welke leerstellige dingen in het geheel niets leeren dienaangaande wat de naastenliefde en wat de naaste is. De leerstellige dingen bij de Ouden leerden alle geslachten en alle soorten der naastenliefde, en eveneens wie de naaste is jegens wien de naastenliefde moet worden betracht, en hoe de een in een anderen graad en in een ander opzicht dan de ander de naaste is, en bijgevolg hoe de naastenliefde in haar toepassing jegens den een anders dan jegens den

ander moet worden betracht; zij brachten de naasten ook onder in klassen, en zij gaven namen daaraan; en zij noemden sommigen armen, behoeftigen, ellendigen, verdrukten, sommigen blinden, lammen, kreupelen, alsmede weezen en weduwen; sommigen hongerigen, dorstigen, vreemdelingen, naakten, kranken, gebondenen, en zoo voort; vandaar wisten zij in welken plicht zij jegens den een en jegens den ander waren. Maar deze leerstellige dingen zijn, als gezegd, te gronde gegaan, en daarmede ook het verstand van het Woord, en wel dermate dat niemand heden ten dage iets anders weet dan dat onder de armen, de weduwen, de weezen in het Woord geen anderen worden verstaan dan zij die aldus worden genoemd; eender hier onder de hongerigen, de dorstigen, de vreemdelingen, de naakten, de kranken, de gekerkerden, terwijl toch met hen de naastenliefde wordt beschreven zoodanig als zij in haar wezen is, en de beoefening ervan zoodanig als zij in haar leven zal zijn.

4956. Het wezen der naastenliefde jegens den naaste is de aandoening van het goede en het ware, en de zelferkenning dat men het booze en het valsche is; ja zelfs is de naaste het goede en het ware zelf; door deze aangedaan worden is de naastenliefde hebben; het aan den naaste tegenovergestelde is het booze en het valsche; deze verafschuwt hij die de naastenliefde heeft. Wie dus de liefde jegens den naaste heeft, wordt door het goede en het ware aangedaan, omdat die vanuit den Heer zijn, en hij verafschuwt het booze en het valsche, omdat die vanuit hemzelf zijn; en wanneer hij dit doet, is hij in de vernedering vanuit de zelferkenning, en wanneer hij in de vernedering is, is hij in den staat der opneming van het goede en het ware uit den Heer. Deze dingen zijn der naastenliefde, en zij liggen in den inwendigen zin opgesloten in deze woorden des Heeren: *“Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven, Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik ben een vreemdeling geweest, en gij hebt Mij opgenomen; naakt, en gij hebt Mij omkleed; Ik ben krank geweest, en gij hebt Mij bezocht; Ik ben in de gevangenis geweest, en gij zijt tot Mij gekomen”*. Dat deze woorden die dingen behelzen, kan niemand weten dan alleen vanuit den inwendigen zin; de Ouden, die de leerstellige dingen der naastenliefde hadden, wisten deze dingen; maar heden ten dage verschijnen deze dingen zóó ver verwijderd, dat een ieder zich zal verwonderen dat er wordt gezegd dat die dingen daarin zijn gelegen; en bovendien doorvatten de Engelen bij den mensch die woorden niet anders; met den hongerige immers doorvatten zij hen die vanuit de aandoening het goede verlangen; met den dorstige hen die vanuit de aandoening het ware verlangen; met den vreemdeling hen die onderricht willen worden; met den

naakte hen die erkennen dat niets van het goede en van het ware in henzelf is; met den kranke hen die erkennen dat zij in zich niets dan het booze zijn; en met de gebondenen of de gekerkerden hen die erkennen dat zij in zich niets dan het valsche zijn. Indien deze dingen onder één zin worden gebracht, beteekenen zij de dingen die vlak boven zijn gezegd.

4957. Hieruit kan vaststaan dat de Goddelijke dingen van binnen in alle ware dingen waren die de Heer heeft gesproken, hoewel zij voor hen die alleen in de wereldlijke dingen zijn, en nog meer voor hen die in de lichamelijke dingen zijn, verschijnen als zoodanige die ieder mensch kon spreken; ja zelfs zullen zij die in de lichamelijke dingen zijn, van deze en de overige woorden des Heeren zeggen dat daarin niet zooveel bekoring, bijgevolg ook niet zooveel gewicht gelegen is als in de redevoering en de prediking dergenen van deze eeuw, die uit geleerdheid met welsprekendheid spreken, terwijl toch hun redevoering en prediking zooals de schil en het kaf is ten opzichte van de kern.

4958. Dat *hongereren* is vanuit de aandoening het goede verlangen, komt omdat het brood in den inwendigen zin het goede der liefde en der naastenliefde is, en de spijs in het algemeen het goede is, n. 2165, 2177, 3478. 4211, 4217, 4735; dat *dorsten* is vanuit de aandoening het ware verlangen, komt omdat de wijn en eveneens het water het ware des geloofs is; dat de wijn het is, n. 1071, 1798; dat het water het is, n. 2702; dat de *vreemdeling* diegene is die onderricht wil worden, zie men in n. 1463, 4444; dat de *naakte* diegene is die erkent dat niets van het goede en het ware in hem is, de *kranke* diegene die in het booze is, en de *gebundene of de gekerkerde* diegene die in het valsche is, blijkt uit de verscheidene plaatsen in het Woord waar zij worden genoemd.

4959. Dat de Heer die dingen aangaande Zichzelf zegt, komt omdat de Heer in diegenen is die zoodanig zijn; weswege Hij ook zegt: “Voorwaar, Ik zeg u, voorzooveel gij dit een van deze Mijn minste broederen hebt gedaan, zoo hebt gij dat Mij gedaan”, vers 40, 45.

Negen En Dertigste Hoofdstuk.

1. En Jozef heeft men doen nederdalen naar Egypte, en hem kocht Potifar, de kamerheer van Farao, de vorst der trawanten, een Egyptisch man, uit de hand der Jischmaelieten, die hem derwaarts hebben doen nederdalen.
2. En Jehovah was met Jozef, en hij was een voorspoedig man; en hij was in het huis van zijn heer, den Egyptenaar.
3. En zijn heer zag dat Jehovah met hem was, en al wat hij deed maakte Jehovah voorspoedig in zijn hand.
4. En Jozef vond genade in zijn oogen, en hij bediende hem; en hij stelde hem over zijn huis, en al wat hij had, gaf hij in zijn hand.
5. En het geschiedde van toen af dat hij hem had vooraangesteld in zijn huis, en over al wat hij had, en Jehovah zegende des Egyptenaars huis om Jozefs wil; en de zegen van Jehovah was in alles wat hij had in liet huis en in het veld.
6. En hij liet alles wat hij had, in Jozefs hand, en niet wist hij met hem wat ook, behalve het brood dat hij at. En Jozef was schoon van vorm, en schoon van aanzien.
7. En het geschiedde na deze woorden, en de echtgenootte zijns heeren hief haar oogen op tot Jozef, en zij zeide: Lig bij mij.
8. En hij weigerde, en hij zeide tot de echtgenootte zijns heeren: Zie, mijn heer weet niet met mij wat in het huis is; en al wat hij heeft, dat heeft hij in mijn hand gegeven.
9. Hijzelf is niet groot in dit huis boven mij, en hij heeft van mij niet wat ook onthouden, dan u, daarin dat gij zijn echtgenootte zijt; en hoe zoude ik dit groote booze doen, en zondigen tegen God.
10. En het geschiedde als zij tot Jozef sprak dag op dag, en hij naar haar niet hoorde, om bij haar te liggen, om met haar te zijn.
11. En het geschiedde als het was op een zekeren dag, en hij kwam in het huis om zijn werk te doen, en geen man uit de mannen van het huis was daar in het huis.
12. En zij greep hem bij zijn kleed, met te zeggen: Lig bij mij; en hij liet zijn kleed in haar hand, en hij vluchtte, en hij ging uit naar buiten.
13. En het geschiedde als zij zag dat hij zijn kleed in haar hand had gelaten, en naar buiten gevlucht was.
14. En zij riep tot de mannen van haar huis, en zij zeide tot hen, met te zeggen: Ziet, hij heeft ons den Hebreuwschen man aangebracht om

- ons te bespotten; hij is tot mij gekomen om met mij te liggen, en ik heb geroepen met groote stem.
15. En het geschiedde als hij hoorde dat ik mijn stem verhief, en riep, en hij liet zijn kleed bij mij, en hij vluchtte, en hij ging uit naar buiten.
 16. En zij leidde zijn kleed bij zich, totdat diens heer tot zijn huis kwam.
 17. En zij sprak tot hem naar deze woorden, met te zeggen: De Hebreeuwsche knecht dien gij ons hebt aangebracht, is tot mij gekomen om mij te bespotten.
 18. En het is geschied als ik mijn stem verhief, en ik riep, en hij liet zijn kleed bij mij, en hij vluchtte naar buiten.
 19. En het geschiedde als zijn heer de woorden van zijn echtgenoot hoorde die zij tot hem sprak, met te zeggen: Naar deze woorden heeft mij uw knecht gedaan; en zijn toorn ontstak.
 20. En Jozefs heer nam hem, en gaf hem tot het huis der gevangenis, de plaats waar de gebondenen des konings gebonden waren; en hij was daar in het huis der gevangenis.
 21. En Jehovah was met Jozef, en Hij neigde de barmhartigheid tot hem, en Hij gaf hem diens genade die hij had in de oogen van den vorst van het huis der gevangenis.
 22. En de vorst van het huis der gevangenis gaf in de hand van Jozef alle gebondenen die in het huis der gevangenis waren; en al wat zij daar deden, dat deed hij.
 23. De vorst van het huis der gevangenis zag niets hoegenaamd in zijn hand, omdat JEHOVAH met hem was; en wat hij deed, maakte JEHOVAH voorspoedig.

De Inhoud.

4960. In den inwendigen zin wordt hier over den Heer gehandeld, hoe Hij Zijn Inwendigen Mensch Goddelijk maakte; Jakob was de Uitwendige Mensch, over wien in hetgeen voorafgaat is gehandeld; Jozef is de Inwendige, over wien hier en in hetgeen volgt wordt gehandeld.

4961. En omdat dit geschiedde volgens de Goddelijke orde, zoo wordt hier die orde beschreven; en eveneens de verzoeking, welke het middel der verbinding is.

De Inwendige Zin.

4962. Vers 1. *En Jozef heeft men doen nederdalen naar Egypte, en hem kocht Potifar, de kamerheer van Farao, de vorst der trawanten, een Egyptisch man, uit de hand der Jischmaëlieten, die hem derwaarts hebben doen nederdalen.* En Jozef, beteekent het hemelsche van het geestelijke vanuit het redelijke; heeft men doen nederdalen naar Egypte, beteekent tot de wetenschappelijke dingen die der Kerk zijn; en hem kocht Potifar, de kamerheer van Farao, beteekent dat het was bij de innerlijke dingen der wetenschappelijke dingen; de vorst der trawanten, beteekent de dingen die de voornaamste voor de uitlegging zijn; een Egyptisch man, beteekent het natuurlijk ware; uit de hand der Jischmaëlieten, beteekent uit het eenvoudig goede; die hem derwaarts hebben doen nederdalen, beteekent dat het was uit dat goede tot die wetenschappelijke dingen.

4963. En Jozef; dat dit het hemelsche van het geestelijke vanuit het redelijke beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde de hemelsch-geestelijke mensch, die vanuit den redelijken is, waarover n. 4286; hier wordt dus door hem, omdat over den Heer wordt gehandeld, de Inwendige Mensch des Heeren uitgebeeld. Een ieder die als mensch wordt geboren, is uitwendig en inwendig; zijn uitwendige mensch is degene die met de oogen wordt ontwaard, en door wien hij in gezelschap met de menschen is, en door wien de dingen worden gedaan die aan de natuurlijke wereld eigen zijn. De inwendige mensch echter is degene die niet met de oogen wordt ontwaard, en door wien de mensch in gezelschap is met de geesten en de Engelen, en door wien de dingen worden volbracht die aan de geestelijke wereld eigen zijn. Dat ieder mensch een inwendige en een uitwendige heeft, of een inwendige en een uitwendige mensch is, is opdat er door den mensch de verbinding zij van den Hemel met de wereld; de Hemel immers vloeit door den inwendigen mensch in den uitwendigen, en hij doorvat vandaar wat er in de wereld is; en de uitwendige mensch, die in de wereld is; doorvat vandaar wat er in den Hemel is; de mensch is, opdat hij zoodanig zij, aldus geschapen. Ook de Heer had ten aanzien van Zijn Mensohlijke, het Uitwendige en het Inwendige, omdat het Hem behaagde evenals een ander mensch geboren te worden. Zijn Uitwendige of Zijn Uitwendige Mensch werd uitgebeeld door Jakob en daarna door Israël, de Inwendige Mensch echter wordt uitgebeeld door Jozef. Het is deze of de inwendige mensch, die hemelsch-geestelijk vanuit het redelijke wordt genoemd, of, wat hetzelfde is, het Inwendige des Heeren, dat Menschelijk was, het hemelsche van het geestelijke vanuit het redelijke.

Over dit en over de verheerlijking ervan wordt in den inwendigen zin in dit hoofdstuk, en in de volgende, waar van Jozef sprake is, gehandeld. Wat echter het hemelsche van het geestelijke vanuit het redelijke is, werd eerder in n. 4286, 4585, 4592, 4594 ontvouwd, namelijk dat het is boven het hemelsche van het geestelijke vanuit het natuurlijke, hetwelk door Israël wordt uitgebeeld. De Heer werd weliswaar zooals een ander mensch geboren, maar het is bekend dat de mensch die geboren wordt, het zijne zoowel aan den vader als aan de moeder ontleent, en dat hij zijn binnenste aan den vader ontleent, doch de uiterlijke dingen of de dingen die dat binnenste bekleeden, aan de moeder; het eene en het andere, namelijk hetgeen hij aan den vader en aan de moeder ontleent, is bezoedeld met het erfbooze; anders echter was het bij den Heer gesteld; hetgeen Hij aan de moeder ontleende, had eender het erfelijke in zich zoodanig als een ander mensch het heeft; maar hetgeen Hij ontleende aan den Vader, Die Jehovah was, was Goddelijk. Vandaar komt het dat de Inwendige Mensch des Heeren niet eender was aan het inwendige van een ander mensch; Zijn Binnenste immers was Jehovah. Dit dus is het bemiddelende, hetwelk het hemelsche van het geestelijke vanuit het redelijke wordt genoemd. Maar hierover zal in hetgeen volgt, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, meer worden gezegd.

4964. Heeft men doen nederdalen naar Egypte; dat dit beteekent tot de wetenschappelijke dingen die der Kerk zijn, staat vast uit de beteekenis van Egypte, zijnde de wetenschap, of het wetenschappelijke in het gemeen, waarover n. 1164, 1165, 1186, 1462; maar hoedanig dat wetenschappelijke was dat eigenlijk met Egypte wordt aangeduid, is nog niet ontvouwd. In de Oude Kerk waren leerstellige dingen, en er waren wetenschappelijke dingen. De leerstellige dingen handelden over de liefde tot God en over de liefde jegens den naaste; de wetenschappelijke dingen echter over de overeenstemmingen van de natuurlijke wereld met de geestelijke wereld, en over de uitbeeldende dingen van de geestelijke en van de hemelsche dingen in de natuurlijke en de aardsche dingen; dit waren de wetenschappelijke dingen van hen die in de Oude Kerk waren. Egypte behoorde tot die gebieden en tot die koninkrijken waar ook de Oude Kerk was, n. 1238, 2385; maar omdat daar vooral de wetenschappelijke dingen werden overgeleverd, wordt derhalve met Egypte het wetenschappelijke in het algemeen aangeduid; en derhalve wordt eveneens in het profetische Woord zoo vaak over Egypte gehandeld, en wordt daar onder Egypte een zoodanig wetenschappelijke in het bijzonder verstaan. De Egyptische magie zelf had ook daaruit haar oorsprong; zij kenden immers de overeenstemmingen van de natuurlijke wereld met de geestelijke, welke

overeenstemmingen zij daarna, nadat de Kerk bij hen had opgehouden, tot magische dingen misbruikten. Omdat nu zoodanige wetenschappelijke dingen bij hen waren, namelijk die welke de overeenstemmingen en eveneens de uitbeeldende en de aanduidende dingen leerden, en omdat deze de leerstellige dingen der Kerk van dienst waren, vooral tot het verstaan van de dingen die in hun Woord waren gezegd (dat de Oude Kerk zoowel een profetisch als een historisch Woord heeft gehad, eender aan dit Woord, maar anders, zie men in n. 2686), komt het daarvandaan dat met: Men heeft hem doen nederdalen naar Egypte, wordt aangeduid, tot de wetenschappelijke dingen die der Kerk zijn. Omdat de Heer door Jozef wordt uitgebeeld, en er hier wordt gezegd dat men Jozef heeft doen nederdalen naar Egypte, zoo wordt aangeduid dat de Heer, toen Hij Zijn Inwendigen Mensch verheerlijkte, dat is, Goddelijk maakte, eerst Zich doordrenkte van de wetenschappelijke dingen der Kerk, en uit die en door die voortgang maakte tot de meer en meer innerlijke dingen, en ten slotte tot de Goddelijke dingen; het behaagde Hem immers Zichzelf te verheerlijken of Goddelijk te maken volgens zulk een orde als waarin Hij den mensch wederverwekt of geestelijk maakt, n. 3138, 3212, 3296, 3490, 4402, namelijk uit de uitwendige dingen, welke de wetenschappelijke dingen en de ware dingen des geloofs zijn, achtereenvolgens tot de inwendige dingen, welke der liefde jegens den naaste en der liefde tot Hem zijn. Daaruit blijkt wat er wordt aangeduid met deze woorden bij Hoschea: “Als Israël een knaap was, toen heb Ik Hem liefgehad, en *Ik heb Mijn Zoon uit Egypte geroepen*”, xi: 1; dat dit op den Heer betrekking heeft, zie men in Matth. ii: 15.

4965. En hem kocht Potifar, de kamerheer van Farao; dat dit beteekent dat het was bij de innerlijke dingen der wetenschappelijke dingen, staat vast uit de beteekenis van den kamerheer van Farao, zijnde de innerlijke dingen der wetenschappelijke dingen, waarover n. 4789; met knopen wordt aangeduid dat hij die dingen aan zich had toegeschreven, n. 4397, 4487. De innerlijke dingen der wetenschappelijke dingen zijn de dingen die dichter naderen tot de geestelijke dingen, en zij zijn de aanplooingen van de wetenschappelijke dingen aan de hemelsche dingen; het zijn immers deze welke de inwendige mensch ziet, wanneer de uitwendige mensch alleen de wetenschappelijke dingen in den uitwendigen vorm ziet.

4966. De vorst der trawanten; dat dit de dingen beteekent die de voornaamste voor de uitlegging zijn, staat vast uit de beteekenis van den vorst der trawanten, zijnde de voornaamste dingen voor de uitlegging, waarover n. 4790; de voornaamste dingen voor de uitlegging zijn die welke in de eerste plaats bijdragen tot de uitlegging van het Woord, en aldus tot het verstaan

van de leerstellige dingen der liefde tot God en der liefde jegens den naaste, welke vanuit het Woord zijn. Men moet weten dat de wetenschappelijke dingen der ouden gansch andere waren dan de wetenschappelijke dingen heden ten dage; de wetenschappelijke dingen der ouden handelden, als boven gezegd, over de overeenstemmingen van de dingen in de natuurlijke wereld met de dingen in de geestelijke wereld; de wetenschappelijke dingen die heden ten dage de filosofische dingen worden genoemd, zoodanig als de aristotelische en eendere zijn, waren hun onbekend. Dit blijkt eveneens uit de boeken der ouderen, waarvan de meeste door middel van zulke dingen waren geschreven die de innerlijke dingen aanduiden, uitbeelden, en waarmede zij overeenstemden, zooals alleen al uit de volgende dingen kan vaststaan, om van de overige te zwijgen; dat zij den Helikon op een berg stelden, en daaronder den Hemel verstonden; den Parnassus beneden op een heuvel, en daaronder de wetenschappelijke dingen verstonden; dat zij zeiden dat een vliegend paard, hetwelk zij den Pegasus noemden, daar met den hoof een bron had opengebrouwen; dat zij de wetenschappen maagden noemden, en zoo voort; zij wisten immers uit de overeenstemmingen en de uitbeeldende dingen, dat de berg de Hemel was; dat de heuvel die Hemel was welke beneden is of welke bij den mensch is; dat het paard het verstandelijke is; dat de vleugels waarmede het vloog, de geestelijke dingen waren; dat de hoof het natuurlijke was; dat de bron het inzicht was, en dat de drie maagden die de Gratiën werden geheeten, de aandoeningen van het goede waren; en dat de maagden die de Helikoniden en de Parnassiden werden genaamd, de aandoeningen van het ware waren. Eender schreven zij aan de zon paarden toe, welke spijs zij ambrosia en welke drank zij nektar noemden; zij wisten immers dat de zon de hemelsche liefde beteekende, de paarden de verstandelijke dingen die daaruit zijn; en dat de spijzen de hemelsche dingen beteekenden, en de dranken de geestelijke dingen. Van de Ouden is het ook overgebleven dat de koningen, wanneer zij worden gekroond, moeten zitten op een zilveren troon, bekleed moeten worden met een purperen overkleed, gezalfd met olie, op het hoofd een kroon moeten dragen, in de handen een scepter; een zwaard en sleutels, in koninklijk ornaat moeten rijden op een wit paard, onder welks pooten zilveren hoeven zijn; aan tafel dan moeten worden bediend door de grootwaardigheidsbekleeders van het koninkrijk, behalve meer dingen. Zij wisten immers dat de koning het Goddelijk Ware uitbeelde dat vanuit het Goddelijk Goede is; en vandaar wat beteekende de zilveren troon, het purperen overkleed, de olie der zalving, de kroon, de scepter, het zwaard, de sleutels, het witte paard, de zilveren hoeven, de bediening

door de grootwaardigheidsbekleders. Wie kent die dingen heden ten dage, en waar zijn de wetenschappelijke dingen die ze leeren? Men noemt deze dingen zinnebeelden, hoegenaamd niets wetende aangaande de overeenstemming en de uitbeelding. Hieruit blijkt hoedanig de wetenschappelijke dingen der Ouden waren, en dat die hen leidden in de erkenenis aangaande de geestelijke en de hemelsche dingen, waarvan men heden ten dage eveneens nauwelijks weet dat zij er zijn. De wetenschappelijke dingen die er in hun plaats op zijn gevolgd, en die eigenlijk de filosofische dingen worden geheeten, trekken veeleer het gemoed van het weten van zulke dingen af, omdat zij ook kunnen worden toegepast om valsche dingen te bevestigen, en eveneens het gemoed in duisternis brengen, wanneer daarmede de ware dingen worden bevestigd, omdat zij voor het meerendeel bloote woorden zijn waardoor bevestigingen geschieden die door weinigen worden gevat, en waarover ook die weinigen redetwisten. Daaruit kan vaststaan hoezeer het menschelijk geslacht is afgeweken van de geleerdheid der Ouden, welke tot de wijsheid leidde. De heidenen hadden die dingen uit de Oude Kerk, welker uitwendige eeredienst bestond in uitbeeldende en aanduidende dingen, en de inwendige eeredienst in de dingen die werden uitgebeeld en aangeduid. Dit waren de wetenschappelijke dingen die in den echten zin met Egypte worden aangeduid.

4967. Een Egyptisch man; dat dit het natuurlijk ware beteekent, staat vast uit de bteekenis van den man, zijnde het ware, waarover n. 3134; en uit de betteekenis van Egypte, zijnde het wetenschappelijke in het algemeen, waarover vlak boven n. 4964, 4966; en omdat Egypte het wetenschappelijke is, is het ook het natuurlijke; al het wetenschappelijke bij den mensch immers is natuurlijk, omdat het in zijn natuurlijken mensch is, ook het wetenschappelijke aangaande de geestelijke en de hemelsche dingen; de oorzaak hiervan is deze dat de mensch die dingen in het natuurlijke en vanuit het natuurlijke ziet; de dingen die hij niet vanuit het natuurlijke ziet, vat hij niet. Maar anders ziet de wederverwekte mensch, die geestelijk wordt genoemd, die dingen, anders de niet wederverwekte mensch, die louter natuurlijk is; bij gene worden de wetenschappelijke dingen verlicht door het licht des Hemels, bij deze echter niet aldus, maar door het licht dat invloeit door de geesten die in het valsche en het booze zijn, welk licht weliswaar uit het licht des Hemels is, maar bij hen donker geworden zooals het licht van den avond of van den nacht; zulke geesten immers, en vandaar zulke menschen, zien zooals nachtuilen, helder bij nacht en duister overdag, dat is, de valsche dingen helder en de ware dingen duister, en vandaar helder de dingen die der wereld zijn, en duister,

zooal iets, de dingen die des Hemels zijn. Hieruit kan vaststaan dat het echte wetenschappelijke het natuurlijk ware is; al het echte wetenschappelijke immers, zoodanig als het met Egypte in den goeden zin wordt aangeduid, is het natuurlijk ware.

4968. Uit de hand der Jischmaëlieten; dat dit beteekent uit het eenvoudig goede, staat vast uit de beteekenis van de Jischmaëlieten, zijnde diegenen die in het eenvoudig goede zijn, waarover n. 3263, 4747; hier dus het natuurlijk ware dat uit het eenvoudig goede is. In hoofdstuk xxxvii, vers 36, wordt gezegd dat de *Midianieten* Jozef naar Egypte verkochten aan Potifar, den kamerheer van Farao, den vorst der trawanten; hier wordt echter gezegd dat Potifar, de kamerheer van Farao, de vorst der trawanten, hem kocht uit de hand der *Jischmaëlieten*, die hem derwaarts hadden doen nederdalen. Dat het aldus wordt gezegd, is terwille van den inwendigen zin; daar immers wordt gehandeld over de vervreemding van het Goddelijk Ware, hetgeen niet geschiedt door hen die in het eenvoudig goede zijn, maar door hen die in het eenvoudig ware zijn, die door de Midianieten worden uitgebeeld; men zie n. 4788; hier echter wordt gehandeld over de verwerving of de toeschrijving van de wetenschappelijke dingen en over het natuurlijk ware dat uit het eenvoudig goede is, weshalve er wordt gezegd van de Jischmaëlieten; door dezen immers worden diegenen uitgebeeld die in het eenvoudig goede zijn. Daaruit blijkt dat het aldus werd gezegd terwille van den inwendigen zin. Ook zijn de historische dingen niet met elkander in tegenspraak; van de Midianieten immers wordt er gezegd dat zij Jozef uit den kuil optrokken, bijgevolg dat hij door hen werd overgeleverd aan de Jischmaëlieten, door wie hij naar Egypte werd afgevoerd, aldus dat de Midianieten, omdat zij hem overleverden aan de Jischmaëlieten, die naar Egypte zouden gaan, hem naar Egypte hebben verkocht.

4969. Die hem derwaarts hebben doen nederdalen; dat dit beteekent dat het was uit dat goede tot die wetenschappelijke dingen, staat vast uit de uitbeelding van de Jischmalieten, die hem hadden doen nederdalen, zijnde diegenen die in het eenvoudig goede zijn, waarover vlak boven n. 4968; en uit de beteekenis van Egypte, hetwelk hier derwaarts is, zijnde het wetenschappelijke in het algemeen, waarover vlak boven n. 4964, 4966. Er wordt gezegd nederdalen, omdat er wordt gehandeld over de wetenschappelijke dingen, welke de uiterlijke dingen zijn; in het Woord immers wordt van de innerlijke dingen tot de uiterlijke dingen gaan, gezegd nederdalen; maar van de uiterlijke dingen tot de innerlijke dingen gaan, opklimmen; men zie n. 3084, 4539.

4970. Vers 2, 3, 4, 5, 6. *En Jehovah was met Jozef, en hij was een voorspoedig man; en hij was in het huis van zijn heer, den Egyptenaar. En zijn heer zag dat Jehovah met hem was, en al wat hij deed maakte Jehovah voorspoedig in zijn hand. En Jozef vond genade in zijn oogera, en hij bediende hem; en hij stelde hem over zijn huis, en al wat hij had gaf hij in zijn hand. En het geschiedde van toen af dat hij hem had vooraangesteld in zijn huis, en over al wat hij had, en Jehorah zegende des Egyptenaars huis om Josefs wil; en de zegen van Jehovah was in alles wat hij had in het huis en in het veld. En hij liet alles wat hij had, in Jozefs hand, en niet wist hij met hem wat ook, behalve het brood dat hij at. En Jozef was schoon van vorm, en schoon van aanzien.* En Jehovah was met Jozef, beteekent dat in het hemelsche van het geestelijke het Goddelijke was; en hij was een voorspoedig man, beteekent dat in alle dingen was voorzien; en hij was in het huis van zijn heer, den Egyptenaar, beteekent, om ingewijd te worden in het natuurlijk goede; en zijn heer zag dat Jehovah met hem was, beteekent, dat het in het natuurlijk goede werd doorvat dat het Goddelijke daarin was; en al wat hij deed maakte Jehovah voorspoedig in zijn hand, beteekent dat alle dingen vanuit de Goddelijke Voorzienigheid waren; en Jozef vond genade in zijn oogden, beteekent dat het aangenaam was; en hij bediende hem, beteekent dat het wetenschappelijke aan zijn goede werd toegeëigend; en hij stelde hem over zijn huis, beteekent dat het goede zich daaraanaanplooid; en al wat hij had gaf hij in zijn hand, beteekent dat al het zijne als het ware in het vermogen van hetzelfde was; en het geschiedde van toen af dat hij hem had vooraangesteld in zijn huis, en over al wat hij had, beteekent den tweeden staat, nadat het goede zich daaraan had aangeplooid, en al het zijne als het ware in het vermogen was van hetzelfde; en Jehovah zegende des Egyptenaars huis om Josefs wil, beteekent dat het toen vanuit het Goddelijke het hemelsch-natuurlijke had; en de zegen van Jehovah was, beteekent de aanwassing; in alles wat hij had in het huis en in het veld, beteekent in het leven en in de leer; en hij liet alles wat hij had, in Jozefs hand, beteekent dat het verscheen alsof alle dingen in het vermogen van hetzelfde waren; en niet wist hij met hem wat ook, behalve het brood dat hij at, beteekent dat het goede daaruit werd toegeëigend; en Jozef was schoon van vorm, betoekent het goede des levens daaruit; en schoon van aanzien, beteekent het ware des geloofs daaruit.

4971. En Jehovah was met Jozef; dat dit beteekent dat in het hemelsche van het geestelijke het Goddelijke was, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsche van het geestelijke vanuit het redelijke, waarover boven n. 4963; en omdat er over den Heer wordt gehandeld, hier over den Inwendigen Mensch in Zijn geestelijke, zoo wordt met Jehovah was met hem,

aangeduid dat het Goddelijke daarin was; het Goddelijke was immers in Zijn Menschelijke, omdat Hij uit Jehovah ontvangen was; bij de Engelen is het Goddelijke niet in hen, maar het is aanwezig, omdat zij slechts de opnemende vormen zijn van het Goddelijke uit den Heer.

4972. En hij was een voorspoedig man; dat dit beteekent dat in alle dingen was voorzien, staat vast uit de beteekenis van voorspoedig zijn, wanneer het van den Heer wordt gezegd, zijnde daarin voorzien zijn, namelijk dat Hij verrijkt zou worden met al het goede.

4973. En hij was in het huis van zijn heer, den Egyptenaar; dat dit beteekent om ingewijd te worden in het natuurlijk goede, staat vast uit de beteekenis van den heer, zijnde het goede, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van den Egyptenaar, zijnde het wetenschappelijke in het algemeen, en vandaar het natuurlijke, waarover n. 4967; dat in het huis zijn is ingewijd worden, komt omdat het huis het gemoed is waarin het goede is, n. 3538, hier het natuurlijk gemoed; en bovendien wordt van het huis gesproken met betrekking tot het goede, n. 3652, 3720. Er is bij den mensch een natuurlijk gemoed en een redelijk gemoed; het natuurlijk gemoed is in zijn uitwendigen mensch, het redelijk gemoed in den inwendigen; de wetenschappelijke dingen zijn de ware dingen van het natuurlijk gemoed, waarvan wordt gezegd dat zij daar in hun huis zijn wanneer zij daar met het goede worden verbonden, want het goede en het ware maken samen één huis uit, zooals de echtgenoot en de echtgenote; maar de goede en de ware dingen waarover hier wordt gehandeld, zijn innerlijk; zij stemmen immers overeen met het hemelsche van het geestelijke vanuit het redelijke, hetwelk door Jozef wordt uitgebeeld; de overeenstemmende innerlijke ware dingen in het natuurlijke zijn de toepassingen op de nutten, en de innerlijke goede dingen daar zijn de nutten. In het Woord wordt vele malen gezegd de Heer, maar wie den inwendigen zin niet weet, is van meening dat onder den heer niets anders wordt verstaan dan wat daaronder in de gewone spreektaal wordt verstaan, wanneer van heer wordt gesproken. Maar in het Woord wordt nergens Heer gezegd waar niet gehandeld wordt over het goede; eender wanneer wordt gezegd Jehovah; wanneer eahter over het ware wordt gehandeld, wordt gezegd God, en eveneens de Koning; vandaar komt het dat met heer het goede wordt aangeduid, hetgeen ook uit deze plaatsen kan vaststaan; bij Mozes: “Jehova, uw God, Hij is de God der goden, en de *Heer der heeren*”, Deut. x: 17; bij David: “Belijdt Jehovah, belijdt den God der goden, belijdt den *Heer der heeren*”, Psalm cxxxvi: 1, 2, 3, waar van Jehovah of van den Heer wordt gezegd de God der goden naar het Goddelijk Ware, hetwelk uit Hem voortgaat, en Heer der heersen naar het Goddelijk Goede,

hetwelk in Hem is. Eender bij Johannes: “Het Lam zal hen overwinnen, omdat het is de *Heer der heeren*, en de Koning der koningen”, Apoc. xvii: 14; en bij denzelfde: “De op het witte paard Zittende heeft op Zijn bekleedsel en op Zijn dij een naam geschreven: Koning der koningen, en *Heer der heeren*”, Apoc. xix: 16. Dat de Heer de Koning der koningen wordt geheeten naar het Goddelijk Ware, en de Heer der heeren naar het Goddelijk Goede, blijkt uit de afzonderlijke dingen daar; de geschreven naam is Zijn hoedanig, n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006; het bekleedsel waarop deze is geschreven, is het ware des geloofs, n. 1073, 2576, 4545, 4763; de dij waarop dit hoedanige ook is geschreven, is het goede der liefde, n. 3021, 4277, 4280, 4575. Hieruit blijkt eveneens dat de Heer krachtens het Goddelijk Ware de Koning der koningen wordt geheeten, en krachtens het Goddelijk Goede de Heer der heeren. Dat de Heer krachtens het Goddelijk Ware de Koning wordt geheeten, zie men in n. 2015, 2069, 3009, 3670, 4581. Hieruit wordt eveneens duidelijk wat er wordt verstaan onder den Christus des Heeren, bij Lukas: “Simenon werd antwoord gedaan door den Heiligen Geest, dat hij den dood niet zou zien, eer hij den *Christus des Heeren gezien had*”, ii: 26; de Christus des Heeren is het Goddelijk Ware van het Goddelijk Goede; de Christus immers is hetzelfde als de Messias, en de Messias is de Gezalfde of de Koning, n. 3008, 3009; de Heer daar is Jehovah. In het Woord van het Nieuwe Testament wordt nergens Jehovah gezegd, maar in plaats van Jehovah de Heer en God, men zie n. 2921, zooals eveneens bij Lukas: “Jezus zeide: Hoe zeggen zij: de Christus is Davids zoon, wanneer David zelf zegt in het Boek der Psalmen: “*De Heer* heeft tot *mijn Heer* gezegd: Zit aan Mijn rechterhand”, xx: 41, 42; hetzelfde aldus bij David: “Een gezegde van *Jehovah* tot *mijn Heer*: Zit aan Mijn rechterhand”, Psalm cx: 1. Dat Jehovah bij David de Heer wordt geheeten bij den Evangelist, blijkt duidelijk; de Heer daar voor het Goddelijk Goede van het Goddelijk Menschelijke; de almacht wordt aangeduid met het zitten aan de rechterhand, n. 3387, 4592, 4933 einde. De Heer was, toen Hij in de wereld was, het Goddelijk Ware; doch toen Hij verheerlijkt was, dat is, toen Hij het Mensche lijke in Zich Goddelijk had gemaakt, werd Hij het Goddelijk Goede, uit hetwelk daarna het Goddelijk Ware voortgaat. Vandaar komt het dat de discipelen Hem na de wederopstanding niet Meester noemden, zooals tevoren, maar Heer, zooals blijkt bij Johannes hfdst. xxi: 7, 12, 15, 16, 17, 20, en eveneens bij de overige Evangelisten. Het Goddelijk Ware dat de Heer was toen Hij in de wereld was, en dat daarna uit Hem, dat is, uit het Goddelijk Goede, voortgaat, wordt ook de Engel des Verbonds genoemd, bij Malachia: “Plotseling zal tot Zijn tempel komen *de Heer* Dien gij zoekt, en de *Engel*

des Verbonds Dien gij verlangt”, III: 1. Omdat onder den Heer het Goddelijk Goede wordt verstaan, en onder den Koning het Goddelijk Ware, wordt derhalve daar waar van den Heer wordt gezegd dat Hij de Heerschappij en het Koninkrijk heeft, van de heerschappij gesproken met betrekking tot het Goddelijk Goede, en van het koninkrijk met betrekking tot het Goddelijk Ware; en derhalve wordt de Heer de Heer der natiën en de Koning der volken genoemd; met de natiën immers worden diegenen aangeduid die in het goede zijn, en met de volken diegenen die in het ware zijn, n. 1259, 1260, 1849, 3581. Het Goede wordt de heer geheeten ten opzichte van den knecht, en het Goede wordt de vader geheeten ten opzichte van den zoon, zooals bij Malaahia: “Een zoon zal den vader eeren, en *een knecht zijn heer*; indien Ik dan Vader ben, waar is Mijn eer, en indien Ik *Heer* ben, waar is Mijn vreeze”, 1: 6; en bij David: “Tot een *knecht* werd jozef verkocht; de rede van Jehovah heeft hem beproefd; de *koning* zond en maakte hem los; de *heerscher der natiën* opende hem; hij zette hem tot een *heer voor zijn huis*, en tot een *heerscher* over al zijn bezitting”, Psalm cv: 17, 20, 21, 22; dat daar onder Jozef de Heer wordt verstaan, blijkt uit de afzonderlijke dingen. De Heer is daar het Goddelijk Goede van het Goddelijk Menschelijke.

4974. En zijn heer zag dat Jehovah met hem was; dat dit beteekent dat het in het natuurlijk goede werd doorvat dat het Goddelijke daarin was, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde verstaan en bemerken, waarover n. 2150, 3764, 4339, 4567, 4723; uit de beteekenis van den heer, zijnde het goede, waarover vlak boven n. 4973; hier het natuurlijk goede, omdat het de Egyptenaar is die hier de heer is; dat het Goddelijke daarin wae, wordt daarmede aangeduid dat Jehovah met hem was; zooals boven n. 4971.

4975. En al wat hij deed maakte Jehovah voorspoedig in zijn hand; dat dit beteekent dat alle dingen vanuit de Goddelijke Voorzienigheid waren, staat vast uit de beteekenis van voorspoedig gemaakt worden, zijnde voorzien worden, waarover boven, n. 4972; vandaar is Jehovah maakte voorspoedig in zijn hand, de Goddelijke Voorzienigheid. En Jozef vond genade in zijn oogen; dat dit beteekent dat het aangenaam was, namelijk voor het natuurlijk goede, hetwelk met zijn heer wordt aangeduid, staat vast uit debeteekenis van genade vinden in iemands oogen, zijnde aangenaam zijn; er wordt gezegd in de oogen, omdat van de genade wordt gesproken met betrekking tot het verstandelijke, en met de oogen wordt dit aangeduid, n. 2701, 3820, 4526.

4976. En hij bediende hem; dat dit beteekent dat het wetenschappelijke aan zijn goede werd toegeëigend, staat vast uit de beteekenis van bedienen, zijnde van dienst zijn door datgene aan te vullen waaraan een ander gebrek

heeft, hier toegeëigend worden, omdat er wordt gehandeld over het natuurlijk goede, waaraan het wetenschappelijke moest worden toegeëigend; er wordt ook van bedienen gesproken met betrekking tot de wetenschappelijke dingen; met den bedienaar en met den dienstknecht wordt immers in het Woord het wetenschappelijke of het natuurlijk ware aangeduid, omdat dit aan het goede als aan zijn heer is ondergeschikt. Het wetenschappelijke verhoudt zich tot het verkwikkelijke van den natuurlijken mensch, of, wat hetzelfde is, het natuurlijk ware verhoudt zich tot zijn goede geheel en al zooals het water tot het brood, of de drank tot de spijs. Het water of de drank maakt dat het brood en de spijs wordt verdund, en verdund in het bloed wordt gedragen, en van daar overal rondom in de deelen van het lichaam, en ze voedt; zonder water of drank immers kan het brood of de spijs niet in zijn kleinste bestanddeelen worden opgelost, noch worden rondgevoerd tot nut; aldus is het eveneens gesteld met het wetenschappelijke ten opzichte van het verkwikkelijke, of met het ware ten opzichte van het goede; deswege heeft het goede trek in en verlangt naar het ware, en dit terwille van het nut opdat het hetzelfde bediene en diene; zij stemmen ook eender overeen. De mensch wordt in het andere leven niet door eenige natuurlijke spijs en drank gevoed, maar door geestelijke spijs en drank; de geestelijke spijs is het goede, en de geestelijke drank is het ware; weswege de Engelen daar waar in het Woord brood of spijs wordt vermeld, het geestelijke brood of de geestelijke spijs verstaan, namelijk het goede der liefde en der naastenliefde; en daar waar water of drank wordt vermeld, verstaan zij het geestelijke water of den geestelijken drank, namelijk het ware des geloofs. Daaruit kan men zien wat het ware des geloofs zonder het goede der naastenliefde is; voorts hoe het eerstgenoemde zonder het laatstgenoemde den inwendigen mensch kan voeden, namelijk zooals het water alleen of de drank alleen zonder het brood en de spijs; dat de mensch daardoor vermagert en te gronde gaat, is bekend.

4977. En hij stelde hem over zijn huis; dat dit beteekent dat het goede zich daaraan aanplooid, staat vast uit de beteekenis van den heer die hem vooraanstelde, zijnde het goede, waarover boven n. 4973; en uit de beteekenis van hem stellen over zijn huis, zijnde zich daaraan aanplooiën, namelijk aan het wetenschappelijke of aan het natuurlijk ware; dat dit de zin is, blijkt uit hetgeen volgt, waar wordt gezegd dat hij al wat hij had in zijn hand gaf, waarmede wordt aangeduid dat al het zijne als het ware in het vermogen van hetzelfde was; het goede immers is de heer, en het ware is de bedienaar; wanneer van den heer wordt gezegd dat hij den bedienaar vooraanstelde, of van het goede dat het het ware vooraanstelde, wordt in den inwendigen zin

niet aangeduid dat het aan hetzelfde de heerschappij afstond, maar dat het zich aanplooid; want in den inwendigen zin wordt de zaak doorvat zooals zij in zich is, maar in den zin der letter wordt de zaak voorgelegd volgens den schijn; het goede immers heeft altijd de heerschappij, doch het plooit zich aan opdat het ware daarmede worde verbonden. Wanneer de mensch in het ware is, hetgeen het geval is vooraleer hij is wederverwekt, kent hij nauwelijks iets aangaande het goede; het ware immers vloeit in langs den uitwendigen of zinlijken weg, het goede echter langs den inwendigen weg; hetgeen langs den uitwendigen weg invloeit, voelt de mensch, hetgeen echter langs den inwendigen weg invloeit, voelt hij niet vooraleer hij is wederverwekt; indien derhalve in den vorigen staat niet aan het ware als het ware de heerschappij werd gegeven, of indien het goede zich niet aldus aanplooid, zou het ware nooit aan het goede worden toegeëigend. Dit is hetzelfde als hetgeen eerder vele malen werd getoond, namelijk dat het ware schijnbaar op de eerste plaats is, of als het ware de heer is, wanneer de mensch wordt wederverwekt, maar dat het goede klaarblijkend op de eerste plaats is en de heer is, wanneer de mensch is wederverwekt, waarover men zie n. 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603, 3701, 4925, 4926, 4928, 4930.

4978. En al wat hij had, gaf hij in zijn hand; dat dit beteekent dat al het zijne als het ware in het vermogen van hetzelfde was, staat vast uit de beteekenis van de hand, zijnde de macht, waarover n. 878, 3091, 3387, 3563, 4931 tot 4937; aldus is in zijn hand geven in het vermogen van hetzelfde geven; maar omdat dit schijnbaar geschiedt, wordt er gezegd als het ware in het vermogen van hetzelfde; dat dit schijnbaar is of als het ware, zie men vlak boven in n. 4977.

4979. En het geschiedde van toen af dat hij hem had vooraangesteld in zijn huis, en over al wat hij had; dat dit den tweeden staat beteekent, nadat het goede zich daaraan had aangeplooid, en al het zijne als het ware in het vermogen van hetzelfde was, staat vast uit de beteekenis van het geschiedde of het was, hetgeen vele malen in het Woord wordt gezegd, namelijk dat het iets nieuws insluit, bijgevolg den tweeden staat; eender in hetgeen volgt, verzen 7, 10, 11, 13, 15, 18, 19; uit de beteekenis van van toen af dat hij hem had vooraangesteld in zijn huis, zijnde nadat het goede zich daaraan had aangeplooid, waarover boven n. 4977; en uit de beteekenis van over alles wat hij had, zijnde dat al het zijne als het ware in het vermogen van hetzelfde was, waarover ook boven n. 4978.

4980. En Jehovah zegende des Egyptenaars huis om Jozefs wil; dat dit beteekent dat het toen vanuit het Goddelijke het hemelsch-natuurlijke had, staat vast uit de beteekenis van gezegend worden, zijnde verrijkt worden

met het hemelsch en het geestelijk goede; dat het vanuit het Goddelijke was, wordt aangeduid met Jehovah zegende; en uit de beteekenis van des Egyptenaars huis, zijnde het goede van het natuurlijke gemoed, zooals boven n. 4973; daaruit volgt dat met Jehovah zegende des Egyptenaars huis, wordt aangeduid dat het toen vanuit het Goddelijke het hemelsch-natuurlijke had. Het hemelsch natuurlijke is het goede in het natuurlijke dat overeenstemt met het goede van het redelijke, dat is, dat overeenstemt met het hemelsche van het geestelijke vanuit het redelijke, hetwelk Jozef is, n. 4963. Van het hemelsche wordt, zooals van het geestelijke, gesproken zoowel met betrekking tot het redelijke als tot het natuurlijke, dat is, met betrekking tot den inwendigen mensch, die de redelijke mensch is, en tot den uztwendigen mensch, die de natuurlijke mensch is; het geestelijke immers in zijn wezen is het Goddelijk Ware dat uit den Heer voortgaat, en het hemelsche is het Goddelijk Goede dat in dat Goddelijk Ware is. Wanneer het Goddelijk Ware waarin het Goddelijk Goede is, door het redelijke of door den inwendigen mensch wordt opgenomen, zoo wordt gezegd het geestelijke in het redelijke; en wanneer het door het natuurlijke of door den uitwendigen mensch wordt opgenomen, zoo wordt gezegd het geestelijke in het natuurlijke. Eender is het gesteld met het Goddelijk Goede dat in het Goddelijk Ware is; wanneer dat wordt opgenomen door het redelijke of door den inwendigen mensch, zoo wordt het het hemelsche in het redelijke genoemd; en wanneer het wordt opgenomen door het natuurlijke of door den uitwendigen mensch, zoo wordt het het hemelsche in het natuurlijke genoemd. Bij den mensch vloeit het eene en het andere in uit den Heer, zoowel onmiddellijk als middellijk door de Engelen en de geesten; doch bij den Heer, toen Hij in de wereld was, vloeide het uit Hemzelf in, omdat het Goddelijke in Hem was.

4981. En de zegen van Jehovah was; dat dit de aanwassing beteekent, staat vast uit de beteekenis van den zegen van Jehovah; de zegen van Jehovah in den echten zin beteekent de liefde tot den Heer en de liefde jegens den naaste; diegenen immers die daarmede worden begiftigd, worden de gezegenden van Jehovah genoemd; zij worden immers dan begiftigd met den Hemel en met het eeuwige heil. Vandaar is de zegen van Jehovah in den uitwendigen zin of ten opzichte van den staat des menschen in de wereld, tevreden zijn in God en vandaar tevreden zijn met den staat der eer en der welvaart waarin men is, hetzij men tot de geëerden en de rijken, hetzij men tot de minder geëerden en de armen behoort; wie immers tevreden is in God, beschouwt de eerbewijzen en de rijkdommen als de middelen tot de nutten, en wanneer hij daarover en tevens over het eeuwige leven denkt, dan acht hij gene als niets en het

eeuwige leven als wezenlijk. Omdat de zegen van Jehovah of van den Heer die dingen in den echten zin behelst, bevat de zegen ook ontelbare dingen in zich, en vandaar beteekent deze de verschillende dingen die daarvan de gevolgen zijn, zooals verrijkt worden met het geestelijk en het hemelsch goede, n. 981, 1731; bevrucht worden vanuit de aandoening van het ware, n. 2846; in de hemelsche orde gesteld worden, n. 3017; begiftigd worden met het goede der liefde, en zoo verbonden worden met den Heer, n. 3406, 3504, 3514, 3530, 3584; de vreugde, n. 4216. Wat deze dus in het bijzonder beteekent, kan vaststaan uit de reeks der dingen die voorafgaan en volgen. Dat hier de zegen van Jehovah de aanwassing in het goede en in het ware beteekent, of in het leven en in de leer, blijkt uit hetgeen volgt; er wordt immers gezegd: de zegen van Jehovah was in het huis en in het veld; en met het huis wordt het goede aangeduid dat des levens is, en met het veld het ware dat der leer is; daaruit blijkt dat de aanwassing in die dingen hier met den zegen van Jehovah worden aangeduid.

4982. In alles wat hij had in het huis en in het veld; dat dit beteekent in het leven en in de leer, staat vast uit de beteekenis van het huis, zijnde het goede, waarover n. 2048, 2233, 2234, 2559, 3128, 3652, 3720; en omdat het huis het goede is, is het ook het leven; al het goede immers is des levens; en uit de beteekenis van het veld, zijnde het ware der Kerk, waarover n. 368, 3508, 3766, 4440, 4443; en omdat het het ware der Kerk is, is het ook de leer; al het ware immers is der leer. Elders in het Woord wordt ook eenige malen het huis en het veld gezegd, en wanneer daar over den hemelschen mensch wordt gehandeld, wordt met het huis het hemelsch goede aangeduid, en met het veld het geestelijk goede; het hemelsch goede is het goede der liefde tot den Heer, en het geestelijk goede is het goede der liefde jegens den naaste; doch wanneer over den geestelijken mensch wordt gehandeld, wordt met het huis het hemelsche aangeduid dat bij hem is, hetwelk het goede der liefde jegens den naaste is, en met het veld het geestelijke bij hem, hetwelk het ware des geloofs is; gene en deze dingen worden aangeduid bij Mattheus: “Die op het dak van het *huis* is, klimme niet af om iets *in zijn huis* weg te nemen; en die in het *veld* is, keere niet weder achterwaarts om zijn kleed te nemen”, xxiv: 17, 18; n. 3652.

4983. En hij liet alles wat hij had, in Jozefs hand; dat dit beteekent dat het verscheen alsof alle dingen in het vermogen van hetzelfde waren, staat vast uit hetgeen boven in n. 4978 werd ontvouwd, waar bijna eendere woorden staan; voorts uit hetgeen in n. 4977 is gezegd.

4984. En niet wist hij met hem wat ook, behalve het brood dat hij at; dat dit beteekent dat het goede daaruit werd toegeëigend, staat vast uit de beteekenis van het brood, zijnde het goede, waarover n. 276, 680, 3478, 3735, 4211, 4217, 4735; en uit de beteekenis van eten, zijnde toegeëigend worden, waarover n. 3168, 3513 einde, 3596, 3832, 4745. Dat hij met hem niet wist wat ook behalve het brood, beteekent, dat hij niets anders opnam dan het goede. Men kan gelooven dat wanneer het goede zich het ware toeëigent, het zulk een ware is als het ware des geloofs is dat het zich toeëigent, maar het is het goede van het ware; de ware dingen die niet nutten zijn, treden weliswaar toe, maar zij treden niet binnen; alle nutten vanuit de ware dingen zijn de goede dingen van het ware; de ware dingen die niet van het nut zijn, worden afgescheiden, en sommige worden behouden, en sommige verworpen; die welke worden behouden, zijn die welke binnenleiden tot een verder verwijderd of meer nabij goede, en zij zijn de nutten zelf; die welke worden verworpen, zijn die welke niet binnenleiden, en zich ook niet aanplooiën. Alle nutten zijn in hun begin de ware dingen der leer, doch in hun voortschrijding worden zij de goede dingen; en zij worden dan de goede dingen wanneer de mensch volgens die handelt; de handeling zelf qualificeert aldus de ware dingen; elke handeling immers daalt neder vanuit den wil, en de wil zelf maakt dat datgene het goede wordt wat eerder het ware was. Daaruit blijkt dat het ware met den wil niet langer het ware des geloofs is, maar het goede des geloofs; en dat het ware des geloofs niemand gelukzalig maakt, maar het goede des geloofs; dit immers doet datgene zelf aan wat van het leven van den mensch is, namelijk zijn willen, en het geeft hem het innerlijk verkwikkelijke of het gezegende, en in het andere leven het gelukzalige, hetwelk de hemelsche vreugde wordt genoemd.

4985. En Jozef was schoon van vorm; dat dit het goede des levens daaruit beteekent, en schoon van aanzien, dat dit het ware des geloofs daaruit beteekent, staat vast uit de beteekenis van schoon van vorm en schoon van aanzien; de vorm immers is het wezen der zaak, het aanzien echter is het bestaan daaruit; en omdat het goede het wezen zelf is, en het ware het bestaan daaruit, wordt met schoon van vorm het goede des levens aangeduid, en met schoon van aanzien het ware des geloofs; want het goede des levens is het Zijn zelf van den mensch, omdat het van zijn wil is, en het ware des geloofs is het bestaan daaruit, omdat het van het verstand is; alles immers wat van het verstand is, ontstaat uit den wil; het Zijn des levens van den mensch is in zijn willen, en het bestaan zijns levens is in zijn verstaan; het verstand van den mensch is niets anders dan de wil ontplooid, en aldus gevormd

dat hij verschijne zoodanig als hij van aanzien is. Daaruit blijkt vanwaar de schoonheid, namelijk die van den innerlijken mensch, is, namelijk dat zij is vanuit het goede van den wil door het ware des geloofs; het ware zelf des geloofs vertoont de schoonheid in den uitwendigen vorm, maar het goede des wils boezemt haar in en vormt haar. Vandaar komt het dat de Engelen des Hemels van onuitsprekelijke schoonheid zijn; zij zijn immers als het ware liefden en naastenliefden in vorm; weswege zij, wanneer zij in hun schoonheid verschijnen, de binnenste dingen aandoen; bij hen blinkt het goede der liefde uit den Heer op door het ware des geloofs, en doet al doordringende aan. Daaruit kan vaststaan wat in den inwendiger zin met schoon van vorm en schoon van aanzien wordt aangeduid, zooals eveneens in n. 3821.

4986. *Vers 7, 8, 9. En het geschiedde na deze woorden, en de echtgenootte zijns heeren hief haar oogen op tot Jozef, en zij zeide: Lig bij mij. En hij weigerde, en hij zeide tot de echtgenootte zijns heeren: Zie, mijn heer weet niet met mij wat in het huis is; en al wat hij heeft, dat heeft hij in mijn hand gegeven. Hijzelf is niet groot in dit huis boven mij, en hij heeft van mij niet wat ook onthouden, dan u, daarin dat gij zijn echtgenootte zijt; en hoe zoude ik dit groote booze doen, en zondigen tegen God.* En het geschiedde na deze woorden, beteekent den derden staat; en de echtgenootte zijns heeren hief haar oogen op tot Jozef, beteekent het niet geestelijk natuurlijk ware, toegevoegd aan het natuurlijk goede, en de doorvatting ervan; en zij zeide: Lig bij mij, beteekent dat het de verbinding begeerde; en hij weigerde, beteekent den afkeer; en hij zeide tot de echtgenootte zijns heeren, beteekent de doorvatting aangaande dat ware; zie, mijn heer weet niet met mij wat in het huis is, beteekent dat het natuurlijk goede zelfs niet eens de toeëigening begeerde; en al wat hij heeft, dat heeft hij in mijn hand gegeven, beteekent dat alles in het vermogen van hetzelfde was; hijzelf is niet groot in dit huis boven mij, beteekent dat dat goede eerder was in den tijd, niet in den staat; en hij heeft van mij niet wat ook onthouden, dan u, beteekent dat het verboden was om verbonden te worden met het ware van dat goede; daarin dat gij zijn echtgenootte zijt, beteekent omdat het met geen ander goede moet worden verbonden; en hoe zoude ik dit groote booze doen, en zondigen tegen God, beteekent dat er zoo ontbinding en geen verbinding zou zijn.

4987. En het geschiedde na deze woorden; dat dit den derden staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van het geschiedde of het was, namelijk dat het iets nieuws insluit, zooals boven n. 4979; bijgevolg hier den derden staat; en uit de beteekenis van na deze woorden, zijnde nadat die dingen waren volbracht. In de oorspronkelijke taal wordt de eene reeks niet van de andere onderscheiden

door scheiteekens, zooals in de andere talen, maar verschijnt als doorloopend van den aanvang tot het einde; de dingen die in den inwendigen zin zijn, zijn weliswaar op eendere wijze doorloopend, en van den eereen staat in den anderen vloeiend; doch wanneer de eene staat eindigt, en een andere die van gewicht is, opvolgt, wordt het aangeduid door *het was of het geschiedde*; en de verandering van staat van minder gewicht door *en*; weswege die woorden zoo vaak voorkomen. Deze staat, welke de derde is, waarover nu wordt gehandeld, is innerlijker dan de vorige.

4988. En de echtgenooten zijns heeren hief de oogen op tot Jozef; dat dit het niet geestelijk natuurlijk ware, toegevoegd aan het natuurlijk goede beteekent, en de doorvatting ervan, staat vast uit de beteekenis van de echtgenooten, zijnde het aan het goede toegevoegde ware, waarover n. 1468, 2517, 3236, 4510, 4823; hier het niet geestelijk natuurlijk ware, toegevoegd aan het natuurlijk goede, omdat over dat ware en dit goede wordt gehandeld; dat goede, waarmede dit ware was verbonden, is hier de heer, n. 4973; en uit de beteekenis van de oogen opheffen, zijnde de denhing, de bedoeling, en eveneens de doorvatting, waarover n. 2789, 2829, 3198, 3202, 4339. Met de echtgenooten wordt hier het natuurlijk ware aangeduid, maar niet het geestelijk natuurlijk ware; en met den echtgenoot, die hier de heer is, wordt het natuurlijk goede aangeduid, maar niet het geestelijk natuurlijk goede. Het moet dus worden ontvouwd wat het niet geestelijk natuurlijk goede en ware is, en wat het geestelijk natuurlijk goede en ware is. Het goede bij den mensch is van tweevoudigen oorsprong, namelijk vanuit het erfelijke en het daaruit verworvene, en het is vanuit de leer des geloofs en der naastenliefde, bij de heidenen vanuit het godsdienstige. Het goede en het ware dat vanuit den eersten oorsprong is, is het niet geestelijk natuurlijk goede; het goede echter dat vanuit dezen oorsprong is, is het geestelijk natuurlijk goede; vanuit eenderen oorsprong is het ware, omdat al het goede zijn aan zich toegevoegd ware heeft. Het natuurlijk goede vanuit den eersten oorsprong, dat is, vanuit het erfelijke en het daaruit verworvene, heeft veel dingen die verwant zijn aan het natuurlijk goede vanuit den anderen oorsprong, dat is, vanuit de leer des geloofs en der naastenliefde, of vanuit het godsdienstige, maar alleen in den uitwendigen vorm; in den inwendigen verschillen zij geheel en al. Het natuurlijk goede vanuit den eersten oorsprong kan worden vergeleken met het goede dat ook bestaat bij de dieren die zachtvaardig zijn, maar het natuurlijk goede vanuit den anderen oorsprong is den mensch eigen die vanuit de rede handelt en vandaar het goede op verschillende wijze volgens de nutten weet uit te deelen. Deze uitdeeling leert de leer van het gerechte en het billijke, en

in den hoogeren graad de leer des geloofs en der naastenliefde, en eveneens bevestigt de rede deze in vele dingen bij de waarlijk redelijken. Zij die vanuit den eersten oorsprong het goede doen, worden in de uitoefeningen der naastenliefde blindelings als door het instinct gedreven, doch zij die vanuit den anderen oorsprong het goede doen, worden daartoe gedreven vanuit het inwendig verplichte en als het ware met open oogen. In één woord, zij die vanuit den eersten oorsprong het goede doen, doen het goede niet vanuit eenig geweten van het gerechte en het billijke, nog minder van het geestelijk ware en goede; zij echter die vanuit den anderen oorsprong het goede doen, doen het vanuit het geweten; men zie hetgeen hierover eerder is gezegd in n. 3040, 3470, 3471, 3518, en hetgeen volgt in n. 4992. Maar hoe het hiermede is gesteld, kan geenszins bevattelijk worden ontvouwd, want een ieder die niet geestelijk is of niet is wederverwekt, ziet het goede van den kant van den uitwendigen vorm ervan, en dit ter oorzaak hiervan dat hij niet weet wat de naastenliefde, noch wat de naaste is; en dat hij deze dingen niet weet, vindt ook hierin zijn oorzaak, dat er geen leerstellige dingen der naastenliefde zijn. In het licht des Hemels verschijnen die dingen ten strengste onderscheiden, en vandaar eveneens op duidelijk onderscheiden wijze bij de geestelijken of de wederverwekten, omdat dezen in het licht des Hemels zijn.

4989. En zij zeide: Lig bij mij; dat dit beteekent dat het de verbinding begeerde, staat vast uit de beteekenis van bij mij liggen, zijnde de verbinding, namelijk van het geestelijk natuurlijk goede, hetwelk nu Jozef is, met het niet geestelijk natuurlijk ware, hetwelk de echtgenootte zijns heeren is, maar de onwettige verbinding. De verbindingen van het goede met het ware, en van het ware met het goede, worden in het Woord beschreven door huwelijken; men zie n. 2727 tot 2759, 3132, 3665, 4434, 4837. Vandaar komt het dat de onwettige verbindingen worden beschreven door hoererijen; hier dus de verbinding van het niet geestelijk natuurlijk ware met het geestelijk natuurlijk goede daarmede dat de echtgenootte zijns heeren bij hem wilde liggen. Er is geen verbinding van deze in de inwendige dingen, maar alleen in de uitwendige, waarin zij als een verbinding verschijnt, maar het is alleen een aanverwantschap; vandaar komt het ook dat zij hem bij zijn kleed greep, en dat hij het kleed in haar hand liet; met het kleed immers wordt in den inwendigen zin het uitwendige aangeduid, waardoor er als het ware verbinding of waardoor er aanverwantschap is, zooals men beneden bij vers 12, 13 zal zien. Dat deze dingen worden aangeduid, kan men niet zien zoolang het gemoed of de denking in de historische dingen wordt gehouden; dan immers denkt men over niets anders dan over Jozef, over de echtgenootte van

Potifar, over de vlucht van Jozef met achterlating van het kleed; doch indien het gemoed of de denking zou worden gehouden in de dingen die worden aangeduid met Jozef, de echtgenoot van Potifar, en met het kleed, dan zou men bemerken dat eveneens hier over een zekere onwettige geestelijke verbinding wordt gehandeld; en dan kan het gemoed of de denking worden gehouden in de dingen die worden aangeduid, indien men slechts geloofd dat het historische Woord niet Goddelijk is vanwege het louter historische, maar deswege dat in het historische het geestelijke en het Goddelijke is. En indien men dit geloofde, zou men weten dat het geestelijke en het Goddelijke daarin over het goede en het ware handelt dat van de Kerk en van het Rijk des Heeren is, en in den hoogsten zin over den Heer Zelf. Wanneer de mensch in het andere leven komt, hetgeen terstond na den dood geschiedt, zoo zal hij, indien hij tot diegenen behoort die in den Hemel worden geheven, weten, dat hij niets uit de historische dingen des Woords onthoudt, en zelfs niet eens iets weet aangaande Jozef, noch aangaande Abraham, Jischak, en Jakob, maar alleen aangaande de geestelijke en de Goddelijke dingen die hij vanuit het Woord heeft geleerd en op zijn leven heeft toegepast; zoodanig zijn derhalve de dingen die van binnen in het Woord zijn, en die de inwendige zin ervan worden genoemd.

4990. En hij weigerde; dat dit den afkeer beteekent, staat vast uit de beteekenis van weigeren, zijnde afkeer koesteren, namelijk van die verbinding, want wie weigert tot naar buiten vluchtens toe, koestert afkeer.

4991. En hij zeide tot de echtgenoot van zijns heeren; dat dit de doorvatting aangaande dat ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde doorwatten, waarover meermalen eerder; en uit de beteekenis van de echtgenoot van zijns heeren, zijnde het niet geestelijk natuurlijk ware verbonden aan het natuurlijk goede, waarover boven n. 4988.

4992. Zie, mijn heer weet niet met mij wat in het huis is; dat dit beteekent dat het natuurlijk goede zelfs niet eens de toeëigening begeerde, staat vast uit de beteekenis van zijn heer, zijnde het natuurlijk goede, waarover n. 4973; en uit de beteekenis van niet weten met mij wat in het huis is, zijnde niet de toeëigening begeeren. Dat dit de zin is, kan men niet zien dan uit de reeks der dingen in den inwendigen zin; nu wordt immers gehandeld over den derden staat waarin het hemelsche van het geestelijke in het natuurlijke was; in dien staat wordt het natuurlijk goede en ware dat geestelijk is, gescheiden van het natuurlijk goede en ware dat niet geestelijk is; bijgevolg wordt met niet weten wat in het huis is, aangeduid dat er geen begeerte tot toeëigening

is. Maar deze dingen kunnen, omdat zij verborgenheden zijn, niet dan door voorbeelden worden toegelicht; ter toelichting diene dus dit: met zijn echtgenoot verbonden worden vanuit den lust alleen is niet geestelijk natuurlijk, doch met zijn echtgenoot verbonden worden vanuit de echtelijke liefde, dit is geestelijk natuurlijk; wanneer de echtgenoot daarna vanuit den lust alleen wordt verbonden, dan gelooft hij dat hij overtreedt, zooals iemand die iets wulpsch doet, weswege hij niet langer begeert dat hem dit wordt toegeëigend. Ter toelichting diene ook dit: een vriend weldoen, onverschillig hoedanig hij is, als hij slechts een vriend is, is niet geestelijk natuurlijk; doch een vriend weldoen terwille van het goede bij hem, en meer nog het goede zelf tot vriend hebben waaraan men mocht weldoen, is geestelijk natuurlijk; en wanneer men hierin is, weet men dat men overtreedt indien men een vriend die boos is, weldoet, want dan doet men anderen boos door hem; wanneer men in dezen staat is, koestert men afkeer voor de toeëigening van het niet geestelijk natuurlijk goede waarin men tevoren was; eender is het gesteld in de overige dingen.

4993. En al wat hij heeft, dat heeft hij in mijn hand gegeven; dat dit beteekent dat alles in het vermogen van hetzelfde was, staat vast uit hetgeen boven in n. 4978 is gezegd, waar eendere woorden staan; maar met dit verschil dat daar wordt gehandeld over den tweeden staat waarin het hemelsche van het geestelijke in het natuurlijke was; toen immers plooiden zich het natuurlijk goede aan, en eigende het zich het ware toe, n. 4976, 4977, in welken staat het goede daadwerkelijk de heerschappij had, maar het ware schijnbaar, weswege toen met die woorden werd aangeduid dat al het zijne *als het ware* in het vermogen van hetzelfde was; hier echter wordt over den derden staat gehandeld, in welken het hemelsche van het geestelijke is wanneer het in het natuurlijke het geestelijke is geworden; en omdat er in dezen staat geen toeëigening is, wordt daarom met die woorden aangeduid dat alles in het vermogen van hetzelfde was.

4994. Hijzelf is niet groot in dit huis boven mij; dat dit beteekent dat dat goede eerder was in den tijd, niet in den staat, staat vast uit de beteekenis van niet groot in het huis zijn boven mij, of niet grooter zijn, zijnde dat de heerschappijen tegen elkander opwegen, bijgevolg dat het eene en het andere het eerste is. Uit de reeks in den inwendigen zin blijkt dat het niet geestelijk natuurlijk goede het eerdere is in den tijd, en dat het geestelijk natuurlijk goede het eerdere is in den staat, zooals eveneens blijkt uit hetgeen boven in n. 4992 is getoond. Het eerdere in den staat zijn is voortreffelijker zijn wat het hoedanige betreft.

4995. En hij heeft van mij niet wat ook onthouden, dan u; dat dit beteekent dat het verboden was om verbonden te worden met het ware van dat goede, staat vast uit de beteekenis van onthouden zijn van hem, zijnde verboden zijn; en uit de beteekenis van de echtgenoot, welke diegene is die hem onthouden is, en hier onder u wordt verstaan, zijnde het niet geestelijk natuurlijk ware, waarover n. 4988.

4996. Daarin dat gij zijn echtgenoot zijt; dat dit beteekent omdat het met geen ander goede moet worden verbonden, staat vast uit de beteekenis van de echtgenoot, zijnde het aan zijn goede verbonden ware, waarover n. 1468, 2517, 3236, 4510, 4823; hier het niet geestelijk natuurlijk ware met het niet geestelijk natuurlijk goede, zooals boven n. 4988.

4997. En hoe zoude ik dit groote booze doen, en zondigen tegen God; dat dit beteekent dat er zoo ontbinding en geen verbinding zou zijn, staat vast uit de beteekenis van het booze, en eveneens van de zonde, zijnde de ontbinding en geen verbinding, namelijk wanneer het geestelijk natuurlijk goede verbonden wordt met het niet geestelijk natuurlijk ware; zij zijn immers oneendere en niet bij elkander passende dingen, welke zich van elkander losscheuren. Er wordt gezegd het booze doen en zondigen tegen God, omdat het booze in zich beschouwd, en eveneens de zonde, niets anders is dan een van het goede ontbonden worden; het booze zelf bestaat ook in het niet één zijn. Dit blijkt uit het goede; het goede is de verbinding, omdat al het goede is der liefde tot den Heer en der liefde jegens den naaste; het goede der liefde tot den Heer verbindt hem met den Heer, en bijgevolg met al het goede dat uit den Heer voortgaat; en het goede der liefde jegens den naaste verbindt hem met den Hemel en met de gezelschappen daar; aldus wordt hij eveneens door deze liefde met den Heer verbonden, want de Hemel is eigenlijk gezegd de Heer; Hij immers is het al in alle dingen daar. Het booze is echter het tegendeel; het booze is der liefde van zich en der liefde van de wereld; het booze der liefde van zich ontbindt hem niet slechts van den Heer, maar ook van den Hemel, want hij heeft niemand lief dan zich, en de anderen alleen voorzoo veel als hij hen in zich beschouwt, of voorzoo veel als zij één met hem maken; vandaar leidt hij de blikken van allen tot zichzelf, en wendt ze geheel en al van de anderen af, en het meest van den Heer; en wanneer meerderen dit doen in één gezelschap, zoo volgt dat allen ontbonden zijn, en een ieder den ander vanuit het innerlijke als vijand aanziet; en indien iemand tegen hem wat ook doet, haat hij hem, en scheidt behagen in zijn verderf; niet ongelijk daaraan is ook het booze der liefde van de wereld; deze immers begeert de rijkdommen der anderen en de goederen der anderen, en zij begeert alle dingen der anderen te

bezitten; vandaar eveneens de vijandschappen en de haatgevoelens, maar in minderen graad. Laat iemand, om te weten wat het booze, bijgevolg wat de zonde is, er zich slechts op toeleggen te weten wat de liefde van zich en van de wereld is; en laat hij om te weten wat het goede is, er zich slechts op toeleggen te weten wat de liefde tot God en de liefde jegens den naaste is; daaruit zal hij weten wat het booze, en bijgevolg wat het valsche is, en daaruit zal hij weten wat het goede, en bijgevolg wat het ware is.

4998. Vers 10, 11, 12, 13, 14, 15. *En het geschiedde als zij tot Jozef sprak dag op dag, en hij naar haar niet hoorde, om bij haar te liggen, om met haar te zijn. En het geschiedde als het was op een zekeren dag, en hij kwam in het huis om zijn werk te doen, en geen man uit de mannen van het huis was daar in het huis. En zij greep hem bij zijn kleed, met te zeggen: Lig bij mij; en hij liet zijn kleed in haar hand, en hij vluchtte, en hij ging uit naar buiten. En het geschiedde als zij zag dat hij zijn kleed in haar hand had gelaten, en naar buiten gevlucht was. En zij riep tot de mannen van haar huis, en zij zeide tot hen, met te zeggen: Ziet, hij heeft ons den Hebreuwschen man aangebracht om ons te bespotten; hij is tot mij gekomen om met mij te liggen, en ik heb geroepen met groote stem. En het geschiedde als hij hoorde dat ik mijn stem verhief, en riep, en hij liet zijn kleed bij mij, en hij vluchtte, en hij ging uit naar buiten.* En het geschiedde, beteekent den vierden staat; als zij tot Jozef sprak dag op dag, beteekent de denking aangaande die zaak; en hij naar haar niet hoorde, om bij haar te liggen, beteekent dat het afkeerig was om verbonden te worden; om met haar te zijn, beteekent, om niet zoo vereend te worden; en het geschiedde als het was op een zekeren dag, beteekent den vijfden staat; en hij kwam in het huis om zijn werk te doen, beteekent toen het in het werk was van de verbinding met het geestelijk goede in het natuurlijke; en geen man uit de mannen van het huis was daar in het huis, beteekent dat het zonder iemands hulp was; en zij greep hem bij zijn kleed, beteekent dat het niet geestelijk ware zich aanplooidde aan het laatste van het geestelijk ware; met te zeggen: Lig bij mij, beteekent terwille van de verbinding; en hij liet zijn kleed in haar hand, beteekent dat het dat laatste ware wegtrok; en hij vluchtte, en hij ging uit naar buiten, beteekent dat het zoo geen ware had om zich daarmede te verdedigen; en het geschiedde als zij zag, beteekent de doorvatting aangaande die zaak; dat hij zijn kleed in haar hand had gelaten, en naar buiten gevlucht was, beteekent aangaande de scheiding van het laatste ware; en zij riep tot de mannen van het huis, beteekent de valsche dingen; en zij zeide tot hen, met te zeggen, beteekent de aanmaning; ziet, hij heeft ons den Hebreuwschen man aangebracht, beteekent het dienstbare; om ons te bespotten, beteekent

dat het in opstand kwam; hij is tot mij gekomen om met mij te liggen, beteekent dat het zich wilde verbinden; en ik heb geroepen met groote stem, beteekent dat het afkeerig was; en het geschiedde als hij hoorde, beteekent, toen het werd bemerkt; dat ik mijn stem verhief en riep, beteekent dat de afkeer groot was; en hij liet zijn kleet bij mij, beteekent een getuige dat het genaderd was; en hij vluchtte en hij ging uit naar buiten, beteekent dat het zich nochtans afscheidde.

4999. En het geschiedde; dat dit den vierden staat beteekent, kan vaststaan uit hetgeen boven in n. 4979, 4987 is gezegd.

5000. Als zij tot Jozef sprak dag op dag; dat dit de denking aangaande die zaak beteekent, staat vast uit de beteekenis van spreken, zijnde denken, waarover n. 2271, 2287, 2619, namelijk over Jozef, aldus over die zaak waarover hier onder Jozef wordt gehandeld; dag op dag, of elken dag, is met aandrang. Dat spreken in den inwendigen zin denken is, komt omdat de denking de innerlijke spraak is, en wanneer de mensch denkt, spreekt hij met zichzelf; de innerlijke dingen worden in den zin der letter uitgedrukt door uiterlijke dingen die overeenstemmen.

5001. En hij naar haar niet hoorde, om bij haar te liggen; dat dit beteekent dat het afkeerig was om verbonden te worden, staat vast uit de beteekenis van niet hooren, zijnde niet luisteren of niet gehoorzamen, waarover n. 2542, 3869, hier afkeerig zijn, omdat hij dermate niet luisterde dat hij vluchtte met achterlating van zijn kleet; en uit de beteekenis van bij haar liggen, zijnde onwettig verbonden worden, waarover n. 4989.

5002. Om met haar te zijn; dat dit beteekent om niet zoo vereend te worden, staat vast uit de beteekenis van met de eene of andere zijn, zijnde nauwer verbonden of vereenigd worden; dat zijn is vereenigd worden, komt omdat het Zijn zelf van een ding het goede is, en al het goede is der liefde, welke de geestelijke verbinding of vereeniging is; vandaar wordt de Heer in den hoogsten zin het Zijn of Jehovah genoemd, omdat uit Hem al het goede is dat der liefde of der geestelijke verbinding is. Omdat de Hemel één maakt door de liefde uit Hem en het wederkeerige tot Hem door de opneming, en door de wederzijdse liefde, wordt hij derhalve een huwelijk genoemd, door hetwelk hij is; eender zou het gesteld zijn met de Kerk, indien bij haar de liefde en de naastenliefde haar Zijn was; waar dus niet de verbinding of de vereeniging is, daar is het Zijn niet, want indien er niet iets was dat tot één bracht of vereenigde, zoo zou het worden opgelost en uitgebluscht; aldus in het burgerlijke gezelschap waar een ieder voor zichzelf is, en geen een voor een ander tenzij terwille van zichzelf; indien er geen wetten waren

die vereenigden, en er geen vreezen waren voor het verlies van gewin, eer, faam, leven, zoo zou het gezelschap geheel en al verstrooid worden; deswege is het Zijn van een zoodanig gezelschap ook een verbinding of vereening, maar alleen in de uitwendige dingen, doch ten opzichte van de inwendige dingen bij dat gezelschap is er het Zijn niet; weswege ook dezulken in het andere leven in de hel worden gehouden, en daar eender door de uitwendige dingen gebonden samengehouden, voornamelijk door vreezen; zoo vaak echter die banden worden gevierd, stort de een op den ander toe om hem te verderven, en begeert niets liever dan den ander geheel en al uit te blusschen; anders is het gesteld in den Hemel, waar er de inwendige verbinding is door de liefde tot den Heer, en vandaar door de wederzijdsche liefde; wanneer daar de uitwendige banden worden gevierd, worden zij wederzijds nauwer verbonden; en omdat zij zoo dichter tot het Goddelijk Zijn worden gebracht, hetwelk uit den Heer is, zijn zij innerlijk in de aandoening en vandaar in het vrije, bijgevolg in het gezegende, het gelukzalige, en de vreugde.

5003. En het geschiedde als het was op een zekeren dag; dat dit den vijfden staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van het geschiedde of het was, behelzende iets nieuws, zooals boven n. 4979, 4987, 4999, aldus een nieuwen staat, hier den vijfden.

5004. En hij kwam in het huis om zijn werk te doen; dat dit beteekent toen het in het werk was van de verbinding met het geestelijk goede in het natuurlijke, kan hieruit vaststaan dat het die verbinding is waarover in dit hoofdstuk onder Jozef wordt gehandeld; weswege, wanneer er wordt gezegd: hij kwam in het huis om zijn werk te doen, het werk van die verbinding wordt aangeduid.

5005. En geen man uit de mannen van het huis was daar in het huis; dat dit beteekent dat het zonder iemands hulp was, kan hieruit vaststaan dat met dit wordt aangeduid dat hij alleen was; en omdat in den inwendigen zin onder Jozef over den Heer wordt gehandeld, hoe Hij Zijn inwendig Menschelijke verheerlijkte of Goddelijk maakte, wordt onder die woorden verstaan dat Hij dit deed zonder iemands hulp. Dat de Heer Zijn Menschelijke Goddelijk heeft gemaakt uit eigen macht, aldus zonder iemands hulp, kan hieruit vaststaan dat, omdat Hij uit Jehovah ontvangen was, het Goddelijke in Hem was, en dat zoo het Goddelijke van Hem was; weswege Hij, toen Hij in de wereld was, en het Menschelijke in Zich Goddelijk maakte, dit deed vanuit zijn Goddelijke of vanuit Zichzelf; dit wordt aldus beschreven bij Jesaja: “Wie is Deze Die uit Edom komt, besprenkeld van kleederen uit Bozra; Deze eerwaardig in Zijn bekleedsel, *voorttrekkende in de menigte Zijner sterkte*. De wijnpers heb

Ik alleen getreden, en van de volken geen man met Mij. Ik zag rondom, maar geen helper; en Ik verbaasde Mij, maar geen ondersteuner; daarom heeft Mijn arm Mij heil beschikt", LXIII: 1, 3, 5; en elders bij denzelfde: "*Hij zag dat er geen man was, en Hij was als het ware verbaasd dat er niemand was die bemiddelde; daarom heeft Zijn arm Hem heil beschikt; en zijn Gerechtigheid wekte Hem op; vandaar trok Hij de Gerechtigheid aan zooals een pantsier, en den helm des heils op Zijn hoofd*", LIX: 16. Dat de Heer uit eigen macht het Menschelijke in Zichzelf Goddelijk heeft gemaakt, zie men in n. 1616, 1749, 1755, 1812, 1813, 1921, 1928, 1999, 2025, 2026, 2083, 2500, 2523, 2776, 3043, 3141, 3382, 3637, 4286.

5006. En zij greep hem bij zijn kleed; dat dit beteekent dat het niet geestelijk ware zich aanplooidde aan het laatste van het geestelijk ware, staat vast uit de uitbeelding van de echtgenoot van Potifar, aangaande wie deze dingen worden gezegd, zijnde het niet geestelijk natuurlijk ware, waarover n. 4988; uit de beteekenis van grijpen hier, zijnde zich aanplooiën; en uit de beteekenis van het kleed, zijnde het ware, waarover n. 1073, 2576, 4545, 4763; hier het laatste van het geestelijk ware, hetwelk in dezen staat van Jozef is; Jozef immers is hier het geestelijk natuurlijk goede, n. 4988, 4992. Dat het van dit goede het ware is, waarmede het niet geestelijk natuurlijk ware verbonden wilde worden, blijkt uit de reeks der dingen in den inwendigen zin. Maar wat het is, en wat het behelst dat het niet geestelijk natuurlijk ware wilde verbonden worden met het geestelijk natuurlijk ware, is heden ten dage een verborgenheid, vooral ter oorzaak hiervan dat weinigen zich daarom bekommeren en willen weten wat het geestelijk ware is, en wat het niet geestelijk ware, en zich tot die mate niet daarom bekommeren, dat zij nauwelijks het geestelijke willen hooren noemen; wanneer het alleen maar wordt genoemd, komt er terstond iets duisters over hen heen, en dan tevens iets droefgeestigs, en het maakt hen misselijk, en zoo wordt het verworpen. Dat het aldus geschiedt, werd mij ook getoond. Er waren geesten uit de Christelijke wereld aanwezig toen het gemoed in zulke dingen was, en zij werden toen in dien staat gebracht waarin zij in de wereld waren geweest; dezen werden alleen al bij de gedachte aan het geestelijk goede en ware niet slechts met droefenis aangedaan, maar ook uit afkeer door zulk een walging aangegrepen, dat zij zeiden bij zich iets eenders te voelen als dat wat in de wereld braken verwekt. Maar het werd gegeven hun te zeggen dat dit hieruit voortkwam dat hun aandoeningen slechts waren geweest in aardsche, lichamelijke, en wereldlijke dingen, en wanneer de mensch alleen daarin is, walgt hij van de dingen die des Hemels zijn; en dat zij de kerkgebouwen waar het Woord gepredikt werd, geregeld hadden

bezocht niet vanuit eenig verlangen om de dingen te weten die des Hemels zijn, maar vanuit een andere begeerte welke zij van den tijd der kindsheid aan hadden aangenomen. Daaruit bleek hoedanig de Christelijke wereld heden ten dage is. De oorzaak is in het algemeen deze dat de Christelijke Kerk heden ten dage het geloof-alleen predikt, niet echter de naastenliefde, en zoo de leer, niet echter het leven; en wanneer zij niet het leven predikt, komt de mensch in geen aandoening van het goede; en wanneer hij in geen aandoening van het goede is, is hij ook in geen aandoening van het ware. Vandaar komt het dat het tegen het verkwikkelijke des levens van de meesten indruischt, van de dingen des Hemels iets meer te hooren dan hetgeen uit de kindsheid bekend is; terwijl het toch hiermede zoo gesteld is dat de mensch in de wereld is om daar door beoefeningen te worden ingewijd in de dingen die des Hemels zijn, en dat zijn leven in de wereld nauwelijks als één oogenblik is ten opzichte van zijn leven na den dood; dit immers is eeuwig. Maar er zijn weinigen die gelooven dat zij na den dood zullen leven, en daarom eveneens zijn de hemelsche dingen beuzelingen voor hen; maar dit kan ik verzekeren, dat de mensch terstond na den dood in het andere leven is, en dat daar zijn leven in de wereld geheel en al wordt voortgezet, en zoodanig is als het in de wereld is geweest. Dit kan ik verzekeren omdat ik het weet; ik heb immers met bijna allen gesproken met wie ik bekend ben geweest in het leven van het lichaam, nadat zij uit dit leven waren heengegaan; en vandaar werd mij door levende ondervinding te weten gegeven, hoedanig lot een ieder wacht, namelijk een lot volgens het leven van een ieder; maar zij die zoodanig zijn, gelooven zelfs dit niet. Wat het echter is, en wat het behelst dat het niet geestelijk natuurlijk ware verbonden wilde worden met het geestelijk natuurlijk ware, hetgeen daarmede wordt aangeduid dat zij Jozef bij het kleed greep, zal in hetgeen terstond volgt worden gezegd.

5007. Met te zeggen: Lig bij mij; dat dit beteekent terwille van de verbinding, staat vast uit de beteekenis van liggen, zijnde de verbinding, waarover boven n. 4989, 5001; hier terwille van de verbinding, of deswege opdat het zou worden verbonden.

5008. En hij liet zijn kleed in haar hand; dat dit beteekent dat het dat laatste ware wegtrok, staat vast uit de beteekenis van in haar hand laten, zijnde in haar vermogen; de hand immers is de macht of het vermogen, n. 878, 3091, 3387, 3563, 4931 tot 4937; en omdat zij zijn kleed greep, is het hier wegtrekken; en uit de beteekenis van het kleed, zijnde het laatste ware, waarover boven n. 5006. Dat het niet geestelijk natuurlijk ware zich wilde verbinden met het geestelijk natuurlijk ware, en dat dit afkeerig was van de verbinding, en

derhalve het laatste ware achterliet, of duldde dat het werd weggetrokken, kan door niemand worden begrepen tenzij het door voorbeelden wordt toegelicht; maar men zie eerst wat het niet geestelijk natuurlijk ware is, en het geestelijk natuurlijk ware, n. 4988, 4992, en dat er in de laatsten aanverwantschap is, niet echter eenige verbinding; maar laat deze zaak, als gezegd, door voorbeelden worden toegelicht. Diene dit tot eerste voorbeeld: het is een niet geestelijk natuurlijk ware binnen de Kerk dat men aan de armen, de weduwen, en de weezen, moet weldoen, en dat aan hen weldoen de naastenliefde is die in het Woord is bevolen; maar het niet geestelijk ware, dat is, zij die in het niet geestelijk ware zijn, verstaan onder de armen, de weduwen, de weezen, hen die aldus worden genoemd; doch het geestelijk natuurlijk ware, dat is, zij die in dat ware zijn, bevestigen dit weliswaar, maar zij stellen het op de laatste plaats dat de armen, de weduwen, de weezen worden verstaan; zij zeggen immers in hun hart dat niet allen armen zijn die zich armen noemen, dat er ook onder hen zijn die zeer slecht leven, en die God noch de menschen vreezen, en die zich in elke misdeed zouden storten, indien de vrees hen niet weerhield; en bovendien, dat onder de armen in het Woord diegenen worden verstaan die geestelijk zoodanig zijn, namelijk die weten en met het hart bekennen dat zij niets van het ware en het goede uit zich hebben, maar dat alle dingen hun om niet worden geschonken. Eender is het gesteld met de weduwen en de weezen, met een verschil ten opzichte van den staat. Uit dit voorbeeld blijkt dat weldoen aan de armen, de weduwen, de weezen, die aldus worden genoemd, het laatste van het ware is voor hen die in het geestelijk natuurlijk ware zijn, en dat dit ware is als een kleed dat de innerlijke dingen bekleedt; het is ook duidelijk dat dit laatste van het ware samengaat met het ware bij hen die in het niet geestelijk natuurlijk ware zijn, doch dat er nochtans geen verbinding, maar aanverwantschap is. Diene als voorbeeld dat men den naaste moet weldoen; zij die in het geestelijk natuurlijk ware zijn, houden een ieder voor den naaste, maar nochtans allen in ongelijk opzicht en in ongelijken graad, en zij zeggen in hun hart dat zij die in het goede zijn, meer dan de anderen de naaste zijn aan wien men moet weldoen; dat echter diegenen die in het booze zijn, ook de naaste zijn, maar dat hun dan wordt welgedaan indien zij volgens de wetten worden gestraft, omdat zij door de straffen worden verbeterd, en dat zoo eveneens wordt voorkomen dat den goeden boos gedaan wordt door hen en door hun voorbeelden; zij die binnen de Kerk in het niet geestelijk natuurlijk ware zijn, heeten ook een ieder den naaste, maar zij laten geen graden en opzichten toe; deswege doen zij, indien zij in het natuurlijk goede zijn, aan een ieder wel die tot medelijden beweegt,

zonder onderscheid, en meestal den boozen meer dan den goeden, omdat genen uit boosheid medelijdende gevoelens weten in te boezemen. Uit dit voorbeeld eveneens blijkt dat in dit laatste ware zij die in het niet geestelijk natuurlijk ware zijn, samenkomen met hen die in het geestelijk natuurlijk ware zijn, maar dat daar nochtans niet verbinding, maar slechts aanverwantschap is; de een heeft immers een andere idee en een ander gevoelen aangaande den naaste en aangaande de naastenliefde jegens hem, dan de ander. Diene eveneens dit voorbeeld: zij die in het geestelijk natuurlijk ware zijn, zeggen in het algemeen dat de armen en de ellendigen het hemelsch Rijk zullen beërven; maar dit is voor hen het laatste ware; innerlijk immers houden zij daarin opgesloten dat diegenen de armen en diegenen de ellendigen zijn die geestelijk zoodanig zijn, en dat dezen het zijn die in het Woord zijn verstaan onder hen voor wie het hemelsch Rijk is; doch zij die binnen de Kerk in het niet geestelijk natuurlijk ware zijn, zeggen dat geen anderen het hemelsch Rijk kunnen beërven dan zij die in de wereld tot armoede zijn vervallen, die in ellenden leven, en die meer dan de overigen in de verdrukking zijn; ook noemen zij rijkdommen, waardigheden, wereldlijke vreugden evenzoo vele verlokkingen of middelen om den mensch van den Hemel te verwijderen; ook uit dit voorbeeld blijkt wat en hoedanig het laatste ware is waarin zij samenkomen, maar dat er geen verbinding is, maar aanverwantschap. Diene ook dit voorbeeld: zij die in het geestelijk natuurlijk ware zijn, hebben tot laatste ware dat de dingen die in het Woord heilig worden genoemd, heilig zijn geweest, zooals de ark met het verzoendeksel, met den kandelaar, de reukwerken, de brooder, en de overige dingen; voorts het altaar; en zooals de tempel; en eveneens de kleederen van Aharon, welke de kleederen der heiligheid worden genoemd, vooral de efod met den borstlap, waar de urim en thumim waren; maar nochtans hebben zij aangaande dit laatste ware deze idee dat zij niet heilig waren in zich, noch dat daaraan eenige heiligheid ingegoten was, maar dat zij op uitbeeldende wijze heilig waren, dat is, dat zij de geestelijke en de hemelsche dingen van het Rijk des Heeren uitbeeldden, en in den hoogsten zin den Heer Zelf; zij echter die in het niet geestelijk natuurlijk ware zijn, noemen eender die dingen heilig, maar heilig in zich door ingieting; daaruit blijkt dat zij samenkomen, maar dat zij zich niet verbinden; dat ware immers is van een anderen vorm, omdat het van een andere idee is bij den geestelijken dan bij den louter natuurlijke mensch. Diene eveneens dit voorbeeld: het is een laatste ware voor den geestelijken mensch dat alle Goddelijke ware dingen kunnen worden bevestigd vanuit den letterlijken zin des Woords, en eveneens door de redelijke of de

verstandelijke dingen bij hen die verlicht zijn; dit laatste en gemeene ware wordt ook erkend door den natuurlijken mensch, maar deze gelooft eenvoudig dat al datgene waar is wat vanuit het Woord kan worden bevestigd, en het meest dat wat hij zelf daaruit heeft bevestigd; hierin komen zij dus samen dat al het Goddelijk Ware kan worden bevestigd, maar dit gemeene ware wordt door den een anders beschouwd dan door den ander; hij die een louter natuurlijk mensch is, gelooft dat al datgene een Goddelijk ware is wat hijzelf bij zich heeft bevestigd, of wat hij door anderen heeft hooren bevestigen, niet wetende dat het valsche evenzeer bevestigd kan worden als het ware, en dat het bevestigde valsche geheel en al als waar verschijnt, en eveneens meer dan het ware zelf, omdat de begoochelingen der zinnen er bij komen, en dat in het van het licht des Hemels afgescheiden licht der wereld vertoonen. Daaruit blijkt eveneens hoedanig het geestelijk laatste ware is voor den natuurlijken mensch, namelijk dat het is als een kleed; en dat zij, wanneer dit kleed wordt weggetrokken, in het geheel niet samenkomen, bijgevolg, dat de geestelijke mensch niet langer iets heeft om zich mede te verdedigen tegen den natuurlijken mensch, hetgeen daarmede wordt aangeduid dat Jozef met achterlating van zijn kleed vluchtte en uitging naar buiten; want de louter natuurlijke mensch erkent de innerlijke dingen niet, weswege zij, wanneer de uiterlijke dingen worden weggenomen of weggetrokken, terstond van elkander worden gescheiden; en verder noemt de natuurlijke mensch alle dingen valsch waarmede de geestelijke mensch het laatste ware bevestigt, want hij kan niet zien of dat wat hij bevestigt, wel aldus is; het is onmogelijk om vanuit het natuurlijk licht de dingen te zien die van het geestelijk licht zijn; dit is tegen de orde; maar het is volgens de orde dat vanuit het geestelijk licht de dingen worden gezien die in het natuurlijk licht zijn.

5009. En hij vluchtte, en hij ging uit naar buiten; dat dit beteekent dat het geen ware had om zich daarmede te verdedigen, staat vast uit de beteekenis van vluchten en uitgaan naar buiten, nadat hij het kleed achterliet, zijnde dat de scheiding was geschied, of dat er niet langer iets gemeenschappelijks was, bijgevolg dat het, omdat het kleed het laatste ware is, geen ware had om zich daarmede te verdedigen; men zie hierover hetgeen vlak boven in n. 5008 aan het einde is getoond.

5010. En het geschiedde als zij zag; dat dit de doorvatting aangaande die zaak beteekent, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde de doorvatting, waarover n. 2150, 3764, 4567, 4723; aangaande die zaak is aangaande de scheiding daardoor dat het laatste ware niet langer werd erkend, hetgeen daarmede wordt aangeduid dat hij zijn kleed in haar hand had gelaten, en

naar buiten was gevlucht, zooals blijkt uit hetgeen boven in n. 5008 en 5009 is gezegd.

5011. En zij riep tot de mannen van het huis; dat dit de valsche dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van het geroep, zijnde het valsche, waarover n. 2240; vandaar wordt van roepen gesproken met betrekking tot het valsche; de mannen van het huis zijn in den echten zin de ware dingen van het goede, doch in den tegenovergestelden zin zijn zij de valsche dingen van het booze; dat het valsche dingen zijn die de echtgenoot van Potifar nu tot de mannen van het huis spreekt, en daarna tot den echtgenoot, staat vast uit hetgeen zij spreekt. Dat het natuurlijk ware, hetwelk hier de echtgenoot van Potifar is, niet anders kan dan valsche dingen of met het ware strijdige dingen spreken, nadat het laatste geestelijk ware, hetwelk ten aanzien van het buitenste aangezicht als het ware verbindend verschijnt, is afgescheurd, zie men boven in n. 5008 aan het einde.

5012. En zij zeide tot hen, met te zeggen; dat dit de aanmaning beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen hier, zijnde de aanmaning; zeggen immers is in den inwendigen zin de doorvatting, n. 2862, 3395, 3509, en eveneens de mededeeling, n. 3060, 4131; hier dus, omdat wordt gezegd dat zij riep, en volgt dat zij zeide, met te zeggen, is het een heftige mededeeling, dat is, een aanmaning om te hooren.

5013. Ziet, hij heeft ons den Hebreuwschen man aangebracht; dat dit het dienstbare beteekent, staat vast uit de beteekenis van den Hebreuwschen man, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot de dienstbaarheid, waarover n. 1703; zooals eveneens blijkt uit hetgeen volgt; daar wordt immers Jozef de Hebreuwsche knecht genoemd, en eveneens eenvoudig knecht: “De *Hebreuwsche knecht* dien gij ons hebt aangebracht, is tot mij gekomen”, vers 17; “Naar deze woorden heeft mij *uw knecht* gedaan”, vers 19. Dat de Hebreuwsche man hier het dienstbare is, is vooral ter oorzaak hiervan dat zij die in het niet geestelijk natuurlijk ware en goede zijn, die hier door Potifar en zijn echtgenoot worden uitgebeeld, het geestelijk ware en goede, hetwelk door Jozef wordt uitgebeeld, niet anders dan als het dienstbare beschouwen; zij zijn immers zoowel naar het leven als naar de leer in de omgekeerde orde; het natuurlijke immers heerscht bij hen, en het geestelijke dient, terwijl het toch volgens de orde is dat het geestelijke heerscht en het natuurlijke dient; het geestelijke immers is eerder, innerlijk, en hooger, en het Goddelijke nader, het natuurlijke echter later, uiterlijk, en lager, en verder verwijderd van het Goddelijke; derhalve wordt het geestelijke bij den mensch en in de Kerk met den Hemel vergeleken, en eveneens de Hemel

genoemd; en het natuurlijke wordt met de aarde vergeleken, en eveneens de aarde genoemd; vandaar komt het eveneens dat de geestelijken, dat is, zij bij wie het geestelijke heeft geheerscht, in het andere leven in het licht des Hemels verschijnen met het hoofd omhoog naar den Heer, en met de voeten omlaag naar de hel; doch de natuurlijken, dat is, zij bij wie het natuurlijke heeft geheerscht, verschijnen in het licht des Hemels met de voeten omhoog, en met het hoofd omlaag, hoezeer zij ook anders verschijnen in hun eigen licht, hetwelk een dwaallicht is, voortvloeiend vanuit de begeerten en de fantasieën daaruit waarin zij zijn, n. 1528, 3340, 4214, 4418, 4531, 4532. Dat de natuurlijke menschen de geestelijke dingen als dienstbaarheden beschouwen, werd ook daarmede uitgebeeld dat de Egyptenaren de Hebreëen niet anders dan als knechten beschouwden; door de Egyptenaren immers werden diegenen uitgebeeld die in de natuurlijke wetenschap zijn, aldus de natuurlijken; door de Hebreëen echter diegenen die van de Kerk zijn, aldus naar verhouding de geestelijken; ook hielden de Egyptenaren de Hebreëen voor zoo gering, zooals knechten, dermate dat het voor hen een gruwel was met de Hebreëen te eten, Gen. XLIII: 32, en eveneens waren voor hen een gruwel de slachtoffers die de Hebreëen hadden, Exod. VIII: 26.

5014. Om ons te bespotten; dat dit beteekent dat het in opstand kwam, staat vast uit de reeks zelf in den inwendigen zin, en eveneens uit de beteekenis van bespotten, wanneer het uit heftigheid wordt gezegd, zijnde in opstand komen.

5015. Hij is tot mij gekomen om met mij te liggen; dat dit beteekent dat hetzelfde, namelijk het geestelijk natuurlijk ware, zich wilde verbinden, staat vast uit de beteekenis van komen, zijnde hier willen, want wie met een opzet komt, die wil; en uit de beteekenis van liggen, zijnde verbinden, waarover boven n. 4989, 5001, 5007.

5016. En ik heb geroepen met groote stem; dat dit beteekent dat het afkeerig was, staat vast uit de beteekenis van het geroep, zijnde het vals spreken waarover n. 5011; vandaar sluit roepen iets zoodanigs in, hier namelijk, omdat zij tot de mannen van het huis om hulp riep, dat het haar tegenstond, en omdat er wordt gezegd dat zij met groote stem heeft geroepen, dat zij daarvan afkeerig was.

5017. En het geschiedde als hij hoorde; dat dit beteekent toen het werd bemerkt, staat vast uit de beteekenis van hooren, zijnde gehoorzamen, en zijnde eveneens bemerken; dat het gehoorzamen is, zie men in n. 2542, 3869; dat het ook bemerken is, blijkt uit de functie zelf van het oor, en vandaar uit de natuur van het gehoor; de functie van het oor is, het door den ander gesprokene op te nemen en dat heen te voeren tot den gemeenen zinzetel,

opdat deze daaruit bemerkt wat de ander denkt; vandaar is hooren bemerken; en daarom is het de natuur ervan dat het de dingen die de een vanuit zijn denking spreekt, overbrengt in de denking van den ander, en vanuit deze in zijn wil, en vanuit dezen in de daad; vandaar is hooren gehoorzamen; deze beide verrichtingen zijn aan het gehoor eigen. In de talen worden deze onderscheiden door iemand hooren, zijnde bemerken, en naar iemand hooren of luisteren, zijnde gehoorzamen. Dat deze beide verrichtingen tot het gehoor behooren, komt omdat de mensch de dingen die van zijn denking zijn, en eveneens de dingen die van zijn wil zijn, niet langs een anderen weg kan vergemeenschappen, noch op een andere wijze de dingen die van den wil zijn, door redenen tot doen en gehoorzamen kan overreden en aandrijven. Hieruit blijkt, in welken kringloop de vergemeenschappen geschieden, namelijk uit den wil in de denking, en zoo in de spraak, en uit de spraak door het oor in de denking en in den wil van den ander. Vandaar eveneens komt het dat de geesten en de Engelen die met het oor of met den gehoorzin in den Grootsten Mensch overeenstemmen, niet slechts bemerkingen, maar ook gehoorzaamheden zijn; dat zij gehoorzaamheden zijn, zie men in n. 4652 tot 4660; en omdat zij gehoorzaamheden zijn, zijn zij ook bemerkingen; het een immers sluit het andere in.

5018. Dat ik mijn stem verhief en riep; dat dit beteekent dat de afkeer groot was, staat vast uit de beteekenis van met groote stem roepen, zijnde de afkeer, waarover boven n. 5016; hier is dus de stem verheffen en roepen de groote afkeer.

5019. En hij liet zijn kleed bij mij; dat dit een getuige beteekent dat het genaderd was, staat vast uit de beteekenis van het kleed laten, zijnde het laatste ware wegtrekken, waarover n. 5008; hier echter een getuige, omdat het kleed in haar hand, hetwelk getoond werd, dat is, het laatste ware waarmede het bewees dat het zich had willenverbinden, een getuige was dat het genaderd was. Deze zin schijnt weliswaar te ver verwijderd, maar nochtans is het deze die ligt opgesloten in haar spreken; men zie beneden n. 5028.

5020. En hij vluchtte, en hij ging uit naar buiten; dat dit beteekent dat het zich nochtans afscheidde, staat vast uit de beteekenis van vluchten en naar buiten uitgaan, zijnde zich afscheiden, zooals boven n. 5009. Dit nu zijn de valsche dingen die de echtgenoot van Potifar sprak tot de mannen van het huis aangaande Jozef, in den inwendigen zin die het niet geestelijk natuurlijk ware sprak aangaande het geestelijk natuurlijk ware, of die de niet geestelijk natuurlijke mensch sprak aangaande den geestelijk natuurlijke mensch; men zie n. 4988, 4992, 5008.

5021. Vers 16, 17, 18. *En zij leide zijn kleed bij zich, totdat diens heer tot zijn huis kwam. En zij sprak tot hem naar deze woorden, met te zeggen: De Hebreuwsche knecht dien gij ons hebt aangebracht, is tot mij gekomen om mij te bespotten. En het is geschied als ik mijn stem verhief, en ik riep, en hij liet zijn kleed bij mij, en hij vluchtte naar buiten.* En zij leide zijn kleed bij zich, beteekent dat het het laatste ware behield; totdat diens heer tot zijn huis kwam, beteekent om het te vergemeenschappen met het natuurlijk goede; en zij sprak tot hem naar deze woorden, beteekent het valschspreken; met te zeggen: De Hebreuwsche knecht dien gij ons hebt aangebracht, is tot mij gekomen, beteekent dat dienstbare; om mij te bespotten, beteekent dat het in opstand kwam; en het is geschied als ik mijn stem verhief, en ik riep, beteekent toen het den grooten afkeer bemerkte; en hij liet zijn kleed bij mij, beteekent de getuigenis; en hij vluchtte naar buiten, beteekent dat het zich toen afscheidde.

5022. En zij leide zijn kleed hij zich; dat dit beteekent dat het het laatste ware behield, staat vast uit de beteekenis van bij zich leggen, zijnde behouden; en uit de beteekenis van het kleed, zijnde het laatste ware, waarover boven n. 5006, 5008; en wanneer dit ware is weggetrokken, heeft de geestelijke mensch niets meer om zich ermede tegen de louter natuurlijken te verdedigen, n. 5008 einde, 5009; en dan geschiedt hem onrecht; van alles immers wat de geestelijke mensch dan spreekt, zeggen de louter natuurlijken dat zij het niet doorvatten, en eveneens dat het niet aldus is; en indien het inwendige of het geestelijke slechts wordt genoemd, bespotten zij het of noemen het mystiek, weswege dan tusschen hen alle verbinding is verbroken, en wanneer deze verbroken is, heeft de geestelijke mensch het hard te verduren bij de louter natuurlijken, hetgeen ook daarmede wordt uitgebeeld dat Jozef, nadat de echtgenoot voor den echtgenoot met het kleed getuigenis had afgelegd, in het huis der gevangenis werd geworpen.

5023. Toudat diens heer tot zijn huis kwam; dat dit beteekent om het te vergemeenschappen met het natuurlijk goede, staat vast uit de beteekenis van den heer, zijnde het niet geestelijk natuurlijk goede, waarover n. 4973, 4988; het huis is in den inwendigen zin het natuurlijk gemoed; het natuurlijk gemoed immers is, zooals ook het redelijk gemoed, gelijk een huis; de echtgenoot is daar het goede, de echtgenoot het ware; de dochteren en de zonen zijn de aandoeningen van het goede en het ware, voorts eveneens de goede en de ware dingen die vanuit hen zijn als de ouders; de dienstmaagden en de knechten zijn de wellusten en de wetenschappelijke dingen, welke bedienen en bevestigen; hier wordt dus met totdat diens heer tot zijn huis kwam, aangeduid het natuurlijk goede tot zijn woning, waar ook het daarmede

verbonden ware is, hier echter het valsche dat het goede overreedt dat het het ware is; het niet geestelijk natuurlijk goede immers wordt gemakkelijk overreedt dat het valsche het ware is, en dat het ware het valsche is; er wordt gezegd diens heer, omdat het niet geestelijk natuurlijk goede het geestelijke als een knecht beschouwt, n. 5013. Dat het natuurlijk gemoed en het redelijk gemoed van den mensch een huis wordt geheeten, blijkt uit deze plaatsen; bij Lukas: “Wanneer de onreine geest uit den mensch uitgegaan is, zoo trekt hij door dorre plaatsen, zoekende rust; en zoo hij die niet vindt, zegt hij: *Ik zal wederkeeren tot mijn huis* vanwaar ik ben uitgevaren; en zoo hij komende, het met bezemen geveegd en in orde gebracht vindt, dan gaat hij heen, en neemt met zich zeven andere geesten, erger dan hij zelf is, en ingegaan zijnde, wonen zij daar”, XI: 24, 25, 26; het huis staat daar voor het natuurlijk gemoed, hetwelk een ledig en niet bezemen geveegd huis wordt genoemd, wanneer daar niet de goede en de ware dingen zijn, welke de echtgenoot en de echtgenote zijn, niet de aandoeningen van het goede en het ware, welke de dochteren en de zonen zijn, noch zulke dingen die bevestigen, welke de dienstmaagden en de knechten zijn; de mensch zelf is het huis, omdat het redelijk en het natuurlijk gemoed den mensch maakt; zonder die dingen, dat is, zonder de goede en de ware dingen, en hun aandoeningen, en de bediening van deze, is hij geen mensch, maar een redeloos dier. Het gemoed van den mensch wordt ook verstaan onder het huis bij denzelfde: “Elk koninkrijk dat tegen zichzelf verdeeld is, wordt verwoest, en *huis valt op huis*,” XI: 17; en bij Markus: “Indien een koninkrijk tegen zichzelf wordt verdeeld, zoo kan dit koninkrijk niet bestaan; indien ook een *huis* tegen zichzelf wordt verdeeld, zoo kan *dit huis* niet bestaan. Niemand kan de vaten eens sterken, wanneer hij *binnengegaan is in zijn huis*, rooven, tenzij hij eerst den sterke bindt, en alsdan berooft hij zijn *huis*”, III: 24, 25, 27; met het koninkrijk wordt het ware aangeduid, n. 1672, 2547, 4691, en met het huis het goede, n. 2233, 2234, 3720, 4982; het huis beteekent het goede, wijl in meerdere mate. Bij Lukas: “Indien de heer des huizes geweten had in welke ure de dief zou komen, hij zou voorzeker gewaakt hebben, en zou *zijn huis niet hebben laten doorgraven*”, XII: 39. Bij denzelfde: “Van nu aan zullen er vijf *in één huis* zijn, drie tegen twee, en twee tegen drie; de vader zal verdeeld worden tegen den zoon, en de zoon tegen den vader; de moeder tegen de dochter, en de dochter tegen de moeder”, XII: 52, 53; daar wordt gehandeld over de geestelijke worstelingen waarin diegenen die van de Kerk zijn, zullen komen, nadat de inwendige of de geestelijke dingen des Woords zijn geopend; het huis staat voor den mensch of voor zijn gemoed; de vader daar, de moeder, de zoon, de dochter, zijn de goede en de

ware dingen met hun aandoeningen, en in den tegenovergestelden zin de booze en de valsche dingen met hun aandoeningen, waaruit en waarmede strijd is. Dat de Heer den discipelen heeft geboden, bij Lukas: “In *wat huis* gij zult binnentreden, zegt eerst: *Vrede zij dezen huize*; en indien aldaar een zoon des vredes zal zijn, zoo zal die vrede op hem rusten; maar indien niet, zoo zal hij tot u wederkeeren; maar *blijft in datzelve huis*, eet en drinkt hetgeen bij hen is; *gaat niet over van huis tot huis*”, x: 5, 6, 7, beeldde uit dat zij zouden blijven in het goede zelf, namelijk in het goede der lief de tot den Heer en in de liefde jegens den naaste, maar niet zouden overgaan in iets anders. Dat de mensch of zijn gemoed een huis is, zie men ook in n. 3538, 4973.

5024. En zij sprak tot hem naar deze woorden; dat dit het valschspreken beteekent, staat vast uit hetgeen volgt; het zijn immers valsche dingen die zij tot haar echtgenoot sprak.

5025. Met te zeggen: De Hebreuwsche knecht dien gij ons hebt aangebracht, is tot mij gekomen; dat dit dat dienstbare beteekent, staat vast uit hetgeen boven in n. 5013 is gezegd; hier wordt onder dat dienstbare het geestelijk ware en goede verstaan, hetwelk hier nu Jozef is; dit verschijnt aan het niet geestelijk natuurlijke als het dienstbare. Zoo bijvoorbeeld wil het geestelijk ware en goede dat de mensch niets van wellust heeft in waardigheden en in eenigen voorrang boven anderen, maar in de diensten jegens het vaderland, en jegens de gezelschappen in het gemeen en in het bijzonder, en aldus zijn wellust heeft in het nut der waardigheden. De louter natuurlijke mensch weet in het geheel niet wat deze wellust is, en ontkent dat deze er is, hoewel hij uit huichelarij ook iets Benders kan zeggen, doch nochtans maakt hij den wellust uit de waardigheden terwille van zich tot heer, en den wellust uit de waardigheden terwille van de gezelschappen in het gemeen en in het bijzonder maakt hij tot knecht; in de afzonderlijke dingen immers die hij doet, heeft hij zichzelf op het oog, en de gezelschappen na zichzelf, welke hij voor zooveel begunstigt als deze het hem doen. Diene ook dit voorbeeld: indien er wordt gezegd dat het nut en het einddoel maakt dat iets geestelijk of niet geestelijk is, dat het nut en het einddoel terwille van het gemeenebest, van de Kerk, en van het Rijk Gods maakt dat het geestelijk is, doch dat het nut en het einddoel terwille van zich en de zijnen, de overhand hebbende op het eerstgenoemde nut en einddoel, maakt dat het niet geestelijk is, kan de natuurlijke mensch dit weliswaar met den mond erkennen, maar niet met het hart; met den mond vanwege het onderrichte verstandelijke, niet met het hart vanwege het door de begeerten vernietigde verstandelijke; dientengevolge maakt hij het nut en het einddoel terwille van zich tot heer, en het nut en het

einddoel terwille van het gemeenebest, van de Kerk, en van het Rijk Gods, tot knecht; ja zelfs zegt hij in zijn hart: Wie kan ooit anders zijn? In één woord: al wat de natuurlijke mensch als van zich gescheiden aanziet, dat acht hij gering en verwerpt hij geheel en al; en al wat hij als met zich verbonden aanziet, dat waardeert en aanvaardt hij, niet wetende en ook niet willende weten dat het geestelijke daarin bestaat een ieder die in het goede is, als met zich verbonden aan te zien, hetzij hij onbekend, hetzij hij bekend is, en een ieder die in het booze is, als van zich gescheiden aan te zien, hetzij hij bekend, hetzij hij onbekend is; dan immers wordt hij verbonden met hen die in den Hemel zijn, en ontbonden van hen die in de hel zijn. Maar omdat de natuurlijke mensch den wellust daaruit niet voelt, hij neemt immers den geestelijken invloed niet op, beschouwt hij dit derhalve als volstrekt gering en dienstbaar, aldus als van geen waarde in vergelijking met den wellust dien hij voelt, welke invloet door de zinnen des lichaams, en door de begeerten der liefde van zich en van de wereld; maar deze wellust is dood, omdat hij vanuit de hel is, terwijl de wellust vanuit den geestelijken invloed levend is, omdat hij door den Hemel is uit den Heer.

5026. Om mij te bespotten; dat dit beteekent dat het in opstand kwam, staat vast uit de beteekenis van bespotten, zijnde in opstand komen, zooals boven n. 5014.

5027. En het is geschied, als ik mijn stem verhief, en ik riep; dat dit beteekent toen het den grooten afkeer bemerkte, staat vast uit de beteekenis van de stem verheffen en roepen, zijnde de groote afkeer, zooals eveneens boven n. 5018.

5028. En hij liet zijn kleed bij mij; dat dit de getuigenis beteekent, staat vast uit de beteekenis van zijn kleed bij haar laten, zijnde de getuige dat hij genaderd was, waarover n. 5019; het kleed beteekent in den inwendigen zin het ware, en het kleed laten het laatste ware wegtrekken, n. 5008; dat het hier beteekent den getuige of de getuigenis dat hij genaderd was, komt omdat het laatste ware, wanneer het wordt achtergelaten of weggetrokken, voor den natuurlijken mensch een getuige is tegen den geestelijken mensch. Dat de natuurlijke mensch met den geestelijken mensch als het ware wordt verbonden door het laatste ware, doch dat hij nochtans niet wordt verbonden, zie men in n. 5009; wanneer immers de geestelijke mensch dat ware ontvouwt, verschijnt de ongelijkheid; maar ter toelichting dienen de voorbeelden die eerder in n. 5008 zijn aangevoerd. De geestelijke mensch zegt evenzeer als de natuurlijke mensch dat men aan de armen, de weduwen en de weezen, moet weldoen, maar de geestelijke mensch denkt dat men niet moet weldoen aan de armen, de weduwen, en de weezen die boos zijn, en die zich zoodanig noemen en

nochtans rijk zijn; zoo immers zouden zij door den naam alleen bedriegen; en vandaar besluit hij dat onder de armen, de weduwen en de weezen, in het Woord diegenen worden verstaan die geestelijk zoodanig zijn; de natuurlijke mensch echter denkt dat men aan de armen, de weduwen en de weezen die aldus genoemd worden, moet weldoen, en dat dezen en geen anderen in het Woord worden verstaan, en of zij boos dan wel goed zijn, daarom bekommert hij zich niet; wat het is geestelijk zoodanig te zijn, weet hij niet en wil hij ook niet weten. Hieruit blijkt dat het laatste ware, namelijk dat men aan de armen, de weduwen en de weezen, moet weldoen, aan den een en den ander eender verschijnt, maar dat het, wanneer het wordt ontfouwd, niet eender is. En wanneer het niet eender wordt, en er vandaar ontbinding geschiedt, dient dit den natuurlijken mensch tot getuige of getuigenis dat de geestelijke mensch genaderd is; vandaar spreekt hij het valsche tegen den geestelijken mensch, die niet langer iets heeft om zich ermede te verdedigen. Zoo is het duidelijk vanwaar en in welk opzicht het kleed ook den getuige of de getuigenis beteekent. Diene eveneens dit voorbeeld: de geestelijke mensch zegt evenzeer als de natuurlijke mensch dat men den naaste moet weldoen, en eveneens zegt hij dat elk mensch de naaste is; maar hij denkt dat de een in een ander opzicht en in een anderen graad de naaste is dan de ander, en dat den booze weldoen, omdat hij zich den naaste noemt, is den naaste boosdoen. De natuurlijke mensch verbindt zich met den geestelijken in dat laatste ware, namelijk dat men den naaste moet weldoen, en eveneens in dat dat elk mensch de naaste is; maar hij denkt dat diegene de naaste is die hem begunstigt, terwijl hij zich niet daarom bekommert of hij goed dan wel boos is. Daaruit blijkt eveneens dat zij in het laatste ware schijnbaar worden verbonden, maar dat er nochtans geen verbinding is, en dat er ontbinding is zoodra het wordt ontfouwd; alsdan is dat laatste ware den natuurlijken mensch van dienst als getuige tegen den geestelijken, dat hij hem als het ware heeft bespot. Eender is het gesteld in alle overige dingen.

5029. En hij vluchtte naar buiten; dat dit beteekent dat het zich toen afscheidde, staat vast uit de beteekenis van naar buiten vluchten, zijnde zich afscheiden, zooals boven in n. 5020; en bijgevolg dat het geen ware had om zich ermede te verdedigen, zooals in n. 5009.

5030. Vers 19, 20. *En het geschiedde als zijn heer de woorden van zijn echtgenootte hoorde die zij tot hem sprak, met te zeggen: Naar deze woorden heeft mij uw knecht gedaan; en zijn toorn ontstak. En Jozefs heer nam hem, en gaf hem tot het huis der gevangenis, de plaats waar de gebondenenen des konings gebonden waren; en hij was daar in het huis der gevangenis.* En het geschiedde, beteekent den

nieuwen staat; als zijn heer de woorden van zijn echtgenootte hoorde die zij tot hem sprak, beteekent de vergemeenschapping van het valsche, hetwelk verscheen als het ware; met te zeggen: Naar deze woorden heeft mij uw knecht gedaan, beteekent de bevestiging; en zijn toorn ontstak, beteekent den afkeer voor het geestelijk ware; en Jozefs heer nam hem, beteekent de verzoeking uit het natuurlijke; en gaf hem tot het huis der gevangenis, beteekent ten aanzien van het valschspreken tegen het goede; de plaats waar de gebondenen des konings gebonden waren, beteekent den staat waarin diegenen zijn die in de valsche dingen zijn; en hij was daar in het huis der gevangenis, beteekent den duur der verzoeking.

5031. En het geschiedde; dat dit den nieuwen staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van het geschiedde of het was, behelzende iets nieuws, of den nieuwen staat, waarover n. 4979, 4987, 4999, hier den staat van het geestelijk natuurlijk goede, hetwelk door Jozef wordt uitgebeeld nadat van hem het laatste van het ware is weggetrokken, aldus nadat er geen verbinding meer was met het niet geestelijk natuurlijk ware en goede.

5032. Als zijn heer de woorden van zijn echtgenootte hoorde die zij tot hem sprak; dat dit de vergemeenschapping beteekent van het valsche dat verscheen als het ware, staat vast uit de beteekenis van de woorden hooren, zijnde de vergemeenschapping; hooren immers is bemerken, n. 5017, aldus vergemeenschap worden; uit de beteekenis van de echtgenootte, zijnde het niet geestelijk natuurlijk ware, waarover eerder; hier echter het valsche; het valschspreken zelf wordt aangeduid met de dingen die zij tot hem sprak, zooals boven in n. 5024; de vergemeenschapping van het valsche is met het niet geestelijk natuurlijk goede, hetwelk hier wordt aangeduid met zijn heer, zooals boven n. 5023; dat het valsche daaraan verscheen als het ware, staat vast uit hetgeen volgt. Hier wordt gehandeld over het niet geestelijk natuurlijk goede, namelijk dat het gemakkelijk wordt overreed, en wel dermate dat daaraan het valsche geheel en al verschijnt als het ware; wat en hoedanig het niet geestelijk natuurlijk goede is, of wie en hoedanig diegenen zijn die in dit goede zijn, zie men boven in n. 4988, 4992, 5008, 5013, 5028; namelijk dat zij diegenen zijn die uit overerving en vandaar uit aanwenning zachtvaardig en rechtschapen zijn, aldus zij die het goede doen vanuit de natuur, niet echter vanuit den godsdienst; iets geheel anders is het, het goede te doen vanuit de natuur, en iets anders het te doen vanuit den godsdienst. In de wereld kunnen deze dingen door den mensch niet worden onderscheiden; de mensch immers kent de innerlijke dingen niet; maar in het andere leven worden zij klaarblijkend onderkend; daar immers liggen de innerlijke dingen

open; daar openbaren zich de denkingen, de bedoelingen, en de einddoelen, en zij komen uit als op klaarlichten dag; hoedanig dus diegenen zijn die in het niet geestelijk goede zijn, en hoedanig diegenen die in het geestelijk goede zijn, werd mij vandaar te weten gegeven. Zij die in het niet geestelijk natuurlijk goede zijn, laten zich door een ieder overreden, en gemakkelijk door de boozen, want de booze geesten en geniën zijn in hun leven, of in het verkwikkelijke van hun leven, wanneer zij kunnen binnentreden in iemands begeerten; en wanneer zij daarin zijn binnengegreden, verlokken zij tot elk soort van booze; dan immers overreden zij dat het valsche waar is; dit doen zij gemakkelijk met hen die in het niet geestelijk natuurlijk goede zijn; met hen die in het geestelijk goede zijn, kunnen zij het niet, want dezen weten vanuit het innerlijke, wat het booze en het valsche is. De oorzaak hiervan is deze dat zij die in het geestelijk goede zijn, toen zij in de wereld leefden, de geboden vanuit de leer hebben opgenomen, waarmede zij den inwendigen mensch hebben doordrenkt, op wien zoo de Hemel kan werken; maar zij die in het niet geestelijk natuurlijk goede zijn, hebben, toen zij in de wereld leefden, niet eenige geboden vanuit de leer opgenomen waarmede zij den inwendigen mensch hebben doordrenkt; en daarom is bij hen niet een vlak waarop de Hemel kan werken, maar al wat bij hen vanuit den Hemel invloeit, vloeit door; en wanneer het in den natuurlijken mensch komt, wordt het daar niet opgenomen, omdat de boozen of de duivelsche bende het daar terstond wegneemt, door het te verstikken, of terug te kaatsen, of te verdraaien; daarom hebben zij die in het natuurlijk goede alleen zijn, het in het andere leven hard te verduren, en zij klagen somtijds veel daarover dat zij onder de helschen zijn, terwijl zij toch, zooals zij gelooven, evenzeer het goede hebben gedaan als de anderen; maar het werd hun gezegd dat zij het goede op geen andere wijze hebben gedaan dan zooals de zachtaardige dieren, zonder de rede, en dat zij zich niet hebben bekommerd om eenig goede en ware der Kerk, en dat zij, omdat zij vandaar in den inwendigen mensch geen receptakel van het goede en het ware hebben, door de Engelen niet kunnen worden beschermd; voorts, dat zij verscheidene booze dingen onder de gedaante van het goede hebben gedaan.

5033. Met te zeggen: Naar deze woorden heeft mij uw knecht gedaan; dat dit de bevestiging beteekent, kan vaststaan uit het geloof waarin hij was, dat zijn echtgenoot het ware zeide, en dat het zoo bij hem bevestigd was; de echtgenoot immers die overreedde, is het niet geestelijk natuurlijk ware, hier echter het valsche. Dat het niet geestelijk natuurlijk goede zich gemakkelijk door het valsche laat overreden, zie men vlak boven in n. 5032. Het is bekend

dat de valsche dingen kunnen worden bevestigd, zoodat zij geheel en al als ware dingen verschijnen; dit blijkt uit elke ketterij, en uit de afzonderlijke dingen in de ketterij, welke, hoewel zij valsch zijn, nochtans door de bevestigingen aan hen die in de ketterij zijn, als ware dingen verschijnen; voorts eveneens uit hen die van geen godsdienst zijn, die zich geheel en al bevestigen tegen de dingen die der Kerk zijn, en wel dermate, dat zij het als waar aanzien dat de Kerk er alleen is terwille van het gewone volk, opdat het in eenigen band zij; voorts, dat de natuur het al in alle dingen is, en het Goddelijke zoo ver verwijderd is, dat het nauwelijks iets is; alsmede, dat de mensch sterft zooals het beest; aangaande deze en eendere dingen laten diegenen die in het niet geestelijk natuurlijk goede zijn, zich gemakkelijker overreden en bevestigen dan de anderen, want zij hebben als het ware geen spiegel uit het innerlijke, maar alleen uit het uiterlijke, voor welchen spiegel de begoochelingen als werkelijke dingen verschijnen.

5034. En zijn toorn ontstak; dat dit den afkeer beteekent voor het geestelijk ware, staat vast uit de beteekenis van den toorn, zijnde een terugtrekken uit het goede der naastenliefde, waarover n. 357, aldus de afkeer, hier voor het geestelijk ware, omdat hierover gehandeld wordt. Dat de toorn de afkeer is, komt, omdat de mensch, zoolang hij tegen iemand in den toorn is, zijn animus van hem afkeert; de toorn immers ontstaat of wordt opgewekt wanneer iemand of iets de liefde van den ander weerstreeft, door welke liefde er verbinding is met iemand of met de eene of andere zaak; wanneer die verbinding wordt verbroken, ontsteekt of toorn de mensch, alsof iets vanuit het verkwikkelijke van zijn leven, bijgevolg iets vanuit zijn leven verloren was gegaan; dit droevige wordt in smart verkeerd, en de smart in toorn.

5035. En Jozefs heer nam hem; dat dit de verzoeking uit het natuurlijke beteekent, staat vast uit hetgeen nu volgt; daar immers wordt gehandeld over Jozef, namelijk dat hij in het huis der gevangenis werd gezonden, waarmede in den inwendigen zin de verzoeking van het geestelijk goede in het natuurlijke wordt beschreven; en omdat die woorden, namelijk Jozefs heer nam hem, dit behelzen, duiden zij het ook aan. De verzoeking is van tweeërlei geslacht, namelijk ten aanzien van de ware dingen, en ten aanzien van de goede dingen; de verzoeking ten aanzien van de ware dingen geschieden uit de geesten, doch de verzoeking ten aanzien van de goede dingen geschieden uit de geniën. De geesten en de geniën worden in het andere leven daardoor onderscheiden dat de geesten op het verstandelijke werken, bijgevolg op de dingen die des geloofs zijn, de geniën echter werken op het willijke, bijgevolg op de dingen die der liefde zijn. Genen, namelijk

de geesten, vertoonen zich zichtbaar, en openbaren zich eveneens door de spraak, de geniën echter maken zich onzichtbaar, en openbaren zich ook niet dan door den invloed in de verlangens en in de begeerten; zij zijn ook in het andere leven gescheiden; de booze of helsche geesten verschijnen vooraan en van weerskanten aan de zijden onder de aarde der lagere dingen, de booze of helsche geniën echter onder het achterdeel en achter den rug diep onder de aarde daar. De verzoekingten ten aanzien van de ware dingen geschieden, als gezegd, uit de booze geesten, en de verzoekingten ten aanzien van de goede dingen geschieden uit de booze geniën. In hetgeen nu volgt, wordt gehandeld over de verzoekingten, maar over die welke geschieden uit de booze geesten, aldus welke geschieden ten aanzien van het valschspreken tegen het goede; deze verzoekingten zijn zachter dan de verzoekingten die geschieden uit de booze geniën; en eveneens ontstaan zij eerder.

5036. En gaf hem in het huis der gevangenis; dat dit beteekent ten aanzien van het valschspreken tegen het goede, staat vast uit de beteekenis van gegeven worden in het huis der gevangenis, en daar gebonden gehouden worden, zijnde in de verzoekingten gezond worden ten aanzien van het valschspreken tegen het goede, waarover aanstonds; eerst moet iets worden gezegd aangaande de verzoekingten. Nauwelijks iemand weet heden ten dage in de Christelijke wereld, vanwaar de verzoekingten komen; hij die ze ondergaat, gelooft niet anders dan dat het beklemmingen zijn die binnensluipen vanuit de booze dingen die van binnen bij den mensch zijn, welke hem eerst onrustig maken, daarna angstig, en hem ten slotte kwellen; maar hij weet in het geheel niet dat zij geschieden door de booze geesten die bij hem zijn. Dat hij dit niet weet, komt omdat hij niet gelooft dat hij met geesten samen is wanneer hij in de wereld leeft, en nauwelijks, dat er eenige geest bij hem is; terwijl toch de mensch ten aanzien van de innerlijke dingen aanhoudend in het gezelschap van de geesten en de Engelen is. Wat de verzoekingten aangaat, die doen zich voor wanneer de mensch in de daad der wederverwekking is; niemand immers kan worden wederverwekt, tenzij hij eveneens de verzoekingten ondergaat; en dan ontstaan zij door de booze geesten die rondom hem zijn; dan wordt de mensch immers in den staat van het booze gezond waarin hij zelf is, dat is, waarin dat zelf is wat het eigene van hem is; en wanneer hij in dezen staat komt, omgeven hem de booze of helsche geesten, en wanneer zij bemerken dat hij innerlijk door de Engelen wordt beschermd, wekken de booze geesten de valsche dingen op die hij gedacht, en de booze dingen die hij bedreven heeft; maar de Engelen verdedigen hem uit het innerlijke. Het is deze strijd welke bij den mensch als verzoeking wordt waargenomen, maar

zoo duister dat hij nauwelijks anders weet dan dat het alleen angst is; de mensch immers, bovenal hij die niets aangaande den invloed gelooft, is in een volslagen duisterten staat, en bemerkt nauwelijks het duizendste deel van de dingen om welke de booze geesten en de Engelen strijden; nochtans gaat het dan om den mensch en om zijn eeuwig heil, en het gaat daarom vanuit den mensch; zij strijden immers vanuit de dingen die bij den mensch zijn, en om die dingen. Dat het hiermede aldus gesteld is, werd mij ten stelligste te weten gegeven; ik heb den strijd gehoord, ik ben den invloed gewaar geworden, ik heb de geesten en de Engelen gezien, en ik heb toen en daarna met hen gesproken, ook over die zaak. De verzoeking ontstaat als gezegd, vooral dan wanneer de mensch geestelijk wordt; dan immers vat hij de ware dingen der leer op geestelijke wijze; dit weet de mensch vaak niet, doch nochtans zien de Engelen bij hem in zijn natuurlijke dingen de geestelijke; dan zijn immers de innerlijke dingen van hem naar den Hemel geopend. Vandaar ook komt het dat de mensch die wederverwekt is, na het leven in de wereld onder de Engelen is, en daar de geestelijke dingen zoowel ziet als doorvat, welke hem tevoren als natuurlijke dingen zijn verschenen; wanneer de mensch dus zoodanig is, dan kan hij in de verzoeking, wanneer hij door de booze geesten wordt aangevallen, door de Engelen worden verdedigd; de Engelen hebben dan immers een vlak waarop zij kunnen werken; zij vloeien immers in het geestelijke bij hem in, en door het geestelijke in het natuurlijke. Wanneer dus het laatste ware is weggetrokken, en hij zoo niets heeft om zich ermede tegen de natuurlijken te verdedigen, over welke zaak in n. 5006, 5008, 5009, 5022, 5028, dan komt hij in de verzoeking, en wordt hij door de booze geesten, die allen louter natuurlijk zijn, aangeklaagd, bovenal van valschspreken tegen het goede. Zoo bijvoorbeeld, dat hij heeft gedacht en gezegd dat men den naaste moet weldoen, en het eveneens met de daad heeft beaamd, en evenwel nu onder den naaste slechts diegenen verstaat die in het goede en het ware zijn, niet echter diegenen die in het booze en het valsche zijn, en niet kunnen worden verbeterd; en bijgevolg, omdat hij de boozen niet langer wil weldoen, en indien hij hun zou weldoen, dat hij wil dat zij worden gestraft terwille van hun verbetering en terwille van de afwending van het booze van zijn naaste, beschuldigen zij hem, valsch gedacht en gesproken te hebben, en niet zoo te denken als hij spreekt. Als voorbeeld diene eveneens: omdat de mensch, wanneer hij geestelijk is geworden, het niet langer voor heilig en tot vroom nut strekkend houdt, aan de kloosters te geven, de doorboorden, waarover n. 4503. Bij Zacharia: "Hij zal den natiën vrede spreken, en Zijn heerschen zal zijn van de zee tot de zee, en van den stroom tot aan de einden der aarde; U

ook aangaande, door het bloed Uws verbonds *zal Ik de gebondenen uitlaten uit den kuil*, waarin geen water is. Keert weder tot de vesting, *gebondenen der hoop*", IX: 10, 11, 12; de gebondenen uit den kuil uitlaten, voor hen die in de verwoesting en die in de verzoeking zijn; dat de plaatsen waar diegenen zijn die in de verwoesting zijn, kuilen worden geheeten, zie men in n. 4728, 4744. Bij David: "Jehovah verhoort de nooddruftigen, en *Hij veracht Zijn gebondenen niet*", Psalm LXIX: 34. Bij denzelfde: "Laat het *gezucht des gebondenen* voor U komen", Psalm LXXIX: 11. Bij denzelfde: "Jehovah heeft uit de Hemelen naar de aarde gezien, om te hooren *het gezucht des gebondenen*, om te openen den zonen des doods", Psalm CII: 20, 21; de gebondene voor hen die in de verwoesting, en hen die in de verzoeking zijn. Bij Jesaja: "In den tijd des welbehagens heb Ik U geantwoord, en ten dage des heils heb Ik U gehoord; ook heb Ik U bewaard; en Ik heb U gegeven tot een verbond des volks, om het land te herstellen, om te deelen de verwoeste erfenissen; *om den gebondenen te zeggen: Gaat uit*; en hun die in de duisternis zijn: Ontsluiert u; op de wegen zullen zij weiden; en op alle hellingen zal goede weide zijn; en *zij zullen niet hongeren, noch dorsten*", XLIX: 8, 9. Bij denzelfde: "De geest van den Heer Jehovah is op Mij; Jehovah heeft Mij gezalfd, om te evangeliseeren aan de *armen* heeft Hij Mij gezonden, en om te verbinden de gebrokenen van harte, om den *gevangenen* vrijheid te prediken, en den *gebondenen; den bevangene van oogen*, om uit te roepen het jaar van het welbehagen van Jehovah", LXI: 1, 2. Bij David: "Jehovah, Die den verdrukten gericht doet, Die *den hongerigen brood geeft*; Jehovah, Die *de gebondenen losmaakt*; Jehovah, Die de *blinden* opent; Jehovah, Die de *gebogenen opricht*; Jehovah, Die de gerechten liefheeft; Jehovah, Die de *vreemdelingen* bewaart, den *wees* en de *weduwe* ondersteunt", Psalm CXLVI: 7, 8, 9; de gebondenen voor hen die in de verwoesting en in de verzoeking zijn vanwege de valsche dingen; uit deze plaatsen blijkt ook, wie onder de gebondenen of hen die in de gevangenis zijn, en eender wie onder de hongerigen, de dorstigen, de vreemdelingen, worden verstaan bij Mattheus: "Alsdan zal de Koning zeggen tot degenen die aan Zijn rechterhand zijn: Ik ben *hongerig* geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben *dorstig* geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een *vreemdeling*, en gij hebt Mij opgenomen; naakt en gij hebt Mij omkleed; krank, en gij hebt Mij bezocht; *Ik was in de gevangenis*, en gij zijt tot Mij gekomen", xxv: 34, 35, 36; over welke dingen men zie in hetgeen aan dit hoofdstuk werd. vooruitgezonden, n. 4954, 4955, 4956, 4957, 4958.

5038. De plaats waar de gebondenen des konings gebonden waren; dat dit den staat beteekent waarin diegenen zijn die in de valsche dingen zijn, staat

vast uit de beteekenis van de plaats, zijnde de staat, waarover n. 2625, 2837, 3356, 3387, 4321, 4882; uit de beteekenis van de gebondenen des konings, zijnde diegenen die in de valsche dingen zijn, en omdat zij in de valsche dingen zijn, in de verwoesting zijn, en die in de wereld worden wederverwekt in de verzoeking; de verzoeking immers is de verwoesting van het valsche, en tevens de bevestiging van het ware; er wordt gezegd de gebondenen des konings, omdat de koning in den inwendigen zin het ware is, n. 1672, 1728, 2015, 2069, 3009, 3670, 4575, 4581, 4789, 4966; de gebondenen van hem zijn dus diegenen die in het valsche zijn. Ook werden de plaatsen waar de gebondenen des konings waren, de kuilen geheeten; en daarom zeide Jozef: “Ik ben liefelijk weggenomen uit het land der Hebreëen; en ook hier heb ik niet wat ook gedaan dat zij mij *in den kuil* hebben gezet”, volg. hfdst. vers 15; aangaande den kuil, zijnde de plaats der verwoesting, zie men n. 4728, 4744. **5039.** En hij was daar in het huis der gevangenis; dat dit den duur der verzoeking beteekent, staat vast uit de beteekenis van het huis der gevangenis, zijnde de verwoesting, en eveneens de verzoeking, waarover vlak boven n. 5036, 5037; en uit de beteekenis van daarin zijn, zijnde daar vertoeven, aldus de duur.

5040. Vers 21, 22, 23. En *Jehovah was met Jozef, en Hij neigde de barmhartigheid tot hem, en Hij gaf hem diens genade die hij had in de oogen van den vorst van het huis der gevangenis. En de vorst van het huis der gevangenis gaf in de hand van Jozef alle gebondenen die in het huis der gevangenis waren; en al wat zij daar deden, dat deed hij. De vorst van het huis der gevangenis zag niets hoegenaamd in zijn hand, omdat Jehovah met hem was; en wat hij deed, maakte Jehovah voorspoedig.* En Jehovah was met Jozef, beteekent dat het Goddelijke in Hem was; en Hij neigde de barmhartigheid tot hem, beteekent de Goddelijke Liefde in de afzonderlijke dingen; en Hij gaf hem diens genade die hij had in de oogen van den vorst van het huis der gevangenis, beteekent vandaar de opheffing in de verzoeking; en de vorst van het huis der gevangenis gaf, beteekent het in den staat der verzoeking bestierende ware; in de hand van Jozef alle gebondenen die in het huis der gevangenis waren, beteekent, uit Hem over alle valsche dingen; en al wat zij daar deden, dat deed hij, beteekent het volstreckte vermogen; de vorst van het huis der gevangenis zag niets hoegenaamd in zijn hand, beteekent dat Hijzelf het ware bestierde; en wat hij deed, maakte Jehovah voorspoedig, beteekent, dat de Goddelijke Voorzienigheid uit Hem was.

5041. En Jehovah was met Jozef; dit beteekent dat het Goddelijke in Hem was, namelijk in den Heer, Die in den hoogsten zin door Jozef wordt uitgebeeld,

hier het Goddelijke in de verzoeken, waarover hier wordt gehandeld; het Goddelijke zelf immers is Jehovah, en dat Deze in Hem was of Hem inwas, wordt daarmede aangeduid dat Jehovah met Jozef was. Omdat in den zin der letter over Jozef wordt gehandeld, wordt er gezegd met hem, doch in den inwendigen zin, waar over den Heer wordt gehandeld, is het in Hem. Dat het in Hem is, kan voor een ieder binnen de Kerk daaruit vaststaan dat Hij uit Jehovah ontvangen was, weswege Hij Hem zoo vaak Zijn Vader noemt. Het zijn zelf van den mensch en vandaar het binnenste van zijn leven is uit den vader; de bekleedingen of de uiterlijke dingen zijn uit de moeder; daarom was het Zijn des Heeren en vandaar het binnenste van Zijn leven het Goddelijke, omdat Hij Jehovah Zelf was; en de bekleedingen of de uiterlijke dingen maakten het menschenlijke dat Hij uit de moeder door de geboorte aannam; dit menschenlijke was zoodanig dat het verzocht kon worden; het was immers bezoedeld met het erfbooze uit de moeder; maar omdat het binnenste Goddelijk was, heeft Hij uit eigen macht dat erfbooze van moederswege kunnen uitdrijven, hetgeen geleidelijk is geschied door de verzoeken, en tenslotte door de laatste, welke die van het kruis was; toen heeft Hij Zijn Menschenlijke ten volle verheerlijkt, dat is, Goddelijk gemaakt. Hieruit kan vaststaan wat daaronder wordt verstaan dat het Goddelijke in Hem was.

5042. En Hij neigde de barmhartigheid tot hem; dat dit de Goddelijke Liefde beteekent in de afzonderlijke dingen, staat vast uit de beteekenis van de barmhartigheid, zijnde in den hoogsten zin de Goddelijke Liefde, waarover n. 1735, 3063, 3073, 3120, 3875; het Goddelijk Zijn zelf is de Liefde, in den hoogsten zin verstaan volslagen onbegrijpelijk voor den mensch; vanuit deze door het Ware ontstaan en bestaan alle dingen, zoowel die welke het leven hebben als die welke het leven niet hebben. Die Goddelijke Liefde vloeyde uit het Zijn zelf door het binnenste des levens in den Heer, in de afzonderlijke dingen in die Hij vanuit het uit de moeder aangenomen menschenlijke deed, en richtte het naar de einddoelen, en deze tot het laatste, dat het menschenlijk geslacht zou worden gezaligd. En omdat de Heer vanuit het Goddelijke zelf in zich Zijn menschenlijke zag, hoedanig het was, namelijk dat het vanwege het erfelijke in het booze was, wordt derhalve gezegd dat Jehovah de barmhartigheid tot hem neigde, en daaronder wordt in den hoogsten zin de Goddelijke Liefde in de afzonderlijke dingen verstaan; de Goddelijke Barmhartigheid immers is niets anders dan de Goddelijke Liefde jegens hen die in de ellenden verkeerden, n. 1049, 3063, 3875, dat is, jegens hen die in de verzoeken zijn; dezen immers zijn in de ellenden, en zij voornamelijk worden onder de ellendigen in het Woord verstaan.

5043. En Hij gaf hem diens genade die hij had in de oogen van den vorst van het huis der gevangenis; dat dit beteekent vandaar de opheffing, staat vast uit de beteekenis van genade geven, zijnde de opheffing; immers, in de verzoeken genade geven is troosten en door de hoop opheffen; uit de beteekenis van den vorst, zijnde het primaire ware, waarover in de volgende paragraaf; en uit de beteekenis van het huis der gevangenis, zijnde de verwoesting van het valsche, bijgevolg de verzoeking, waarover boven n. 5038, 5039.

5044. En de vorst van het huis der gevangenis gaf; dat dit het in den staat der verzoeken bestierende ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van den vorst, zijnde het primaire ware, aldus hetwelk bestiert, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van het huis der gevangenis, zijnde de verwoesting van het valsche, bijgevolg de verzoeking, waarover boven n. 5038, 5039, 5043. Wat het in den staat der verzoeken bestierende ware is, moet eerst worden gezegd: bij allen die in de verzoeken zijn, vloeit het ware uit den Heer in, hetwelk de denkingen regeert en bestiert; dit richt hen op zoo vaak als zij in twijfelingen en eveneens in wanhoop vallen; dit bestierende ware is dat ware en zulk een ware dat zij vanuit het Woord of vanuit de leer hebben geleerd, en zij zelf bij zich hebben bevestigd; andere ware dingen worden dan weliswaar ook opgeroepen, maar zij bestieren hun innerlijke dingen niet; somtijds vertoont dat ware hetwelk bestiert zich niet zichtbaar voor het verstand, maar het schuilt in het duister, en bestiert nochtans; het Goddelijke des Heeren vloeit immers daarin in, en houdt zoo de innerlijke dingen van het gemoed daarin; deswege ontvangt, wanneer dat in het licht komt, hij die in de verzoeking is, vertroosting en wordt hij opgeheven. Het is niet dat ware zelf, maar het is de aandoening van dat ware, door welke de Heer hen bestiert die in de verzoeken zijn; het Goddelijke immers vloeit niet in dan in de dingen die der aandoening zijn. Het ware dat in de innerlijke dingen van den mensch is ingeplant en ingeworteld, is ingeplant en ingeworteld door de aandoening, en volstrekt niets zonder aandoening. Het ware dat is ingeplant en ingeworteld door de aandoening, dit kleeft aan, en het wordt teruggeroepen door de aandoening; en wanneer zoo dat ware wordt teruggeroepen, doet het de daarmede verbonden aandoening optreden, welke aandoening de wederkeerige van den mensch is. Omdat het aldus is gesteld met den mensch die in de verzoeken is, wordt derhalve niemand in eenige geestelijke verzoeking toegelaten voordat hij in den volwassen leeftijd is, en aldus van eenig ware is doordrenkt, door hetwelk hij bestierd kan worden; is dit niet het geval, zoo bezwijkt hij, en dan wordt zijn latere staat erger dan de vorige. Hieruit kan vaststaan wat onder het in den staat der verzoeken bestierende ware wordt

verstaan, hetwelk wordt aangeduid met den vorst van het huis der gevangenis. Dat de vorst het primaire ware is, komt omdat de koning in den inwendigen zin het ware zelf beteekent, n. 1672, 1728, 2015, 2069, 3009, 3670, 4575, 4581, 4789, 4966; vandaar beteekenen de vorsten, omdat zij tot den koning behooren, de primaire dingen van dat ware. Dat de vorsten die dingen beteekenen, zie men in n. 1482, 2089; maar omdat het daar uit andere plaatsen in het Woord niet aldus werd getoond, zoo mogen hier eenige worden aangevoerd; bij Jesaja: “Een Knaap is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, *op Wienschouder het vorstendom* zal zijn; de *Vorst des vredes*, vermenigvuldigende het *vorstendom* en den vrede, er zal geen einde zijn”, ix: 5, 6; daar wordt over den Heer gehandeld; het vorstendom op den schouder, is al het Goddelijk Ware in de Hemelen uit Hem; de Hemelen immers zijn onderscheiden in vorstendommen volgens de ware dingen vanuit het goede; vandaar eveneens worden de Engelen vorstendommen genoemd; de vrede is de staat der gezegendheid in de Hemelen, welke het goede en het ware uit de binnenste dingen aandoet, n. 3780; vandaar wordt de Heer de Vorst des vredes genoemd, en wordt er gezegd: vermenigvuldigende het vorstendom en den vrede, waaraan geen einde zal zijn. Bij denzelfde: “Dwaas zijn de *vorsten van Zoan*, de wijzen, de raadgevers van Farao; hoe zegt gij tot Farao: Een zoon der wijzen ben ik, *een zoon der koningen der oudheid*; verdwaasd zijn de *vorsten van Zoan*, bedrogen de *vorsten van Nof*; en zij hebben Egypte verleid, den hoeksteen der stammen”, xix: 11, 13, waar over Egypte wordt gehandeld, waarmede het wetenschappelijke der Kerk wordt aangeduid, n. 4749, aldus het natuurlijk ware, hetwelk het laatste der orde is; en daarom wordt ook Egypte hier de hoeksteen der stammen genoemd; de stammen immers zijn alle dingen van het ware in één samenvatting, n. 3858, 3862, 3926, 3939, 4060; hier is echter Egypte het wetenschappelijke dat de ware dingen der Kerk verdraait, aldus de vervalschte ware dingen in het laatste der orde, welke de vorsten van Zoan en de vorsten van Nof zijn; dat het zichzelf een zoon der koningen der oudheid noemt, komt omdat de wetenschappelijke dingen daar waren vanuit de ware dingen der Oude Kerk; de ware dingen zelf worden aangeduid met de koningen, zooals boven is getoond, en de ware dingen der Oude Kerk met de koningen der oudheid. Bij denzelfde: “Aschur denkt niet het rechte, en zijn hart overdenkt niet het rechte, want tot verderven is zijn hart, en tot het uitroeien van niet weinige natiën; want hij zegt: *Zijn niet mijn vorsten koningen*”, x: 7, 8; Aschur staat voor de redeneering over de Goddelijke ware dingen, vanwaar de valscheden zijn, aldus voor de verdraaide rede, n. 1186; de vandaar vervalschte ware dingen of de valsche dingen die door de

redeneering ontstaan en verschijnen als de eigenlijke ware dingen zelf, worden daarmee aangeduid dat hij zegt: Zijn niet mijn vorsten koningen. Dat Aschur de redeneering is, en dat de vorsten die koningen zijn, de primaire valsche dingen zijn, waarvan men gelooft dat zij de eigenlijke ware dingen zelf zijn, kan men niet zien en vandaar niet gelooven, zoolang het gemoed in den historischen zin der letter wordt gehouden, en nog minder, indien het gemoed in het ontkennende is dat er in het Goddelijk Woord iets heiligers en universeelers is gelegen dan hetgeen in de letter verschijnt, terwijl toch in den inwendigen zin onder Aschur niets anders in het Woord wordt verstaan dan de rede en de redeneering, en onder de koningen de ware dingen zelf, en onder de vorsten de primaire dingen van het ware. Ook weet men in den Hemel niet wat Aschur is, en eveneens werpen de Engelen de voorstelling van een koning en van een vorst van zich, en wanneer zij die bij den mensch bemerken, dragen zij haar op den Heer over, en doorvatten zij datgene wat uit den Heer voortgaat, en wat des Heeren is in den Hemel, namelijk het Goddelijk Ware uit Zijn Goddelijk Goede. Bij denzelfde: “Aschur valt door het zwaard, niet eens mans, en het zwaard, niet eens menschen, zal hem verteren; ook zal zijn rots van schrik doorgaan, en *zijn vorsten* zullen ontsteld worden door de banier”, xxxi: 8, 9; daar wordt ook over Egypte gehandeld, zijnde het verdraaide wetenschappelijke der Kerk; de redeneering uit de wetenschappelijke dingen over de Goddelijke ware dingen, vanwaar de verdraaiing en de vervalsching is, is Aschur; die verdraaide en vervalschte ware dingen zijn de vorsten; het zwaard waardoor Aschur zal vallen, is het valsche dat het ware bestrijdt en verwoest, n. 2799, 4499. Bij denzelfde: “De sterkte van Farao zal ulieden tot schaamte worden, en het vertrouwen in de schaduw van Egypte tot schande, wanneer *zijn vorsten in Zoan* zullen zijn geweest”, xxx: 3, 4; de vorsten in Zoan voor de vervalschte ware dingen, aldus voor de valsche dingen, zooals boven. Bij denzelfde: “De pelikaan en de eend zullen het bezitten, en de nachtuil en de raaf zullen daarin wonen; Hij zal een richtsnoer der ledigheid en een richtlood der woestheid over het trekken; zijn edelen zijn daar niet, laten zij het koninkrijk roepen, en *al zijn vorsten zullen niets zijn*”, xxxiv: 11, 12; de pelikaan, de eend, de nachtuil, en de raaf staan voor de geslachten van het valsche, welke ontstaan wanneer de Goddelijke ware dingen die in het Woord zijn, te niet gaan; de verlating en de verwoesting van het ware wordt aangeduid met het richtsnoer der ledigheid en het richtlood der woestheid; en de valsche dingen die voor hen de primaire ware dingen zijn, door de vorsten. Bij denzelfde: “Ik zal de *vorsten der heiligheid* profaan maken, en Ik zal Jakob ten vloek geven, en Israël tot beschimpingen”,

XLIII: 28; de vorsten der heiligheid profaan maken, voor de heilige ware dingen; de uitroeiing van het ware der uitwendige en der inwendige Kerk wordt aangeduid met Jakob ten vloek en Israël tot beschimpingen geven; dat Jakob de uitwendige Kerk en Israël de inwendige Kerk is, zie men in n. 4286. Bij Jeremia: “Binnentreden door de poorten dezer stad zullen de *koningen* en de *vorsten*, zittende op den troon van David, rijdende in den wagen en op paarden, *zijzelf* en hun *vorsten*”, xvii: 25. Wie het Woord hier in den historischen zin verstaat, kan niet weten dat in deze dingen iets hoogers en heiligen verborgen is dan dat koningen en vorsten zullen binnentreden door de poorten der stad in den wagen en op de paarden, en hij maakt daaruit op dat de duur van het koninkrijk wordt aangeduid; maar wie weet wat in den inwendigen zin de stad beteekent, wat de koningen, wat de vorsten, wat de troon van David, en wat rijden in den wagen en op de paarden, ziet de hoogere en de heiligere dingen daar; de stad of Hierosolyma immers beteekent het geestelijk Rijk des Heeren, n. 2117, 3654; de koningen de Goddelijke ware dingen, zooals boven is getoond; de vorsten de primaire dingen van het ware; de troon van David den Hemel des Heeren, n. 1888; rijden in den wagen en op de paarden het geestelijk verstandelijke der Kerk, n. 2760, 2761, 3217. Bij denzelfde: “O zwaard, tegen de Chaldeën, en tegen de bewoners van Balbel, en tegen *haar vorsten*, en tegen haar wijzen; o zwaard, tegen de leugenaars; o zwaard, tegen haar paarden, en tegen haar wagenen”, l: 35, 36, 37; het zwaard voor het tegen het valsche strijdende ware, en voor het tegen het ware strijdende en dit verwoestende valsche, n. 2799, 4499; de Chaldeën voor hen die de ware dingen ontwijden, en de bewoners van Babel voor hen die het goede ontwijden, n. 1182, 1283, 1295, 1304, 1307, 1308, 1321, 1322, 1326, 1327 einde; de vorsten voor de valsche dingen die voor hen de primaire ware dingen zijn; de paarden voor het verstandelijke der Kerk, de wagenen voor het leerstellige van haar, waarvan de verwoesting wordt aangeduid met het zwaard tegen de paarden en tegen de wagenen. Bij denzelfde: “Hoe omwolkt de Heer in Zijn toorn de dochter Zions; de Heer heeft verzwolgen, Hij heeft niet verschoond al de habitakels van Jakob, Hij heeft in Zijn ontsteking de vestingen der dochter van Jehudah vernietigd, nedergeworpen ter aarde, Hij heeft het koninkrijk en *deszelfs vorsten* ontwijd; de poorten zijn in de aarde verzonken, en de grendelen heeft Hij verbroken; de *koning* en de *vorsten* zijn onder de natiën”, Klaagl. ii: 1, 2, 9; de dochter van Zion en van Jehudah voor de hemelsche Kerk, hier voor haar, vernietigd zijnde; het koninkrijk voor de ware dingen der leer daar, n. 2547; 4691; de koning voor het ware zelf, de vorsten voor de primaire dingen ervan. Bij denzelfde: “Onze huiden zijn

zwart geworden zooals een oven, vanwege de stormen des hongers; zij hebben de vrouwen in Zion verkracht, de maagden in de steden van Jehudah, *de vorsten zijn door hun hand opgehangen*”, Klaagl. v: 10, 11, 12; de door hun hand opgehangen vorsten, staat daarvoor dat de ware dingen zijn ontwijfd, de ophanging immers beeldde de verdoemenis der ontwijding uit; en omdat de ophanging haar uitbeeldde, werd het ook bevolen, toen het volk Baälpeor nahoereerde en zij hun goden aanbaden, “*dat de vorsten zouden worden opgehangen vóór de zon*”, Num. xxv: 1, 2, 3, 4; Baälpeor nahoereeren immers, en hun goden aanbidden, was den eeredienst ontwijden. Bij Ezechiël: “De koning zal rouw bedrijven, en de *vorst* zal met verbijstering worden bekleed, en de handen van het volk des lands zullen verschrikt worden; Ik zal naar hun weg met hen handelen”, vii: 27; de koning eender voor het ware in het algemeen, en de vorst voor de primaire dingen ervan. Bij denzelfde: “De *vorst* die in het midden van hen is, zal op den schouder worden gedragen onder de duisternis, en hij zal uitgaan; zij zullen den wand doorboren om daardoor uit te leiden; hij zal zijn aangezichten oversluieren, zoodat hij niet met het oog de aarde zie”, xii: 12; dat de vorst hier niet een vorst is, blijkt duidelijk, maar dat hij het ware der Kerk is; en wanneer daarvan wordt gezegd dat het op den schouder zal worden gedragen onder de duisternis, zoo is het dat het met alle macht tusschen de valsche dingen wordt heengevoerd; de duisternis immers is de valsche dingen; de aangezichten oversluieren is dat het ware in het geheel niet wordt gezien; dat hij niet met het oog de aarde ziet, is dat niets van de Kerk wordt gezien; dat de aarde de Kerk is, zie men in n. 662, 1066, 1067, 1262, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 2928, 3355, 4447, 4535. Bij Hoschea: “Vele dagen zullen de zonen Israëls zitten, *er is geen koning en geen vorst*, en geen slachtoffer, en geen opgericht beeld, en geen efod, en geen terafim”, iii: 4. En bij David: “Geheel heerlijk is *des konings dochter* van binnen, en van ineenvlechtingen van goud haar kleet; in borduursels zal zij tot den *koning* worden geleid; in de plaats van uw vaderen zullen uw zonen zijn; *zij zult hen tot vorsten zetten in de gansche aarde*”, Psalm xlv: 14, 15, 17; de dochter des konings is het geestelijk Rijk des Heeren; het wordt Zijn geestelijk Rijk genoemd naar het Goddelijk Ware des Heeren, hetwelk daar wordt beschreven door het kleet uit ineenvlechtingen van goud en uit borduursels; de zonen zijn de ware dingen van dat Rijk, welke uit het Goddelijke des Heeren zijn, welke de vorsten, dat is, de primaire dingen zullen zijn. Met den vorst, over wien en over wiens bezitting in de Nieuwe Hierosolyma en in de Nieuwe Aarde wordt gehandeld bij Ezechiël, hfdst. xlv: 3, hfdst. xlv: 7, 8, 17; hfdst. xlvi: 8, 10, 12, 16, 18; hfdst. xlviii: 21, wordt in het algemeen het ware

aangeduid dat uit het Goddelijke des Heeren is; onder de Nieuwe Hierosolyma immers daar, en onder den Nieuwen Tempel, en onder de Nieuwe Aarde, wordt het Rijk des Heeren in de Hemelen en op aarde verstaan, hetwelk daar met uitbeeldende dingen, zoodanig als die elders in het Woord zijn, wordt beschreven.

5045. In de hand van Jozef alle gebondenen die in het huis der gevangenis waren; dat dit beteekent uit Hem over alle valsche dingen, namelijk het in den staat der verzoeken bestierende ware, staat vast uit de beteekenis van in Jozefs hand geven, zijnde in zijn vermogen; de hand immers is het vermogen, n. 5008, aldus dat het uit Hem is; uit Hem immers geschiedt wat uit Zijn vermogen is; onder Jozef wordt in den inwendigen zin de Heer verstaan, zooals boven meermalen is getoond; en uit de beteekenis van de gebondenen in het huis der gevangenis, zijnde de valsche dingen, waarover boven n. 5037, 5038; aldus wordt met: De vorst van het huis der gevangenis gaf in de hand van Jozef alle gebondenen die in het huis der gevangenis waren, aangeduid het uit Hem in den staat der verzoeken over alle valsche dingen bestierende ware, dat is, dat uit Hem het ware was door hetwelk Hij de valsche dingen in den staat der verzoeken bestierde. Hier en in hetgeen volgt tot aan het einde van dit hoofdstuk wordt in den inwendigen zin over den Heer gehandeld, namelijk dat Hij uit eigen macht in den staat der verzoeken de hellen heeft bestierd, dat is, overwonnen, welke hellen in de booze en de valsche dingen waren, welke aanhoudend booze en valsche dingen aan het menschelijk geslacht ingoten; dat de Heer ze uit eigen macht heeft overwonnen en onderjukt, en dat Hij zoo het Menschelijke in Zich heeft verheerlijkt of Goddelijk gemaakt, zie men in n. 1616, 1749, 1755, 1813, 1904, 1914, 1921, 1935, 2025, 2026, 2083, 2159, 2574, 2786, 2795; 3036, 3381, 3382, 4075, 4286, 5005; dit staat vast uit verscheidene plaatsen in het Woord, zooals ook uit dit bij Johannes: “Ik leg Mijn ziel af, opdat Ik haar wederom neme; niemand neemt haar van Mij af, maar Ik leg haar van Mij Zelf af; Ik heb het vermogen, haar af te leggen, en Ik heb het vermogen, haar wederom te nemen”, x: 17, 18; dat het lijden van het kruis het laatste der verzoeken was, waardoor Hij het Menschelijke in Zich ten volle heeft verheerlijkt, dat is, Goddelijk gemaakt, blijkt eveneens uit verscheidene plaatsen in het Woord, zooals eveneens bij Joh. hfdst. XIII: 31, 32; hfdst. XVII: 1, 5; Lukas XXIV: 26.

5046. En al wat zij daar deden, dat deed hij; dat dit het volstreckte vermogen beteekent, kan zonder ontvouwing vaststaan; de woorden immers sluiten in dat alle dingen uit Hem waren, aldus dat Hij in het volstreckte vermogen was om te doen en te laten.

5047. De vorst van het huis der gevangenis zag niets hoegenaamd in zijn hand; dat dit beteekent dat Hijzelf het ware bestierde, staat vast uit de beteekenis van den vorst van het huis der gevangenis, zijnde het in den staat der verzoeken bestierende ware, waarover boven n. 5044; en uit de beteekenis van niets hoegenaamd zien in zijn hand, zijnde uit Hem, aldus vanuit het volstreckte vermogen, zooals boven n. 5045, 5046.

5048. Omdat Jehovah met hem was; dat dit beteekent uit het Goddelijke dat in Hem was, staat vast uit hetgeen boven in n. 5041 is gezegd.

5049. En wat hij deed, maakte Jehovah voorspoedig; dat dit beteekent dat de Goddelijke Voorzienigheid uit Hem was, staat vast uit de beteekenis van voorspoedig maken, zijnde de Voorzienigheid, waarover n. 4972, 4975; dat zij Goddelijk is, wordt verstaan onder Jehovah, en dat zij uit Hem was, onder wat hij deed. Dat voorspoedig maken in den hoogsten zin de Voorzienigheid is, komt omdat al het voorspoedige dat in de laatste dingen der natuur verschijnt, in zijn oorsprong geschiedt vanuit des Heeren Goddelijke Voorzienigheid; dat het aldus is, en eveneens dat al wat der fortuin wordt genoemd, daaruit is, zal vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid elders uit ondervindingen vanuit de geestelijke wereld worden getoond.

Vervolg aangaande de Overeenstemming met den Grootsten Mensch; hier aangaande de Overeenstemming van de Lendenen en de Geslachtsdeelen met hem.

5050. *Wie in den Grootsten Mensch of in den Hemel tot de streek der handen, der armen, en der voeten behooren, werd aan het einde van het vooraf gaande hoofdstuk, n. 4931 tot 4953, uit ondervinding getoond; hier moet nu worden gezegd welke gezelschappen het in den Hemel of in den Grootsten Mensch zijn waarmede de lendenen overeenstemmen, en eveneens de met de lendenen samenhangende leden, welke de geslachtsdeelen worden genoemd. In het algemeen moet men weten dat de lendenen en de daarmede samenhangende leden overeenstemmen met de echte echtelijke liefde, bijgevolg met die gezelschappen waar dezulken zijn; zij die daar zijn, zijn meer hemelsch dan de overigen, en leven meer dan de overigen in het verkwikkelijke van den vrede.*

5051. *In een rustigen droom zag ik eenige boomen, geplant in een houten bak, waarvan de eene rijzig was, de andere lager, en een tweetal klein; die lagere boom behaagde mij het meest, en ondertusschen deed een allerliefelijkste rust, welke ik niet kan uitspreken, mijn gemoed aan. Uit den droom ontwaakt sprak ik met hen die den droom over mij brachten; het waren engellijke geesten, men zie n. 1977, 1979, die zeiden wat door dat gezicht werd aangeduid, namelijk*

dat de echtelijke liefde werd aangeduid, met den rijzigen boom de echtgenoot, met den lageren de echtgenoot, met het tweetal kleine de kinderen; verder zeiden zij dat de allerliefelijkste rust die het gemoed aandeed, aangaf hoedanige liefelijkheid van den vrede diegenen in het andere leven hebben die in de echte echtelijke liefde hebben geleefd; zij voegden daaraan toe dat zoodanig diegenen zijn die tot de streek der dijnen het naast boven de knieën behooren, en dat zij die in een nog liefelijker staat zijn, tot de streek der lendenen behooren. Er werd ook getoond dat er een vergemeenschapping door de voeten met de voetzolen en de hielen optreedt; dat er een vergemeenschapping is, blijkt ook uit die groote zenuw in de dij, welke haar takken uitzendt niet slechts door de lendenen tot de deden die voor de verwekking zijn bestemd en die de organen der echtelijke liefde zijn, maar ook door de voeten tot de voetzolen en tot de hielen. Ook werd toen ontdekt wat in het Woord werd verstaan onder de heupholte en de zenuw van de dij, die aan Jakob werd ontwricht, toen hij met den Engel worstelde, Gen. xxxii: 25, 31, 32, waarover n. 4280, 4281, 4314, 4315, 4316, 4317. Daarna verscheen mij een groote hond, zoodanig als die welke Cerberus wordt genoemd bij de oudste schrijvers; hij had een huiveringwekkende muil. Er werd gezegd dat een zoodanige hond de bewaking beteekent, dat de mensch niet van de hemelsche echtelijke liefde overschrijdt tot de liefde van de echtbreuk, welke helsch is; het is immers de hemelsche echtelijke liefde, wanneer de mensch met zijn eegade, die hij allerteederst liefheeft, en met de kinderen, tevreden in den Heer leeft; vandaar heeft hij in de wereld het innerlijk liefelijke, en in het andere leven de hemelsche vreugde; wanneer men echter van die liefde overgaat in het tegenovergestelde, en hun daarin het verkwikkelijke als het ware hemelsch toeschijnt, terwijl het toch helsch is, zoo vertoont zich zulk een hond die er als het ware voor waakt dat de tegenovergestelde verkwikkelijkheden geen gemeenschap hebben.

5052. *Het is de binnenste Hemel door welken de Heer de echtelijke liefde inboezemt; zij die daar zijn, zijn meer dan de overigen in den vrede; de vrede in de Hemelen is vergelijkenderwijze zooals de lente in de wereld, welke alle dingen verkwikkelijk maakt; deze is het hemelsche zelf in zijn oorsprong. De Engelen die daar zijn, zijn de wijsten van allen, en vanwege de onschuld verschijnen zij aan de anderen zooals kleine kinderen; zij hebben ook de kleine kinderen veel meer lief, dan hun vaders en moeders; zij zijn bij de kleine kinderen aanwezig in de baarmoeder, en door hen zorgt de Heer dat de kleine kinderen daar gevoed en vervolmaakt worden; aldus waken zij ook over haar die in de baarmoeder dragen.*

5053. *Er zijn hemelsche gezelschappen waarmede alle en de afzonderlijke voor de verwekking bestemde leden en organen in het eene en het andere geslacht overeenstemmen; die gezelschappen zijn van de andere onderscheiden, zooals*

ook die streek in den mensch terdege onderscheiden en gescheiden is van de overige. Dat die gezelschappen hemelsch zijn, komt omdat de echtelijke liefde de fundamenteele van alle liefden is, n. 686, 2733, 2737, 2738; zij munt ook boven de overige uit in het nut, en vandaar in het verkwikkelijke; want de huwelijken zijn de kweekplaatsen van het algebeele menschelijke geslacht, en eveneens de kweekplaatsen van het hemelsch Rijk des Heeren, want de Hemel is vanuit het menschelijk geslacht.

5054. Zij die de kleine kinderen allerteederst hebben lief gehad, zooals zoodanige moeders, zijn in het gebied van de baarmoeder en van de organen rondom, namelijk in die van den hals der baarmoeder en van de eierstokken; en zij die daar zijn, zijn in het zoetste en zachtste leven, en meer dan de anderen in de hemelsche vreugde.

5055. Maar welke en hoedanig die gezelschappen zijn welke tot de afzonderlijke verwekkingsorganen behooren, werd niet te weten gegeven; zij zijn immers te innerlijk dan dat zij door iemand die in een lagere sfeer is, kunnen worden begrepen; zij hebben ook betrekking op de nutten dier organen, welke nutten verborgen zijn, en eveneens verwijderd gehouden van de wetenschap, ook vanwege de oorzaak, welke der Voorzienigheid is, dat zulke dingen, welke in zich in de hoogste mate hemelsch zijn, niet worden gekwetst door vuile denkingen, welke der wulpschheid, der hoerij en drechbreuk zijn, welke denkingen bij de meesten alleen al door het noemen van die organen worden opgewekt; deswege is het geoorloofd, eenige meer verwijderde dingen die werden gezien, mede te deelen.

5056. Er was een zekere geest bij mij van een anderen aardbol; over de geesten van andere aardbollen zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders worden gesproken. Deze smeekte mij dringend dat ik bemiddelend voor hem zou optreden opdat hij in den Hemel kon komen. Hij zeide dat hij niet wist dat hij het booze had gedaan, alleen dat hij de inwoners van dien aardbol had berispt; er zijn immers berispsers en kastijders van diegenen die niet naar behooren leven; ook over hen zal worden gehandeld, wanneer aangaande de inwoners van de andere aardbollen gewag zal worden gemaakt. Hij voegde hieraan toe dat hij hen, na hen berispt te hebben, had onderricht; hij sprak toen als het ware met gespleten stem; deze kon ook tot ontferming bewegen. Maar ik kon hem niets anders antwoorden dan dat ik hem in het geheel geen hulp kon bieden, en dat dit eenig en alleen van den Heer is, en dat hij, indien hij waardig was, kon hopen. Maar toen werd hij teruggebracht onder de rechtschapen geesten die van zijn aardbol waren; doch dezen zeiden dat hij niet met hen kon samen zijn, omdat hij niet zoodanig was; doch omdat hij nochtans vanuit hevig verlangen aandrang om in den Hemel te worden binnengelaten, werd hij naar een gezelschap van rechtschapen geesten van

dezen aardbol gezonden; maar ook dezen zeiden dat hij niet met hen kon zijn; hij was ook van een zwarte kleur in het licht des Hemels, maar hijzelf zeide dat hij niet van een zwarte, maar van een murrhinische kleur was. Mij werd gezegd dat zoodanig in den aanvang diegenen zijn die daarna onder hen worden opgenomen die de streek der zaadblaasjes samenstellen; in die blaasjes immers wordt het zaad verzameld met een passend vocht, waarmede het wordt gecombineerd, en door de combinatie geschikt gemaakt om, na uitgezonden te zijn, in den hals van de baarmoeder te worden opgelost, en zoo voor de ontvangenis van dienst te zijn; en er is in een zoodanige substantie een streven en als het ware een verlangen om nut te betrachten, aldus om het vocht af te leggen waarmede het is bekleed; iets eenders verscheen ook bij dien geest; hij kwam wederom tot mij, maar in een schamele kleedij; en hij zeide dat hij brandde om in den Hemel te komen, en dat hij nu bemerkte dat hij zoodanig was. Het werd gegeven hem te zeggen dat dit wellicht een aanwijzing was dat hij binnenkort zou worden opgenomen; door de Engelen werd hem toen gezegd dat hij zijn kleed zou of werpen; hij wierp het uit verlangen zoo snel af, dat er nauwelijks iets sneller is; daarmede werd uitgebeeld hoedanig de verlangens zijn dergenen die in de streek zijn waarmede de zaadblaasjes overeenstemmen.

5057. Mij verscheen een vijzel, en daarbij stond een zekere man met een ijzeren werktuig, wien het vanuit de fantasie toescheen alsof hij in dien vijzel menschen stampte, door hen op afgrijselijke manieren te martelen; deze man deed dit met een groote verkwikkelijkheid; de verkwikkelijkheid zelf werd vergemeenschap, opdat ik zou weten hoedanig en hoe groot zij is voor hen die zoodanig zijn; het was een helsche verkwikkelijkheid. Door de Engelen werd mij gezegd dat een zoodanige verkwikkelijkheid heeft geregeerd bij de nakomelingen van Jakob, en dat zij niets verkwikkelijkers gewaar werden dan de natiën wreedaardig te behandelen, en hen na se gedood te hebben, bloot te stellen aan de wilde dieren en de vogels om ze te verslinden, de levenden met zagen en bijlen in stukken te snijden, ze door den ticheloven te laten doorgaan, II Sam. XII: 31, de kleine kinderen te verpletteren en weg te werpen. Zulke dingen werden nooit bevolen, noch werden zij ooit toegelaten dan alleen aan dezulken wier dijsenuw ontwricht was, n. 5051; dezulken wonen onder den rechterhiel, waar de echtbrekers zijn die eveneens wreed zijn. Het is dus te verwonderen dat iemand ooit gelooft, dat die natie boven de andere uitverkoren is geweest; vandaar komt het ook dat verscheidenen zich daarin bevestigen dat het leven er niets toe doet, maar dat er een uitverkiezing is, en er vandaar een opneming in den Hensel is vanuit barmhartigheid alleen, onverschillig hoedanig het leven ook is geweest; terwijl toch een ieder vanuit de gezonde rede kan zien dat aldus te denken tegen het

Goddelijke indruischt; het Goddelijke immers is de Barmhartigheid zelf; weswege, indien de Hemel er vanuit de Barmhartigheid alleen was, onverschillig hoedanig het leven ook is, allen, hoevelen het er ook zijn, zouden worden opgenomen; iemand in de hel neerstooten om daar gemarteld te worden, terwijl hij toch in den Hemel kon worden opgenomen, zou onbarmhartigheid en niet de barmhartigheid zijn, en den een boven den ander uitverkiezen, zou ongerechtigheid en niet de gerechtigheid zijn. Deswege wordt aan hen die hebben geloofd en zich erin hebben bevestigd dat eenigen zijn uitverkoren, en de overigen niet uitverkoren, en dat er in den Hemel alleen toelating vanuit barmhartigheid is, onverschillig hoe zij ook geleefd hebben, gezegd, hetgeen ik ook eenige malen heb gehoord en gezien, dat de Hemel nooit aan iemand door den Heer wordt ontzegd, en dat zij, indien zij het begeeren, dit uit ondervinding kunnen weten; deswege worden zij in een zeker gezelschap des Hemels geheven, waar diegenen zijn die het leven hebben geleid in de aandoening van het goede of in de naastenliefde; doch wanneer zij daar komen, beginnen zij, omdat zij boos zijn, beangst en van binnen gekweld te worden, omdat zij een tegenovergesteld leven hebben; en wanneer het hemelsch licht verschijnt, verschijnen zij in dat licht zooals duivels, bijna zonder menschelijken vorm, sommigen met een ingevallen aangezicht, sommigen als risten van tanden, sommigen op andere wijze zooals monsters; aldus hebben zij een afgrijzen van zichzelf, en werpen zij zich halsoverkop in de hel neder, en hoe dieper des te beter voor hen.

5058. *Er was ook een zeker iemand die in de wereld tot de meer aanzienlijken had behoord, en die mij toen bekend was, maar niet hoedanig hij van binnen was; in het andere leven echter werd het, na eenige ontwikkelingen van den staat zijns levens, geopenbaard dat hij arglistig was; toen deze eenigen tijd lang onder de arglistigen in het andere leven was geweest, en het daar hard te verduren had gehad, wilde hij van hen gescheiden worden. Ik hoorde hem toen zeggen dat hij in den Hemel wilde komen; deze eveneens had geloofd dat het alleen een opneming vanuit barmhartigheid was. Maar hem werd gezegd dat hij, indien hij daar kwam, daar niet zou kunnen vertoeven, en dat hij daar gemarteld zou worden zooals zij die in de wereld in den doodsstrijd zijn; maar nochtans hield hij aan; deze werd eveneens toegelaten in een gezelschap waar de eenvoudige goeden zijn, die vooraan boven het hoofd zijn. Doch toen hij daar kwam, ving hij volgens zijn leven aan met geslepenheid en arglisten te handelen; vandaar begonnen na den tijd van een klein uur de goeden daar, die eenvoudigen waren, te weeklagen dat hij hun de doorvatting van het goede en het ware, en vandaar hun verkwikkelijke wegnam, zoo hun staat vernietigende; toen werd iets van het licht uit den innerlijken Hemel toegelaten, waarin zij daar zooals een duivel verscheen, en het*

bovendeel van zijn neus afschuwelijk doorgroefd met een afschuwelijke wonde; en hij begon eveneens van binnen gemarteld te worden, en toen hij dat voelde, wierp hij zich van daar neder in de het. Daaruit blijkt dat het niet de uitverkiezing en de opneming vanuit barmhartigheid is, maar dat het het leven is hetwelk den Hemel maakt; nochtans zijn alle dingen van het leven van het goede en van het geloof van het ware vanuit de Barmhartigheid voor diegenen in de wereld die de Barmhartigheid opnemen; en voor hen is er opneming vanuit de Barmhartigheid, en zij zijn degenen die uitverkorenen worden genoemd, n. 3755 einde, 3900.

5059. Zij die in tegen de echtelijke lief de indruischende dingen, namelijk in echtbreuken hebben geleefd, goten, toen zij mij genaderd waren, pijn in de lendenen in, zwaar at naar het leven der echtbreuken dat zij hadden geleid; uit welken invloed ook bleek dat de lendenen met de echtelijke liefde overeenstemmen. Hun het is ook onder het achterdeel der lendenen, onder de bittin, waar zij verblijven in vuilnissen en uitwerpselen; deze dingen zijn eveneens voor hen genietingen, want zulke dingen stemmen overeen met die wellusten in de geestelijke wereld; maar over deze dingen zal worden gehandeld, waar, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, over de hellen in het algemeen en in het bijzonder moet worden gesproken.

5060. Wie diegenen zijn die met de teelballen overeenstemmen, kon eender voor mij vaststaan uit diegenen die in de tegen de echtelijke liefde indruischende dingen zijn, en aan de teelballen pijn veroorzaken; wanneer immers de gezelschappen werken, zoo werken zij in op die deelen en op die leden van het lichaam waarmede zij overeenstemmen, de hemelsche gezelschappen daarop door een milden, zachten, verkwikkelijken invloed, de helsche, die in daarmede strijdige dingen zijn, door een onzachten en pijnlijken invloed; maar hun invloed worden alleen diegenen gewaar wier innerlijke dingen geopend zijn, en aan wie vandaar een doorvattelijke vergemeenschapping met de geestelijke wereld is gegeven. Zij die in de tegen de echtelijke liefde indruischende dingen zijn, en aan de teelballen pijn veroorzaken, zijn degenen die lagen leggen door liefde, vriendschap, en diensten. Toen dezulken tot mij kwamen, wilden zij in het verborgene met mij spreken, ten zeerste vreezend dat iemand aanwezig mocht zijn; zij waren immers zoodanig in het leven van hun lichaam geweest, en omdat zij toen zoodanig waren, zijn zij ook zoodanig in het andere leven; het leven van een ieder immers volgt hem. Uit de streek rondom de gehenna steeg een zeker als het ware onzichtbaar luchtachtige op; het was een bende van zulke geesten; maar daarna verscheen de bende mij alleen als één geest, hoewel het er verscheidenen waren, wien banden werden aangelegd, welke hij evenwel naar het hem toescheen verwijderde, waarmede werd aangeduid dat zij de hindernissen uit den weg wilden ruimen; zoodanig immers

verschijnen de denkingen en de krachtsinspanningen des gemoeds op uitbeeldende wijze in de wereld der geesten, en wanneer zij verschijnen, bemerkt men terstond wat zij beteekenen. Daarna scheen het alsof uit zijn lichaam een zekere sneeuwige kleine uitging, die op mij toetrad, waarmede hun denking en bedoeling werd uitgebeeld, namelijk dat zij den staat der onschuld wilden aantrekken, opdat niemand iets zoodanigs van hen zou kunnen vermoeden. Toen deze tot mij was gekomen, liet hij zich naar de lendenen neder, en hij scheen zich als het ware om de eene en andere te buigen, waarmede werd uitgebeeld dat zij zich in de kuische echtelijke liefde wilden vertoonen; daarna rondom de voeten in spiraalvormige bochten, waarmede werd uitgebeeld dat zij zich wilden binnendringen door zulke dingen die in de natuur verk wikkelijk zijn; tenslotte werd die eene kleine bijna onzichtbaar, waardoor werd uit gebeeld dat zij zich geheel en al wilden verschuilen. Mij werd door de Engelen gezegd, dat diegenen zulk, een wijze van binnendringen hebben, die lagen leggen in de echtelijke liefde, namelijk die in de wereld zich hebben binnengedrongen ten einde echtbreuk te plegen met de vrouwen echtgenooten, door kuisch en verstandig over de echtelijke liefde te spreken, door de kleine kinderen te vleien, door den echtgenoot op elke manier te prijzen, totdat men geloofst dat hij een vriend is, kuisch, en schuldeloos, terwijl hij toch een arglistig echtbreker is. Hoedanig zij dus zijn, werd eveneens getoond; immers, nadat die dingen waren volvoerd, werd die sneeuwige kleine zichtbaar en verscheen donker en pikzwart en bovendien hoogst wanstaltig; en hij werd uitgeworpen in zijn hel, welke ook diep onder het middendeel der lendenen was; daar verblijven zij in de afschuwelijkste uitwerpselen; en zij zijn daar ook onder de roovers, die betrekking hebben op den onwillekeurigen gemeenen tin, waarover n. 4327. Ik heb daarna ook met dezulken gesproken, en zij waren verwonderd dat iemand van echtbreuken een gewetenszaak maakt, namelijk dat iemand vanuit het geweten niet met de echtgenoot van een ander zou samenliggen, wanneer het kan; en toen ik met hen over het geweten sprak, ontkenen zij dat iemand een geweten heeft. Mij werd gezegd dat dezulken voor het meerendeel uit de Christelijke wereld zijn, en zelden eenigen uit andere deelen.

5061. *Bij wijze van aanhangsel mag ik hieraan dit vermeldenswaardige toevoegen: er waren eenige geesten die langen tijd in een bijzondere hel opgesloten hadden geschuild, waaruit zij niet konden uitbreken. Ik had mij somtijds daarover verwonderd wie zij waren; op zekeren avond werden zij uitgelaten, en toen werd van hen een vrij rumoerig geluid van gemompel gehoord, hetwelk lang aanhield; en toen daartoe gelegenheid werd gegeven, hoorde ik van hen schimpscheuten tegen mij, en ik doorvatte het streven dat wilden opklimmen en mij verderven. Ik vroeg aan de Engelen de oorzaak; zij zeiden dat dezen mij hadden gehaat toen*

zij leefden, hoewel ik hun hoegenaamd niets gedaan had. En ik werd onderricht dat dezulken, wanneer zij slechts de sfeer gewaarworden van hem dien zij hebben gehaat, naar zijn verderf hijgen; maar zij werden teruggezonden naar hun hel. Daaruit kon vaststaan dat zij die elkander wederzijds in de wereld hebben gehaat, in het andere leven samenkomen, en tegen elkander vele booze dingen van zins zijn, hetgeen ook uit andere voorbeelden meermalen te weten is gegeven; de haat immers is tegenovergesteld aan de liefde en aan de naastenliefde, en hij is een afkeer en als het ware een geestelijke antipathie; en daarom, zoodra zij in het andere leven de sfeer gewaar worden van hem tegen wien tij een haat hebben gekoesterd, zoo komen zij als het ware in woede. Daaruit blijkt wat ligt opgesloten in hetgeen de Heer gezegd heeft bij Mattheus hfdst. v: vers 22, 23, 24, 25, 26.

5062. *Het vervolg over de Overeenstemming met den Grootsten Mensch aan het einde van het volgende hoofdstuk.*

Genesis

Veertigste Hoofdstuk

5063. Voor het voorafgaande hoofdstuk xxxix is ontvouwd hetgeen de Heer heeft gesproken aangaande het Gericht over de goeden en de boozen, bij Mattheus, hfdst. xxv, verzen 34, 35, 36; nu volgen deze woorden: *“Dan zullen de gerechten Hem antwoorden, zeggende: Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien, en U gespijzigd, of dorstig, en te drinken gegeven; wanneer dan hebben wij U een vreemdeling gezien, en opgenomen, of naakt, en gekleed; wanneer dan hebben wij U krank gezien, of in de gevangenis, en zijn tot U gekomen; maar antwoordende zal de Koning tot hen zeggen: Voorwaar, Ik zeg u, voorzooveel gij dit een van deze Mijn minste broederen hebt gedaan, zoo hebt gij dat Mij gedaan. Dan zal Hij zeggen ook tot degenen die aan de linkerhand zijn: Gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijn engelen is bereid; Ik ben immers hongerig geweest, en gij hebt Mij niet te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij niet te drinken gegeven; Ik ben een vreemdeling geweest, en gij hebt Mij niet opgenomen; naakt, en gij hebt Mij niet gekleed; krank, en in de gevangenis, en gij hebt Mij niet bezocht. Dan zullen ook die Hem antwoorden, zeggende: Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien, of dorstig, of een vreemdeling, of naakt, of krank, of in de gevangenis, en hebben U niet bediend. Dan zal Hij hun antwoorden, zeggende: Voorwaar, Ik zeg u, voorzooveel gij dit een van die minsten niet gedaan hebt, zoo hebt gij het Mij ook niet gedaan. En dezen zullen heengaan in de eeuwige straf, doch de gerechten in het eeuwige leven”*, vers 37 tot 46.

5064. In hetgeen aan het voorafgaande hoofdstuk werd vooruitgezonden, n. 4954 tot 4959, is ontvouwd, wat in den inwendigen zin wordt aangeduid met den hongerige te eten geven, den dorstige te drinken geven, den vreemdeling opnemen, den naakte kleeden, den kranke en den in de gevangenis zijnde bezoeken, namelijk dat het het wezen der naastenliefde is hetwelk daarin ligt opgesloten en aldus wordt beschreven; met den hongerige, den dorstige, en den vreemdeling, de aandoening van het goede en het ware, en met den naakte, den kranke en den in de gevangenis zijnde, de zelferkenning; men zie n. 4956, 4958.

5065. Omdat de zelfde dingen driemaal worden herhaald in hetgeen werd aangevoerd, en deze, als gezegd, eerder zijn ontvouwd, is het niet noodig afzonderlijk of ten aanzien van de afzonderlijke woorden uit te leggen wat

deze dingen in den inwendigen zin beteekenen; hier zal alleen worden gezegd wat het beteekent dat zij die aan de rechterhand waren, aldus hebben geantwoord, en aldus degenen die aan de linkerhand waren, namelijk dat zij Hem niet hongerig, dorstig, een vreemdeling, naakt, krank, en in de gevangenis hebben gezien; en daarna wat de Koning beteekent, voorts wat de gerechte en het eeuwige leven, en wat de vervloekte en het eeuwige vuur.

5066. Dat zij die aan de rechterhand waren, antwoordden: “Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien, en U gespijzigd, of dorstig, en te drinken gegeven; wanneer hebben wij U een vreemdeling gezien, en opgenomen, of naakt, en gekleed; wanneer hebben wij U krank gezien, of in de gevangenis, en zijn tot U gekomen”, beteekent dat indien zij den Heer Zelf hadden gezien, een ieder die diensten zou hebben betoond, doch niet vanuit de liefde jegens Hem, maar vanuit de vrees, omdat Hij de Rechter van het heelal zal zijn; noch terwille van Hem, maar terwille van zichzelf, aldus niet vanuit het innerlijke of van harte, maar uit het uiterlijke en in het gebaar. Het is daarmede gesteld zooals met iemand die een koning ziet, wiens genade hij wil verdienen om groot of rijk te worden, jegens wien hij zich derhalve onderdanig gedraagt; eender is het gesteld met hen die in een heiligen uitwendigen eeredienst zijn, waarin zij als het ware den Heer zien, en zich aan Hem onderwerpen, geloovende zoo dat zij het eeuwige leven zullen ontvangen, en toch geen naastenliefde hebben, noch iemand het goede doen dan alleen terwille van zich, aldus alleen aan zichzelf; dezen zijn eender aan hen die hun koning in den uitwendigen vorm met veel vereering het hof maken, en toch om zijn geboden lachen, omdat zij hem in hun hart minachten. Deze en eendere dingen zijn het die daarmede worden aangeduid dat die ter rechterhand aldus antwoordden; en omdat de boozen ook eendere dingen in den uitwendigen vorm doen, antwoordden derhalve die aan de linkerhand op bijna eendere wijze.

5067. Omdat de Heer Zich dus niet om de uitwendige maar om de inwendige dingen bekommert, en de mensch van de inwendige dingen getuigenis aflegt niet door den eeredienst alleen, maar door de naastenliefde en haar betrachtungen, antwoordde de Heer derhalve: “Voorwaar, Ik zeg u, voorzooveel gij dit een van deze Mijn minste broederen hebt gedaan, zoo hebt gij dat Mij gedaan”. Zij die broeders worden genoemd, zijn diegenen die in het goede der naastenliefde en des levens zijn, want de Heer is bij hen, omdat Hij in het goede zelf is; en het zijn diegenen die eigenlijk onder den naaste worden verstaan; in dezen eveneens openbaart de Heer Zich niet, want zij zijn naar verhouding gering, maar de mensch openbaart zich voor den Heer daarmede dat hij Hem vanuit het innerlijke vereert.

5068. Dat de Heer Zich de Koning heet, met deze woorden: “Wanneer de Zoon des menschen zal gekomen zijn in Zijn heerlijkheid, zal Hij zitten op den troon der heerlijkheid; dan zal de Koning tot hen zeggen”, is ter oorzaak hiervan dat het Koningschap des Heeren het Goddelijk Ware is, vanuit hetwelk en volgens hetwelk het Gericht geschiedt. Maar anders worden vanuit dat en volgens dat de goeden gericht, en anders de boozen; de goeden worden, omdat zij het Goddelijk Ware hebben opgenomen, vanuit het goede gericht, aldus vanuit de Barmhartigheid; de boozen worden, omdat zij het Goddelijk Ware niet hebben opgenomen, vanuit het Ware gericht, aldus niet vanuit de Barmhartigheid; deze immers hebben zij verworpen en verwerpen haar vandaar in het andere leven aanhoudend. Het Goddelijk Ware opnemen is niet slechts het geloof hebben, maar ook het geloof ten uitvoer brengen, dat is, maken dat hetgeen der leer is, des levens zij; vandaar komt het dat de Heer Zich de Koning heet; dat het Koningschap des Heeren het Goddelijk Ware is, zie men in n. 1728, 2015 einde, 3009, 3670, 4581, 4966.

5069. Dat zij die aan de rechterhand waren, gerechten worden genoemd: “De *gerechten* zullen Hem antwoorden, zeggende”, enz.; en: “de *gerechten* zullen gaan in het eeuwige leven”, beteekent dat zij in de Gerechtigheid des Heeren zijn; allen die in het goede der naastenliefde zijn, worden de gerechten genoemd; niet, dat zij gerecht zijn vanuit zich, maar vanuit den Heer, Wiens Gerechtigheid hun wordt toegeëigend. Zij die zich gerecht vanuit zich gelooven, of dermate gerechtvaardigd dat zij niets van het booze meer hebben, zijn niet onder de gerechten, maar onder de ongerechten, want zij schrijven het goede aan zich toe, en stellen eveneens verdienste in het goede, en dezulken kunnen nooit vanuit de ware vernedering den Heer aanbidden. Deswege zijn zij die in het Woord de gerechten en de heiligen worden genoemd, diegenen die weten en erkennen dat al het goede uit den Heer is, en al het booze uit henzelf, dat is, bij hen uit de hel.

5070. Het eeuwige leven hetwelk den gerechten gewordt, is het leven vanuit het goede; het goede heeft in zich het leven, omdat het uit den Heer is, Die het leven zelf is; in het leven dat uit den Heer is, is de wijsheid, en het inzicht, want het goede opnemen uit den Heer, en vandaar het goede willen, is de wijsheid, en het ware opnemen uit den Heer, en vandaar het ware gelooven, is het inzicht; en zij die deze wijsheid en dit inzicht hebben, hebben het leven; en omdat aan een zoodanig leven de gelukzaligheid is verbonden, is het de eeuwige gelukzaligheid welke eveneens met het leven wordt aangeduid. Het tegendeel is het geval voor hen die in het booze zijn; het schijnt weliswaar, vooral voor henzelf, alsof zij het leven hebben, maar het is zulk een leven

dat in het Woord de dood wordt genoemd, en eveneens is het de geestelijke dood, want zij zijn niet wijs in eenig goede, noch verstaan zij eenig ware; dit kan voor een ieder vaststaan die het overweegt; wanneer immers in het goede en daaruit in het ware het leven is, kan het booze en daaruit het valsche het leven niet hebben, want deze zijn daarmede in strijd en blusschen het leven uit, weswege dezen geen ander leven hebben dan een zoodanig als de waanzinnigen hebben.

5071. Dat zij die aan de linkerhand waren, vervloekten worden geheeten, en hun straf het eeuwige vuur is: “Dan zal Hij ook tot diegenen die aan de linkerhand zijn, zeggen: Gaat weg van Mij, gij *vervloekten*, in het *eeuwige vuur*, hetwelk den duivel en zijn engelen is bereid; en dezen zullen heengaan in de eeuwige *straf*”, komt omdat zij zich hebben afgewend van het goede en van het ware, en zich hebben gewend tot het booze en tot het valsche; de vervloeking beteekent in den inwendigen zin des Woords de afwending, n. 245, 379, 1423, 3530, 3584. Het eeuwige vuur waarin zij zullen weggaan, is niet het elementaire vuur, noch is het de gewetenskwelling, maar het is de begeerigheid van het booze; de begeerigheden immers bij den mensch zijn geestelijke vuren die hem in het leven van het lichaam verteren, en hem in het andere leven martelen; vanuit die vuren martelen de helschen elkander wederzijds op afgrijselijke manieren. Dat het eeuwige vuur niet een elementair vuur is, kan vaststaan; dat het geen gewetenskwelling is, komt omdat allen die in het booze zijn, geen geweten hebben, en zij die er geen in het leven van het lichaam hebben gehad, kunnen er ook goon in het andere leven hebben; doch dat het de begeerigheid is, komt omdat al het levensvurige uit de liefde den bij den mensch is, het hemelsch vurige uit de liefde van het goede en van het ware, en het helsche vurige uit de liefde van het booze en van het valsche, of, wat hetzelfde is, het hemelsch vurige is uit de liefde tot den Heer en uit de liefde jegens den naaste, en het helsche vurige uit de liefde van zich en uit de liefde van de wereld. Dat elk vuur of elke warmte van binnen in den mensch daaruit is, kan een ieder weten indien hij aandacht daaraan schenkt. Daarvandaan is het eveneens dat de liefde de geestelijke warmte wordt geheeten, en dat met het vuur en de warmte in het Woord niets anders wordt aangeduid, n. 934 einde, 1297, 1527, 1528, 1861, 2446, 4906. Het levensvurige bij de boozen is ook zoodanig dat wanneer zij in de hevigheid der begeerigheden zijn, zij ook in een zeker vuur zijn, vanuit hetwelk zij in den gloed en de woede zijn om de anderen te martelen; maar het levensvurige bij de goeden is zoodanig dat wanneer zij in een hooger

graad van de aandoening zijn, zij ook als het ware in een zeker vuur zijn, maar vanuit dat in de liefde en den ijver om de anderen wel te doen.

Veertigste Hoofdstuk.

1. En het was na deze woorden dat de schenker des konings van Egypte, en de bakker, zondigden tegen hun heer, den koning van Egypte.
2. En Farao ontstak over zijn beide hofdienaren, over den vorst der schenkers, en over den vorst der bakkers.
3. En hij gaf hen in de bewaring van het huis van den vorst der trawanten, tot het huis der gevangenis, de plaats waar Jozef gebonden was.
4. En de vorst der trawanten zette Jozef over hen, en hij bediende hen; en zij waren dagen in de bewaring.
5. En zij droomden, zij beiden, een droom, een ieder zijn droom, in één nacht, een ieder naar de uitlegging zijns drooms, de schenker en de bakker, die de koning van Egypte had, die gebonden waren in het huis der gevangenis.
6. En Jozef kwam tot hen in den morgensbond, en hij zag hen, en ziet, zij waren ontsteld.
7. En hij vraagde den hofdienaren van Farao, die met hem waren in de bewaring van het huis zijns heeren, met te zeggen: Waarom zijn uw aangezichten heden boos.
8. En zij zeiden tot hem: Wij hebben een droom gedroomd, en er is geen uitlegger voor hem; en Jozef zeide tot hen: Zijn de uitleggingen niet aan God; vertelt mij, ik bid u.
9. En de vorst der schenkers vertelde Jozef zijn droom, en hij zeide tot hem: In mijn droom, en zie, een wijnstok voor mij.
10. En in den wijnstok drie scheuten, en die als bottende, zijn bloesem klom op, en zijn trossen deden druiven rijpen.
11. En Farao's beker was in mijn hand, en ik nam de druiven, en ik drukte ze uit tot Farao's beker, en ik gaf den beker op de handholte van Farao.
12. En Jozef zeide tot hem: Dit is zijn uitlegging: de drie scheuten, drie dagen zijn die.
13. In nog drie dagen zal Farao uw hoofd opheffen, en hij zal u op uw post herstellen, en gij zult Farao's beker in zijn hand geven, naar de vorige gewoonte, toen gij zijn schenker waart.
14. Doch gedenk mijner met u, wanneer het u wel gaat, en doe, ik bid u, barmhartigheid met mij, en doe melding van mij aan Farao, en leid mij uit dit huis uit.

15. Omdat ik met diefelijk weg te voeren ben weggevoerd uit het land der Hebreëën; en ook heb ik hier niet wat ook gedaan dat zij mij in den kuil hebben gezet.
16. En de vorst der bakkers zag dat hij het goede had uitgelegd, en hij zeide tot Jozef: Ook ik, in mijn droom, en zie, drie getraliede manden op mijn hoofd.
17. En in de hoogste mand was van alle spijs van Farao, het werk van den bakker, en een vogel etende dezelve uit de mand van boven mijn hoofd.
18. En Jozef antwoordde, en hij zeide: Dit is zijn uitlegging: de drie manden, drie dagen zijn die.
19. In nog drie dagen zal Farao uw hoofd opheffen van boven u, en hij zal u ophangen op het hout, en de vogel zal uw vleesch van boven u eten.
20. En het geschiedde op den derden dag, den dag van Farao's geboorte, en hij maakte een gastmaal voor al zijn knechten, en hij hief het hoofd op van den vorst der schenkers, en het hoofd van den vorst der bakkers, in het midden zijner knechten.
21. En hij bracht den vorst der schenkers weder op zijn schenkambt; en hij gaf den beker op de handholte van Farao.
22. En den vorst der bakkers hing hij op, gelijk Jozef hun had uitgelegd.
23. En de vorst der schenkers gedacht aan Jozef niet, en hij vergat hem.

De Inhoud.

5072. In den inwendigen zin wordt in dit hoofdstuk in voortzetting gehandeld over den staat der verzoeking en waardoor de lichamelijke dingen zelf tot de overeenstemming moeten worden teruggebracht; de eigenlijk zoo genoemde lichamelijke dingen zijn de zinlijke dingen, welke van tweeërlei geslacht zijn, sommige zijn ondergeschikt aan het verstandelijke deel, en sommige aan het willijke deel; die welke aan het verstandelijke deel zijn ondergeschikt, worden uitgebeeld door den schenker van den koning van Egypte, en die welke zijn ondergeschikt aan het willijke deel, door den bakker; dat de eerstgenoemde voor een tijd werden aangehouden, de laatstgenoemde echter verworpen, wordt daardoor uitgebeeld dat de schenker terugkeerde tot zijn post, en de bakker werd opgehangen. De overige dingen zullen vanuit de reeks in den inwendigen zin blijken.

De Inwendige Zin.

5073. Vers 1, 2, 3, 4. *En het was na deze woorden dat de schenker des konings van Egypte, en de bakker, zondigden tegen hun heer, den koning van Egypte. En Farao ontstak over zijn beide hofdienaren, over den vorst der schenkers, en over den vorst der bakkers; en hij gaf hen in de bewaring van het huis van den vorst der trawanten, tot het huis der gevangenis, de plaats waar Jozef gebonden was. En de vorst der trawanten zette Josef over hen, en hij bediende hen; en zij waren dagen in de bewaring.* En het was, beteekent den nieuwen staat, en de dingen die volgen; na deze woorden, beteekent na de dingen die voorafgaan; dat zij zondigden, beteekent de omgekeerde orde; de schenker des konings van Egypte, beteekent bij de dingen in het lichaam die onderworpen zijn aan het verstandelijke deel; en de bakker, beteekent bij de dingen in het lichaam die onderworpen zijn aan het willijke deel; tegen hun heer, den koning van Egypte, beteekent dat zij gekant waren tegen den nieuwen staat van den natuurlijken mensch; en Farao ontstak, beteekent dat de nieuwe natuurlijke mensch zich afwendde; over zijn beide hofdienaren, beteekent van de zinlijke dingen des lichaams van het eene en het andere geslacht; over den vorst der schenkers en over den vorst der bakkers, beteekent in het algemeen van de zinlijke dingen die ondergeschikt zijn aan het verstandelijke deel en aan het willijke deel; en hij gaf hen in de bewaring, beteekent de verwerping; van het huis van den vorst der trawanten, beteekent door de dingen die de primaire voor de uitlegging zijn; tot het huis der gevangenis, beteekent onder de valsche dingen; de plaats waar Jozef gebonden was, beteekent den staat van het hemelsche van het natuurlijke nu ten aanzien van die dingen; en de vorst der trawanten zette Jozef over hen, beteekent dat het hemelsche van het natuurlijke ze leerde vanuit de primaire dingen voor de uitlegging; en hij bediende hen, beteekent dat het onderrichtte; en zij waren dagen in de bewaring, beteekent dat zij langen tijd in den staat der verwerping waren.

5074. En het was; dat dit den nieuwen staat beteekent, en de dingen die volgen, staat hieruit vast dat het was en het geschiedde in het Woord een nieuwen staat insluit, men zie n. 4979, 4999, en dat het in de oorspronkelijke taal ter onderscheiding dient tusschen de reeksen van de dingen die voorafgaan en van die welke volgen, n. 4987; vandaar beteekent het ook de dingen die volgen.

5075. Na die woorden; dat dit beteekent na de dingen die voorafgaan, staat vast uit de beteekenis van de woorden in de oorspronkelijke taal, zijnde ook de dingen; hier is dus na die woorden na die dingen, aldus na de dingen

die voorafgaan. Dat de woorden in de oorspronkelijke taal ook de dingen beteekenen, komt omdat de woorden in den inwendigen zin de ware dingen der leer beteekenen, weswege al het Goddelijk Ware in het algemeen het Woord wordt genoemd, en de Heer Zelf, uit Wien al het Goddelijk Ware is, is in den hoogsten zin het Woord, n. 1288; en omdat niets wat in het heelal ontstaat, iets is, dat is, een ding is, tenzij het vanuit het Goddelijk Goede door het Goddelijk Ware is, zijn derhalve de woorden in de Hebreeuwsche taal ook de dingen. Dat niets in het heelal iets is, dat is, een ding is, tenzij het vanuit het Goddelijk Goede door het Goddelijk Ware, dat is, door het Woord is, blijkt bij Johannes: “In den beginne was het *Woord*, en *het Woord was bij God*, en het was God, het *Woord*; alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is niets gemaakt dat gemaakt is”, 1: 1, 3. De innerlijke aanduidende dingen der woorden ontleenen voor het meerendeel hun oorsprong aan den innerlijken mensch, die met de geesten en de Engelen is; ieder mensch immers is ten aanzien van zijn geest of ten aanzien van dien mensch zelf die na het heengaan van het lichaam leeft, met de Engelen en de geesten in gezelschap, hoewel de uitwendige mensch dit niet weet; en omdat hij in gezelschap met hen is, is hij ook met hen in de universeele taal, aldus in de oorsprongen der woorden. Vandaar komt het dat verscheidene aanduidende dingen in de woorden zijn neergelegd die in den uitwendigen vorm elkander niet lijken te dekken, en nochtans in den inwendigen vorm elkander dekken, zooals hier dat de woorden de dingen beteekenen; eender in zeer vele andere gevallen, zooals dat het verstand het inwendig gezicht wordt geheeten, en daaraan het licht wordt toegekend; dat de opmerkzaamheid en de gehoorzaamheid het gehoor en het luisteren wordt geheeten, de waarneming van een ding de reuk, en zoo voort.

5076. Dat zij zondigden; dat dit de omgekeerde orde beteekent, staat vast uit de beteekenis van zondigen, zijnde handelen tegen de Goddelijke orde; al wat daartegen is, is de zonde; de Goddelijke orde zelf is het Goddelijk Ware vanuit het Goddelijk Goede; in die orde zijn allen die in het ware zijn vanuit het goede, dat is, die in het geloof vanuit de naastenliefde zijn; want het ware is des geloofs, en het goede is der naastenliefde; doch tegen die orde zijn zij die niet in het ware vanuit het goede zijn, bijgevolg die in het ware vanuit het booze, ofwel in het valsche vanuit het booze zijn; met de zonde wordt niets anders aangeduid. Hier wordt met zij zondigden, namelijk de schenker en de bakker, aangeduid dat de uitwendige zinlijke dingen in de omgekeerde orde waren ten opzichte van de innerlijke dingen, zoo dat zij niet samenstemden of niet overeenstemden.

5077. De schenker des konings van Egypte; dat dit beteekent bij de dingen in het lichaam die onderworpen zijn aan het verstandelijke deel, staat vast uit de beteekenis van den schenker, zijnde het uitwendig zinlijke, of het zinlijke van het lichaam dat ondergeschikt of onderworpen is aan het verstandelijke deel van den inwendigen mensch, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van den koning van Egypte, zijnde de natuurlijke mensch, waarover beneden n. 5079. Omdat in hetgeen volgt wordt gehandeld over den schenker en den bakker, en met hen de uitwendige zinlijke dingen worden aangeduid, welke des lichaams zijn, moet eerst iets over deze zinlijke dingen worden gezegd. Dat de uitwendige zinnen of die des lichaams er vijf zijn, namelijk het gezicht, het gehoor, de reuk, de smaak, en de tast, is bekend, en eveneens dat deze al het vitale van het lichaam uitmaken; het lichaam immers leeft zonder die zinnen in het geheel niet; weswege het ook, wanneer het daarvan wordt beroofd, sterft en een lijk wordt. Het lichamelijke zelf van den mensch is dus niets anders dan het receptakel van de gewaarwordingen, bijgevolg van het leven vanuit die. Het principale is het sensitieve, en het instrumentale is het lichamelijke; het instrumentale zonder zijn principale waaraan het is aangepast, kan zelfs niet het lichamelijke worden geheeten zoodanig als de mensch dit met zich ronddraagt wanneer hij in de wereld leeft, maar het instrumentale tegelijk met het principale is dit, wanneer deze in één ding samenwerken; dit dus is het lichamelijke. De uitwendige zinlijke dingen van den mensch hebben alle betrekking op zijn inwendige zinlijke dingen; zij zijn immers den mensch gegeven en in zijn lichaam gesteld opdat zij den inwendigen mensch van dienst zijn zoolang hij in de wereld is, en aan de zinlijke dingen ervan onderworpen zijn; wanneer deswege de uitwendige zinlijke dingen van den mensch aanvagen te heerschen over de inwendige zinlijke dingen van den mensch, is het met den mensch gedaan; dan immers worden de inwendige zinlijke dingen niet anders beschouwd dan als bedienden, die van dienst zijn om de dingen te bevestigen die de uitwendige zinlijke dingen uit overheersching gebieden; wanneer de uitwendige zinlijke dingen in dezen staat zijn, zoo zijn zij in de omgekeerde orde, waarover vlak boven in n. 5076. De uitwendige zinlijke dingen van den mensch hebben, als gezegd, betrekking op de inwendige, in het algemeen op het verstandelijke en op het willijke; deswege zijn er uitwendige zinlijke dingen die onderworpen of ondergeschikt zijn aan het verstandelijke deel van den mensch, en er zijn er die onderworpen zijn aan zijn willijke deel. Het zinlijke dat onderworpen is aan het verstandelijke deel, is vooral het gezicht; het zinlijke dat onderworpen is aan het verstandelijke deel en daarna aan het willijke deel, is het gehoor; dat

hetwelk aan het eene en het andere tegelijk is onderworpen, is de reuk, en nog meer de smaak; dat zinlijke echter dat aan het willijke deel is onderworpen, is de tast. Dat de uitwendige zinlijke dingen aan die deelen zijn onderworpen, kan met vele dingen worden getoond, en eveneens hoe zij onderworpen zijn; maar het zou al te ver voeren de ontvouwing hier tot daarheen uit te strekken. Eenigermate kan men het weten uit hetgeen over de overeenstemming van die zinnen aan het einde der voorafgaande hoofdstukken is getoond. Verder moet men weten dat alle ware dingen, welke des geloofs worden geheeten, tot het verstandelijke deel behooren, en dat de goede dingen, welke der liefde en der naastenliefde zijn, van het willijke deel zijn; bijgevolg is het van het verstandelijke deel om het ware en eveneens het goede te gelooven, te erkennen, te weten, en te zien, maar het is van het willijke deel om daardoor te worden aangedaan en het lief te hebben; en dat waardoor de mensch wordt aangedaan en wat hij liefheeft, is het goede; maar hoe het verstandelijke in het willijke invloeit, wanneer het ware in het goede overgaat, en hoe het willijke invloeit in het verstandelijke, wanneer het dit aandrijft, is een aangelegenheid van een nog diepere navorsching, waarover, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, in hetgeen volgt hier en daar zal worden gesproken. Dat de schenker het zinlijke is dat onderworpen of ondergeschikt is aan het verstandelijke deel van den inwendigen mensch, komt, omdat al wat als drank van dienst is, of wat te drinken gegeven wordt, zooals de wijn, de melk, het water, op het ware betrekking heeft, hetwelk tot het verstandelijke deel behoort, aldus betrekking heeft op het verstandelijke deel; en omdat het het uitwendige zinlijke of het zinlijke des lichaams is, hetwelk dienst doet, wordt derhalve met den schenker dat zinlijke of dit van de zinlijke dingen aangeduid; dat te drinken geven en drinken in het algemeen wordt gezegd met betrekking tot de ware dingen, welke van het verstandelijke deel zijn, zie men in n. 3069, 3071, 3168, 3772, 4017, 4018; dat het in het bijzonder ook het ware is dat vanuit het goede is, of het geloof dat vanuit de naastenliefde is, n. 1071, 1798; en dat het water het ware is, n. 680, 2702, 3058, 3424, 4976. Hieruit kan nu vaststaan wat de schenker is.

5078. En de bakker; dat dit beteekent bij die dingen in het lichaam welke onderworpen zijn aan het willijke deel, staat vast uit de beteekenis van den bakker, zijnde het uitwendige zinlijke of het zinlijke van het lichaam dat ondergeschikt of onderworpen is aan het willijke deel van den inwendigen mensch. Dat de bakker dit beteekent, komt omdat van al wat tot eten dient, of wat gegeten wordt, zooals het brood, de spijs in het algemeen, en alle bakkerswerk, wordt gesproken met betrekking tot het goede, en het zoo

betrekking heeft op het willijke deel; al het goede immers is van dat deel, zooals al het ware is van het verstandelijke deel, zooals vlak boven in n. 5077 is gezegd. Dat het brood het hemelsche of het goede is, zie men in n. 1798, 2165, 2177, 3478, 3735, 3813, 4211, 4217, 4735, 4976. Dat hier en in hetgeen volgt in dit hoofdstuk over de uitwendige zinlijke dingen van het eene en het andere geslacht in den inwendigen zin wordt gehandeld, komt omdat in het vorige hoofdstuk is gehandeld over den Heer, hoe Hij de innerlijke dingen van Zijn natuurlijke heeft verheerlijkt of Goddelijk gemaakt; hier derhalve wordt gehandeld over den Heer, hoe Hij de uiterlijke dingen van het natuurlijke heeft verheerlijkt of Goddelijk gemaakt. De uiterlijke dingen van het natuurlijke zijn de dingen die eigenlijk de lichamelijke worden genoemd, of de zinlijke dingen van het eene en het andere geslacht samen met de opnemende dingen; deze immers met gene maken datgene uit wat het lichaam wordt genoemd; men zie boven n. 5077. De Heer heeft het lichamelijke zelf in Zich Goddelijk gemaakt, zoowel de zinlijke dingen ervan als de opnemende; deswege is Hij ook uit het graf met het lichaam wederopgestaan, en zeide Hij eveneens na de wederopstanding tot de discipelen: “Ziet Mijn handen en Mijn voeten, dat Ik het Zelf ben; betast Mij, en ziet; want een geest heeft niet vleesch en beenderen, gelijk gij ziet dat Ik heb”, Lukas xxiv: 39. De meesten heden ten dage die van de Kerk zijn, gelooven dat een ieder op den laatsten dag zal wederopstaan, en dan met het lichaam, welke meening zoo universeel is dat nauwelijks iemand vanuit het leerstellige anders geloof; maar die meening heeft zich daarom zoo geldend gemaakt omdat de natuurlijke mensch meent dat het alleen het lichaam is dat leeft; indien hij deswege niet geloofde dat dit lichaam het leven opnieuw zou opnemen, zou hij de wederopstanding geheel en al loochenen. Maar het is hiermede aldus gesteld: de mensch staat terstond na den dood weder op, en dan schijnt hij zichzelf toe in een lichaam te zijn geheel en al zooals in de wereld, met een zoodanig aangezicht, met zoodanige leden, armen, handen, voeten, borst, buik, lendenen; ja zelfs zegt hij ook wanneer hij zich ziet en zich aanraakt dat hij mensch is zooals in de wereld; doch nochtans is het niet het uitwendige van hem dat hij in de wereld rondroeg, dat hij ziet en aanraakt, maar het is het inwendige, hetwelk dat menschelijke zelf uitmaakt dat leeft, en hetwelk het uitwendige rondom zich of buiten de afzonderlijke dingen van zich heeft gehad, waardoor hij in de wereld kon zijn en daar op passende wijze handelen en zijn functies vervullen; het aardsche lichamelijke zelf is hem niet langer van eenig nut; hij is in een andere wereld, waar andere functies, en andere krachten en machten zijn, waaraan zijn lichaam zoodanig als hij dat daar heeft, is aangepast; dit ziet hij

met zijn oogen, niet met die welke hij in de wereld had, maar met die welke hij daar heeft, welke van zijn inwendigen mensch zijn, en vanuit welke hij door de oogen van het lichaam vroeger de wereldlijke en de aardsche dingen heeft gezien; dit lichaam voelt hij eveneens met den tast, niet met de handen of met den tastzin in het bezit waarvan hij zich in de wereld verheugde, maar met de handen en den tastzin in het bezit waarvan hij zich daar verheugt, welke de tastzin is vanuit welken zijn tastzin in de wereld het bestaan had; ook is elke zin daar fijner en volmaakter, omdat hij behoort tot den inwendigen mensch, losgemaakt van den uitwendigen; het inwendige immers is in een volmaakter staat, omdat het aan het uitwendige het gewaarworden geeft; maar wanneer het op het uitwendige werkt, zooals in de wereld, zoo wordt de gewaarwording afgestompt en verduisterd; bovendien is het het inwendige hetwelk het inwendige gewaarwordt, en het is het uitwendige hetwelk het uitwendige gewaarwordt. Vandaar komt het dat de menschen elkander na den dood wederzijds zien, en in gezelschap samen zijn volgens de innerlijke dingen; opdat ik aangaande die zaak zeker zou zijn, is het mij ook gegeven, de geesten zelf aan te raken, en meermalen met hen over die zaak te spreken; men zie n. 322, 1630, 4622. De menschen na den dood, die dan geesten worden genoemd, en Engelen zij die in het goede hebben geleefd, verwonderen zich zeer dat de mensch der Kerk gelooft dat hij niet eerder het eeuwige leven zal zien dan op den laatsten dag, wanneer de wereld ten onder zal gaan, en dat hij dan het weggeworpen stof wederom zal aantrekken, terwijl toch de mensch der Kerk weet dat hij na den dood Wederopstaat; wie immers zegt niet, wanneer een mensch sterft, dat daarna zijn ziel of zijn geest of in den Hemel of in de hel is; en wie zegt niet van zijn kleine kinderen die gestorven zijn, dat zij in den Hemel zijn; en wie troost niet een zieke of eveneens een ter dood veroordeelde, dat hij weldra in het andere leven zal komen; en hij die in den doodstrijd is en voorbereid is, gelooft ook niet anders; ja zelfs matigen zich ook velen vanuit dat geloof de macht aan om anderen uit de plaatsen der verdoemenis weg te halen en hen in den Hemel binnen te laten, en om missen voor hen te houden. Wie weet niet wat de Heer tot den roover zeide: "Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn", Lukas xxiii: 43, en wat de Heer zeide aangaande den rijke en Lazarus, namelijk dat gene in de hel was overgebracht, deze echter door de Engelen in den Hemel, Lukas xvi: 22, 23; en wie weet niet wat de Heer heeft geleerd aangaande de wederopstanding, namelijk dat Hij niet een God der dooden maar der levenden is, Lukas xx: 38. Deze dingen weet de mensch, en eveneens denkt hij aldus en spreekt hij aldus wanneer hij vanuit den geest denkt en spreekt; doch wanneer hij dit

vanuit het leerstellige doet, zoo spreekt hij gansch anders, namelijk dat hij niet eerder zal wederopstaan dan op den laatsten dag; terwijl toch de laatste dag voor een ieder daar is wanneer hij sterft, en eveneens is er dan voor hem het Gericht, zooals ook verscheidenen zeggen. Wat er wordt verstaan onder door een huid omgeven worden en vanuit het vleesch God zien, bij Job, hfdst. XIX: 25, 26, zie men in n. 3540 aan het eind. Deze dingen zijn gezegd opdat men wete dat geen mensch met het lichaam waarmede hij omgeven was in de wereld, wederopstaat, maar dat alleen de Heer dit deed, en dit omdat Hij Zijn Lichaam, terwijl Hij in de wereld was, heeft verheerlijkt of Goddelijk gemaakt.

5079. Tegen hun heer, den koning van Egypte; dat dit beteekent dat zij tegen den nieuwen staat van den natuurlijken mensch gekant waren, namelijk de uitwendige zinlijke dingen of die van het lichaam, welke met den schenker en den bakker worden aangeduid, staat vast uit de beteekenis van den koning van Egypte, zijnde het wetenschappelijke in het algemeen, waarover n. 1164, 1165, 1186, 1462, 4749, 4964, 4966; iets eenders immers wordt er met den koning van Egypte aangeduid als met Egypte; de koning immers is het hoofd der natie; desgelijks elders waar de koning van de eene of andere natie wordt genoemd of vermeld, n. 4789. Omdat het het wetenschappelijke in het algemeen is hetwelk met den koning van Egypte wordt aangeduid, is het eveneens de natuurlijke mensch, want al het wetenschappelijke is het ware van den natuurlijken mensch, n. 4967; het goede zelf wordt daar aangeduid met den heer, n. 4973. Dat zijn nieuwe staat wordt aangeduid, komt omdat in het voorafgaande hoofdstuk is gehandeld over de innerlijke dingen van het natuurlijke, namelijk dat zij nieuw zijn gemaakt, in den hoogsten zin, waarin over den Heer wordt gehandeld, dat zij zijn verheerlijkt; nu wordt echter gehandeld over de uiterlijke dingen van het natuurlijke, welke tot samenstemming of tot overeenstemming met de innerlijke dingen moeten worden gebracht. Het zijn die innerlijke dingen van het natuurlijke, welke nieuw zijn, of, wat hetzelfde is, het is de nieuwe staat van dien natuurlijken mensch, welke wordt aangeduid met den heer, den koning van Egypte; en de uiterlijke dingen, welke niet tot de orde zijn gebracht, en vandaar daartegen zijn, worden met den schenker en den bakker aangeduid. Er zijn innerlijke en er zijn uiterlijke dingen van het natuurlijke; de innerlijke dingen van het natuurlijke zijn de wetenschappelijke dingen en de aandoeningen ervan; de uiterlijke dingen echter zijn de zinlijke dingen van het eene en het andere geslacht, waarover boven in n. 5077. Deze, namelijk de uiterlijke dingen van het natuurlijke, laat de mensch achter wanneer hij sterft; maar gene,

namelijk de innerlijke dingen van het natuurlijke, draagt hij met zich mede in het andere leven, waar zij als vlak van dienst zijn voor de geestelijke en de hemelsche dingen. De mensch immers verliest, wanneer hij sterft, niets dan de beenderen en het vleesch; hij heeft met zich het geheugen van alle dingen die hij had gedaan, gesproken en gedacht, en hij heeft met zich alle natuurlijke aandoeningen en begeerten, aldus alle innerlijke dingen van het natuurlijke. De uiterlijke dingen ervan heeft hij niet noodig, want hij ziet niet wat in de wereld is, noch hoort hij de dingen die in de wereld zijn, noch ruikt, proeft, en betast hij de dingen die in de wereld zijn, maar de dingen die in het andere leven zijn, welke dingen weliswaar voor een groot deel eender schijnen aan de dingen die in de wereld zijn, maar nochtans niet eender zijn; zij hebben immers het levende in zich, hetgeen die dingen niet hebben welke eigenlijk van de natuurlijke wereld zijn; immers, alle en de afzonderlijke dingen daar ontstaan en bestaan uit de Zon die de Heer is; vandaar hebben zij het levende in zich; terwijl alle en de afzonderlijke dingen die in de natuurlijke wereld zijn, ontstaan en bestaan uit de zon die een elementair vuur is; vandaar hebben zij het levende niet in zich; het levende dat in deze dingen verschijnt, is nergens anders vandaan dan vanuit de geestelijke wereld, dat is, door de geestelijke wereld uit den Heer.

5080. En Farao ontstak; dat dit beteekent dat de nieuwe natuurlijke mensch zich afwendde, staat vast uit de uitbeelding van Farao of van den koning van Egypte, zijnde de nieuwe natuurlijke mensch, of de nieuwe staat van den natuurlijken mensch, waarover vlak boven n. 5079; en uit de beteekenis van ontsteken of toornen, zijnde zich afwenden, waarover n. 5034; hier dus, dat het innerlijk natuurlijke, hetwelk nieuw was geworden, zich afwendde van het uiterlijk natuurlijke of van het lichamelijk zinlijke, omdat dit met dat niet overeenstemde.

5081. Over zijn beide hofdienaren; dat dit beteekent van de zinlijke dingen des lichaams van het eene en het andere geslacht, namelijk dat het zich daarvan afwendde, staat vast uit de beteekenis van de hofdienaren, die hier de schenker en de bakker zijn, zijnde de zinlijke dingen van het eene en het andere geslacht, waarover boven n. 5077, 5078. De zinlijke dingen, welke des lichaams zijn, namelijk het gezicht, het gehoor, de reuk, de smaak en de tast, zijn ook zooals hofdienaren ten opzichte van den innerlijken mensch, die de heer koning is; immers zij bedienen hem, opdat hij in de bewijsstukken der ondervinding komt door de dingen die in de zichtbare wereld en in het menschelijk gezelschap zijn, en zoo opdat hij versta en wijs zij; de mensch immers wordt in geen wetenschap geboren, nog minder in eenig inzicht en

in eenige wijsheid, maar slechts in het vermogen om die dingen op te nemen en zich daarvan te doordrenken; dit geschiedt langs een tweevoudigen weg, namelijk langs den inwendigen weg en langs den uitwendigen weg; langs den inwendigen weg vloeit het Goddelijke in, langs den uitwendigen weg vloeit het wereldlijke in; deze wegen komen van binnen in den mensch samen; en voorzoo veel als zich dan de mensch door het Goddelijke laat verlichten, komt hij in de wijsheid. De dingen die langs den uitwendigen weg invloeiën, vloeien in door de zinlijke dingen des lichaams, maar zij vloeien niet in vanuit zich, doch zij worden opgeroepen door den inwendigen mensch opdat zij als vlak van dienst zijn voor de hemelsche en de geestelijke dingen die uit het Goddelijke langs den inwendigen weg invloeiën. Daaruit kan vaststaan dat de zinlijke dingen van het lichaam zijn zooals hofdienaren. In het algemeen zijn alle uiterlijke dingen dienaren met betrekking tot de innerlijke; de gansche natuurlijke mensch is niets anders met betrekking tot den geestelijken. Dat woord beteekent in de oorspronkelijke taal dienaar, hoveling, kamerheer, eunuch; in den inwendigen zin wordt daarmede de natuurlijke mensch aangeduid ten aanzien van het goede en ten aanzien van het ware, zooals hier; in het bijzonder echter de natuurlijke mensch ten aanzien van het goede, zooals bij Jesaja: “De zoon van den vreemdeling die Jehovah aankleeft, zegge niet, met te zeggen: Met te scheiden scheidt Jehovah mij van met Zijn volk; noch zegge de *eunuch*: Ziet, ik ben een dor hout; want zoo heeft Jehovah gezegd tot de *eunuchen*, die Mijn sabbathen houden, en verkiesen hetgeen waartoe Ik lust heb, en Mijn verbond houden: Ik zal hun in Mijn huis, en binnen Mijn muren een plaats en een naam geven, beter dan zonen en dochteren, een naam der eeuwigheid zal Ik hun geven, welke niet zal worden uitgeroeid”, LVI: 3, 4, 5; eunuch daar voor den natuurlijke mensch ten aanzien van het goede, en zoon van den vreemdeling voor den natuurlijke mensch ten aanzien van het ware; de Kerk des Heeren immers is uitwendig en inwendig; zij die van de uitwendige Kerk zijn, zijn natuurlijk; zij die van de inwendige Kerk zijn, zijn geestelijk. Zij die natuurlijk en evenwel in het goede zijn, zijn de eunuchen; en zij die in het ware zijn, zijn de zonen van den vreemdeling. En omdat er geen waarlijk geestelijken of inwendigen kunnen zijn dan binnen de Kerk, worden derhalve eveneens met de zopen van den vreemdeling diegenen aangeduid die buiten de Kerk zijn, of de heidenen, en evenwel in het ware volgens hun godsdienstige, n. 2049, 2593, 2599, 2600, 2602, 2603, 2861, 2863, 3263, en met de eunuchen zij die in het goede zijn.

5082. Over den vorst der schenkers en over den vorst der bakkers; dat dit beteekent in het algemeen van de zinlijke dingen die ondergeschikt zijn aan

het verstandelijke deel en aan het willijke deel, staat vast uit de beteekenis van den schenker, zijnde het zinlijke dat ondergeschikt en onderworpen is aan het verstandelijke deel, waarover boven n. 5077; uit de beteekenis van den bakker, zijnde het zinlijke dat ondergeschikt en onderworpen is aan het willijke deel, waarover ook boven n. 5078; en uit de beteekenis van den vorst, zijnde het primaire, waarover n. 1482, 2089, 5044; hier in het algemeen of in het gemeen; hetgeen immers het primaire is, is ook het gemeene, want dat regeert in de overige dingen; de bijzondere dingen immers hebben op de primaire dingen als op de gemeene dingen betrekking, opdat zij één maken en er geen tegenspraak verschijnt.

5083. En hij gaf hen in de bewaring; dat dit de verwerping beteekent, staat vast uit de beteekenis van in de bewaring geven, zijnde de verwerping; wie immers in de bewaring wordt gegeven, die wordt verworpen.

5084. Van het huis van den vorst der trawanten; dat dit beteekent door de dingen die de primaire voor de uitlegging zijn, staat vast uit de beteekenis van den vorst der trawanten, zijnde de primaire dingen voor de uitlegging, waarover n. 4790, 4966; hier dus dat de zinlijke dingen van het eene en het andere geslacht verworpen waren door de primaire dingen voor de uitlegging, namelijk de dingen die des Woords zijn ten aanzien van den inwendigen zin; welke zinlijke dingen dan verworpen worden geheeten, wanneer zij geen geloof in zulke dingen stellen; de zinlijke dingen immers en de dingen die onmiddellijk door de zinlijke dingen binnentreden in de denking, zijn begoocheland; alle begoochelingen die bij den mensch regeeren, zijn daaruit. Tengevolge van deze is het dat weinigen de ware dingen des geloofs gelooven, en dat de natuurlijke mensch tegen den geestelijken is, dat is, de uitwendige mensch tegen den inwendigen; deswege worden, indien de natuurlijke of uitwendige mensch aanvangt te heerschen over den geestelijken of inwendigen, de dingen die des geloofs zijn, niet langer geloofd; de begoochelingen immers overschaduwden, en de begeerten verstikken. Omdat weinigen weten wat de begoochelingen der zinnen zijn, en weinigen gelooven dat die zulk een groote schaduw brengen over de redelijke dingen, en het meest over de geestelijke dingen des geloofs, en wel dermate dat zij ze uitblusschen, vooral wanneer de mensch tevens in het verkwikkelijke der begeerten vanuit de liefde van zich en van de wereld is, is het geoorloofd deze zaak door voorbeelden toe te lichten; eerst wat de louter natuurlijke begoochelingen der zinnen zijn, of in die dingen welke in de natuur zijn; daarna aangaande de begoochelingen der zinnen in de geestelijke dingen. 1. Het is een louter natuurlijke zinsbegoocheling of een begoocheling die in de natuur is, dat men gelooft dat de zon eenmaal

elken dag rondom dezen aardbol wordt gevoerd, en tevens ook de hemel met alle sterren; en dit hoewel er wordt gezegd dat het ongeloofelijk is, omdat het onmogelijk is, dat zulk een groote oceaan van vuur zoodanig als de zon is, en niet alleen de zon maar ook de ontelbare sterren, zonder eenige verandering van plaats ten opzichte van elkander elken dag eenmaal worden rondgewenteld; en indien daaraan wordt toegevoegd dat men het kan zien aan de planeten dat de aardbol een dagelijksche en een jaarlijksche beweging maakt door ronddraaiingen en rondkringingen, namelijk daaraan dat de planeten ook aardbollen zijn, en dat zij zelfs ook manen rondom zich hebben, en dat het is waargenomen dat zij desgelijks als onze aardbol zulke bewegingen, namelijk dagelijksche en jaarlijksche maken, volhardt nochtans bij zeer velen de zinsbegoocheling dat het aldus is als het oog het ziet. ii. Het is een louter natuurlijke zinsbegoocheling, of een begoocheling in de natuur, dat er alleen één eenige atmosfeer is, en dat zij slechts in haar deelen achtereenvolgens zuiverder is, en dat daar waar zij ophoudt, het ledige is; het uitwendig zinlijke van den mensch vat het niet anders, wanneer dit alleen wordt geraadpleegd. iii. Het is een louter natuurlijke zinsbegoocheling dat van de eerste schepping aan in de zaden de hoedanigheid is geprent van tot boomen en bloemen op te groeien en van zich voort te planten, en dat daaruit het ontstaan en het bestaan van alle dingen is; en indien hun wordt gezegd dat niets kan bestaan tenzij het voortdurend ontstaat, volgens den grondregel dat het bestaan een voortdurend ontstaan is, voorts dat alles wat niet aaneengeschakeld is met iets dat eerder dan hetzelfde is, tot niets vervalt, zoo vat nochtans het zinlijke van het lichaam en de denking vanuit dat zinlijke zulks niet, noch dat alle en de afzonderlijke dingen bestaan zooals zij waren ontstaan, door den invloed uit de geestelijke wereld, dat is, door de geestelijke wereld uit het Goddelijke. iv. Het is vandaar een louter natuurlijke zinsbegoocheling dat er enkelvoudige substanties zijn, welke monaden en atomen zijn; van alles immers wat binnen het uitwendig zinlijke is, gelooft de natuurlijke mensch dat het iets zoodanigs is, of niets. v. Het is een louter natuurlijke zinsbegoocheling dat alle dingen van de natuur en vanuit de natuur zijn, en dat er weliswaar in de zuiverdere of innerlijke natuur iets is wat niet wordt gevat; maar indien er wordt gezegd dat binnen of boven de natuur het geestelijke en het hemelsche is, zoo verwerpt men dit, en men gelooft dat dit indien het niet het natuurlijke is, niets is. vi. Het is een zinsbegoocheling dat alleen het lichaam leeft, en dat het leven ervan te gronde gaat, wanneer het sterft; het zinlijke vat in het geheel niet dat de inwendige mensch is in de afzonderlijke dingen van den uitwendigen, en dat de inwendige mensch binnen de natuur in de geestelijke

wereld is; vandaar gelooft het ook niet, omdat het dit niet vat, dat de mensch na den dood zal leven als hij niet wederom met een lichaam wordt omkleed, n. 5078, 5079. vii. Vandaar is het een zinsbegoocheling dat de mensch na den dood evenmin kan leven als de beesten, ter oorzaak hiervan dat de beesten ook een leven hebben hetwelk in vele dingen aan het leven van den mensch gelijk is, slechts dat de mensch een volmaakter dier is; het zinlijke, dat is, de mensch die vanuit het zinlijke denkt en besluit, vat niet dat de mensch daarin boven de beesten is, en een hooger leven heeft omdat hij kan denken, niet slechts over de oorzaken der dingen, maar ook over het Goddelijke, en door het geloof en de liefde met het Goddelijke verbonden worden, alsmede den invloed daaruit opnemen en zich toeëigenen, aldus dat er, omdat er in den mensch een wederkeerige is, een opneming is, hetgeen geenszins bij de beesten het geval is. viii. Vandaar is het een zinsbegoocheling dat het levende zelf bij den mensch hetwelk de ziel wordt genoemd, slechts iets aetherisch is, of iets vlammigs, dat wordt verstrooid wanneer de mensch sterft, en dat dat zetelt of in het hart, of in de hersenen, of in eenig deel ervan, en dat het van daar het lichaam zooals een machine regeert; dat de inwendige mensch in de afzonderlijke dingen van den uitwendigen is, dat het oog niet vanuit zich ziet, maar vanuit dien, en dat ook het oor niet vanuit zich hoort, maar vanuit dien, vat de zinlijke mensch niet. ix. Het is een zinsbegoocheling dat er nergens anders vandaan licht kan bestaan dan vanuit de zon of het elementaire vuur, noch ergens anders vandaan warmte dan daaruit; dat er het Licht is waarin het inzicht is, en de warmte waarin de hemelsche liefde is, en dat in dat licht en in die warmte alle Engelen zijn, vat het zinlijke niet. x. Het is een zinsbegoocheling dat de mensch gelooft dat hij vanuit zich leeft, of dat het leven in hem is gelegd; niet anders immers verschijnt het voor het zinlijke; dat het alleen het Goddelijke is hetwelk het leven vanuit zich heeft, en dat er zoo één eenig leven is, en dat de levens in de wereld slechts de opnemende vormen zijn, vat het zinlijke in het geheel niet; men zie n. 1954, 2706, 2886 tot 2889, 2893, 3001, 3318, 3337, 3338, 3484, 3742, 3743, 4151, 4249, 4318, 4319, 4320, 4417, 4523, 4524, 4882. xi. De zinlijke mensch gelooft vanuit de begoocheling dat de echtbreuken geoorloofd zijn; vanuit het zinlijke immers besluit hij dat de huwelijken er alleen zijn terwille van de orde om de opvoeding van het kroost, en dat het indien die orde niet wordt vernietigd, er niet op aan komt van wien het kroost is; voorts, dat het echtelijke is zooals een ander wulpsche, maar toegestaan; aldus eveneens dat het niet tegen de orde zou zijn om verscheidene echtgenooten te trouwen, indien de Christelijke wereld dit niet krachtens de Heilige Schrift verbood. Indien men hun zegt dat er een overeenstemming is

tusschen het hemelsche huwelijk en de huwelijken op aarde, en dat niemand het echtelijke in zich kan hebben tenzij hij in het geestelijk ware en goede is, voorts dat het echte echtelijke geenszins kan bestaan tusschen een echtgenoot en verscheidene echtgenooten, en dat de huwelijken vandaar in zicht heilig zijn, verwerpt de zinlijke mensch deze dingen als een niets. XII. Het is een zinsbegoocheling dat het Rijk des Heeren of de Hemel zoodanig is als een aardsch koninkrijk, in dit opzicht dat daar de vreugde en de gelukzaligheid daarin bestaat dat de een grooter is dan de ander, en vandaar in een heerlijkheid boven den ander; het zinlijke immers vat in het geheel niet wat het is dat de minste de grootste is, of dat de laatste de eerste is; indien hun wordt gezegd dat de vreugde in den Hemel of voor de Engelen daarin bestaat, de anderen te dienen door wel te doen, zonder eenige overdenking aangaande verdienste en belooning, komt hun dit als iets treurigs voor. XIII. Het is een zinsbegoocheling dat de goede werken verdienstelijk zijn, en dat aan een ander weldoen terwille van zichzelf een goed werk is. XIV. Het is ook een zinsbegoocheling dat de mensch wordt gezaligd door het geloof-alleen, en dat het geloof bestaanbaar is bij hem bij wien de naastenliefde niet is; voorts, dat het geloof, niet het leven, na den dood blijft. Eender in zeer vele andere dingen; deswege, wanneer het zinlijke bij den mensch heerscht, dan ziet het uit het Goddelijke verlichte redelijke niets; het is in dichte donkerheid, en dan gelooft men dat al datgene redelijk is waartoe men vanuit het zinlijke besluit.

5085. Tot het huis der gevangenis; dat dit beteekent onder de valsche dingen, staat vast uit de beteekenis van het huis der gevangenis, zijnde de verwoesting van het valsche, en vandaar het valsche, waarover n. 4958, 5037, 5038.

5086. De plaats waar Jozef gebonden was; dat dit den staat beteekent van het hemelsche van het natuurlijke nu ten aanzien van die dingen, staat vast uit de beteekenis van de plaats, zijnde de staat, waarover n. 2625, 2837, 3356, 3387, 4321, 4882; uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsche van het geestelijke vanuit het redelijke, waarover n. 4286, 4585, 4592, 4594, 4963; hier het hemelsche van het natuurlijke, omdat het nu in het natuurlijke is, uit hetwelk de verzoeken zijn, n. 5035, 5039; en uit de beteekenis van gebonden, zijnde de staat der verzoeken, waarover n. 5037; in het vorige hoofdstuk is gehandeld over den staat der verzoeken van het hemelsche van het geestelijke in het natuurlijke ten aanzien van de dingen die van het innerlijk natuurlijke waren, hier nu ten aanzien van de dingen die van het uiterlijke zijn.

5087. En de vorst der trawanten zette Jozef over hen; dat dit beteekent dat het hemelsche van het natuurlijke ze leerde vanuit de primaire dingen voor

de uitlegging, staat vast uit de beteekenis van den vorst der trawanten, zijnde de primaire dingen voor de uitlegging, waarover n. 4790, 4966, 5084; uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsche van het natuurlijke, waarover vlak boven n. 5086; en uit de beteekenis van gezet worden over, zijnde hier leeren; wie immers ten behoeve van het onderzoek of van de verbetering wordt gesteld over de dingen die verworpen worden, vervult het ambt van leeren.

5088. En hij bediende hen; dat dit beteekent dat het onderrichte, staat vast uit de beteekenis van bedienen, zijnde onderrichten; dat bedienen hier niet is bedienen als knecht, staat hieruit vast dat Jozef over hen is gesteld, en daarom is bedienen hier de dingen verschaffen die voor genen bevorderlijk zijn; en omdat hier wordt gehandeld over het nieuwe zinlijke of uitwendige natuurlijke, wordt met gesteld worden over aangeduid leeren, en met bedienen onderrichten; gesteld worden over wordt gezegd met betrekking tot het goede, hetwelk des levens is, en bedienen met betrekking tot het ware, hetwelk der leer is, n. 4976.

5089. En zij waren dagen in de bewaring; dat dit beteekent dat zij langen tijd in den staat der, verwerping waren, staat vast uit de beteekenis van de dagen, zijnde de staten, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785, 4850; hier beteekent dus de dagen, dat zij langen tijd in den staat waren, namelijk der verwerping, welke wordt aangeduid met de bewaring, n. 5083. Het is niet geoorloofd deze afzonderlijke dingen, welke in den inwendigen zin zijn bevat, uitvoeriger te ontvouwen, omdat zij zoodanig zijn dat men dienaangaande geen idee kan vormen uit de dingen die in de wereld zijn, zooals aangaande den hemelsch-geestelijken mensch, aangaande zijn staat in het natuurlijke wanneer het innerlijk natuurlijke nieuw wordt, en daarna wanneer het nieuw geworden is en het uiterlijk natuurlijke is verworpen. Maar aangaande deze en eendere dingen kan een idee gevormd worden uit de dingen die in den Hemel zijn, welke zoodanig is dat zij niet in eenige idee valt die gevormd is uit de dingen die in de wereld zijn, tenzij bij hen die, terwijl zij in de denking zijn, kunnen worden afgeleid van de zinlijke dingen; als de denking bij den mensch niet kan worden verheven boven de zinlijke dingen, zoodat deze als het ware beneden worden geschouwd, kan hij geenszins wijs zijn in iets innerlijk in het Woord, nog minder in zulke dingen die des Hemels zijn, afgetrokken van de dingen die der wereld zijn; de zinlijke dingen immers zuigen die op en verstikken ze. Vandaar komt het dat zij die zinlijk zijn, en zich met ijver op de wetenschappelijke dingen hebben toegelegd, zelden iets vatten aangaande de dingen die des Hemels zijn; zij hebben immers hun denkingen ondergedompeld in zulke dingen die der wereld zijn, dat is, in

termen en onderscheidingen die daaraan ontleend zijn, aldus in de zinlijke dingen, waaruit zij niet meer kunnen worden verheven en zoo gehouden in een ziening daarboven; aldus kan hun denking zich ook niet langer vrij uitstrekken rondom over het geheele veld der dingen van het geheugen, en de dingen uitkiezen die overeenkomen, en de dingen verwerpen die daarmede in strijd zijn, en de dingen aanplooiën die in een of ander verband zijn; zij is immers, als gezegd, gesloten en ondergedompeld gehouden in termen, en vandaar in de zinlijke dingen, zoodat zij niet rondom kan schouwen. Dit is de oorzaak dat de geleerden minder gelooven dan de eenvoudigen, ja zelfs dat zij in de hemelsche dingen minder wijs zijn; de eenvoudigen immers kunnen een ding zien boven de termen en boven de wetenschappelijke dingen, aldus boven de zinlijke dingen, de geleerden echter niet aldus; zij bezien een ding vanuit de termen en de wetenschappelijke dingen; het gemoed is immers in die dingen; aldus zijn zij gebonden als in een kluister of in een gevangenis.

5090. *Vers 5, 6, 7, 8. En zij droomden, zij beiden, een droom, een ieder zijn droom, in één nacht, een ieder naar de uitlegging zijns drooms, de schenker en de bakker, die de koning van Egypte had, die gebonden waren in het huis der gevangenis. En Jozef kwam tot hen in den morgensstond, en hij zag hen, en ziet, zij waren ontsteld. En hij vraagde den hofdienaren van Farao, die met hem waren in de bewaring van het huis zijns heeren, met te zeggen: Waarom zijn uw aangezichten heden boos. En zij zeiden tot hem: Wij hebben een droom gedroomd, en er is geen uitlegger voor hem; en Jozef zeide tot hen: Zijn de uitleggingen niet aan God; vertelt mij, ik bid u. En zij droomden, zij beiden, een droom, beteekent het vooruitzien aangaande die dingen; een ieder zijn droom in één nacht, beteekent, aangaande den afloop, welke voor hen in het duister lag; een ieder naar de uitlegging zijns drooms, beteekent, dien zij in zich hadden; de schenker en de bakker, beteekent aangaande de zinlijke dingen van het eene en het andere geslacht; die de koning van Egypte had, beteekent, welke ondergeschikt waren aan het innerlijk natuurlijke; die gebonden waren in het huis der gevangenis, beteekent, welke onder de valsche dingen waren; en Jozef kwam tot hen in den morgenstond, beteekent onthuld en helder voor het hemelsche van het natuurlijke; en hij zag hen, beteekent de doorvatting; en ziet, zij waren ontsteld, beteekent dat zij in een bedroefden staat waren; en hij vraagde den hofdienaren van Farao, beteekent die zinlijke dingen; die met hem waren in de bewaring van het huis zijns heeren, beteekent, welke verworpen waren; met te zeggen: Waarom zijn uw aangezichten heden boos, beteekent, vanuit welke aandoening de droefenis was; en zij zeiden tot hem, beteekent de doorvatting aangaande die dingen; wij hebben een droom*

gedroomd, beteekent de voorzegging; en er is geen uitlegger voor hem, beteekent dat niemand weet wat in die dingen is; en Jozef zeide tot hen, beteekent het hemelsche van het natuurlijke; zijn de uitleggingen niet aan God, beteekent, dat het Goddelijke in die dingen is; vertelt mij, ik bid u, beteekent, dat het zou worden geweten.

5091. En zij droomden, zij beiden, een droom; dat dit het vooruitzien aangaande die dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van den droom, zijnde het vooruitzien, waarover n. 3698; zij beiden, zijn de zinlijke dingen van het eene en het andere geslacht, aangeduid met den schenker en den bakker; dat de droomen aangaande die dingen zijn, blijkt uit hetgeen volgt. Dat de droom in den hoogsten zin het Vooruitzien is, komt, omdat de droomen die onmiddellijk door den Hemel uit den Heer invloeien, de toekomstige dingen vooruit verkondigen; zoodanig waren de droomen van Jozef, de droomen van den schenker en van den bakker, de droom van Farao, de droom van Nebukadnezar, en in het algemeen de profetische droomen. De toekomstige dingen die daardoor vooruit verkondigd worden, zijn nergens anders vandaan dan vanuit het Goddelijke Vooruitzien des Heeren; daaruit kan men eveneens weten, dat alle en de afzonderlijke dingen worden voorzien.

5092. Een ieder zijn droom in één nacht, dat dit beteekent aangaande den afloop, welke voor hen in het duister lag, staat vast uit de beteekenis van den droom, zijnde het vooruitzien, en vandaar de voorzegging; en omdat het de voorzegging is, is het ook de afloop, want daarover handelt de voorzegging; en uit de beteekenis van den nacht, zijnde het duistere; de nacht beteekent in den geestelijken zin den staat van schaduw, veroorzaakt door het valsche vanuit het booze, n. 1712, 2353, aldus eveneens het duistere, namelijk van het gemoed. Het duistere dat van den nacht is in de wereld, is het natuurlijk duistere, maar het duistere dat van den nacht is in het andere leven, is het geestelijk duistere; het eerstgenoemde ontstaat vanwege de afwezigheid van de zon der wereld en de berooving van het licht dientengevolge, het laatstgenoemde echter vanwege de afwezigheid van de Zon des Hemels, welke de Heer is, en de berooving van het licht, dat is, van het inzicht, dientengevolge. Deze ontbering ontstaat niet daardoor dat de Zon des Hemels evenals de zon der wereld ondergaat, maar omdat de mensch of de geest in het valsche vanuit het booze is, en hij zelf zich verwijdert, en het duistere over zich brengt. Uit de voorstelling alleen van den nacht en van het duistere dientengevolge, in den eenes en in den anderen zin, kan blijken hoe het is gesteld met den geestelijken zin ten opzichte van den natuurlijken zin van de zelfde zaak. Bovendien is het geestelijk duistere drievoudig; het eene zijnde vanuit het valsche van het booze, het tweede

zijnde vanuit de onwetendheid aangaande het ware, het derde zijnde dat van de uiterlijke dingen ten opzichte van de innerlijke, aldus dat van de zinlijke dingen, welke van den uitwendigen mensch zijn, ten opzichte van de redelijke dingen, welke van den inwendigen zijn; al deze soorten ontstaan echter hieruit dat het licht des Hemels, of het inzicht en de wijsheid, welke uit den Heer zijn, niet wordt opgenomen; dit licht immers vloeit aanhoudend in, maar het wordt door het valsche van het booze of teruggeworpen, of verstikt, of verdraaid; door de onwetendheid aangaande het ware wordt het slechts weinig opgenomen, en door de zinlijke dingen, welke van den uitwendigen mensch zijn, wordt het afgestompt, omdat het gemeen wordt.

5093. Een ieder naar de uitlegging zijns drooms; dat dit beteekent, dien zij in zich hadden, namelijk den afloop, staat vast uit de beteekenis van de uitlegging des drooms, zijnde de ontvouwing, en vandaar de erkenning van den afloop, aldus de afloop dien zij in zich zouden hebben; dat de droom de afloop is, zie men vlak boven in n. 5092.

5094. De schenker en de bakker; dat dit beteekent aangaande de zinlijke dingen van het eene en het andere geslacht, staat vast uit de beteekenis van den schenker, zijnde het aan het verstandelijke deel ondergeschikte zinlijke, waarover n. 5077; en uit de beteekenis van den bakker, zijnde het aan het willijke deel ondergeschikte zinlijke, waarover n. 5078; dat deze verworpen zijn door het innerlijk natuurlijke, is boven in n. 5083, 5089 gezegd. Doch men moet weten dat niet de zinlijke dingen zelf zijn verworpen, namelijk de dingen die van het gezicht, het gehoor, den reuk, den smaak, den tast zijn, want vanuit deze leeft het lichaam, maar de bezieningen of de denkingen vanuit die, voorts de aandoeningen en de begeerten vanuit die. In het uitwendige of natuurlijke geheugen van den mensch treden de objecten vanuit de wereld binnen door die zinlijke dingen van de eene zijde, en in dat geheugen treden de objecten door de redelijke dingen binnen van de andere zijde; deze dingen scheiden zich van elkander in dat geheugen; die welke door de redelijke dingen zijn binnengetreden, plaatsen zich innerlijk, terwijl die welke door de zinlijke dingen zijn binnengetreden, zich uiterlijk plaatsen; vandaar wordt het natuurlijke tweevoudig, namelijk innerlijk en uiterlijk, zooals eveneens boven is gezegd. Het is het innerlijk natuurlijke hetwelk door Farao, den koning van Egypte, wordt uitgebeeld, het uiterlijk natuurlijke echter wordt uitgebeeld door den schenker en den bakker. Hoedanig het verschil is, kan vaststaan vanuit de bezieningen van de dingen of vanuit de denkingen en de gevolgtrekkingen daaruit. Wie denkt en besluit vanuit het innerlijk natuurlijke, is redelijk voorzooveel als hij door het redelijke heeft geput; doch

wie denkt en besluit uit het uiterlijk natuurlijke, is zinlijk voorzooveel als hij vanuit de zinlijke dingen heeft geput; zulk een mensch wordt ook een zinlijk mensch genoemd, de ander echter een redelijk natuurlijke. De mensch heeft, wanneer hij sterft, al het natuurlijke met zich, en zoodanig als het in de wereld bij hem is gevormd, blijft het ook; voorzooveel als hij vanuit het redelijke heeft ingezogen, is hij eveneens redelijk, en voorzooveel als hij vanuit het zinlijke heeft ingezogen, is hij zinlijk. Het verschil is dat het natuurlijke voorzooveel als het vanuit het redelijke heeft geput en zich toegeëigend, de zinlijke dingen die van het uiterlijk natuurlijke zijn, beneden zich beschouwt en deze overheerscht, terwijl het de begoochelingen die daaruit zijn, geringacht en verwerpt; doch voorzooveel als het natuurlijke vanuit de zinlijke dingen van het lichaam heeft geput en zich toegeëigend, beschouwt het de redelijke dingen zoals beneden zicht, terwijl het die geringacht en verwerpt. Zoo bijvoorbeeld: de redelijk natuurlijke mensch kan begrijpen dat de mensch niet vanuit zich leeft, maar door den invloed des levens door den Hemel uit den Heer; doch de zinlijke mensch kan dit niet begrijpen; hij zegt immers dat hij klaarblijkend voelt en waarneemt dat het leven in hem is, en dat het ijdel is om tegen het gevoel te spreken. Diene ook dit voorbeeld: de redelijk natuurlijke mensch begrijpt dat de Hemel en de hel is, doch de zinlijke mensch ontkent die, omdat hij niet vat dat er een zuiverder wereld bestaat dan die welke hij met de oogen ziet. De redelijk natuurlijke mensch begrijpt dat er geesten en Engelen zijn, die onzichtbaar zijn; doch de zinlijke mensch begrijpt het niet, van meening zijnde dat datgene niets is wat hij niet ziet en aanraakt. Diene eveneens dit voorbeeld: de redelijk natuurlijke mensch begrijpt dat het de zaak van een man van inzicht is om de einddoelen in oogenschouw te nemen, en de middelen te voorzien en te beschikken tot een zeker laatste einddoel; wanneer deze de natuur beschouwt vanuit de orde der dingen, zoo ziet hij dat de natuur een samenvlechtsel van middelen is, en dan bemerkt hij dat één inzichtsvol Hoogste Zijnde die heeft beschikt; maar tot welk laatste einddoel ziet hij niet, tenzij hij geestelijk wordt. Doch de zinlijke mensch begrijpt het niet dat er iets kan bestaan dat onderscheiden is van de natuur, aldus ook niet dat er eenig Zijnde kan bestaan dat boven de natuur is; wat verstaan, wat wijs zijn, wat de einddoelen in oogenschouw nemen, en de middelen beschikken is, vat hij niet, tenzij men zegt dat het natuurlijk is; en wanneer men zegt dat het natuurlijk is, zoo heeft hij van die dingen een zoodanige voorstelling als een werkmeester van een automaat. Uit dit weinige kan vaststaan wat er wordt verstaan onder het innerlijk natuurlijke en onder het uiterlijk natuurlijke; en daaronder dat de zinlijke dingen verworpen zijn, namelijk dat niet die dingen

verworpen zijn welke van het gezicht, het gehoor, den reuk, den smaak, en den tast zijn, in het lichaam, maar de gevolgtrekkingen daaruit aangaande de innerlijke dingen.

5095. Die de koning van Egypte had; dat dit beteekent, welke ondergeschikt waren aan het innerlijk natuurlijke, staat vast uit de uitbeelding van Farao of van den koning van Egypte in dit hoofdstuk, zijnde de nieuwe staat van het natuurlijke, waarover n. 5079, 5080, bijgevolg het innerlijk natuurlijke, want dit is nieuw geworden; wat het innerlijk natuurlijke is en wat het uiterlijk, zie men vlak boven in n. 5094. Hoedanig de inwendige zin des Woords in de historische en in de profetische dingen is, moet in het kort worden gezegd; waar in den historischen zin verscheidene personen worden vermeld, zooals hier Jozef, Farao, de vorst der trawanten, de schenker, de bakker, duiden zij in den inwendigen zin weliswaar verschillende dingen aan, maar alleen in één persoon; de oorzaak hiervan is deze dat de namen dingen beteekenen, zooals Jozef hier den Heer uitbeeldt ten aanzien van het hemelsch geestelijke vanuit het redelijke, en eveneens in het natuurlijke; Farao Hem ten aanzien van den nieuwen staat van het natuurlijke, of ten aanzien van het innerlijk natuurlijke; de schenker en de bakker ten aanzien van de dingen die van het uitwendige van het natuurlijke zijn; noodanig is de inwendige zin; eender elders, zooals waar Abraham, Jischak, en Jakob worden genoemd; in den zin der letter zijn het drie personen, doch in den hoogsten zin beelden alle drie den Heer uit, namelijk Abraham het Goddelijke Zelf, Jischak het Goddelijk Verstandelijke, en Jakob het Goddelijk Natuurlijke van Hem; ook bij de profeten, waar somtijds gesproken wordt met louter namen, hetzij van personen, hetzij van koninkrijken, hetzij van steden, en die nochtans in den inwendigen zin te zamen één ding voorstellen en beschrijven; wie dit niet weet, kan gemakkelijk door den zin der letter in verschillende dingen afdwalen, en zoo kan de idee van één ding worden verstrooid.

5096. Die gebonden waren in het huis der gevangens; dat dit beteekent, welke onder de valsche dingen waren, staat vast uit de beteekenis van gebonden zijn in het huis der gevangenis, zijnde onder de valsche dingen zijn, waarover n. 4958, 5037, 5038, 5085. Zij die in de valsche dingen zijn, en nog meer zij die in de booze dingen zijn, worden gebonden en in de gevangenis geheeten; niet dat zij in eenigen band zijn, maar omdat zij niet in het vrije zijn; zij immers die niet in het vrije zijn, zijn innerlijk gebonden; want zij die zich in het valsche hebben bevestigd, zijn niet langer in eenig vrije om het ware te kiezen en aan te nemen; en zij die zich in hooge mate hebben bevestigd, zijn zelfs niet in het vrije om dat te zien, nog minder om het te erkennen

en te gelooven; zij zijn immers in de overreding dat het valsche waar en het ware valsch is; de overreding is zoodanig dat zij al het vrije om iets anders te denken wegneemt, bijgevolg dat zij de denking zelf in een band en als het ware in een gevangenis houdt; dit kon voor mij vaststaan uit verscheidene ondervindingen bij diegenen in het andere leven die in de overreding van het valsche waren geweest door de bevestigingen bij zichzelf; zij zijn zoodanig dat zij geenszins de ware dingen toelaten; zij kaatsen of slaan die terug, en dit met een hardheid volgens den graad der overreding; vooral wanneer het valsche is vanuit het booze, of wanneer het booze heeft overreed; het zijn diegenen die worden verstaan in de gelijkenis des Heeren bij Mattheus: "Andere zaden vielen op den harden weg, en de vogelen kwamen en aten ze op", XIII: 4; de zaden zijn de Goddelijke ware dingen, de harde rots is de overreding, de vogelen zijn de beginselen van het valsche. Zij die zoodanig zijn, weten zelfs niet eens dat zij in banden of in de gevangenis zijn; zij worden immers door hun valsche aangedaan en zij hebben dat lief om het booze vanuit hetwelk het is; vandaar meenen zij in het vrije te zijn; alles immers wat der aandoening of der liefde is, schijnt vrij. Doch zij die niet in het bevestigde valsche zijn, dat is, in de overreding van het valsche, laten gemakkelijk de ware dingen toe, en zien die en verkiezen die, en worden door die aangedaan, en daarna zien zij de valsche dingen als het ware beneden zich, en eveneens hoe zij die in de overreding van het valsche zijn, gebonden zijn; zij zijn in zulk een groot vrije, dat zij met de ziening en met de denking als het ware door den ganschen Hemel kunnen rondwandelen, tot ontelbare ware dingen; maar in dit vrije kan niemand zijn dan alleen hij die in het goede is; vanuit het goede immers is hij in den Hemel, en vanuit het goede in den Hemel verschijnen de ware dingen.

5097. En Jozef kwam tot hen in den morgenstond; dat dit beteekent onthuld en helder voor het hemelsche van het geestelijke, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsche van het geestelijke, waarover n. 4286, 4592, 4963; en uit de beteekenis van den morgen, zijnde de staat van verlichting, waarover n. 3458, aldus het onthulde en het heldere. Dat de morgen of de morgenstond die beteekent, komt omdat alle tijden van den dag, evenals alle tijden van het jaar, verschillende staten beteekenen volgens de wisselingen van het licht des Hemels. De wisselingen van het licht des Hemels zijn geen wisselingen zooals die van het licht in de wereld elken dag en elk jaar, maar het zijn de wisselingen van het inzicht en van de liefde; want het licht des Hemels is niets anders dan het Goddelijk Inzicht uit den Heer, hetwelk eveneens voor de oogen opblinkt; en de warmte van dat licht is de Goddelijke

Liefde des Heeren, welke eveneens voor het gevoel warmte geeft. Het is dat licht dat het verstandelijke van den mensch maakt, en het is die warmte die zijn levenswarmte maakt en het willijke van het goede. De morgen of de morgenstond is daar de staat der verlichting, namelijk ten aanzien van de dingen die van het goede en het ware zijn, welke staat dan ontstaat wanneer men erkent, en nog meer wanneer men doorvat, dat het goede het goede is, en het ware het ware is; de doorvatting is de inwendige onthulling; vandaar wordt met den morgen het onthulde aangeduid, en omdat dan helder wordt wat eerder duister was, wordt vandaar eveneens met den morgen het heldere aangeduid. Bovendien wordt met den morgen in den hoogsten zin de Heer Zelf aangeduid, ter oorzake hiervan dat de Heer de Zon is vanuit welke al het licht in den Hemel is, en Hij is altijd aan het opkomen, aldus in den morgenstond; Hij komt ook altijd op bij een ieder die het ware opneemt dat des geloofs is, en het goede dat der liefde is; doch Hij gaat onder bij een ieder die niet opneemt; niet dat de Zon daar ondergaat, omdat Hij, als gezegd, altijd aan het opkomen is, maar omdat hij die niet opneemt, maakt dat Hij bij hem als het ware ondergaat. Dit kan eenigermate worden vergeleken met de wisselingen die de zon der wereld ten opzichte van de bewoners van den aardbol maakt; ook daar gaat de zon niet onder, omdat zij altijd op haar plaats blijft en vandaar altijd schijnt, maar het lijkt alsof zij ondergaat, omdat de aardbol elken dag eenmaal om zijn as wentelt, en dan tevens den aardbewoner verwijderd van den aanblik der zon, men zie n. 5084, eerste voorbeeld; aldus eveneens is niet in de zon de ondergang gelegen, maar in de verwijdering van den aardbewoner van haar licht. Dit vergelijkende licht toe, en omdat het uitbeeldende van het Rijk des Heeren in de afzonderlijke dingen der natuur is, onderricht het ook dat de berooving van het licht des Hemels, dat is, van het inzicht en van de wijsheid, niet hieruit voortkomt dat de Heer, Die de Zon van het inzicht en de wijsheid is, bij iemand ondergaat, maar dat de inwoner van Zijn Rijk zich zelf verwijderd, dat is, zich door de hel laat leiden, door welke hij wordt verwijderd.

5098. En hij zag hen; dat dit de doorvatting beteekent, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde verstaan en bemerken, waarover n. 2150, 3764, 4567, 4723.

5099. En ziet, zij waren ontsteld; dat dit beteekent dat zij in een bedroefden staat waren, kan zonder ontvouwing vaststaan.

5100. En hij vraagde den hofdienaren van Farao; dat dit die zinlijke dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van de hofdienaren van Farao, zijnde de zinlijke dingen van het eene en het andere geslacht, die namelijk welke zijn

ondergeschikt aan het verstandelijke deel, en die welke zijn ondergeschikt aan het billijke deel, waarover boven n. 5081.

5101. Die met hem waren in de bewaring van het huis zijns heeren; dat dit beteekent die verworpen waren, staat vast uit de beteekenis van in de bewaring gegeven worden, aldus in de bewaring zijn, zijnde in den staat der verwerping, waarover ook boven n. 5083.

5102. Met te zeggen: Waarom zijn uw aangezichten heden boos; dat dit beteekent vanuit welke aandoening de droefenis was, staat vast uit de beteekenis van de aangezichten, zijnde de innerlijke dingen, waarover n. 358, 1999, 2434, 3527, 4066, 4796, 4797; aldus de aandoeningen, want de innerlijke dingen van den mensch, vanuit welke de denkingen zijn, welke ook innerlijk zijn, zijn de aandoeningen; deze immers zijn, omdat zij der liefde zijn, van zijn leven. Het is bekend dat de aandoeningen zich zichtbaar vertoonen in het aangezicht bij hen die in de onschuld zijn, en wanneer de aandoeningen dit doen, ook de denkingen in het gemeen, want deze zijn de vormen der aandoeningen; vandaar is het aangezicht op zichzelf beschouwd niets anders dan een uitbeeldend beeld van de innerlijke dingen. Alle aangezichten verschijnen niet anders aan de Engelen; de Engelen immers zien de aangezichten van den mensch niet in den stoffelijken vorm, maar in den geestelijken vorm, dat is, in den vorm dien de aandoeningen en de denkingen daaruit vertoonen; deze zijn het eveneens welke het aangezicht zelf bij den mensch maken, hetgeen men hieruit kan weten dat een daarvan verstoken aangezicht niets anders is dan iets doods, en dat het aangezicht vanuit die leeft en volgens die behaagt. De droefenis van de aandoening, of vanuit welke aandoening de droefenis is, wordt daarmede aangeduid dat hij zeide: Waarom zijn uw aangezichten heden boos.

5103. En zij zeiden tot hem; dat dit de doorvatting aangaande die dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde de doorvatting, waarover meermalen eerder.

5104. Wij hebben een droom gedroomd; dat dit de voorzegging beteekent, staat vast uit de beteekenis van den droom, zijnde het vooruitzien, en vandaar de voorspelling, waarover boven n. 5091.

5105. En er is geen uitlegger voor hem; dat dit beteekent dat niemand weet wat in die dingen is, staat vast uit de beteekenis van de uitlegging, zijnde de ontvouwing wat het in zich heeft, waarover boven n. 5093, aldus wat in die dingen is.

5106. En Jozef zeide tot hen; dat dit het hemelsche van het natuurlijke beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsche van het natuurlijke, waarover boven n. 5086.

5107. Zijn de uitleggingen niet aan God; dat dit beteekent dat het Goddelijke in die dingen is, staat vast uit de beteekenis van de uitlegging wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot de droomen, zijnde dat wat in die dingen is, zooals vlak boven n. 5105; het Goddelijke wordt aangeduid met God.

5108. Vertelt mij, ik bid u; dat dit beteekent dat het zou worden geweten, staat vast uit de beteekenis van vertelt mij, ik bid u, insluitende dat het zou worden geweten, zooals ook blijkt uit hetgeen volgt.

5109. Vers 9, 10, 11, 12, 13. *En de vorst der schenkers vertelde Jozef zijn droom, en hij zeide tot hem: In mijn droom, en zie, een wijnstok voor mij. En in den wijnstok drie scheuten, en die als bottende, zijn bloesem klom op, en zijn trossen deden druiven rijpen. En Farao's beker was in mijn hand, en ik nam de druiven, en ik drukte ze uit tot Farao's beker, en ik gaf den beker op de handholte van Farao. En Jozef zeide tot hem: Dit is zijn uitlegging: de drie scheuten, drie dagen zijn die. In nog drie dagen zal Farao uw hoofd opheffen, en hij zal u op uw post herstellen, en gij zult Farao's beker in zijn hand geven, naar de vorige gewoonte, toen gij zijn schenker waart.* En de vorst der schenkers vertelde Jozef zijn droom, beteekent dat het hemelsche van het geestelijke den afloop bemerkte aangaande de dingen die behoorden tot het aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke, welke tot dusver verworpen waren; en hij zeide tot hem, beteekent de onthulling vanuit de doorvatting; in mijn droom, beteekent de voorzegging; en zie, een wijnstok voor mij, beteekent het verstandelijke; en in den wijnstok drie scheuten, beteekent de afleidingen daarvan tot aan de laatste toe; en die als bottende, beteekent den invloed waardoor de wedergeboorte is; zijn bloesem klom op, beteekent den staat nabij de wederverwekking; en zijn trossen deden druiven rijpen, beteekent de verbinding van het geestelijk ware met het hemelsch goede; en Farao's beker was in mijn hand, beteekent den invloed van het innerlijk natuurlijke in het uiterlijke, en het begin van de opneming; en ik nam de druiven, en ik drukte ze uit tot Farao's beker, beteekent den wederkeerigen invloed in de goede dingen vanuit geestelijken oorsprong daar; en ik gaf den beker op de handholte van Farao, beteekent de toeëigening door het innerlijk natuurlijke; en Jozef zeide tot hem: Dit is zijn uitlegging, beteekent de onthulling uit de doorvatting uit het hemelsche in het natuurlijke, wat het in zich zou hebben; de drie scheuten, drie dagen zijn die, beteekent de doorlopende afleidingen tot aan de laatste toe; in nog drie dagen, beteekent dat dan het nieuwe er

is; zal Farao uw hoofd opheffen, beteekent hetgeen waarin voorzien is en vandaar hetgeen besloten is; en hij zal u op uw post herstellen, beteekent dat de dingen die tot het aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke behooren, in de orde zullen worden teruggebracht, zoodat zij op de laatste plaats zijn; en gij zult Farao's beker in zijn hand geven, beteekent opdat zij vandaar het innerlijk natuurlijke van dienst zijn; naar de vorige gewoonte, beteekent krachtens de wet der orde; toen gij zijn schenker waart, beteekent zooals de zinlijke dingen van dat geslacht plegen te zijn.

5110. En de vorst der schenkers vertelde Jozef zijn droom; dat dit beteekent dat het hemelsche van het geestelijke den afloop bemerkte aangaande de dingen die behoorden tot het aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke, welke tot dusver verworpen waren, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsche van het geestelijke, waarover n. 4286, 4585, 4592, 4594, 4963; uit de beteekenis van den droom, zijnde het vooruitzien, en vandaar de afloop, waarover boven n. 5091, 5092, 5104; aldus de vooruitgeziene of de bemerkte afloop; en uit de beteekenis van den vorst der schenkers, zijnde het aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke in het algemeen, waarover n. 5077, 5082; dat het verworpen was, wordt daaronder verstaan dat hij in de bewaring was, n. 5083, 5101. Hieruit blijkt dat dit de inwendige zin dier woorden is. Dat ook Jozef, door wien het hemelsche van het geestelijke wordt uitgebeeld, den afloop bemerkte, staat vast uit hetgeen volgt. Er wordt het hemelsche van het geestelijke gezegd, en er wordt verstaan de Heer; het kan eveneens abstract aangaande Hem worden gezegd, omdat Hij het hemelsche zelf en het geestelijke zelf is, dat is, het Goede zelf en het Ware zelf, welke weliswaar bij den mensch niet los van den persoon kunnen worden opgevat, omdat het natuurlijke is toegevoegd in de afzonderlijke dingen van zijn denking; doch nochtans, wanneer men denkt dat al wat in den Heer is, Goddelijk is, en dat het Goddelijke boven het al der denking is, en volslagen onbegrijpelijk, ook voor de Engelen, indien bijgevolg dan datgene wordt geabstraheerd wat begrijpelijk is, zoo blijft het Zijn zelf en het Bestaan zelf, namelijk zijnde het Hemelsche zelf en het Geestelijke zelf, dat is, het Goede zelf en het Ware zelf. Doch omdat de mensch nochtans zoodanig is dat hij volstrekt geen denkvoorstelling kan hebben van abstracte dingen, indien hij niet eenig natuurlijke daaraan verbindt dat is binnengegaan vanuit de wereld door de zinlijke dingen, zonder iets zoodanigs immers vergaat zijn denking zooals in een afgrond en wordt verstrooid, daarom, opdat het Goddelijke bij den in lichamelijke en aardsche dingen geheel en al ondergedompelden mensch niet te gronde zou gaan, en het bij wien het zou blijven, niet zou worden bezoedeld

door een onreine voorstelling, en tezamen daarmede al het hemelsche en geestelijke dat uit het Goddelijke is, heeft het derhalve Jehovah behaagd Zich daadwerkelijk te vertoonen zoodanig als Hij is en zoodanig als Hij verschijnt in den Hemel, namelijk als de Goddelijke Mensch. Het al des Hemels immers streeft samen tot den menschelijken vorm, zooals kan vaststaan uit hetgeen is getoond aan het einde der hoofdstukken aangaande de overeenstemming van alle dingen des menschen met den Grootsten Mensch, zijnde de Hemel. Dit Goddelijke of Dit van Jehovah in den Hemel, is de Heer uit het eeuwige; het zelfde nam de Heer eveneens aan toen Hij het Menschelijke in Zich heeft verheerlijkt of Goddelijk heeft gemaakt, hetgeen ook duidelijk blijkt uit den vorm waarin Hij voor Petrus, Jakobus, en Johannes is verschenen, toen Hij van gedaante werd veranderd, Matth. xvii: 1, 2, en eveneens waarin Hij eenige malen aan de Profeten is verschenen. Vandaar nu komt het dat een ieder over het Goddelijke zelf kan denken als over den Mensch, en dan over den Heer, in Wien alles Goddelijk is en het Drievuldig volmaakte; in den Heer immers is het Goddelijke zelf de Vader, dat Goddelijke in den Hemel is de Zoon; en het Goddelijke daaruit voortgaande is de Heilige Geest; en dat Die één zijn, zooals Hijzelf leert, staat hieruit vast.

5111. En hij zeide tot hem; dat dit de onthulling vanuit de doorvatting beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde de doorvatting, waarover n. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3395, 3509; aldus eveneens is het de onthulling, want deze is de inwendige doorvatting en vanuit de doorvatting.

5112. In mijn droom; dat dit de voorzegging beteekent, staat vast uit de beteekenis van den droom, zijnde het vooruitzien, en vanuit dit de voorzegging, waarover boven n. 5091, 5092, 5104.

5113. En zie, een wijnstok voor mij; dat dit het verstandelijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van den wijnstok, zijnde het verstandelijke dat der geestelijke Kerk is, waarover aanstonds. Omdat met den schenker het aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke wordt aangeduid, en hier wordt gehandeld over den invloed van het verstandelijke in het daaraan ondergeschikte zinlijke, verscheen derhalve in den droom een wijnstok met scheuten, bloesem, trossen, en druiven, waarmede de invloed en de wedergeboorte van dat zinlijke wordt beschreven. Wat het verstandelijke der geestelijke Kerk aangaat, moet men weten dat waar in het Woord over die Kerk wordt gehandeld, ook hier en daar over haar verstandelijke wordt gehandeld, ter oorzaak hiervan dat het het verstandelijke deel is dat bij den mensch dier Kerk wordt wederverwekt en de Kerk wordt; er zijn immers in

het algemeen twee Kerken, namelijk de hemelsche en de geestelijke; de hemelsche Kerk is bij den mensch die ten aanzien van het willijke deel kan worden wederverwekt of de Kerk worden, doch de geestelijke Kerk is bij den mensch die, als gezegd, alleen ten aanzien van het verstandelijke deel kan worden wederverwekt. De Oudste Kerk, welke vóór den vloed was, was hemelsch, omdat er bij hen die van haar waren, in het willijke deel iets ongerepts was; maar de Oude Kerk, welke na den vloed was, was geestelijk, omdat er bij hen die van haar waren, niet in het willijke deel, maar in het verstandelijke deel iets ongerepts was; vandaar nu komt het dat waar in het Woord wordt gehandeld over de geestelijke Kerk, ten deele ook over haar verstandelijke wordt gehandeld, men zie hierover n. 640, 641, 765, 863, 875, 895, 927, 928, 1023, 1043, 1044, 1555, 2124, 2256, 2669, 4328, 4493. Dat het verstandelijke deel bij hen die van de geestelijke Kerk zijn, wordt wederverwekt, kan ook hieruit vaststaan dat de mensch van die Kerk geen doorvatting van het ware vanuit het goede heeft, zooals diegenen hebben gehad die van de hemelsche Kerk waren, maar het ware dat des geloofs is, eerst moet aanleeren, en het verstandelijke in zich moet opnemen, en zoo vanuit het ware leeren kennen wat het goede is; en nadat hij dat heeft leeren kennen, kan hij het denken, daarna willen, en ten slotte doen, en dan wordt uit den Heer een nieuwe wil bij hem in het verstandelijke deel gevormd; door dezen wordt de geestelijke mensch door den Heer in den Hemel geheven, terwijl nochtans het booze in zijn eigen wil terugblijft, welke dan op een wonderbaarlijke wijze wordt afgescheiden, en dit door een hoogere kracht, waardoor hij wordt afgehouden van het booze en gehouden in het goede. De mensch van de hemelsche Kerk echter werd wederverwekt ten aanzien van het willijke deel, door zich van de kindsheid aan te doordrenken met het goede der naastenliefde, en wanneer hij de doorvatting ervan had verkregen, werd hij in de doorvatting der liefde tot den Heer geleid; vandaar verschenen hem alle ware dingen des geloofs in het verstandelijke zooals in een spiegel; het verstand en de wil maakten bij hem volstrekt één gemoed, want bij hen werd hetgeen in den wil was, in het verstand doorvat; hierin bestond de ongereptheid van den eersten mensch, met wien de hemelsche Kerk wordt aangeduid. Dat de wijnstok het verstandelijke der geestelijke Kerk is, staat meer malen elders vast uit het Woord, zooals bij Jeremia: “Wat hebt gij te doen met den weg van Egypte, om de wateren van Schichor te drinken; of wat hebt gij te doen met den weg van Assyrië, om de wateren der rivier te drinken; Ik had u toch *geplant tot een gansch edelen wijnstok*, een zaad der waarheid; hoe dan zijt gij Mij verkeerd *in ontaarde ranken van een vreemden wijnstok*”, II: 18, 21; daar aangaande Israël,

met wien de geestelijke Kerk wordt aangeduid, n. 3654, 4286; Egypte en de wateren van Schichor voor de wetenschappelijke dingen die verdraaien, n. 1164, 1165, 1186, 1462; Assyrië en de wateren der rivier voor de redeneering vanuit die dingen, namelijk de wetenschappelijke, tegen het goede des levens en het ware des geloofs, n. 119, 1186; de edele wijnstok voor den mensch der geestelijke Kerk, die wijnstok wordt geheeten vanwege het verstandelijke; de ontaarde ranken van een vreemden wijnstok, voor den mensch der verdraaide Kerk. Bij Ezechiël: “Een raadsel en een gelijkenis aangaande het huis Israëls: Een groote arend nam van het zaad des lands, en leido het in een zaadakker; het sproot uit, en het werd *tot een weelderigen wijnstok*, nederig van wasdom, aldus dat *zijn ranken* naar hem omzagen, en zijn wortelen onder hem waren; zoo werd hij *tot een wijnstok* die *ranken* maakte, en *scheuten* uitzond tot den arend; *deze wijnstok* plooiden zijn wortelen aan, en zond zijn *ranken* tot hem uit, in een goed veld bij vele wateren; hij was geplant om tak te maken, opdat hij zou zijn *tot een wijnstok der grootschheid*”, xvii: 3, 5, 6, 7, 8; de arend voor het redelijke, n. 3901; het zaad des lands voor het ware der Kerk, n. 1025, 1447, 1610, 1940, 2848, 3038, 3310, 3373; dat het werd tot een weelderigen wijnstok en tot een wijnstok der grootschheid, staat voor tot een geestelijke Kerk, welke wijnstok wordt genoemd vanwege den wijn die daaruit is, welke het geestelijk goede beteekent, of het goede der naastenliefde, vanuit hetwelk het ware des geloofs is, ingeplant in het verstandelijke deel. Bij denzelfde: “Uw moeder was als een *wijnstok* in uw gelijkenis, geplant aan de wateren, vruchtdragend, en hij werd vol takken vanwege vele wateren; daarvandaan werden hem de roeden der sterkte tot scepters der heerschers; en zijn gestalte verhief zich boven tusschen de verstregelde takken, zoodat hij verscheen door zijn hoogte in de veelheid der ranken”, xix: 10; daar ook aangaande Israël, met wien de geestelijke Kerk wordt aangeduid, welke met den wijnstok wordt vergeleken om een eendere oorzaak, over welke vlak boven; daar worden haar afleidingen beschreven tot aan de laatste toe in den natuurlijken mensch, namelijk tot aan de wetenschappelijke dingen vanuit de zinlijke dingen, zijnde de verstregelde takken, n. 2831. Bij Hoschea: “ Ik zal voor *Israël* zijn als de dauw; zijn takken zullen gaan, en zijn eer zal zijn als des olijfbooms, en hij zal een geur hebben als des Libanons; wederkeeren zullen de in zijn schaduw wonenden; zij zullen het koren levend maken, en bloeien als de *wijnstok*; zijn gedachtenis is *als de wijn van Libanon*; Efraim, wat heb Ik langer met de afgoden van doen”, xiv: 6, 7, 8, 9; Israël voor de geestelijke Kerk, welker bloei met den wijnstok, en welker gedachtenis met den wijn van Libanon wordt vergeleken, vanwege het in het verstandelijke geplante goede des geloofs;

Efraim is het verstandelijke van de geestelijke Kerk, n. 3969. Bij Zacharia: “De overblijfselen des volks, het zaad des vredes, *de wijnstok zal zijn vrucht geven*, en de aarde zal haar inkomen geven, en de Hemelen zullen hun dauw geven”, VIII: II, 12; de overblijfselen des volks voor de door den Heer in den innerlijken mensch verborgen ware dingen, n. 468, 530, 560, 561, 660, 798, 1050, 1738, 1906, 2284; het zaad des vredes voor het goede daar; de wijnstok voor het verstandelijke. Bij Malachia: “Ik zal voor u den verteerder schelden, dat hij u niet de vrucht des lands verderve; *noch zal u de wijnstok beroofd zijn in het veld*”, III: II, 12; de wijnstok voor het verstandelijke; de wijnstok wordt niet beroofd geheeten wanneer het verstandelijke niet verstoken is van de ware en de goede dingen des geloofs; daarentegen een ledige wijnstok, wanneer daar de valsche dingen zijn en daaruit de booze dingen; bij Hoschea: “*Israël is een ledige wijnstok*, hij maakt vrucht, die aan hem gelijk is”, x: I. Bij Mozes: “Hij zal *aan den wijnstok* zijn ezelsveulen binden, en *aan den edelen wijnstok* den zoon zijner ezelin, nadat hij zijn bekleedsel gewasschen zal hebben *in den wijn*, en zijn omhulsel *in het bloed der druiven*”, Gen. XLIX: II; de profetie van Jakob, toen Israël, aangaande de twaalf zonen, daar aangaande Jehudah, door wien de Heer wordt uitgebeeld, n. 3881; de wijnstok daar voor het verstandelijke dat van de geestelijke Kerk is, en de edele wijnstok voor het verstandelijke dat van de hemelsche Kerk is. Bij David: “Jehovah, Gij hebt *een wijnstok uit Egypte* doen vertrekken, Gij hebt de natiën uitgedreven, en Gij hebt *dien* geplant; Gij hebt gereinigd vóór *dien*, en *zijn* wortelen doen inwortelen, zoodat hij het land heeft vervuld; de bergen zijn bedekt geweest met *zijn* schaduw, en met de takken van den cederboom Gods; Gij hebt *zijn scheuten* uitgezonden tot aan de zee, en tot aan den Eufrat zijn takjes; de ever uit het woud vertreedt *hem*, en het wilde dier der velden weidt *hem af*”, Psalm LXXX: 9, 10, 11, 12, 14; de wijnstok uit Egypte in den hoogsten zin voor den Heer; de verheerlijking van Zijn Menschelijke wordt met hem en met zijn scheuten beschreven; in den inwendigen zin is de wijnstok daar de geestelijke Kerk en de mensch dier Kerk, zoodanig als hij is wanneer hij ten aanzien van het verstandelijke en het willijke door den Heer is nieuw gemaakt of wederverwekt; de ever in het woud is het valsche, en het wilde dier der velden is het booze, welke de Kerk ten aanzien van het geloof in den Heer vernietigen. Bij Johannes: “De engel zond zijn sikkels op de aarde, en *wijnoogste den wijnstok der aarde*, en wierp hem in den grooten wijnpersbak des toorns Gods; getreden werd de wijnpersbak buiten de stad, en het bloed ging uit den wijnpersbak uit tot aan de toomen der paarden”, Apoc. XIV: 19, 20; den wijnstok der aarde wijnoogsten, voor het verstandelijke der Kerk vernietigen;

en omdat met den wijnstok dat verstandelijke wordt aangeduid, wordt er ook gezegd dat het bloed uit den wijnpersbak uitging tot aan de toomen der paarden; met de paarden immers worden de verstandelijke dingen aangeduid, n. 2761, 2762, 3217. Bij Jesaja: “Het zal te dien dage geschieden dat elke plaats waarin *duizend wijnstokken geweest zijn* voor duizend zilverlingen, zal zijn tot doornbosch en doornheg”, VII: 23. Bij denzelfde: “De bewoners des lands zullen uitgebrand worden, en de mensch zal zeldzaam gelaten worden, de most zal rouwen, en *de wijnstok zal kwijnen*”, XXIV: 6, 7. Bij denzelfde: “Zij zullen zich op de borsten slaan over de velden van *onvermengden wijn*, over den *vruchtdragenden wijnstok*; op het land Mijns volks klimt op de doorn, de distel”, XXXII: 12, 13, 14; op die plaatsen wordt gehandeld over de verwoesting van de geestelijke Kerk ten aanzien van het goede en het ware des geloofs, aldus ten aanzien van het verstandelijke, want het ware en het goede des geloofs is, als boven gezegd, in het verstandelijke deel van den mensch dier Kerk. Een ieder kan zien dat daar onder den wijnstok niet de wijnstok wordt verstaan, en onder de aarde niet de aarde, maar iets zoodanigs als der Kerk is. Omdat de wijnstok in den echten zin het goede van het verstandelijke beteekent, en de vijgeboom het goede van het natuurlijke, of, wat hetzelfde is, de wijnstok het goede van den innerlijken mensch, en de vijgeboom het goede van den uiterlijken, wordt derhalve meermalen in het Woord daar waar de wijnstok wordt vermeld, ook de vijgeboom genoemd, zooals in deze plaatsen; bij Jeremia: “Al voleindende zal Ik hen voleinden, *geen druiven in den wijnstok, noch vijgen in den vijgeboom*, en het blad is afgevallen”, VIII: 13. Bij denzelfde: “Ik zal over ulieden aanbrengen een natie van verre, o huis Israëls, die zal eten *uw wijnstok en uw vijgeboom*”, V: 15, 17. Bij Hoschea: “Ik zal verwoesten *haar wijnstok en haar vijgeboom*”, II: 12. Bij Joël: “Een natie is geklommen op Mijn land, zij heeft *Mijn wijnstok* gesteld tot woestheid, en *Mijn vijgeboom* tot schuim, al ontblootende heeft zij *hem* ontbloot, en voortgeworpen, *zijn ranken* zijn wit geworden; de *wijnstok* is verdord, en de *vijgeboom* kwijnt”, I: 6, 7, 12. Bij denzelfde: “Vreest niet, gij beesten Mijner velden, omdat de habitakels der woestijn grasrijk zijn geworden, omdat de boom zijn vrucht heeft gemaakt, en de *vijgeboom* en de *wijnstok* zullen hun kracht geven”, II: 22, 23. Bij David: “Hij sloeg *hun wijnstok* en *hun vijgeboom*, en Hij brak den boom van hun grens”, Psalm CV: 33. Bij Habakuk: “De *vijgeboom* zal niet bloeien, en geen inkomen *in de wijnstokken*”, III: 17. Bij Micha: “Vanuit Zion zal de leer uitgaan, en het woord van Jehovah vanuit Hierosolyma; zij zullen zitten, een ieder *onder zijn wijnstok*, en *onder zijn vijgeboom*, en ook geen verschrikker”, IV: 2, 4. Bij Zacharia: “Te dien dage zult gijlieden roepen de

man tot zijn metgezel, *onder den wijnstok en onder den vijgeboom*”, III: 10. In het eerste Boek der Koningen: “In den tijd van Schelomon was vrede van alle overgangen aan den omtrek, en Jehudah en Israël woonde in vertrouwen, *een ieder onder zijn wijnstok, en onder zijn vijgeboom*”, IV: 24, 25; dat de vijgeboom het goede van den natuurlijken of den uiterlijker mensch is, zie men in n. 217. Dat de wijnstok het nieuwe of het door het goede vanuit het ware en door het ware vanuit het goede wederverwekte verstandelijke is, staat vast uit des Heeren woorden tot de discipelen, nadat Hij het Heilig Avondmaal had ingesteld, bij Mattheus: “Ik zeg u dat Ik van nu aan niet zal drinken *van dit gewas des wijnstoks*, tot op dien dag wanneer Ik met u hetzelfde nieuw zal drinken in het Koninkrijk mijns Vaders”, XXVI: 29; het goede vanuit het ware en het ware vanuit het goede, waardoor het verstandelijke nieuw wordt, of de mensch geestelijk wordt, wordt aangeduid met het gewas des wijnstoks; de toeëigening ervan wordt aangeduid met drinken; dat drinken toeëigenen is, en dat het wordt gezegd met betrekking tot het ware, zie men in n. 3168; dat dit niet ten volle geschiedt dan in het andere leven, wordt aangeduid met: tot op dien dag dat Ik met u hetzelfde nieuw zal drinken in het Koninkrijk mijns Vaders; dat onder het gewas des wijnstoks niet most noch wijn wordt verstaan, maar iets hemelsch hetwelk van het Rijk des Heeren is, blijkt duidelijk. Omdat het verstandelijke van den geestelijken mensch nieuw wordt en wederverwekt wordt door het Ware dat enig en alleen uit den Heer is, vergelijkt derhalve de Heer Zich met den wijnstok, en vergelijkt Hij hen die worden geplant in het ware hetwelk uit Hem is, bijgevolg in Hem, met de ranken, en het goede dat daaruit is, met de vrucht, bij Johannes: “*Ik ben de ware wijnstok*, en Mijn Vader is de *Wijngaardenier*; alle *rank* die in Mij geen vrucht draagt, die neemt Hij weg, maar alle *rank* die vrucht draagt, die zal Hij snoeien, opdat zij meer vrucht drage. Blijft in Mij, ook ik in u; gelijkerwijs de *rank* geen vrucht kan dragen uit zichzelf indien zij niet blijft in den *wijnstok*, aldus ook gij niet, indien gij in Mij niet blijft. *Ik ben de wijnstok, gij de ranken*; die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht, omdat gij zonder Mij niet wat ook doen kunt; dit is Mijn gebod, dat gij elkander liefhebt, zooals Ik u heb liefgehad”, XV: 1, 2, 3, 4, 5, 12. Omdat de wijnstok in den hoogsten zin den Heer beteekent ten aanzien van het Goddelijk Ware, en vandaar in den inwendigen zin den mensch der geestelijke Kerk, beteekent derhalve de wijngaard de geestelijke Kerk zelf, n. 1069, 3220. Omdat de Nazireër den hemelschen mensch uitbeeldde, en deze wordt wederverwekt door het goede der liefde, niet echter door het ware des geloofs zooals de geestelijke mensch, bijgevolg de hemelsche mensch niet ten aanzien van het

verstandelijke maar ten aanzien van het willijke, zooals men boven zie gezegd, was het daarom den Nazireër verboden *wat ook te eten dat zou uitgaan uit den wijnstok*, aldus *ook wijn te drinken*”, Num. vi: 3, 4; Richt. xiii: 14; hieruit blijkt eveneens dat met den wijnstok het verstandelijke wordt aangeduid dat van den geestelijken mensch is, zooals is getoond. Dat de Nazireër den hemelschen mensch heeft uitgebeeld, zie men in n. 3301. Daaruit kan men ook zien dat men geenszins kan weten waarom den Nazireër verboden was al wat uit den wijnstok zou uitgaan, behalve tal van dingen aangaande hem, tenzij men weet wat de wijnstok in den eigenlijken zin beteekent, voorts tenzij men weet dat er de hemelsche Kerk en de geestelijke Kerk is, en dat de mensch van de hemelsche Kerk anders wordt wederverwekt dan de mensch van de geestelijke Kerk, gene door een aan het willijke deel ingeplant zaad, deze door een aan het verstandelijke deel ingeplant zaad; zulke verborgenheden liggen in den inwendigen zin des Woords weggeborgen.

5114. En in den wijnstok drie scheuten; dat dit de afleidingen daarvan tot aan de laatste toe beteekent, staat vast uit de beteekenis van den wijnstok, zijnde het verstandelijke, waarover vlak boven in n. 5113; uit de beteekenis van drie, zijnde het volledige en het voortgezette tot aan het einde toe, waarover n. 2788, 4495; en uit de beteekenis van de scheuten, zijnde de afleidingen; wanneer immers de wijnstok het verstandelijke is, zoo zijn de scheuten niets anders dan de afleidingen daarvan, en omdat drie het voortgezette tot aan het einde toe beteekent, of van het eerste tot aan het laatste toe, worden met de drie scheuten de afleidingen aangeduid, uit het verstandelijke tot aan het laatste toe, zijnde het zinlijke. Het eerste immers in de orde is het verstandelijke, en het laatste is het zinlijke. Het verstandelijke in het algemeen is het visueele van den inwendiger mensch, hetwelk ziet uit het licht des Hemels, hetwelk uit den Heer is, en wat het ziet is geheel geestelijk en hemelsch. Het zinlijke in het gemeen echter is van den uitwendigen mensch, hier het zinlijke van het gezicht, omdat dit overeenstemt met en ondergeschikt is aan het verstandelijke; dat zinlijke ziet uit het licht der wereld, hetwelk uit de zon is, en wat het ziet, is geheel wereldlijk, lichamenlijk, en aardisch. Er zijn in den mensch afleidingen uit het verstandelijke, hetwelk in het licht des Hemels is, tot aan het zinlijke, hetwelk in het licht der wereld is; indien zij er niet waren, zou het zinlijke niet eenig leven kunnen hebben zoodanig als het menschelijk leven is. Het zinlijke van den mensch heeft het leven niet daarvandaan dat het vanuit het licht der wereld ziet, want het licht der wereld heeft geen leven in zich, maar daarvandaan dat het vanuit het licht des Hemels ziet, want dit licht heeft het leven in zich. Wanneer dit licht invalt bij den mensch in de

dingen die vanuit het licht der wereld zijn, maakt het die levend, en maakt dat hij de objecten verstandelijk ziet, aldus zooals een mensch; vandaar heeft de mensch vanuit de wetenschappelijke dingen welke ontsproten zijn aan de dingen die hij in de wereld gezien en gehoord heeft, bijgevolg vanuit de dingen die door de zinlijke dingen waren binnengetreden, het inzicht en de wijsheid, en vanuit deze het burgerlijk, het zedelijk, en het geestelijk leven. Wat in het bijzonder de afleidingen aangaat, deze zijn bij den mensch zoodanig dat zij niet in het kort kunnen worden uiteengezet. Zij zijn sporten zooals van een ladder tusschen het verstandelijke en het zinlijke, maar niemand kan die sporten vatten tenzij hij weet hoe het met die dingen is gesteld, namelijk dat zij onderling ten strengste zijn onderscheiden, en wel zoozeer onderscheiden dat de innerlijke kunnen ontstaan en bestaan zonder de uiterlijke, echter niet de uiterlijke zonder de innerlijke; zoo bijvoorbeeld kan de geest van den mensch blijven bestaan zonder het stoffelijk lichaam, en hij blijft eveneens daadwerkelijk bestaan wanneer hij door den dood wordt gescheiden van het lichaam. De geest van den mensch is in den innerlijken graad, en het lichaam in den uiterlijken. Eender is het ook gesteld met den geest van den mensch na den dood; indien hij onder de gezegenden is, is hij daar in den laatsten graad wanneer hij in den eersten Hemel is, in den innerlijken graad wanneer hij in den tweeden is, en in den binnensten wanneer hij in den derden is; en wanneer hij in dezen is, dan is hij weliswaar tevens in de overige, maar deze rusten bij hem, bijna zooals het lichamelijke bij den mensch rust in den slaap, doch met dit verschil dat de innerlijke dingen bij de Engelen dan in de hoogste mate wakker zijn; er zijn dus bij den mensch evenzoo vele onderscheiden graden als er Hemelen zijn; behalve de laatste graad, welke het lichaam met zijn zinlijke dingen is. Hieruit kan eenigermate vaststaan hoe het gesteld is met de afleidingen van het eerste tot het laatste, of van het verstandelijke tot het zinlijke. Het leven van den mensch, hetwelk uit het Goddelijke des Heeren is, gaat door deze graden heen van den binnensten tot den laatsten, en overal wordt het afgeleid, en wordt het meer en meer gemeen, en in den laatsten graad het meest gemeen; de afleidingen in de lagere graden zijn slechts samenstellingen, of liever samenvormingen van de afzonderlijke en de bijzondere dingen der hoogere graden achtereenvolgens, met daaraan verbonden zoodanige dingen vanuit de zuiverdere natuur, en daarna vanuit de grovere, die van dienst kunnen zijn als samenhoudende vaten; en wanneer deze vaten zijn ontbonden, keeren de afzonderlijke en de bijzondere dingen der innerlijke graden, welke daarin waren samengevormd, tot den naast hooger graden terug; en omdat er bij den mensch een nexus is met het Goddelijke,

en het binnenste van hem zoodanig is dat hij het Goddelijke kan opnemen, en niet alleen opnemen, maar ook zich toeëigenen door de erkenning en de aandoening, aldus door het wederkeerige, kan derhalve de mensch, omdat hij aldus aan het Goddelijke is ingeplant, nooit sterven; hij is immers in het eeuwige en het oneindige, niet slechts door den invloed daaruit, maar ook door de opneming. Daaruit kan men zien hoe ongeleerd en zinledig diegenen over den mensch denken die hem met de redelooze dieren vergelijken, en gelooven dat hij na den dood evenmin als deze zal leven, niet bedenkende dat er bij de redelooze dieren geen opneming is, en geen wederkeerige toeëigening van het Goddelijke door eenige erkenning en aandoening, en vandaar geen verbinding; en dat, aangezien hun staat zoodanig is, de opnemende vormen van hun leven niet anders dan verstrooid kunnen worden; bij hen immersgaat de invloed door hun organische vormen over tot in de wereld, en vindt daar zijn grens en verdwijnt, en keert nooit terug.

§115. En die als bottende; dat dit den invloed beteekent waardoor de wedergeboorte is, staat vast uit de beteekenis van botten, of bladeren voortbrengen om daarna bloesem voort te brengen, zijnde het eerste der wedergeboorte; dat het de invloed is, komt omdat wanneer de mensch wordt wedergeboren, het geestelijke leven in hem invloeit, zooals wanneer de boom ontspruit, het leven ervan invloeit door de warmte uit de zon. De mensch die wordt geboren, wordt in het Woord hier en daar met de subjecten van het plantenrijk vergeleken, vooral met de booroen, en dit omdat het gansche plantenrijk, zooals ook het dierenrijk, zulke dingen uitbeeldt die bij den mensch zijn, bijgevolg die in het Rijk des Heeren zijn; de mensch immers is de Hemel in den kleinsten vorm, zooals kan vaststaan uit hetgeen werd getoond aan het einde der hoofdstukken aangaande de overeenstemming van den mensch met den Grootsten Mensch of met den Hemel; vandaar eveneens heetten de Ouden den mensch een mikrokosmos; zij zouden hem ook den Hemel in het klein hebben genoemd, indien zij aangaande den staat des Hemels meer dingen hadden gekend. Dat de algeheele natuur het uitbeeldende theater van het Rijk des Heeren is, zie men in n. 2758, 3483, 4939. Maar het is voornamelijk de mensch die opnieuw wordt geboren, dat is, die uit den Heer wordt wederverwekt, die een Hemel wordt genoemd; dan immers wordt hij ingeplant aan het Goddelijk Goede en Ware hetwelk uit den Heer is, bijgevolg aan den Hemel; de mensch immers die wordt wedergeboren, vangt aan, eender als een boom, uit een zaad, weshalve met het zaad in het Woord het ware dat uit het goede is, wordt aangeduid; voorts brengt hij eender als de boom bladeren, daarna bloesem, en ten slotte vrucht voort; hij

brengt immers zulke dingen voort die van het inzicht zijn, welke eveneens in het Woord worden aangeduid met de bladeren; daarna zulke dingen die van de wijsheid zijn; deze zijn het welke met de bloesems worden aangeduid; en ten slotte zulke dingen die van het leven zijn, namelijk de goede dingen der liefde en der naastenliefde met de daad, welke in het Woord worden aangeduid met de vruchten. Zulk een uitbeeldende gelijkenis is er tusschen den vruchtdragenden boom en den mensch die wordt wederverwekt, en wel dermate dat men aan den boom kan leeren hoe het met de wederverwekking is gesteld, als men slechts iets tevoren weet aangaande het geestelijk goede en ware. Daaruit kan vaststaan dat in dezen droom met den wijnstok op uitbeeldende wijze volledig de voortgang wordt beschreven van des menschen wedergeboorte ten aanzien van het aan het verstandelijke onderworpen zinlijke; eerst met de drie scheuten, voorts met het botten, daarop met den bloesem, daarna met het rijpen der trossen tot druiven, ten slotte daarmede dat hij ze uitperste in den beker van Farao, en hem dien reikte. De droomen die door den Hemel uit den Heer invloeien, verschijnen ook nooit anders dan volgens de uitbeeldende dingen. Wie dus niet weet wat dit of dat in de natuur uitbeeldt, en nog minder wie in het geheel niet weet dat iets uitbeeldt, kan niet anders gelooven dan dat het alleen vergelijkingen zijn, zoodanig als een ieder in de gewone spreektaal gebruikt. Het zijn ook vergelijkingen, maar zulke die overeenstemmen en die zich vandaar daadwerkelijk vertoonen in de wereld der geesten, wanneer bij de Engelen die in den innerlijken Hemel zijn, sprake is van de geestelijke en de hemelsche dingen van het Rijk des Heeren; over de droomen zie men n. 1122, 1975, 1977, 1979, 1980, 1981.

5116. En zijn bloesem klom op; dat dit beteekent den staat nabij de wederverwekking, staat vast uit de beteekenis van den bloesem, welke uit den boom voortspruit vóór de vrucht, zijnde de staat vóór de wederverwekking; het botten en vrucht dragen van den boom beeldt, zooals vlak boven in n. 5115 is gezegd, des menschen wedergeboorte uit, het groen worden door de bladeren den eersten staat, het bloeien den tweeden of den naasten vóór de wederverwekking, en het vrucht dragen den derden, zijnde de staat zelf van den wederverwekte. Vandaar komt het dat de bladeren de dingen beteekenen die van het inzicht zijn, of de ware dingen des geloofs, n. 885, want deze zijn de eerste dingen der wedergeboorte of der wederverwekking; de bloesems echter beteekenen de dingen die van de wijsheid zijn, of de goede dingen des geloofs, omdat deze de wedergeboorte of de wederverwekking het naast voorafgaan; en de vruchten beteekenen de dingen die van het leven zijn, of de werken der naastenliefde, daar toch deze volgen en den staat zelf van

den wederverwekte uitmaken. Dat zulke dingen in het plantenrijk bestaan, is vanuit den invloed van de geestelijke wereld. Maar dit kunnen diegenen geenszins gelooven die alle dingen aan de natuur toeschrijven, en niets aan het Goddelijke; doch aan diegenen die alle dingen aan het Goddelijke en niets aan de natuur toeschrijven, wordt het gegeven te zien dat de afzonderlijke dingen daaruit zijn, en niet alleen dat zij daaruit zijn, maar ook dat de afzonderlijke dingen overeenstemmen, en dat zij, omdat zij overeenstemmen, uitbeelden; en ten slotte wordt het hun gegeven te zien dat de algeheele natuur het uitbeeldende theater van het Rijk des Heeren is, aldus dat het Goddelijke is in de afzonderlijke dingen, en wel dermate dat zij eveneens een uitbeelding is van het eeuwige en van het oneindige, van het eeuwige vanwege de voortplanting tot in het eeuwige, van het oneindige vanwege de vermenigvuldiging der zaden tot in het oneindige; zoodanige strevingen zouden nooit in de afzonderlijke dingen in het plantenrijk hebben kunnen bestaan, tenzij het Goddelijke aanhoudend invloeide; vanuit den invloed is het streven, vanuit het streven is de kracht, en vanuit de kracht de uitwerking. Zij die alle dingen aan de natuur toeschrijven, zeggen dat zulke dingen in de vruchten en zaden bij de eerste schepping zijn nedergelegd, en dat zij vanwege de daaruit ontvangen kracht daarna vanuit zich tot zulke werkingen worden gedreven; maar die nemen niet in aanmerking dat het bestaan een voortdurend ontstaan is, of wat iets eenders is, dat de voortplanting een voortdurende schepping is; ook nemen zij niet in aanmerking dat de uitwerking het continue van de oorzaak is, en dat wanneer de oorzaak ophoudt, de uitwerking ophoudt, en vandaar dat alle uitwerking zonder den voortdurenden invloed der oorzaak oogenblikkelijk te gronde gaat; voorts nemen zij evenmin in aanmerking dat hetgeen niet is aaneengeschakeld uit het eerste van alle dingen, bijgevolg uit het Goddelijke, oogenblikkelijk tot niets vervalt; het vroegere immers moet aanhoudend in het latere zijn, opdat het latere zij. Indien zij die alle dingen aan de natuur toeschrijven, en aan het Goddelijke zoo weinig dat het nauwelijks iets is, die dingen in aanmerking hadden genomen, zoo zouden zij ook hebben kunnen erkennen dat alle en de afzonderlijke dingen in de natuur zulke dingen uitbeelden die in de geestelijke wereld zijn, bijgevolg die in het Rijk des Heeren zijn, waar het Goddelijke des Heeren het meest nabijkomend wordt uitgebeeld. Vandaar is er gezegd dat er een invloed is vanuit de geestelijke wereld, maar daaronder wordt verstaan dat de invloed is door de geestelijke wereld uit het Goddelijke des Heeren. De oorzaak dat de natuurlijke menschen zulke dingen niet in aanmerking nemen, is deze dat zij ze niet willen erkennen; zij zijn immers

in de aardsche en lichamelijke dingen, en vandaar in het leven der liefden van zich en van de wereld, bijgevolg in een volslagen omgekeerde arde ten opzichte van de dingen die van de geestelijke wereld of van den Hemel zijn, en het is onmogelijk om vanuit den omgekeerden staat zulke dingen te zien; de dingen immers die beneden zijn, zien zij als hoogere dingen, en die welke boven zijn, als lagere; weswege ook dezulken in het andere leven, wanneer zij in het licht des Hemels verschijnen, met het hoofd naar beneden en met de voeten omhoog verschijnen. Wie onder hen is het die, wanneer hij de bloesems ziet in een boom of in de overige gewassen, in aanmerking neemt dat dit als het ware hun verblijding is dat zij nu vruchten of zaden voortbrengen. Zij zien dat de bloesems voorafgaan en dat zij voortduren totdat zij in hun schoot de aanvangen van de vrucht of het zaad hebben, en zoo hun sap daarin overbrengen; indien zij iets wisten aangaande de wedergeboorte of de wederverwekking van den mensch, of liever, indien zij het wilden weten, zoo zouden zij vanuit de gelijkenis eveneens het uitbeeldende van den staat van den mensch vóór de wederverwekking in die bloesems zien, namelijk dat de mensch dan vanuit het goede van het inzicht en van de wijsheid eender bloeit, dat is, in de innerlijke blijdschap is, en in de schoonheid, omdat hij dan in het streven is om die dingen, namelijk de goede dingen van het inzicht en van de wijsheid, aan het leven in te planten, dat is, om vruchten te maken. Dat die staat zoodanig is, kan men ook niet weten, omdat wat de innerlijke blijdschap en wat de innerlijke schoonheid is, welke worden uitgebeeld, volstrekt niet wordt geweten door hen die alleen in de blijde dingen der liefde van de wereld en in de verkwikkelijke dingen der liefde van zich zijn; die blijde dingen en deze verkwikkelijke dingen maken dat gene onverblijdend en onverkwikkelijk schijnen, en wel dermate dat zij een afkeer daarvan hebben, en wanneer zij een afkeer daarvan hebben, verwerpen zij ze ook als iets gerings of als een ding van geen waarde; bijgevolg loochenen zij ze, en dan ontkennen zij tevens dat het geestelijke en het hemelsche iets is; vandaar nu komt de waanzin der eeuw, welken men voor wijsheid houdt.

5117. En zijn trossen deden druiven rijpen; dat dit de verbinding beteekent van het geestelijk ware met het hemelsch goede, staat vast uit de beteekenis van rijpen, zijnde het voortschrijden der wedergeboorte of der wederverwekking tot aan de verbinding van het ware met het goede, aldus de verbinding; uit de beteekenis van de trossen, zijnde het ware van het geestelijk goede, en van de druiven, zijnde het goede van het hemelsch ware, hier het eene en het andere in het zinlijke, hetwelk door den schenker wordt uitgebeeld; het is met de verbinding van deze in het zinlijke eender gesteld als met het rijpen der

trossen tot druiven; in de wedergeboorte immers of de wederverwekking streeft al het ware naar de verbinding met het goede; tevoren ontvangt het ware het leven niet, bijgevolg wordt het niet bevrucht; dit wordt uitgebeeld in de vruchten der boomen wanneer zij rijpen; in de onrijpe vruchten, welke hier de trossen zijn, wordt de staat uitgebeeld wanneer nog het ware overheerscht; in de rijpe vruchten echter, welke hier de druiven zijn, wordt de staat uitgebeeld wanneer het goede de overheersching heeft; het overheerschen van het goede wordt ook uitgebeeld in de sappigheid en de zoetheid die men in de rijpe druiven bespeurt. Maar aangaande de verbinding van het ware met het goede in het aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke, kan niet meer worden gezegd; het zijn te diepe verborgenheden dan dat zij gevat kunnen worden; in elk geval moeten de erkentnissen aangaande den staat van het hemelsche van het geestelijke en aangaande dit zinlijke voorafgaan, voorts aangaande den staat van het natuurlijke waarin die verbinding ontstaat. Dat de druiven het goede van den geestelijken mensch beteekenen, aldus de naastenliefde, kan uit verscheidene plaatsen in het Woord vaststaan, zooals bij Jesaja: “Mijn Beminde had een *wijngaard* in den hoorn van den zoon der olie; hij heeft verwacht *dat hij druiven zou maken*, maar hij maakte *wilde druiven*”, v: 1, 2, 4; de wijngaard voor de geestelijke Kerk; hij verwachtte dat hij druiven zou maken, voor de goede dingen der naastenliefde; maar hij maakte wilde druiven, voor: de booze dingen van den haat en van de wraak. Bij denzelfde: “Zoo zeide Jehovah: Gelijk wanneer men *most in den tros* vindt, en zegt: Verderf ze niet, omdat er een zegen in is”, LXV: 8; de most in den tros voor het ware vanuit het goede in het natuurlijke. Bij Jeremia: “Al verzamelende zal Ik hen verzamelen, gezegde van Jehovah, *niet druiven in den wijnstok*, en niet vijgen in den vijgeboom”, VIII: 13; niet druiven in den wijnstok, voor: niet het innerlijk of redelijk goede; niet vijgen in den vijgeboom, voor: niet het uiterlijk of natuurlijk goede; de wijnstok immers is het verstandelijke, zooals vlak boven in n. 5113 is getoond; wanneer daar de verbinding is van het ware en het goede, is de wijnstok het redelijke, want daaruit is het redelijke; dat de vijgeboom het goede is van het natuurlijke of van den uiterlijken mensch, zie men in n. 217. Bij Hoschea: “Ik vond Israël zooals *druiven in de woestijn*, Ik zag uw vaderen als het eerste in den vijgeboom in zijn begin”, IX: 10; de druiven in de woestijn voor het nog niet geestelijk geworden redelijk goede; het eerste in den vijgeboom voor het natuurlijk goede eender; Israël voor de Oude geestelijke Kerk in haar begin; de vaderen zijn hier en elders niet de zonen Jakobs, maar het zijn diegenen bij wie de Oude Kerk het eerst werd geïnstaurerd. Bij Micha: “Geen *tros* om te eten; mijn ziel verlangde het

eerste; de heilige is vergaan uit het land, en een rechte is er onder den menseh niet”, VII: 1, 2; de tros om te eten, voor het goede der naastenliefde in zijn begin; het eerste voor het ware des geloofs eveneens alsdan. Bij Amos: “Ziet, de dagen komen dat de ploegende den oogstende zal bereiken, en de *druiventredende* den zaadstrooiende, [en de bergen zullen most druipen, en al de heuvelen zullen vervloeien]; en Ik zal de gevangenis van Mijn volk terugbrengen, opdat zij de verwoeste steden bouwen, en zitten, en *wijngaarden planten*, en *derzelver wijn drinken*, en *trossen maken*, en derzelver vrucht eten”, IX: 13, 14; daar wordt gehandeld over de instauratie van de geestelijke Kerk, welke aldus wordt beschreven; de verbinding van het geestelijk goede met zijn ware, daarmee dat de ploegende den oogstende zal bereiken; en de verbinding van het geestelijk ware met zijn goede, daarmee dat de druiventredende den zaadstrooiende zal bereiken; de goede dingen der liefde en der naastenliefde daaruit worden daarmee aangeduid dat de bergen most zullen druipen en de heuvelen zullen vervloeien; de gevangenis des volks terugbrengen, voor van de valsche dingen bevrijden; de verwoeste steden bouwen, voor de vervalschte leerstellige dingen van het ware rechtzetten; zitten en wijngaarden planten, voor die dingen aankweken welke van de geestelijke Kerk zijn; derzelver wijn drinken, voor de ware dingen der Kerk toeëigenen, welke van de naastenliefde zijn; en trossen maken en derzelver vrucht eten, voor de goede dingen daaruit toeëigenen; een ieder kan zien dat steden bouwen, wijngaarden planten, wijn drinken, trossen maken, en de vrucht ervan eten, louter natuurlijke dingen zijn, waarin, indien er niet een geestelijke zin in is, niets Goddelijks zou zijn. Bij Mozes: “Hij heeft zijn bekleedsel *in den wijn* gewasschen, en in het *bloed der druiven* zijn omhulsel”, Gen. XLIX: 11; daar aangaande den Heer; de wijn voor het geestelijk goede vanuit de Goddelijke Liefde; het bloed der druiven voor het hemelsch goede daaruit. Bij denzelfde: “Boter van grootvee, en melk van kleinvee, met het vet der lammeren en der rammen, der zonen van Baschan, en der bokken, met het vet der nieren der tarwe, en het *bloed der druiven* drinkt gij, onvermengd”, Deut. XXXII: 14; daar aangaande de Oude Kerk, wier goede dingen der liefde en der naastenliefde aldus worden beschreven; de afzonderlijke dingen beteekenen een of ander goede in het bijzonder; het bloed der druif het hemelsch geestelijk goede; aldus wordt het uit den Heer voortgaande Goddelijke in den Hemel genoemd; de wijn wordt bloed der druiven genoemd; omdat het eene en het andere het heilig ware voortgaande uit den Heer beteekent, doch van wijn wordt gesproken met betrekking tot de geestelijke Kerk, en van bloed met betrekking tot de hemelsche Kerk; en omdat het aldus is, werd in het Heilig Avondmaal de wijn

bevolen. Bij denzelfde: “*Van den wijnstok van Sodom is hun wijnstok, en van de velden van Amorrha; haar druiven zijn druiven van gal, zij hebben trossen der bitterheden*”, Deut. xxxii: 32; daar aangaande de Joodsche Kerk; van den wijnstok van Sodom is hun wijnstok, en van de velden van Amorrha, voor dat het verstandelijke deel is bezet door de valsche dingen vanuit de helsche liefde; haar druiven zijn druiven van gal, zij hebben trossen der bitterheden, voor dat het met het willijke daar eender was gesteld; immers omdat de druif in den goeden zin de naastenliefde beteekent, wordt vandaar van haar gesproken met betrekking tot het willijke, maar met betrekking tot het willijke in het verstandelijke deel; in den tegenovergestelden zin eender, want al het ware is des verstands, en al het goede is des wils. Bij Johannes: “De Engel zeide: Zend een scherpe sikkkel, en *wijnoogst de trossen der aarde, omdat haar druiven rijp zijn*”, Apoc. xiv: 18; de trossen der aarde wijnoogsten, voor alle dingen der naastenliefde vernietigen. Bij Mattheus: “Aan hun vruchten zult gij hen kennen; *zamelen zij ook druiven van doornen, en vijgen van distelen*”, vii: 16; en bij Lukas: “Iedere boom wordt uit zijn eigene vrucht gekend; immers van doornen zamelen zij geen vijgen, *noch wijnoogsten zij de druif van de braam*”, vi: 44; omdat daar gehandeld wordt over de naastenliefde jegens den naaste, wordt er gezegd dat zij zullen gekend worden aan de vruchten, welke de goede dingen der naastenliefde zijn; de inwendige goede dingen der naastenliefde zijn de druiven, en de uitwendige zijn de vijgen. Dat in de Joodsche Kerk de wet is gegeven: “Wanneer gij zult gekomen zijn in den wijngaard van uw metgezel, zoo zult gij *druiven* eten naar uw ziel, tot uw verzadiging, maar in uw vat zult gij ze niet doen”, Deut. xxiii: 24, sluit in dat een ieder bij de anderen die in een andere leer en in een anderen godsdienst zijn, hun goede dingen der naastenliefde kan aanleeren en aannemen, maar ze niet in zich kan opnemen en met zijn ware dingen verbinden; omdat de wijngaard de Kerk is, is deze daar waar de leer of de godsdienst is; de druiven zijn de goede dingen der naastenliefde, het vat is het ware der Kerk.

5118. En Farao's beker was in mijn hand; dat dit den invloed beteekent van het innerlijk natuurlijke in het uiterlijke, en het begin van de opneming, staat vast uit de uitbeelding van Farao, zijnde het innerlijk natuurlijke, waarover boven n. 5080, 5095; uit de uitbeelding van den schenker, zijnde het uiterlijk natuurlijke, waarover n. 5077, 5082; in mijn hand, is bij hem; uit de beteekenis van den beker, zijnde dat wat bevat, en eveneens dat wat wordt bevat, waarover in hetgeen volgt, n. 5120. Vandaar en uit de reeks der dingen in den inwendigen zin wordt met Farao's beker in mijn hand, de invloed van het innerlijk natuurlijke in het uiterlijke aangeduid, en het begin van

de opneming daar. Wat het innerlijk natuurlijke en het uiterlijk natuurlijke is, is eerder gezegd, namelijk dat het innerlijk natuurlijke datgene is wat gemeenschap heeft met het redelijke, en waarin het redelijke invloeit; het uiterlijk natuurlijke echter is datgene wat gemeenschap heeft met de zinlijke dingen, of door de zinlijke dingen met de wereld, aldus waarin de wereld invloeit. Wat den invloed aangaat, deze is aanhoudend uit den Heer door het redelijke in het innerlijk natuurlijke, en door dit in het uiterlijke, maar de dingen die invloeien, worden veranderd en verkeerd volgens de opneming; bij de niet wederverwekten worden daar de goede dingen verkeerd in booze dingen, en de ware dingen in valsche dingen; doch bij de wederverwekten vertoonen zich daar de goede en de ware dingen zooals in een spiegel; het natuurlijke immers is niets anders dan zooals een uitbeeldend aangezicht van de geestelijke dingen die van den inwendigen mensch zijn; en dat aangezicht wordt dan uitbeeldend, wanneer de uiterlijke dingen met de innerlijke overeenstemmen. Daaruit kan eenigermate vaststaan wat er wordt verstaan onder den invloed van het innerlijk natuurlijke in het uiterlijke, en onder het begin van de opneming daar.

5119. En ik nam de druiven, en ik drukte ze uit in Farao's beker; dat dit den wederkeerigen invloed beteekent in de goede dingen vanuit geestelijken oorsprong daar, staat vast uit de beteekenis van de druiven, zijnde de goede dingen der naastenliefde, waarover vlak boven n. 5117, aldus de goede dingen vanuit den geestelijken oorsprong; alle goede dingen immers van de echte naastenliefde zijn daaruit; en uit de beteekenis van uitdrukken in Farao's beker, zijnde de wederkeerige invloed. Onder den wederkeerigen invloed wordt niet verstaan dat het uiterlijk natuurlijke invloeit in het innerlijke, omdat dit onmogelijk is; de uiterlijke dingen immers kunnen geenszins invloeien in de innerlijke, of, wat hetzelfde is, de lagere of latere dingen in de hoogere of eerdere; maar door het redelijke worden de dingen opgeroepen die in het innerlijk natuurlijke zijn, en door middel van dit de dingen die in het uiterlijke zijn. Niet dat de dingen zelf die daar zijn, worden opgeroepen, maar de dingen die daaruit geconcludeerd of als het ware uitgetrokken worden; zoodanig is de wederkeerige invloed. Het schijnt alsof de dingen die in de wereld zijn, door de zinlijke dingen invloeien naar de innerlijke dingen, maar het is een zinsbegoocheling; er is een invloed van de innerlijke dingen in de uiterlijke, en door dien invloed is er bemerkting. Hierover ben ik eenige malen met de geesten in gesprek geweest, en het werd door levende ondervindingen getoond dat de innerlijke mensch ziet en bemerkt in den uiterlijken mensch, wat er buiten dezen voorvalt, en dat het zinlijke nergens anders vandaan het

leven heeft, of dat het vermogen tot waarnemen en ook de gewaarwording nergens anders vandaan is; maar deze begoocheling is zoodanig en zoo groot, dat zij geenszins door den natuurlijken mensch kan worden uiteengeslagen, en zelfs niet door den redelijken, tenzij deze los van het zinlijke kan denken. Dit is gezegd opdat men wete wat de wederkeeringe invloed is.

§120. En ik gaf den beker op de handholte van Farao; dat dit de toeëigening door het innerlijk natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van den beker geven, aldus den wijn om te drinken, zijnde toeëigenen; dat drinken de toeëigening van het ware is, zie men in n. 3168; en uit de uitbeelding van Farao, zijnde het innerlijk natuurlijke, waarover n. 5080, 5095, 5118. Hier wordt, zooals uit het voorafgaande blijkt, gehandeld over de wederverwekking van het zinlijke dat onderworpen is aan het verstandelijke deel van den innerlijken mensch, welk zinlijke door den schenker wordt aangeduid, bijgevolg over den invloed van het ware en het goede, en over de opneming in het uiterlijk natuurlijke. Maar omdat deze dingen te ver afliggen van het bevattingsvermogen dergenen die niet eenige duidelijk onderscheiden idee hebben aangaande het redelijke en aangaande het natuurlijke, noch eenige idee aangaande den invloed, blijft derhalve een verdere ontvouwing achterwege. Bovendien wordt in het Woord meermalen melding gemaakt van den beker, of den drinkbeker, of den kelk, en daarmede wordt in den echten zin het geestelijk ware aangeduid, dat is, het ware des geloofs dat vanuit het goede der naastenliefde is, eender als door den wijn; en in den tegenovergestelden zin het valsche waardoor het booze is, en eveneens het valsche vanuit het booze. Dat de beker iets eenders beteekent als de wijn, komt omdat de beker de houder is, en de wijn de inhoud is, en zij vandaar één uitmaken, en zoo wordt het eene onder het andere verstaan. Dat die dingen in het Woord worden aangeduid met den beker, blijkt uit deze plaatsen; bij David: “Jehovah, Gij zult voor mij een tafel toerichten voor het aangezicht der vijanden, en Gij zult met olie mijn hoofd vet maken, *mijn beker zal overvloed hebben*”, Psalm xxiii: 5; de tafel toerichten en het hoofd vet maken met olie, voor begiftigd worden met het goede der naastenliefde en der liefde; mijn beker zal overvloed hebben, voor dat het natuurlijke zal worden vervuld met het geestelijk ware en goede daaruit. Bij denzelfde: “Wat zal ik Jehovah teruggeven; *ik zal den beker der heilen aannemen*, en den Naam van Jehovah aanroepen”, Psalm cxvi: 12, 13; den beker der heilen aannemen, voor de toeëigening van de goede dingen des geloofs. Bij Markus: “Zoo wie *ulieden een beker waters zal te drinken hebben gegeven in Mijn Naam*, omdat gij van Christus zijt, voorwaar zeg Ik u, hij zal zijn loon niet verliezen,” ix: 41; een

beker waters te drinken geven in Mijn Naam, voor onderrichten in de ware dingen des geloofs vanuit een klein beetje naastenliefde. Bij Mattheus: “Terstond *den beker nemende*, en dank zeggende, gaf Hij hun dien, zeggende: Drinkt allen daaruit; dit immers is Mijn bloed, dat van het Nieuwe Testament,” xxvi: 27, 28; Markus xiv: 23, 24; Lukas xxii: 20; er wordt gezegd beker, niet wijn, omdat van den wijn wordt gesproken met betrekking tot de geestelijke Kerk, doch van het bloed met betrekking tot de hemelsche Kerk, hoewel het eene en het andere het heilig ware beteekent, voortgaande uit den Heer, maar in de geestelijke Kerk het heilige des geloofs vanuit de liefde jegens den naaste, doch in de hemelsche Kerk het heilige der naastenliefde vanuit de liefde tot den Heer. De geestelijke Kerk wordt hierin van de hemelsche onderscheiden dat gene in de liefde jegens den naaste is, deze echter in de liefde tot den Heer; en het Heilig Avondmaal werd ingesteld opdat het de liefde des Heeren jegens het algeheele menschelijke geslacht zou uitbeelden en aanduiden, en de wederkeerige liefde van den mensch jegens Hem. Omdat met den drinkbeker of den beker datgene werd aangeduid wat kon bevatten, en met den wijn dat wat daarin kon worden bevat, bijgevolg met den beker het uitwendige van den mensch, en met den wijn het inwendige van hem, werd derhalve door den Heer gezegd: “Wee u, gij schriftgeleerden en farizeën, gij geveinsden, omdat gij reinigt het *uiterlijke des drinkbekers* en des schotels, de innerlijke dingen echter zijn vol van roof en onmatigheid; gij blinde farizeër, reinig eerst het *innerlijke des drinkbekers* en des schotels, en het uiterlijke zal ook rein worden,” Matth. xxiii: 25, 26; Lukas xi: 39; onder den drinkbeker wordt ook hier in den inwendigen zin het ware des geloofs verstaan; dit aankweken zonder zijn goede, is reinigen ten aanzien van het uiterlijke des drinkbekers, en nog meer wanneer de innerlijke dingen vol zijn van geveinsdheid, arglist, haat, wraak, wreedheid; dan immers is het ware des geloofs alleen in den uitwendigen mensch, en in het geheel niets ervan in den inwendigen; en het goede des geloofs aankweken en zich daarvan doordrenken, maakt dat de ware dingen worden verbonden met het goede in den innerlijken mensch; ook worden dan de begoochelingen voor ware dingen aanvaard, hetgeen wordt aangeduid met eerst het innerlijke des drinkbekers reinigen, en dan zal ook het uiterlijke rein worden. Eender wat staat bij Markus: “Er zijn vele andere dingen die de farizeën en de Joden aangenomen hebben te houden, *de doopingen van de drinkbekers* en de kannen, en de bronzen vaten en de bedden; nalatende het gebod Gods, houdt gij de overlevering der menschen, *de doopen van de kannen* en *drinkbekers*, en eendere andere dingen doet gij vele; gij verstoot het gebod Gods, opdat gij uw

overlevering zoudt onderhouden”, VII: 4, 8, 9. Dat met den drinkbeker of den beker in den tegenovergestelden zin het valsche vanuit hetwelk het booze is, wordt aangeduid, voorts het valsche dat vanuit het booze is, staat vast uit het volgende; bij Jeremia: “Aldus heeft Jehovah, de God Israëls, tot mij gezegd: *Neem dezen beker des wijns des toorns* uit Mijn hand, en doe dien *drinken* alle natiën tot welke Ik u zende; opdat zij drinken en waggelen, en onzinnig worden vanwege het zwaard dat Ik onder hen zal zenden. Ik nam derhalve den *beker* uit de hand van Jehovah, en deed drinken alle natiën tot welke Jehovah mij gezonden had”, XXV: 15, 16, 17, 28; de beker des wijns des toorns voor het valsche waardoor het booze is; dat het valsche waardoor het booze is, wordt aangeduid, komt omdat zooals de wijn dronken en waanzinnig maakt, aldus het valsche; de geestelijke dronkenschap is niets anders dan waanzin veroorzaakt door de redeneeringen over de dingen die moeten worden geloofd, terwijl men niets gelooft wat men niet vat; vandaar de valsche dingen, en vanuit de valsche dingen de booze dingen, n. 1072; en daarom wordt er gezegd: opdat zij drinken en waggelen, en waanzinnig worden vanwege het zwaard dat Ik zal zenden; het zwaard is het tegen het ware strijdende valsche, n. 2799, 4499. In het Boek der Klaagliederen: “Verheug en verblijd u, gij dochter Edoms, die woont in het land Uz, *ook tot u zal de beker overgaan*; gij zult dronken worden en onthuld worden”, IV: 21; dronken worden uit den beker, voor waanzinnig worden vanuit de valsche dingen; onthuld of ontbloot worden zonder schaamte, voor het booze daaruit, n. 213, 214. Bij Ezechiël: “In den weg uwer zuster hebt gij gewandeld; *daarom zal Ik haar beker in uw hand geven*; zoo heeft de Heer Jehovih gezegd: *Gij zult den beker uwer zuster drinken*, die diep is en wijd; gij zult zijn tot belaching en bespotting, ruim om te vatten; gij zult gevuld worden met dronkenschap en smart, met den *beker* der verwoesting en der verlating; *de beker van uw zuster* Samaria; en gij zult drinken en uitdrukken, en zijn scherven zult gij verbrijzelen”, XXIII: 31, 32, 34; aangaande Hierosolyma, waarmede het geestelijke der hemelsche Kerk wordt aangeduid; de beker staat daar voor het valsche vanuit het booze; omdat dit de Kerk verwoest of vernietigt, wordt er gezegd de beker der verwoesting en der verlating. Bij Jesaja: “Waak op, waak op, sta op, Hierosolyma, gij die gedronken hebt uit de hand van Jehovah *den beker Zijns toorns*, de droesems van den *beker der zwijmeling* hebt gij gedronken”, LI: 17. Bij Habakuk: “Drink gij ook, opdat uw voorhuid onthuld worde; hij zal rondgaan tot u, *de beker der rechterhand van Jehovah*, als een schandelijk uitbraaksel over uw heerlijkheid”, II: 16. Bij David: “*De beker is in de hand van Jehovah*, en Hij heeft gemengd met wijn, en Hij heeft gevuld met een mengsel, en Hij heeft

daarvan uitgegoten; maar zijn droesem zullen alle goddeloozen der aarde uitzuigen, drinken”, Psalm LXXV: 9. De beker staat ook in die plaatsen voor den waanzin vanuit de valsche dingen en de booze dingen daaruit; hij wordt genoemd de beker des toorns van Jehovah, en eveneens der rechterhand van Jehovah, ter oorzaak hiervan dat de Joodsche natie, zooals ook het gewone volk, had geloofd dat de booze dingen en de straffen van de booze en van de valsche dingen nergens anders vandaan komen dan van Jehovah, terwijl zij toch zijn vanuit den mensch en vanuit de helsche bende bij hem. Vanwege den schijn en het geloof daaruit wordt het meermalen aldus gezegd, maar de inwendige zin leert hoe het verstaan en wat geloofd moet worden; men zie hierover n. 245, 592, 696, 1093, 1683, 1874, 1875, 2335, 2447, 3605, 3607, 3614. Omdat met den drinkbeker zooals met den wijn in den tegenovergestelden zin de valsche dingen worden aangeduid waardoor de booze dingen zijn, voorts de valsche dingen vanuit de booze dingen, wordt met den drinkbeker ook de verzoeking aangeduid, omdat deze plaats vindt wanneer het valsche tegen het ware strijdt, en vandaar het booze tegen het goede; voor de verzoeking, en aangaande haar wordt er gezegd de drinkbeker bij Lukas: “Jezus bad, zeggende: Zoo Gij wildet dat deze *drinkbeker* van Mij voorbijga; doch niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede”, xxii: 42; Matth. xxvi: 39, 42, 44; Markus xiv: 36; de drinkbeker staat hier voor de verzoeking; eender bij Johannes: “Jezus zeide tot Petrus: Steek het zwaard in de scheede; den *drinkbeker* dien Mij de Vader gegeven heeft, zal Ik dien niet drinken”, xviii: 11; en eveneens bij Markus: “Jezus zeide tot Jakobus en Johannes: Gij weet niet wat gij vraagt; *kunt gij den drinkbeker drinken dien Ik drink*, en met den doop gedoopt worden daar Ik mede gedoopt word. Zij zeiden: Wij kunnen. Maar Jezus zeide tot hen: *Den drinkbeker dien Ik drink, zult gij wel drinken*, en met den doop gedoopt worden daar Ik mede gedoopt word”, x: 38, 39; Matth. xx: 22, 23. Daaruit blijkt dat de drinkbeker de verzoeking is, omdat die ontstaat door de booze dingen die door de valsche dingen strijden tegen de goede en de ware dingen, want de doop beteekent de wederverwekking, en omdat deze geschiedt door de geestelijke worstelingen, wordt vandaar ermede tevens de verzoeking aangeduid. De drinkbeker of de beker beteekent in den geheel tegenovergestelden zin het valsche vanuit het booze bij hen die profaan zijn, dat is, die van binnen in met de naastenliefde strijdige dingen zijn, en van buiten heiligheid voorliegen; in dezen zin bij Jeremia: “Een *beker van goud* was Babel in de hand van Jehovah, de algeheele aarde dronken makende; van *haar wijn* hebben alle natiën gedronken; daarom zijn de natiën waanzinnig”, li: 7; Babel staat voor hen die in het uitwendig heilige, en van

binnen in het profane zijn, n. 1182, 1326; het valsche dat zij met heiligheid oversluiëren, is de beker van goud; de algeheele aarde dronken makende, voor dat zij hen die van de Kerk zijn, welke de aarde is, in dwalingen en waanzinnigheden leiden; de profane dingen die zij onder de uitwendige heiligheid verbergen, zijn deze dat zij naar niets anders streven dan om de grootsten en de rijksten van allen te worden, en om vereerd te worden als goden, bezitters van hemel en aarde, door zoo te heerschen over de zielen en over de lichamen der menschen, en dit door de Goddelijke en de heilige dingen die zij voorwenden; vandaar verschijnen zij naar den uitwendigen mensch als engelen, maar naar den inwendigen zijn zij duivels. Eender aangaande Babel bij Johannes: “De vrouw was bekleed met purper en scharlaken, en bedekt met goud, en kostbaren steen, en paaren, *hebbende een gouden beker in haar hand*, vol van gruwelen, en van de onreinigheid harer hoererijs”, Apoc. xvii: 4. Bij denzelfde: “Zij is gevallen, zij is gevallen, het groote Babylon, en is geworden een habitakel der demonen, omdat zij *uit den wijn des toorns* harer hoererijs alle natiën heeft gedrenkt, en de koningen der aarde met haar hebben gehoereerd. Ik hoorde een stem vanuit den Hemel, zeggende: Vergeldt haar, gelijk als zij ulieden vergolden heeft; in den *beker* waarin zij gemengd heeft, mengt haar dubbel”, Apoc. xviii: 2, 3, 4, 6. Bij denzelfde: “De groote stad is geworden tot drie deelen, en de steden der natiën zijn ineengestort; gedachtenis van het groote Babylon is gemaakt voor God, *om haar te geven den drinkbeker der woede des toorns Gods*”, Apoc. xvi: 19. Bij denzelfde: “De derde Engel zeide met een groote stem: Indien iemand het beest aanbidt en zijn beeld, *die zal drinken uit den wijn des toorns Gods, gemengd met zuiveren wijn in den beker Zijns toorns*; en hij zal gepijnigd worden met vuur en zwavel”, Apoc. xiv: 9, 10.

5121. En Jozef zeide tot hem: Dit is zijn uitlegging; dat dit de onthulling beteekent door de doorvatting uit het hemelsche in het natuurlijke, wat het in zich had, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde de doorvatting, waarover n. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3509, 3395, hier de onthulling vanuit de doorvatting, omdat over den droom en zijn uitlegging wordt gehandeld; alle onthulling is of vanuit een spreken met de Engelen door wie de Heer spreekt, of vanuit de doorvatting, waarover aanstonds; uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsche in het natuurlijke, waarover boven n. 5086, 5087, 5106; en uit de beteekenis van de uitlegging, zijnde wat het in zich had, waarover ook boven n. 5093, 5105, 5107; daaruit blijkt dat met: Jozef zeide tot hem: Dit is zijn uitlegging, de onthulling wordt aangeduid door de doorvatting uit

het hemelsche in het natuurlijke, wat het in zich had. Dienaangaande dat de onthullingen zijn of vanuit de doorvatting, of vanuit een spreken met de Engelen door wie de Heer spreekt, moet men weten dat zij die in het goede zijn en daaruit in het ware, vooral zij die in het goede der liefde tot den Heer zijn, de onthulling vanuit de doorvatting hebben; doch zij die niet in het goede en daaruit in het ware zijn, kunnen weliswaar onthullingen hebben, maar niet vanuit de doorvatting, maar door een levende, in hen gehoorde stem, aldus door de Engelen uit den Heer. Deze onthulling is uitwendig, gene echter inwendig. De Engelen, vooral de hemelsche, hebben onthulling vanuit de doorvatting; ook de menschen van de Oudste Kerk hadden haar, en *eveneens* eenigen van de Oude, maar heden ten dage nauwelijks iemand; doch de onthullingen vanuit het spreken zonder de doorvatting hadden zeer velen, ook zij die niet in het goede waren, desgelijks door visioenen of door droomen. Zoodanig waren voor het meerendeel de onthullingen der Profeten in de Joodsche Kerk; zij hoorden een stem, zagen een visioen, en droomden een droom; maar omdat zij niet eenige doorvatting hadden, waren het louter verbale of visueele onthullingen zonder de doorvatting wat zij beteekenden; de echte doorvatting immers ontstaat door den Hemel uit den Heer, en doet op geestelijke wijze het verstandelijke aan, en leidt dit op doorvattelijke wijze daartoe om te denken zooals het met iets gesteld is, met een inwendige instemming waarvan het niet weet vanwaar zij komt; het meent dat zij in hetzelfde is, en dat zij ontvloeit aan het verband der dingen, doch zij is een inspraak door den Hemel uit den Heer, invloeiende in de innerlijke dingen der denking, aangaande zulke dingen die boven het natuurlijke en het zinlijke zijn, dat is, aangaande zulke dingen die van de geestelijke wereld of van den Hemel zijn. Hieruit kan vaststaan wat de onthulling vanuit de doorvatting is. Doch de onthulling vanuit de doorvatting die de Heer had, Die hier door Jozef wordt uitgebeeld, en over welke onthulling hier in den inwendigen zin wordt gehandeld, was vanuit het Goddelijke in Hem, aldus uit Hem.

5122. De drie scheuten, drie dagen zijn die; dat dit de doorlopende afleidingen beteekent tot aan de laatste toe, staat vast uit de beteekenis van drie, zijnde één periode en haar continue van het begin tot het einde, waarover n. 2788, 4495; uit de beteekenis van de scheuten, zijnde de afleidingen, waarover n. 5114; en uit de beteekenis van de dagen, zijnde de staten, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785, 4850; daaruit volgt dat met de drie scheuten, drie dagen zijn die, de staat wordt aangeduid van de wedergeboorte van dit zinlijke dat door den schenker wordt uitgebeeld, van zijn eerste tot zijn laatste; de opeenvolgende afleidingen ervan worden aangeduid met de

scheuten. De staten der wedergeboorte van elk zinlijke, en van elk ding in het natuurlijke, alsmede in het redelijke, hebben hun voortschrijdingen van het begin tot het einde; en wanneer zij aan het einde zijn, zetten zij uit een zeker nieuwe in, namelijk uit dat doel waarnaar zij in den vorigen staat hebben gestreefd, tot een verder doel, en zoo voort. En tenslotte wordt de orde omgekeerd, en dan wordt wat het laatste was, het eerste; zooals wanneer de mensch wordt wederverwekt zoowel ten aanzien van het redelijke als ten aanzien van het natuurlijke, dan gaan de perioden van den eersten staat uit de ware dingen, welke des geloofs zijn, tot de goede dingen, welke der naastenliefde zijn, en dan spelen de ware dingen des geloofs schijnbaar de eerste rol, en de goede dingen der naastenliefde de tweede, want de ware dingen des geloofs beschouwen het goede der naastenliefde als het einddoel; deze perioden houden aan totdat de mensch is wederverwekt. Daarna wordt de naastenliefde, welke het einddoel was, het beginsel, en uit haar zetten nieuwe staten in, welke naar beide zijden voortschrijden, namelijk naar de meer innerlijke dingen, alsmede naar de uiterlijke dingen; naar de innerlijke dingen tot de liefde tot den Heer, en naar de uiterlijke dingen tot de ware dingen des geloofs, en verder tot de natuurlijke ware dingen, en eveneens tot de zinlijke ware dingen, welke dan achtereenvolgens tot overeenstemming worden gebracht met de goede dingen der naastenliefde en der liefde in het redelijke, en aldus in de hemelsche orde. Deze dingen zijn het welke worden verstaan onder de doorlopende voortschrijdingen en afleidingen tot aan de laatste toe. Zulke voortschrijdingen en afleidingen zijn voortdurend bij den mensch die wordt wederverwekt, van zijn kindsheid af tot aan het laatste van zijn leven in de wereld, en eveneens daarna tot in het eeuwige, en toch kan hij nooit aldus worden wederverwekt dat hij op eenige wijze volmaakt kan worden genoemd; immers er zijn ontelbare dingen, ja zelfs in aantal onbegrensd, die moeten worden wederverwekt, zoowel in het redelijke als in het natuurlijke, en elk ervan heeft scheuten, onbegrensd in aantal, dat is, voortschrijdingen en afleidingen naar de innerlijke en naar de uiterlijke dingen. Dit weet de mensch in het geheel niet, maar de Heer kent alle en de afzonderlijke dingen, en voorziet elk oogenblik daarin. Indien Hij dit ook maar eventjes onderbrak, zouden alle voortschrijdingen worden verstoord; het vroegere immers beoogt het volgende in een doorlopende reeks, en brengt reeksen van gevolgen voort tot in het eeuwige. Daaruit blijkt dat het Goddelijk Vooruitzien en de Goddelijke Voorzienigheid is in de meest afzonderlijke dingen, en dat indien zij het niet was, of indien zij slechts universeel was, het menschelijk geslacht te gronde zou gaan.

5123. In nog drie dagen; dat dit beteekent dat dan het nieuwe kwam, staat vast uit de beteekenis van drie, zijnde het continue tot aan het einde, aldus eveneens het volledige, waarover n. 2788, 4495; en uit de beteekenis van de dagen, zijnde de staten, waarover boven n. 5122; daaruit blijkt dat met drie dagen de volledige staat wordt aangeduid; bijgevolg beteekent in drie dagen of na drie dagen den nieuwen staat, n. 4901, want na een volledige staat zet een nieuwe in.

5124. Zal Farao uw hoofd opheffen; dat dit beteekent hetgeen waarin voorzien is en vandaar hetgeen besloten is, staat vast uit de beteekenis van het hoofd opheffen, zijnde besluiten, en in den hoogsten zin voorzien; het Goddelijke besluit immers en de uitvoering van de besloten zaak is de Voorzienigheid. Het hoofd opheffen was een plechtige gerechtsformule bij de Ouden, wanneer de gebondenen of zij die in de gevangenis waren, werden geoordeeld of ten leven, of ter dood; wanneer zij ten leven werden geoordeeld, werd gezegd het hoofd opheffen, zooals eveneens in het tweede Boek der Koningen: “Evilmerodach, de koning van Babel, in het jaar als hij koning werd, *hief het hoofd op van Jehoiachin*, den koning van Jehudah, *uit het huis der gevangenis*, en sprak met hem het goede, en gaf zijn troon boven den troon der koningen die met hem waren in Babel”, xxv: 27, 28; eender bij Jeremia: “Evilmerodach, de koning van Babel, in het jaar van zijn regeering, *hief het hoofd op van Joiachin*, den koning van Jehudah, en voerde hem uit *uit het huis der gevangenis*”, lII: 31; wanneer zij echter ter dood werden veroordeeld, werd gezegd het hoofd van boven hem opheffen, zooals in hetgeen volgt over den bakker: “In nog drie dagen zal Farao *uw hoofd opheffen van boven u*”, vers 19; deze gerechtsformule ontleende haar oorsprong bij de Ouden, die in de uitbeeldende dingen waren, aan de uitbeelding van hen die gebonden in de gevangenis of in den kuil waren; omdat door hen diegenen werden uitgebeeld die in de verwoesting onder de lagere aarde zijn, n. 4728, 4744, 5038, werd derhalve met het hoofd opheffen hun bevrijding aangeduid; dan immers worden zij verheven of opgeheven uit de verwoesting tot de hemelsche gezelschappen; men zie n. 2699, 2701, 2704; opgeheven of verheven worden is voortschrijden naar de innerlijke dingen, want van het verhevene of het hooge wordt gesproken met betrekking tot de innerlijke dingen, n. 2148, 4210; en omdat het is naar de innerlijke dingen, is het naar den Hemel, want de Hemel is in de innerlijke dingen. Dit werd aangeduid met het hoofd opheffen; doch met het hoofd van boven iemand opheffen, werd aangeduid ter dood veroordeeld worden, omdat dan diegenen die boven hen in den kuil of in de verwoesting waren, tot den Hemel werden verheven, terwijl dezen tot de lagere dingen werden nedergezonden. Omdat

met die gerechtsformule deze dingen werden aangeduid, werd zij derhalve in het Woord opgenomen. Dat met het hoofd opheffen het beslotene wordt aangeduid, blijkt hieruit; en omdat het het beslotene is, wordt in den hoogsten zin datgene aangeduid waarin voorzien is; hetgeen immers het Goddelijke besluit, daarin voorziet het.

5125. En hij zal u op uw post herstellen; dat dit beteekent dat de dingen die tot het aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke behooren, in de orde zullen worden teruggebracht, zoodat zij op de laatste plaats zijn, staat vast uit de uitbeelding van den schenker, aangaande wien deze dingen worden gezegd, zijnde het aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke, waarover n. 5077, 5082; bijgevolg de dingen die van dat zinlijke zijn in het uitwendig natuurlijke; het zinlijke zelf immers wordt niet in de orde teruggebracht, maar de dingen die door het zinlijke zijn binnengetreten in de fantasie van den mensch; en uit de beteekenis van op den post herstellen, zijnde in de orde terugbrengen; en omdat de zinlijke dingen, dat is, de dingen die vanuit de wereld door de uitwendige zinzetels zijn binnengetreten, op de laatste plaats zijn, en zij dan op de laatste plaats zijn wanneer zij de innerlijke dingen bedienen of hun van dienst zijn, worden derhalve die tegelijk aangeduid. Die zinlijke dingen zijn bij de wederverwekten eveneens op de laatste plaats, maar bij de niet wederverwekten zijn zij op de eerste plaats; men zie n. 5077, 5081, 5084, 5089, 5094. Of de zinlijke dingen op de eerste dan wel op de laatste plaats zijn, kan door den mensch gemakkelijk worden waargenomen, indien hij daarop let. Indien hij alles bevestigt wat het zinlijke aanraadt of waarin het trek heeft, en al wat het verstandelijke dicteert, krachteloos maakt, dan zijn de zinlijke dingen op de eerste plaats, en dan wordt de mensch door den trek gedreven, en is hij geheel en al zinlijk; doch zulk een mensch staat niet ver af van den toestand der redelooze dieren; deze worden immers niet anders gedreven; ja, hij is zelfs in een erger toestand indien hij het verstandelijk of het redelijk vermogen misbruikt om de booze en de valsche dingen te bevestigen welke de zinlijke dingen aanraden en waarin zij trek hebben; doch indien hij ze niet bevestigt, maar uit het innerlijke hun afwijkingen tot de valsche dingen en hun aansporingen tot de booze dingen ziet, en daarnaar streeft om ze te kastijden en zoo tot de volgzaamheid terug te brengen, dat is, ze te onderwerpen aan het verstandelijke en het willijke deel die van den innerlijken mensch zijn, zoo worden de zinlijke dingen in de orde teruggebracht, zoodat zij op de laatste plaats zijn. Wanneer de zinlijke dingen op de laatste plaats zijn, vloeit het gelukzalige en het gezegende uit den innerlijken mensch in de verkwikkelijke dingen der zinlijke dingen, en maakt dat de verkwikkelijke

dingen ervan de vorige verkwikkelijke dingen duizendmaal te boven gaan. Omdat de zinlijke mensch niet vat dat het aldus is, gelooft hij het ook niet; en omdat hij in het geheel geen andere verkwikkelijke voelt, en ook van meening is dat er geen hooger verkwikkelijke bestaat, beschouwt hij het gelukzalige en het gezegende van binnen in de verkwikkelijke dingen der zinlijke dingen als van geen waarde; wat iemand onbekend is, daarvan gelooft hij dat het er niet is.

5126. En gij zult Farao's beker in zijn hand geven; dat dit beteekent opdat zij vandaar het innerlijk natuurlijke van dienst zijn, staat vast uit de beteekenis van den beker geven om te drinken, zijnde toeëigenen, waarover boven n. 5120; dat het ook is van dienst zijn, is duidelijk; en uit de uitbeelding van Farao, zijnde het innerlijk natuurlijke, waarover n. 5080, 5095, 5118. Dat er een innerlijk natuurlijke en een uiterlijk natuurlijke is, en dat het uiterlijk natuurlijke wordt samengesteld uit de dingen die onmiddellijk door de zinlijke dingen vanuit de wereld in het natuurlijk gemoed, namelijk in zijn geheugen en daaruit in de verbeelding binnentreden, zie men in n. 5118. Opdat men wete wat het uiterlijk natuurlijke en wat het innerlijk natuurlijke is, welke van den uiterlijken mensch zijn, en vandaar wat het redelijke is, hetwelk van den innerlijken mensch is, moet het in het kort worden gezegd. De mensch is van zijn kindsheid tot de knapenjaren toe louter zinlijk, want dan neemt hij de aardsche, de lichamelijke, en de wereldlijke dingen alleen op door de zinlijke dingen van het lichaam; vanuit die zijn dan ook zijn voorstellingen en denkingen; de vergemeenschapping met den innerlijken mensch is nog niet geopend, dan alleen voor zooveel dat hij die dingen kan vatten en vasthouden. De onschuld die hij dan heeft, is alleen uitwendig, niet echter inwendig, want de ware onschuld woont in de wijsheid. Door gene, namelijk door de uitwendige onschuld, brengt de Heer de dingen in orde die door de zinlijke dingen binnentreden; zonder den invloed der onschuld uit den Heer in dien eersten leeftijd, zou er nooit eenig fundamenteele ontstaan waarop het verstandelijke of het redelijke, hetwelk den mensch eigen is, gebouwd zou kunnen worden. Van de knapenjaren tot de jongelingsjaren wordt de vergemeenschapping naar het innerlijk natuurlijke daardoor geopend dat hij het welvoegelijke, het burgerlijke, en het eerbare leert, zoowel door het onderricht uit de ouders en de leermeesters als door studiën. Van de jongelingsjaren echter tot den leeftijd van den jongen man wordt de vergemeenschapping geopend tusschen het natuurlijke en het redelijke, en wel daardoor dat hij dan de ware en de goede dingen van het burgerlijk en het zedelijk leven leert, en bovenal de ware en de goede dingen van het geestelijk

leven, door de aanhooring en de lezing van het Woord. Maar voorzooveel als hij zich dan doordrenkt van de goede dingen door de ware dingen, dat is, voorzooveel hij de ware dingen doet die hij leert, wordt het redelijke geopend; doch voorzooveel als hij zich niet doordrenkt van de goede dingen door de ware dingen, of voorzooveel als hij de ware dingen niet doet, wordt het redelijke niet geopend; doch nochtans blijven de erkentissen in het natuurlijke, namelijk in zijn geheugen, aldus als het ware buiten het huis op den drempel. Voorzooveel als hij echter dan en in den daarop volgenden leeftijd die dingen verzwakt, loochent, en daartegen handelt, dat is, in de plaats ervan de valsche dingen gelooft en de booze dingen doet, wordt het redelijke toegesloten, en eveneens het innerlijk natuurlijke; doch nochtans blijft, vanuit des Heeren Goddelijke Voorzienigheid, zooveel van vergemeenschapping over, dat hij met eenig verstand die dingen vatten, maar ze zich nochtans niet toeëigenen kan, tenzij hij ernstig boete doet, en langen tijd daarna met de valsche en de booze dingen worstelt. Bij hen echter die zich laten wederverwekken, gebeurt het tegendeel; bij graden of geleidelijk wordt bij hen het redelijke geopend, en daaraan wordt het innerlijk natuurlijke ondergeschikt, en aan dit het uiterlijk natuurlijke; dit geschiedt vooral in den jeugdigen tot aan den volwassen leeftijd, en al voortschrijdende tot aan den laatsten tijd van hun leven, en daarna in den Hemel tot in het eeuwige. Daaruit kan men weten wat het innerlijke en wat het uiterlijke bij den mensch is.

5127. Naar de vorige gewoonte; dat dit beteekent krachtens de wet der orde, staat vast uit de beteekenis van de vorige gewoonte, zijnde de wet der orde; het is immers de wet der orde dat de uiterlijke dingen onderworpen zijn aan de innerlijke, of, wat hetzelfde is, de lagere aan de hoogere, en zooals bedienden van dienst zijn; de uiterlijke of lagere dingen zijn immers niets anders dan dienstbare dingen, de innerlijke of hoogere dingen echter naar verhouding heerschappijen. Dat met naar de vorige gewoonte die dingen worden aangeduid, komt daarvandaan dat de schenker als knecht tevoren Farao als zijn heer had gediend, krachtens de wet der ondergeschiktheid; aldus had het zinlijke dat door den schenker wordt uitgebeeld, het innerlijk natuurlijke, hetwelk door Farao wordt uitgebeeld, gediend krachtens de wet der orde. Dat het een wet der orde is dat de lagere of uiterlijke dingen de hoogere of innerlijke moeten dienen, weet de zinlijke mensch in het geheel niet; wie immers louter zinlijk is, weet niet wat innerlijk is, aldus ook niet wat met betrekking daartoe uiterlijk is. Hij weet dat hij denkt en spreekt, en dat hij wil en doet; daarvandaan acht hij dat denken en willen innerlijk is, en dat spreken en doen uiterlijk is; maar hij weet niet dat denken alleen vanuit de

zinlijke dingen en doen vanuit lust, tot den uitwendigen mensch behoort, en dat zoo zijn denken en willen alleen tot het uiterlijk natuurlijke behoort, en nog meer wanneer hij de valsche dingen denkt en de booze dingen wil; en omdat bij hem de vergemeenschapping met de innerlijke dingen is gesloten, weet hij vandaar niet wat de innerlijke denking en de innerlijke wil is. Indien hem wordt gezegd dat de innerlijke denking denken vanuit het ware is, en de innerlijke wil doen vanuit het goede is, vat hij dit in het geheel niet; nog minder dat de innerlijke mensch is onderscheiden van den uiterlijken, en aldus onderscheiden dat de innerlijke mensch als het ware vanuit een hoogere plaats kan zien wat er voorvalt in den uiterlijken mensch, en dat de innerlijke mensch in het vermogen en in de macht is om den uiterlijken te kastijden, en om niet te willen en te denken wat de uiterlijke mensch vanuit de fantasie ziet en waarnaar hij vanuit de begeerte trek heeft. Zoolang zijn uitwendige mensch in de heerschappij is en regeert, ziet hij deze dingen niet; doch buiten dien staat, zooals wanneer hij in eenige smart is tengevolge van rampspoeden of ziekten, kan hij het zien en vatten, want dan houdt de heersohappij van den uitwendigen mensch op; het vermogen immers of de macht tot verstaan wordt voor den mensch steeds in stand gehouden door den Heer, maar het is uiterst duister voor hen die in de valsche en de booze dingen zijn, en steeds klaarder naarmate de valsche en de booze dingen in slaap zijn gebracht. Het Goddelijke des Heeren vloeit aanhoudend bij den mensch in en verlicht, maar waar de valsche en de booze dingen zijn, dat is, waar met de ware en de goede dingen strijdige dingen zijn, daar wordt het Goddelijk licht of teruggekaast, of verstikt, of verdraaid, en alleen zooveel ervan wordt als het ware door spleten opgenomen dat hij daardoor in het vermogen kan zijn van denken en spreken vanuit de zinlijke dingen, ook over de geestelijke dingen vanuit de formules die aan het natuurlijk of lichamelijk geheugen zijn ingeprent.

5128. Toen gij zijn schenker waart; dat dit beteekent zooals de zinlijke dingen van dat geslacht plegen te zijn, staat vast uit de beteekenis van den schenker, zijnde de zinlijke dingen, of die dingen van de zinlijke dingen welke onderworpen zijn aan het verstandelijke deel, waarover n. 5077, 5082; dat zij zijn zooals zij plegen te zijn, wordt aangeduid met toen gij waart. Daarover dat de zinlijke dingen onderworpen en ondergeschikt zullen zijn aan de redelijke dingen, is nu gehandeld in hetgeen voorafgaat; en omdat hier in den inwendigen zin over die onderwerping en onderschikking wordt gehandeld, moet nog gezegd worden hoe het met die zaak is gesteld. De mensch bij wien de zinlijke dingen onderworpen zijn, wordt redelijk genoemd, doch de mensch bij wien zij niet onderworpen zijn, wordt zinlijk genoemd. Maar

of een mensch redelijk dan wel zinlijk is, kan bezwaarlijk door anderen worden onderscheiden, maar door hemzelf indien hij zijn innerlijke dingen onderzoekt, dat is, zijn willen en zijn denken. Of een mensch zinlijk dan wel redelijk is, kan door anderen niet worden geweten vanuit de spraak, noch uit de handeling, want het leven der denking, hetwelk in de spraak is, en het leven van den wil, hetwelk in de handeling is, verschijnen niet voor eenigen zin van het lichaam; men hoort slechts den toon en ziet het gebaar met de aandoening, en het wordt niet onderkend of deze geveinsd dan wel waar is; maar in het andere leven wordt door hen die in het goede zijn, duidelijk onderscheiden doorvat zoowel wat in de spraak als wat in de handeling is, aldus hoedanig het leven is, en eveneens vanwaar het leven in die is. Doch nochtans bestaan er in de wereld ettelijke aanwijzingen waaruit men eenigermate kan opmaken of de zinlijke dingen aan het redelijke zijn onderworpen, dan wel het redelijke aan de zinlijke dingen, of, wat hetzelfde is, of de mensch redelijk dan wel alleen zinlijk is. De aanwijzingen zijn deze: indien men bemerkt dat een mensch in de beginselen van het valsche is, en zich niet laat verlichten, maar de ware dingen geheel en al verwerpt, en zonder rede de valsche dingen hardnekkig verdedigt, is het een aanwijzing dat hij een zinlijk en niet een redelijk mensch is; het redelijke is voor hem toegesloten, zoodat het het licht des Hemels niet toelaat. Nog meer zinlijk zijn zij die in de overreding van het valsche zijn; de overreding immers van het valsche sluit het redelijke geheel en al toe; iets anders is het in de beginselen van het valsche te zijn, en iets anders in de overreding van het valsche. Zij die in de overreding van het valsche zijn, hebben in hun natuurlijke eenig licht, maar zoodanig als het licht van den winter is; dit licht verschijnt in het andere leven bij hen sneeuwig; maar zoodra het hemelsch licht daarin valt, wordt het verduisterd, en volgens den graad en het hoedanige der overreding wordt het donker als van den nacht. Dit blijkt eveneens uit hen wanneer zij in de wereld leven; dan immers kunnen zij hoegenaamd niets van het ware zien, ja zelfs zijn vanwege het duistere of nachtelijke van hun valsche de ware dingen voor hen als van geen waarde, en zij lachen eveneens daarom. Dezulken verschijnen voor de eenvoudigen somtijds als redelijken, want door middel van dat sneeuwige winterlicht kunnen zij door redeneringen behendig de valsche dingen bevestigen totdat zij als ware dingen verschijnen. In een zoodanige overreding zijn meer dan de overigen verscheidenen onder de geleerden; zij hebben immers de valsche dingen bij zich door syllogistische en filosofische, en ten slotte door tal van wetenschappelijke dingen bevestigd; dezulken werden bij de Ouden slangen van den boom der wetenschap geheeten, n. 195,

196, 197, maar heden ten dage kunnen zij innerlijk zinlijken zonder redelijke worden geheeten. Een aanwijzing of een mensch alleen zinlijk, dan wel redelijk is, komt vooral in zijn leven uit; onder het leven wordt niet het leven verstaan zoodanig als het in het gesprek en in de werken verschijnt, maar zoodanig als het in het gesprek en in de werken is; het leven immers van het gesprek is uit de denking, en het leven der werken is uit den wil, het eene en het andere uit de bedoeling of het einddoel; hoedanig dus de bedoeling of het einddoel is in het gesprek en in de werken, zoodanig is het leven, want het gesprek zonder innerlijk leven is slechts een klank, en het werk zonder innerlijk leven is alleen beweging. Het is dat leven hetwelk wordt verstaan wanneer er wordt gezegd dat het leven na den dood blijft. Indien de mensch redelijk is, spreekt hij vanuit wel denken en handelt hij vanuit wel willen, dat is, spreekt hij vanuit het geloof en handelt hij vanuit de naastenliefde; doch indien de mensch niet redelijk is, kan hij weliswaar op geveinsde wijze handelen als een redelijk mensch, en eender spreken, maar nochtans is er niets van het leven vanuit het redelijke in; immers, het leven van het booze sluit alle leven of alle vergemeenschapping met het redelijke toe, en maakt dat hij louter natuurlijk en zinlijk is. Er zijn twee dingen die niet alleen den weg der vergemeenschapping toesluiten, maar den mensch ook berooven van het vermogen om ooit redelijk te kunnen worden; het is de arglist en het is de ontwijding. De arglist is gelijk aan een subtiel vergift dat de innerlijke dingen besmet, en de ontwijding is dat wat de valsche dingen met de ware dingen en de booze dingen met de goede dingen vermengt; vanwege die beide vergaat het redelijke geheel en al. Er zijn bij ieder mensch goede en ware dingen, door den Heer weggeborgen van de kindsheid aan, welke goede en ware dingen in het Woord de overblijfselen worden genoemd, waarover men zie n. 468, 530, 560, 561, 661, 1050, 1738, 1906, 2284; deze besmet de arglist, en vermengt de ontwijding; wat de ontwijding is, zie men in n. 593, 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 2426, 3398, 3402, 3489, 3898, 4289, 4601. Uit deze aanwijzingen kan men eenigermate weten wie een redelijk mensch is, en wie een zinlijk mensch. Wanneer de zinlijke dingen aan het redelijke zijn onderworpen, zoo worden de zinlijke dingen, vanuit welke de eerste verbeelding van den mensch is, verlicht door het licht dat door den Hemd uit den Heer komt, en eveneens worden dan de zinlijke dingen in orde geschikt om het licht op te nemen en om overeen te stemmen. Wanneer de zinlijke dingen in dien staat zijn, verhinderen zij niet langer dat de ware dingen zoowel erkend als gezien worden; die welke niet samenstemmen, worden terstond verwijderd, en die welke samenstemmen worden aanvaard; die welke samenstemmen zijn dan

als het ware in de middelpunten, en die welke niet samenstemmen, zijn in de omtrekken; die welke in de middelpunten zijn, worden als het ware naar den Hemel opgeheven; en die welke in de omtrekken zijn, hangen als het ware naar beneden; die welke in de middelpunten zijn, nemen het licht op door het redelijke, en zij verschijnen, wanneer zij zich aldus in het andere leven zichtbaar vertoonen, zooals sterretjes, die flonkeren en het licht overal rondom sprenkelen tot aan de omtrekken toe, met een vermindering van het licht volgens de graden. In een zoodanigen vorm worden de natuurlijke en de zinlijke dingen geschikt wanneer het redelijke de heerschappij heeft, en de zinlijke dingen onderworpen zijn. Dit geschiedt wanneer de mensch wordt wederverwekt; vandaar heeft hij den staat om de ware dingen in vollen omvang te zien en te erkennen. Doch wanneer het redelijke is onderworpen aan de zinlijke dingen, gebeurt het tegendeel; dan zijn immers de valsche dingen in het midden of in het middelpunt, en in de omtrekken zijn de ware dingen; die welke in het middelpunt zijn, zijn daar in een zeker schijnsel, maar in een dwaallicht, of in zulk een als uit een kolenvuur oprijst; daarin vloeit van alle kanten uit de hel een schijnsel in; het is dit schijnsel hetwelk de duisternis wordt genoemd want zoodra iets van licht vanuit den Hemel daarin vloeit, wordt het in duisternis verkeerdt.

5129. *Vers 14, 15. Doch gedenk mijner met u, wanneer het u wel gaat, en doe, ik bid u, barmhartigheid met mij, en doe melding van mij aan Farao, en leid mij uit dit huis uit. Omdat ik met diefelijk weg te voeren ben weggevoerd uit het land der Hebreëen; en ook heb ik hier niet wat ook gedaan dat zij mij in den kuil hebben gezet.* Doch gedenk mijner met u, beteekent de opneming van het geloof; wanneer het u wel gaat, beteekent wanneer er overeenstemming is; en doe, ik bid u, barmhartigheid met mij, beteekent de opneming van de naastenliefde; en doe melding van mij aan Farao, beteekent de vergemeenschapping met het innerlijk natuurlijke; en leid mij uit dit huis uit, beteekent de bevrijding van de booze dingen; omdat ik met diefelijk weg te voeren ben weggevoerd, beteekent dat de hemelsche dingen werden vervreemd door het booze; uit het land der Hebreëen, beteekent vervreemd van de Kerk; en ook heb ik hier niet wat ook gedaan, beteekent de onschuld; dat zij mij in den kuil hebben gezet, beteekent de verwerping onder de valsche dingen.

5130. Doch gedenk mijner met u; dat dit de opneming van het geloof beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, die deze dingen aangaande zich zegt, zijnde de Heer ten aanzien van het hemelsche in het natuurlijke, waarover n. 5086, 5087, 5106; en uit de beteekenis van gedenk mijner met u, zijnde de opneming van het geloof; immers den Heer gedenken en indachtig

zijn komt nergens anders vandaan dan vanuit het geloof; vandaar is gedenk mijner met u, opdat hij het geloof opneme. Met het geloof is het aldus gesteld: hij die het opneemt en hij die het heeft, is aanhoudend den Heer indachtig, en dit eveneens wanneer hij over een andere zaak denkt of spreekt, en eveneens wanneer hij zijn openbare, of persoonlijke, of huiselijke plichten vervult, en hoewel hij niet weet dat hij dan den Heer indachtig is; want het indachtig zijn van den Heer door hen die in het geloof zijn, is het universeel regeerende, en hetgeen universeel regeert, bemerkt men niet, tenzij wanneer de denking daartoe wordt bepaald. Dit kan door verscheidene dingen bij den mensch worden toegelicht; hij die in de eene of andere liefde is, onverschillig welke, denkt aanhoudend aan die dingen welke van die liefde zijn, en dit hoewel hij met zijn denking, spreken of handeling in andere dingen is. Dit blijkt duidelijk in het andere leven uit de geestelijke sferen die rondom een ieder zijn; uit de sferen alleen worden daar allen gekend in welk geloof zij zijn, en in welke liefde, en dit hoewel zij geheel iets anders denken en spreken, n. 1048, 1053, 1316, 1504 tot 1520, 2489, 4464; dat immers wat universeel regeert bij iemand, brengt die sfeer voort, en openbaart zijn leven voor de anderen. Daaruit kan vaststaan wat daaronder wordt verstaan dat men aanhoudend moet denken over den Heer, over het heil, en over het leven na den dood; allen die in het geloof zijn vanuit de naastenliefde, doen dit. Vandaar komt het dat die niet boos denken over den naaste, en dat zij gerechtigheid en billijkheid hebben in de afzonderlijke dingen van de dekking, van het spreken en van de handeling; hetgeen immers universeel regeert, dat vloeit in de afzonderlijke dingen in, en leidt ze en richt ze; de Heer immers houdt diens gemoed in zulke dingen die der naastenliefde en daaruit des geloofs zijn, en schikt zoo de afzonderlijke dingen op passende wijze. De sfeer des geloofs vanuit de naastenliefde is de sfeer die in den Hemel regeert; de Heer immers vloeit in met de liefde, en door de liefde met de naastenliefde, bijgevolg met de ware dingen die des geloofs zijn. Vandaar komt het dat van hen die in den Hemel zijn, wordt gezegd dat zij in den Heer zijn. In hetgeen nu volgt wordt gehandeld over de wedergeboorte van het aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke, hetwelk door den schenker wordt uitgebeeld; en omdat over de wedergeboorte ervan wordt gehandeld, wordt over de opneming van het geloof gehandeld; want het zinlijke wordt, zooals het redelijke, door het geloof wedergeboren, maar door het geloof waarin de naastenliefde invloeit; indien de naastenliefde niet in het geloof invloeit en daaraan het leven geeft, kan het geloof nooit universeel regeeren; want hetgeen de mensch liefheeft, regeert, niet echter hetgeen hij alleen weet en in het geheugen houdt.

5131. Wanneer het u wel gaat; dat dit beteekent wanneer er overeenstemming is, staat vast uit de beteekenis van u wel gaan, wanneer er wordt gehandeld over de wedergeboorte of de wederverwekking van het uiterlijk natuurlijke of het zinlijke, zijnde de overeenstemming; het gaat dit immers niet eerder wel dan wanneer het overeenstemt. Wat de overeenstemming is, zie men aan het einde der hoofdstukken. Er is overeenstemming van de zinlijke dingen met de natuurlijke dingen, en er is een overeenstemming van de natuurlijke dingen met de geestelijke dingen, en er is een overeenstemming van de geestelijke dingen met de hemelsche dingen, en ten slotte is er een overeenstemming van de hemelsche dingen met het Goddelijke des Heeren; aldus is er een opeenvolging van overeenstemmingen, uit het Goddelijke tot aan het laatste natuurlijke toe. Omdat er bezwaarlijk een voorstelling aangaande de overeenstemmingen zoodanig als zij zijn, kan worden gevormd door hen die tevoren niets aangaande de overeenstemmingen hebben gedacht, moet het in het kort worden gezegd. Het is uit de filosofie bekend dat het einddoel het eerste van de oorzaak is, en dat de oorzaak het eerste van de uitwerking is; opdat het einddoel, de oorzaak, en de uitwerking elkander volgen en het eene handelen, behoort de uitwerking overeen te stemmen met de oorzaak, en de oorzaak overeen te stemmen met het einddoel; maar nochtans verschijnt het einddoel niet zooals de oorzaak, noch de oorzaak zooals de uitwerking; opdat immers het einddoel de oorzaak voortbrenge, moet het zich uit het gebied waar de oorzaak is de bedienende middelen verschaffen waardoor het einddoel de oorzaak zal maken; en opdat de oorzaak de uitwerking voortbrenge, moet zij eveneens zich uit het gebied waar de uitwerking is, de bedienende middelen verschaffen waardoor de oorzaak de uitwerking kan maken. Het zijn deze bedienende middelen welke overeenstemmen; en omdat zij overeenstemmen, kan het einddoel in de oorzaak zijn en de oorzaak bewerken, en de oorzaak in de uitwerking zijn en de uitwerking bewerken, bijgevolg het einddoel door de oorzaak de uitwerking bewerken. Anders is het echter gesteld wanneer er geen overeenstemming is; dan heeft het einddoel geen oorzaak waarin het zijn kan, nog minder een uitwerking waarin het zijn kan, maar het einddoel wordt veranderd en gevariëerd in de oorzaak, en ten slotte in de uitwerking, volgens den vorm dien de bedienende middelen maken. Alle en de afzonderlijke dingen in den mensch, ja zelfs alle en de afzonderlijke dingen in de natuur, volgen elkander op zooals einddoel, oorzaak en uitwerking, en wanneer zij aldus met elkander overeenstemmen, handelen zij het eene, want het einddoel is dan het al in alle dingen der oorzaak, en door de oorzaak het al in alle dingen der uitwerking. Zoo bij voorbeeld, wanneer de hemelsche

liefde het einddoel is, de wil de oorzaak, en de handeling de uitwerking, dan vloeit, indien er overeenstemming is, die liefde in den wil in, en de wil in de handeling, en aldus handelen zij het eene, zoodat de handeling door de overeenstemming als het ware de liefde is; of zooals wanneer het geloof der naastenliefde het einddoel is, de denking de oorzaak, en het spreken de uitwerking; dan vloeit, indien er overeenstemming is, het geloof vanuit de naastenliefde in de denking in, en deze in het spreken, en aldus handelen zij het eene, zoodat het spreken door de overeenstemming als het ware het einddoel is. Opdat echter het einddoel, hetwelk de liefde of het geloof is, de oorzaak voortbrengt, welke de wil en de denking is, moet het zich de bedienende middelen verschaffen in het redelijk gemoed, die overeen moeten stemmen, want zonder de bedienende middelen die overeen moeten stemmen, kan het einddoel, hetwelk de liefde of het geloof is, niet opgenomen worden, hoezeer het ook uit den Heer door den Hemel invloeit. Daaruit blijkt dat de innerlijke en de uiterlijke dingen van den mensch, dat is, zijn redelijke, natuurlijke, en zinlijke dingen, in overeenstemming moeten worden gebracht, opdat hij den Goddelijken invloed kan opnemen, bijgevolg opdat de mensch kan worden wedergeboren, en dat het hem eerder niet wel gaat. Vandaar nu komt het dat hier met wanneer het u wel gaat, de overeenstemming wordt aangeduid.

5132. En doe, ik bid u, barmhartigheid met mij; dat dit de opneming van de naastenliefde beteekent, staat vast uit de beteekenis van de barmhartigheid, zijnde de liefde, waarover n. 3063, 3073, 3120, 5042; hier de liefde jegens den naaste of de naastenliefde, omdat boven in n. 5130 over de opneming van het geloof is gesproken; het geloof immers en de naastenliefde moeten één ding uitmaken in het zinlijke wanneer dit wordt wedergeboren. Dat de barmhartigheid de naastenliefde beteekent, komt omdat allen die in de naastenliefde zijn, in de barmhartigheid zijn, of omdat zij die den naaste liefhebben, zich zijner erbarmen; weswege de betrachtingen der naastenliefde in het Woord met de werken der barmhartigheid worden beschreven, zooals bij Mattheus: “Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling, en gij hebt Mij opgenomen; naakt, en gij hebt Mij gekleed; Ik ben krank geweest, en gij hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis, en gij zijt tot Mij gekomen”, xxv: 35, 36, en elders daarmede dat men den armen, den verdrukten, de weduwen, den weezen wel moet doen. De naastenliefde is in haar wezen den naaste wel willen, en door het goede aangedaan worden, en als den naaste het goede erkennen, bijgevolg hen die in het goede zijn, met een verschil voorzooveel als zij in het goede zijn; vandaar wordt de naastenliefde, omdat

zij door het goede wordt aangedaan, door de barmhartigheid aangedaan jegens hen die in ellenden zijn; het goede der naastenliefde heeft dit in zich, omdat zij nederdaalt vanuit de liefde des Heeren jegens het algeheele menschelijke geslacht, welke liefde de Barmhartigheid is, omdat het geheele menschelijke geslacht in ellenden verkeert. De barmhartigheid verschijnt somtijds bij de boozen die in geen naastenliefde zijn, maar het is de smart ter oorzaak daarvan dat de booze zelf lijdt; het is er immers een jegens de vrienden die één met hem maken, en wanneer dezen lijden, lijdt hijzelf. Deze barmhartigheid is niet de barmhartigheid der naastenliefde, maar het is de barmhartigheid der vriendschap terwille van zich, welke in zich beschouwd, onbarmhartigheid is, want zij veracht of haat alle anderen behalve zichzelf, aldus behalve de vrienden die één met hem maken.

5133. En doe melding van mij aan Farao; dat dit de vergemeenschapping beteekent met het innerlijk natuurlijke, staat vast uit de beteekenis van melding maken aan iemand, zijnde vergemeenschappen; en uit de uitbeelding van Farao, zijnde het innerlijk natuurlijke, waarover n. 5080, 5095; onder de vergemeenschapping met het innerlijk natuurlijke wordt de verbinding door overeenstemming verstaan; het innerlijk natuurlijke is dat wat de ideeën van het ware en het goede vanuit het redelijke opneemt en tot nut wegbergt, bijgevolg, wat onmiddellijk met het redelijke gemeenschap heeft; het uiterlijk natuurlijke is echter dat wat de beelden en vandaar de voorstellingen der dingen door de zinlijke dingen vanuit de wereld opneemt; indien deze voorstellingen niet verlicht worden door die welke in het innerlijk natuurlijke zijn, bieden zij begoochelingen, welke de begoochelingen der zinnen worden genoemd; en wanneer de mensch in deze is, gelooft hij niets dan hetgeen daarmede samenstemt, en niets dan wat zij bevestigen, hetgeen geschiedt indien er geen overeenstemming plaats vindt; en deze vindt ook niet plaats tenzij de mensch is doordrenkt van de naastenliefde; de naastenliefde immers is het vereenigende middel, omdat in het goede ervan het leven uit den Heer is, welk leven de ware dingen in orde schikt, zoodat de vorm der naastenliefde of de naastenliefde in een beeld ontstaat; deze vorm verschijnt zichtbaar in het andere leven, en is de engellijke zelf; alle Engelen zijn vandaar vormen van naastenliefde, waarvan de schoonheid is vanuit de ware dingen die des geloofs zijn, en het leven der schoonheid is vanuit het goede dat der naastenliefde is.

5134. En leid mij uit dit huis uit; dat dit de bevrijding van de booze dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van uitleiden, zijnde de bevrijding; en uit de beteekenis van het huis, zijnde het goede, waarover n. 1710, 1708, 2048, 2233, 3128, 3652, 3720, 4982; en daarom is het in den tegenovergestelden

zin het booze; daaruit blijkt dat met leid mij uit dit huis uit, de bevrijding van de booze dingen wordt aangeduid; dit volgt ook in zijn orde uit hetgeen voorafgaat; wanneer in het uiterlijk natuurlijke, waarover hier wordt gehandeld, het geloof wordt opgenomen, n. 5130, vindt overeenstemming plaats, n. 5131, en wordt de naastenliefde opgenomen, n. 5132, en zoo vindt vergemeenschapping plaats met het innerlijk natuurlijke, n. 5133; dan wordt dat bevrijd van de booze dingen, door welke het hemelsche, hetwelk door Jozef wordt uitgebeeld, n. 5086, 5087, 5106, werd vervreemd, welke vervreemding daarmede wordt aangeduid dat hij met diefelijk weg te voeren is weggevoerd, zooals terstond volgt; en eveneens wordt het natuurlijke, wanneer het door de naastenliefde en het geloof wordt wederverwekt, dan van de booze dingen bevrijd; de booze dingen immers worden dan afgescheiden, en zij worden uit het middelpunt, waar zij tevoren waren, heengeworpen naar de omtrekken, tot waar 'het licht van het ware uit het goede niet reikt; bij den mensch worden de fbooze dingen aldus gescheiden, maar nochtans worden zij behouden, want zij kunnen niet geheel en al worden verdelgd; doch bij den Heer, Die het natuurlijke in Zich Goddelijk maakte, werden de booze en de valsche dingen geheel en al uitgeworpen en verdelgd; het Goddelijke immers kan niets gemeen hebben met de booze en de valsche dingen, noch daarin begrensd worden, zooals bij den mensch geschiedt; want het Goddelijke is het Zijn zelf van het goede en van het ware, hetwelk oneindig vervreemd afstaat van het booze en het valsche.

5135. Omdat ik met diefelijk weg te voeren ben weggevoerd; dat dit beteekent dat de hemelsche dingen werden vervreemd door het booze, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, die dit van zichzelf zegt, zijnde het hemelsche in het natuurlijke, waarover n. 5086, 5087, 5106, bijgevolg de hemelsche dingen daar; en uit de beteekenis van diefelijk weggevoerd worden, zijnde vervreemd worden door het booze; stelen immers is vervreemden, en de diefstal is het booze hetwelk vervreemdt, en eveneens is de diefstal het booze hetwelk de dingen die daar zijn, voor zich opeischt; de diefstal beteekent de vervreemding met betrekking tot den zetel dien het bezet, waaruit het de goede en de ware dingen uitwerpt, en dien het vult met de booze en de valsche dingen; en de diefstal beteekent de opeischting van andere dingen, wanneer het de goede en de ware dingen die in dien zetel zijn, aan zich toeschrijft en tot de zijne maakt, en eveneens wanneer het ze aanplooit aan de booze en de valsche dingen. Opdat men wete wat de diefstal in den geestelijken zin is, moet er werden gezegd hoe het is gesteld met de booze en de valsche dingen wanneer zij binnentreden en den zetel in beslag nemen, en eveneens wanneer zij de goede

en de ware dingen die daar zijn, voor zich opeischen. De mensch doordrenkt zich van de kindsheid tot de knapenjaren en somtijds tot de eerste jongelingsjaren, van goede en van ware dingen door het onderricht uit de ouders en de leermeesters; hij grijpt ze immers dan aan en gelooft ze eenvoudig; de staat der onschuld bevordert dit, en voegt ze bij het geheugen in, maar plaatst ze op den eersten drempel, want de onschuld van het kleine kind en van den knaap is niet de inwendige onschuld die het redelijke aandoet, maar het is de uitwendige onschuld die alleen het uiterlijk natuurlijke aandoet, n. 2306, 3183, 3494, 4563, 4797; wanneer echter de mensch in leeftijd vordert, en niet zooals eerder uit de ouders en de leermeesters, maar uit zichzelf aanvangt te denken, dan herneemt en herkauwt hij als het ware de dingen die hij eerder geleerd en geloofd had, en of hij bevestigt ze, of hij twijfelt daaraan, of hij ontkent ze. Indien hij ze bevestigt, is het een aanwijzing dat hij in het goede is; indien hij ze echter ontkent, is het een aanwijzing dat hij in het booze is; indien hij echter daaraan twijfelt, is het een aanwijzing dat hij in den volgenden leeftijd of tot het bevestigende, of tot het ontkenkende nadert. De dingen die de mensch als klein kind in den eersten leeftijd aangrijpt of gelooft, en die hij daarna of bevestigt, of in twijfel trekt, of ontkent, zijn vooral deze: dat God is, en dat Deze één is, dat Hij alle dingen heeft geschapen, dat Hij diegenen beloont die goed handelen, en diegenen straft die de booze dingen doen, dat er een leven is na den dood, en dat al de boozen in de hel komen, en de goeden in den Hemel, aldus dat de hel en de Hemel zijn, dat het leven na den dood eeuwig is, voorts dat men dagelijks moet bidden, en dit nederig, dat men de dagen van den sabbath moet heilig houden, de ouders moet eeren, niet moet echtbreken, niet dooden, niet stelen, en eendere dingen meer. Deze dingen zuigt de mensch op en doordrenkt zich daarmede van de kindsheid aan, doch indien hij, wanneer hij aanvangt vanuit zich te denken en zichzelf te leiden, zulke dingen bij zich bevestigt, en daar tal van dingen aan toevoegt die nog innerlijker zijn, en volgens die leeft, zoo is het wel met hem; indien hij echter aanvangt aan die dingen afbreuk te doen en ze ten slotte te loochenen, hoezeer hij ook volgens die dingen terwille van de burgerlijke wetten en terwille van de gezelschappen in de uitwendige dingen leeft, zoo is hij in het booze. Het is dit booze hetwelk wordt aangeduid met den diefstal, in zooverre dit als een dief den zetel in beslag neemt waar eerder het goede was, en bij verscheidenen in zooverre dit de goede en de ware dingen die daar eerder waren, wegneemt en aanwendt om de booze en de valsche dingen te bevestigen. De Heer verwijdert dan, voorzooveel als het mogelijk is, de goede en de ware dingen der kindsheid van genen zetel, en trekt ze terug naar de

innerlijke dingen, en legt ze in het innerlijk natuurlijke neder tot nut. Deze goede en ware dingen die zijn nedergelegd in het innerlijk natuurlijke, worden in het Woord aangeduid met de overblijfselen, waarover n. 468, 530, 560, 561, 660, 661, 1050, 1738, 1906, 2284; doch indien het booze daar de goede en de ware dingen steelt, en ze aanwendt om de booze en de valsche dingen te bevestigen, vooral indien het vanuit arglist geschiedt, zoo verteert het die overblijfselen, want dan vermengt het de booze dingen met de goede dingen, en de valsche dingen met de ware dingen, en wel dermate dat zij niet kunnen worden gescheiden, en dan is het met den mensch gedaan. Dat met den diefstal zulke dingen worden aangeduid, kan vaststaan uit de toepassing alleen van den diefstal op de dingen die van het geestelijk leven zijn; in het geestelijk leven zijn geen andere schatten dan de erkentissen van het goede en het ware, en ook geen andere bezittingen en erfenissen dan de gelukzaligheden des levens die zijn vanuit de goede dingen en de ware dingen daaruit; die stelen is, zooals boven is gezegd, de diefstal in den geestelijken zin. Deswege wordt met de diefstallen in het Woord niets anders in den inwendigen zin aangeduid, zooals bij Zacharia: “Ik hief mijn oogen op, en ik zag, toen, zie, een vliegende rol; voorts zeide hij tot mij: Dit is de vervloeking uitgaande over de aangezichten der gansche aarde, want *een ieder die steelt* van hier, is zooals zij onschuldig, en een ieder die zweert, is zooals zij onschuldig; ik heb haar uitgeworpen, dat zij *binnentrede in het huis van den dief*, en in het huis desgenen die bij Mijn Naam zweert voor den leugen; en zij zal vernachten in zijn huis, en zij zal het verteren, en zijn houten en zijn steenen”, v: 1, 2, 3, 4; het booze dat de overblijfselen van het goede wegneemt, wordt aangeduid met hem die steelt en met het huis van den dief; en het valsche dat de overblijfselen van het ware wegneemt, wordt aangeduid met hem die zweert en met het huis van hem die zweert; de aangezichten der gansche aarde staan voor de algeheele Kerk; derhalve zegt hij dat die vervloeking het huis zal verteren, en zijn houten en zijn steenen; het huis is het natuurlijk gemoed of de mensch ten aanzien van dat gemoed, n. 3128, 3538, 4973, 5023; de houten zijn de goede dingen daar, n. 2784, 2812, 3720, 4943, en de steenen zijn de ware dingen, n. 643, 1298, 3720. De ontwijding en vandaar de wegneming van het goede en het ware wordt in den geestelijken zin aangeduid met de daad van Achan, die van de aan de vervloeking prijsgegeven dingen een toga van Schinear nam, 200 sikkelen van zilver, en een tong van goud, en ze verborg onder de aarde in het midden zijner tent; weswege hij werd gesteendigd en alle dingen werden verbrand, waarover aldus bij Joschua: “Jehova tot Josehua: Israël heeft gezondigd; zij hebben overtreden Mijn

verbond dat Ik hun geboden had, en zij hebben van het aan de vervloeking prijsgegevene genomen, *zij hebben gestolen*, gelogen, en zij hebben het gesteld onder hun vaten”, VII: 11, 21, 25; met de aan de vervloeking prijsgegeven dingen werden de valsche en de booze dingen aangeduid die geenszins met de heilige dingen mochten worden vermengd; de toga van Schinear, de sikkelen van zilver, en de tong van goud, zijn in den geestelijken zin soorten van het valsche; ze verbergen onder de aarde in het midden der tent, beteekende de vermenging met de heilige dingen; dat de tent het heilige is, zie men in n. 414, 1102, 1566, 2145, 2152, 3312, 4128, 4391, 4599. Deze dingen werden daarmede aangeduid dat zij hebben gestolen, gelogen, en ze onder hun vaten gesteld; de vaten immers zijn de heilige ware dingen, n. 3068, 3079, 3316, 3318. Bij Jeremia: “Ezau uitgang zal Ik over hem brengen, den tijd dat Ik hem bezoeken zal; indien er wijnlezers tot u kwamen, zouden zij niet nalezingen overlaten; *indien dieven in den nacht*, zouden zij niet verderven zooveel hun genoeg ware. Ik zal Ezau ontblooten, Ik zal zijn verborgen dingen onthullen, en hij zal niet kunnen worden verborgen; zijn zaad is verwoest, en zijn broeders, en zijn naburen, en hij is niet”, XLIX 8, 9, 10; Ezau staat voor het booze der liefde van zich waaraan valsche dingen zijn verbonden, n. 3322; dat dat booze de overblijfselen van het goede en het ware verteert, wordt daarmede aangeduid dat de dieven in den nacht verderven zooveel hun genoeg is, en dat verwoest is zijn zaad, zijn broeders, en zijn naburen, en hij niet is; het zaad staat voor de ware dingen die van het geloof vanuit de naastenliefde zijn, n. 1025, 1447, 1610, 1940, 2848, 3038, 3310, 3373; de broeders voor de goede dingen die der naastenliefde zijn, n. 367, 2508, 2524, 2360, 3160, 3303, 3459, 3815, 4121, 4191; de naburen voor de aangebonden en verwante ware en goede dingen die daarvan zijn. Eender aangaande Ezau bij Obadja: “Indien er *dieven tot u komen*, indien *verstoorders bij nacht*, hoe zult gij afgesneden zijn; *zullen zij niet stelen dat zij genoeg hebben*; indien er wijnlezers tot u komen, zullen zij niet druiventrossen overlaten”, vers 5; de wijnlezers voor de valsche dingen die niet vanuit het booze zijn; door die valsche dingen worden de door den Heer in het innerlijk natuurlijke bij den mensch nedergelegde goede en ware dingen, dat is, de overblijfselen, niet verteerd, maar door de valsche dingen vanuit de booze dingen, welke de ware en de goede dingen stelen, en ze eveneens gebruiken om door slinksche aanplooiingen de booze en de valsche dingen te bevestigen. Bij Joël: “Een groot, geweldig volk, zooals helden zullen zij loopen, zooals mannen des krijgs, zij zullen den muur beklimmen, en zij zullen voortgaan, een ieder in zijn wegen; zij zullen in de stad omloopen, zij zullen op den muur loopen, zij zullen in de huizen klimmen, *zij zullen door de vensters inkomen*”

zoals een dief”, II: 7, 9; het groote en geweldige volk voor de tegen de ware dingen strijdende valsche dingen, n. 1259, 1260; en omdat zij geweldig strijden bij het vernietigen van de ware dingen, worden zij helden geheeten en zoals mannen des krijgs; de stad waardoor zij, zoals er wordt gezegd, omloopen, staat voor de leerstellige dingen van het ware, n. 402, 2268, 2449, 2712, 2943, 3216; de huizen waarin zij zullen klimmen, voor de goede dingen die zij vernietigen, n. 710, 1708, 2048, 2233, 3128, 8652, 3720, 4982; de vensters waardoor zij zullen inkomen, voor de verstandelijke dingen en de redeneeringen daaruit, n. 655, 658, 3391; vandaar worden zij met een dief vergeleken, omdat zij den zetel in beslag nemen waar tevoren de ware en de goede dingen waren. Bij David: “Dewijl gij de tucht haat, en Mijn woorden achter u verwerpt; *indien gij een dief ziet, zoo loopt gij met hem*, en uw deel is met de echtbrekers; uw mond opent gij tot het booze, en met uw tong vlecht gij arglist”, Psalm I: 17, 18, 19, waar over den goddelooze wordt gehandeld; met den dief loopen, voor het ware van zich vervreemden door het valsche. In de Apocalyps: “Zij hebben geen boete gedaan van hun doodslagen, noch van hun bezweringen, noch van hun hoererijen, *noch van hun dieverijen*”, IX: 21; de doodslagen staan voor de booze dingen die de goede dingen vernietigen; de bezweringen voor de valsche dingen daaruit die de ware dingen vernietigen; de hoererijen voor de vervalschte ware dingen; de dieverijen voor de vandaar vervreemde goede dingen. Bij Johannes: “Voorwaar, voorwaar, Ik zeg ulieden: die niet ingaat door de deur (*janua*) in den stal der schapen, maar van elders inklimt, die is een *dief* en een *roover*; maar die door de deur (*janua*) ingaat, is de herder der schapen. Ik ben de deur (*ostium*); indien iemand door Mij zal zijn ingegaan, die zal gezaligd worden; en hij zal ingaan en uitgaan, en weide vinden; *de dief komt niet dan opdat hij stele*, en slachte, en verderve”, X: 1, 2, 8, 9, 10; de dief staat ook hier voor het booze der verdienste, want wie den Heer de dingen wegneemt die van Hem zijn, en ze voor zich opeischt, wordt een dief geheeten; omdat dit booze den weg toesluit opdat niet het goede en het ware uit den Heer invloeit, wordt daarvan gezegd slachten en verderven. Iets eeraders wordt in den Dekaloog aangeduid met *gij zult niet stelen*, Deut. v: 19, n. 4174. Hieruit kan vaststaan wat met de wetten aangaande de diefstallen, die in de Joodsche Kerk waren gegeven, in den geestelijken zin wordt aangeduid, zoals in Exod. XXI: 16; hfdst. XXII I, 2, 3, 4; Deut. XXIV: vers 7; omdat immers alle wetten daar haar oorsprong aan de geestelijke wereld ontleenden, stemmen zij overeen niet de wetten der orde die in den Hemel zijn.

5136. Uit het land der Hebreën; dat dit beteekent van de Kerk, namelijk dat de hemelscha dingen door het booze zijn vervreemd, staat vast uit de

beteekenis van het land der Hebreëen, zijnde de Kerk; het land der Hebreëen is hier het land Kanaän, want vandaar werd Jozef weggevoerd. Dat met het land Kanaän in het Woord de Kerk wordt aangeduid, komt omdat daar van den oudsten tijd af de Kerk was geweest, eerst de Oudste Kerk, welke vóór den vloed was, daarop de Oude Kerk, welke na den vloed was, daarna de tweede Oude Kerk, welke de Hebreuwsche Kerk werd genoemd, en ten slotte de Joodsche Kerk; en opdat de Joodsche Kerk daar zou worden ingesteld, werd het Abram bevolen zich vanuit Syrië daarheen te begeven, en werd het hem daar beloofd dat aan zijn nageslacht dat land tot erfenis zou worden gegeven. Vandaar komt het dat met het land in het Woord de Kerk wordt aangeduid, en met de algeheele aarde, zooals men hier en daar leest, de algeheele Kerk, en eveneens met den nieuwen Hemel en de nieuwe Aarde de inwendige en de uitwendige nieuwe Kerk. De oorzaak dat daar de Kerk van den oudsten tijd af was voortgezet, was deze dat de mensch der Oudste Kerk, die hemelsch was, zoodanig was dat hij in alle en de afzonderlijke dingen die in de wereld en op de aarde zijn, het uitbeeldende zag van het Rijk des Heeren; de objecten van de wereld en van den aardbol waren voor hem de middelen om over de hemelsche dingen te denken; daarvan leidden alle uitbeeldende en aanduidende dingen die daarna in de Oude Kerk bekend waren, hun ontstaan af; zij werden immers verzameld door hen die worden verstaan onder Chanoch, en tot nut der nakomelingen bewaard, n. 519, 521, 2896. Vandaar is het geschied dat de afzonderlijke plaatsen, en eveneens de afzonderlijke bergen en rivieren, in het land Kanaän, waar de Oudsten woonden, uitbeeldend zijn geworden, en eveneens alle koninkrijken rondom; en omdat het Woord niet anders kon geschreven worden dan door uitbeeldende en aanduidende dingen, ook van de plaatsen, werd terwille van dat einddoel de Kerk achtereenvolgens in het land Kanaän bewaard; doch na de Komst des Heeren werd zij naar elders overgebracht, omdat de uitbeeldende dingen toen werden afgeschaft. Hieruit blijkt dat met het land Kanaän, hetwelk hier het land der Hebreëen wordt genoemd, de Kerk wordt aangeduid. Doch men zie hetgeen hierover eerder is aangevoerd, namelijk dat de Oudste Kerk welke vóór den vloed was, in het land Kanaän is geweest, n. 567, 3686, 4447, 4454; dat een deel der Oude Kerk, welke na den vloed was, daar is geweest, n. 3686, 4447; ook de tweede Oude Kerk, welke de Hebreuwsche is geheeten, n. 4516, 4517; dat het daarom aan Abram werd bevolen om daarheen te gaan, en het land aan zijn nakomelingen werd gegeven, n. 3686, 4447. Dat daarom het land Kanaän het Rijk des Heeren heeft uitgebeeld, n. 1607, 3038, 3481, 3705, 4240, 4447. En dat het vandaar komt dat met het land in het Woord de Kerk wordt aangeduid,

n. 566, 662, 1066, 1067, 1262, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 3355, 4447, 4535.

5137. En ook heb ik hier niet wat ook gedaan; dat dit de onschuld beteekent, kan zonder ontvouwing vaststaan, want niet iets van het booze doen is der onschuld.

5138. Dat zij mij in den kuil hebben gezet; dat dit de verwerping onder de valsche dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van den kuil, zijnde het valsche, waarover n. 4728, 4744, 5038; boven is over het booze gehandeld, namelijk dat de hemelsche dingen waren vervreemd door het booze, n. 5134, 5135; hier wordt over het valsche gehandeld; waar immers in het Woord over het eene wordt gesproken, wordt ook over het andere gesproken, namelijk waar over het booze, daar ook over het valsche, omdat waar over het goede wordt gesproken, daar over het ware wordt gesproken, ter oorzake hiervan dat er een huwelijk zij in de afzonderlijke dingen des Woords; het hemelsche huwelijk immers is het huwelijk van het goede en het ware, doch het hellsche huwelijk is het huwelijk van het booze en het valsche; waar immers het booze is, daar is het valsche; het valsche bindt zich aan het booze zooals een eechtgenoot aan een echtgenoot; en waar het goede is, daar is het ware, omdat het ware zich met het goede verbindt zooals de echtgenote met den echtgenoot; vandaar kan men vanuit het leven weten hoedanig het geloof is, want het goede is des levens en het ware is des geloofs, en omgekeerd het booze en het valsche; dat er een huwelijk is in de afzonderlijke dingen des Woords, zie men in n. 683, 793, 801, 2173, 2516, 2712, 4138 einde.

5139. *Vers 16, 17, 18, 19. En de vorst der bakkers zag dat hij het goede had uitgelegd, en hij zeide tot Josef: Ook ik, in mijn droom, en zie, drie getraliede manden op mijn hoofd. En in de hoogste mand was van alle spijs van Farao, het werk van den bakker, en een vogel etende dezelve uit de mand van boven mijn hoofd. En Jozef antwoordde, en hij zeide: Dit is zijn uitlegging: de drie manden, drie dagen zijn die. In nog drie dagen zal Farao uw hoofd opheffen van boven u, en hij zal u ophangen op het hout, en de vogel zal uw vleesch van boven u eten.* En de vorst der bakkers zag, beteekent de bemerking van het aan het willijke deel onderworpen zinlijke; dat hij het goede had uitgelegd, beteekent wat gebeuren zou; en hij zeide tot Jozef, beteekent de doorvatting van het hemelsche in het natuurlijke; ook ik, in mijn droom, beteekent de voorzegging; en zie, drie manden, beteekent de opeenvolgende dingen der willijke dingen; getralied op mijn hoofd, beteekent zonder begrenzing ergens in het midden; en in de hoogste mand, beteekent het binnenste van het willijke; was van alle spijs van Farao, beteekent vol van het hemelsch goede

om het natuurlijke te voeden; het werk van den bakker, beteekent volgens elk nut van het zinlijke; en een vogel etende dezelve uit de mand van boven mijn hoofd, beteekent het valsche vanuit het booze, dat het dat verteerde; en Jozef antwoordde, en hij zeide, beteekent de onthulling uit de doorvatting uit het hemelsche in het natuurlijke; dit is zijn uitlegging, beteekent wat het in zich had; de drie manden, beteekent de opeenvolgende dingen der willijke dingen; drie dagen zijn die, beteekent tot aan het laatste; in nog drie dagen, beteekent hetgeen in het laatste is; zal Farao uw hoofd opheffen van boven u, beteekent het beslotene vanuit hetgeen is voorzien; en hij zal u ophangen op het hout, beteekent de verwerping en de verdoemenis; en de vogel zal uw vleesch van boven u eten, beteekent dat het valsche van het booze de dingen die van die zinlijke dingen zijn, zal verteren.

5140. En de vorst der bakkers zag; dat dit de bemerking beteekent van het aan het willijke deel onderworpen zinlijke, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde verstaan en bemerken, waarover n. 2150, 2807, 3764, 4723; en uit de beteekenis van den vorst der bakkers, zijnde in het algemeen het aan het willijke deel onderworpen zinlijke, aldus die zinlijke dingen, waarover n. 5078, 5082.

5141. Dat hij het goede had uitgelegd; dat dit beteekent wat gebeuren zou, staat vast uit de beteekenis van uitleggen, zijnde wat het in zich had of wat daarin zou zijn, waarover boven n. 5093, 5105, 5107, 5121, aldus eveneens wat gebeuren zou; dat het goed zou uitvallen, is de bemerking vanuit het zinlijke, welke bemerking naar verhouding duister is; er bestaat daadwerkelijk een bemerking vanuit het zinlijke of het uiterlijk natuurlijke, en een bemerking vanuit het innerlijk natuurlijke, en een bemerking vanuit het redelijke; wanneer immers de mensch in de innerlijke denking vanuit de aandoening is, en het gemoed afleidt van de zinlijke dingen en van het lichaam, dan is hij in de redelijke bemerking; dan rusten immers de dingen die beneden zijn, of die van den uitwendigen mensch zijn, en dan is de mensch bijna in zijn geest. Wanneer de mensch echter in de uiterlijke denking is, vanuit oorzaken die in de wereld ontstaan, dan is zijn bemerking vanuit het innerlijk natuurlijke; het redelijke vloeit weliswaar in, maar niet met eenig leven der aandoening; doch wanneer de mensch in de wellusten is, en in de verkwikkelijke dingen der liefde van de wereld, en eveneens der liefde van zich, dan is de bemerking vanuit het zinlijke; dan is zijn leven in de uitwendige dingen of in het lichaam, en het laat uit de innerlijke dingen niet méér toe dan zooveel als de uitbarstingen in oneerbare en onwelvoegelijke dingen kan matigen; maar hoe uiterlijker de bemerking is, des te duisterder is zij, want de uiterlijke dingen

zijn naar verhouding gemeen; ontelbare innerlijke dingen immers verschijnen in het uiterlijke als één.

5142. En hij zeide tot Jozef; dat dit de doorvatting van het hemelsche in het natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde de doorvatting, waarover meermalen eerder; en uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsche in het natuurlijke, waarover n. 5086, 5087, 5106.

5143. Ook ik, in mijn droom; dat dit de voorzegging beteekent, staat vast uit de beteekenis van den droom, zijnde de voorzegging aangaande den afloop, waarover n. 5092, 5104, 5112.

5144. En zie, drie manden; dat dit de opeenvolgende dingen der willijke dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van drie, zijnde het volledige en het continue tot aan het einde, waarover n. 2788, 4495, 5114, 5122, aldus het opeenvolgende; en uit de beteekenis van de manden, zijnde de willijke dingen. Dat de manden de willijke dingen zijn, komt omdat het vaten zijn die spijzen bevatten, en omdat de spijzen de hemelsche en de geestelijke goede dingen beteekenen, en deze zijn van den wil; al het goede immers behoort tot den wil, en al het ware tot het verstand; zoodra iets uit den wil voortgaat, wordt het als het goede doorvat. In het voorafgaande is gehandeld over het aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke, hetwelk werd uitgebeeld door den schenker; hier nu wordt gehandeld over het aan het willijke deel onderworpen zinlijke, hetwelk wordt uitgebeeld door den bakker; men zie n. 5077, 5078, 5082. Het opeenvolgende of het continue van de verstandelijke dingen is uitgebeeld door den wijnstok, zijn drie scheuten, zijn bloesems, trossen, druiven, en ten slotte het ware, hetwelk van het verstandelijke is, door den beker, n. 5120. Het opeenvolgende echter van de willijke dingen wordt uitgebeeld door de drie manden op het hoofd, in de hoogste waarvan van alle spijze van Faraó, het werk van den bakker, was. Onder het opeenvolgende van de willijke dingen wordt verstaan het opeenvolgende uit de binnenste dingen bij den mensch tot aan het buitenste van hem, waarin het zinlijke is; er zijn immers sporten als van een ladder van de binnenste tot de buitenste dingen, n. 5114; in het binnenste vloeit in het goede uit den Heer, en dit door het redelijke in het innerlijk natuurlijke, en daaruit in het uiterlijk natuurlijke of het zinlijke, op onderscheiden wijze, als het ware langs de sporten van een ladder, en in elken graad wordt het gequalificeerd volgens de opneming; maar hoe het verder met dezen invloed en met het opeenvolgende ervan is gesteld, zal in hetgeen volgt worden gezegd. De manden of korven beteekenen ook elders in het Woord de willijke dingen, insoover daar de

goede dingen zijn, zooals bij Jeremia: “Jehovah toonde mij, toen ziet, *twee korven vijgen*, nedergezet voor den tempel van Jehovah; *in den eenen korf* zeer goede vijgen, zooals de vijgen der eerstelingendragende; *doch in den anderen korf* zeer booze vijgen, die vanwege de boosheid niet konden worden gegeten”, xxiv: 1, 2, 3; hier staat voor den korf in de oorspronkelijke taal een ander woord, hetwelk het willijke in het natuurlijke beteekent; de vijgen die in den eenen korf waren, zijn de goede natuurlijke dingen, die echter welke in den anderen waren, zijn de booze natuurlijke dingen. Bij Mozes: “Wanneer gij zult gekomen zijn in het land dat u Jehovah, uw God, zal geven, zoo zult gij nemen van de eerstelingen van alle vrucht des lands die gij zult aanvoeren van uw land; en gij zult ze *in een kabas leggen*, en gij zult gaan tot de plaats die Jehovah zal hebben verkoren; dan zal de priester de *kabas* uit uw hand nemen, en dezelve stellen vóór het altaar van Jehovah, uw God”, Deut. xxvi: 1, 2, 3, 4; voor de kabas staat ook een ander woord, hetwelk het nieuwe willijke in het verstandelijke deel beteekent; de eerstelingen van de vrucht des lands zijn de goede dingen daaruit. Bij denzelfde: “Om te heiligen Aharon en zijn zonen, zou Mozes nemen brood van ongezuurde dingen en koeken van ongezuurde dingen, met olie gemengd, en vladen van ongezuurde dingen, gezalfd met olie, van meelbloem van tarwe zou hij dezelve maken; en *het leggen op één mand*, en ze doen naderen *in de mand*; Aharon en zijn zonen *zullen het vleesch van den ram*, en *het brood in de mand eten* aan den ingang van de tent der samenkomst”, Exod. xxix: 2, 3, 32. De mand wordt daar met het zelfde woord als de mand in dit hoofdstuk uitgedrukt, en zij beteekent het willijke waarin de goede dingen zijn die worden aangeduid met brood, koeken, olie, vladen, meelbloem, tarwe; onder het willijke wordt het bevattende verstaan, want de goede dingen vloeien uit den Heer in de innerlijke vormen van den mensch in, zooals in hun vaten, welke vormen, indien zij gerangschikt zijn tot de opneming, de manden zijn, waarin die goede dingen zijn. Bij denzelfde: “Wanneer een Nazireër zal worden ingewijd, zal hij nemen een *mand van ongezuurde dingen* uit meelbloem, koeken met olie gemengd, en vladen van ongezuurde dingen, met olie gezalfd, met hun spijsoffer en hun drankoffers; ook een ram zal hij slachtoffer maken der vrede-offeringen aan Jehovah, behalve de *mand van ongezuurde dingen*; en de priester zal nemen het gekookte schouderstuk van den ram, en één ongezuurden koek *uit de mand*, en één ongezuurde vlade, en geven op de hand van den Nazireër, en ze bewegen met beweging voor Jehovah”, Num. vi: 15, 17, 19; ook daar staat de mand voor het willijke als het bevattende; de koeken, de vladen, de olie, het spijsoffer, het gekookte schouderstuk van den ram, zijn de hemelsche goede dingen die

werden uitgebeeld; de Nazireër immers beeldde den hemelschen mensch uit, n. 3301. Te dien tijde werden eendere dingen die tot den eeredienst behoorden, gedragen in manden of kabassen, zooals ook het geitenbokje door Gideon, hetwelk hij uitleidde tot den Engel onder den eik, Richt. vi: 19, en zulks ter oorzaak hiervan dat de manden en de kabassen uitbeeldden de dingen die bevatten, en de dingen die daarin waren, de dingen die bevat worden.

5145. Getralied op mijn hoofd; dat dit beteekent zonder begrenzing ergens in het midden, staat vast uit de beteekenis van getralied, zijnde open van het hoogste tot het laagste, aldus niet gesloten, bijgevolg zonder begrenzing ergens in het midden; en uit de beteekenis van het hoofd, zijnde de innerlijke dingen, voornamelijk die van de willijke dingen; in het hoofd immers zijn alle substanties en vormen in de beginselen, weswege alle gewaarwordingen daarheen streven en daar postvatten, en daaruit alle daden nederdalen en zich afleiden; dat de vermogens van het gemoed daar zijn, namelijk die welke van het verstand en van den wil zijn, is duidelijk; weswege met het hoofd de innerlijke dingen worden aangeduid; die manden beeldden de dingen uit die in het hoofd zijn. Hier nu wordt gehandeld over de aan het willijke deel onderworpen zinlijke dingen, en met de getraliede manden op het hoofd wordt aangeduid dat de innerlijke dingen zonder begrenzing ergens in het midden waren, weswege ook die zinlijke dingen werden verworpen en verdoemd, zooals volgt. Maar het moet worden gezegd wat er wordt verstaan onder zonder begrenzing ergens in het midden. De innerlijke dingen bij den mensch zijn onderscheiden in graden, en in iederen graad zijn zij begrensd, en door de begrenzing gescheiden van den lageren graad, zoo van het binnenste tot het buitenste; den eersten graad maakt het innerlijk redelijke uit; hierin zijn de hemelsche Engelen, of hierin is de binnenste of de derde Hemel; den tweeden graad maakt het uiterlijk redelijke; hierin zijn de geestelijke Engelen, of hierin is de middelste of de tweede Hemel; den derden graad maakt het innerlijk natuurlijke; hierin zijn de goede geesten, of is de laatste of de eerste Hemel; den vierden graad maakt het uiterlijk natuurlijke of het zinlijke; hierin is de mensch; deze graden zijn bij den mensch ten strengste onderscheiden. Vandaar komt het dat de mensch ten aanzien van de innerlijke dingen, indien hij in het goede leeft, de Hemel is in kleinsten vorm, of dat zijn innerlijke dingen met de drie Hemelen overeenstemmen; en vandaar komt het dat de mensch na den dood, indien hij het leven der naastenliefde en der liefde heeft geleefd, tot in den derden Hemel kan worden overgebracht. Maar opdat hij zoodanig zij, is het noodig dat alle graden bij hem goed begrensd zijn, en aldus door de begrenzingen onderling onderscheiden; en

wanneer zij begrensd zijn, of door de begrenzingen onderling onderscheiden, zoo is elke graad een vlak waarin het goede dat uit den Heer invloeit, rust en waar het wordt opgenomen; zonder die als vlakken wordt het goede niet opgenomen, maar vloeit door zooals door een zeef of zooals door een getraliede mand, tot aan het zinlijke toe; en daar wordt het, omdat het onderweg zonder eenige richting is, verkeerd in het vuile, hetwelk hun die daarin zijn, als het goede verschijnt, namelijk in het verkwikkelijke der liefde van zich en van de wereld, bijgevolg in het verkwikkelijke van den haat, de wraak, de wreedheid, de echtbreuk, de gierigheid, of in het louter wellustige en weelderige; dit geschiedt indien de willijke dingen bij den mensch zonder begrenzing zijn ergens in het midden, of indien zij getralied zijn. Of er begrenzingen en vandaar vlakken zijn, kan men ook weten; de doorvattingen van het goede en het ware, en de gewetens, wijzen dit aan. Bij hen die de doorvattingen van het goede en het ware hebben, zooals de hemelsche Engelen, zijn de begrenzingen van den eersten graad tot den laatsten; zonder de begrenzingen van de afzonderlijke graden kunnen zoodanige doorvattingen niet bestaan; aangaande die doorvattingen zie men n. 125, 202, 495, 503, 511, 536, 597, 607, 784, 865, 895, 1121, 1383, 1384, 1387, 1919, 2144, 2145, 2171, 2515, 2831. Bij hen die het geweten hebben, zooals de geestelijke Engelen, zijn ook begrenzingen, maar uit den tweeden graad of uit den derden tot den laatsten; de eerste graad is voor hen gesloten; uit den tweeden graad, of den derden, wordt er gezegd, omdat het geweten tweevoudig is, innerlijk en uiterlijk; het innerlijk geweten is dat van het geestelijk goede en ware, het uiterlijk geweten is dat van het gerechte en het billijke; het geweten zelf is het innerlijk vlak waarin de invloed van het Goddelijk Goede wordt begrensd. Doch zij die geen geweten hebben, hebben niet eenig innerlijk vlak dat den invloed opneemt; het goede bij hen vloeit door tot aan het uiterlijk natuurlijke of het zinlijk natuurlijke, en het wordt daar, als gezegd, verkeerd in verkwikkelijke vuile dingen. Sometijds verschijnt aan dezen de smart alsof zij van het geweten was, maar het is niet het geweten, het is de smart vanwege de berooving van hun verkwikkelijke, zooals van eer, gewin, faam, leven, wellusten, vriendschap van soortgelijken; en dit komt daarvandaan dat de begrenzingen in zulke verkwikkelijke dingen zijn. Hieruit kan vaststaan wat er in den geestelijken zin wordt aangeduid met de getraliede manden. In het andere leven vooral wordt onderkend of de willijke dingen bij den mensch begrensd of niet begrensd zijn geweest; bij wien zij begrensd zijn geweest, is de ijver voor het geestelijk goede en ware, of voor het gerechte en het billijke; die immers hebben het goede gedaan terwille van het goede of terwille van het ware, en

zij hebben het gerechte gehandeld terwille van het gerechte of het billijke, niet terwille van het gewin, de eer, en eendere dingen. Al diegenen bij wie de innerlijke willijke dingen begrensd zijn geweest, worden tot den Hemel geheven, want het invloeiende Goddelijke kan hen leiden; doch al diegenen bij wie de innerlijke willijke dingen niet begrensd zijn geweest, begeven zich naar de hel, want het Goddelijke vloeit door en wordt verkeerd in het helsche, zooals wanneer de warmte der zon valt in afschuwelijke uitwerpselen, waarvandaan een zware stank. Bijgevolg worden al diegenen die een geweten hebben gehad, gezaligd., doch kunnen zij die geen geweten hebben gehad, niet worden gezaligd. Van de willijke dingen wordt dan gezegd dat zij getralied zijn of niet begrensd, wanneer er geen aandoening van het goede en het ware is, of van het gerechte en het billijke, maar wanneer deze naar verhouding voor gering of voor waardeloos worden gehouden, of alleen op prijs worden gesteld ten einde er winst of eer mede te behalen. Het zijn de aandoeningen die begrenzen en die sluiten, weswege zij ook banden worden genoemd, de aandoeningen van het goede en het ware de inwendige banden, en de aandoeningen van het booze en het valsche de uitwendige banden, n. 3835; indien niet de aandoeningen van het booze en het valsche banden waren, zou de mensch waanzinnig zijn, n. 4217; de waanzinnigheden immers zijn niets anders dan de slakingen van zulke banden; aldus zijn er niet begrenzingen in hen; maar omdat dezen geen inwendige banden hebben, zijn zij derhalve waanzinnig van binnen ten aanzien van de denkingen en de aandoeningen, terwijl de uitwendige banden, zijnde de aandoeningen van het gewin, de eer, en den roem deswege, en vandaar de vrees voor de wet en het verlies van het leven, ze regelen, opdat zij niet uitbreken. Dit werd in de Joodsche Kerk daarmede uitgebeeld dat in het huis van een doode alle open vat waarop niet als deksel een doekje was, onrein was, Num. XIX: 15. Eendere dingen worden ook aangeduid met de werken vol gaatjes, bij Jesaja: “Blozen zullen diegenen die zijdeachtig linnen maken, en zij die *werken vol gaatjes* weven; en zijn fundamenten zullen worden verbrijzeld, allen die tot loon maken poelen der ziel”, XIX: 9, 10; en met de gaten bij Ezechiël: “De geest bracht den profeet binnen tot de deur van den voorhof, waar hij zag, en ziet, er was één gat in den wand; en hij zeide tot hem: *Kom, doorboor den wand; hij doorboorde dus den wand*, en ziet, één ingang. Toen zeide hij tot hem: Ga in, en zie de gruwelen die zij hier doen; toen trad hij binnen, en hij zag, ziet, alle beeltenis van het kruipende dier en van het beest, een gruwel, en alle afgoden van het huis Israëls, afgeschilderd op den wand rondom”, en vervolg, hfdst. VIII: 7, 8, 9, 10.

5146. En in de hoogste mand; dat dit het binnenste van het willijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van de mand, zijnde het willijke, waarover boven n. 5144; en uit de beteekenis van het hoogste, zijnde het binnenste, waarover n. 2148, 3084, 4599. Dat het hoogste het binnenste is, komt omdat de innerlijke dingen bij den mensch, die in de ruimte is, als hoogere dingen verschijnen, en de uiterlijke als lagere dingen; doch wanneer de voorstelling van de ruimte wordt afgelegd, zooals in den Hemel geschiedt, en eveneens in de innerlijke denking van den mensch, wordt de idee van het hooge en van het diepe afgelegd, want het hooge en het diepe is uit de idee van de ruimte; ja zelfs is er in den innerlijken Hemel ook geen idee van innerlijke en van uiterlijke dingen, omdat aan deze idee ook iets van ruimte kleeft, maar er is de idee van een volmaakter en van een onvolmaakter staat; de innerlijke dingen immers zijn in een volmaakter staat dan de uiterlijke, omdat de innerlijke het Goddelijke meer nabij zijn en de uiterlijke meer daarvan verwijderd; dit is de oorzaak dat het hoogste het binnenste beteekent. Maar nochtans kan niemand vatten wat het innerlijke in verhouding tot het uiterlijke is, tenzij hij weet hoe het is gesteld met de graden, waarover men zie n. 3691, 4154, 5114, 5145. De mensch heeft aangaande het innerlijke en vandaar aangaande het meer volmaakte geen andere opvatting dan een zoodanige als van het zuiverdere in een aanhoudende afneming; maar het zuiverdere en het grovere komen voor in een en denzelfden graad, zoowel volgens de uitbreiding en de samenpersing, als volgens de bepalingen, en eveneens volgens de invoegingen van gelijkslachtige of van ongelijkslachtige dingen. Omdat de idee aangaande de innerlijke dingen van den mensch zoodanig is, kan men het geenszins anders vatten dan dat de uiterlijke dingen doorlopend met de innerlijke samenhangen, en zoo geheel en al het eene handelen. Doch indien men zich een echte idee aangaande de graden vormt, kan men vatten hoe de innerlijke en de uiterlijke dingen onderling onderscheiden zijn, en dat zij aldus onderscheiden zijn dat de innerlijke dingen kunnen ontstaan en bestaan zonder de uiterlijke, doch de uiterlijke geenszins zonder de innerlijke; voorts kan men vatten, hoe het is gesteld met de overeenstemming van de innerlijke dingen in de uiterlijke dingen, alsmede hoe de uiterlijke dingen de innerlijke dingen kunnen uitbeelden. Dit is de oorzaak dat de geleerden niet dan hypothetisch over het verkeer van ziel en lichaam uiteenzettingen kunnen geven, ja zelfs ook dat verscheidenen van hen gelooven dat in het lichaam het leven is, en zoo dat zij bij het sterven van het lichaam ook ten aanzien van de innerlijke dingen zullen sterven, vanwege den samenhang;

terwijl het toch alleen de uiterlijke graad is die sterft, terwijl dan de innerlijke overblijft en leeft.

5147. Van alle spijs van Farao; dat dit beteekent vol van het hemelsch goede om het natuurlijke te voeden, staat vast uit de beteekenis van de spijs, zijnde het hemelsch goede, waarover aanstonds; en uit de uitbeelding van Farao, zijnde het innerlijk natuurlijke, waarover n. 5080, 5095, en eveneens het natuurlijke in het gemeen, want het innerlijk en het uiterlijk natuurlijke maken één wanneer zij overeenstemmen; en omdat de spijs is voor de voeding, wordt met van alle spijs van Farao aangeduid, vol van het hemelsch goede om het natuurlijke te *voeden*. Er wordt gezegd dat die spijs in de hoogste mand was, en daarmee wordt aangeduid dat het binnenste van het willijke vol was van het hemelsch goede; het goede uit den Heer vloeit immers in door het binnenste van den mensch, en van daar door de graden zooals langs de sporten van een ladder tot de uiterlijke dingen; het binnenste immers is naar verhouding in den volmaaktsten staat, weswege dat het goede uit den Heer onmiddellijk kan opnemen; niet aldus de lagere dingen. Indien de lagere dingen het goede uit den Heer onmiddellijk opnamen, zouden zij dat of verduisteren, of verdraaien, want zij zijn naar verhouding onvolmaakter. Wat den invloed van het hemelsch goede uit den Heer en de opneming ervan aangaat, moet men weten dat het willijke van den mensch het goede opneemt, en zijn verstandelijke het ware opneemt, en dat het verstandelijke geenszins het ware zoo kan opnemen dat het daaraan wordt toegeëigend, tenzij tegelijk het willijke het goede opneemt, aldus eveneens omgekeerd; het eene immers vloeit zoo in het andere in en schikt het andere om op te nemen. De verstandelijke dingen kunnen worden vergeleken met de vormen die aanhoudend gevarieerd worden, en de willijke dingen met de harmonieën die vanuit de variatie voortspruiten; bijgevolg kunnen de ware dingen worden vergeleken met de variaties, en de goede dingen met de verkwikkelijke dingen daaruit. En omdat het met de ware en de goede dingen bij uitstek eveneens aldus gesteld is, kan het vaststaan dat het eene niet zonder het andere kan bestaan, voorts dat het eene niet dan door het andere kan worden voortgebracht. Dat de spijs het hemelsch goede beteekent, komt omdat de spijzen der Engelen niet iets anders zijn dan de goede dingen der liefde en der naastenliefde; hierdoor worden zij niet slechts levend gemaakt, maar ook verkwikt; die goede dingen met de daad of de uitoefeningen vooral strekken hun tot verkwikking; het zijn immers hun verlangens; dat de verlangens die metterdaad in vervulling gaan, tot verkwikking en tot het leven strekken, is bekend. Dat zulke dingen den geest van den mensch tot voedsel strekken,

terwijl de stoffelijke spijzen zijn lichaam tot voedsel strekken, kan ook hieruit vaststaan dat spijzen zonder verkwikkelijke dingen slechts weinig nut hebben, maar dat zij samen met de verkwikkelijke dingen voeden. Het zijn de verkwikkelijke dingen die de gangen of kanalen openen die het voedsel opnemen en in het bloed heenvoeren; de onverkwikkelijke dingen echter sluiten ze. Die verkwikkelijke dingen zijn bij de Engelen de goede dingen der liefde en der naastenliefde, en dat deze de geestelijke spijzen zijn, welke met de aardse spijzen overeenstemmen, kan men daaruit opmaken. Zooals de spijzen de goede dingen zijn, aldus zijn de dranken de ware dingen. In het Woord worden op vele plaatsen de spijzen genoemd; wie den inwendigen zin niet kent, kan niet anders weten dan dat daar de gewone Spijzen worden verstaan, maar het zijn de geestelijke spijzen; zooals bij Jeremia: “Al het volk, zij zuchten, *brood zoekende*; zij hebben hun gewenschte dingen gegeven *voor spijs, om de ziel te verkwikken*”, Klaagl. I: II. Bij Jesaja: “o alle gij *dorstigen*, gaat tot de wateren, en wie geen zilver heeft, gaat, koopt en *eet*, en gaat, koopt zonder zilver, en zonder prijs, *wijn en melk*”, Lv: I. Bij Joël: “De dag van Jehovah is nabij, en zal zooals een verwoesting komen van den Bliksemende; *is niet de spijs voor onze oogen af gesneden*, van het huis onzes Gods de blijdschap en de vreugde; de *granen* zijn onder hun kluiten verrot, de *schuren* zijn verwoest, de *korenschuren* zijn vernietigd, omdat het *koren* is uitgedroogd”, I: 15, 16, 17. Bij David: “Onze *schuren* zijn vol, uitgevende *van spijs tot spijs*, onze kudden van kleinvee zijn bij duizenden en bij tienduizenden in onze straten; geen geschreeuw in onze wijken; gezegend het volk, dien het zoo gaat”, Psalm CXLIV: 13, 14, 15. Bij denzelfde: “Alle dingen wachten op U, *dat Gij hun spijs geeft te zijner tijd*; Gij geeft hun, zij verzamelen; Gij opent Uw hand, *zij worden met het goede verzadigd*”, Psalm CIV: 27, 28; op deze plaatsen wordt in den inwendigen zin de hemelsche en de geestelijke spijs verstaan, terwijl in den zin der letter de stoffelijke spijs wordt verstaan. Hieruit blijkt hoe de innerlijke en de uiterlijke dingen des Woords, of de dingen die daarin van den geest, en die van de letter zijn, met elkander overeenstemmen, zoodat terwijl de mensch die dingen volgens den zin der letter verstaat, de Engelen bij hem deze zelfde dingen volgens den geestelijken zin verstaan. Het Woord is aldus geschreven dat het niet slechts het menschelijke geslacht, maar ook den Hemel van dienst zij, weswege alle woorden daar aanduidend zijn voor de hemelsche dingen, en alle dingen uitbeeldend voor dezelve, en dit tot op de kleinste jota. Dat de spijs in den geestelijken zin het goede is, leert de Heer ook klaarblijkend bij Johannes: “*Werkt de spijs*, niet die welke vergaat, maar de *spijs* die blijft tot in het eeuwige leven, welke de Zoon des menschen ulieden

zal geven”, vi: 27. Bij denzelfde: “Mijn vleesch is waarlijk *spijs*, en Mijn bloed is waarlijk drank”, vi: 55; het vleesch is het Goddelijk Goede, n. 3813, en het bloed is het Goddelijk Ware, n. 4735. En bij denzelfde: “Jezus zeide tot de discipelen: *Ik heb een spijsze om te eten* die gij niet weet; de discipelen zeiden tot elkander: Heeft Hem iemand te eten gebracht; Jezus zegt tot hen: *Mijn spijsze is dat Ik doe den wil van Hem Die Mij gezonden heeft, en Zijn werk volbreng*”, iv: 32, 33, 34; den wil des Vaders doen en Zijn werk volbrengen, is het Goddelijk Goede metterdaad of in de uitoefening, hetgeen, als boven gezegd, in den echten zin de spijs is.

5148. Het werk van den bakker; dat dit beteekent volgens alle nut van het zinlijke, staat vast uit de beteekenis van het werk, zijnde volgens alle nut, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van den bakker, zijnde het aan het willijke deel onderworpen zinlijke, waarover n. 5078, 5082; dat het werk het nut is, komt omdat daarvan gesproken wordt met betrekking tot het willijke, of tot het aan het willijke deel onderworpen zinlijke; al wat door dit geschiedt en een werk kan worden genoemd, moet een nut zijn; ook zijn alle werken der naastenliefde niets anders, want de werken der naastenliefde zijn de werken vanuit den wil, welke nutten zijn.

5149. En een vogel etende uit de mand van boven mijn hoofd; dat dit het valsche uit het booze beteekent, dat het verteerde, staat vast uit de beteekenis van den vogel, zijnde de verstandelijke dingen, en eveneens de denkingen, bijgevolg de dingen die daaruit zijn, namelijk in den echten zin de ware dingen van elk geslacht, en in den tegenovergestelden zin de valsche dingen, waarover n. 40, 745, 776, 778, 866, 988, 3219; uit de beteekenis van eten, zijnde verteren; het woord eten ook in de oorspronkelijke taal duidt aan verteren; en uit de beteekenis van de mand, zijnde het willijke, waarover n. 5144, 5146, hier het booze vanuit het willijke, omdat de mand getralied was, n. 5145; daaruit volgt dat met den vogel etende uit de mand van boven het hoofd, het valsche vanuit het booze wordt aangeduid, dat dit het verteerde. Het valsche is van tweërlei oorsprong, namelijk het valsche der leer, en het valsche van het booze. Het valsche der leer verteert de goede dingen niet, want de mensch kan in het valsche der leer zijn en toch in het goede; vandaar komt het dat lieden van elke leer gezaligd worden, ook de heidenen; doch het is het valsche van het booze hetwelk de goede dingen verteert; het booze zelf is tegenovergesteld aan het goede, doch op zichzelf verteert het de goede dingen niet, maar door het valsche; want het valsche bestrijdt de ware dingen die van het goede zijn; immers, de ware dingen zijn als het ware de bolwerken, waarbinnen het goede is. Door het valsche worden de bolwerken bestormd,

en deze eenmaal bestormd zijnde, wordt het goede ten ondergang gedoemd. Wie niet weet dat de vogels de verstandelijke dingen beteekenen, kan niet anders weten dan dat daar waar in het Woord de vogels worden genoemd, het of vogels zijn die worden verstaan, of dat er met de vogels zoodanige vergelijkingen worden gemaakt als in de gewone spreektaal. Dat de vogels de dingen zijn die van de verstandelijke dingen zijn, zooals de denkingen, de ideeën, de redeneeringen, de beginselen, bijgevolg de ware dingen of de valsche dingen, kan niemand weten dan vanuit den inwendigen zin; zooals bij Lukas: “Het Koninkrijk Gods is gelijk aan een mosterdzaad hetwelk een mensch het nemende in zijn tuin geworpen heeft; en het wies op, en het werd tot een grooten boom, *zoodat de vogelen des hemels woonden in zijn takken*”, XIII: 19; de vogel des hemels daar voor de ware dingen. Bij Ezechiël: “Hij zal opschieten tot een grootschen ceder, en *onder hem zullen wonen alle vogel van elken vleugel*, in de schaduw zijner takken zullen zij wonen”, XVII: 23; de vogel van elken vleugel voor de ware dingen van elk geslacht. Bij denzelfde: “Aschur was een ceder in den Libanon; in zijn takken nestelden *alle vogelen der hemelen*, en onder zijn takken baarden zij, alle beest des velds, en in zijn schaduw woonden alle groote natiën”, XXXI: 6; de vogelen der hemelen eender voor de ware dingen. Bij denzelfde: “Op zijn ruïne zullen zij wonen, *alle vogel der hemelen*, en onder zijn takken zullen zij zijn, alle wilde dier des velds”, XXXI vers 13; de vogel der hemelen voor de valsche dingen. Bij Daniël: “Nebukadnezar zag in een droom, zie, een boom in het midden der aarde; onder hem had het beest des velds schaduw, en *in zijn takken woonden de vogelen des hemels*”, IV: 10, 12, 14, 21; de vogelen des hemels ook daar voor de valsche dingen. Bij Jeremia: “Ik zag, en zie, geen mensch, en *alle vogel des hemels*, zij waren weggevlogen”, IV: 25; geen mensch voor geen goede, n. 4287; de vogelen des hemels die waren weggevlogen, voor de ware dingen, namelijk dat zij waren verstrooid. Bij denzelfde: “*Van den vogel der hemelen* aan tot het beest toe, zij zijn weggevlogen, zij zijn heengegaan”, IX: 10, eender. Bij Mattheus: “Een zaaier ging uit om te zaaien, en andere vielen op den harden weg, en *de vogelen kwamen en aten ze*”, XIII: 3, 4; daar staan de vogelen des hemels voor de redeneeringen, en eveneens voor de valsche dingen; eender op tal van andere plaatsen.

5150. En Jozef antwoordde, en hij zeide; dat dit de onthulling beteekent uit de doorvatting uit het hemelsche in het natuurlijke, staat vast uit de beteekenis van antwoorden en zeggen, zijnde de onthulling vanuit de doorvatting, waarover boven n. 5121; en uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsche in het natuurlijke, waarover n. 5086, 5087, 5106; dat Jozef hier het hemelsche

in het natuurlijke is, komt omdat over het natuurlijke wordt gehandeld. Met het hemelsche en het geestelijke is het aldus gesteld: het hemelsche zelf en het geestelijke zelf, hetwelk in den Hemel invloeit uit het Goddelijke des Heeren, woont voornamelijk in het innerlijk redelijke; daar immers zijn de vormen volmaakter en aan de opneming aangepast; doch nochtans vloeit het hemelsche en het geestelijke uit het Goddelijke des Heeren ook in het uiterlijk redelijke in, en eveneens in het natuurlijke, en dit zoowel middellijk als onmiddellijk; middellijk door het innerlijk redelijke, en onmiddellijk uit het Goddelijke zelf des Heeren. Hetgeen onmiddellijk invloeit, schikt, en hetgeen middellijk invloeit, wordt geschikt; aldus in het uiterlijk redelijke, en aldus in het natuurlijke. Daaruit kan vaststaan wat het hemelsche in het natuurlijke is. Het hemelsche is uit het Goddelijk Goede, en het geestelijke is uit het Goddelijk Ware, het eene en het andere uit den Heer; en wanneer deze in het redelijke zijn, worden zij het hemelsche en het geestelijke in het redelijke geheeten, en wanneer zij in het natuurlijke zijn, worden zij het hemelsche en het geestelijke in het natuurlijke geheeten. Onder het redelijke en het natuurlijke wordt de mensch zelf verstaan inzoover hij gevormd is om het hemelsche en het geestelijke op te nemen; maar onder het redelijke wordt zijn inwendige verstaan, en onder het natuurlijke het uitwendige; door den invloed en volgens de opneming wordt de mensch hemelsch of geestelijk genoemd, hemelsch indien des Heeren Goddelijk Goede wordt opgenomen in het willijke deel, geestelijk indien het wordt opgenomen in het verstandelijke deel.

5151. Dit is zijn uitlegging; dat dit beteekent wat het in zich had, staat vast uit de beteekenis van de uit legging, zijnde wat het in zich heeft, of wat daarin is, waarover boven n. 5093, 5105, 5107.

5152. De drie manden; dat dit de opeenvolgende dingen der willijke dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van de drie manden, zijnde de opeenvolgende dingen der willijke dingen, waarover boven n. 5144.

5153. Drie dagen zijn die; dat dit beteekent, tot aan het laatste, staat vast uit de beteekenis van drie, zijnde één periode en het continue ervan van den aanvang tot het einde, aldus tot aan het laatste, waarover n. 2788, 4495, 5122.

5154. In nog drie dagen; dat dit beteekent hetgeen in het laatste is, staat vast uit hetgeen vlak boven in n. 5152 is gezegd over de beteekenis van drie.

5155. Zal Farao uw hoofd opheffen van boven u; dat dit het beslotene beteekent vanuit hetgeen is voorzien, staat vast uit de beteekenis van het hoofd opheffen, zijnde hetgeen waarin is voorzien en vandaar hetgeen is besloten, of het beslotene vanuit hetgeen waarin is voorzien, waarover boven

n. 5124; hier echter vanuit hetgeen is voorzien, omdat volgt dat hij zou worden opgehangen op het hout, waarmede de verwerping en de verdoemenis wordt aangeduid. De oorzaak dat het beslotene wordt aangeduid vanuit hetgeen is voorzien, niet echter vanuit hetgeen waarin is voorzien, is deze, dat van de Voorzienigheid wordt gesproken met betrekking tot het goede, doch van het Vooruitzien met betrekking tot het booze; al het goede immers vloeit in uit den Heer, weswege daarin wordt voorzien, doch al het booze uit de hel of uit het eigene van den mensch, hetwelk één maakt met de hel, weswege dit wordt voorzien. De voorzienigheid omtrent het booze is niets anders dan een richting of een bepaling van het booze tot een minder booze, en voorzooveel mogelijk tot het goede; doch het booze zelf wordt voorzien; hier dus, omdat er wordt gehandeld over het aan het willijke deel onderworpen zinlijke, en over de verwerping ervan wegens het booze, is het het vooruitzien hetwelk wordt aangeduid.

5156. En hij zal u ophangen op het hout; dat dit de verwerping en de verdoemenis beteekent, staat vast uit de beteekenis van opgehangen worden op het hout, zijnde de verwerping en de verdoemenis; de ophanging immers op het hout was een vervloeking en de vervloeking is de verwerping door het Goddelijke, bijgevolg de verdoemenis. Dat de ophanging op het hout een vervloeking is geweest, staat vast bij Mozes: “Wanneer in een man een misdaad van het gericht des doods zal zijn, en hij gedood zal zijn, *aldus dat gij hem ophangt op het hout*, zijn lijk zal niet op het hout overnachten, maar al begravende zult gij hem begraven ten zelve dage, want *een vloek Gods is de opgehangene*; omdat gij het land niet zult bezoedelen dat Jehovah uw God u ten erve zal geven”, Deut. XXI: 22, 23; dat hij niet zou overnachten op het hout, beteekende de voortdurende verwerping; in den avond immers zette de dag opnieuw in; weswege het indien zij die opgehangen waren, niet vóór den avond weggegooid waren, zou hebben uitgebeeld dat het booze niet verworpen was, bijgevolg dat het land niet daarvan bevrijd, maar dat het bezoedeld was; weswege daaraan wordt toegevoegd: Gij zult het land niet bezoedelen dat Jehovah uw God u ten erve zal geven. Dat zij tot den avond en niet langer opgehangen waren, zie men in Joz. VIII: 29; hfdst. X: 26. Bij de Joodsche natie waren de twee voornaamste straffen de steeniging en de ophanging; de steeniging was vanwege het valsche, en de ophanging op het hout vanwege het booze, en dit omdat de steen het ware is, n. 643, 1298, 3720, en in den tegenovergestelden zin het valsche; en het hout is het goede, n. 2784, 2812, 3720, en in den tegenovergestelden zin het booze; en daarom wordt in het profetische Woord eenige malen gezegd overspel bedrijven met

steen en hout, en daarmee wordt de verdraaiing van het ware, of het valsche aangeduid, en de schending van het goede, of het booze.

5157. En de vogel zal uw vleesch van boven u eten; dat dit beteekent dat het valsche van het booze de dingen zal verteren die van die zinlijke dingen zijn, staat vast uit de beteekenis van eten, zijnde verteren, waarover boven n. 5149; uit de beteekenis van den vogel, zijnde het valsche, waarover ook boven n. 5149; uit de beteekenis van het vleesch, zijnde het goede, waarover n. 3812, 3813, vandaar in den tegenovergestelden zin het booze; de meeste dingen in het Woord hebben ook een tegenovergestelden zin, welke wordt gekend uit hun beteekenis in den echten zin; en uit de beteekenis van boven u, zijnde vanuit de aan het willijke deel onderworpen zinlijke dingen, want deze worden door den bakker uitgebeeld, n. 5078, 5082; en dat deze boos waren en derhalve verworpen moesten worden, staat vast uit hetgeen voorafgaat. Hoe het hiermede is gesteld, namelijk dat de aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke dingen, welke door den schenker worden uitgebeeld, werden behouden, en dat de aan het willijke deel onderworpen zinlijke dingen, welke door den bakker worden uitgebeeld, werden verworpen, is een verborgenheid die zonder verlichting niet kan worden begrepen; het volgende diene echter tot eenige opheldering; onder de zinlijke dingen worden die wetenschappelijke en die verkwikkelijke dingen verstaan die door de vijf uitwendige zinnen of die van het lichaam werden ingeboezemd, in het geheugen van den mensch en in zijn begeerigheden, en welke samen het uiterlijk natuurlijke uitmaken, krachtens hetwelk de mensch een zinlijk mensch wordt genoemd. Die wetenschappelijke dingen zijn onderworpen aan het verstandelijke deel, doch de verkwikkelijke dingen aan het willijke deel; ook hebben die wetenschappelijke dingen betrekking op de ware dingen, welke van het verstand zijn, en die verkwikkelijke dingen op de goede dingen, welke van den wil zijn; gene zijn het die door den schenker worden uitgebeeld en werden behouden, deze echter die door den bakker worden uitgebeeld, en werden verworpen. Dat gene werden behouden, komt omdat zij voor een tijd met de verstandelijke dingen konden samenstemmen; doch dat deze werden verworpen, komt omdat zij geenszins konden samenstemmen; het willijke immers in den Heer, over Wien in den hoogsten inwendigen zin wordt gehandeld, was uit de ontvangenis Goddelijk, en het was het Goddelijk Goede zelf; het willijke echter door de geboorte uit de moeder was boos, weswege dit moest worden verworpen, en in de plaats ervan een nieuw moest worden verworven vanuit het Goddelijk Willijke door het Verstandelijke, of vanuit het Goddelijk Goede door het Goddelijk Ware, aldus vanuit de

eigen macht. Het is deze verborgenheid welke hier in den inwendigen zin wordt beschreven.

5158. *Vers 20, 21, 22, 23. En het geschiedde op den derden dag, den dag van Farao's geboorte, en hij maakte een gastmaal voor al zijn knechten, en hij hief het hoofd op van den vorst der schenkers, en het hoofd van den vorst der bakkers, in het midden zijner knechten. En hij bracht den vorst der schenkers weder op zijn schenkambt; en hij gaf den beker op de handholte van Farao. En den vorst der bakkers hing hij op, gelijk Josef hun had uitgelegd. En de vorst der schenkers gedacht aan Josef niet, en hij vergat hem.* En het geschiedde op den derden dag, beteekent in het laatste; den dag van Farao's geboorte, beteekent toen het natuurlijke werd wederverwekt; en hij maakte een gastmaal voor al zijn hechten, beteekent de inwijding en de verbinding met het uiterlijk natuurlijke; en hij hief het hoofd op, beteekent volgens hetgeen waarin voorzien was en hetgeen voorzien was; van den vorst der schenkers en het hoofd van den vorst der bakkers, beteekent aangaande de zinlijke dingen, onderworpen aan het eene en het andere deel, het verstandelijke en het willijke; in het midden zijner knechten, beteekent welke tusschen de dingen waren die in het uiterlijk natuurlijke waren; en hij bracht den vorst der schenkers weder op zijn schenkambt, beteekent dat de zinlijke dingen van het verstandelijke deel werden opgenomen en ondergeordend; en hij gaf den beker op de handholte van Farao, beteekent en van dienst werden aan het innerlijk natuurlijke; en den vorst der bakkers hing hij op, beteekent dat de zinlijke dingen van het willijke deel werden verworpen; gelijk Jozef hun had uitgelegd, beteekent de voorzegging uit het hemelsche in het natuurlijke; en de vorst der schenkers gedacht aan Jozef niet, beteekent dat er nog niet op elke wijze verbinding met het hemelsche van het natuurlijke was; en hij vergat hem, beteekent de verwijdering.

5159. En het geschiedde op den derden dag; dat dit beteekent in het laatste, staat vast uit de beteekenis van den derden dag, zijnde het laatste van den staat; de dag immers is de staat, n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785, 4850; en de derde is het volledige, aldus het laatste, n. 1825, 2788, 4495; onder het laatste van den staat wordt verstaan wanneer de vorige staat ophoudt, en de nieuwe inzet. De nieuwe staat bij den mensch die wordt wederverwekt, zet in wanneer de orde wordt omgekeerd, hetgeen dan geschiedt wanneer de innerlijke dingen de heerschappij verkrijgen over de uiterlijke dingen, en de uiterlijke dingen de innerlijke dingen beginnen te dienen zoowel ten aanzien van de verstandelijke dingen als ten aanzien van de willijke dingen; dit wordt bij hen die worden wederverwekt, daaruit bemerkt dat iets van binnen afraadt

om de zinlijke verkwikkelijkheden en de lichamelijke of aardse wellusten te laten regeeren en de verstandelijke dingen ter bevestiging naar hun zijde te laten trekken; wanneer dit geschiedt, is de vorige staat in zijn laatste, en de nieuwe staat in zijn eerste; iets zoodanigs wordt aangeduid met op den derden dag. Bij ieder mensch, of hij wordt wederverwekt dan wel niet wordt wederverwekt, ontstaan veranderingen van staat en eveneens omkeeringen, maar anders bij hen die worden wederverwekt, en anders bij hen die niet worden wederverwekt. Bij hen die niet worden wederverwekt, geschieden die veranderingen of omkeeringen vanuit oorzaken in het lichaam, en terwille van oorzaken in het burgerlijke leven; de oorzaken in het lichaam zijn de begeerten welke met den leeftijd komen en met den leeftijd heengaan; voorts de overdenkingen aangaande de gezondheid van het lichaam en een lang leven in de wereld; de oorzaken in het burgerlijke leven zijn de schijnbare uitwendige betugelingen van de begeerten, vooral om roem te verwerven opdat men als wijze en als een minnaar van het gerechte en het goede worde aangezien, maar terwille van het einddoel om eerbewijzen en winsten te bejagen. Doch bij hen die worden wederverwekt, geschieden die veranderingen of omkeeringen om geestelijke oorzaken, welke voortgaan vanuit het goede en het gerechte zelf, en wanneer de mensch door deze begint te worden aangedaan, dan is hij aan het einde van den vorigen staat, en in den aanvang van den nieuwen. Maar weinigen kunnen weten hoe het met deze dingen is gesteld, weswege het door een voorbeeld moet worden toegelicht; wie zich niet laat wederverwekken, heeft de dingen die van het lichaam zijn lief terwille van het lichaam, niet echter om een ander doeleind; en eveneens de wereld terwille van de wereld; hooger gaat hij niet, omdat hij de dingen die hooger of innerlijk zijn, met het hart ontkent. Doch hij die wordt wederverwekt, ook deze heeft de dingen lief die van het lichaam zijn, alsmede die welke van de wereld zijn, insgelijks, maar om een hooger of een innerlijk doeleind; hij heeft immers de dingen die van het lichaam zijn, lief te dien einde dat een gezond gemoed zij in een gezond lichaam, en hij heeft zijn gemoed en de gezondheid ervan lief om een nog innerlijker doeleind, namelijk om in het goede wijs te zijn en het ware te verstaan; hij heeft ook de dingen die van de wereld zijn, insgelijks lief, zooals de anderen, maar te dien einde dat hij door de wereld, haar schatten, bezittingen, eerbewijzen, in de middelen zij om het goede en het ware, en het gerechte en het billijke uit te oefenen. Uit dit voorbeeld kan men weten, hoedanig de een en hoedanig de ander is, en dat zij in den uitwendigen vorm eender verschijnen, maar dat zij in den inwendigen vorm geheel en al oneender zijn. Uit deze dingen kan

ook vaststaan welke en hoedanige oorzaken het zijn die de veranderingen en de omkeeringen van den staat maken bij hen die niet worden wederverwekt, en bij hen die worden wederverwekt; en vandaar kan men eveneens weten dat bij de wederverwekten de innerlijke dingen heerschen over de uiterlijke, doch bij de niet wederverwekten de uiterlijke over de innerlijke; het zijn de doeleinden die bij den mensch zijn, welke heerschen, want de doeleinden onderordenen en onderwerpen aan zich alle dingen die in den mensch zijn; zijn eigenlijke leven zelf is nergens anders vandaan dan vanuit het doeleind, omdat het doeleind steeds zijn liefde is.

5160. Op den dag van Farao's geboorte; dat dit beteekent toen het natuurlijke werd wederverwekt, staat vast uit de beteekenis van geboren worden, zijnde wederverwekt worden, waarover aanstonds; en uit de uitbeelding van Farao, zijnde het innerlijk natuurlijke, waarover n. 5080, 5095, hier het natuurlijke in het gemeen, omdat het innerlijk natuurlijke en het uiterlijk natuurlijke bij de wederverwekten het eene handelen door overeenstemming. Dat geboren worden is wederverwekt worden, komt omdat in den inwendigen zin de geestelijke dingen worden verstaan, en het geestelijk geboren worden is de wederverwekking, welke ook de wedergeboorte wordt geheeten; weswege wanneer in het Woord van geboorte wordt gesproken, in den Hemel geen andere geboorte wordt verstaan dan die welke geschiedt door water en geest, dat is, door het geloof en de naastenliefde; want daardoor dat hij wordt wedergeboren of wederverwekt, wordt een mensch mensch, en geheel en al onderscheiden van de redelooze dieren; dan immers wordt hij een zoon en een erfgenaam van het Rijk des Heeren. Dat met de geboorten die in het Woord worden vermeld, de geestelijke geboorten worden aangeduid, zie men in n. 1145, 1255, 3860, 3868, 4070, 4668.

5161. En hij maakte een gastmaal voor al zijn knechten; dat dit de inwijding en de verbinding met het uiterlijk natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van het gastmaal, zijnde de inwijding tot de verbinding, waarover n. 3832; en dat het eveneens de verbinding door de liefde en de toeëigening is, n. 3596; en uit de beteekenis van de knechten, zijnde de dingen die van het uiterlijk natuurlijke zijn; want wanneer de mensch wordt wederverwekt, dan worden de lagere dingen ondergeordend en onderworpen aan de hoogere, of de uiterlijke aan de innerlijke; de uiterlijke dingen worden dan de knechten, en de innerlijke dingen de heeren; zulke dingen worden in het Woord met de knechten aangeduid; men zie n. 2541, 3019, 3020; maar zij worden zoodanige knechten als door den Heer worden liefgehad; het is immers de wederzijdsche liefde welke verbindt, en deze maakt dat het niet als kneehdienst wordt

bemerkt, maar als een volgzzaamheid vanuit het hart; het goede vloeit immers uit het innerlijke in, hetgeen daar zulk een verkwikkelijke maakt. Oudtijds werden gastmalen om verschillende oorzaken gehouden; daarmede werd de inwijding in de wederzijdsche liefde aangeduid, en zoo de verbinding; ook werden zij op geboortedagen gehouden, en daarmede werd dan de geboorte opnieuw of de wederverwekking uitgebeeld, welke de verbinding van de innerlijke dingen met de uiterlijke dingen is bij den mensch door de liefde, bijgevolg de verbinding van den Hemel met de wereld bij hem, want het wereldlijke of het natuurlijke bij den mensch wordt dan verbonden met het geestelijke en het hemelsche.

5162. En hij hief het hoofd op; dat dit beteekent hetgeen waarin voorzien was en hetgeen voorzien was, staat vast uit de beteekenis van het hoofd opheffen, zijnde het beslotene vanuit dat waarin is voorzien, en eveneens vanuit hetgeen is voorzien, waarover boven n. 5124, 5155; dat waarin voorzien was met betrekking tot het aan het verstandelijke deel onderworpen en als goed behouden zinlijke, hetwelk door den schenker wordt uitgebeeld; en hetgeen voorzien was met betrekking tot het aan het willijke deel onderworpen en als boos verworpen zinlijke, hetwelk door den bakker wordt uitgebeeld; in het goede immers wordt voorzien, en het booze wordt voorzien, omdat al het goede uit den Heer is, en al het booze uit de hel, of uit het eigene van den mensch; dat het eigene van den mensch niets dan het booze is, zie men in n. 210, 215, 694, 874, 875, 876, 987, 1023, 1044, 1047, 1581, 3812 einde, 4328.

5163. Van den vorst der schenkers, en het hoofd van den vorst der bakkers; dat dit beteekent aangaande de zinlijke dingen onderworpen aan het eene en het andere deel, het verstandelijke en het willijke, staat vast uit de uitbeelding van den schenker, zijnde het aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke, waarover n. 5077, 5082; en uit de uitbeelding van den bakker, zijnde het aan het willijke deel onderworpen zinlijke, waarover n. 5078, 5082.

5164. In het midden zijner knechten; dat dit beteekent welke tusschen de dingen waren die in het uiterlijk natuurlijke waren, staat vast uit de beteekenis van in het midden, zijnde tusschen die dingen; en uit de beteekenis van de knechten, zijnde de dingen die in het uiterlijk natuurlijke zijn, waarover vlak boven n. 5161. Knechten worden in het Woord alle dingen genoemd die beneden zijn, en vandaar ondergeschikt en onderworpen aan de hoogere dingen, zooals de dingen die van het uiterlijk natuurlijke zijn, of de zinlijke dingen daar, met betrekking tot het innerlijk natuurlijke; ook de dingen die van dit natuurlijke zijn, worden knechten geheeten met betrekking tot het redelijke; en bijgevolg alle en de afzonderlijke dingen bij den mensch, evenzeer

zijn binnenste als zijn buitenste dingen met betrekking tot het Goddelijke, want dit is het hoogste. De knechten hier, in wier midden de koning Farao gericht hield over den schenker en den bakker, waren de vorsten van het hof en de rijks grooten; dat dezen eender als de andere onderdanen, onverschillig van welken stand, met betrekking tot den koning knechten worden geheeten, zooals ook heden ten dage in elk koninkrijk het geval is, is ter oorzaak hiervan dat het koningschap den Heer uitbeeldt ten aanzien van het Goddelijk Ware, n. 2015, 2069, 3009, 3670, 4581, 4966, 5068, met betrekking tot Wien allen, onverschillig van welken stand zij zijn, evangelijk knechten zijn; ja zelfs zijn in het Rijk des Heeren of in den Hemel degenen die daar de grootsten zijn, dat is, die de binnensten zijn, meer dan de anderen knechten, omdat zij in de grootste gehoorzaamheid zijn, en meer dan de overigen in de vernedering; zij zijn immers degenen die worden verstaan onder de kleinsten die de grootsten zijn, en onder de laatsten die de eersten zijn: “De eersten zullen de laatsten zijn, en *de laatsten zullen de eersten zijn*”, Matth. xix: 30; hfdst. xx: 16; Markus x: 31; Lukas xiii: 30. “Die als *minste* onder u allen gereed staat, die zal *groot* zijn”, Lukas ix: 48; voorts onder de grooten die dienaren, en onder de eersten die knechten zijn: “Zoo wie van u groot zal willen zijn, die zal uw *dienaar* zijn; en wie van u de *eerste* zal willen zijn, die zal aller *knecht* zijn”, Markus x: 44; Matth. xx: 26, 27; knechten worden zij geheeten met betrekking tot het Goddelijk Ware dat uit den Heer is, en dienaren met betrekking tot het Goddelijk Goede uit Hem. De oorzaak dat de laatsten die de eersten zijn, meer dan de anderen knechten zijn, is deze dat zij weten, erkennen, en doorvatten dat het al des levens, bijgevolg dat het al der macht die zij hebben, uit den Heer is, en in het geheel niets uit henzelf; doch zij die dit niet doorvatten omdat zij het niet erkennen, zijn eveneens knechten, maar meer met de erkenning van den mond dan van het hart; diegenen echter die in het tegenovergestelde zijn, noemen zich eveneens knechten of bedienden met betrekking tot het Goddelijke, maar nochtans willen zij heeren zijn; zij worden immers verontwaardigd en vertoornd indien het Goddelijke hen niet begunstigt en als het ware gehoorzaamt, en ten slotte zijn zij tegen het Goddelijke, en dan ontzeggen zij aan het Goddelijke alle macht, en kennen aan zich alle dingen toe; zoodanig zijn binnen de Kerk de meesten die den Heer loochenen, en zeggen dat zij één Opperwezen erkennen.

5165. En hij bracht den vorst der schenkers weder op zijn schenkambt; dat dit beteekent dat de zinlijke dingen van het verstandelijke deel werden opgenomen en ondergeordend, staat vast uit de uitbeelding van den vorst der schenkers, zijnde in het algemeen de aan het verstandelijke deel onderworpen

zinlijke dingen, waarover boven; en uit de beteekenis van terugbrengen op zijn schenkambt, zijnde in de orde brengen onder het verstandelijke; dat op den post terugbrengen, is in de orde brengen zoodat zij op de laatste plaats zijn, zie men in n. 5125; hier op het schenkambt, omdat van het schenkambt en van de dingen die van het schenkambt zijn, zooals de wijn, de most, de sterke drank, het water, wordt gesproken met betrekking tot de dingen die van het verstand zijn, zooals eveneens het te drinken geven en het drinken, n. 3069, 3168, 3772, 4017; hieruit blijkt dat met den vorst der schenkers op zijn schenkambt terugbrengen, wordt aangeduid de zinlijke dingen van het verstandelijke deel in de orde brengen, aldus opnemen en onderordenen. Die zinlijke dingen worden opgenomen en ondergeordend, wanneer zij bedienen en tot middelen van dienst zijn aan de innerlijke dingen, zoowel om ze in de daad voort te brengen als om ze van binnen te zien; de mensch immers ziet in de zinlijke dingen die van het uiterlijk natuurlijke zijn, de innerlijke dingen bijna zooals hij de aandoeningen in het aangezicht ziet, en de nog innerlijkere in de oogen; zonder zulk een innerlijk aangezicht of zonder zulk een vlak kan de mensch in het lichaam geenszins denken over de dingen die boven de zinlijke dingen zijn; hij ziet immers die dingen daar zooals wanneer een mensch in het aangezicht van een ander de aandoeningen en de denkingen ziet, door niet te letten op het aangezicht zelf; en eveneens zooals wanneer hij een ander hoort spreken, niet lettende op de woorden, maar op den zin van het spreken; het spreken zelf van de woorden is het vlak waarin die zin is; eender is het gesteld met het uiterlijk natuurlijke; indien dit niet van dienst was aan de innerlijke dingen als vlak, waarin als in een spiegel de innerlijke dingen zich kunnen zien, zoo zou de mensch geenszins kunnen denken; deswege wordt dit vlak het eerst gevormd, namelijk van de kindsheid aan. Maar deze dingen zijn onbekend, omdat de dingen die innerlijk bij den mensch ontstaan, zonder innerlijke bespiegeling niet blijken. Hoedanig het uiterlijk natuurlijke is, blijkt duidelijk in het andere leven, want het aangezicht der geesten en der Engelen is gevormd vanuit dat en volgens dat; in het licht des Hemels blinken door dat aangezicht de innerlijke dingen op, vooral de bedoelingen of de doeleinden. Indien de liefde tot den Heer en de naastenliefde jegens den naaste de innerlijke dingen hebben gevormd, dan is daaruit een glans in het aangezicht, en is het aangezicht zelf de liefde en de naastenliefde in den vorm; doch indien de liefde van zich en van de wereld en vandaar de haatgevoelens, de wraaknemingen, de wreedheden en eendere dingen de innerlijke dingen hebben gevormd, dan is daaruit het duivelsche in het aangezicht, en is het aangezicht zelf de haat, de wraak, en de wreedheid in

den vorm. Daaruit kan vaststaan wat en tot welk nut het uiterlijk natuurlijke is, en hoedanig het is wanneer het aan de innerlijke dingen is onderworpen, en hoedanig wanneer de innerlijke dingen daaraan zijn onderworpen.

5166. En hij gaf den beker op de handholte van Farao; dat dit beteekent en van dienst werden aan het innerlijk natuurlijke, staat vast uit hetgeen boven in n. 5126 is gezegd, waar eendere woorden staan.

5167. En den vorst der bakkers hing hij op; dat dit beteekent dat de zinlijke dingen van het willijke deel werden verworpen, staat ook vast uit hetgeen boven in n. 5156 is ontvouwd, waar eveneens eendere dingen staan.

5168. Gelijk Jozef hun had uitgelegd; dat dit de voorzegging beteekent uit het hemelsche in het natuurlijke, staat vast uit de beteekenis van uitleggen, zijnde zeggen wat het in zich heeft of wat daarin is, voorts wat gebeuren zou, waarover n. 5093, 5105, 5107, 5141, aldus voorzeggen; en uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsche in het natuurlijke, waarover n. 5086, 5087, 5106. Hoe het hiermede is gesteld, namelijk dat de zinlijke dingen van het verstandelijke deel werden behouden, en de zinlijke dingen van het willijke verworpen, zie men boven in n. 5157. In dit hoofdstuk wordt in den inwendigen zin gehandeld over de onderordering van het uiterlijk natuurlijke, hetwelk moet worden ondergeordend ter oorzake hiervan dat het aan het innerlijk natuurlijke van dienst zij als vlak, n. 5165; indien immers dit niet wordt ondergeordend, hebben de innerlijke ware en goede dingen dat niet waar zij kunnen worden uitgebeeld, bijgevolg niet de innerlijke denkingen die het geestelijke en het hemelsche in zich hebben, want deze vertoonen zich daar zooals in haar aangezicht of zooals in een spiegel; en daarom kan de mensch, wanneer er geen onderordering is, geen innerlijke denking hebben, ja zelfs ook niet eenig geloof; er is immers geen verwijderd of naar voren tredend begrip, en vandaar geen opmerken van zulke dingen. Wat het natuurlijke ondergeschikt maakt en tot overeenstemming brengt, is eenig en alleen het goede waarin de onschuld is, welk goede in het Woord de naastenliefde wordt genoemd; de zinlijke en de wetenschappelijke dingen zijn alleen de middelen waarin dat goede kan invloeien en in een vorm post vatten en zich tot elk nut ontplooiën; doch de wetenschappelijke dingen, ook al waren zij de ware dingen des geloofs zelf, zijn, zonder dat goede daarin, niets anders dan schubben tusachen vuilnis, welke afvallen. Maar hoe de uiterlijke dingen in de orde worden gebracht, en tot overeenstemming met de innerlijke dingen door het goede door middel van de wetenschappelijke dingen en van de ware dingen des geloof, is heden ten dage verder van de bevatting verwijderd dan oudtijds het geval was, en zulks uit verscheidene oorzaken, vooral hierdoor dat er heden ten dage binnen

de Kerk geen naastenliefde meer is; het is immers de laatste tijd van de Kerk; bijgevolg is er ook geen aandoening om zulke dingen te weten; deswege komt er terstond iets van afkeer op wanneer er iets wordt gezegd dat binnen of boven de zinlijke dingen is, bijgevolg wanneer iets vanuit zulke dingen die der engellijke wijsheid zijn, naar voren wordt gebracht. Maar omdat zulke dingen in den inwendigen zin zijn, de dingen immers die in den inwendigen zin zijn, zijn aangepast aan de engellijke wijsheid, en omdat het Woord ten aanzien van den inwendigen zin nu wordt ontvouwd, moeten zij nochtans worden gezegd, hoezeer zij ook van het zinlijke verwijderd zullen schijnen.

5169. En de vorst der schenkers gedacht aan Jozef niet; dat dit beteekent dat er nog niet op elke wijze verbinding met het hemelsche van het natuurlijke was, staat vast uit de beteekenis van aan Jozef gedenken of zich zijner herinneren, zijnde de opneming van het geloof, waarover boven n. 5130, bijgevolg ook de verbinding, omdat de verbinding geschiedt door middel van het geloof; hier is dus hij gedacht niet, dat er nog niet op elke wijze verbinding was; en uit de uitbeelding van den vorst der schenkers, zijnde het zinlijke van het verstandelijke deel; en uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsche van het natuurlijke, waarover boven.

5170. En hij vergat hem; dat dit de verwijdering beteekent, staat vast uit de beteekenis van vergeten wanneer niet gedenken de niet-verbinding is, zijnde de verwijdering; want volgens de niet-verbinding vindt verwijdering plaats; hetgeen aan de vergetelheid wordt prijsgegeven, wordt ook verwijderd. Aldus is het eveneens gesteld met de aan het verstandelijke deel onderworpen zinlijke dingen; de dingen die behouden worden, worden daarom nog niet verbonden, want zij zijn nog niet zuiver van begoochelingen, maar naarmate zij worden gezuiverd, worden zij verbonden. Doch hierover in het volgende hoofdstuk, waar van den schenker wordt gezegd dat hij aan Jozef gedacht.

Vervolg over de Overeenstemming met den Grooteten Mensch; hier over de Overeenstemming van de innerlijke ingewanden met hem.

5171. *Tot welke gebieden de engellijke gezelschappen behooren, kan men in het andere leven weten uit hun ligging ten opzichte van het menschelijk lichaam, voorts eveneens uit hun werking en invloed, want zij vloeien in en werken op dat orgaan en op dat lid waarin zij zijn; doch hun invloed en werking kunnen door geen anderen worden doorvat dan door hen die in het andere leven zijn, en niet door den mensch, dan alleen door hem bij wien de innerlijke dingen tot daaraan toe zijn geopend, en zelfs door hem niet tenzij hem uit den Heer een sensitieve bespiegeling wordt gegeven, waaraan de doorvatting is verbonden.*

5172. *Er zijn zekere rechtschape geesten die niet door overpeinzing denken, en vandaar snel en als het ware onvoorbedacht de dingen uitspreken die in hun denking opkomen; zij hebben een innerlijke doorvatting die niet zoo visueel is geworden door overpeinzingen en denkingen zooals bij de anderen, want in den loop van hun leven zijn zij als het ware door zichzelf onderricht aangaande de goedheid der dingen, en niet aldus aangaande de waarheid ervan. Dat dezulken tot de streek van de Thymusklier behooren, werd mij aangewezen; de thymus immers is een klier die vooral den kleinen kinderen van dienst is, en op dien leeftijd week is; bij dezulken is ook een kinderlijke weekheid overgebleven, waarin de doorvatting van het goede invloeit, waaruit op gemeene wijze het ware opblinkt; dezen kunnen in groote beroeringen zijn en nochtans niet beroerd worden, zoals ook die klieren.*

5173. *Er zijn in het andere leven zeer vele wijzen van in beroeringen brengen, en eveneens zeer vele wijzen van inwijdingen in kringingen; die beroeringen worden uitgebeeld door de zuiveringen in het lichaam van het bloed, voorts van het bloedwater of de lympe, alsmede van het melksap, welke eveneens geschieden door verschillende kastijdingen; en die inwijdingen in kringingen worden uitgebeeld door de daarna volgende inleidingen van die vochten tot nutten. Het is hoogst gewoon in het andere leven dat de geesten nadat zij in beroering zijn gebracht, daarna in een kalmen en verkwikkelijken staat worden gebracht, bijgevolg in de gezelschappen waarin zij moeten worden ingewijd en waaraan zij moeten worden verbonden. Dat de kastijdingen en de zuiveringen van het bloed, het bloedwater, en het melksap, voorts eveneens van de voedingsstoffen in de maag, overeenstemmen met zulke dingen in de geestelijke wereld, kan niet anders dan vreemd schijnen voor hen die niets anders dan het natuurlijke in de natuurlijke dingen denken, en meer nog voor hen die dat gelooven, zoo loochenende dat iets geestelijks daarin is of daarin zijn kan dat aandrijft en regeert; terwijl het toch hiermede aldus is gesteld dat in alle en de afzonderlijke dingen die in de natuur en in haar drie rijken zijn, inwendig een drijfkracht vanuit de geestelijke wereld is; indien niet iets zoodanigs van daaruit daarin was, zou hoegenaamd niets in de natuurlijke wereld oorzaak en uitwerking bewerken, bijgevolg ook niet iets voortbrengen; dat wat vanuit de geestelijke wereld in de natuurlijke dingen is, wordt de van de eerste schepping aan ingeënte kracht genoemd, doch het is het streven, en indien dit ophoudt, zoo houdt de handeling of de beweging op; vandaar komt het dat de algeheele richtbare wereld het uitbeeldende theater van de geestelijke wereld is. Het is hiermede eender gesteld als met de beweging der spieren vanwaar de handeling komt; indien daarin niet het streven is vanuit de denking en den wil van den mensch, zoo zou zij terstond ophouden; want het is*

volgens de in de geleerde wereld bekende regels dat de beweging ophoudt als het streven ophoudt; voorts, dat in het streven het al der bepaling is, alsmede dat in de beweging niets wekelijks ontstaat dan het streven; dat die kracht of dat streven in de handeling of de beweging het geestelijke in het natuurlijke is, is duidelijk, want denken en willen is geestelijk, doch handelen en zich bewegen is natuurlijk. Zij die niet verder dan de natuur denken, vatten dit zelfs niet eens, maar nochtans kunnen zij het niet ontkennen. Evenwel is dat wat in den wil en daaruit in de denking is, hetgeen voortbrengt, niet eender in vorm aan de handeling die wordt voortgebracht; de handeling immers beeldt alleen uit dat wat het gemoed wil en denkt.

5174. *Dat de voedingsstoffen of de spijsen in de maag op vele wijzen in beroering worden gebracht, opdat hun innerlijke dingen eraan worden ontlokt, welke tot nut moeten strekken, namelijk welke in het melksap moeten overgaan en daarna in het bloed, is bekend; ook daarna in de darmen; zulke heen- en weerwerpen (vexationes) woerden uitgebeeld door de eerste kwellingen (vexationes) van de geesten, welke alle geschieden volgens hun leven in de wereld, opdat de booze dingen worden afgescheiden en de goede dingen die tot nut moeten strekken, worden verzameld. Deswege kan van de zielen of de geesten werden gezegd dat zij kort na het verscheiden of na de losmaking uit het lichaam, als het ware eerst in de streek van de maag komen, en daar in beroering gebracht en gezuiverd worden; diegenen bij wie de booze dingen de overhand hadden verkregen, worden, nadat zij tevergeefs in beroering zijn gebracht, door de maag in de darmen gevoerd, en tot aan de laatste, namelijk tot den karteldarm en den endeldarm, en van daar afgescheiden in de latrine, dat is, in de hel; doch diegenen bij wie de goede dingen de overhand hadden, worden na ettelijke beroeringen en zuiveringen melksap, en gaan in het bloed over, sommigen langs een langeren weg, sommigen langs een korteren, en sommigen woerden ruw in beroering gebracht, sommigen zachtjes, en sommigen nauwelijks een weinig; zij die het nauwelijks een weinig worden, worden uitgebeeld in de sappen der spijsen welke terstond door de aderen worden opgezogen en in den bloedsomloop gebracht, tot in het cerebrum, en zoo voort.*

5175. *Wanneer immers de mensch sterft, en in het andere leven binnentreedt, is het met zijn leven gesteld zooals met de spijs die door de lippen zacht wordt overgenomen, en daarna door den mond, de keel en den slokdarm naar de maag wordt voortgeleid, en dit volgens den gemoedsaard die door de daadwerkelijkheden in het leven van het lichaam werd eigen gemaakt. De meesten woerden in den aanvang mild behandeld, want zij worden in het samenzijn met de Engelen en de goede geesten gehouden, hetgeen in de spijsen daarmede wordt uitgebeeld dat zij eerst door de lippen zacht worden aangeraakt, en daarna door de tong*

geproefd hoedanig zij zijn; de spijsen die zacht zijn, en waarin het zoete, het olieachtige, en het geestrijke is, worden terstond door de aderen overgenomen en in den bloedsomloop overgebracht; doch de spijsen die hard zijn, waarin het bittere, het wrange, en slechts weinig voedzaams is, worden harder aangepakt; zij worden door den slokdarm in de maag nedergelaten, waar zij op verschillende wijzen en door verschillende martelingen worden gekastijd; die welke nog harder, wranger, en schraller zijn, worden in de darmen nedergestooten, en ten slotte in den endeldarm, waar de eerste hel is; en eindelijk worden zij uitgeworpen, en zij worden uitwerpselen. Op overeenkomstige wijze is het gesteld met het leven van den mensch na den dood; eerst wordt de mensch in de uitwendige dingen gehouden, en omdat hij in de uitwendige dingen een burgerlijk en fatsoenlijk leven heeft geleid, is hij met de Engelen en met de rechtschapen geesten; doch daarna worden hem de uitwendige dingen afgenomen; dan blijkt hoedanig hij van binnen is geweest ten aanzien van de denkingen en ten aanzien van de aandoeningen, en ten slotte ten aanzien van de doeleinden; volgens deze blijft zijn leven.

5176. *Zoolang zij in dien staat zijn waarin zij zijn zooals de voedingsstoffen of de spijsen in de maag, zoolang zijn zij niet in den Grootsten Mensch, maar worden zij binnengeleid; doch wanneer zij op uitbeeldende wijze in het bloed zijn, zoo zijn zij in den Grootsten Mensch.*

5177. *Zij die zeer bezorgd zijn geweest over de toekomstige dingen, en meer nog zij die daarom vasthoudend en gierig zijn geworden, verschijnen in de streek waar de maag is; verscheidenen zijn mij daar verschenen; de sfeer van hun leven kan worden vergeleken met den walgelijken walm die uit de maag opwasemt, en eveneens met een gevoel van zwaarte tengevolge van een slechte spijsvertering. Zij die zoodanig zijn geweest, vertoeven langen tijd in deze streek, want de bezorgdheid over de toekomstige dingen, wanneer zij metterdaad bevestigd is, verzwakt en vertraagt den invloed van het geestelijk leven zeer; zij schrijven immers aan zichzelf toe hetgeen der Goddelijke Voorzienigheid is, en zij die dit doen, belemmeren den invloed, en verwijderen van zich het leven van het goede en het ware.*

5178. *Omdat het de bezorgdheid over de toekomstige dingen is die bij den mensch angsten veroorzaakt, en omdat zulke geesten in de streek van de maag verschijnen, is het daarvandaan dat de angsten de maag meer dan de overige ingewanden aandoen; en het werd eveneens gegeven te bemerken hoe die angsten werden vermeerderd en verminderd al naar de aanwezigheid en de verwijdering van die geesten; sommige angsten werden innerlijk gevoeld, sommige meer uiterlijk, sommige hooger en sommige lager, al naar het verschil van zulke bezorgdheden*

ten aanzien van de oorsprongen, de afleidingen, en de bepalingen. Vandaar eveneens komt het dat wanneer zulke angsten den animus in beslag nemen, de streek rondom de maag wordt samengesnoerd, en dat daar somtijds pijn wordt bespeurd; voorts, dat de angsten van daar schijnen op te rijzen; en vandaar eveneens komt het dat wanneer de mensch niet langer over de toekomstige dingen bezorgd is, of wanneer alle dingen goed voor hem uitvallen, zoodat hij niet langer vreesachtig is voor eenigen tegenspoed, de streek rondom de maag vrij en verruimd is, en dat het hem wel te moede is.

5179. *Eens bespeurde ik een beklemdheid in het lagere deel van de maag, waaruit het voor mij vaststond dat zulke geesten aanwezig waren. Ik sprak met hen, zeggende, dat het beter was dat zij zich terugtrokken, omdat hun sfeer, welke angst veroorzaakt, niet strookte met de sferen van die geesten die mij bij zijn; toen kwam het gesprek met hen over de sferen, namelijk dat er zeer vele geestelijke sferen rondom den mensch zijn, en dat de menschen niet weten en ook niet willen weten dat zij er zijn, ter oorzake hiervan dat zij al datgene ontkennen wat geestelijk wordt genoemd, en sommigen al wat niet gezien en aangeraakt wordt; aldus dat eenige sferen vanuit de geestelijke wereld rondom den mensch zijn welke met zijn leven overeenkomen; en dat de mensch door die sferen in het gezelschap is met de geesten van een eendere aandoening, en dat er daaruit zeer veel dingen ontstaan die de mensch die alle dingen aan de natuur toekent, ofwel loochent, ofwel aan een meer verborgen natuur toeschrijft; zoodat bijvoorbeeld dat wat aan de fortuin wordt toegeschreven; sommigen immers zijn door de ondervinding geheel en al daarvan overtuigd dat er iets op verborgen wijze werkende is, hetwelk de fortuin wordt genoemd, maar zij weten niet vanwaar het is; dat zoo iets vanuit de geestelijke sfeer is, en dat het het laatste der Voorzienigheid is, zal elders worden gezegd, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, vanuit hetgeen door de ondervinding is betuigd.*

5180. *Er zijn geniën en geesten die een soort van zuiging of aantrekking over het hoofd brengen, zoodanig dat de plaats waar zulk een aantrekking of zuiging ontstaat, pijn doet. Een duidelijk gevoel van de zuiging werd bespeurd, alsof er een vlies ten volle voelbaar werd aangezogen; of anderen het hadden kunnen uithouden van de pijn betwijfel ik; maar omdat ik daaraan gewend was, hield ik dit meermalen zonder pijn uit; de voornaamste plaats van de zuiging was in de kruin van het hoofd, en van daar plantte zij zich voort naar de streek van het linkeroor, voorts naar de streek van het linkeroog; die naar het oog geschiedde door de geesten, die naar het oor geschiedde door de geniën; dezen en genen zijn het die tot de streek van het Melksapblaasje en van de Melksapbuisjes behooren, waarheen ook het melksap van overal vandaan wordt aangetrokken, hoewel het*

ook tevens gedreven wordt. Bovendien waren er anderen die binnen in het hoofd op bijna eendere wijze werkten, maar niet met een zoodanige zuigkracht; er werd gezegd dat het diegenen zijn met wie het fijne melksap overeenstemt, hetwelk aan het cerebrum wordt toegevoerd en daar met nieuwen animalen geest wordt vermengd, om naar het hart te worden overgedragen. Zij die aan den buitenkant werkten, verschenen mij eerst aan de voorzijde, een weinig naar links, daarna daar hoogerop, zoo dat hun streek werd waargenomen uit het vlak opstijgend van het neusbeen naar het vlak van het linkeroor. Zij die dat gebied uitmaken, zijn van tweeërlei soort; sommigen zijn vrij ingetogen, sommigen vrijpostig; de ingetogener zijn diegenen die hebben verlangd de gedachten der menschen te weten, teneinde hen tot zich te lokken en aan zich te binden; wie immers de gedachten van een ander weet, weet diens verborgen en innerlijke dingen, welke bewerken dat zij verbonden worden; het doeleind is de omgang en de vriendschap; dezen verlangen alleen de goede dingen te weten, en zij vorschen ze uit, en de overige dingen leggen zij ten goede uit. Doch de vrijpostigen begeeren en trachten op tal van manieren de gedachten van anderen uit te visschen met het doel of voordeel te behalen, of te schaden; en omdat zij in een zoodanige begeerte en beijvering zijn, houden zij het gemoed van den ander vast in de zaak die zij willen weten, waarbij zij niet wijken, en ook de instemmingen vanuit de aandoening daaraan toevoegen, zoo ook de verborgen denkingen naar zich toetrekken; op eendere wijze handelen zij in het andere leven in de gezelschappen daar, en nog bedrevener; daar laten zij den ander ook niet van zijn voorstelling afdwalen, welke zij zelf aanvuren en zoo te voorschijn lokken; vandaar houden zij hen daarna als het ware in banden, en onder hun willekeur, omdat zij bekend zijn met hun booze dingen; maar deze geesten zijn onder de heen- en wederzwerfende, en zij worden meermalen getuchtigd.

5181. Uit de kringingen kan men ook eenigernate leeren kennen tot welk gebied in den Grootsten Mensck en op overeenstemmende wijze in het lichaam de geesten en de Engelen behooren; de kringingen van hen die tot het gebied der Bloedwatervaten behooren, zijn teer en snel, zooals een zacht vloeiend waterachtig iets, zoodat men nauwelijks eenige kringbeweging kan bemerken. Zij die tot de dingen van het bloedwater behooren, worden daarna tot plaatsen gebracht die, naar zij zeiden, op het Darmscheil betrekking hebben; mij werd gezegd dat daar als het ware labyrinthen zijn; en dat zij daarna van daar worden heengevoerd tot verschillende plaatsen in den Grootsten Mensek, om tot nut van dienst te zijn, zooals het melksap in het lichaam.

5182. Er zijn kringingen waarin de nieuwaangekomen geesten moeten worden ingewijd ter oortake hiervan dat zij in gezelschap met anderen kunnen zijn, en

met hen tegelijkertijd zoowel spreken als denken; er moet in het andere leven samenstemming en eensgezindheid van allen zijn opdat zij één zijn, zooals alle en de afzonderlijke dingen in den mensch, welke, hoewel zij overal verschillend zijn, nochtans door het eensgezinde één uitmaken; eender in den Grootsten Mensch; te dien einde moet de denking en de spraak van den een met die der anderen samenstemmen. Het fundamenteele is dat de denking en de spraak in zick bij een ieder in het gezelschap samenstemt, anders wordt het niet samenstemmende als een hinderlijk gedruisck bemerkte, hetwelk de gemoederen der anderen stoot; al het niet samenstemmende veronteenigt ook, en is iets onzuivers dat moet worden verworpen; dit onzuivere vanuit niet-samenstemming wordt uitgebeeld door het onzuivere bij het bloed en in het bloed, waarvan het geklaard moet worden; die klaring geschiedt door beroeringen, welke niets anders zijn dan verzoeking van verschillend geslacht, en daarna door inleidingen in de kringingen; de eerste inleiding in de kringingen is opdat zij tezamen kunnen worden aangepast; de tweede is opdat de denking en de spraak samenstemmen; de derde is opdat zij onderling overeenkomen ten aanzien van de denkingen en ten aanzien van de aandoeningen; de vierde is opdat zij overeenkomen in de ware en de goede dingen.

5183. Het werd gegeven de kringingen op te merken van hen die tot het gebied van de Lever behooren, en dit een uur lang; de kringingen waren zacht, op verschillende wijze rondomvloeiend naar de werking van dat ingewand; zij deden mij met veel verlustiging aan; hun werking is uiteenlopend, maar zij is in het gemeen kringvormig. Dat hun werking uiteenlopend is, wordt eveneens uitgebeeld in de verrichtingen van de lever, welke uiteenlopend zijn; de lever immers voert het bloed aan, en scheidt het; het betere giet zij in de aderen, dat van middelmatige gesteldheid zendt zij in den levergang, en het minderwaardige laat zij over aan de galblaas; aldus in de volwassenen; maar in de embryo's neemt de lever het bloed op uit de baarmoeder der moeder, en zuivert het; het zuiverdere brengt zij in de aderen, opdat het langs een korteren weg in het hart invloeit; zij treedt dan op als wachter vóór het hart.

5184. Zij die tot de Alvleeschklier behooren, treden op een scherpere wijze op, en als het ware op een zagende wijze, zelfs met een zoodanig geruisch; het geruisch zelf dringt met vol geluid tot de ooren der geesten door, niet echter tot die van den mensch, tenzij deze in den geest is terwijl hij in het lichaam is; hun streek is tusschen de streek van de milt en van de lever, meer naar links. Zij die in het gebied van de Milt zijn, zijn bijna rechtstreeks boven het hoofd, maar hun werking komt neer op de milt.

5185. Er zijn geesten die betrekking hebben op de Alvleeschklierbuis, de leverbuis en de galbuis, bijgevolg op de galstoffen die daarin zijn, welke de

darmen uitwerpen. Die geesten zijn van elkander onderscheiden, maar zij werken in gezelschap volgens den staat van hen tot wie hun werking wordt bepaald. Zij nemen vooral deel aan de kastijdingen en bestraffingen, welke zijd willen regelen; zij die onder hen de slechtsten zijn, zijn zoo hardnekkig dat zij nooit willen ophouden, indien zij niet door vreezen en bedreigingen worden afgeschrikt; zij vreezen immers de strafbepalingen en dan beloven zij alle dingen. Zij zijn degenen die in het leven van het lichaam hardnekkig aan hun meeringen vasthielden, niet aldus vanuit het booze des levens, dan wel vanuit een natuurlijke verdorvenheid. Wanneer zij in hun natuurlijken staat zijn, denken zij niets; niets denken is duister over verscheidene dingen tegelijkertijd denken en niets duidelijk onderscheiden over iets; hun verlustigingen zijn kastijden en zoo het goede doen; ook onthouden zij zich niet van vuilheden.

5186. Zij die het gebied van de Galblaas uitmaken, zijn aan den rug; zij zijn degenen die in het leven van het lichaam het rechtschapene hebben veracht en op zekere wijze het vrome; en eveneens degenen die die dingen smaadt hebben aangedaan.

5187. Een zekere geest kwam tot mij met de vraag of ik wist waar hij zou kunnen verblijven; ik was van meening dat hij rechtschapen was, en toen ik hem zeide dat hij wellicht hier koen zijn, kwamen kwelgeesten van dit gebied, en kwelden hem erbarmelijk, hetgeen mij leed deed, en tevergeefs wilde ik het verhinderen. Ik bemerkte toen dat ik in het gebied van de galblaas was; de kwelgeesten behoorden tot hen die het rechtschapene en het vrome hebben veracht. Het werd gegeven, één soort van kwelling waar te nemen; zij bestond in een gedwongen worden om sneller te spreken dan men denkt, hetgeen zij deden door de spraak van de denking af te trekken, en dan door den dwang om hun spraak te volgen, hetgeen met pijn geschiedt; door zulk een kwelling worden de tragen ingewijd om sneller te denken en te spreken.

5188. Er zijn in de wereld sommigen die met kunstgrepen en leugens handelen, waarvandaan er booze dingen zijn; mij werd getoond hoedanig zij zijn en hoe zij handelen, namelijk daardoor dat zij de argelozen gebruiken als hulp om te overreden, voorts daardoor dat zij personen in des waan brengen dat zij aldus hebben gesproken over iets, terwijl zij toch niets daarover hadden gezegd; in één woord, zij bedienen zich van booze middelen om tot onverschillig welk doel te komen; de middelen zijn arglistig, leugenachtig, en vol kunstgrepen; dezulken hebben betrekking op die euvels welke onechte tuberkels worden genoemd, welke plegen te ontstaan in het borstulies en in de andere vliezen, en die, waar zij zich inwortelen, hun onheil wijd verspreiden, soodat zij ten slotte het geheele vlies ondermijnen. Zulke geesten worden streng gestraft; hun straf wijkt af van de

straffen der anderen; zij geschiedt door rondrollingen; zij worden rondgerold van links naar rechts, zooals een ronde schijf welke eerst plat is, en die al rondrollende opzwellt; daarna schijnt de opzwellling neergedrukt en hol te worden; dan wordt de snelheid vermeerderd; het is wonderlijk dat dit geschiedt naar den vorm en in nabootsing van dergelijke gezwellen of abscessen. Het werd waargenomen dat zij onder het rondrollen trachten anderen, meerendeels schuldeloosen, in hun rad, aldus in het verderf, mee te trekken; aldus dat het hun in het geheel geen zorg was wien zij in het verderf trokken als het hun toescheen dat zij te gronde gingen. Het werd ook waargenomen dat zij een uiterst scherp gezicht hebben, in één oogenblik de dingen die hen begunstigen als het ware doorziende, en zoo als middelen aangrijpende, aldus dat zij scherpzinniger zijn dan de overigen; zij kunnen ook doodelijke zweren worden genoemd, waar zij ook in de kamer van de borst zijn, daar of in het borstvlies, of in het hartzakje, of in het middelvlies, of in de long. Het werd getoond dat dezulken na de straf rugwaarts worden geworpen, in de diepte, en dat zij daar met het aangezicht en den buik naar beneden liggen, met weinig menschelijk leven, zoo beroofd van hun gezichtsscherpte, welke van het wilddierlijke leven was; hun hel is in een diepe plaats onder den rechtersoet, een weinig naar voren.

5189. Er kwamen geesten naar voren, en vóór hun aankomst werd een sfeer bemerkt vanuit de booze dingen; ik meende vandaar dat er booze geesten zouden komen, maar het waren hun vijanden; dat het hun vijanden waren, maakte ik op uit het bezwarende en het vijandige dat zij tegen hen inboezemden. Toen zij kwamen, stelden zij zich boven het hoofd, en spraken mij toe, zeggende dat zij menschen waren. Ik antwoordde dat zij niet menschen waren, met een lichaam begiftigd zoodanig als de menschen in de wereld, die gewoon zijn zichzelf vanwege den vorm van het lichaam menschen te noemen; dock dat zij nochtans menschen zijn, omdat de geest van den mensch waarlijk de mensch is. Hierop werd ik geen verzet gewaar, omdat zij het bevestigden. Zij zeiden verder dat zij oneendere menschen waren; omdat dit mij onmogelijk toescheen, namelijk dat er een gezelschap van oneenderen in het andere leven zou voorkomen, sprak ik daarom met hen hierover, zeggende dat indien een gemeenschappelijke oorzaak hen tot een eene dreef, zij nochtans met elkander vergezelschap konden worden, omdat allen zoo één einddoel hadden. Zij zeiden dat zij zoodanig zijn dat een ieder anders spreekt, en dat allen toch eender denken; hetgeen zij ook door voorbeelden toelichtten, waardoor bleek dat de doorvatting van allen één was, maar de spraken uiteenloopend. Daarna plooiden zij zich aan mijn linkeroor aan, en zij zeiden dat zij goede geesten waren, en dat het hun gewoonte was aldus te spreken. Aangaande hen werd gezegd dat zij groepsgewijs komen en dat men niet weet

vanwaar zij zijn. Ik werd de sfeer gewaar van de booze geesten welke hun zeer vijandig is; de boozen immers zijn de subjecten die zij kwellen. Hun gezelschap, hetwelk rondzwerfend is, werd uitgebeeld door een man en een vrouw in een kamer, in een kleed dat veranderd werd in een toga van donkerblauwe kleur. Het werd doorvat dat zij betrekking hebben op den Isthmus in het cerebrum, welke tusschen het cerebrum en het cerebellum is, waar de vezels doorheengaan, en zich van daar in verschillende richtingen uiteenstorten, en overal waar zij heengaan, in de uitwendige dingen telkens anders werken; voorts dat zij betrekking hebben op de Zenuwknoopen in het lichaam, waarin de zenuw invloeit, en zick van daar uit in meerdere vezels uiteenspreidt, waarvan sommige zich hierheen, andere zich daarheen begeven, en in laatsten niet eender van werking zijn, maar toek uit één beginsel; aldus in laatsten niet eender ten aanzien van den schijn, hoewel eender ten aanzien van het einddoel; het is ook bekend dat één enkele kracht die in uitersten werkt, op verscheidene plaatsen gevariëerd kan worden, en dit volgens den vorm daar. De einddoelen worden eveneens uitgebeeld door de beginselen, vanuit welke de vezels zijn zoodanig als zij in het cerebrum zijn; de denkingen daaruit worden uitgebeeld door de vezels vanuit die beginselen; en de handelingen daaruit door de zenuwen die vanuit de vezels zijn.

5190. *Het vervolg over de overeenstemming met den Grootsten Mensch aan het einde van het volgende hoofdstuk.*

